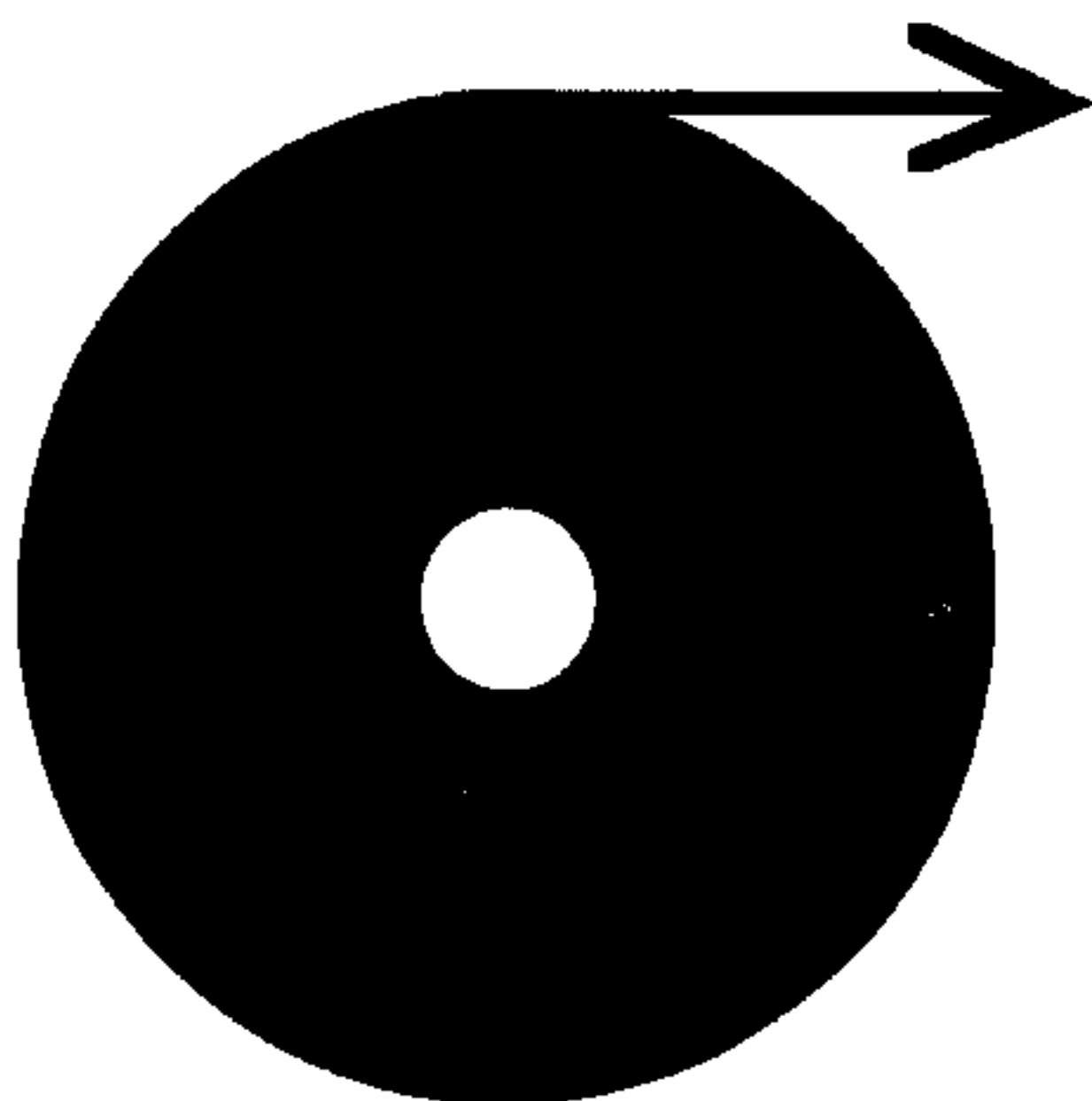
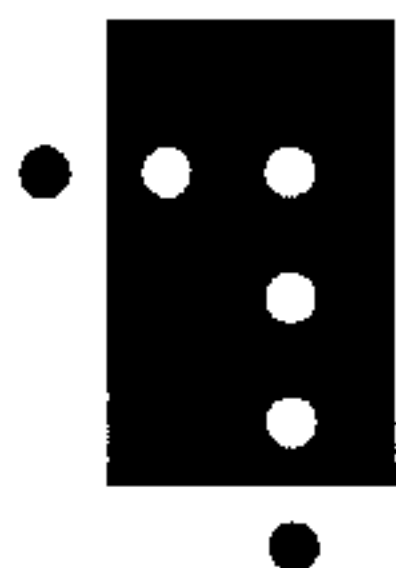

RED: 10 X

Nasjonalbibliotek

Nasjonalbiblioteket

National Library of Norway

Rana Division

N-8607 Mo i Rana

Telephone: +47 75 12 11 11 Telefax: +47 75 12 12 12

LØGTINGS- TIDINDI

1952

LÖGTINGSTÍÐINDI

1952

BÓKAPRENT
TÓRSHAVN
1953

Føroya Landbókasavn

INNHALD

OLAVSÖKUTTINGIÐ 1952

	bls.
Tingmennirnir	1
Tingsetingin	1
100 ára dagur tingsins	2
Tingnevndir	3

ALMANNAMÁL

Lögtingslóg um broyting í rúsdrekkaalógi	31
Dagpeningur frá Føroya vanlukkutrygging	81
Hækkan av aldursrentuni	95
Úmsókn frá Føroya arbeiðarafelag um pening til neyðarbeiði	244

DOMS- OG LÖGREGLUMÁL

Lögtingslóg um broyting í lóg um akfør v. m.	37
Lögtingslóg um tekniskar innleggingar	141
Broyting í fyriskipanum um eftirlit við maskinum og dampketum	148

LANDSFYRISITTINGIN

Lögtingslóg um eftirløn og eftirsitløn tenastumanna landsins v.m.	43
Landsstýrisráð	72
Uppskot til broyting í grundlógini	161
Fyriskipningur til landsstýrið	168
Geskið uppskot til avgerðar	207

FIGGJARMÁL

Rolenskapur og figgjarstandur landskassans og stovna	skjal 1
Figgjarlögtingslóg 1953/54	42
Skattalóggávan	94
Állokning á kommunum 1953	94
Lánskipan fyri húsbýgging	107
Figgjarrettan fyri fátækragrunnin	117
Lögtingslóg um pantgjöld	127
Marshall-hjálp til kolanám	132
Lögtingslóg um inntøkuskatt av rentum av lánistandandi peningi	135
Figgjarrettan fyri kirkjugrunnin 1953/54	152
Lögtingslóg um skatt til landskassan	201
Indantæksloyvi fyri toll	211

HEILSUMÁL

Býti av Føroya parti av almennu lón kommunutækna	44
Ljósstöðvalónir	60
Broyting í reglum um limarættindi í sjúkakassa	110
Klakksvíkar sjúkrahús	214

KIRKJUMÁL

Studningur til kirkjugarð í Kollafirði	202
Studningur til kirkju í Rituvík	210

KOMMUNAL MÁL

Ábyrgd fyri láni til Leirvíkar kommunu	73
Lögtingslóg um býarskipanir v. m.	83
Hósvík sum serstök kommuna	91
Kommunal skattalóg	175
Lögtingslóg um landskassaábyrgd til Klakksvíkar kommunu	208
Lögtingslóg um veðhald fyri láni til Klakksvíkar kommunu til skúlab.	208
Lán til Hvalbiar kommunu (elektricitetsverk)	212

LANDBÚNAÐARMÁL

Beyndarstöðirnir í Hoyvík og á Sandi	5
Lögtingslóg um fuglaveiðir v. m.	17
Lögtingslóg um viðarlundir	27
Fróðing av hærni í Eysturoy	72
Kunngerð um dýraveind	85

LANDSÁBYRGDIR OG LANDSKASSALÁN

Löglingslóg um lán úr ríkiskassanum	33
Ábyrgd fyri lán til Leirvíkar kommunu	73
Tekning av obligatiónláni og partapeningi í p/f Skipafelagið Føroyar	113
Loyvi og ábyrgd fyri lán til Telefonverk Føroya löglings.....	139
Landskassnábyrgd fyri lán til p/f Skipafelagið Føroyar	156
Tekning av obligatiónláni og partapeningi í p/f Skipafelagið Føroyar	167
Löglingslóg um landskassnábyrgd til Klaksvíkar kommunu	208
Löglingslóg um veðhald fyri lán til Klaksvíkar kommunu til skúlabýgging	208
Lán til Hvalbiar kommunu (elektricitetsverk)	212

POSTUR, TELEFON v. m.

Nýggj telefonstöð í Vestmanna	18
Yvirtøka av telefonstöðini í Sörvági	53
Ekfirløn til L. Zachariassen, telefonstjóra.	123
Loyvi og ábyrgd fyri lán til Telefonverk Føroya löglings.....	139
Telefonverk Føroya löglings	167
Telefonsambandið við Syðradal og Norðudal	171
Hækking av telefongjöldum	187

SAMFERÐSLUMÁL

Vegir og lendingar	102
Umsókn frá Sands kommunu um endurrindring av útreiðshum til projektering	116
Umsókn frá Sands kommunu um umbygging av Sölvvíksvegnum við Klivjagjógv	117
Umsting av samferðsluvegum	181

SJÓVINNUMÁL v. m.

Löglingslóg um lán úr ríkiskassanum	33
Broytingar í löglingslóg nr. 20, 27. jan. 1950 um sildavrakning	41
Uppsøgn av saltmála viðv. sjómákinum	46
Nýtsla av marshall-hjálpinum	50
Lán til Eiðis trólarafelag	51
Uppskot til lóg um veð í veiðu	82
Nýskipan av siglingarlærutí	89
Broyting í grindareglugerðini	89
Konsessión til hvalaveiðu	105
Umskipan av Føroya fiskasölu	118
Umsókn um broyting í lóg um fiskivinnu innanfyri sjómárg (smurraváð)	133
Fyriskipanir móti oyðing av fiski	159
Seinna tildeiling av marshall-hjálpinum	168

Kanningarhókstavic á føroyskum skipum	173
Løgtingslóg um 1/1 Føroya landsfiskasölu	179
Endurnýgging av skipaflotanum	187

SKÚLAMÁL

Húsavíðurskifti studentaskjólans	36
Fastar slavsætingarreglur í Føroyskum	71

VAL v. m.

Samsýning til valnevndir	122
Val av álitismannum og nevndum	203

VINNUMÁL

Løgtingslóg um vinnur	9
Mótneði frá handilsfelögum móti landshandlinum	58
Innflyting av rúslögi til vinnuliga nýtslu	177

VÍSIND, BÓKMENTIR OG LIST

Eftirlitsnevnd viðv. forminnissavnum	106

the 1990s, the number of people in the UK who are aged 65 and over has increased from 10.5 million to 12.5 million, and the number of people aged 75 and over has increased from 4.5 million to 6.5 million (Office of National Statistics 2000). The number of people aged 65 and over is projected to increase to 15.5 million by 2020, and the number of people aged 75 and over to 8.5 million (Office of National Statistics 2000). The increase in the number of people aged 65 and over is expected to be due to a combination of factors, including a decline in the birth rate, a decline in the death rate, and a decline in the rate of emigration.

The increase in the number of people aged 65 and over is expected to have a significant impact on the UK's health and social care system. The number of people aged 65 and over who are in need of health and social care services is expected to increase significantly in the coming years. This is due to a number of factors, including the fact that people aged 65 and over are more likely to have chronic health conditions, and that the number of people aged 65 and over who are in need of long-term care is expected to increase significantly. The increase in the number of people aged 65 and over is also expected to have a significant impact on the UK's economy, as the number of people aged 65 and over who are in need of financial support is expected to increase significantly.

The increase in the number of people aged 65 and over is also expected to have a significant impact on the UK's housing market. The number of people aged 65 and over who are in need of housing is expected to increase significantly in the coming years. This is due to a number of factors, including the fact that people aged 65 and over are more likely to be in need of housing, and that the number of people aged 65 and over who are in need of long-term care is expected to increase significantly. The increase in the number of people aged 65 and over is also expected to have a significant impact on the UK's labour market, as the number of people aged 65 and over who are in need of financial support is expected to increase significantly.

The increase in the number of people aged 65 and over is also expected to have a significant impact on the UK's education system. The number of people aged 65 and over who are in need of education is expected to increase significantly in the coming years. This is due to a number of factors, including the fact that people aged 65 and over are more likely to be in need of education, and that the number of people aged 65 and over who are in need of long-term care is expected to increase significantly. The increase in the number of people aged 65 and over is also expected to have a significant impact on the UK's transport system, as the number of people aged 65 and over who are in need of financial support is expected to increase significantly.

The increase in the number of people aged 65 and over is also expected to have a significant impact on the UK's environment. The number of people aged 65 and over who are in need of the environment is expected to increase significantly in the coming years. This is due to a number of factors, including the fact that people aged 65 and over are more likely to be in need of the environment, and that the number of people aged 65 and over who are in need of long-term care is expected to increase significantly. The increase in the number of people aged 65 and over is also expected to have a significant impact on the UK's culture, as the number of people aged 65 and over who are in need of financial support is expected to increase significantly.

The increase in the number of people aged 65 and over is also expected to have a significant impact on the UK's politics. The number of people aged 65 and over who are in need of politics is expected to increase significantly in the coming years. This is due to a number of factors, including the fact that people aged 65 and over are more likely to be in need of politics, and that the number of people aged 65 and over who are in need of long-term care is expected to increase significantly. The increase in the number of people aged 65 and over is also expected to have a significant impact on the UK's religion, as the number of people aged 65 and over who are in need of financial support is expected to increase significantly.

The increase in the number of people aged 65 and over is also expected to have a significant impact on the UK's science and technology. The number of people aged 65 and over who are in need of science and technology is expected to increase significantly in the coming years. This is due to a number of factors, including the fact that people aged 65 and over are more likely to be in need of science and technology, and that the number of people aged 65 and over who are in need of long-term care is expected to increase significantly.

Ólavsökutingið 1952

Ár 1952, Ólavsökudag kl. 13 var Føroya lögling sett. Tingformaðurin, sum valdur var í seinastu lögsetu Joh. M. Fr. Poulsen, lýsti, at Ólavsökutingið 1952 var sett sambært skriv lögmannsins frá 17. juli 1952.

Tingmenninir eru hesir:

Hákon Djurhuus, Klakksvík, fl.
Einar Waag, Klakksvík, jv.
S. P. Zachariasen, Klakksvík, sj.
O. P. Joensen, Klakksvík, sh.
Poul Petersen, Tórshavn, fl.
Jens Chr. Olsen, Tøftum, sh.
Joh. M. Fr. Poulsen, Strøndum, sh.
J. Fr. Øregaard, Gøtu, jv.
Johann Kullsoy, Eiði, sj.
Fr. Bláhnagar, Vestmanna, fl.
Hans Iversen, Kvívík, sh.
Samuel Ellefsen, Miðvági, fl.
Daniel P. Danielsen, Miðvági, fl.
Søren Danielsen, Miðvági, sh.
Thorstein Petersen, Tórshavn, fl.
Richard Long, Tórshavn, í valf. v. fl.
Poul Nielsen, Tórshavn, sh.
Hanus við Høgadalssá, Tórshavn, fl.
J. P. Henriksen, Tórshavn, jv.
Anth. Sørensen, Húsavík, fl.
J. P. Davidsen, Sandi, jv.
P. M. Dam, Tvøroyri, jv.
J. H. Danbjørg, Parkeri, jv.
Andreas Djurhuus, Vági, sh.
Marfin Holm, Tórshavn, fl.

Tingformaðurin legði fram skriv frá Hinum føroysa fólkafløkkinum og sambandsflokkinum, d. 29. juli 1952, harftir teir eru gingnir saman um val av tingformanni.

So fór val fram av formannskapi.

Eftir uppskoti var Joh. M. Fr. Poulsen valdur formaður og J. Fr. Øregaard valdur varaformaður.

Til tingskrivarar voru valdir: Fr. Bláhamar og J. H. Danbjörg. Tingformaðurin legði fram Tjarril d. 27. júlí 1952 frá Poul Nielsen, at hann vegna heilsu ikki kundi mæta á tingi og at Trygve Samuelson heldur fram sum varamaður hansara.

Tingformaðurin bað tingmenn rópa eitt nýggju fál herra fyrri kongi og eitt trý fál herra fyrri Föroyum.

Í framhaldi av tingfundinum móttu umboðsmenn frá hinum nørðurlöndum i tingsalinum at fagna 100 ára dag lögfingsins:

Fr Danmark: Erik Eriksen, forsætisráðharri, Gustav Pedersen, formaður fólkatingsins og Elmquist, varaformaður landstingsins.

Fr Finland: C. A. Ohman, finansöguumaður.

Fr Island: Sigurður Bjarnarson, formaður nðarudeild attingsins.

Fr Noreg: Jacob Lothe, lagtingsformaður og

Fr Svøríki: Anders Olsson, varaformaður rikisdagsins.

Tá tingformaður og föguumaður hövdu hildið talur tinginum til minnis, steig fyrst Gustav Pedersen upp á talarapall tingsins og bar rikisdagsins og danska fólksins heilsu og flýddi tingformanninum eitt skreytkei við innskrift sum gáva rikisdagsins.

Næst bar C. A. Ohmann finska rikisdagsins og finska fólksins kvöðu.

Sigurður Bjarnarson bar attingsins og islenska fólksins kvöðu og flýddi tingformanninum málning av Kjarval frá forna tingsladi Íslendinga, Tingvöllum.

Jacob Lothe bar stórtingsins og norska fólksins kvöðu og flýddi tingformanninum eina silverskúl við innskrift.

Anders Olsson bar svenska rikisdagsins og svenska fólksins kvöðu.

Síðani bar tingformaðurin umboðsmönnum nørðurlanda tingsins lókk fyrri góð ynski og dýrmettar gávur.

Mangar blómsturheilsur og mong Tjarril komu inn á tingbord henda dagin.

Tingformaðurin legði fram skriv d. 26. januar 1953, frá Johan Poulsen, Strøndum, bar hann biður um farloyvi vegna burluveru á rikisdegi og at Georg Lindenskov Samuelson sum næsti maður kemur inn sum varamaður hansara. 24. februar 1953 samtykti tingið, at Georg Lindenskov Samuelson tekur sess á tingi sum varamaður Johan Pølsens.

Fastar nevndir og aðrar:

FÍGGJARNNEVNDIN: Martin Holm, Th. Petersen, A. Sörensen, Johan Poulsen, A. Djurhuus, P. M. Dam og Johan Kallsoy.

Tilfaksmenn: Poul Petersen, Fr. Bláhamar, S. Ellefsen, Tr. Samuelson, Sören Danielsen, J. P. Henriksen og J. Fr. Öregård.

UMSÖRNANEVNDIN: Poul Petersen, O. F. Joensen og J. H. Danbjörg.

LANDSSTYRISMÁLANEVNDIN: Martin Holm, H. Iversen og Einar Waag.

BUNADARNEVNDIN: A. Sörensen, P. Petersen, J. P. Davidsen, J. F. Öregård og Sören Danielsen.

LÖGARNEVNDIN: M. Holm, Th. Petersen, J. P. Henriksen, E. Waag og Tr. Samuelson.

FISKIVINNUNEVNDIN: Fr. Bláhamar, S. Ellefsen, P. M. Dam, J. H. Danbjörg og Jens Chr. Olsen.

TELEFONNEVNDIN: M. Holm, A. Sörensen, H. Iversen, J. Kallsoy og E. Waag.

LANDSHANDILSNEVNDIN: S. Ellefsen, Fr. Bláhamar, J. F. Öregård, J. Kallsoy og H. Iversen.

STAVSETINGARNEVNDIN: M. Holm, P. Petersen, P. M. Dam, J. Kallsoy og Johan Poulsen.

SIGLINGARNEVNDIN: R. Long, P. Petersen, J. H. Danbjörg, S. P. Zachariassen og Jens Chr. Olsen.

GRINDANEVNDIN: S. Ellefsen, Fr. Bláhamar, J. F. Öregård, J. P. Henriksen og O. F. Joensen.

KOMMUNALANEVNDIN: S. Ellefsen, Fr. Bláhamar, H. Iversen, J. P. Henriksen og S. P. Zachariassen.

HAVNA- OG VEGANEVNDIN: S. Ellefsen, P. Petersen, Johan Poulsen, A. Djurhuus; H. Iversen, P. M. Dam og J. Kallsoy.

KIRKJUNEVNDIN: S. Ellefsen, Fr. Bláhamar, Jens Chr. Olsen, J. K. Øregaard og J. P. Henriksen.

GRUNDLÓGARNEVNDIN: Tr. Samuelson, P. Petersen, Th. Petersen, J. Kallsoy og J. P. Davidsen.

Tingið var samant í 110 dagar og hevði 81 fundir og endaði 27. mars 1953.

1. Róyndarstöðirnar í Hóyvík og á Sandi.

Ár 1952. 1. august legði lögmaður Fram soljóðandi Framlöguskriv d. 12. maí 1952:

Í lögtingsmáli nr. 71/1951 hefur tingið 4. apríl 1952 samtykt uppskot meirihlutans í búnaðarnevndinni (J. P. Davidsen, A. Sörensen og J. F. Öregard) við 11 atkvæðum móti 6, at róyndarstöðirnar í Hóyvík og Traðardali skulu leggjast niður fyrri fyrst frá 1. janúar 1953.

Í áliði meirihlutans er einki tilskilað hvussu hetta "fyrri fyrst" er at skilja ella hvussu verða skal við hesum heitkum aftaná, at tey veruliga eru niðurlögð sum róyndarstöðir og heldur ikki fyriliggur nokur endalig avgerð um yvirtøku av teirri byggingum, innstøðu og amboðum v. m. sum hoyra róyndarstöðunum til. Málið um yvirtøkuna er sendt liggjarnnevndini við skrivi frá 30. november 1951.

So stalt loyvir landsstýrið sær at biðja tingið um at fyriseta gjølligari reglur, hareftir landsstýrið kann fremja tingsamtyktina.

1. viðgerð 6. august og 13. desember legði búnaðarnevndin fram soljóðandi

Álit.

Í tingsetuni 1951 var samtykt at leggja niður róyndarbrúkini fyrri fyrst. Landsstýrið hefur nú aftur lagt málið fyrri tingið og spyr, hvat ið gerast skal við bygningar, amboð og innstøðu. Tá minnilutin (J. P. Davidsen og J. Fr. Öregard) í síðstu tingsetu var við at seta fram uppskot um at leggja niður róyndarbrúkini fyrri fyrst, var hetta orsakað av, at vit áður høvdu havt fund við róyndarstjóran í Hóyvík, Joen Haussgaard, ið upplýsti, at møguleikarnir fyrri framhald av róyndum í Hóyvík vóru sera ringar, við tað at óki, ið kundi leggjast undir pløgv bert var ein heklar, og at hetta óki var so nógv arbeitt og útplutt, at róyndir haddu vóru lítið álitandi, og at róyndarstjórin á Sandi var deyður, og eingin sellur í hansara stað.

Amar spurningur er yvirtøka av byggingum o. ó., ið hoyra til róyndarbrúkini. Í tingsetuni 1949 samtykti tingið at yvirtøka teir bygningar, amboð, innstøðu o. t., ið høvdu til róyndarbrúkini uttan samýning. Nú hefur lögmaður upplýst fyrri nevndini, at ríkisstýrið ikki kann góðlaka hetta sjónarmið, og er soleiðis forútselningurin fyrri uppskoti okkara um yvirtøku, burturdøttin. Spurningurin, hvørvið róyndarbrúkini eru yvirtøkin, tykist heldur ikki at vera greiddur, við tað at einki er nevnt um yvirtøka av róyndarbrúkunum í málinum um yvirtøku í 1948 (sí tinglógandi 1948, síðu 37), og eftir okkara upplatan er hetta framvegis eitt felagsmál. Tann yvirlevering sum fram er farin í

Hoyvík 10. maí 1950 millum ríkisumboðsmannin og Kr. Djurhuus, lögmann, sæst heldur ikki at vera sambært lögtingsviðtöku.

Minnilutin heldur, at soleiðis sutu málið liggur fyri, eiga tingsamtyktin frá 1. fjór um at royndirnar, sum veruliga ikki eru nakrar royndir, men ber viðfáningur, sum kosta li almennum nógvum pening, eiga at stöðga fyri fyrst, men at landsstýrið tekur upp samráðing við ríkisstýrið um möguligt framhald av royndarbrúkunum, meðan jarðarráðið verður biðið um at umsila bygningar og annað, ið hoyrir royndarbrúkunum til, inntil spurningurin er endaliga greiddur, og setur fram uppskot samsvarandi.

Minnilutin (A. Sørensen og P. Petersen) loyvir sær at flyta fram: Í lögtingsmáli nr. 28/1951: Kannan av figgjarnegí Føroya, samtykti tingið undir VI — I, at lögtingsins búnaðarnevnd skuldi taka upp spurningin um niðurlegging av royndarbrúkunum í Hoyvík og Trøðardali (tingtíðindi 1951, bls. 82). Í lögtingsmáli nr. 71/1951: Royndarstöðirnar í Hoyvík og á Sandi samtykti tingið við 11 -6 uppskot meirilutaus í búnaðarnevndini, at royndarbrúkini í Hoyvík og Trøðardali verða at leggja niður fyri fyrst frá 1. januar 1953.

Landsstýrið hevur lagt málið fyri aftur tingið til tess, hvussu verða skal, um tingsins samtykt skal fremjast, sum hon er.

Minnilutin skilti væl stöðu figgjarnevndarinnar, tá hon skjeyt henda spurning til tingsins búnaðarnevnd, tá tað gaff um at minka um landsins almennu útreiðslur mest gjørligt.

Tað sama ger seg galdandi eisini í dag, men minnilutin heldur, at okkara land er ov illa farið, í mong ár at hava arbeitt fyri einum landbúnaðarskúla og fáa sum úrslit, at okkara 30 ára gomlu landbúnaðarroyndir skulu leggjast niður. Tá tingsamtyktin frá 1. apríl 1952 ber henda vegin, má minnilutin mæla tinginum til at broyta hesa samtykt soleiðis, at royndirnar í Hoyvík halda fram eftir gjøllari fyriskipan landsstýrisins og landbúnaðarráðsins, men landbúnaðarráðið summi við ríkisvaldi má taka avgerð um aðra nýtslu av teim royndarbrúkunum í Trøðardali hoyrandi jarðum, húsum v. m., sum tilhøvli av Føroya búnaðarfelag.

Minnilutin (S. Danielsen) setu reinki uppskot fram.

Uppskot.

Minnilutin (J. P. Davidsen og J. Fr. Öregård).

1. Landsstýrið verður biðið um at taka upp samráðing við ríkisstýrið um möguligt framhald av royndarbrúkunum í Føroyum.
2. Landbúnaðarráðið verður biðið um at hava umsjón við bygningum og øðrum, ið hoyrir til royndarbrúkini, inntil stöða er tikin til möguligt framhald, ella annar endalig stöða er tikin royndarbrúkunum viðvíkjandi.

Uppskot

frá minnilutanum (A. Sørensen og P. Petersen).

Royndarbrúkið í Hoyvík heldur fram eftir skipan, sum landsstýrið fremur ígjøgnum Føroya landbúnaðarrád.

2. viðgerð 16. desember og sama dag legði Hannus við Högudalsá fram soljóðandi

Uppskot

Løgtingið samtykti í 51-setuni at leggja niður royndarbrúkini frá 1. januar 1953. Henda lögtingssamtykt hevur ført til, at Føroya búnaðarfelag einmælt á ársfundi sínum 9. juli í ár, hevur samtykt eftir uppskoti frá Kuldbaks búnaðarfelagi at venda sær til landsstýris Føroya við bøn um at nýskipa royndararbeiðið her á landi. Sum tað sæst í hesum uppskoti frá Føroya jarðabrákarum, mæla teir til, at hin praktiski jarðabrákarin gjøgnum felag sítt, Føroya búnaðarfelag, í samstarvi við landsstýrinum fær leiðsluna og samstundis ábyrgdina fyri, hvussu royndararbeiði verður framt. Teir mæla til at skípa eina brý-manna nevnd til at gera hetta. Í hesa nevnd velur landsstýrið ein mann og Føroya búnaðarfelag tveir menn. Samuleiðis mæla teir til, at nóg mikið av peningi verður veittur til, at royndarstöðin í Høgvík fær arbeiði, meðan royndarstöðin í Traðardali verður at leggja niður, so peningur á henda hátt fæst spærdur. Síðani verður mælt til, at royndar- í Høgvík lekur móti næmingum, so hin lífkomandi jarðabrákarin fær líkindi til at fáa bæði praktiskan og leoretiskan kunnleika í sínum komandi arbeiði her á landi. At enda minna teir á luttøku peningagrunna, sum lögtingið hevur slaynað til at royna nýggj búnaðararbeiðið her, og mæla teir til, at henda sama rakstrarnevnd fær henda grunn undir hond, so eisini líkindi verða til á royndarstöðini í Høgvík at royna nýggj arbeiði og maskinur, ið kundu hugsast at verið høskilig í Føroyum.

Her er so ein positiv slóða frá okkara jarðabrákarum, sum vit ikki halda er bein hjá lögtinginum at kveistra til viks. Til at hjarga royndararbeiðinum og tann faktliga stuðul, ið okkara jarðamenn kundu fingið frá hesi stöð, halda vit eingin annar vegur er gongdur, enn at taka imóti hesi hjálpi frá jarðabrákarunum, tí tað kann helst neyvast hugsast at sama ting, ið fyrri kortum hevur samtykt at leggja niður royndarstöðirnar frá 1. januar 1953, nú fer at taka av sína egnu samtykt við at gera nýggja samtykt um at halda framt við royndarstöðunum á sama grundarlag sum higartil. Vit duga ikki at siggja at slík gerð fer at veksa um álitið á lögtingið millum manna.

Vit vilja taka undir við sjónarmiðunum frá Føroya búnaðarfelag og vilja leggja afturat, at avgjørt er neyðugt fyrst landbúnaðin sum vinnugrein, at búnaðarmenn fáa atstöður til eisini at søkja sær faktigan kunnleika her á landi, og at í landinum verður ein slóður, sum kann svara uppá spurningar, sum koma fyrst í hinum dagliga ykinum hjá jarðabrákarunum, so hin einstaki sleppur undan at gera dýrar royndir sjálvur. Taka vit slíkan grundstuðul undan jarðabrákinum, so má fryktast fyrst, at í framtíðini verður neyðugt at vaksa munandi um tilskotini, um vit hert skulu vænta okkum at fáa eina rímliga framleiðslu av føroyskum búnaðarvörum. Vit halda, at sjúlvandi eru eisini onnur viðurskifti, sum hava ábót fyrst neyðini til at veksa um framleiðsluna, men verða hesi sjónarmið, ið omanfyri eru nevnd, framt, so er hetta eitt stig fram á teirri leið at gera lönandi vinnu eisini burtur úr landbúnaðinum, við at hjálpa jarðabrákarunum til at fáa faktigan

kunnleika og við at hjálpa honum at greiða spurningar, sum altíð koma fyrri hjá monnum, ið vilja stiga fram eftir.

Uppskot.

1. Álagt verður landsstýrinum at lía 3-mannanevnd skipaða til at stíla fyrri royndarstøðini í Høgvík. Hendan nevnd verður soleiðis skipað, at landsstýrið velur 1 lim og Føroya búnaðarfelag 2 limir. Hendan nevnd byrjar starv sítt 1. januar 1953.
2. Nevndin ger sær starvsreglur eftir samtykki landsstýrisins.
3. Grunnurin, ið lögtingið hevur stovnað til keyp av maskinum og ambøðum, verður lagdur undir hesa nevnd til umsitingar.
4. Royndarstøðin í Høgvík heldur soleiðis fram eftir hesi nýskipan, meðan royndarstøðin í Traðardali, so sum áður samtykt, verður lögð niður frá 1. januar 1953.

Brøyttingaruppskot

Í l. pkt. 3. reglu verður orðið "landsstýrið" brøytt til "Føroya Jorðarráð".

3. viðgerð 17. desember 1952 og sama dag legði tingformaðurin fram soljóðandi greint uppskot til avgerðar frá A. Sørensen o. fl.

Í tingsetuni 1951 (tingtíðindi síða 323) samtykti tingið at leggja niður fyrri fyrst frá 1. 1. 1953 royndarstøðirnar í Høgvík og Traðardali, men landsstýrið legði aftur málið fyrri tingið í hesi tingsetu. Nevnd hevur viðgjørt málið, og álit er framlagt við ymiskum uppskotum, men stóðan er vorðin lann, at tað er ikki gjørligt at fáa málið avgreitt áðrenn tingið fer heim til jólar. Áðrenn málið nú er liðugt avgreitt frá tingi, er tað sjálvandi ikki beint at lingsamtyklið frá seinastu tingsetu verður sett í gildi, um tað skuldi hent at tingið nú kom til aðra avgerð, og verður tí sett fram hefta

uppskot til samtyktat.

Tingið samtykkir, at avgerða í tingmálinum um royndarstøðirnar í Høgvík og á Sandi frá ólavsøkutinginum 1951 ikki eigur at verða sett í gildi, áðrenn málið í hesi tingsetuni er komið til atkvøðugreiðslu.

3. viðgerð held fram 27. mars 1953.

Undirbrøyttingaruppskot frá H. v. Högnðalsá fall	0	0.
Brøyttingaruppskot	sama	0
Uppskot mínnilutans (Davidsen og Øregård)	12	0.
(P. Petersen og A. Sørensen)	10.	0.

2. Lögtingslóg um vinnur.

Ár 1952, 1. august legði lögmaður fram soljóðandi uppskot til lögtingslóg um vinnur, v. m.:

§ 1.

Óki lögvarinnar: Undir hesa lóg koma eignar vinnur sum ídnaður, handverk, handik, handilsumboð, akstur, innleggiingar, rukiingar og hárgreiðsla.

§ 2.

Fáing av heimarrætti: Hann, ið tællar sær at røkja onkra av teim í § 1 nevndu vinnum, skal siga landfóðanum frá. Fútin gevur løyvisbræv sum heimild til at røkja vinnu í einari kommunu.

Fyrir eim løyvisbræv er fingið, má eingin vinna eftir hesi lóg hysjast.

§ 3.

Treyt fyri løyvisbræv: Rætt til løyvisbræv hevur hvør persónur, sum prégvar:

- 1) at hava danskan heimarrætt samb. § 5,
- 2) at hava bústað her í ríkinum,
- 3) at vera 21 ára gamalur og ikki gjørdur óneyndugur,
- 4) at hava ræði á búgvi sínum og
- 5) ikki at hava mist síni borgararrættindi uttan at hava fingið ley aflur.

Persónur, sum liva í hjúnarbandi, kunnu bert fáa løyvisbræv eftir hesi lóg, um annar teirra ikki hevur løyvisbræv framanundan.

§ 4.

Gjald fyri løyvisbræv: Fyri løyvisbræv verður at rínda:

1) Einstakan persón kr. 200.

2) Parlafeløg ella onnur feløg kr. 500.

Fyri eftireiðtak og fyri árit á tilik verður at rínda kr. 5.

Eftireiðtøk skulu hava sømu árit sum løyvisbræv.

Gjöldini fara í landskassan.

Landsstýrið tekur avgerð um útsjónd løyvisbrævanna.

§ 5.

Ellendlingar: Persónur, sum ikki hava heimarrætt, kunnu um teir halda hinar í § 3 nevndu treydir, fáa løyvisbræv, um so er, at mill-umlandasáttmáli løyvir slíkt.

Eftir umstøðum kann vátlan undir trúartrøytum avlast í stóðin fyri próvförstu samb. § 3 at hava ræði á búgvi sínum.

§ 6.

Seltig loyvi: Landsstýrið kann eftir tilmæli frá stedligum valdi gera undantak frá teim í § 3 samb. § 5 settu freytum.

Sambælt tilik løyvi kann løyvisbræv gevast við gildi upp í 3 ár í senn. Tað kann skerjast og freytast sum avlast neyðugt í hvørjum føri.

§ 7.

Interessenta- og kommandittfeløg: Í áhyrgdum interessenta- og

kommanditfelögum, sum rökja skulu onkra av teim í § 5 nevndu vinnu, skal hvör einstakur ábyrgdur luthavari hava loyvisbræv eftir reglunum í hesi lóg.

§ 8.

Innlendsk partafelög o. m.: Innlendsk partafelög, kommanditpartafelög og onnur innlendsk felög við skerdari ábyrgd, sum rökja skulu onkra av teim í § 5 nevndu vinnu, kunnu fáa loyvisbræv, um so er, at stjórin (stjórnir) og meirlutur nevndanna halda treytnar í § 3.

§ 9.

Utlendsk partafelög o. m.: Partafelög og kommanditpartafelög, sum skrúsett hava fingið úthandlar her á landi og onnur felög við skerdari ábyrgd kunnu fáa loyvisbræv fyri úthandil teirra, um so er, at millumlanda sáttmáli loyvir tað ella eftir serloyni landsstýrisins.

Leiðsla úthandilsins skal halda tær í § 3 smbr. § 5 settu treytnar, um so at landsstýrið eftir tilmæli frá stedligum valdi loyvir avvik.

§ 10.

Lutafelög: Brúksfelög og onnur lutafelög, sum bert handla innan linnanna, koma ikki undir reglurnar í § 8 og eru so stutt frítikin fyri at loysa loyvisbræv.

Heldur ikki felög, sum framleiða, ella úrdráttir linnanna ella handla teirra millum koma undir hesa reglu.

Treytin fyri at koma undir reglurnar í 1. og 2. petti er tá, at tað parturin av rakstraravlopnum, sum ikki verður nýttur í vælgerandi endamáli ella fer inn á ognarrókskap felagsins, verður býttur linnanna millum eftir luti teirra í vörumfari felagsins.

Fyristöðumenn og útlýggjarar hjá teim í hesi grein nevndu lutafelögum mugu ikki sjálvir rökja vinnu samsvarandi felagsins virki, eins og felagið ikki má hava krambúðarrúm saman við virki, sum færv- ar loyvisbræv eftir hesi lóg.

Meginfelag lutafelaga sleppur eisini undan at loysa loyvisbræv, um so er, at tað heldur treyturnar í § 10, 1. og 2. petti.

§ 11.

Upphald av vinnurætti: Deyð, flyting av landi v. m.

Rættur at rökja vinnu sambart loyvisbrævi dattur burtur við deyð loyvisbavarans. Hesin rættur dattur eisini burtur, um so er, at loyvis- havari flytur burtur av landi ella annars kemur undir tær í § 3 smbr. § 5 nevndu treytnar.

Vinnurættindi felaga sambart § 8 og § 9 eftir loyvisbrævi datta burtur, um so er, at stjórin (stjórnir), faktar úthandla ella meirlutur nevndanna ikki longur heldur tær í § 3 smbr. § 5 og § 8 og 9 settu treytnar.

Landsstýrið kann tá eftir tilmæli frá stedligum valdi gera undan- tak frá reglunum í hesi grein.

§ 12.

Innafturlating av loyvisbrævi: Detta rættindi sambart loyvisbrævi burtur (smbr. § 11), skal loyvisbrævið við effireintökum latast innaftur til landfótan innan 2 mánaðir.

§ 13.

Íðnaður og handverk: Landsstýrið heldur skil á, hvörjar vinnur koma til fjast sum íðnaður ella handverk.

Løyvisbræv til íðnað gevur rætt til við teim skerjingum og undantökum, sum löggávan yvirhövur fyrisetur at røkja íðnað líka mikið hvønn og hartil eisini alt handverk sum neyðugt er at fullkomna eitt íðnaðligt arbeiði.

Løyvisbræv til handverk við teim skerjingum og undantökum, sum löggávan yvirhövur fyriskrivar gevur rætt til at røkja tað handverk ella tær handverksgreinir, sum tilskilaðar eru í løyvisbrævinum og hartil hvørt annað handverk ella hvønn annan íðnað, sum tørva at fullkomna eitt liðugt handverksarbeiði eftir løyvisbrævinum.

§ 14.

Vinnuöki handverks- og íðnaðarinnar: Løyvisbræv til handverk ella íðnað gevur rætt til við teim í löggávuni yvirhövur fyrisettu skerjingum og undantökum at halda verksviðjur ella annan fastan vinnustað í kommununi, og at røkja vinnuna í og frá hesari kommunu.

§ 15.

Vinnuöki og vinnurættur handilsmanna: Løyvisbræv til handils gevur rætt til við teim skerjingum og undantökum, sum löggávan yvirhövur fyriskipar at fremja vörulandilsskap líka mikið hvønn frá krumbúð ella aðrari fastari sölubúð, tó at hann ikki má halda meira enn eina sölubúð í einari kommunu.

Handilsmenn hava ongan rætt til at halda automat, uttan so at hann er fastur í sölubúðini. Tó koma automatar haldast í restaurantum, skipaavgreiðslum, ferðamannaskipum, felagshúsum o. l.

§ 16.

Handilsumboð: Handilsumboðsmaður eftir hesi lóg er persónur, sum annars vegna hevur givið seg til at fremja vörulandil við upp-töku av tilleggingum hjá umboðsgevaranum ella selja vörur í navni hansara, uttan at vera settur í starv umboðsgevarans, men altur ímóti røkir vinnuna leysur av honum frá egnari skrivstovu ella öðrum egnu rými, sum taka kann ímóti frásøgnum handlinum viðvíkjandi.

Virkil sum handilsumboð er at skilja sum egia handilsvinna (sbr. § 1).

§ 17.

Aksturvinnur: Eftir hesi lóg er akstur at skilja sum vinnuligur flutningur av persónum, vörum o. l. í vogni ella öðrum akfari, sum drigið verður av maskinu ella öðrum alvi.

§ 18.

Almennir stovnar: Vinnur, sum almennir stovnar røkja koma ikki undir hesa lóg.

§ 19.

Príssáttmálar o. m.: Sáttmálar, sum gjørdar verða um pris framleiðslu- ella flutningsviðurskið, av monnum ella felögum innan eynsligar vinnur skulu skrásetast í landsstýrinum ella hjá stovni sum landsstýrið fyrisetur.

Sáttmálar ella reglur v. m. um pris framleiðslu- ella flut-

ingsviðurskipti eru bannað, um so er af tilíkir sáttmálar ella tilíkar reglar hava við sær óbílígar prísir ella aðrar óbílígar skerjningar í landsins vinnufrælsi.

Landsstýrið tekur andaliga ávgerð í ívamálu ein og það við kunnagerð kann fyrseta gjöllari reglar um tær í hesi grein innihildnu fyriskipanir.

§ 20.

Mál um brot móti fyriskipanum eftir hesi lóg fara fram sum lögreglumál og hava við sær háttur, um ikki stórrí revsing er uppiborin.

Undandráttur frá teim í § 19 nevnu skyldum eins og ringar upplýsingar kunnu hava við sær dagbøtur, sum landsstýrið fyrisetur.

Tilíik mál kunnu skjótast inn til rættarviðgerðar.

Vinningar, sum fingnir eru, í stríð við fyriskipanir eftir § 19 í hesi lóg ella sambart freyfir eftir henni kunnu við dóm dragast inn í landskassan.

Bøtur eftir hesi lóg fara í landskassan.

§ 21.

Henda lóg kemur í gildi. Samstundis fer § 10 í lóg frá 21. mars 1855 um ophævelse af den kongelige enehandel paa Færøerne sundr. lóg nr. 70 frá 7. mai 1881 úr gildi og lögtingslóg nr. 21 frá 21. februar 1950, § 1, pt. 1.

Løyvisbrøv til handils, sum givin eru undan hesi lóg, nemast ikki av henni.

§ 1.

Lovens område: Denne lov omhandler selvstændig næringsvirksomhed som industri, håndværk, handel, handelsagentur, vognmandsforretning, installationvirksomhed, barbering og frisering.

§ 2.

Erhvervelse af næringsbrev: Den der ønsker at drive nogen af de i § 1 omhandlede næringer, skal herom indgive anmeldelse til landfogden, der udsteder et næringsbrev som adkomst til at drive næring i en kommune.

Forinden næringsbrevets udfærdigelse maa ingen virksomhed efter denne lov paabegyndes.

§ 3.

Betingelse for næringsbrev: Ret til at faa udfærdiget næringsbrev har enhver, der godtgør:

- 1) at have dansk indfødsret, jfr. § 5.
- 2) at have bopæl her i riget.
- 3) at være fyldt 21 aar og ikke være umyndiggjort.
- 4) at have raarlighed over sit bo, og
- 5) ikke at have mistet sine borgerlige rettigheder, uden at have gen-erhvervet dem.

Personer, der lever i ægteskab, kan dog kun erhverve næringsbrev efter denne lov, forsaavidt den anden ægtefælle ikke forinden maatte være i besiddelse af et saadant.

§ 4.

Betaling for næringsbrev: Ved næringsbrevs udstedelse betales:

1) Enkeltpersoner kr. 200,

2) Selskaber og foreninger kr. 500,

For udfærdigelse af duplikateksemplarer som for meddelelse af paategninger herpaa erlægges kr. 5. .

Duplikateksemplarer skal have samme paategninger som næringsbrev.

Afgifterne indgaar i landskassen.

Landsstyret bestemmer næringsbrevs udseende.

§ 5.

Udændinge: Personer, der ikke har indfødsret, kan; naar de opfylder de øvrige i § 3 opstillede betingelser, erverve næringsbrev, forsaavidt hertil er aabnet adgang ved traktatmæssig aftale.

Efter omstændighederne kan en erklæring paa fra og love om, at vedkommende ikke er ude af raadighed over sit liv, træde i stedet for nærmere dokumentation i saa henseende.

§ 6.

Særlige tilladelse: Landsstyret kan efter indhentet erklæring fra de stedlige myndigheder gøre undtagelse fra de i § 3 jfr. § 5 opstillede betingelser.

I henhold til saadan tilladelse kan næringsbrev udfærdiges for indtil 5 aar ad gangen. Det kan endvidere begrænses og betinges, saaledes som det i hvert enkelt tilfælde maatte findes nødvendigt.

§ 7.

Interessent- og kommanditselskaber: I ansvarlige interessent- og kommanditselskaber, der ønsker at drive en af de i § 1 omhandlede næringer, paaligger det hver enkelt ansvarlig deltager at erhverve næringsbrev i overensstemmelse med forskrifterne i denne lov.

§ 8.

Indenlandske aktieselskaber m. v.: Indenlandske aktieselskaber og kommanditaktieselskaber samt andre indenlandske selskaber med begrænset ansvar der ønsker at drive en af de i § 1 omhandlede næringer, kan erhverve næringsbrev, naar direktøren (direktørerne) og flertallet af bestyrelsesmedlemmerne opfylder de i § 3 opstillede betingelser.

§ 9.

Udenlandske aktieselskaber m. v.: Aktieselskaber og kommanditaktieselskaber, der har indregistreret filialer her i landet samt andre selskaber med begrænset ansvar kann faa næringsbrev til deres henværende filialer forsaavidt og i det omfang adgang dertil er aabnet ved traktatmæssig aftale eller ifølge særlig tilladelse fra landsstyret.

Filialbestyrelserne skal opfylde de i § 3 jfr. § 5 opstillede be-

tingelser medmindre fritagelse herfor meddeles af landsstyret efter indhentet erklæring fra de stedlige myndigheder.

§ 10.

Andelsforeninger: Brugsforeninger og andre andelsforeninger, der kun fordeler varer indenfor medlemmernes kreds, omfattes ikke af bestemmelserne i § 8 og er fritaget for at erhverve næringsbrev.

Det samme gælder for foreninger, der bearbejder, forædler eller forhandler medlemmernes produkter.

En betingelse for, at reglerne i 1. og 2. punktum kan bringes i anvendelse, er det dog, at den del af virksomhedens overskud, der ikke anvendes i veldædligt øjemed eller henlægges til foreningens formue, fordeles mellem medlemmerne i forhold til deres andel i omsætningen.

Bestyrelse og uddelere i de i denne paragraf omhandlede andelsforeninger må drive handelsnæring eller anden af denne lov omfattet næring, der svarer til foreningens virksomhed, ligesom foreningen ikke må have butikstokaler sammen med virksomheder, til hvis udøvelse der kræves næringsbrev.

§ 11.

Ophør af nærlingsret: Død, bortflytning fra landet m. v.

Retten til at drive næring i henhold til erhvervet næringsbrev bortfalder ved indehaverens død. Endvidere bortfalder denne ret, saaremt indehaveren ophører at have bopæl her i landet eller at indehaveren ophører at opfylde de i § 3 jfr. § 5 indeholdte betingelser.

De i §§ 8 og 9 nævnte selskabers ret til at drive næring i henhold til næringsbrev, bortfalder, dersom direktøren (direktørerne) filialbestyrere eller flertallet af bestyrelsesmedlemmerne ophører at opfylde de i § 3 jfr. § 5 og §§ 8 og 9 opstillede betingelser.

Landsstyret kan dog efter indhentet erklæring fra stedlige myndigheder tilstaa undtagelser fra de i denne paragraf indeholdte bestemmelser.

§ 12.

Tilbagelevering af næringsbrev: Bortfalder rettigheder i henhold til næringsbrev (jfr. § 11) skal næringsbrevet med tilhørende duplikat-eksemplarer tilbageleveres til landfogden inden 2 mæned.

§ 13.

Industri- og håndværk: Landsstyret fastsætter hvilke næringer, der skal anses af være henholdsvis industrinæring og håndværksnæring.

Næringsbrev paa industrinæring berettiger -- med de af lovgivningen i øvrigt indeholdte indskrænkninger og undtagelser -- til udøvelse af industrinæring af enhver art og desuden til udøvelse af ethvert håndværksfag i det omfang, som måtte være nødvendig til færdiggørelse af et industrielt arbejde.

Næringsbrev paa håndværk berettiger -- med de af lovgivningen i øvrigt indeholdte indskrænkninger og undtagelser -- til udøvelse af det eller de i næringsbrevet angivne håndværksfag og desuden til udøvelse af ethvert andet håndværksfag eller industrinæring som

maatte være nødvendigt til fuldførelse af et håndværksarbejde i henhold til næringsbrevet.

§ 11.

Handværkeren og industridrivendes næringsomraade: Næringsbrev paa håndværks- eller industrinæring berettiger — med de af lovgivningen i øvrigt indeholdte indskrænkninger og undtagelser — til etablering af værksteder eller andre faste forretningssteder i vedkommende kommune og derfra at udøve faget.

§ 15.

Handlendes næringsomraade og afsætningsret: Næringsbrev paa handel berettiger — med de af lovgivningen i øvrigt indeholdte indskrænkninger og undtagelser — til afsætning af varer af enhver art fra butik eller andet fast forretningssted, dog at en handlende ikke er berettiget til at have mere end eet fast udsalgssted i vedkommende kommune.

Handlende er ikke berettiget til at afstøtte varer fra automater, medmindre disse er opstillet i umiddelbar forbindelse med de paagældende handlendes udsalgssteder, dog kan handlende opstille automater i restauranter, skibsekspeditioner, passagerskib, foreningslokaler o. l.

§ 16.

Handelsagentur: Ved handelsagent forstås i denne lov den, som for en anden har paataget sig det hverv at virke for afsætning af varer ved at optage bestillinger til den paagældende eller ved at sælge varer i dennes navn, og som ikke er ansat i agenturgiverens tjeneste, men udøver virksomheden som selvstændig forretningsdrivende med eget kontor eller andet eget lokale, hvortil meddelelser angaaende forretningen sendes.

Virksomheden som handelsagent anses som selvstændig handelsnæring (jfr. § 1).

§ 17.

Vognmandsnæring: Ved vognmandsnæring forstås i denne lov befordring af personer, varer o. l. ved hjælp af vogne eller lignende befordringsmidler, der bevæges ved mekanisk drivkraft eller trækraft.

§ 18.

Offentlige institutioner: Næringer, som drives af offentlige institutioner berøres ikke af denne lov.

§ 19.

Prisaftaler m. v.: Aftaler og bestemmelser, der med hensyn til pris- produktions- eller transportforhold træffes af enkeltvirksomheder eller sammenslutninger indenfor de materielle erhverv skal registreres i landstyre eller hos den institution som landstyre bestemmer.

Aftaler eller bestemmelser m. v. om pris- produktions- eller transportforhold er forbudt, forsaavidt de paagældende aftaler eller bestemmelser medfører eller kan anlages af medføre urimelige priser eller andre samfundsmæssigt urimelige indskrænkninger i den frie erhvervsudøvelse.

I tvívilstíðfelde træffer landsstyrið endelig afgörðelse lígesom det ved kundgörelse kan fastsettes nærmere regler vedrørende de i nærværende paragraf indeholdte bestemmelser.

§ 20.

Sager vedrørende overtredelse af de i denne lov indeholdte forskrifter behandles som politisager og medfører bøder, for saa vidt ikke højere straf er forskyldt.

Undladelse af at opfylde de i § 19 foreskrevne pligter eller meddelelse af vildledende oplysninger kan medføre dagbøder, der fastsettes af landsstyrið.

Saadanne sager kan indbringes for domstolene.

Udbytte, der indvindes ved handlinger, der er i strid med bestemmelserne i § 19 eller de i henhold til samme givne paalæg kan ved dom inddrages i lamskassen.

§ 21.

Denne lov træder i kraft. Samtidig træder § 10 i lov af 21. marts 1855 om oplævelse af den kongelige enehandel paa Færøerne jfr. lov nr. 70 af 7. maj 1881 ud af kraft samt lagtingslov nr. 21, af 21. februar 1950, § 1, stk. 1.

Næringsbrev til handel, som er udstedt førinden denne lovs ikrafttræden hrøres ikke af denne lov.

Viðmerkingar:

I 1949 sendu handilsfelög í Föroyum landsstýrinum uppskot til lóg um handilsvinnu.

Hetta uppskot hevur verið til ummælis hjá handilsfelögum og stovnum og úrslitið var, at hetta uppskot ikki var hildið nýtiligt sum tað var.

Harafturímóti hevur landstýrið tilevnað nýtt uppskot, sum leggur fleiri vinnugreinar inn undir lógina, men skjýtur aðrar, sum lógfestar eru, út og hetta uppskotið verður í nevnt uppskot til lögtingslóg um vinnu.

Landsstýrið skilar til, at tað hevur hildið tað neyðugt og eisini hóskandi her at skjóta reglur um prísavtalar upp í lógina (smbt. § 19).

Tá henda regla fórvar sum ein standandi heimild, man tað lógarteknisk koma ganga. Henda regla skuldi givið yvirvaldinum heimild til at rökja prísviðurskiptini aftaná, at prísloggávan sum kreppufyriskipan er avtíkin.

Um innihald lóginnar er annars bert at siga, at hon miðar imóti einum effirliti frá yvirvaldinum, men hevur annars fullt vinnufrelsi sum grundreglu.

1. viðgerð 6. august og málið sama dag beint til lógarnevndina.

27. mars 1953 samtykti tingið at goyma málið til komandi tingsetu.

3. Lögtingslög um fuglaveiðu v. m.

Ár 1952, 1. august lagði Lögmaður fram söljóðandi uppskot til lögtingslög um fuglaveiðu v. m.

1. bólkur. *Um veiðurættindi.*

§ 1.

Á sjónum út af sjómarkinum undir Föroyum er veiðurætturin við teim avvikum, sum tilskiladi eru í hesi lóg, opin fyri einum hvørjum, sum hevur heimarrætt.

§ 2.

Uppi á landi eigur grundeigarin veiðurættin. Viðvíkjandi veiðurætti er hann, sum situr við embættisjörð ella kongsjörð javnbjóðis grundeigara.

Hat felag er, og samtykt ella fyrndarrættur ger ikki avvik, hava eigararnir javnbjóðis veiðurætt. Samtykt um nýslu av veiðurætti í felag kann gerast á grannastevni. Í tilikari samtykt kann fyrisetast, at veiða bert kann fara fram í minni mun ella yvirhövur ikki.

Allir eigarar hava atkvøðurætt um samtykt um veiðu í felag.

Einsæris burthurlating av veiðurætti kann bert fara fram fyri uppi 10 ár í senn.

Friðing yvirhövur ella partvís innangarðs í eini bygð, har fleiri eigarar eru, kann bert fremjast á grannastevni. Atkvøðurætt um samtyktina hevur einhvør eigari innangarðs og kongsbóndur. Til gýlduga samtykt kreyst yvir helmingur av atkvøðugevandi persónum, sum umboða minst helmingin av skattamarkatalinum, sum atkvøðurætt hevur.

§ 3.

Hat ikki serligur rættarviðurskipti gera avvik, hava eigararnir í tí gamla, matrikuleraða býnum í tí bygð, har björgini liggja, fuglaveiðurættin í björgnum, urðum og tilikum fuglalandi, herundir ættin til omanfleyg.

Rættin til at taka hellufugl hevur hvør maður í tí bygð, sum björgini eiga, men eingin uttanbúggjamaður.

Sama rætt sum eigari til fuglaveiðu hevur hann, sum situr við embættisjörð ella kongsbóndi.

§ 4.

Hat ikki serlig rættarviðurskipti gera avvik, verður landpartur av fuglaveiðu í björgnum, urðum og tilikandi fuglalandi býttur eftir markatali (§ 3).

Á sama hátt verða útreiðslur av veiðuni býttar, herundir keyp og umsiting av fýrvandi málodum.

§ 5.

Samtykt um fuglaveiðu í björgnum, urðum og tilikum fuglalandi í felag kann gerast á grannastevni, samsvarandi reglum í grannastevnilógini.

2. bólkur. *Um friðing av veiðuleiðum o. m.*

§ 6.

Fuglahjörg, orðar, hólmur ella tilík lendi og æðuvarp kunnu friðast eftir krevjing frá veiðurættihavara ella eigara við somu lögfylgju sum eftir § 14, um Føroya yvirpolitirættur (smb. lóg nr. 161 frá 1. júní 1921, pt. 118, 1. p. eftir at sýn er hildid, finnur lendi nýtiligt sum fugla-land ella æðuvarp.

§ 7.

Hann, sum ynskir okkurt av teim i § 6 nevndu lendum friðað, skal senda yvirpolitirættinum skrivliga krevjing um friðing, innihaldandi gjølliga tilskilning av viðkomandi lendi.

Rætturin skal so av eintingum fyri rúking krevjarans í tað blað, sum löggilt er til upptøku av almennum kunningerðum í Føroyum, seta kunningerð í 3 ferðir, um at menn á einum nærri tilskiladum, vanligum tingi, lá ikki fyrr enn 1 mánað aftaná seinastu kunningerð í blaðnum, verða uppteyndir eftir § 6 um frama friðingintar. Kunningerðin eigur eisini at selast í ta almennum kunningerðartalvuna smb. lóg nr. 59 frá 1. apríl 1912, í teim bygðum, sum liggja innufyrri 15 km fjarleika eftir sjónum frá ysta marki viðkomandi lendis og eisini í øðrum bygðum, har menn hava serliga interessu í veiðu nærhendis viðkomandi lendi. Bert kunningerðin í blaðnum er treyt fyri gildi uppteyningintar.

Harafturat setur rætturin fund til viðfestingar av sýninum og tekur málið til úrskurðar.

Á tí fyrisetta tinginum skal rætturin siga frá, áðrenn uppteyningin fer fram, hvønn hann ætlar at uppteyna, og at fæddu tey móðandi, sum kunnu sýna nógmikla interessu í spurninginum, at seta fram atfinningar sínar móti uppteyningini og viðmerkingar um friðingina ella ummál hennara.

§ 8.

Teir uppteyndu sýnismennirnir skulu skila til í sýninum, um tað í krevjingini tilskilada lendi, alt sum tað er, ella nakað av tí, eigur at friðast, og um markini, um so er at tey eru ikki tilskiladi í lógini, har innufyrri skjóting v. m. eigur at vera forboðin. Sýnið skal fara fram eftir 3 daga fyrivarni til krevjarin ella um fleiri eru, til ein teirra.

§ 9.

Yvirpolitirætturin ger málið av við úrskurði, sum bert kann skjótast inn til hægri avgerð við loyvi rættarmálaráðharrans smb. lóg frá 1. júní 1921 pt. 118, 2. p.

Yvirpolitirætturin sendir samskrivaranum útskrift av tí uppsagdu úrskurðinum til tinglesingar og sendir eisini krevjaranum og viðkomandi sýslumanni eina útskrift hvør.

Friðingin kemur í gildi, so skjótt sýslumaðurin eftir lóg nr. 52 um broyting í reglunum um tinghald í Føroyum frá 1. apríl 1896 § 3 á grannastevni hevur friðað viðkomandi lendi.

§ 10.

Upppteyning, friðing í rættinum, tinglesing og hókaförsla fer fram uttan rættfargjald.

§ 11.

Í hvörjari sýslu skal sýslumaðurinn á hvörjum ári við upplæsing á grannasleyni kunnigera ley lendi í sýsluni, sum fríðaði eru eftir reglunum í hesum bókki og skila til mark teirra.

§ 12.

Tá 10 ár eru liðin frá fríðingini, kann einhvör, sum kann sýna serliga interessu í fríðing ella veiða nærindis viðkomandi lendi, krevja spurningin um fríðingina inn fyrri yvirpólittrættin av nýggjum.

Viðgerð av tilíkkum máli fer fram eftir reglunum í §§ 7-10. Um neyðugt skulu teir, sum móttu undir tí upprunaliga fríðingini, hava frísögn í málinum.

Um so er, at fríðingarúrskurður verður avtikin ella broyttur, skal yvirpólittrætturin stila fyrri lörvandi tinglesing ella avlesing.

§ 13.

Tær eftir í lóg nr. 52 frá 1. apríl 1896 § 3 um broyting í reglunum um tinghald í Føroyum fyrisetu árliga fríðingar ella avtökur av tilíkkum á tingi detta burtur.

§ 14.

Undir fríðadum hjörgum má eingin skjóta nærri enn 2 fjórðingar úr næsta punkti á landi í tíðini frá 15. mars til 31. august.

Undir fríðadari urð má eingin skjóta í sama tíðarskeiði nærri enn hálvfjórðing, mett sum omanfyri.

Í sama tíðarskeiði má eingin heldur skjóta innanfyrri ley mark, sum tilskiladi eru í sýni eftir § 8.

So leingi Miknesbólmur er fríðaður, sum hann er, má eingin skjóta undir honum nærri enn 2 fjórðingar úr landi, frá 25. jan. til 25. okt.

Eingin má skjóta nærri æðuvarpí enn hálvfjórðing í tíðini frá 1. mai til 31. august.

Henda regla skal té ikki forða honum, sum veiðurætt hevur, uppi á landi at skjóta kráku, ravn ella annan fugl, sum kann vera æðum til skaða.

Innanfyri ley í hesu grein nevndu mark og tíðarskeið er forboðið at órógva fuglin, við ótörvandi óljóði frá skipsfloytum ella øðrum gaudi.

§ 15.

Fuglaveiða og skjóting yvirhövur er forboðin á sunnu- og halgidögum.

Tað er forboðið persónum undir 16 ár at ganga við byrsu.

3. bókkar. Um forboðnar veiðuhættir.

§ 16.

Tað er forboðið at fanga fugl uppi á landi við snaru, lokki ella kunstugum ljósi. Hetta kann té nýlast til tóktu av líra. Eisini er tað forboðið at sökja fugl í fuglalendi soleiðis, at búfuglurin kemur undir avoyðing.

Landi má bert tukast við stong, fó kann landsstýýrið undir ser-

ligum umstöðum leyva drátt. Tiliki loyvi kann bert gevast 3. hvørt ár í sama faglalandi.

4. bólkur. Um fríðing og villtini fugli o. m.

§ 17.

Uppi á landi yvirhövur eisini á vötnum, á firðum, víkum og sundum og á sjónum yvirhövur út at sjómarkinum er allur fuglur fríðaður móti skjóling og veiðu, sum ikki er tilskilaður í hesi grein (samb. §§ 14 og 16):

Ravnur, kráka, havhestur, skarvur, leynvigi, álka, øll míasaskög.

§ 18.

Tann í frammantýri stundaði grein fyrisetta fríðing umfatar eisini pisur, egg og reiður. Tó skal tað verða loyvt veiðurettshavara at taka líva.

§ 19.

Loyvt er at skjóla haru í tíðini 1. november til 31. december, báðar dagar viðroknaðar.

Innanfyri tilskilað umráði (oyggj ella part av henni) kann haru fríðast eftir avgerð landsstýrisins fyri eitt ella tvey ár í sem eftir umsókn frá sóknarstýri og eftir at øll sóknarstýri í oynni hava givið ummæli í málinum.

Landsstýrið letur hær eftir hesi grein fyrisetta fríðingarreglur kunningera í tí blaði, sum löggilt er til almennar kunningar í Føroyum.

§ 20.

Tað er forboðið at bjóða út, selja ella flyta inn fiska haru í tíðini frá 8. januar til 2. november, báðir dagar viðroknaðir.

§ 21.

Landsstýrinum skal vera heimilað í vítskapligum ella almennytugum endamáli at geva tilskilaðum monnum tíðarfresta undantaksloyvi frá reglunum í §§ 17 og 18 samb. § 19.

5. bólkur. Um sektir og ákæru.

§ 22.

Einhvör sum uttan heimild veiðir fugl í björgum, urðum, höndum ella æðuvarpi, verður sæddur í ella skjýtur inn í fríðað land, veiðir har hann eftir hesi lóg ella annars eftir grannaslevnivíðtöku ikki hevur veiðurettindi ella á tilíku stöðum uttan heimild gongur við byrsu í bö ella haga ella á annars veiðulendi tekur upp tað, sum sæst er á egnum veiðulendi kemur undir sekt.

Undir sekt kemur eisini hann, sum annars brýtur nakra forboðsreglu eftir hesi lóg ella nakra samtykt ella reglu sum gjørd er eftir henni.

§ 23.

Tað verður at skilja sum skerpani, at ólóglig veiða er útint av fleiri í felag, at hon er útint á sunnu- ella halgidegi, at rænt verður í faglalandi og at viðkomandi fyrr hevur gjørt seg sekam í veiðumissbroti.

Um so er, at nakað er veitt ella drípið í ólógligari veiðu kemur viðkomandi undir eykasekt.

§ 24.

Sektir sum standast av misbroti eftir hesi lóg fara í kommunala hjálparkassan í tí sókn, har misbrotið er útínt uppi á landi ella við skjóting ella ótörvandi óljóði á sjónum nærindis fríðaðum fuglalandi (smbr. § 14) ella hartil viðkomandi fuglaland liggur.

Er misbrot útínt á sjónum undir öðrum umstøðum fer sektin v. m. í hjálparkassan í tí sókn her í landinum, har hin seki býr. Er hann í slíkum føri búsettur uttanfyri Føroyar, fer sektin í handelsátekna-kassan.

Tann seki skal harafturat endurreiða virði av tí hann hevur veitt á landi, vótnum, um so er hann ikki kann lata eiganinum tað í feskum standi.

§ 25.

Er veiðumissbrot útínt av børnum undir 14 ár við foreldra vilandi ella teim sum eru í foreldra stað, koma tey undir at hava útínt misbrotið sjálvi.

Tað sama er eisini galdandi tá tey fei børnunum taka inni út-býti av ólógligari veiðu.

Menn sum loðsar ella kómur menn, sum sigla fremmand skip inn, hava skyldu at siga skiparanum frá guldandi forboðum móti skjóting ella ótörvandi óljóði nærhendis fríðaðum björgum, urðum, holnum ella æðuvarpi. Ger hann ikki tað kemur hann sjálvur undir tey misbrot sum útínt verða, meðan hann er umboð.

Mál um misbrot eftir hesi lóg, fara fram sum fögreghnmál og fremjast sjálvi um eingin hevur kravt tað.

§ 26.

Henda lóg kemur í gildi og samstundis fer lóg nr. 101 frá 1. apríl 1928 broytt við lóg nr. 108 frá 15. marts 1939, kunngerð nr. 25 frá 21. september 1945, úr gildi.

1. kapitel. Om fangstrettligheder.

§ 1.

Jagretten paa søteritoriet ved Færøerne er med de i denne lov fastsatte indskrænkninger fri for enhver, som har indfødsret.

§ 2.

Jagretten til lands tilkommer grundejerne. Lige med grundejeren betragtes med hensyn til tjenestejord og fæstere af statens jordegods.

Jagteretten paa indsøer og vandløb tilkommer den eller dem, der i medfør af den gældende lovgivning udøver raadigheden over vandet.

Paa fællig har, hvor ikke vedtægt eller sædvane medfører afvigelse, enhver ejer lige jagtret. Vedtægt om jagtens udøvelse paa fællig kan oprettes paa grundestævne. I saadan vedtægt kan fastsættes, at der i et fællig kun til dels eller slet ikke maa jages.

Stemmeberettigede paa grundestævne angaaende vedtægt om jagt paa fællig er samtlige ejere.

Særskilt overdragelse af jagtretten kan kun ske for indtil 10aar ad gangen.

Hel eller delvis fredning for jagt af en bygds indmark, hvori der er flere lodsejere, kan vedtages for grundestævne. Stemmeberettigede ved vedtægtens affattelse er enhver af indmarkens ejere og kongsfæstlere. Til gyldig beslutning kræves over halvdelen af de stemmegivende personer, som repræsenterer mindst halvdelen af det stemmeberettigede skattemarkedet.

§ 3.

Hvor ikke særlige retsforhold medfører afvigelse, tilkommer retten til fuglefangst i hjerger, urer og lignende steder, hórunder retten til "omafleyg", ejerne af den gamle matrikulerede indmark i den bygd, paa hvis grund fuglepladsen ligger. Ret til at tage "hellefugt" tilkommer enhver beboer af den bygd, hvortil pladsen, hvor fuglen sidder, hórer, men ingen udenfor bygden boende.

Lige medejere betragtes med hensyn til ret til fuglefangst besiddere af tjenestejord og fæstlere af statens jordegods.

§ 4

Hvor ikke særlige retsforhold medfører afvigelse, deles indtægt ved fuglefangst i hjerger, urer og lignende steder mellem de fangstberettigede (§ 3) efter markedet.

I samme forhold deles udgifter ved fangsten, derunder til anskaffelse og vedligeholdelse af de til fangsten nødvendige redskaber.

§ 5

Vedtægt om fuglefangst i hjerger, urer og lignende i fællig liggende steder kan oprettes paa grundestævne overensstemmende med de i lov om grundestævne gældende regler.

Kapitel 2. Fredlystning af fangstpladser m. m.

§ 6.

Fuglehjerger, urer, holme, eller lignende steder samt ederfuglevarp kan paa begæring af enhver fangstberettiget eller ejer fredlyses med den i § 11 omhandlede retskrivning, naar saadant sted af Færøernes overpolitiret (jfr. lov nr. 161 af 1. juni 1921, pkt. 118, 1. stk.) eller oplaget skón findes egnet til fugleplads eller ederfuglevarp.

§ 7.

Den, der ónsker et af de i § 6 nævnte steder fredlyst, har skriftligt

til overpolitiretten at indgive begæring om fredlysning, indeholdende en nøje angivelse af det paagældende sted.

Retten har da af egen drift for rekvirentens regning i det til offentlige bekendtgørelser for Færøerne autoriserede blad 3 gange at gøre til et nærmere angivet ordinært ting, mindst en måned efter sidste bekendtgørelse i avisen, vil blive udmeldt mænd til i henhold til § 6 at afgive skøn om fredlysningens hensigtsmæssighed. Bekendtgørelsen bør endvidere opslaaes i den offentlige kundgørelsestavle, jfr. lov nr. 59 af 1. april 1912, i de bygder, der ligger indenfor 15 kilometers afstand, regnet ad søvejen, fra det paagældende steds yderste grænse, samt desuden i andre bygder, hvis beboere skønnes at have særlig interesse i jagten i nærheden af det paagældende sted. Kun bekendtgørelsen i avisen er en betingelse for udmeldelsens gyldighed.

Endvidere berammer retten et retsmøde til skønsforrettningens afslutning og sagens opklæning til kendelse.

Ved det fastsatte ting har retten, førend udmeldelsen sker, at meddele, hvem den agter at udmelde, og at opfordre de mødende, der kan angive antagelig interesse i spørgsmålet, til at fremkomme med deres indsigelse mod udmeldelsen og bemærkningen om fredlysningen eller dens omfang.

De i lov om retens pleje kap. 19 om syn og skøn indeholdte regler bliver iøvrigt at anvende.

§ 8.

De udmeldte skønsmand har i skønsforrettningen at udtale sig om, hvorvidt det i begæringen betegnede sted helt eller delvis bør fredlyses, samt om de grænser, for saa vidt disse ikke er angivet i loven, indenfor hvilke skydning m. m. bør være forbudt. Skønsforrettningen afholdes efter 3 dages varsel til rekvirenten eller, hvis der er flere, en af disse.

§ 9.

Overpolitirettens afgørelse af sagen sker ved en kendelse, der kun kan paatales med justitsministeriets tilladelse, jfr. lov af 1. juni 1924 pkt. 118, 2. stk.

Overpolitiretten tilstiller dommeren udskrift af den afsagte kendelse til tinglæsning og tilstiller ligeledes rekvirenten og vedkommende sysselmand en udskrift hver.

Fredningen træder i kraft, saa snart sysselmanden i overensstemmelse med lov nr. 52 om afholdelse af ting paa Færøerne af 1. april 1896 § 3 ved grændestævne har fredlyst de paagældende steder.

§ 10.

Udmeldelse, fredlysning i rette tinglæsning og protokollering sker uden betaling af retsafgift.

§ 11.

I ethvert syssel skal sysselmanden aarlig kundgøre ved oplæsning ved grændestævne de i syssellet her liggende, overensstemmende med nærværende kapitel fredlyste steder med angivelse af de fastsatte grænser.

§ 12.

Naar 10 aar er furløbet efter fredlysningen, kan enhver, der kan paavise, særlig interesse i fredlysningen eller jagten i nærheden af det paagældende sted, forlange spørgsmaalet om fredlysningen indbragt for overpolitiretten paany.

Med hensyn til sagens behandling gælder reglerne i §§ 7—19. Om fornødent vil der om sagen være at give de under den oprindelige fredlysningssag mødte særlig underretning.

I tilfælde af fredlysningskendelsens ophævelse eller forandring, foranlediger overpolitiretten den fornødne aflæsning eller tinglæsning.

§ 13.

De i lov nr. 52 om forandring i bestemmelserne om afholdelse af ting paa Færøerne af 1. april 1896 § 3 foreskrevne aarlige fredlysninger og ophævelser af saadanne ved retten bortfalder.

§ 14.

Ved fredlyst fuglebjerg maa ingen i tiden fra 15. marts til august maanedes udgang skyde paa søen indenfor en afstand af 2 sømil, regnet fra nærmeste punkt af fuglebjerget.

Ved fredlyst ur maa i samme tidsrum ingen skyde paa søen indenfor en afstand fra uren af 1/2 sømil, regnet paa ovennævnte maade.

I det ovennævnte tidsrum maa ej heller skydes indenfor de grænser, som i henhold til § 8 er angivet ved skønsforretningen.

Saa længe Myggenesholmen som helhed er fredlyst, maa i tiden fra 25. januar til 25. oktober ingen skyde indenfor 2 sømils afstand fra holmen.

Ved fredlyst ederfuglevarp maa i tiden fra 1. maj til august maanedes udgang ingen skyde indenfor 1/2 sømils afstand fra varpet. Sidstnævnte bestemmelse skal dog ikke være til hinder for, at den jagtberettigede paa landjorden skyder krager, ravn og andre for ederfugle skadelige dyr.

Indenfor de i denne paragraf omhandlede grænser og tidsrum er det forbudt ved nødvendig luden med dampfløjten eller anden nødvendig sløj — derunder sløjende fangstmaader — at forstyrre fuglenes fred.

§ 15.

Jagt og fuglefangst skal være forbudt paa søn- og helligdage.

Det skal være forbudt personer under 16 aar paa egen haand at drive jagt.

Kapitel 3. Forbudne fangstmaader.

§ 16.

Det skal være forbudt at fange fugle paa landjorden ved hjælp af udsprede garn eller med udsatte krøge eller ved kunstigt lys. Sidstnævnte kan dog bruges ved fangst af skroffens unge (lýra). Endvidere skal det være forbudt i fuglepladserne at drive fangst paa en saadan maade, at fuglepladsernes faste bestand af fugle derved udsættes for varig formindskelse.

Landen maa ikke nedlægges ved skydning og maa kun fanges ved

flejning; dog skal der, hvor særlige forhold gør sig gældende, af landsstyret kunne meddeles tilladelse til at fange lunden rød "Dráttur". Saa-
dan tilladelse kan dog kun meddeles til fangst hvert 3. aar paa samme
fugleplads.

Kapitel 4. Fredning af vilde fugle m. v.

§ 17.

Overalt paa landjorden, herunder alle ferske vande, i fjorde, vige
og sunde samt paa lavet, saa langt søterritoriet gaar, skal alle fugle,
som ikke er angivet i denne § (jfr. §§ 14 og 16) være fredet mod jagt
og fangst:

Ravnen, krugen, havhesten, skarven, lomvigen, alken og alle
mangearter.

§ 18.

Den i forrige paragraf paabudte fredning omfatter tillige det
fredede vildts yngel, æg og reder. Dog skal det være den jagtberelli-
gede tilladt at fange skroffens unger!

§ 19.

Det skal være tilladt at skyde i tiden 1. november til 31. decem-
ber begge dage medregnet.

Indenfor et bestemt begrænset område (en ö eller en del af en
ö) kan haren helt fredes efter landsstyrets bestemmelse for ét eller to
aar ad gangen efter andragende fra et kommunalforstanderskab, og
efter at der er indhentet erklæring om sagen fra samtlige kommunal-
forstanderskaber paa vedkommende ö.

Landsstyret foranstalter de i denne § fastsatte fredningsbestem-
melser kundgjort i det til offentlige bekendtgørelser paa Færöerne
autoriserede blad.

§ 20.

Det er forbudt at faldbyde, sælge eller indføre ferske hare i
tiden 8. januar, 2. november, begge dage medregnet.

§ 21.

Landsstyret skal være bemyndiget til i videnskabeligt eller al-
mennyttigt øjemed at indrømme bestemte personer paa begrænset tid
fritagelse for bestemmelserne i §§ 17 og 18 jfr. § 19.

Kapitel 5. Straf og paaule.

§ 22.

Enhver, der uberettiget jager i fredlyst fuglebjerg, ur, holm
eller ederfuglevarp enten med skydevaaben eller paa anden maade,
færdes eller skyder ind i fredlyst fugleplads, driver jagt paa noget sted,
hvor jagtret ifølge denne lovs bestemmelse eller ifølge vedtægt paa
grundeskævne ikke tilkommer ham, eller som uden hjemmel færdes
med jagtredskaber paa saadant sted i ind- eller udmark, eller som paa

fremmed jagtomraade bemægtiger sig vildt som han har saaret paa eget omraade.

Ligeledes med bøder straffes den, der iøvrigt overtræder nogen af de i denne lov indeholdte forbudsregler eller nogen i henhold til denne lov oprettet vedtægt eller foreskrevet bestemmelse.

§ 23.

Det betragtes som skærpende omstændighed, at den ulovlige jagt er udøvet af flere i forening, at den ulovlige jagt er udøvet paa søn- eller helligdage, at æg er indsamlet paa steder, hvor fugle hygger kolonier, og at den paagældende forhen har gjort sig skyldig i jagtforsælse.

Er der ved den ulovlige jagt fanget eller dræbt vildt, vil den paagældende være at idømme en fyllagshøde.

§ 24.

Bøder, der udredes for overtrædelser af denne lov tilfaldes, naar forseelsen er begaaet paa landjorden eller ved skydning eller nødvendig sløj paa søen ved fredlyst fugleplads (jfr. § 14) den kommunale hjælpekasse i det sogn, hvor forseelsen er begaaet, eller hvortil vedkommende fugleplads ligger.

Er forseelsen begaaet til søs under andre omstændigheder, tilfalder høden m. v. hjælpekassen i det sogn, her i landet, hvor den skyldige hører hjemme. Er lovovertræderen i sidste fald bosat udenfor Færøerne, tilfalder bøden landsfattigkassen.

Den skyldige skal derhos erstatte værdien af de paa landjorden (herunder ferske vande) dræbte eller fangne vildt, for saa vidt det ikke ufordærvet til rette vedkommende.

§ 25.

Er jagtforsælse begaaet af børn under 14 aar med vidende af forældre eller dem, der træder i forældres sted, anses disse, som om de selv havde begaaet den ulovlige handling.

Det samme gælder, naar disse af børn modtager udbytte af ulovlig jagt.

Det skal være pligt for de personer, der som lodser eller kændte mænd histaar fremmede skibe, at gøre skibsføreren opmærksom paa de bestaaende forbud mod skyden, nødvendig inden m. m. udenfor fredlyst fuglebjerg, nr. holm eller ederfuglevarp. Har lodsen forsømt dette, bliver hann at straffe for de overtrædelser af nævnte forbud, som begaas af personer ombord, inden han har affærdiget dette.

Sager angaaende overtrædelser efter denne lov behandles som politisager, og forfølges selv om ingen begæring herom fremkommer.

§ 26.

Denne lov træder i kraft og samtidig ophæves lov nr. 101 af 1. april 1928, ændret ifølge lov nr. 108 af 15. marts 1939, kundgørelse nr. 35 af 20. marts 1942 og kundgørelse nr. 25 af 21. september 1945.

Viðmerkingar:

Í tingmáli nr. 6/1951 samtykti tingið at biðja landsstýrið gera uppskot til törvandi brovtingar í lógini um fuglaveiðu v. m. frá 1. apríl 1928, soleiðis at friðingin verður hövudsreglan, meðan tað sum undantikið er friðingini, verður tilskilað í lógini.

So stutt loyvir landsstýrið sær leggja fram á tað høga ting lógaruppskot samsvarandi tingsamtyktini, men við teirri viðmerking, at tað sum eftir lógaruppskotinum er undantikið friðingini bert eru dømi, soleiðis at hesin spurningur í grundini stendur opin. (samb. § 17).

Landsstýrið loyvir sær at mæla tinginum til at fremja hetta mál í hesi tingsetuni.

1. viðgerð 6. august og málið sama dag beint til lógarnevndina.

27. mars 1953 samtykti tingið at goyma málið til komandi tingseta.

4. Lögtingslóg um viðarlundir.

Ár 1952, 11. august legði lögmaður fram soljóðandi uppskot til lögtingslóg um viðarlundir: við viðmerkingum:

§ 1.

Viðarlundir í almennari ogn í Føroyum, nevniliga í Tórshavn (niðursettir í 1901), Kunoy niðursett í 1905), Selatrað niðursett í 1902), Hoydølum (niðursett um 1915), Frongisvági (niðursett í 1921), við Mucknagil í Tórshavn niðursett í 1932) og í Miklnáli (niðursett í 1951) koma undir skógfriðingarskyldu eftir reglunum í hesi lóg. Friðingarvátta verður at tinglesi á hesum lendum so skjótt henda lóg er komin í gildi.

Tað verður ein freyt í framtíðini fyri almennum studningi til niðursetingar ella rakstur av viðarlund, at friðingarvátta er tinglesin á viðkomandi lendi eftir hesi lóg.

§ 2.

Ein skógfriðingarnevnd, sum hefur 5 limir, verður sett at hava eftirlit við friðaðum viðarlundum til verndar av vøkstri og dýrum á hesum lendum. Nevndin umsitur taun pening, sum latin verður henni til frama av freiðurseting í Føroyum.

Sum fastir limir í nevndini eru skrivari, sum er formaður, landbúnaðarráðgevarin og formaður Tórshavnar býráðs. Hinir 2 limirnar velur Føroya landsstýri fyri 3 ár.

§ 3.

Eigari av skógfriðingarskyldum lendi hefur skyldu at halda haldgott stik rundan um allt lendi, sum kann halda seyði og stórdýrum

úti, líka mikið hvör garðskylduma í grundini hefur. Það er eisini ein treyt, at lendið er vetrarfríðuð og hefur hóskandi nógvur breytir. Það er eigarans skylda at umsita breytirnar og forkoma tilíkinu óvæði, sum kann lýta víðarlundina jann og ullanum.

Öll fæstlig tiltök eitt nú niðurseting, felling og tynning verða útínt av skógfríðingarnevndini, sum hefur fullt ræði á öllum vöxtri og dýralívi í víðarlundi.

Almenníngurin hefur enga algongu ullu eftir løyvi nevndinnar, men nevndin áliggur at løyva algongu mest gjørligt altan at nerva vakstrarlíkindini víðarlundinnar.

§ 4.

Eigari ber útreiðslurnar av teim tiltökum, sum standast av § 3, 1. p. Um so er, at eigari misrøkir sínar skyldur sum tilskilað her og ikki eftir ávaring letur við seg koma, kann nevndin lata lövandi tiltök fremja fyri eigarans røkning. Fyri tilíkar útreiðslur hevst pantingarrættur.

Útreiðslur, sum standa av teim í § 3, 2. p. nevndu tiltökum, ber nevndin í fyrstu syftu, men nevndin fær fær endurríndaðar frá eiganum eftir uppgerð fyri eitt ár í seinu.

Møguligar innlökur av víðarlund verða bókaðar eiganum til góðar.

Nevndin kann lata vera at krevja útreiðslur eftir §3, 2. p. endurríndaðar og veita stuðning til ríndingar av teim í § 3, 1. p. nevndu útreiðslum.

§ 5.

Jann máris mánaði er úti letur nevndu røkskap fyri lidna álmannakkaárið og harafturat ársfrágreiðing.

§ 6.

Hann sum ger skaða á skógfríðingarskyldugt lendi, eitt nú inn á vöxstur, dýr, stik ella annað; kemur undir bót; sum fer í viðkomandi kommunukassa og má harafturat endurgjalda skaðan.

Undir somu bót kemur hann sum ger seg inn á skógfríðingarskyldugt lendi.

Tílik mál fara fram sum lögglumál.

§ 7.

Henda lóg kemur í gildi

§ 1.

De paa Færøerne esisterende plantager i offentlig eje, nemlig plantage i Tórshavn (tilplantet 1904), Kunov (tilplantet 1905); Sclatræð (tilplantet 1912), Høydal (tilplantet omkring 1915), Trongisvágí (tilplantet 1932) og Mikladalur (tilplantet), undergives fredskovpligt efter reglerne i denne lov, hvorom fredningsdeklaration snarest efter lovens vedtagelse vil være at tilgaae paa de paagældende arealer.

Det er fremtidig en betingelse for støtte fra det offentlige til an-

læg eller drift af en plantage, at der paa det paagældende areal er ting læst fredningsdeklaration i medfør af denne lov.

§ 2.

Der oprettes et plantagenævn paa 5 medlemmer til at føre tilsyn med fredede plantager med henblik paa værn af planter og dyr paa disse omraader.

Nævnet administrerer de midler, der stilles til raadighed for dette til fremme af træplantning paa Færøerne.

Nævnet bestaar af sorenskriveren, der er formand; landbrugs-konsulenten og formanden for Tórshavn byraad, samt 2 af Færøernes landsstyre for 33 aar valgte medlemmer.

§ 3.

Det paahviler ejeren af fredskovpligtige arealer at opretholde omkring hele parcellen uden hensyn til, hvem der iøvrigt har hegnspligt, et solidt hegn, der kan værne mod naar og større dyr. Det forudsættes, at arealet er vinterfredet og forsynet med et passende antal slær. Det paahviler ejeren at vedligeholde plantagen for hækastet affald og andet, der kan virke skæmmende paa plantagen og dens omgivelser.

Alle forstuemæssige opgaver saasom plantning, hugst og udtynding iværksættes af plantagenævnet, der al plantevækst og dyreliv i plantagen.

Offentligheden har ikke adgang til plantagen uden samtykke fra nævnet, men det paahviler dette at tillade adgang i videst muligt omfang, som er foreneligt med plantagens drift.

§ 4.

Alle udgifter vedrørende de i § 3 stk. 1, omhandlede foranstaltninger afholdes af ejeren direkte. Saafremt ejeren forsømmer sine der omhandlede pligter og ikke efter paakrav refiler for sig, kan nævnet lade paakrævede foranstaltninger iværksætte for ejerens regning. For saaledes udlagte beløb havees udpantningsret.

Udgiften til de i § 3, stk. 2, ommeldte foranstaltninger afholdes i første omgang af nævnet, men dette faar den refunderet af ejeren efter opgørelse for 1 aar ad gangen.

Eventuelle indlægler af plantagen godskrives ejeren.

Nævnet kan endvidere kræve udgiften efter § 3, stk. 2, refunderet og nye tilskud til bestridelse af de i § 3, stk. 1, nævnte udgifter.

§ 5.

Inden udgangen af marts måned aflægger nævnet over for landsstyret regnskab for det forudgaaende kalenderaar, ligesom der afgives en aarsberetning.

§ 6.

Den som valder skade paa fredskovpligtigt område, det være sig planter, dyr, hegn, eller andet, straffes med en den paagældende kommunekasse tilfaldende bøde og maa desuden erstatte skaden.

Med samme straf anses den, der uberettiget trænger ind paa fredskovpligtigt område.

§ 7.

Denne lov træder i kraft

Tað heur so oftani verið hildið fram, hvussu tvörlígt tað er, at plantingarnevndin ongur fastar reglur hevur at ganga eftir, um valdöki og samanseting hennara og roknskaparförslu.

Uppruni nevndinnar hevur heldur ikki verið greiður, men endamál hennara hevur verið skilt soleiðis, at hon skuldi hava eftirlit við, at tær reglur og forskriftir sum Det danske Hedeselskab fyrsetti um forstligu viðgerð og verndar plantasjanna vóru hildnar, og hetta hevur nevndin hildið sum fremsta endamálið, og haraffrat hevur hon givið bæði kommunum og privatum vegleiðingar um nýplauting.

Eftir lögtingssamtýkt frá 13. mai 1948 er hetta ókið föroyskt sermál, men plantingarnevndin hevur eim ongur forskriftir fingið og hevur so stalt hildið fram við starvi sínum á sama hátt sum fyrr.

Nú spurningurin um valdöki nevndinnar hevur verið frammi, hevur hon sent landsstýrinum áheitan um at fyriseta við löglingslóg, hvussu verða skal við eftirlitinum við plantasjuni í framtíðini.

Eftir áheitan landsstýrisins hevur plantingarnevndin í skrivi frá 19. mai 1952 sent landsstýrinum uppskot til löglingslóg og freiðingar-deklaratióin.

Landsstýrið leyvir sær so stalt at leggja fram lógaruppskot, sum í sínum innihaldi fylgja uppskot plantingarnevndinnar.

Tað hevur verið eitt sindur ringt at finna eitt föroyskt orð til plantasju, sum menn halda illa dugur at nýta í föroyskum máli. Landsstýrið hevur nýtt orðið viðarlund, eftirsom orðið eisini fyríkenur í lógaruppskotinum um býarskipanir og byggiamtýktir (smbr. tingmál nr. 38/1951).

Landsstýrið leyvir sær at mæla tí høga tingi at samtýkkja lóg á hesum óki, sum mikið förvandi.

1. viðgerð 11. august og 1. november legði búnaðarnevndin fram soljóðandi

Nevndarálit.

Landsstýrið hevur lagt inn á ting uppskot til löglingslóg um viðarlundir. Búnaðarnevndin, sum hevur fingið málið til viðgerðar, er samd um at ráða tinginum til at fremja landsstýrisins uppskot.

2. viðgerð 13. november og 3. viðgerð 17. november 1952.

Uppskot landsstýrisins samtýkt 18 - 0.

5. Lögtingslóg um broyting í rúsdrekkalógini.

Ár 1952, 6. august legði lögmaður fram seljðandi uppskot til lögtingslóg um broyting í rúsdrekkalógini við viðmerkingum:

Uppskot.

til

*lögtingslóg um broytingar í lóg fyrri Færøjar nr. 115 frá 4. apríl 1928 um
forbud mod at drive erhverv med berusende drikke m. m. smbr. lóg nr.
98 frá 27. marts 1934.*

§ 1.

Í lóginnar § 2, 3. og 4. stk. verður "18 ár" broytt til "20 ár".

Samuppiskoyti til sama § 2 verður sett:

Tað er eisini forboðið at selja ella flyggja persónum, sum eru undir 18 ár, alt slag av hárvalni ella lukúlsi, sum inniheldur spírítus.

§ 2.

Enda lóg fær gildi heimanvegin og samstundis fara bráðfengis reglar nr. 51 frá 11. december 1911 ár gildi.

Förslag

till

*lagtingslov om ændringer i lov for Færøerne nr. 115 af 4. april 1928 om
forbud mod at drive erhverv med berusende drikke m. m. jfr. lov nr.
98 af 27. marts 1934.*

§ 1.

I lovens § 2, 3. og 4. stk. ændres "18 aar" til "20 aar".

Til samme § 2 føjes:

Det er endvidere forbudt at sælge eller udleveré al slags haarsvand eller parfume, hvori der findes spiritus, til personer under 18 aar.

§ 2.

Denne lov træder i kraft straks og samtidig ophæves midlertidige bestemmelser nr. 51 fra 11. december 1911.

Viðmerkingar:

Eftir kgl. fyriskipan nr. 619 frá 21. december 1917 er fyrisett, at "rúsanði dríkkur, sum tilskilað í lógini frá sama degi (nú lóg nr. 115 frá 4. apríl 1928 § 5) er at skilja m. a. soleiðis:

Lögur, sum eftir sínum vanliga tilfarsevni er ætlaður til aðra nýtslu, men sum kortini kemur undir keyp og sölu undir tilikum viðurskiðum, at tað má haldast at vera seljaraðnum skiligt, at keyparin ættar at nýta hann sum njótingar- ella rúsdrekkaevni. Í hesum føri kann justitsministeriet fyriseta, at ein lögur kemur undir "dríkk", um so er, at misbrúk kann ættast at fara fram".

Í kunningerð frá justítsmálanisteriet nr. 118 frá 18. apríl 1923 er fyrirsétt samþarft neyndu kgl. fyriskipan,

"at öll slög af hárvatni og luktílsi, sum inniheldur spiritus, undanfikið luktílsis-essens, kemur undir "dríkk".

Tað er lögregluni kunnugt, at menn, sum av peningaligum ella av öðrum grundum, ikki fáa bílagt sær rúsdrekka, í staðin fyrí at fáa sær kenningina í lögí, hárvatni o. l. so sum ómumfyri tilskilað.

Tílikie persónar yvirhövur eru skjótt kendir av teim, sum handla við hesum lögí og harvið eisini forðaðir at keypa sær hesi ting beinleiðis, tá tilíkar sölur við illgruna um nýtslu sum rúsdrekkaevni koma undir revsing.

Tí verður umvegur nýttur at fáa hendur á henda lóg og nýta í staðin fyrí bönn niður í 4-5 ár at geta tílik keypt.

Á henda hátt verður eftirlitíð við hesari söluni gjörd tøfð hjá teim handlandi og nú nýtslan av hesum lögí vanliga fer fram innandura hjá njótara ella avsíðis, er tað eisini tøfð hjá lögregluni at hava nóg gott eftirlit við hesum.

Tað fyriliggur upplýst, at sölun av tilíkum evnum er vaksin størlla í seinastuni.

Tessvegna foyvir landsstýrið sær at leggja lógaruppskot fram og mæltir heiðraða tinginum at samtykkja lógaruppskotið skjótast tilher (smbr. lögtingslóg nr. 10 frá 28. marts 1919 og nr. 61 frá 17. december s. á.).

Í viðgerð 8. august og 1. mars 1953 legði lógarnevndin fram søljóðandi

III.

Landsstýrið hevur lagt fyrí lögtingið uppskot til lögtingslóg um broytingar í lóg for Færøerne nr. 115 af 1. april 1928 um forbod mod at drive erhverv med berusende drikke m. v., smbr. lóg nr. 98. 27. marts 1931.

Uppskotið gongur til uppá deils at hækka aldursmarkið í lógini frá 1928 (§ 2, 3. og 4. stk.) frá 18 ár til 20 ár og deils at seta forbod móti at selja ella flýggja persónum, sum eru undir 18 ár, all slag av hárvatni ella luktílsi, sum inniheldur spiritus.

Tað verður ført fram, at fólk, sum av einari ella aðrari orsök ikki fáa bílagt sær rúsdrekka á vanligan hátt, drekka hárvatn, luktílsi o. l., og fáa smábörn at keypa sær hetta. Sölun av tilíkum evnum er so stótt vaksin størlla.

Tað verður eisini ført fram, at tað er tøfð hjá lögregluni at ansa eftir hesum.

Lógarnevndin hevur tingið málið til viðgerðar frá lögtinginum. Nevndin kann ikki mæla tinginum til at samtykkja uppskotið. Summir av nevndarlimumum halda, at heldur áttið spurningurin um rúsdrekka-lóggávuna at verið tikin til viðgerðar í síni heild. Heimabryggingin, ið sigst at trívast væl, er størri vandi enn misbrúkið av hárvatni og luktílsi.

Lógaruppskotið verður sotiðis bert ein viðfáningur, ið ikki munandi forðar fyrí rúsdrekkanissbrúkiinum, men harafturímóti ger tað tøfð hjá hampafólki at keypa vørur, ið skulu nýtast til tað brúk, fer eru ætlaðar til.

Neyndin kann tí ikki mæla tinginum til at samtykkja uppskot landsstýrisins til lögtingslóg um broytingar í lóg fyrí Føroyar nr. 115, 1. apríl 1928, um forbud mod at drive erliveri med berusende drikke m. m.

2. viðgerð 7. mars og 3. viðgerð 26. mars 1953.
Lógaruppskotið tikið aftur.

6. Lögtingslóg um lán ur ríkiskassanum.

Ár 1952, 6. august legði lögmaður fram soljóðandi uppskot til lögtingslóg við viðmerkingum:

§ 1.

Landsstýrinum er heimilað landskassas vegum at taka upp lán upp í kr. 800.000, — úr ríkiskassanum til finansiering av fiskiförum frá A/S Færøske Fiskeskibe, København.

§ 2.

Henla lóg kemur í gildi beinanvegin.

§ 1.

Landsstyret bemyndiges til paa landskassens vegne at optage laan op til kr. 800.000, — fra statskassen til finansiering af fisketartøjer fra A/S Færøske Fiskeskibe, København.

§ 2.

Denne lov træder i kraft straks.

Viðmerkingar:

Undir tingingum um Føroya stjórnaðligu viðurskiðli v. m. í Köbenhavni um veturin í 1946 var spurningurin frammi, hvussu tey fiskiskipið, sum A/S Færøske Fiskeskibe í Köbenhavni, hevði stalandi í gerð endaliga skuldu finansierast.

Men menn eintust um at finansieringin skuldi skipast soleiðis:

(smh. lögtingsmál nr. 21/1945 tingtíðindi 1945 bls. 191).	
Eiginpeningar keypanna	15 %
Danmarks Fiskeribank 1. prioritet	35 %
Finansministeriet 2.	10 %
Lögtingið 3.	20 %
Ríkiskassin (studning) 4.	20 %

	100 %

Nú hefur finansministeriet send landsstýrinum skuldarbreyt uppá r. 795.696.14, sum er landskassans partur og so stafi löyvir lands stýrið sær at fyrileggja tí høga tíngi máli og biðja um tingsins heimild til upptöku av láni, sum ríkiskassin vil veita, til nevnda endamál.

Skipini skuldi vera 8 til 80 tons og 11 til 30 tons brúflo.

Vinnulánsgrunnurin hevur givið yvirlið avir. tvenna málið íð líkust hvørfum skipinum og yvirlið er seltíðandi:

30 ts.	Skúlafjall	kr.	20.312,49
	Álvur	kr.	21.083,13
	Lamlanes	kr.	22.082,26
	Nordheim	kr.	23.524,42
	Glottin	kr.	24.066,33
	Suðurfarið	kr.	17.927,77
	Símun á Tockildsheggi	kr.	29.417,68
	Tjaldavík	kr.	31.388,06 tap
	Akranes	kr.	29.764,57
	Stattur	kr.	31.283,16
	Fagriklettur	kr.	31.024,67 tap
	Árnaberg (Dagstjórnin)	kr.	31.114,10 tap
	Barið	kr.	30.329,69
	Njórður	kr.	11.942,47
80 ts.	Erna Djurhaus	kr.	71.839,93 tap
	Eyðna	kr.	60.794,72 tap
	Harris	kr.	70.710,87 tap
	Snakkjusteinur	kr.	0 forðist.
	Ólegg	kr.	72.351,56
	Dragnund	kr.	74.810,93
	Saksaberg	kr.	76.651,40 tap
	Nýbyggningurin	kr.	0

Ílsumans kr. 795.696.14

Av láninum úr statskassanum eru fallnar til gjaldingar:

Rentur pr 11/12 1950	kr.	13.745,64
11/6 1951	kr.	19.235,45
11/12 1951	kr.	15.236,46

Ílsumans kr. 48.217,25

sum eru goldnar av landskassanum, tæðr. skriv finansministeriets frá 2. februar 1952.

Hetta mál hevur skund og landsstýrið löyvir sær tí at mæla til, at tað verður framt í hesum partinum av tingselinum.

1. viðgerð 8. august og 13. august legði fíggjarnævndin fram so ljóðandi.

Álit

Partafelagið Færøske Fiskeskið, íð stovnað var undir íttas- bardaganum seium, setti sær fyrí at byggja 11 brúti tons halar og 8

ottali tons bátar til Þörovar. Í 1946 tó financeringin av hesum skipum varð avtalið í Keypmannahavn varð sagt, at 30 tons bátarnir skuldu kosta um kr. 120.000, — og 80 tons bátarnir kr. 280.000, —. Men prísurin á 30 tons bátinum bleiv kr. 150.000 og á 80 tons bátinum kr. 350.000, —. Hætt kemur at flestu bátarnir komu 1 ár seinni enn roknað var við, og gleppu sostatt tær stóru inntøkurnar í 1948–1949 keyparnum av hondum.

Undir finansieringstinginum varð skotið upp, at vinnulánsgrunnurin skuldi áfaka sær 20 % av kostnaðinum móti 3. veðhaldi. Hvussu stór skuldin fór at verða, visti ein ikki tá, og hevur ein heldur ikki fingið tað at vita fyrr enn 5 ár seinni, tá rentukravið pr. 11/12-50 til 11/12-51 stórt kr. 18,296,25 kom og skuldabrey frá fíggjarmálaráðnum uppá kr. 795,696,11 til góðkenningar og átekning, og av hesum eru longu kr. 373,000, — tapar.

Vinnulánsgrunnurin, sum hevur í hondum hetta láu og umframt onnur láu skyldar 5,3 mill. kr., hevur bert landskassan at stuðla seg við. — Stórir trupuleikar standast av at grunnins láu eru so stultfreistadi, at afturrindingartíðin fyri teimum lánum, sum grunnurin veilir, mangar er longri enn afturrindingartíðin fyri grunnins egna lánum. So stalt er tað eyðsæð at grunnurin verður ein øður ár landskassanum ein longur kleppur, um ikki onnur og lagaligari lánskipan fæst í lag.

Nevndin ásaunar, at lögtingið má kenna seg bundið av framanfyri tilkildu finansiering av hesum skipum, men samstundis er tað avgjört neyðugt, at taka upp tingingar við donsku myndugleikarnar um eitt býti av tapnum, sum longu eru veruleiki. Ivingasamt er um vilt hava nakað ábyrgd av "Fjaldavík" l. d. Eisini vil nevndin halda, at rentan kr. 18,267,25, sum roknað og goldin er áðrenn skuldabreivið er góðkent og underskrivað, eigur at fella burtur soleiðis, at goldni peningurin verður renta pr. 11/6 1952 til 11/6 1953.

So stalt selur fíggjarnævndin frá hatta

Uppskot

Lögtingið samtykkir:

- I. Landsstýrisins uppskot til lögtingslóg um lán frá ríkiskassanum.
- II. At landsstýrið verður biðið taka upp tingingar við lánveitarar vinnulánsgrunnins um lagaligari lánisáðmálar.
- III. At landsstýrið verður biðið taka upp tingingar við donsku myndugleikarnar um eitt býti av teim tapum, sum verið hava.

2. viðgerð 15. august og 3. viðgerð 16. august 1952.

Lógaruppskotið samtykt 17 — 0.

7. Húsviðurskipti studentaskólans.

Ár 1952, 5. august legði R. Long landsstýrismaður fram soljóðandi tingsmál:

Við skrif frá 9. apríl 1952 hefur Tórshavnar býráð sent landsstýrinum uppgerð yfir útreiðslur Tórshavnar kommunu av V. B. V. húsinum við Skansavegin frá 1/8 1946 til 31. 3. 1952.

Samlæðu útreiðslurnar hava verið	kr. 77.755,06,
harav til umvælingar	kr. 30.280,12

kr. 17.174,94.

sum eru útreiðslur til brenni, ljós, heingerð og telefon. Av hesum kr. 17.174,94 hefur býráðið líkað landskassanum fyri studentaskúlan 1/7 ella kr. 27.128,51 og hefur kravt landsstýrið eftir hesum peningi.

Í skrivinum verður m. a. skilað til sum framhald av munligari samráðing við harra Long landsstýrismann og formannin í skúlaneyvd býráðsins, at býráðið er sínað til at lata studentaskúlanum V. B. V. húsin til nýtslu sum higartil og uttan leigu, men soleiðis at landskassin heldur 1/7 av útreiðslunum til brenni, ljós, reingerð og telefon, meðan Tórshavnar kommuna heldur restina.

Í málinum liggur eitt skriv frá 26. november 1946 frá löglingskrivstovuni og ætlað fíggjarnevndini, har m. a. stendur, at húsaleigan av V. B. V. húsinum enn ikki er fyriset og málið liggur so, at tað er býráðið, sum koma skuldi við uppskoti.

Í málinum liggur eisini uppskot til leigusáttmála, sum skuldi galda frá 1. januar 1946, men eingin leiga er skilað til í uppskotinum.

Studentaskúlin fekk í 1946 tilhald í V. B. V. húsinum av tí, at uppskot var sett fram fyribils at flyta skúlan til Sandavágs og Havnar kommuna beyð tí at lata V. B. V. húsin sum brestar hövdu nýtt undir krígunum, til skúlabrúks, so skúlin kundi verða verandi her í Havn.

Avtala er soleiðis eingin um leiguna og nú býður býráðið studentaskúlanum húsin móti at landskassin rindar 1/7 av útreiðslunum fyri framtíðina og biður um endurviðing aftur til 1/8 1946.

Eftirsum eingin standaði játtan er á fíggjarlógini loyvir landsstýrið sær at leggja málið fyri tað háttvírdi ting soleiðis, at 1/7 av útreiðslunum til brenni, ljós, reingerð og telefon koma inn á komandi fíggjarløgtingslóg við kr. 6.000.

Av tí býráðið hesi farnu árin ikki hefur sett krav fram um endurgjald fyri hesi farnu árin fyri brenni, ljós, reingerð og telefon, munnu tingmenn yvirhóvar ikki hava roknað við einum tilikuni kravi.

Nú útreiðslurnar eru munandi óktar, heldur landsstýrið tað vera rimuligt, um landskassin í framtíðini heldur 1/7 í útreiðslum skúlans sum tilskilað omanfyri.

Í viðgerð 7. august og 13. august legði fíggjarnevndin fram soljóðandi

Allt

Uppskot Tórshavnar býráðs til landsstýrið viðvíkjandi útreiðslum til brenni, ljós reingerð og telefon á studentaskúlanum sýnir, at

útreiðslurnar í úðarbílunum 1/8 1916 til 31/3 1952 eru kr. 17.171.91. Av tí Tórshavnar tekniskí skúli heldur til í sama húsi, roknað býráðið landskassans part at vera 1/7 av 17.171.91 = kr. 27.128.51 og heitir tað á landsstýrið um at gjalda, samstundis sum býráðið sigur frá, at landskassin onga húsaleigu skal gjalda.

Vegna tess eingin fäst avtala hevur verið, og eingin rokning er send landsstýrinum hesi farnu árinum, er heldur eingin peningur settur á fíggjarlógini til hetta endamál og ber tí illa til at gjalda, men av tí býráðið ikki vil krevja húsaleigu, og útreiðslurnar eru munandi tækkadar, heldur nevndin tað vera vímlígt, at vit roknað frá 1/8 1952 gjalda 1/7 av útreiðslunum til brenni, ljós, reingerð og telefon og setir so stutt fram hetta

Uppskot

Lögtingið samtykkir at gjalda Tórshavnar kommunu 1/7 av studentaskúlans útreiðslunum til brenni, ljós, reingerð og telefon roknað frá 1/8 1952.

2. viðgerð 15. august og 3. viðgerð 28. oktober 1952.

Uppskot fíggjarnevndarinnar samtykt 13 — 0.

8. Lögtingslóg um broyting í lóg um motorakiför m. v.

Ár 1952, 6. august legði lögmaður fram seltjóðandi lógaruppskot við viðmerkingum:

Í lóg nr. 73, 19. marts 1930 um motorakiför o. a. smbr. kunningeð 31. mars 1919, verða orðini "rutebiler og omnibusser" broytt til "rutubílar, busa og lassvagnar til serliga nýtslu."

§ 1.

Í lóginnar § 3, 1. pott, sum seinast broytt við lögtingslóg nr. 21,

Í lógarinnar § 3, 1. pott, sum seinast broytt við lögtingslóg nr. 21, 31. mars 1919, verða orðini "rutebiler og omnibusser" broytt til "rutubílar, busa og lassvagnar til serliga nýtslu".

§ 2.

Í lóginnar § 1 nr. 2 ganga til orðini "motoreyklar med et bremseapparat med tilsvarende bremseevne" og í staðin verður sett aftaná "motorvagnar" í fyrstu reglu "og motorsyklar".

Afturat § 1 nr. 1 verður sett sum frý nýggj pott:

e. Allir persóns- vöru- ella lassvagnar, sum skrásettir eru í Föroyum, skulu hava tveir *felðvísarar*, ið skulu standa hvørju megin vognin, soleiðis at fófarin úr sessi sínum beintíðis ella óbeintíðis kann víta at teir eru í lagi. Teir skulu hava skapilsí av vangi ella örv, sum kann skjótast út, og settur soleiðis, at hann tá ið hann stendur út og inn, hartnefni er sjónskur út av vognhúsum ella lassinum bæði

aftan og frammán ífrá. Leiðvisararnir skulu vera kettir ad handfara ír fórarasessinum, og teir skulu hava elektriskt ljós, í reyðligum ella appelsinguluni líti, sum tendrar av sær sjálvum, tá ið teir verða nýttir.

- d. Allir persóns- vörn- ella lassvognar, sum skrásettir eru í Føroyum skulu hava elektriskt stoppljós. Tað skal standa aftanfil á vogninum, og skal vera soleiðis gjørt, at tað við nýtslu av fótbremsuni tendrar av sær sjálvum í reyðligum ella appelsinguluni líti í nóg góðari tíð frammannundan týðuliga vísir teimum, sum koma aftanífrá, at ætlan er at stöðga vogninum ella minka ferðina minnandi ella knappliga.
- e. Fórarí á øllum persón-, vörn- ella lassvognum, sum skrásettir eru í Føroyum, skal, tá ið hann undir keyring telur at snara á ella stöðga frammannundan gera teki um hetta öðrum vegfarandi til leiðbeiningar. Áðrenn snarað verður, skal fórarin víssa sær, at hetta gerst aftan vanda fyri aðra ferðu. Teknið skal vera týðuligt og verða gjørt í góðari tíð frammannundan og halda á, til byrjað er at snarað á ella stöðga er.

Teir undir e og d fyrisetta leiðvisarar og stoppljós skulu verða nýtt til ta her umrøddu tekning.

§ 3.

Lóginnar § 9, 6. punktum gengur út í staðin verður sett sum nýtt 6. punktum:

“Útreiðslur av nevndu eftirkannan mún viðkomandi gjalda eftir landstýrisins merri tilskilan.”

§ 4.

Í lóginnar § 15, 5. punktum verður miðlum orðini “fóres” og “af” sett “ella roynt at fórf”.

§ 5.

Í lóginnar § 28 verða orðini “Fór motorcyklar stør 10.000 kr. for motorvogne stør 20.000 kr.” broytt til “Fyri motorsyklar og motorvagnar stør 10.000 kr.”

§ 6.

Henda lóg kemur í gildi 1. januar 1953, tá kunnu her eftir fræmmufyri standandi reglum kravdu broytingar í motorakfarsins útgerð skjótast út í eitt ár aftaná gildi lóginnar, uttan so motorakfarið verður flutt út til ferðslu uttanfyri Føroyar.

— — — — —

Í lóv nr. 73, 19. marts 1930 om motorkøretøjer m. v., jfr. bekendtgørelse nr. 321, 29. november 1930, foretages disse ændringer.

§ 1.

Í loven § 3, 1. stykke, som den senest er ændret ved lagtingslov nr. 1 lovens § 3, 1. stykke, som den senest er ændret ved lagtingslov nr. 21, 31. marts 1949, ændres ordene “rutebiler, omnibusser” til “rutebiler, omnibusser og lastvogne til særligt brug.”

§ 2.

Í lovens § 1 nr. 2 udgaar ordene “motorcykler med et benuse-

apparat med tilsvarende bremseovne", og i stedet sættes efter "motorvogne" i første linie "og motoreykler."

Efter 1. stykke i § 1 sættes som nye stykker:

c. Ethvert paa Færøerne indregistreret person-, vare- eller lastautomobil skal være forsynet med to retningsvisere, der skal være anbragt een paa hver side af køretøjet og saaledes, at føreren kan så sæde enten direkte eller indirekte kan påse, at de virker. De skal have form af en vinge eller pil, der kan slås ud, og være anbragt saaledes, at den i udskaet tilstand paa afstand kan ses tydeligt udenfor karoseri eller last saavel forfra som bagfra. Retningsviserne skal være lette at betjene fra førersædet og være monteret med elektrisk lys i rødlig eller orangegul farve, der automatisk tændes ved brugen.

d. Ethvert paa Færøerne indregistreret person-, vare- eller lastautomobil skal være forsynet med en elektrisk stoplygte. Denne skal være anbragt bag paa vognen, og skal være saaledes indrettet, at den ved brug af fodbremsen automatisk tændes i rødlig eller orangegul farve og derved i betimelig tid forud tydeligt angiver for de bagfra kommende, at vognen agtes standses eller hastigheden agtes nedsat væsentlig eller brat.

e. Føreren af ethvert paa Færøerne indregistreret person-, vare- eller lastautomobil skal, saafremt han under kørsel agter at skifte færdselsretning eller standse, forud give tegn herom til underretning for andre vejfarende. Forinden færdselsretning skiftes, skal føreren overtale sig om, at dette kan ske uden fare for den øvrige færdsel. Tegnet skal være tydeligt og gives i god tid i forvejen samt vedvare, indtil svingningen er begyndt, eller standsningen er sket.

De ovenfor under c og d foreskrevne retningsvisere og stoplygte skal benyttes til den her omtalte tegngivning.

§ 3.

Lovens § 9, 6. punktum udgaar og i stedet sættes som nyt 6. punktum:

"De med den omtalte undersøgelse forbundne udgifter indrécés af den paagældende eller landsskyldes nærmere bestemmelse."

§ 4.

I lovens § 15, 5. punktum sættes mellem ordene "føres" og "af" "eller forsøges ført".

§ 5.

I lovens § 28 ændres ordene "for motoreykler stor 10.000 kr. for motorvogne stor 20.000 kr." til "for motoreykler og motorvogne stor 10.000 kr."

§ 6.

Denne lov træder i kraft 1. januar 1953, dog kan de i medfør af foranstående bestemmelser nødvendiggjorte ændringer i motorkøretøjets indretning udskydes i eet år efter lovens ikrafttræden, medmindre motorkøretøjet udføres til kørsel udenfor Færøerne.

VIÐMERKINGAR:

Hetta lógaruppskot var fyrri á tingi í seinastu tingsetu og fall (smlr. lögtingsmál nr. 87/1951).

Landsstýrið leyvir sær at leggja máli fyrri aftur við tí broyting (smlr. § 6) at tíðarfreistin fyrri fremjing av teim krøvum til útgerð kann skjófast út til 1 ár aftaná, at lógin er komin í gildi, uttan so, at motorakfar verður flutt út til ferðsla uttanfyri Føroyar.

Annars leyvir landsstýrið sær at vísa til viðmerkingarnar til tingmál nr. 87/1951.

1. viðgerð 8. august og 29. oktober legði lógarnevndin fram so-
ljóðandi

Neondarálit.

Landsstýrið hevur við hesum máli sett fram uppskot til lögtingslóg um broyting í lóg nr. 73 frá 19. mars 1930 "om Motorkøretøjer m. m."

Uppskotið miðar ímóti at á jour føra okkara löggávu soleiðis, at hon verður meira samsvareandi teim internationalu forskriftunum helst viðvíkjandi útgerð motorakfarsins. Eisini verður skotið upp, at ábyrgd-
ortryggingin verður hækkað og sektarreglurnar verða viðkaðar, soleiðis at eisini "førsög" kann sektast.

Viðmerkjast skal, at øll motorakfør eru útgjörð við teim greiðum, ið nevast í uppskotinum, tá ið tey eru nýggj, men av tí, at tær ikki hava verið neyðugar eftir góðdandi lóg verða tær at forfarast.

Á gomlum akførum kann tað taka tíð og kosta pening at seta greiðir í aftur, og hevur landsstýrið tí í uppskotinum longt um freistina fyrri at seta akførini í lógligan stand til 1 ár.

Lógarnevndin hevur havt málið til viðgerðar og nærlig tinginum til at samtykkja uppskot landsstýrisins, tó við tí broyting í § 6, at orðini "eitt ár" og "eet aar" ganga út og í staðin verður sett "tvey ár" og "eitt ár" og "eet aar" ganga út og í staðin verður sett "tvey ár" og "to aar".

2. viðgerð 3. november og 3. viðgerð 10. november 1952.

Uppskot landsstýrisins við broytingum lógarnevndinnar sam-
tykt 19/40.

9. Broytingar í lögtingslóg nr. 20, 27. januar 1950 um sildavraking.

Ár 1952, 5. august legði lögmaður fram soljóðandi lógaruppskot við viðmerkingum:

Sum nýtt 2. pætti til § 2 í lögtingslóg nr. 20, 27. januar 1950 um sildavraking verður sett:

Landsstýrið kann tá har serligar umstøður tala fyri tí gera avvik frá krøvunum í hesi grein um, at sildin skal leggjast upp í Føroyum og í § 1 um, at sildin skal koma undir vraking.

Som nýtt 2. stykke til § 2 í lögtingslóg nr. 20, 27. januar 1950 um sildavragning tilføjes:

Landsstyret kan dog, hvor særlige forhold taler derfor meddele dispensation fra bestemmelserne i denne paragraf om, at silden skal ilandbringes paa Færøerne og fra § 1 om, at silden skal underkastes vrugning.

VIÐMERKINGAR:

Eftir §§ 1 og 2 í lögtingslóg nr. 20, 27. januar 1950 skal m. a. øll føroysk havsild ella onnur havsild veidd av føroyskum skipi leggjast upp í Føroyum og síðani vrakast, áðrenn hon verður flutt úr Føroyum.

Hetta kravið um, at havsildin skuldi leggjast upp og vrakast varð sett av tí, at havsildafiskiskapur var nýggjur veiðutáttur heima hjá okkum og ráddi tí um, at eftirlit varð við hvussu sildin varð viðgjörd, áðrenn hon varð útflutt, so vinnast kundi inn á sildamarknaðin. Landsstýrinum varð ikki givin heimild at gera avvik.

Nú kann tað henda seg, at tað í vissum førum kann loysa seg, at havsildin verður flutt til marknaðin beinleiðis frá veiðustaðnum, nevnanst kann, at peningurin soleiðis er styttri bundin, tóvur kann vera á luttum, skipini kunnu á henda hátt kannska fáa bíligari úlgerð og í hvussu er spara formagjald til úlgerð.

Síðani møguleiki í lótinum er fyri at selja havsild við góðum úrsliti beinleiðis til Noregs, meir landsstýrið háttvirða lögtinginum at samtykkja frammanfyrirstandandi broytingaruppskot.

1. viðgerð 6. august og 16. august legði fiskivinnuneyndin fram soljóðandi

Alt

Landsstýrið hevur tann 5. august 1952 lagt hetta mál fyri tingið. 1. viðgerð fór fram 6. august, og varð tá málið beint í fiskivinnuneyndina.

Neyndin er í príncippinum imóti at dispenserað verður frá lógini. Tann havsild, sum fiskapakkað verður flutt til Noregs hjðani, má ætlast at verða eksporterað víðari til Svøríki ella annað land fyri lægri

prís, eru lann Føroyingar kunna uppnáa. Tað má tí vera umráðandi hjá okkum at koma í kontakt við forbrúkarin og selja beinleiðis.

Tað er gjørt nevndini kunnugt, at landilsamráðingar við Svøríki síðlasölu viðvíkjandi eru byrjaðar, og útlit er til, at Svíar nú vilja keypa. Hetta stendst av' at ummál land, ið kontraktið hava við Svøríki, ikki eru før fyri at uppfylla kontraktin, av tí orsök, at fongurin partvís hevur sligið feil. Ganga hesar samráðingar Føroyingum eftir vild, er tað sjálvsagt umráðandi at hava stórar nøgdir at afhenda beinavegin. Tunnur kunnu eisini útvegast frá hesum landi til sama prís sum aðrastuðni frá. Til Danmarkar verður eisini selt nakað til hampuligur prísir.

Nevndin hevur samráðst við bankarnar um finansieringssparningin og fingið til vega kalkulatióin, ið verða viðlagdar málinum.

Nógv talar soleiðis fyri, at dispensatiónsrætturin ikki átti at verðið givin, men á hín bógvin kann tað tókjast at koma at liggja soleiðis fyri, at menn í vissum förum við vinningi kunnu selja frá veiðistøðnum. Við hesum fyri eyga mælir nevndin tinginum til at viðtaka landsstýrisins uppskot avmarkað til hesa sesongina.

2. og 3. viðgerð 16. august 1952.

Uppskot landsstýrisins samtykt 20 - 0.

10. Figgjarløgtingslóg 1953/54

Ár 1952, 13. august legði lögmaður fram uppskot til figgjarløgtingslóg 1953/54 við fylgiskjølum.

1. viðgerð 16. august og 23. mars 1953 legði figgjarnevndin mælarátt við broytingum til landsstýrisins uppskot.

Sí skjál 2.

2. viðgerð 24. og 25. mars og 3. viðgerð 26. mars 1953.

Uppskot nevndarinnar §§ 1 - 14 samtyktar 16 - 0.

§§ 15 - 37 15 - 0.

Formaðurin framlegði broytingaruppskot frá Jens Chr. Olsen og fl. til § 19.8.8:

Viðmerking til § 19.8.8. verður at broyta soleiðis, at í seinasta punktum verða orðini: "til smæstu kommunurmar" broytt til "kommunur", og í tí danska tekstinum orðini "til de mindste kommuner" broytt til "til kommuner".

Broytingaruppskotið samtykt 18 - 0.

Figgjarløgtingslógin so broytt samtykt 17 - 0.

11. Lögtingslóg um eftirlön og eftirsitulön tænaðumanna landsins v. m.

Ár 1952, 11. august legði lögmáður fram uppskot til lögtingslóg um eftirlön og eftirsitulön tænaðumanna landsins v. m.

Sí skjal 4.

1. viðgerð 11. august og 13. desember legði fíggjarneyndin fram soljóðandi

Álit

Í vanligu tingsetuni 1948 setti landsstýrið fram uppskot til eftirlönarlögtingslóg fyrir tænaðumenn landsins, men hetta uppskot fall. Ístaðin fyrir uppskotið, sum fall, samtykti tingi lögtingslóg nr. 17, 28. mars 1949, ið gevur tænaðumönnum landsins rætt til eftirlön eftir reglum, sum skulu skipast við lögtingslóg.

Hesar reglur vóru lagdar fyri tingið 11/8 1952 og so beindar í fíggjarneyndina.

Áðrenn neyndin tók endaliga stöðu til uppskotið, sendi hon Starvsmannafelagnum tað til ummælis, og vóru hövuðsviðmerkingar felagsins hesar:

"Uppskotið er avmarkað bert at umfata teir, ið neyndir eru í lögtingslóg nr. 16 frá 28. mars 1949 við seinni brøyttingum um lön tænaðumanna landsins.

Hesa avmarkan heldur neyndin vera av fronga og vil tí mæla til, at öll starvsfólk í landsins tænaði, sum verða lönut við grundlön, vanligari eftirlönargevandí lönarviðbót v. m., koma undir skipanina. . ."

Fíggjarneyndin er hugað til at veita starvsfólki landsins tær sömdir, ið tað við vínuðligheit eigur uppihótið, men illt er at siga, hvussu stórar útreiðslur henda viðkan av löginu, sum Starvsmannafelagið skjýtur upp, vil föra við sær. Fø neyndin tí sinnað til at biða við at taka stöðu til henda spurning, til hann er gjøllari kannaður.

Ætlanin er, at eftirlönargjöldini frá landskassanum og tænaðumönnum ávikavist 8 % og 5% av eftirlönugevandí löginu ganga í eftirlönargrunn landskassans, og at hesin grunnur til sína tíð riudar eftirlönirnar. Til henda grunnin verður so lagdur eftirlönargrunnurin hjá brótsjúkrahúsimum. Fann 31. mars 1952 var í hesum grunnum ávikavist 206.868,78 kr. og 11.975,67 kr.

Fíggjarneyndin er samd um ongur brøyttingar at gera í uppskotið, ið er býtt út til tingum sum seiprent og mæli tinginum til at samtykkja tað við teimum brøyttingum, sum standast av rættlestrinum og setur harumframt soljóðandi

Uppskot.

Lögtingið biður landsstýrið til ólavsöku 1953 kanna eftir, hvørja peningadiga ávirkan ein viðkan av hesi lóg sum elst í álitinum vil hava uppá eftirlönargrunnin.

2. viðgerð 16. desember og 3. viðgerð 17. desember 1952

Uppskot landsstýrisins samtykt 17 - 0.

12. Býti av Föroya parti av almennu lön kommunulækna.

Ár 1952, 13. august legði R. Long landsstýrismaður fram uppskot til lögtingslóg um býti av Föroya parti av almennu lön kommunulækna við viðmerkingum:

Lögtingslóg um býti av Föroya parti av lön kommunulækna

§ 1.

Föroya partur av almennu lön kommunulækna eftir nýggja lönaskipnini verður býttur í heylt millum landskassan og viðkomandi kommunu.

Býtið millum einstöku kommunurnar av parti teirra verður gjört í mun til fólkatalið eftir seinastu fólkateljing.

Landskassin leggur fyri fyrst kommunanna part út. Seinast 1. juli á hvørjum ári verður gjört upp, hvussu nógv fær einstöku kommunurnar skulu gjalda landskassanum aftur fyri larna fíggjarárið. Kommunurnar skulu afturrinda sín part seinast 1. desember.

§ 2.

Viðbót, kommunur sambært sáttmála, avtala ella gomluta bráki veita kommunulæknunum til brenni o. n. ella útreiðslur til læstabilis v. m., tekur landskassin sum higar til ikki lut í.

§ 3.

Henda lóg kemur í gildi 1. januar 1953.

Lagtingslov om fordeling af Færøernes andel af kommunelegerenes løn.

§ 1.

Færøernes andel af kommunelegerenes løn fra det offentlige efter den nye lægeordning fordeles med halvdelen til landskassen og halvdelen til vedkommende kommuner.

Fordelingen mellem de enkelte kommuner af deres andel sker i forhold til folketallet efter sidste folketælling.

Landskassen udlægger midlertidigt kommunernes andel. Senest hvert aars første juli udregnes, hvor meget de enkelte kommuner skal tilbagebetale landskassen for det foregaaende finansaar. Kommunerne skal tilbagebetale deres andel senest 1. december.

§ 2.

Tillæg, kommunerne i henhold til overenskomst, aftale eller sæd-vane yder kommunelegerne til brændsel m. m. eller udgifter til leu-estebulig m. m., er landskassen uvedkommende som bidtil.

§ 3.

Denne lov træder i kraft 1. januar 1953.

Vidmerkingar

Við brævi 25. juli 1950 legði landsstýrið fyrri lögtingið uppskot til nýggja læknaSKIPAN, uppskotið varð samtiðt. slor. lögtingsfóðandi 1950, s. 17, vefræting.

Eftir læknaSKIPANINI verður bert ein embættislækni landslækni. Kommunulæknaarnir, 11 í tali, verða sum part löntir av tí almenna, soleiðis at ríkiskassin rindar helvtina og Føroyar hina helvtina, 33.000 kr. hvør um árið. Føroya partur skal eftir uppskoti landsstýrisins og samtykt lögtingsins býttast javnt millum landskassan og viðkomandi kommunur.

Málið um at seta nýggja læknaSKIPANINA í gildi er nú komið so langt, at hon kann koma at virka frá 1. januar 1953.

Vísandi til frammanskráðandi loyvir landsstýrið sær til at mæla háttvirða lögtingi at samtykkja lógaruppskotið.

1. viðgerð 15. august og 21. november legði fliggjarnævndin fram skjóðandi

Átt

Á vefrætingi 1950 samtykti lögtingið nýggja læknaSKIPAN, ið fyriseur, at í landinum skal vera ein landslækni og ellivu kommunulækna. Almenna lön kommunulæknaana verður tali 66.000 kr. um árið, sum skiftar verða í helvt millum ríkiskassan og Føroyar. Hesin partur okkara 33.000 kr. skal skiftast í helvt millum landskassan og avvarandi kommunur.

Av tí ættunin er at seta hesa skípan í gildi 1. januar 1953, hevur landsstýrið við uppskoti til lögtingslóg um býti av Føroya parti av almenna lön kommunulæknaana vilja greint og lögfest hesar býtingarreglur.

Fliggjarnævndin hevur viðgjört uppskotið og hevur ongur viðmerkingar at gera aftan til § 2, sum gevur kommunum eitt til at gera sáttmálar við lækna um frið hús, frið hremi o. a. Fliggjarnævndin heldur, at iðnlúka læknaana er so mikið góð, at teir skuldu spart kommunurnar fyrri hesar útreiðshar. Tó vil meirilutin (A. Sørensen, A. Djurhuus, Joh. M. Fr. Poulsen, P. Petersen og M. Holm) ikki seta fram nakað braytingaruppskot, men lata kommunurnar sjálvar taka avgerðina.

So státt mælie meirilutin lögtinginum at samtykkja landsstýrisins uppskot til lögtingslóg um býti av Føroya parti av almenna lön

Minnilutin (P. M. Dam og J. Kallsoy) sær fram hetta kommunulækna.

Braytingaruppskot

§ 2 í landsstýrisins uppskoti verður tikin hertur og nýggj § 2 verður orðað soleiðis:

“Kommunurnar halda kommunulæknum hús. Læknarnir eru skyldugir at rinda kommunum húsaleigu.”

"Kommunerne skal stille hus til rådighed for kommunelægerne. Lægerne er forpligtet at betale huseleje til kommunen."

2. viðgerð 26. nóvember og 3. viðgerð 1. desember 1952.

Formaðurinn legði fram broytingaruppskot frá neyðinni:

Undir viðgerðini av málinum er framkomið, at tað í fleiri lækna-
dönum er sáttmáli millum ávarandi kommunur, har býti av lækna-
lönini ikki fylgir fólkatálinum, men býti er gjørt út frá teinum sjón-
armiðum, at plássini har lækniá býr, hava bestu umstøður og aðrar heilt
smáar kommunur hava stórar býrður av læknaflutningi. Tað er við
samráð við landsstýrismannin upplýst, at allanin við uppskotinum ikki
hefur verið at gera broyting í býfisskipanina, ið nú er í gildi, og neyð-
in skal tí seta fram broytingaruppskot samsvarandi.

Uppskot.

Í staðin fyri § 1. 2. setti í landsstýrisuppskotinum verður sett:

"Um ikki annar sáttmáli er ella verður gjørdur millum ávarandi
kommunur, verður býti gjørt í mun til fólkatálið eftir seinasta fólka-
teljing."

"Søðfremt ikki annan overenskomst eksisterer eller opnaas mel-
lem paagældende kommuner, sker fordelingen i forhold til folketallet
efter sidste folketælling."

Miunilatauppskot (Dan og Kallsoy) falið 9 - 0.

Broytingaruppskot neyðinnar samtykt 17 - 0.

Lógaruppskotið so broytt samtykt 13 - 0.

13. Uppsögn av sáttmálum viðv. sjómarkinum.

Ár 1952. 13. august legði fjóðveldisflokkurin fram soljóðandi
uppskot:

Vit vísa til bræv okkara til Føroya lögtings dagsett 1. mars 1952
um sjómarkið og til úrheitan frá Klakksvíkar útróðrarfelag, Skopunar
útróðrarfelag og fleiri.

Sáttmálin, sum danska ríkisstjórnin og bretska ríkisstjórnin
hava gjørt sínámillum hin 20. juni 1901 um sjómarkið kring Føroyar
o. a. og barnmillum trýljóðringamark er sett, er enn í gildi og verður
galdandi inntil annað landið hevur sagt hann upp við 2 ára uppsagnar-
fresti.

Sum ríkisrættarstöða Føroya er í dag liggur hetta uppsagnarvald
uttanfyri vald lingsins ella landsstýrisins, men er hjá danska ríkis-
stjórnini.

uppskot til samtyktar.

Føroya lögting biður dönsku ríkisstjórnina beinanvegin siga upp "En mellem Hans Majestæt Kongen af Danmark og Hans Majestæt Kongen af det Forenede Kongerige Storbritanien og Irland angaaende Ordningen af deres respektive Undersaatters Fiskeri i Havet omkring Færøerne og Island udenfor Søterritoriet afsluttet Konvention" underskrivað 24. juni 1901.

1. viðgerð 15. august og 28. november legði fiskivinnunevndin fram soljóðandi

Mál

Tjóðveldisflokkurin hevur við skrivj av 12. august 1952 lagt hetta mál fyri tingið. Í skrivinum er víst á bræv frá flokkinum av 1. mars 1952 og á áheitan frá Klakksvíkar og Skopunar útróðrafelögum um sama mál, og endar skrivið við soljóðandi

Uppskoti til samtyktar:

Føroya lögting biður dönsku ríkisstjórnina beinan vegin siga upp "En mellem Hans Majestæt Kongen af Danmark og Hans Majestæt Kongen af det Forenede Kongerige Storbritanien og Island angaaende Ordningen af deres respektive Undersaatters Fiskeri i Havet omkring Færøerne og Island udenfor Søterritoriet afsluttet Konvention", underskrivað 24. juni 1901.

Í skrivi av 19. oktober 1952 hevur Skopunar útróðrafelag av nýggjuni vent sær til tingið og eins og Tjóðveldisflokkurin biðið um uppsögn av sáttmálanum beinan vegin.

Málið kom til 1. viðgerð 15. august 1952 og varð beint í fiskivinnunevndina.

Sum kunnugt samtykti tingið 19. mars 1952 hetta uppskot frá fiskivinnunevndini.

Tingið biður landsstýrið fyrireika málið um broyting í reglunum um sjómarkið undir Føroyum og at reisa tað sum skjótast.

Nevndin hevur samráðst við landsstýrið um málið og tingið at vita, at samráðingar eru í gongd millum dönsku og bretska stjórnirnar um henda týðningarmikla spurning, og at tað kann verulast, at bretar eru sinnaðir at ganga við til grundlinjuna eftir teimum prinsippum, ið avgerandi vóru við Haag-dómin. Fjórðingamarkini eru bretar avgjört imóti. Samráðingarnar halda áfram.

Nevndin hevur størsta áhuga fyri málinum; men venda vit eisini móti Íslandi, ið sum kunnugt hevur selt sjómark og hevdað tað, so síggja vit, at hetta tiltak Íslands hevur ført til handilsstríð við bretar, soleiðis at íslenskir trólarar í dag ikki kunnu landa fisk sín í Onglandi.

Nevndin heldur tað vera av vandanikið at siga sáttmálan upp. Uppsögnin kann av bretum verða uppfatað sum ein óvenlig handling og hava sum fylgir fyri Føroyar sum fyri Ísland. Nevndin heldur, at vit eiga at ganga spakuliga um hvarðarnar, útnyttja løftuna og reyna at selja

so nógvan feskfisk sum gjörligt, nú, ið trøngdin til fisk er stór í Bretlandi og prísirnir eru í toppi orsakað av, at íslendingar verða hildnir hurtur, og eisini tí steðgur kom í heetska trólararaksturin.

Men gruna, at kvøla fyri import av feskum fiski aftur vil koma í gildi í Bretlandi, og er tað líkumráðandi hjá okkum at hava høv so stóra sølu í ár sum möguligt.

Uppskot.

Løgtingið biður landsstýrið halda áfram við samráðingunum um tað føroyska sjómarkið.

2. viðgerð 1. desember og 3. viðgerð 9. desember 1952.

Uppskot fjóðveldisflokksins fall 2 - 0.

Uppskot nevndinnar samtykt 18 - 0.

- -

14. Nýggj telefonstöð í Vestmanna.

Ár 1952. 11. august legði Joh. M. Fr. Poulsen fram skriv d. 10. august 1952 frá Vestmanna sóknarstýri um nýggja telefonstöð í Vestmanna:

Tað eru fleiri ár síðani at telefonviðurskiptini her í bygdini blivu sovordin, at stöðin ikki kundi taka fleiri felagar. Ítið ella einki bleiv gjørt fyri at bjóta um viðurskiptini. hóast mong fólk og virkir söktu um at gerast felagar. Verkiðnumbar seg av fyrstantíð við, at ikki varð pláss til fleiri felagar í telefonbordinum. Seinni gekk umheranin út uppá, at steyrnarnir ikki tóldu fleiri loffleiðingar, og at nýggir felagar lí máttu stöðga til jarðkaðalur varð lagdur. Løva varð, at jarðkaðalur skuldi verða lagdur so skjótt, sum hann kundi útvegast frá úrheiminum. Frá verkinum kom um hetta munandi skrivlig áheitan til sóknarstýrið frá setla verkstjóranum harí biði varð um, at kommunan skipaði soleiðis fyri, at stöðin her í bygdini bleiv bundin til tað stað, har hon lá varð eini 25 ár fram í tíðina. tá ætlanin varð at leggja jarðkaðal. Sum ársök til hesa áheitan varð ávíst, at tað vildi velda verkinum stórar útreiðslur, um tað skuldi hent, at stöðin bleiv flutt sluttu tíð aftaná at kaðalin varð lagdur. Hetta helt kommunastýrið seg ikki kunna gera. Tá stöðin, ið hevði verið á sama stað í ca. 10 ár, ikki longur kundi sigast at vera tíðarhóskandi, men biði varð um munliga samráðing við verkid um málið. Tveir av sóknarstýrislinnum, ið valdir vóru til tess, vóru so í Tórshavn til samráðing við setla stjóran og lim úr landsstýrinum, og varð avgjørt, at stjórin við tað fyrsta - helst í komandi viku - skuldi koma norður higar og kanna viðurskiptini saman við sóknarstýrinum, soleiðis at avgjört kundi verða tíkin um hvør mest hóskandi og lagalig-

ast varð at leggja stöðina, so kaðalniðurleggjanin kundi byrja beinu vegin. Hetta hendi fyrí fleiri árum síðani, men enn er eingin maður komin norður higar og heldur eingin kaðal lagdur, hóast verkið fleiri ferðir seinri er mint á hetta.

Nú er hent tað afturat, at fyrislöðukvinnan á stöðini hev, Ulla Christensen, er deyð, og málið um stöðina er soleiðis verið enn meira átroðkandi enn nakrantíð áður og má verða loyst. Søkmarstýrið hevur avbyggjuni víðgjört málið, og samtykt at senda hvarra Haldor Olsen og umfjálhara til Fórshavnar til samráðingar við telefonnevndina og leiðsluna av verkunna, men tá vit hava frætt, at eingin telefonverkið er sett enn, og at tungið ætlandi verður slitið seinast í vikuni, loyvi eg nær hevað sökmarstýrisins vegna at biðja heiðraða tingformannin um at gera so væl beinan vegin at taka hetta mál fyrí tungið og skipa so fyrí at nevndin verður sett aft í eina, soleiðis at vit kunnu koma til samráðingar við nevndina í hesu viku.

Lagt kann verða afturat, at el-felagið S. F. V. eisini hevur stóran áhuga fyrí at laðadur verður lagdur beinanvegin, tá hetta hevur nógv at týða fyrí teirra leiðingun um bygðina.

Í viðgerð 14. august og 21. november fegði telefonnevndin fram søkjandi

Átt.

Søkmarstýri fyrí Vestmanna søkn hevur í skrivi frá 10. august í ár biðið tingið taka sær av spurninginum viðvíkjandi telefonviðurskiiftinum har í bygðini. Teir tóra m. a. bønn, at viðurskiiftini hava verið savorðin, at stöðin ikki kundi taka fleiri felagar, hóast nógv fólk og virkie hava søkt um at gerast felagar. Telefonverkið umbar seg tá við, at telefonborðið ikki hevði pláss fyrí fleiri felögum, og so at sleyrarnir ikki toldu fleiri loftleiðningar. Nýggir felagar máttu tí stöðga til jarðkaðal var lagdur og lovað varð, at tað skuldi verða skjótt, um kaðal kundi fást úr útlánum. Telefonverkið heitti síðani á sökmarstýrið um at skipa soleiðis fyrí, at stöðin kundi verða har har var eini 25 ár aftur. Hetta helt kommunustýrið seg ikki kunna gera, tá stöðin, ið hevði verið í sama hús í 40 ár, ikki longur kundi sigast at vera líðarhóskandi, aftur kemur at tað gamla fyrislöðukvinnan er deyð, og málið bleiv tí meira átroðkandi at fáa loyst. Tveir av sökmarstýrinum komu so til Havnar at samráðast við telefonverkstjóran og lim úr landsstýrinum um spurningin. Tað hendi té einki tá við tað at eingin kom norður til Vestmanna at kanna málið, so sum var tilfellað. Í skrivi frá 28. oktober í ár framgongur, at samráðingarfundur hevur verið í Vestmanna millum sökmarstýrið og telefonverki, har m. a. byggipláss fyrí nýggjari telefonstöð er umfjál. Søkmarstýrið hevur kannað hetta og avgjört at keypa landi við sýslumannshúsinu til byggipláss fyrí nýggju telefonstöðini. Kommunan fer so undir at byggja telefonstöð, tá tekningin av húsinum er góðkend. Verkið eigur so at rokna við hesum í sívari planleggning av jarðkaðalum o. ö. Nevndin má halda, at tað er komið væl á leið við at fáa telefonspurningin í Vestmanna greiddan. Vestmanna, ið er ein bygð í stórum vøkstri, fer eingir harðliga til at fáa sín telefonspurning greiddan, og eftir hvat nevndin kann siggja, hevur sökmarstýrið

líkið tað fyrsta stigi við í næstu framtíð at fara undir at byggja nýggja tíðarhóskandi telefonstöð. Eftir er so telefonverkinum at fáa til vegar teir neyðurviligt jarðkuðalarnar skjótast gjørligt og fáa teir niðurlagdar.

Eftir tí í álitinum framflutta loyvir nevndin sær at seta fram fylgjandi

Uppskot.

1. Tingið áleggur telefonverkinum í samráð við Vestmanna sóknarstýri og undir landsstýrisins tænsjun at greiða telefonspurningar í Vestmanna í samband við bygging av nýggjari telefonstöð og tran-skaftan og niðurlagging av jarðkuðalum v. m.

2. Eitt eintak av álitinum verður at senda Vestmanna sóknarstýri.

2. viðgerð 25. november 1952.

Uppskot nevndarinnar samtykt 19- 0.

15. Nýtsla av marshallhjálpiní.

Ár 1952, 15. august legði P. M. Dam, togfélagsmaður fram sáljóðandi skriv frá javnaðar- og sjálfstýrisflokkinum:

Í skrivinum í desember 1951 og apríl 1952 freðkaði undirritaði á ting og landsstýri okkara um at fáa gjørt uppskot um, hvussu hin nýggi marshallpeningurin, ið okkum stendur til at fáa, skal verða nýttur.

Men tíverri kom einki úrslit úr okkara áheitan tá.

Hetta er spell, tí ongantíð í okkara vinnusögu hava vit havt størri lórv á fókum peningi enn nú, og spellið er so mikið lyngri, sum vit eru vísur í, at tað er einans trol uppá eina greiða stöðu frá tinginum, sum tað stendur á fyrri at fáa fatir í peninginum til nýtslu í okkara vinnu-lívi.

Tá ið málið um Marshallpeningin hevur verið fyrri málið á dunn-tingi, hevur undirritaði P. M. Dam høft orð í málinum og freðka á fyrri at fáa peningin til nýtslu sum aðerskjólast. Soleiðis sum svar fliggjarmálaráðharrans er fallið, og soleiðis sum státsministerin harvi her í Føroyum, eru menn í Danmark samdir í, at beint er at nýta okkara marshallhjálp til vinnulívið, helst sjóvinnuna. Uppá spurning til fyrri verandi fliggjarmálaráðherra D. C. Hansen sum ein av limunum, tá hevur viðgjørt marshallpeningin, hev tað ikki í lógarsjónerkinginum var sett greitt, hvussu nógvir milliónir av teimum 15, ið okkara part er liggur í, eru ættaðar okkum, varð svarað, at eingin innstilling ella upp-skot um, hvat ið vit ynskja af nýla peningin til, lá fyrri frá okkum.

Av teimum samtalum og samráðingum, undirritaði P. M. Dam hevur havt um marshallpeningin, má haldast at menn úðri einki meiri

kunna gera, fyrr enn vit í Føroyum hava sagt okkara avgjördu meining og ynski.

Vit halda tað tí vera óforsvarligt, um tingið fer heim nú, áðrenn stóða er tikið til marshallpeningin.

Tá tyðandi partur av okkara veiðumíklastu fœrum hevur í ár ligið fyrí teyri vegna trol uppá pening til ístandseting (klassing) og til annars at verða búgvín at fáa út.

Av hesum óskili hevur land okkara í hýrum, arbeiðsløn og í vinningi — ið kundi bjargað ávarandi felag — tapt í milliónum, kanska so nógv sum marshallmilliónirnar eru.

Ábyrgdin fyrí hesum herviliga óskili er størri, enn stjórnarmenn kunnu taka yvirfyrí landi og fólk.

Vit løyva okkum við hesum at seta uppskot um, at marshallpeningurin verður nýttur soleiðis:

Til at fáa skipini í stand og út at veiða 2 mill.

Til þ.e. Skipafelagið Føroyar 1.3 mill.

Hinar milliónirnar til uppbyggjingar í vinnulívnum.

1. viðgerð 16. august og málið heint til fíggarnevndina.

16. Lán til Eiðis trolarafelag.

Ár 1952, 16. august legði fíggarnevndin fram soljóðandi

Alt.

Fíggarnevndin hevur havt niðanfyrí nevnda skriv til viðgerðar: (VHDV. S/T "EIDISKOLLI")

Eftir samráð við limir í fíggarnevndini m. a. eftirlíkaði rætturin 6. august at skjóta søluna av S/T "Eiðiskolli" út til 15. september 1952, soleiðis at fíggarnevndin ella tingið kundi fáa stundir til at viðgerða um hjálp til saneringar av hesum trolara, soleiðis at hann kann koma aftur til fiskiskap.

Tað er eitt samfellt ynski á Eiði, sum fornumður sóknarstýrisins Mourits Olsen vísirí váttaði henda sama dag, at fáa trolarin út aftur til fiskiskap. Og tess vegna hevur kommunan samtykt at útvega parta felagnum kr. 20.000, — til saneringina.

Trolarin er sum kunningt nýklassaður og hevur gott orð á ster, men ólapp hava úverri verið teim fyrí, og tessvegna er fíggarstandurin ikki góður.

Tað kann tykjast, at partafelagið hevur havt stundir til at umráða seg og fáa eina skipan í lag fyrst og fremst við sjópanlíkredítørmur, men samleikin man vera hann, at fró várinum vóru líkindini

ring ut fáa ein trólarar av hesum slugnum at heira seg, tá útgerðarprísirnir vórn so ovurhonds hógir — ikki minst kallið í Noregi.

Í hesum millumbilinum eru útgerðarprísirnir fallnir munandi einar kr. 50. — enn farnar av lonsinum í Noregi — og harðil er fiskaprásurin væl betri enn væntað frá várinum av.

Sum eisini fíggjarnævndin kunnugt hevur partafelagið nú eisini útgerðarmann til trólarin Hans Oliver Højgaard.

Eftir skrivi felagsins frá 26. juli 1952 til fíggjarnævndina er skuld partafelagsins gjörd upp soleiðis:

1) partapeningur	kr. 150.000.
2) p/f Sjóvinnubankin 1. veðrætt	kr. 200.000.
3) Vinnulánsgrunnurin 2.	kr. 100.000.
4) p/f Sjóvinnubankin útgerð	kr. 132.000.
5) skuld til manning	kr. 81.000.
6) aðrir ognarar	kr. 65.000.
	kr. 632.000.

Vinnulánsgrunnurin hevur samtykt at veita felagnum væðigt mótsetning — 50 % av skuldini við rentu — at avskriva í 6 ár.

Tá partapeningurin er mistur, er myndin hendan í dag:

1) p/f Sjóvinnubankin 1. veðrætt	kr. 200.000.
2) vinnulánsgrunnurin 2.	kr. 150.000.
3) p/f Sjóvinnubankin útgerðarlán	kr. 132.000.
4) skuld til manning	kr. 81.000.
5) aðrar ognarar	kr. 65.000.
6) partapeningur	kr. 10.000.
	kr. 642.000.

Standandi sjópanitur er uppgivin at vera um kr. 70.000. —, og harav eiga fíðismenn meginpartin, og eftir útsögn partafelagsnævndinnar eru ið hvussu er nógvir av teim fíðsmændum at geva sálðabýttan móti 50 % av teirra býrurkrøvum.

Sum tingmaður eri eg biðin um at fáa hetta mál tikið uppaltur í fíggjarnævndini.

Um so er, at fíggjarnævndin í samráð við landsstýrið ikki heldur seg kunna útvega fírvandi pening, eitt nú harturav tí peningi, sum landskassin ella vinnulánsgrunnurin fær fyr, trólarar, sum eru skul verða seldir út av landinum, ella eftir einum forhandslyfti at lata peningin ávegis harturav tí Marshallpeningi, ann líkamal sjóvinnuá, verður fíggjarnævndin mikið biðin um at seta fram alit umólmum at fara fram á ting til viðgerðar. P. PETERSEN (sign.)

Minnilutin Joh. M. Fr. Poulsen, Andreas Djurhuus og M. Holm seta einki uppskot fram, men vilja lýsa stóðir sínar minniliga í tingsalinum. Meirilutin Th. Petersen, J. Kallsoy, P. M. Dam og A. Sørensen seta fram hetta

Uppskot.

Tingið filmaðir, at landsstýrið vritir upp til 50.000. — kr. í láni til Fíðis Trólarafelag, um so er, at felagið fer eina samering í lag, sum lands týrið kann góðluka, og treyðið av at víssa er týri, at trólarin kemur aftur í veiðu.

Landsstýrið verður filmað at laka pening av tí peningi, ið kemur inn uppá fyrr givin lán úr vísmulánsgrunninum ella landskassanum, tá trólarar verða seldir til útlæmin og síðani afturrindað av Marshall-peninginum, tá hann verður lókar.

2. og 3. viðgerð 16. august 1952.

Upp kot nevndinnar fall 11 — 0.

17. Yvirtøka av telefonstöðini í Sörvági.

Ár 1952, 21. oktober legði H. Djurhuus landsstýrismaður fram soljóðandi framsøguskriv við skjólinum:

11. august í ár sendi hjáttvirda lögting landsstýrinum til ummælis bræv dagfest 25. juli í ár frá Sörvágs sóknar kommunu um at telefonverkið yvirtekur haldið av stöðini í Sörvaggi og rindar kommununi aftur rakstrarhaldið av stöðini fyri árin 1949, 1950 og 1951. Kr. 14.166,14. Sóknarstýrið greiðir frá í nevnda brævi, at kommunan í juni mánað 1946 helt seg vera noyddu til at yvirtaka haldið av telefonstöðini, av tí at eingin vildi hava stöðina inni í privatbúsum, kommunan bygd í hús til stöðina.

Málið hevur verið til ummælis hjá telefonverkinum.

Sambært lögtingsviðtøku í lögtingsmáli nr. IV — 11/1936: Lønviðurskifti á telefonstöðunum, jfr. löglögstjórn 1936, síðu 72, hava kommunurnar skyldu at syrgja fyri hóskandi húli og ljósi. Flenda skýjan er galdandi fyri allar bygðastöðir við undantæki av Klakke-vikar telefonstöð jfr. lögtingsmál nr. IV — 1/1911: Þrággreiðing frá telefonverkinum, lögtingsstjórn 1911, síðu 100.

Av príncípiellum grundum og serliga einsini vísandi til fíggjareligu viðurskifti telefonverksins kann landsstýrið ikki mæla borgunum til at brayta nevnda lögtingsamtýkt frá 1936.

Viðlagt málinum er:

1. Bræv dagfest 25/7 frá Sörvágs sóknar kommunu til lögtingið.
2. Bræv dagfest 23. 5 1950 frá Sörvágs sóknar kommunu til lögtingið.
3. Rakstrarývirði fyri telefonstöðina í Sörvaggi fyri árin 1949, 1950 og 1951 dagfest 25/7 1952.
4. Ummæli dagfest 21/9 1952 frá telefonverk Føroya lögtings.
5. Rakstur yvir telefonstöðina í Sörvaggi 1949 — 1951 frá telefonverkinum.

Kommunuskýrið í Sörvági loyvir sær hervið at heita á tað háttvirda lögting um yvirtøku av telefonstöðini í Sörvági. Vit hava fleiri ferðir heitt á telefonnevnd Føroya lögtings, seinast í skrivi tann 23. mai 1950 um at yvirtaka stöðina, men hava vit einki frøtt aftur um hetta. Avrit av hesum skrivi leggja vit við.

Í juni mánað 1946 varð kommunan nøyd at yvirtaka haldið av telefonstöðini av ógentu, at eingin vildi hava stöð íni í privatlísi. Vit vóru lí nøvdir at keypa eitt lús til hetta endamál, og viðleggja vit rakstrarývirlit, ið sýnir hvussu stöðin hevur borið seg fex seinastu 3 áriní 1949, 1950 og 1951.

Sum framgongur av viðlagda yvirliti verður eitt samlað hál á kr. 11.166,11.

Telefongjald og samlaður eru nógv hækkaðar í hesi tíð, men lítið ella einki er bytt burtur av hesi hækkan til fær öktu fónarútreiðslur og haldið av stöðini. Soleiðis fær stöðin eftir seinastu uppgerð frá telefonverkinum 10 kr. fyri hvønn telefonfelagslím, vist nokk tað sama sum í 1906, ella tá telefonin fyrst kom til Føroyar.

Hetta ber ikki til í longdini, og kann tað ikki vera rætt at íbúgvarnir í Sörvági skulu svara eykaskatt til telefonverkið sum Havnin, Klakksvík, Tvøroyri og aðrar bygdir eru leysar av.

Vit heita á álvarsliga á heiðraða lögling, um at telefonverkið yvirtøkur haldið av stöðini, og um endurgjald færi haldið hesi seinastu 3 áriní við kr. 11.166,11.

(23/5 1950).

Vit skulu enn eina ferð heita á telefonnevndina, um at taka yvirtøku av telefonstöðini í Sörvági.

Tað eru gjörðar ókingar í taksinum á telefonsamtalan og línagjaldi, men ikki tilsvareandi óking lögð til stöðin. Heltar læði fyri samtalar og fyri telefonfelagar, er vist einki gjørt síðan fyrst telefonin var lögð.

Tá kostaði línagjaldi o. u. 30 kr. árliga, og fekk stöðin tá 10 kr. fyri hvønn lím. Tað sama fær stöðin í dag, ella 10 kr. um árið hóast línagjaldið er farið upp í 100 kr.

Telefonverkið tekur soleiðis inntøkurbar, meðan útreiðshættur falla á kommunurnar.

Ókkað undirskot av stöðini seinasta ár var 2178 kr. og nøydast stöðin at fáa eina gentu afturat. Arbeiðið er nógv vaksandi á stöðini, harvið meira inntøkur fyri telefonverkið, og stórri undirskot fyri kommunu.

Um tað sama var gæðandi fyri allar kommunur, so kundi verið sagt, at tað var okkara partur, men tá Havnin, Klakksvík, Vág, Tvøroyri og kanska aðrar kommunur við, eru frí fyri haldi av stöðinun, so halda vit, tað órættvíst ímóti okkum, og biðja vit um, til komandi lögtingssetu at fáa hetta broytt.

RAKSTRARYVIRDI 1949		1950 og 1951:	
Inntökur:	alt	teffv. F. L.	teffv. her.
1949. Boð- og samtalgjald	kr. 16.607,61	kr. 10.906,69	kr. 5.700,95
1950. Boð- og samtalgjald	kr. 17.015,75	kr. 11.315,15	kr. 5.670,90
1951. Boð- og samtalgjald	kr. 17.120,66	kr. 11.757,83	kr. 5.362,83
	kr. 50.744,05	kr. 34.089,95	kr. 16.734,08
1949. Telefoni, ca. 39	kr. 3.900,00	kr. 3.510,00	kr. 330,00
1950. Telefoni, ca. 60	kr. 6.000,00	kr. 6.000,00	kr. 0,00
1951. Telefoni, ca. 70	kr. 7.000,00	kr. 6.300,00	kr. 700,00
	kr. 67.644,05	kr. 45.819,95	kr. 17.824,08
Útreiðslur:			
1949. Lønningar	kr. 6.150,00		
1949. Ljós, hifi, reingeran o. t.	kr. 1.742,13	kr. 8.192,13	
1950. Lønningar	kr. 6.760,00		
1950. Ljós, hifi, reingeran o. t.	kr. 3.472,57	kr. 10.232,57	
1951. Lønningar	kr. 7.110,00		
1951. Ljós, hifi, reingeran o. t.	kr. 3.125,82	kr. 10.865,82	
Samlaðar útreiðslur fyr 1949, 1950 & 1951		kr. 29.290,52	
Samlaðar inntökur fyr 1949, 1950 & 1951		kr. 17.824,08	
Samlað huff fyr 1949, 1950 & 1951		kr. 11.466,11	

VIÐMÆRKGAR!

Sum framgongur av omanfyri stöðandi rakstraryvirði, er tann samlaða inntökan samb. okkara hókur kr. 67.644,05.

Herav hevur Telefonverk Føroya Løgtings fengið kr. 45.819,95 meðan telefonstöðin her bert hevur fengið kr. 17.824,08.

Sum eisini framgongur av rakstraryvirðinum eru útreiðslurnar á telefonstöðini her uppgjörðar til kr. 29.290,52.

Sostatt verður rakstrarahallið fyr 3 árin 1949, 1950 & 1951, kr. 11.466,11.

(Sörvágs sóknar kommuna).

Í áritisskriv dagf. 18.8.1952 á skriv til Føroya Løgting frá Sörvágs kommunu dagf. 25. 7. 1952 hiðne landsráðið telefonverkið geva ummæli viðvíkjandi hesum. Kommunaráðið, ið rökir telefonstöðina í Sörvágl, sigur, at hon gevur undirskot og 1: hiðne í Løgtingi um at telefonverkið yvirtakar rakstin av stöðini. 2: at hið ekki kann veru ræði at íhúgvarnir í Sörvági skulu lata eyskað til telefonverkið, meðan Tórshavn, Klakksvík, Tvøroyri og aðrar bygdir eru leysar av hesum. 3: at hallið fyr 3 seinastu árin 1949-50 kr. 19.886,11 verður endurgoldið kommununi. 4: at stöðin sambart rakstraryvirði bert hevur fengið kr. 18.404,08 meðan telefonverkið hevur fengið kr. 48.640,95 og 5: at meðan felagagjald og samtaltutakstur eru nógv hækkaðar í hesu tíð, er hifið ella onki bytt burtur til stöðin.

Til hetta er at siga, 1: og 2: Sambart uppskot frá telefonnevndini, samtykt av Føroya Løgting 16/11-1936 (Løgtingstjóðin 1936 lds. 72) hev-

ur sóknarstýrið skyldu til at syggja fyrri hóskaandi háli til stöðina, at gjalda útreiðslurnar til herunn og ljós og at úthjóða arbeiði at rökja stöðina. Telefonverkið setur so lann, ið sóknarstýrið gevur viðmali, og letur einn av fínginum viðlíka samsýning fyrri hvörja samtali o. a. Vil eingin átaka ser at rökja stöðina fyrri ta samsýning telefonverkið letur, má sóknarstýri, um tað ynskir telefonstöð i bygðini, lata tað, sum írest er. Sostatt koma búgvarnir i Sörvági at gjalda tað, ið fer til rakstin av telefonstöðini til vvir ta samsýning telefonverkið letur, ikki sum ein eykaskatt fyrri telefonverkið, men fyrri at hava telefonstöð i bygðini. Telefonverkið kann jkki uttan lögtingsviðlíka yvirtaka rakstin av eini telefonstöð. Stöðirnar i Tórshavn og Klakkevik verða rökta av telefonverkinum sambart lögtingsviðlíka. Froðbar kommunu letur kr. 2,200, um árið til stöðina á Tvöroyri. Finglafjörð kr. 1,000. Til stöðina har og aðrar kommunur lata líkaleiðis tilskot. 3: Sum viðlagi yvirlet frá telefonverkinum vistur, hevur stöðin i Sörvági av bruttoinntökum kr. 50,711.05 fyrri samtalar o. a. i 1949-51 fingið kr. 16,701.08, telefonverkið kr. 20,200, og aðrar stöðir kr. 13,809.95 (fyrri kommunu samtalar, hoið o. a.) og av felagsgjaldinum kr. 16,310. Fekk stöðin kr. 1,670.00 og telefonverkið kr. 11,610.00. Telefonverkið hevur sostatt fingið kr. 31,810.00 og ikki sum á yvirletinum frá Sörvági kr. 18,619.95. Av teimum kr. 31,810.00 er latið út aftur til lönir til verksmið, skrivstovufoðk, til roknskapartilfar o. a. tilfar kr. 20,997.00 og til avskrivning kr. 1,225. Ellir er so kr. 618, og mögy fevngir at gerast á Vágnum. 4: Um telefonverkið skuldi endurgoldið rakstrarhallið 1949-1951 fyrri stöðina i Sörvági, hvat tað ikki hevur heimað til, vildi tað fingið eitt undirskot fyrri hesa stöð uppá kr. 10,268.11. 5: Sloan 1.1 1948 eru samtaluakstirnir ikki hækkaðir. Ta vöru samtaluakstirnir hækkaðir 30 oyru i gjögnnumsil pr. samtali, men herav fann stöðirnar 12 - 18 oyru. Frá 1936 hava stöðirnar fingið kr. 10. Um árið, herav fekk stöðin 1.6. Frá 1.1 1952 er felagsgjaldið i Sörvági kr. 120. Órliga, herav fer stöðin kr. 20. (v.s. 1.6). Tað kann tí ikki sigast at stöðirnar ikki hava fingið part i hækkanum i mun til hvat fer hava fingið fyrr. Á rakstraryvirletinum hevur stöðin i Sörvági brúkt kr. 3,125.82 i 1951 til ljós, hita og reingerð. Sammet við telefonstöðina i Tórshavn átti hoið ikki at verið meira enn kr. 1,800.

Telefonstöðin Sörvág 1949 - 1951.

Bruttoinntøka:	harav fer Tlfv.			Aðrar stöðir	Sörvág.
samt:	kr. 50,711.05	kr. 20,200.00	kr. 13,809.95	kr. 16,731.08	
felagsgj.	kr. 16,310.00	kr. 11,610.00	kr.	kr. 1,670.00	
	kr. 67,051.05	kr. 31,810.00	kr. 13,809.95	kr. 18,401.08	
Telefonverksins inntøka				kr. 31,810.00	
Telefonverksins útreiðslur, Løn til feilbættan og umvæling		kr. 13,858.00			
tilfar		kr. 3,161.00			
til skrivstovuhold o. a.		kr. 12,675.00			
avskrivning		kr. 1,225.00	kr. 31,222.00		
			Til góðar	kr. 618.00	

1. viðgerð 23. október og 13. november legði telefonnevndin fram söljóðandi

Átt.

Kommunustýrið í Sörvági hevur í skrivi frá 25. juli í ár heitið á lögtingið um yvirtøku av telefonini í Sörvági og vísa teir til skriv teir hava sent til tingið um hetta mál. Teir føra fram, at kommunan í juni 1946 var nøydd at yvirtaka haldið av stöðini, tí ongin vildi hava hana inni í prívathúsi, og máta teir tí keypa eitt hús til hetta endamál, og viðleggja teir rakstrarývirlit, ið visir hvussu hon fíggjarliga hevur borið seg tey seinastu 3 árin 1949 — 1950 — 1951. Hetta yvirlit visir eitt hall fyri kommununa uppá kr. 11.166,11, og biðja teir um at hetta hall verður endurgoldið kommununi. Málið heit verðið til ummælis hjá telefonverkinum og landstýrinum, sum við skrivi frá 3. október í ár til lögtingið lýsir stöðuna millum telefonverkið og bygðastöðirnar. Tá Sörvágs sóknarstýri sigur, at telefonverkið hevur yvirtikið fleiri stöðir, er tað ikki heilt rætt. Í tað uttanfyri Tórshavn bert er Klakksvíkar stöð, sum er yvirtikin. Nevndin má halda, at við tí stóru úthýggjing, sum fer fram við telefonverki m. a. hyggjing av nýggjum telefonhúsi og automat stöð í Tórshavn, niðurlegging av jarðkaðaltum og útskiifting av linjunetinum víða um landið, ið kostar ógvuliga nógvan pening, trádleysa telefon til Suðuroy, Sandoy og Klakksvík, all hetta ger, at telefonverkið ikki í løtuni kann átaka sær nýggjar úlreiðslur, men má samla alla sín fíggjarmegi fyri at tey stóru arbeiði, sum liggja fyri komu bliva liðug.

Nevndin vil tí mæla tinginum at samtykkja fylgjandi

Uppskot.

- 1) Tingið kann ikki yvirtaka raksturinn av telefonstöðini í Sörvági og visir til fingsamtykt frá 1936, har kommunurnar hava skyldu at halda hús, hita og ljós.
- 2) Tingið kann ikki rinda Sörvágs kommunu peningahallið fyri árin 1949 — 1950 og 1951, kr. 11.166,11.
- 3) Eitt eintak av álitinum verður at senda sóknarstýrinum fyri Sörvágs kommunu.

2. viðgerð 17. november og 3. viðgerð 21. november 1952.

Formaðurin legði fram söljóðandi brøytlingaruppskot frá Vága tingnum:

Í staðin fyri pkt. 2 í uppskoti frá telefonnevndini verður sett:

Telefonverk Føroya Løgtings endurrindar Sörvágs kommunu 50 % av tí rakstrarhelli, sum kommunan höguliga fer at hava av telefonstöðini fyri árið 1952 og fylgjandi ár.

Brøytlingaruppskotið fell 4 — 0.

Uppskot nevndinnar samtykt 13 — 0.

18. Mótmæli frá handilsfelögunum viðvíkjandi landshandlinum.

Ár 1952, 21. október legði H. Djurhuus landsstýrismaður fram soljóðandi framlöguskriv:

6. október 1952 hava Havnar detailhandlarafelag, Føroya Keypmannafelag og Føroya Heilsølumannafelag sent landsstýrinum soljóðandi mótmæli:

"Í skrivum og mótmælum til Landsstýris og Løgtings hava undirskrivaðu handilsfeløg mælt til at tikið Landshandilin av og samstundis víst á, at hesin handil eftir teim fyriseðingum og tí endamáli, hann varð stovnaður við, hevur lokið uppdrög síni og er búgvin til avtöku.

Táð tað mí við húsakeypi og á annan hátt sær út til, at hesin handilin ikki einans skal halda fram, men eisini íllhúgvast til at gerast eitt fast lið í samfelagslívi okkara, loyva vit okkum við hesum at mótmæla tí. Heldur biðja vit hjá hátt virða Landsstýrið um eina ferð aftur at taka til undingsummar at tuka Landshandilin av frá komandi nýðri at rokna."

Mótmælið verður lagt fyri háttvirða Løgting.

I. viðgerð 23. október og 11. desember legði serlig 5 manna nevnd fram soljóðandi

Álit

Við framlöguskrívi, dagf. 8. október í ár, hevur landsstýrið lagt fyri tingið bræv, dagf. 6. s. m., frá Havnar Detailhandlarafelag, Føroya Keypmannafelag og Føroya Heilsølumannafelag.

Harumframt hevur landsstýrið 27. október sent lögtinginum soljóðandi bræv frá Føroya Heilsølumannafelag, dagf. 21. s. m.:

Hin 6. október í ár sendi undirskrivaða heilsølumannafelag Landsstýrinum bræv, har mælt varð ímóti, at Landshandilin verður íðbygður til at gerast eitt fast lið í samfelagslívi okkara, og skotið uppá, at hesin handilin verður avtikin t. d. komandi ársskifti.

Skuldi líkindi ikki verið til at tikið Landshandilin heilt av, vilja vit við hesum loyva okkum at skjóla meg, at hann einarsøðin, sum Landshandilin hevur fyri vissar vörur, verður avtikin, soleiðis at tað verður fri kapping viðvíkjandi hesum vörumum visini.

Landsstýrið verður biðið um at fyrileggja hesa áheitan fyri teirri tingnevndini, sum hevur hetta málið til viðgerðar, áðrenn tað kemur fram til 2. tingviðgerð."

I mótmælinum verður víst á, at hesin handilin eftir teim fyriseðingum og tí endamáli, hann varð stovnaður við, hevur lokið uppdrög síni og er búgvin til avtöku.

Tað kann vera beint í hesum, men vit kunnu ikki vera blindir fyri, at kríggj er — um eitt langt hertur — og óttin fyri, at kríggjið skal nærkast okkum, er eisini millum londini, og at tað kalla kríggjið er í luftini, tað vita vit, vit hoyra so at siga dagliga um ófrið og bardaga. Hetta og mangt annað ger, at nevndin heldur, at landshandilin kann ikki takast av so skjótt, sum tað verður skotið uppá í mótmælinum.

Løgtingið hefur eisini orsakað av kríggsvandða álagt landshandlinum at hava vörumögd á geymslu til 8 mánaða forbrúk.

Tað hevur ofta verið ført fram, at landshandilin er vörndýrkandi, um so er, at tað kann prægvast, kann ikki vera rætt atberað. Tað áttið at verið tvørturímóti, av tí at ofta vera vörur keyptar inn í stórum nøgdum og áttið tí at tann verið keyptar biliga og farmagjaldið tigið tegri av sumu orsøk.

Tað hevur eisini verið framhildið, at smáhandlarnir á bygd hava ein fyrimun í at fáa vörurnar frítt tilsendar frá landshandlinum.

Sum tinginum kunnugt letur lögtingið studning til ymiskar vörur, fyri mærandi flaggjarar verða tölvi hesi pr. mánað:

Hveitinjöl		12.500,00	
Rugmjöl		8.333,33	
Sukur		13.333,33	
Handilsfóður		17.500,00	
Hösnafóður		2.000,00	53.666,66

pr. ár: 643.999,92

umframt studning til setepfir í 1952 kr. 11.700,00.

Nevndin, sum hevur viðgjørt málið, heldur, at tað er ikki so líkt til at taka handilin av beint ni, og heldur tað vera beint, at avgerðin um hetta biður til Ólavsöku, og setur fram soljóðandi

Uppskot.

Málið um at taka av landshandilin verður at biða til Ólavsöku.

2. viðgerð 12. desember 1952.

Fórnðurin legði fram soljóðandi

Brøytlingaruppskot

frá tjóðveldisflókknum:

Føroya lögling samtykkir, at tann einkarsöla, sum landshandilin hevur fyri summar nýtslivörur, verður avfikin frá 1. apríl 1953.

Brøytlingaruppskotið fall 2 - 0.

Uppskot nevndinnar samtykt 17 - 0.

19. Ljósstöðralönin.

Ár. 1952, 22. október legði R. Long landsstýrismaður fram søljóðandi framlöguskriv við skjólinn:

10. august 1949 skrivaði Føroya Ljósstöðrafelag lögtinginum og sákti um hækkan av lón. húsa viðurgjaldi og eftirløn. Felagið fórð fram, at tey lágu lónarviðurskiði ikki bert gjördu tað óliviligt hjá ljósstöðrunum í hesi dýru tíð, men fóru at føra við sær, at pláss eftir pláss verður ósett, ti her ungu ljósstöðurnar vilja ikki geva seg undir lónarkei, sum so avgerandi hoyra til eina farna tíð.

Ført fram varð, at tá høvdu fylkisljósstöður í Danmark í byrjunarlön 1882 kr. (1040 + 84 % í dýrtíðarviðbót) + eykaviðbót 108 kr. frí hús, frí telefon og onki eftirlønargjald; aldurviðbótur íalt 100 kr. í dýrtíðarviðbót. Í miðallali varð roknað við 89 burðum, so árliga inn-tøkan lá í miðal uppá 5.000 kr. árliga. Til pláss við tínum burðum varð givin viðbót frá 800 niður í 100 kr. Eftirlönin var 3.000 kr. árliga. Í Noregi var nettobyrgjunarlönin lá 2412 kr. + dýrtíðarviðbót 100 kr. Umframt var latin viðbót til pláss við tínum burðum, frá 600 kr. niður í 300 kr. Eftirlönin var 3.000 kr. árliga.

Lönin í Føroyum var lá 900 kr. + dýrtíðarviðbót 100 kr. (1300 kr.) vaksandi til 1500 kr. Eftirlönin var 700 + 950 kr. Húsa viðurgjald, sum ofla var jarðamöðrum stríðið at fáa, var 250 kr.

Landsstýrið sendi landslæknann málid og gav hann dagfest 10. juli 1950 sitt ummæli og uppskot. Hann helt tað vera neyðugt at hækka lönina, um sleppast skuldi undan, at pláss eftir pláss í framtíðini verður ósett, og mælti hann til at ganga somu leið, sum allanir lá var at ganga í Danmark, hækka um jarðamöðrutalið á tann hátt, at vera partvís lagdar sáman og her minstu deildirnar heilt avtíknar.

Brev landslæknans er prentað her:

Í skrivi, dagfest h. 14. nov. 1949, í málinum viðvíkjandi hækkan av lón, húsaendurgjaldi og eftirløn hjá teimum føroysku ljósstöðrunum, umsóku av 10. aug. 1949, F. L. J. nr. VIII-1581, hevur landsstýrið litið undirritaða um ummæli og serliga um upplýsingar viðvíkjandi barnslæðum uppá ljósstöður í Føroyum, Danmark og Noregi, umframt uppskot til broytnar av teirri skýpan, sum nú er viðvíkjandi byti í ljósstöðureiðildir her á landi.

Vísandi á hjálögðu fylgiskjöl: Fyri hinstilling frá jarðamöðurkomiteen av 1946, fyri Danmark Betanæktning afgivet af det af indenrigsministeriet d. 29. marts 1947 medsatte udvalg vedrørende fødselshjælp m. v. og fyri Føroyar úrdrög úr ljósstöðurprotokollunum 1945 - 1949 og tey innkomnu svörini frá teimum føroysku læknum, skal eg hoyra mer at bera fram:

Tað er einki at ivast í, at ljósstöðurnar her í Føroyum eins og í grannalöndunum í uðgy ár hava sitið illant fyri viðvíkjandi lón og húsum, lá vit taka her á teimum alhørstørstu plássunum undan. Fleiri ljósstöður hava so fáar fendingar um árið, at tað her fáa frá fólki aftrat ti

föstu lónini ikki minnar nógv. Mær vitaði er her í Føroyum ikki nakad yvirlið yvir, hvussu nógv hvør ljósmóðir sær hefur í innlõku, men hylling á hesum kundi kanska fíngist frá skattmyndugleikunum. Tá ið Føroya ljósmóðurfelag í skrivi sínum bendir á, at ein sáttmáli við Centralforeningu for sygekasser paa Færøerne, eftir hvørun sjúkukassarnir komu at gjalda fyri hvørja føðing, hevði bõtt um innlõkunar hjá teimum føroysku ljósmóðrunum, so er hella valla heint, tvørtur imóti. Eg vil halda, at í miðal hevði innlõkan minkad ógvuliga nógv, av tí at her lá høvdu fíngið fast fyri hvørja barnakonu, meðan her nú fáa í omm til skattinnlõkuna hjá pápanum. Fyri fólk hevði ein tilikur sáttmáli verið góður og er tí eftirvinskjandi.

Við teirri útgerð, sum nú á døgum krevst av eini ljósmóður, er tað ógvuliga yvngarsamt, um vit í framfýðini her í Føroyum koma at fáa ljósmóður til tær smáu deildirnar, og til tær minstu hugsa eg, at tað við vissu kann sigast, at vit ongur koma at fáa, tá her, sum nú eru, fara frá fyrri elli. Hesa föstu áskoðan havi eg millum annað fíngið við at tosa við tær yngri ljósmóðurnar, og roxandið i seinastuni her í Føroyum hava vist hetta (t. d. Kollafjörður). Læritíðin er nú so lang, at tær nugu ljósmóðurnar ynskja eftir at fáa fullt starv og ikki, sum tað nú á døgum lík kør (løn og búsviðurskiifti), at tær kunna liva av tí.

Hugsuð hefur verið um, um tað ikki hevði verið gjørligt, at latið ljósmóðurnar móti búskandi endargjalði líkið lut í tí heilsuverjandi (profylektiska) starvinum saman við læknum, serliga eftirlit við konum, meðan tær eru uppá vegin, og við bórnum tað fyrsta árið. Til hetta er at siga, at fyrri tær smáu ljósmóðurdeildirnar hevði hella ikki gjørt stóran mun peningaliga, og er ókið, sum ljósmóðurin hevur: tolnliga vill um at fara, koma ferðatúfreidssturnar at gerast stórar, og spurningurin er tá, hvør ið tær skal gjalda. Annars er at viðmerkja, at ljósmóðurnar í lótni ikki hava nóg nógvan kunnleika til at røkja lífikt starv.

Einasti vegur at ganga er eftir mínum tykki tann at royna so við og við, sum tær eldru ljósmóðurnar fara frá, at seta í gildi eina skipan, so deildir, har tað er gjørligt, verða lagdar saman. Tað, sum hitt almennu á hendan hátt spær, tá millum annað verða nytt til at bõta um viðurskiiftini yvirhövur. Tað vit allíð uti millum fólk koma at vera tvídróttur um, hvussu nógvar deildir eiga at vera, og mólstöða vil ivaleyst koma á teimum plássum, sum higartil hava havt ljósmóður. Eftir lóginu eiga at vera so nógvar ljósmóður (deildir) at barnakonur altur ov nógv stríð kunnu fáa ljósmóðurbjálpt í barnaferð. Fólkatali eivissamt kann tí ikki vera tað nærðandi, men eisini hevssa óhøgliga bygdirnar liggja fyrri (t. d. brimpláss). Hetta er avvoldin til, at summar deildir í Føroyum eru so smáar, at har bert eru nakrar tær ella ongur føðingar um árið. Vegasambandið í Føroyum er ley seinastu árinu batnað í stórum og ferðalíkindini eftir sjónum við. Fyri brimplássini í útoyggjum er stöðan kortini ikki broytt. Men júst á hesum plássum er tað ein stórar spurningur, um so nógv er vunnin við at hava ljósmóður. Dømi er um, at barnakonur í slíkum plássum vegna tess, at ljósmóður var á staðnum, eru komnar illani fyrri av at eiga í útplássinum, tá verulíkindi hava verið so, at lækni ikki er sloppin út. Tað hevði tí ivaleyst verið fullt so gott, at barnakonurnar úr hesum plássum um

veturin í góðari tí - - fóru til bygdir, har höglígt var til ljósmóður ella har sjúkrahús var. Sum nevnt í erva eru ógvuliga illar vónir til at fáa ljósmóður aftur til hesi störvini. Ti koma tey ivaleyst at detta burtur av sær sjólvum, og tað sama, annaðhvørt lónin verður broytt ella ikki. Fyri lann partin av Føroyum, har tóhulígt samband er eftir sjógvi ella landi eiga deildir at verða lagdar saman.

Til at døma um, hvussu nógvur føðingar ein ljósmóður kann taka uppá seg um árið, skal her verða upplýst, hvussu víðurskiðtini eru í Danmark og Noregi.

Í Danmark vóru í 1917-189 deildarljósmóður, og høvdu tær í miðal í 1916-85 føðingar hvør. Eftir teimum upplýsingum, sum eru til skjals, er ikki gjørlígt at siga, hvussu tað hevur verið í landkommunum fyri seg, men undir ávísan til hjálagda "betænkning" fra Danmark s. 7 og s. 21 kann verða viðmerkt, at einans 9 % av ljósmóðrum høvdu undir 30, um 6 % undir 20, og um 3 % undir 10 føðingar um árið. Tær flestu høvdu millum 60 og 120 um árið. Tey seinni árinu hevur tað í Danmark verið ógjørlígt at fingið ljósmóður til nógvur av teimum smærra deildunum, hesar eru tí lagdar saman við øðrum deildum. Í Danmark er komið serlig viðbót fyri tær ljósmóður, sum hava undir 60 føðingar um árið, vaksandi minni burðatalið er (sí s. 13).

Í Noregi hava verið stórir trupulleikar. Viðdinar eru stórar um at fara, ferast mó um fjøll, og vegasambandið er nógvastaðni vánlígt. Ofta eru tað deildirnar, sum størstar eru í vidd, sum hava fæst fólk og tí fáar føðingar. Fólkatalið í deildunum kann tí ganga heilt niður í 100 og heilt upp í 6000. Tey seinnu árinu hava fleiri og fleiri barnakontur átt á sjúkrahúsi - sama tyndi sum her í Føroyum - so at eisini hefta hevur minnkað um burðatalið hjá nógvum ljósmóðrum. Av hesum hevur staðist, at tað hevur verið neyðugt at leggja fleir og fleiri deildir saman. Visandi jørdmørkumiteen 1916 (sum hevur upplýsingar úr búsaman, Visandi á jørdmørkumiteen 1916 (sum hevur upplýsingar úr hinum norðurlondum eisini) kann verða upplýst, at í Noreg eru um 950 ljósmóðordeildir, men bert í 900 eru ljósmóður. Talið á føðingum uppá ljósmóður liggur í Noregi í teimum ymsu fylkjum frá 19 uppí 47 (tab. I s. 8). Víðurskiðtini eru ógvuliga ójovn, so at nógvur ljósmóður bert hava nokrar fáar føðingar um árið. Av tab. III s. 9 sæst, at 67 % av ljósmóðrum hava havt minni enn 3, 13 % minni enn 20 og 13 % minni enn 40 barnakontur um árið. Einans 11 % hava havt meira enn 50 føðingar. Víðurskiðtini eru tí ógvuliga ymisk í Danmark og Noregi.

Venda vil okkum til Føroyar hevur talið á deildarljósmóðrum hest seinastu árinu verið 26, men trupult hevur verið at fingið ljósmóður, soleiðis at Eidi, Kollafirði, Svínøi, Fugloy og Strendur stóran part av tíðini hava verið utan ljósmóður og 3 tær seinastu nevndu plássini eru tað enn. Umframt eru í lóðini í Føroyum 5 privat praktiserandi ljósmóður, sum í Klaksvík og á Tvøroyri hava havt nokrar føðingar, annars ikki hava gjørt stórvægis mun. Deildarljósmóðurnar í Føroyum hava 1915-1919 hvør í miðal havt 27-28 føðingar um árið. Talið á føðingum sæst kortini av hjálagda údrátti úr ljósmóðurstofukøllunum at hava verið ógvuliga ymist í teimum ymsku deildunum og einans í Havn og suðuri í Vági (har ljósmóðurnar í Sumba av ymsum atvoldum ikki hevur havt allar føðingar í deildini) og á Tvøroyri kann ljósmóðurnin sigast at hava so nógvur barnakontur, at hon hevur fullt starv. Alla

aðra staðni komdu her, vóru ferðafólkkindini til ís, tókð nógv fleiri barnakomur uppá seg. Spurningurin er tá bert, hvussu deildirnar kunnu leggjast saman. Til tess at fáa so góðan kunnleika til hetta sum gjørligt høvi eg sent fyrispurning til allar lækur í Føroyum, og svar teirra eru lögð hjá her sum fylgiskjöl (munnliga høvi mælt havt samráðing við teir flestu). Í uppskotinum til nýggja skipan er alla staðni høvi í huga, at skuldi ljósmóðurin verið burturstödd, so er lækni og summa staðni sjúkrabúis í udd.

Eín komandi skipan í Føroyum eigur eftir mínum tykki at miða eftir at fáa hesar deildir:

SUÐUROYGGIN:

Vegasambandið norðanfyri Tvøroyri er einki. Ljósmóðurin í Hvalba kemur einans at fáa umleið 20 barnakomur, men vegna tað vónarlíga vegasambandið verður neyðugt at hava ljósmóður har. Sambandið eigur at verða lögð saman við Vágs deild. Í 1948 hevur ljósmóðurin í Vági røkt allan syðra part av Suðuroynni, og tað hevur gjøgist væl (smb. skriv frá J. Olsen, kommunulekni).

SANDØYGGIN:

Vegasambandið á oynni er yvirhøvur so gott, at ein ljósmóður eigur at kunna røkja alla oynna, tá hon býr heima á Sandi (smb. skriv frá M. Pedersen, kommunulekni). Hon kemur at fáa einar 35-40 barnakomur um árið. Skúvoyggjin eigur at koma herundir.

STREYMOYGGIN:

Í Havn eiga fyrstils at vera 2 deildarljósmóður. Tað stóra talið á barnakomum, sum hesar hava havt tey seinastu árin, kemur fyrst ein part av tí, at so nógvar komur aðrastaðni royna at sleppa inn á landssjúkrabúsið at eiga. Onnur deildarljósmóðurin í Havn eigur at hava Hest og Kolbur (og Nólsoyma, tá og um henda deildin verður avfíkin). Hin deildarljósmóðurneigur at hava bygdirnar rundan um Havnina. Í Havn, har landssjúkrabúsið er og nógvar lækur, skuldi barnakona ongantíð kunna komið til at ligið óhjálpt, hóast ein ella báðar ljósmóðurnar nokuntið vóru burturstøddar. Tá núverandi ljósmóður í Nólsoy fer av, tykist tað mær beinast at leggja viðar Nólsoyar deild (smb. skriv frá A. Poulsen, kommunulekni).

Í Vestmanna eigur at vera ljósmóður. Hennara deild eigur eftir mínum tykki at vera: Slættanes, Vestmanna, Kvívíkar sókn og Kollafjørður. Á henda hátt vil ljósmóðurin í Vestmanna kunna at fáa einar 55-60 barnakomur um árið. Ein veturin í kava kann viðhætt í nógvar dagar vera ógjørligt at koyra til Kvívíkar, men tað er helkur sjáldsamt, at tað ikki tá sleppst við bát til Kvívíkar. Er ikki koyrandi til Kollafjørðar, er tað høgligt hjá barnakomunum har at koma til Havnar á landssjúkrabúsið at eiga. Tei seinastu árin hevur eingin ljósmóður flúgist til Kollafjørðar, tveir hava verið har eitt stutt skeið, men báðar eru farnar, tí einki var at gera. Ljósmóðurneigst valla altur hagar. Hósvík, Hvalvík og Streymnes, sum eftir guldandi skipan høvdu uppi

Kollafjarðar deild, leggja einn högliga ella högligari fyrir hjó ljósmóðurnir á Eiði. Það verður líklegt að byggðirnar á Streymoyinni norðan fyrir Vestmanna-Kollafjörð verða lagðar inn undir Eiðis ljósmóðardeild.

VÁGOYGGIN:

Það er valla mikið til hlúðurs fyrir, að Vágoyggjín öll á tryggan hátt komi verða umsitin af ljósmóðum, sum býr í Miðvági. Hon vil fá einar 50-70 barnakonur um árið. Miknes eigur, íó núverandi ljósmóður har fer av, at koma inn undir Vága deild.

EYSTUROYGGJIN:

Ein ljósmóður á Skálafjörðinum við bústaði í Nes sókn kann óivað á tryggan hátt røkja starvið á Skálafirði og Selatruð, Morskranesi, Æðuvík, Rítuvík og Lamba. Hon vil ætlandi koma at fá einar 70-80 barnakonur um árið. Tey seinni árinu hevur verið ógjörlikt at fingið fasta ljósmóður í Sjóvar sókn, men royndin hevur sýnt, at ljósmóðurnir í Nes sókn hevur kunnað røkt alt ökið (smb. skriv frá E. Djurhuus, kommunulækna).

Ljósmóðurin á Eiði eigur at hava undir sær byggðirnar á vestursíðini á Eysturoynni suður til Oyrar og (smb. í erva) byggðirnar á Streymoyarlandinum norðan fyrir Kollafjörð-Vestmanna (smb. skriv frá R. K. Rasmussen, kommunulækna).

Ljósmóðurin í Fuglafirði eigur at hava undir sær Fuglafjörð, Lørvík og Gøltarnar. Hon kemur at fá einar 70-80 føðingar um árið, og hella ökið eigur ein ljósmóður at kunna røkja. Það kann viðmerkjast, at núverandi ljósmóður í Gøtu hevur hug at flyta til Fuglafjarðar, í ljósmóðurin har fer frá.

Það er ein spurningur, hvussu gerast skal við byggðirnar Gjógv, Punning, Punningsbotn, Elduvík, Oyndarfjörð og Hellurnar. Það man vera ein roynd at leggja allar hesar byggðir saman til einu deild og lata ljósmóðurina búgva í Punningi (smb. skrivini frá R. K. Rasmussen og J. Højgaard, kommunulæknum). Fæst eingin ljósmóður lagur, má ljósmóður fást av Eiði ella Fuglafirði til tess komu haðani, sum ikki fara burtur at eiga.

NORÐUROYGGJARNAR:

Hóskatíð skipan ber við ivaleyst vera (smb. skriv frá S. Dahl, s. fylkislækna), at 2 deildarljósmóður koma at sita í Klakksvík og at tess samstundis fáa kunoymsu at røkja. Har koma at verða einar 110-120 barnakonur um árið. Hesar deild kemur so at detta burtur sum sjálfstøðug deild.

Til Fugloyar og Svinoyar verður í framtíðini ógjörlikt at fá ljósmóður. Tí man vera best at leggja niður hetta starv og at lata ljósmóðurina á Viðareiði hava hesar oyggjar eisini. Í Norðuroyggjunum hevur tað víst seg, at barnakonur illa tora at eiga í brúplássum, men heldur vilja fara inn á sjúkrahúsið í Klakksvík í góðari tíð.

Tann skípan, sum er nevnd í orða, má gera tað til ein rætt hjá barnakømmi úr útoyggjum og hjá barnakømmi úr bygdum, har illuð sleppst til, tá læt skulu eiga, at læt kunna koma til bygd, har ljósmóðir er ella á sjúkrahúsi at eiga, Læknaváttan eigur av verða kravd, so skípanin ikki verður missbrúkt. Higar til hava sjúkrakassarnir goldið leguna á sjúkrahúsi, hóast tað hevur verið normal føðing, og hetta eiga læt at gera fyri framtíðina við. Ferðnuleiðslurnar eiga at vera goldnar av Flutningskassanum.

Tað er umlugsing veri, um ikki barnakømmi úr avplássum eiga at fáa ein peningastyrk, tá læt fara í aðra bygd at eiga. Peningastyrkurin skuldi verið til hjálp heima, meðan læt eru burtur, og til vistarhald í bygdini, har læt eiga, um læt ikki fara á sjúkrahús.

Plus fylgiskjót.

Uppskot.

til nýggju ljósmóðurskipan í Føroyum.

1. Vágss deild, bústaður Vágur. Bygdin: Vág, Porkeri, Nes, Høvi, Lopra, Akurei, Víkarbyrgi og Sumba.
2. Tvøroyrar deild, bústaður Tvøroyri. Bygdin: Froðba, Tvøroyri, Trongisvág, Lítla, Øravík og Fámjin.
3. Hvalbjørn deild, bústaður Hvalba. Bygdin: Hvalba og Sandvík.
4. Sandoyar deild, bústaður Sandur. Bygdin: Sandur, Skopun, Húsavík, Skálavík, Dalur og Skarvanes, Harunframt Skúvoy og Stóra Dimm.
5. Tórshavnar deild I, bústaður Tórshavn. Bygdin: Tórshavn, Nólsoy, Hestur og Kollur.
6. Tórshavnar deild II, bústaður Tórshavn. Bygdin: Tórshavn, Kaldbak, Sund, Hvítanes, Hørvík, Argir, Klekkubø, Veiðastad, Syðradalur og Norðadal.
7. Vestmanna deild, bústaður Vestmanna. Bygdin: Skeltanes, Vestmanna, Vóður, Kvívík, Stykkið, Leivur, Skelting, við Gjónna, Signabø, Oyrareingir, Kollafjørður.
8. Vagur deild, bústaður Miðvágur. Bygdin: Sandavág, Miðvág, Súravág, Bøur, Gásadal og Mykines.
9. Eiðis deild, Eiði. Bygdin: Hósvík, Hvalvík, Streymnes, Saxun, Nesvík, Langasand, Haldórvík, Fjörðvík, Eiði, Ljósá, Svínár, Norðskáli og Oyri.
10. Nes deild, bústaður Toftir. Bygdin: Allur Skálafjørðurin, Selatrað, Morskranes, Lømbi, Rítuvík og Fjðuvík.
11. Fuglafjarðar deild, bústaður Fuglafjørður. Bygdin: Gálur, Lørvík og Fuglafjørður.
12. Funningar deild, bústaður Funningur. Bygdin: Gjógv, Funningur, Funningbotnur, Klakvík, Oyndarfjørður og Hellur.
13. Klakksvíkar deild I, bústaður Klakksvík. Bygdin: Klakksvík, Haraldsund, Kunoy, Syðradalur, Husar, Mikladalur og Trøðanes.
14. Klakksvíkar deild II, bústaður Klakksvík. Bygdin: Klakksvík, Ánir, Strond, Arnarfjørður og Norðoyri.

15. Viðarveðis deild, bústaður Viðarveði. Bygðirnar: Viðarveði, Múli, Fossá, Norðdepil, Depil, Hvannasund; Norðloftir: Svínay; Hallarvík og Kirkja.

2. febrúar 1951 skrifaði landsheknin landsstýrinum soljóðandi:

"Vísandi á samræðu við herra R. Long, landsstýrismann, h. 31. janúar í ár skal her verða sagt frá, hversu stundurinn er viðvirkjandi ljósmóðrum í dag og hvörja ávirkan nýskipanin vil koma af fúa. Samfundis verður gjört vart við, at av missgávum er talið á deildarljósmóðrum eftir nágaldandi skipan í skrái mínum av 10. júlí s. 3 sett til 27. Íað eigur at vera 26 (sme. mílimum árdrag av ljósmóðurpróttokollnum).

Stöðan í dag er hendan:

Í Kollafjörði er eingin ljósmóður. Miðvágsljósmóðurin er frátarin í 1950, og eingin er sett enn. Á Ströndum er eingin ljósmóður. Í Fugloy-Svínay er eingin ljósmóður. Ljósmóðurin í Sumba er 65 ár og skal lí fara frá.

Ljósmóðurin í Fuglafirði er 67 ár og skal lí fara frá. Ljósmóðurin í Gólu er lugað at flyta til Fuglafjarðar. Ljósmóðurin við Gjógv er 61 ár, men kann hóskandi rökja íað nýggja starvið í Funningi fyrribils. Ljósmóðurin í Syðradali er einans 10 ár og vil valla fara til Klakksvíkar. Verður nýskipanin sett í gildi er íað væntandi, at prívatljósmóðurin í Klakksvík, sum hevur nógvur føðingar har, fer at søkja, og íað vil vera einmúligt at skipa hana í starvið.

Kemur nýskipanin í gildi munu vit lí rokna við 6 ljósmóðrum í stórvum sum íað ivaleyst einans er gjörbúgt at leggja niður so við og við nevniliga hesum:

Miknes	aldur 61 ár.
Kvívík	61
Nólsoy	58
Skálavík	51
Skúvoy	49
Syðradalur (N)	10

Kemur nýskipanin í gildi koma vit so stutt beinan vegin at fara í stórv færr (Kollafjörð, Miðvág, Sumba, Ströndir og Fugloy-Svínay) falla burtur og í nýtt starv verður í Klakksvík) og koma í nokkur ar enn at gjalda til 6, sum so við og við koma at detta burtur (Miknes, Kvívík, Nólsoy, Skálavík, Skúvoy og Syðradal). Tá skipanin endaliga er komin í rættlag vil talið á deildarljósmóðrum verða minkað frá 26 niður í 15."

Seinni er ljósmóðirin í Skálavík deyð og ljósmóðirin í Fuglaförði er frátarin við eftirlön, so um samanleggiðgarnuppskotinum verður fylgt, verða ljósmóðraplóssini beinanvegin lí ferri enn nú (7 av 26 eru ósett og í kemur afturat í Klakksvík).

Landsstýrið gjörði í samræðu við ríkisumboðið statsins vegna uppskot til hækkan av lön og eftirlön ljósmóðrum og var tá roknað út frá lí dansku lönin í 1949, tá íð byrjanarlönin var 1040 kr. = 81 % dýrfríðarveðból. Eftir uppskotinum tá lönin undir lí tá galdandi dagslön, men so mikið upprúfti, at roknað kunði verða við, at ljósmóðurnar

tóka av, lá íð hugsað verður um, at burðatalið upp á ljósmóðurnar í Danmark lá (og liggur vel hægrí eini í Föroyum. Uppskotið var ikki framlagt, tí ríkisstýrið hað um at sleðga til endalig stöðða var tíkin til fær kanningar, sum hæ fóru fram viðvíkjandi nýggjum grundarlagi undir ljósmóðralönum í Danmark.

Útslitið av hesum kanningum og uppskotið til nýggja lönarlóg fyrí ljósmóður í Danmark fekk landsstýrið í mai mánaða í ár, og er lógin nú góðlíkin á ríkisdegi.

Grundarlagið undir lönarlækkingini í Danmark er eisini hæ ein sammanlegging av deildunum, soleiðis at 100 burður árliga nú skulu roknað sum miðaltal. Til deildir við millum 60 og 10 burðum árliga verður givið lönarlækking, til deildir við millum 39 og 30 burðum onnur lönarlækking og deildir við undir 30 burðum verða heilt avlíknar.

Til sammaning verður hæ at nema, at um sammanlegging verður framd í Föroyum eftir uppskoti landslæknans, kann verða roknað við einum miðaltali av 60 burðum í flesku deildum, einar í koma at liggja hægrí og deildir við heilt fáum burðum verða avlíknar, og skotið verður upp at veita stuðning til ár sovordnum plássum at fara á sjúkrahús í góðari tíð. Danska lógin skilir nú millum forsyrsgjarar og ikki forsyrsgjarar og er roknað við eini miðalbyrjanarlön fyrí hæ fyrri uppi 8580 kr. og hæ seinna uppi 7110 kr. hægstu lönirnar ávíkavist 10.330 kr. og 9.010 kr. Hetta eru lönirnar, lá íð innfókan av veittari burðahjálp er uppi í. Fyrí at kunna fáa grundarlag undir einari hískandi eftirlön verður peningalönin roknað til frá einari grundlön uppi 3.000 kr. árliga, vaksandi 3ja hvört ár við 120 kr. til 1.680 kr. og so við 300 kr. til 1.980 kr. umframt lönjavningsviðbót og dýrtíðarviðbót, sum galdandi eru til eina og hvörja tíð. Harumóti er eftirlönarviðbót viðbót roknað uppi grundlöninna. Av tí soleiðis útroknaðu lön verður goldið ljósmóðrunum 55 % og eftir tað, at komið er á hægstu lön, 60 %. Umframt fáa ljósmóðurnar heimasjúks móti lönarlæknadeilti ella húsavíðurgjald. Fær fáa fría telefon. Eftirlön verður roknað av fullari lön, sum frammannundan nevnt, og til hann verður veitt lönjavnningar og dýrtíðarviðbót. Ljósmóðurnar skulu lata eftirgjaldt av tí lön, eftirlönin verður roknað av.

Í Föroyum hava jarðmóðurnar verið lönar av kommununi við stuðningi frá statí og lögtingi. Upp til 1917 var lönin 100 kr. árliga vaksandi til 600 kr. Staturni veitti aldursviðbótarnar og 250 kr. av grundlönin, lá íð ibúgvartalíð var undir 300, 175 kr. lá íð ibúgvartalíð var millum 300 og 500 og 100 kr. fyrí millum 500 og 700 ibúgvatar. Amtsgrunnurin (Lögtingið) veitti í stuðningi 75 kr. til pláss við undir 700 ibúgvatum. Húsavíðurgjaldið var 250 kr. 15. apríl 1917 varð grundlönin hækkað til 900 kr. og lögtingsins stuðningur varð hækkaður til 175 kr. Í 1952 fingu ljósmóðurnar eina dýrtíðarviðbót tíir amtsgrunninum uppi 200 kr. Í 1963 varð henda viðbót hækkað til 400 kr.

Til eftirlönnna, sum upprunaliga var frá 300 kr. uppi 550 kr. árliga (staturni læt helyt), amtskassin 1-1 og kommunan 1-1) verður nú ör landskassanum latin ein viðbót uppi 400 kr.

Fyri 1947 vórn útreiðslurnar til ljósmóðragrundföðuna soleiðis býttar uppá stat, kommunu og amtsgrunn (nú landskassa):

Íbúgvættal	kommuna	statur	amtsgrunnur
undir 300	75 kr.	250 kr.	75 kr.
300	150 kr.	175 kr.	75 kr.
700	225 kr.	100 kr.	75 kr.
yvir 700	100 kr.		

Umframt lat staturin aldursviðbót upp í 200 kr.

Eftir hækkingini í 1947 var hjáld soleiðis:

undir 300	175 kr.	250 kr.	150 kr.
300	550 kr.	175 kr.	150 kr.
700	650 kr.	100 kr.	150 kr.
yvir 700	900 kr.		

Umframt lat staturin aldursviðbót upp í 200 kr. og landskassan dýrtíðarviðbót upp í 100 kr.

Í fjór vörn útreiðslurnar til lön og eftirlön fílsamans:

Staturin	kr. 6.975.	býlistal: 1
Landskassin	kr. 13.100.	2
Kommunurnar	kr. 19.135.	3

Uppskotið til lönhækkun hjá ljósmóðrum, sum landsstýrið gjørdi í desember 1951 skilaði til eina lön nakað um somu hædd, sum tá skuldi vera í Danmark, men sum seinni vísli seg at vera uppafur hægri har í landsstýrið var ikki gjørt kunnugt við tær seinastu dýrtíðarviðbótarnar í Danmark. At tað var neyðugt at hækka lönina, var greitt av tí, at pláss eftir pláss var ósett, tí ungur ljósmóður sókti ley ikki. Her má minnast á, at ljósmóðurnar nú læra í 1 ár, líka leingi sum lærarar, og at tær ikki kunnu ventast at søkja pláss, sum hæddi lönarlíga og virkisliga liggja ógvuliga langt undir teim kornu, tær kunnu fáa sær í Gørum landi. Meðan biðað hevur verið, er úrslitið av kanningini viðvíkjandi kornu ljósmóðrum í Danmark farið so nógv upp aftur, at ikki kann hugsast um, at kunna bjóða ley somu lönarkor her, men um plássini ikki skulu verða ósett eitt fyr og annað eftir, má lönin liggja nakað upp í móti.

Soleiðis sum útreiðslurnar hava verið býttar í seinastuni, hevur ikki verið gott fyr kommunurnar, um tær eftir numandi hækking skulu borið 3 partar móti landskassans 2 og ríkisskassans 1. Samrætt hevur tað verið við ríkisstýrið um eina skipan fyr ljósmóðraløn nakað sum fyr kommunuløn, at staturin letur helvt, heingastýrið helvt. Partur heingastýrisins verður so at býta miltum landskassa og kommunurnar, og eru vónir til, at ein slík skipan fæst í lag.

Út frá tí, ljósmóðrandeildinar í Føroyum eru væl minni enn í Danmark (burðandiatal 60 móti 100), og at nógv meira upplýsandí og fyrbyggjandi starv verður kravt av teimum í Danmark enn í Føroyum, verður hildið rímligt, at lönin her verður nakað lægri. Undir teimum samráðingum, sum farnar eru farni teimum landsstýrið og minnastis-

ministerið, er seinja um at skjóta upp eina byrjunarløn roknað sum 50 % av eini grundløn uppá 3.000 kr., vaksandi til 1.980 kr., við lóðjavn-
ingarviðbót og dýrtíðarviðbót. Frá danskari síðu verður ynskt, at skil
verður millum forsyrgjarar og ikki forsyrgjarar og verður E. ein eftir ti

byrjunarløn.		hægsta lön.	
forsyrgjarar	ikki forsyrgjarar	forsyrgjarar	ikki forsyrgjarar
1.116 kr.	3.244,02 kr.	5.403 kr.	1.743,06 kr.

Roknað verður við 60 burðum í miðaltali og við miðalgjaldi uppá 10 kr., og skuldi eftir ti ein ljósmóðir í miðalinnutöku av burðahjálp kanna havið o. n. 2.100 kr., t. v. s. forsyrgjarar tilsamans 6.200 kr. vaksandi til 7.500 kr. árliga og ikki forsyrgjarar 5.300 kr. vaksandi til 6.800 kr. Dentur verður lagdur á, at kennt verður, at ljósmóðurnar taka sær uppá upplýsandi og fyrilbyggjandi starv eftir landshekkans tilstílan.

Av tí, at ikki kann roknað við, at ljósmóðurnar kunnu fáa kon-sistents, má verða veitt búsviðurgjald, sum kommunurnar eiga at lata, og sum kann verða seil til 150 kr. árliga.

Eftirlön verður skotin upp at lata sum 50 % av eftirlönini, sum hon verður roknað út frá grundløn 3.000 kr. 1.980 kr., verður hægsta eftirlönin við galdandi viðbótum fyri forsyrgjarar 1.186,20 kr. og fyri ikki forsyrgjarar 3.581,26 kr. Ljósmóðurnar skulu onki eftirlönar-gjald lata.

- - -

Um roknað verður við 10.000 kr. til studning til móður, sum mongu fara í góðati tíð úr smáplássum til sjúkhus ella pláss, hvar ljós-móðir býr, verður við 15 virkandi ljósmóðrum og 12 eftirlönfum til-reiðslurnar tilsamans 107.000 k. (10.000 + 67.000 + 30.000). Kundi hesin peningur verið býttur við belvi til statskassan og belvi til heilustýrið og seinna belvlin býtt millum landskassu og kommunur eftir býti-stö-mum 2 og 3, verður landskassans árligi partur at vaxa til o. n. 20.000 kr. frá o. n. 11.400 kr. nú.

Uppskot.

Tingið visir til samráðingur, ið farið hava fram millum lands-stýrið og innviðisministerið um nýskipan av lönarkorrum ljósmóðr-anna í Føroyum, og biður landsstýrið verða sær til ríkisstýrið um at fáa ta skipan lógfesta, sum seinja hevur verið um at mæla til og sum lands-stýrið hevur greitt frá í hesum skrívi.

I. viðgerð 21. oktober og 1. november begði liggjarnexemplet frá soljóðandi

All.

Figgjarlign umstøðurnar hjá okkara ljósmóðrum eru soleiðis:

	byrjunarlön.	hægsta lön.
Grundlön og aldursviðbót	900 kr.	1.400 kr.
Dýrtíðarviðbót	100 kr.	100 kr.
Íalt	1.000 kr.	1.500 kr.

Sum húsa viðurgjald fáa tær kr. 250.— um árið og hartil 30 —40 kr. fyrir hvörja burðahjálpi í miðal. Lægsta eftirlönin er kr. 700.— og hægsta kr. 950.— um árið.

Til sammeting selu vit upp hvat danskar ljósmóður við sama lærdómi fáa hægsta lönarsligi íroknað burðahjálpi. Forsyrgjarar kr. 12.080,20, ekki forsyrgjarar kr. 10.760,20. Eftirlönin er 55 % — 60 %, roknað af fullari lön. Síðan verður hon jafnað við dýrtíðarviðbót. Umframt fáa tær tænaustuhús móli lönarfrádrátti ella húsa viðurgjaldi og ókeypis telefoó. Ljósmóðurnar skulu lata eftirlönargjald af tí lön eftirlönin verður roknað af. Öðkara ljósmóður lata einki eftirlönargjald.

Á hestum stöði reisti Þóroyn ljósmóðrafélag í skrivi dagfest 10. august 1949 spurningin um lönþækkun yfirfyrir landsstýringunni.

Ávavardi myndugleikar voru þögn, tó kannugli við, at smasta ljósmóðraemhæfini voru ósett, av tí at lítil og eingin burðahjálpi var í smáplássunum og kundi sostatt eingin peningalig ábót lúnst uppá ta líða fastu löninu.

Sum hjálögðu skjöl sýna hefur landslæknin lagt til rættis einu nýskipan á hesum öki, og uppá hesa nýskipan hefur landsstýrið bygt sitt uppskot til eina þækkun av ljósmóðralönum.

Uppskot landsstýrisins er í stuttum hetta:

Í löfuni er skipanin honn, at 26 ljósmóður skuldu verid í landinum, men av umröðlu umstöðum voru 6/12-51 bert 21 í tali.

Nýggja uppskotið skiltir landið sundur í 6 deildir við 15 ljósmóðrunn og skilað verður til, hvar tær skulu búgva. Av hesum stendst, at 6 smápláss fáa onga ljósmóður aftur, tó tann sum nú situr í plássinum fer frá. Grundirnar fyri hesum eru gjølla greiddar í uppskotinum.

Barnakomur í hesum plássum hava allíð havt tað óhöggligt. Tær skulu eftir hesi skipan í rimiligarí tíð flýta til pláss, har ljósmóður er, og verður teimum játtað um kr. 10.000.— til húshjálpi og annað.

Nýggja lönin verður hendan:

Byrjanarlön		hægsta lön	
forsyrgjarar	Ikki forsyrgjarar	forsyrgjarar	Ikki forsyrgjarar
4.116 kr.	3.244,02 kr.	5.403 kr.	4.743,06 kr.

Roknað verður við 60 burðum í miðal og við miðalgjaldi uppá 10 kr. Skuldi tí ljósmóðurnar í miðalinnutöku av burðahjálpi kunna hava kr. 2.100.— á v. s. forsyrgjarar tilsamans kr. 6.200.— vaksandi til kr. 7.500.— árliga og ikki forsyrgjarar kr. 5.300.— vaksandi til kr. 6.800.— . Skotið er eisini upp, at kommunurnar veita kr. 150.— í húsa viðurgjaldi. Hægsta eftirlönin við guldandi viðbót verður fyri forsyrgjarar kr. 4.186,20 og fyri ikki forsyrgjarar kr. 3.581,26. Ljósmóðurnar skulu einki eftirlönargjald lata.

Samlaðar útreiðslur eftir hesi nýskipan verða:

Lön	kr.	67.000.
Húshjálpi o. n.	kr.	10.000.
Eftirlönin	kr.	30.000.

íalt kr. 107.000.

Uppskotið verður af hendi peningabædd verður búið við helvt til heimastýrið og helvt til ríkiskassan og helvt heimastýrisins skifti sundur aftur milli landskassa og kommunurnar söfðis, at landskassin ber 2/5 og kommunurnar 3/5. Eftir hesum verður partur landskassans o. u. kr. 20.000. —. Í lótni er hann kr. 63.000. —.

Fíggingarnevndin hefur viðgjört málið og er öll nevndin uttan A. Sørensen samd við landsstýrið um hövndslinjurnar í uppskotinum.

Meirilutin skal gera hesar viðmerkingar:

Sambart laglæstiliðarið í málinum hava lær ljósmóður í teimum snáplássum, sum nu skulu tækast av so lítið at gera, at tað er ikki rætt at lata lær koma inn undir nýggju lönarskipanina. Men tað má standa til teirra at søkja annað einkelt undir nýggju skipanini ella verða sitandi í sama plássi við nú galdandi lönarskipan.

Sum áður komið við ásetur uppskotið bústað ljósmóðrum, og er bústaðurin í tí bygd inni deildin, sum førir minsta útreiðslurnar til flutningskassan við sær. Men eru ynskis á máli um hetta.

Okkum kunnugt hefur landslæknin saman við sjúkrakassanevndunum lagt til rættis eina samskipan av öllum flutningskassum í landinum, og er útlif fyri, at áðrenn langt umliðir kemur henda skipan í gildi.

Viðvíkjandi eftirlönin er at siga, at órættur er tað móti teimum ljósmóðrum, sum alla sína tíð hava arbeitt fyri kr. 1.500. — og kr. 2.000 um árið og fóru frá fyr 2—3 árum síðan, um lær ikki fái part í nýggju eftirlönin.

Sambart hesar viðmerkingar skal meirilutin J. Poulsen, Th. Petersen, J. Kallsoy, A. Djurhuus, P. M. Dam og M. Holm seta fram hetta

Uppskot.

Tingið mælir landsstýrinum til, at venda sær til ríkisstýrið um at fáa umrødda uppskot lógfest við hesum broytingum:

- I. Ljósmóður, ið verða sitandi í snáplássum, sum nýggja skipanin tekur av koma ikki undir nýggju lönarskipanina.
- II. Aftan á samráðingar við ríkisumboðið ásetur landsstýrið bústað ljósmóðrum.
- III. Saman við innarríkismálaráðnum ásetur landsstýrið millumabilsreglur fyri eftirlönin.

2. viðgerð 11. november og samst lag tegði formaðurin fram skjóðandi

Broytingaruppskot

frá A. Sørensen:

Ístaðin fyri meirilutans uppskot I verður sett ljósmóður, ið verða sitandi í plássum, sum nýggja skipanin tekur av, koma undir nýggju lönarskipanina.

Broytingaruppskotið fall 6—0.

Uppskot nevndinnar samtykt 13—0.

20. Friðing av haruni í Eysturoynni.

Ár 1952, 22. október legði lögmaður fram soljóðandi leamlóguskriv:

Í einum skrivni, d. í august 1952 hava 11 menn í Eysturoynni sent tinginum áheitan um friðing av haruni í november og desember 1952.

Teir skila til í skrivinum, at seinasti vetur var ein av teim hardestu, ið nakar veit um at siga og hevur at kalla gjørt enda á haruni.

Teir halda tað vera neyðugt, at haran verður friðað komandi vetur í minsta lagi, um hon ikki skal doyggja út.

Fuglafjarðar kommuna hevur í skrivi frá 22. september 1952 tíkið undir við umsóknini og eins og allar hinar kommunurnar í oynni givið umsóknini viðmæli. (smbt. tingfóðindi 1947 bls. 161).

So stutt loyvir landsstýrið sær eftir § 20 í lóg nr. 101 frá 1. apríl 1928 "om jagt, fuglefangst m. m." við seinni broytingum at leggja málið fyrí tingið og mæli til at samfykkja soljóðandi

Uppskot.

Eftir § 20 í lóg nr. 101 frá 1. apríl 1928 "om jagt, fuglefangst m. m." við seinni broytingum samtykkir tingið, at haran í øðrari Eysturoynni skal vera friðað frá 1. november 1952 til 1. november 1953.

1. viðgerð 23. október, 2. viðgerð 25. október og 3. viðgerð 21. október 1952;

Uppskot landsstýrisins samtykt 17 - 0.

21. Landsstýrismál.

Ár 1953, 1. mars legði landsstýrismálmeyndin fram soljóðandi

Allt

Meyndin viðvíkjandi kunnan av landsstýrismálum hevur sambært tingskipan lögtingsins, grein 10, pætti 3, viðgjørt avrit av landsstýrisins gerðabók fyrí tíðarskeiðið 2. august 1951 til 25. juli 1952.

Av øllum teim ymisku avgreiddu málum, skal meyndin bert hava við særð hesi: Á landsstýrismáli nr. d í juni 22. desember 1951 var lagt fram uppskot til bræv til rikismannabodsmannin um einarett fyrí verktróðingsfelagið Jørgen Krüger, Keypmannahavn at bróða út royðu í Víkarlungu í Vágum. Brævið var samtykt. Hetta eins og øll hiní viðgjørdu málini verða so tílð lýst í gerðabókini, at mangum ikki siesi hval avgjørt verður.

Í hesum føri vilu vit ikki, um einarettur særð givin ella ikki.

Tann 15. september 1951 samtykti landsstýrið at veita 2 lærarum við studentaskúlan 1.000 kr. um árið, sum samsýning fyri musjón við næmingunum í frikorterunum. Einn meiriluti heldur, at hesin peningur kundi verið spardur.

Tann 18. apríl 1952 samtykti eftir umsókn landsstýrið at skarva 2.800 kr. av keypspeninginum fyri m/b "Medicus", og 11. juni s. á. játtaði landsstýrið seks umsóknum um at sleppa undan fisk- og saltfiskagjaldi fyri tilsamans 6 - 7.000 kr.

Tað er ikki kanningarnævdini ókunningt, at bæði landsúmsitingin og hópur av handilslevnum seinasta árin hava verið noydd til í mongum førum at gera gjaldsáttmálar við illa frøgdar útgerðarmenn fyri tí at hjarga nakað av peningi, men við hesum, sum við so mongum øðrum, er eitt mærk fyri tilikuni sáttmálum. Vit gera hesar viðmerkingar uttan at vilja siga, at landsstýrið í hesum førum hevur verið ov lætt á hendi, og loyva okkum at seta fram hefta

Uppskot

Lögtíngið góðkennir her avgerðir landsstýrið hevur tikið í fíðarskeiðinum 2. august 1951 til 25. juli 1952.

2. viðgerð 9. mars 1952.

Uppskot nevndin har samtykt 17 3 11 0.

22. Ábyrgd fyri láni til Leirvikar kommunu.

Ár 1952, 25. oktober legði tingformaðurin fram soljóðandi framløguskriv d. 1 Leirvik oktober 1952 við 95 undirskriftum:

Undirritaðu, ið búgva í Leirvik loyva okkum hervið at bjóða okkara háttvirda lögtíng um til komandi summar at færa tað, ið neyðugt er, nøgðliga "garanti" fyri útbyggjan av Leirvikar havnarkni.

At koma verður longt, er av størsta týdningi fyri fiskivinnuna við skipum frá 30 til 60 tons og eisini fyri størri skipin. Í Leirvik eru nú 8 skip. Støddin er frá 30 til 80 tons.

Byggin hevur áli við 600 fólk. Atmennir eru allir fiskarar, ið fiska bæði við Føroyar, Ísland, við Noreg og í Grönlandi.

Vit krevja ikki einu "fiskari- ella trafikhavn", men vilja, sum áður sagt, færa koma, so at skipini kunnu liggja, bæði tá ið hann er norðan eftir, og tá ið hann er sunnan eftir.

Einn 10 ára nallan fyri útbygging av Leirvikar havni stór 275 túsund

krónur liggur til rættis, og vit kenna okkum vís í, at bæði Fyrisroyar lögtingsmenn og lögtingsmennirnir sum heild vilja rætta eina hjálpanð hand til fiskarar og fólk í Leirvík.

Vit rokna við at kunna fáa eitt líkandi havnarpláss sum í Gøtu. Okkum vantar is- og frystihús, men í bygðini er eitt tíðarlóskandi fiskafurkibús.

Kommunan eyðir ikki so nógv, hvat skaltú viðvíkjur, men sum tinginum kunnugt, hava vit ikki stórt kommunulán.

Vit senda nú hesa umsókn, og biðja um, at hon má verða viðgjörd, og vóna vit, at vit verða skiltir og fáa vælvild, lá ið tingið kemur saman aftur í heyst og skal taka stöðu til, hvat ið "bevilgast" skal til komandi ár.

Sóknarstýrið fyri Leirvíkar sáknar kommunu gevur silt besta viðmæli.

L. viðgerð 28. oktober og málið ferð til Figgjarnesvundina.

23. Fastar stavsetingarreglur í føroyskum.

Ár 1952, 22. oktober legði lögtingsformaðurinn fram sálja Yndis framlöguskriv, d. Tórshavn oktober 1952 við 11 undirskriftum:

Í august 1915 setti lögtingið eina millumtinganevnd til at gera uppskot til stavsetingarreglur fyri móðurmálsnýtshini í skólanum.

Henda nevnd legði í august 1916 fram á tingi málhugsan í málinum og sigur har at "fyri at leggja óll ivamálini í føroyskari rettskriving fram í dagin verður neyðugt at fáa til vegar handrit til rettskrivingarorðabók, sum eisini er átroðkandi til brúks í skólanum".

Eftir uppskoti frá millumtinganevndini samtykti í tingið 1. 1. 1917 at veita landsnevndini upp í hendu til arbeiði av at úr ega handrit til føroyska rettskrivingarorðabók og um neyðugt til ferðagering til dr. Chr. Matras til og frá Føroyum upp í 2.000,- kr.

Undirritaðu halda, at tað hevði verið lóki at tingið fastar samtyktar stavsetingarreglur og halda eisini, at tað minnar ikki minni enn at fáa eina rettskrivingarorðabók, sum tí eisini leggur stavsetingina í fastu legu.

Tað hatar eftir okkara hugsan ikki at byrja at brúta stavsetingina í skúlabókum fyri eini óll rettskriving; er lógd til rættis við eini rettskrivingarorðabók, og rigur henda orðabók at vera gókend av málfrøðingum.

Hetta mál er so týðningarmikið, at tað má ikki farast fram eftir funnum.

Stöðan er jú tann, at vit hava stavsetingarreglur sum, to at her

íkkj beintíðis eru "autoriseraðar", hava verið nýttar av øllum skrivandi føroyingum og verið nýttar í øllum skólum.

Annad er, at tann galdandi slavssetingin er ikki "normaliserad" til fullnar. Tað er neyðugt at velja ein av fleiri fornum til skúlabrúks, og tað kann vera beint at brøytta slavssetingina í einstökum orðum, um tað verður hildið fyri vist at tann hammerslaimbaska slavssetingin har er er á skeivari leið.

At tann hammerslaimbaska slavssetingin eigur at vera grundarlagið og at hon normaliserad er hollasti bóini, sum móðurmál okkara fæ, eru vit undirritaðu ikki í iva um.

Við hesum fara undirritaðu at lova okkum at beita á hilt hátt vírda Løgtingið um at skunda undir at fá ta rettskrivingarorðabók fram, sum hevur verið í umbúnað síðan august 1946, og sum peningur varð játtaður til í januar 1947, samstundis sum vit vilja biðja Løgtingið ansa eftir, at bókur til skúlabrúks verða ikki útgivnar uttan við galdandi slavsseting høgar til at slavssetingin nøgdliga er brøytt við eini rettskrivingarorðabók, sum er góðkend av vísindamonnum.

L. viðgerð 21. oktober og 9. desember legði serliga 5 mannaevnd fram soljóðandi

Grundarvát til fylgjiskjali:

Í oktober 1952 kom ein adressa við til undirskriftum inn á ting. Í henni verður heitt á tingið um m. a. at skunda undir ta rettskrivingarorðabókina, sum verið hevur í umbúnað síðani august 1946 og at ansa eftir, at bókur til skúlabrúks verða ikki givnar út uttan eftir galdandi slavsseting.

Málið var til L. viðgerðar 21. oktober og beint til eina serstaka 5 mannaevnd (M. Holm, Poul Petersen, P. M. Dam, Johan Kallsoy og Joh. M. Fr. Poulsen).

Forsøgan er henda:

Løgtingslus skúlabókanevnd hevði vent sær til skúlastjórnina og visti á, "at móðurmálskenslan í skúlunum saknar tann neyðturvuliga fastleika og hevur biðið um, at reglar verða fyrisettar fyri slavsseting í skúlabókum og skrivligum skúluarbeiðum." Hon skjeyf upp at seta 5 mannaevnd til at gera uppskot til slavssetingarreglur.

Skúlastjórnin gav málinum viðmæli og sendi tað inn á ting.

Í 1946. t. 10. august, samtykti tingið við 20 atkvøðum at seta niður 5 mannaevnd, í valdum av skúlastjórnini og einum av Føroya lærarafelag, til skjótast gjørligt at gera uppskot til slavssetingarreglur fyri móðurmálsins nýtslu í skúlunum, og at uppskotið skuldi leggjast fyri tingið til endaliga avgerð (smb. tingmál nr. 1/1946 — slavsökutingið, tingtíðindi 1946 bls. 31.)

Í hesa nevnd valdi skúlastjórnin Chr. Matras, doktara, Erik Petersen, cand. mag., Hákun Dam og R. Long, lærara. Lærarafelagið valdi Marius Johannesen, lærara.

Umhugsan og uppskot nevndinnar frá 11. januar 1947 var til viðgerðar á vetrartingi 1946/47 (smb. tingmál nr. 40/1946 47, tingtíðindi

1946/47, bls. 24 og fyrirlit frágreiðing kennara, sum fylgir við her sær skjál).

Tingið samtykti við 12 atkvøðum uppskot millumtinganevndinnar og at veita landsnevndini upp í hendi "til arbeiði av at útvega handrit til føroyska rettskrivingarorðabók og um neyðugt til ferðapening til dr. Chr. Matras til og úr Føroyum upp í kr. 2.000. "

Eftir tí, sum frammi hevur verið í málinum, tykist tað at vera av misgávit, at millumtinganevndin ikki longu langt síðani hevur lagt úrslit sítt fram á tingborð, og tað er so stutt rímudligt, at landstýrið, sum hevur avgerðarrættin her, gevur nevndini hóskandi stundir at gera seg lidna við arbeiðið, og síðani fyrisetur landstýrið fastar slavsendingarreglur til skúlabrúks, ger lista yvir brøytlingarnar, og so skjótt sum til her gevur út rettskrivingarorðabók í føroyskum, soleiðis sum skíðað til í umhugsan millumtinganevndinnar og nevndu adressu.

Tað er ikki feglingið, sum taka skal dagar í máli sum hesum, sum her sum aðrastaðnis hoyrir landsutnsitingini til, men nevndin ynskir í hesum viðfangi at skila til, at slavingarglagið ella rettskrivingin er snævrur liður í málsins nýtsli, men hant er av røttum tað fasta undirlendið og skal tí eisini vera reglubandið og her brøytlingar, sum frandar vera her, eiga ikki at koma av neygar í seinu, tað av av nýttum brøytlingum koma ivamál standast ikki bert í skúlan, men eisini í dagligari nýtsli av málinum, eitt nú hjá prentarum, rættlesarum o. l.

Tað er longu sagt, at føroyskt er ung skriftmál, og tað er tí mikið umráðandi í hesum viðfangi at leggja dentin á her nýskapingar, sum nýskipanin er í almennum viðurskiðum, hava við sær, og hant vinnuligi vøksturin hevur dag og dagliga við sær hópin av tekniskum orðum, sum so flóðandi koma inn í føroyska málnýtslu.

Tað verður tíkið til, at málningurin og standmyndin eru verk af sjálvi, men málið er ambodið, sum verkið skal myndast við, ella binið, sum verkið skal latast í.

Tað er tí av stórum týdningi í hesum tíðum, nú eisini tað føroyska oyra er í vikning ella hevur sterkt lyndið til legning eftir av mikið stórum tilfórshum av fremmandum orðalagi, at geva hesum ans.

Her er einki skil sumt er, og tað er tí ikki umráðandi, at landstýrið tekur sær av hesum, so skjótt tað kann og inn á so mong umráði sum gjørligt fyri at føroyskt mál ikki skal missa síni aðalevðkennti og verða eitt hugtak eitt tonk mál bæði í talu og skrift.

Eftir tí, sum fram er ført í málinum, verður nevndin tingiatu at samtykkja soljóðandi

Uppskot

Tingið biður landstýrið:

- 1) geva millumtinganevndini heskandi stundir at gera seg lidna við arbeiðið og síðani fyrisetu fastar slavsendingarreglur, innant 1. august 1953 geva út lista yvir brøytlingarnar, og so skjótt til her geva út rettskrivingarorðabók í føroyskum og innant 1. januar 1954.
- 2) fyrisetu reglur og gera yvirtil yvir lex orð, sum landstýrið góðkennir til nýtslu í øllum almennum føroyskum viðurskiðum: lóggávu, rættargöngu og umsiting og ansa eftir teim tekniskum orðum, sum á so mongum vinnulívs-økjunum koma inn í føroyska málnýtslu.

Hósdagin 31. juli 1917 hevði rettskrivingarnevndin fund í Tórshavn. Til staðar vóru Hákun Dam, Marínus Johannesen, Erik Petersen og Richard Long. Chr. Matras, doktari, var staður í Keypmannahavn.

Tíkið varð aftur í aftur tað, sum hevði verið umrøtt á seinasta fundi. Serliga varð sum grundarlag fyri stavsetingini umrøtt endalíkjíð í orðasloyni, skal verða skrivað í öllum avleiðingum og bendingsarsniðum, ella reglan skal vera lutt, at av dupultum hjálkjíði felur annað burtur, tá ið nýtt hjálkjíð verður skoytt aftur, ella um gjøgíð skal verða ein millumveg. T. d. um skrivað skal verða manns ella mans, kamska ella kamska, kumdi ella kundi, skettur ella slættur. Tann núverandi stavsetingin gengur millumvegin, endalig avgerð varð ikki tikin á hesum fundi, men tíkið varð fram tað, ið tað kundi fyri at velja annan av teimum báðum fyrst nevndu skrivingsháttum. Millumvegin vóru nevndarmenn samdir um ikki at mæla til. Var fyrst nevndi skrivingsháttur tann mest reglulandi, serliga tá ið hugsað verður um bendingslærur, so var annar skrivingshátturin snøggari og brýtur minni frá núverandi stavseting. Hesiini varð umrøtt sambindingarsjálvtíð, annaðhvørt tað helst skal vera í ellum eins og ummál ívarmál vóru víðgjört.

Fríggjadagin 1. august 1917 var nevndarfundur. Til staðar vóru teir fyrra sumu limir.

Nevndin samdist um at mæla til, at rettskrivingargrundarlagið í føroyskum skúlabókum og í skrivum frá almennum stovnum í Føroyum verður tað, sum á fundinum frammamandað er tilskilað sum nr. 2. Umframt hetta grundir, sum á fyrra fundinum vorðu ferdar fram fyri hesum skrivingshátti, er at vísa til, at hann í öllum Norðurlondum verður nýttur til nútíðarført bókmál, eins og hann í Føroyum varð nýttur í teim lesibókum og bókum bóka, sum A. V. Evensen gav út.

Sambindingarsjálvtíð varð aftur víðgjört, men endalig avgerð skotin út til seinna fund, tá ið nærri kunningar høvdu ferð fram. Nevndin var mest sinnað at mæla til, at í verður nýtt sum sambindingarsjálvtíð uttan hetta, sum framlagnin krevur n. l. d. bógur, boggutur, lorknur o. s. fr. Kamska átti at og tíki í altíð at verða skrivað frammifyri endingini -dur.

Sunnudagin 3. august var nevndarfundur. Til staðar vóru teir sumu.

Til umrøðu var fyrst ívarmál: skrivað ei ella o avleitt av gumbum e ella ei, t. d. onki ella einki, drongi ella dróingi, stasgra ella steingja. Nevndin samdist um at mæla til, at í nýttum verður skrivað

að n í eintali eí í fleirtali av orðum, sum enda við -ir, í fleirtali av orðum, sum enda við -ur, T. d.

Drongur	ong	song
drong	ong	song
drongi	ong	songar
drongjar	ongjar	songar
(drongs)		(songjar)
dreingir	eingir	sengur (seingir)
dreingir	eingir	sengur (seingir)
dreingjum	eingjum	seingjum
dreingja	eingja	seingja

Í øllum øðrum skal verða skrivað o og ikki el framman fyri ng og nk, t. d.: onki, ongin, flongja, flongdi, flongt, hongja, hongdi, hongt.

Undantök: eingil og leingil.

Í einum orði verður skotið upp at skriva:
avstað, umhøð, ísemm, afturundir, afleat.

Orð sett saman við staðni verður mælt til at skriva í einum orði, t. d. mangastaðni, sunastaðni, kemur annað orð framman fyri, verður ikki sett saman t. d. eina aðrastaðni, onkra aðrastaðni. Orð í samanhangi við staðir verða ikki skrivað saman, t. d. mangar staðir, allar staðir.

Orðasamanhang av hjáorði og fyriseing verður mælt til at skriva saman, tá ið ongin stýring kemur aftaná, annars sundurskilt:

Omaná — oman á lokinum, ímittundir — inni undir grundini.

Annar lýsingarhátt av sammensettum sagnorðum verður mælt til at skriva í einum orði: niðurferin, afturkomin, ílavin, afturífturkomin.

Við stórum verður mælt til at skriva persónnøvn og staðarnøvn.

Í avleiðingum av orðum, sum hava v í sløvningum, verður mælt til alljóð at skriva v og ikki f, t. d. hava — havt, töva — tövt, lóva — lóvti, hálvur — hávt, skelva — skjálvti.

Omur ivanmál, sum rítt hevði verið um á fyrri fundum, vóru allar viðgjörd, men eingin endalig avgerð tikin. Samtykt varð, at nevndarmenn hvør sær skulu gera nærri kunningar teimum viðvikjandi

og burtur úr fyriliggjandi tilfari gera uppskot til næsta fund til greiðar stavsetingarreglur. Fundarfrágreiðing verður at senda dr. Chr. Matras, plus og formaðurin lovaði at samráðast brævliga við hann um ivamál.

Uppiskoyti til frágreiðing frá fundinum (31. juli) og 1. august.

Til samleið av rettskrivingargrundarlagnum eigur at vera sagt, at í orðum, sum eru sett saman av heilskapadum orðum, t. d. ill-lýsi, fjallgonga, skottlendi, verður skolið upp, at seina hjáljóðið í fyrra stovni ikki fellur burtur, samleiðis frammán fyri endingunum -leiki, -skapur, -dómur og -ligur, t. d. samdeiki, villskapur, vátligur. Rettskrivingargrundarlagið varð gjølla umrøtt á fundinum 17. juli, og er tað uppskot, sum nevndin hevur samst um, í tráð við tað, sum tá var framfört av Chr. Matras, doktara. Endalig stóða varð ikki tikið til dupult hjáljóð í hvørsfalli frammán fyri s.

Vantað var, at Chr. Matras, doktari skuldi koma til Føroyar í 1918, og skuldi so verða steðgað, til hann kom, við endaligari viðgerð av frammán undan nevndu skriviháttum. Av tí, at hann hvørki fekk høvi at koma tí, ei heldur í 1919 ella í ár, hevði nevndin fund leygardagin 19. august 1950. Til staðar vóru R. Long, Erik Petersen, Marius Johannesen og Hákon Dam.

Til umrøðu vóru frammán undan nevndu stavsetingarháttir. Nevndin var samd um at halda fast um frammánundan nevndu uppskot, lá so at Hákon Dam helt fast um, at rélin í einum orði eigur at verða tikið upp aftur óbrøytt í øllum bendingum og avleiðingum, t. d. kunna, kunn, kund, drukkín, drukna o. s. fr. Hinir trýggir nevndarlimirnir mæla til at taka upp aftur tvíhjálfjóðarskrivingarháttin, at lá tað tey ella fleiri hjáljóð koma saman, verður hælurúrlagt annað av tveinum, sum eru eins, t. d. kundi (fyri kundi), místi (fyri místi); mist (míssi), skundar (skamundar).

Umframt mæla allir fyrra nevndarlimirnir til at skriva k k fyri ð k, s s fyri g s ella ð s, har hesi tjóð eru assimilerad, t. d. fjakka, trakka, makkur fyri fjakka, truðka, maðkur, drassa fyri dragga, vassa fyri vaðsa.

Viðvíkjandi sundurskiljing av orðum mæla nevndarlimirnir til at halda uppá tað, sum hevur verið brúkt av øllum teim seinastu føroysku lesibókunum, at skilja bendingarnar frá rötendingini, t. d. hövd/i/num, flugr ar nar, bytt a. m.

Mælt verður til helst at lata seinna part av sundurskiljingini byrja við sjálfhjód, t. d. hövd:inum, bytt um, men ikki kappa sundur bendingarendlug, t. d. ikki skriva flugrarn ar, við tað at fingrar er eitt orð og har er partur av kenniorðinum, sum ikki eigur at verða kappaður av til ar og u skoytt upp í navnorðið.

2. viðgerð 11. desember og 3. viðgerð 15. desember 1952.

Formaðurin legði fram greint uppiðskoytisuppskot frá P. M. Dam og J. Kallsøy:

Av tí skrivi, sum rettskrivingarnevnd löglingsins hevur lagt fram, framgongur, at hendu nevnd ikki er komin til endaligt úrslit um, hvussu stavsetingarreglurnar skulu fastleggjast.

Klandur og træta hevur í seinastuni staðið um málspurningin, eitt stríð sum ivaleyst kundi verið spart, um umsitingin ikki hevði gjørt tann skeivleika at senda til hók til skúlabrúks við broytingum í hini vanligu stavssetingini. Áðrenn stavssetingarnevndin hevði greitt arbeið sítt frá hondum.

Nú málspurningurin er kominn at liggja soleiðis fyri, mun tað tí vera rættast at árestíð, sum stavssetingarnevndin kemur til, verður lagt fyri tingið, áðrenn spurningurin verður endaliga avgjördur.

Nevndin loyvir sær sostatt at seta frum fylgjandi

Broytingaruppskot

Árestíð, sum stavssetingarnevndin kemur til, verður lagt fyri tingið, áðrenn stavssetingarreglurnar verða endaliga fastlagdar.

Formaðurin legði fram seltjóðandi skriv, d. 10. desember 1952 frá Fø. studentafelagnum:

Í seinastuni hevur kjak verið um, hvussu vit eiga at skriva føroyskt. Summar skúlabøkur eru komnar, sum nýta aðra stavsseting enn hini vanligu. Mótmæli eru komin í hópatali, summir vilja broyta, og summir vilja ikki broyta.

Ítrúki er at ivast í, at limirnir í rættsskrivingarnevndini duga ógvuliga væl at síggja, at ein sovordin enduleiki kann ikki bera til; at tað t. d. í skúlabókunum eru summar bókur, sum stava á ein hátt, summar á annan o. s. fr. Eyðsæð man vera, at börnin beinan vegin tola ikki slíka viðferð. Júst av tí at føroysk rættsskriving er so ringa at læra, sum Erik Petersen segði í grein í Skúlahlaðnum herfyri. . .

Rættsskrivingarstríðið í Føroyum er gamalt. Fyrst var rættsskriving Svabos, og síðan Hammershaimbs, seinni hava menn hugsað um at broyta, t. d. dr. Jakobsen og Siman av Skarði. Men yvirhøvur hevur rættsskriving Hammershaimbs sigrað.

Rættsskriving Hammershaimbs var etýmologisk. T. e. hon bygd á hilt gamla málið, við fáum broytingum. Hammershaimb helt seg duga at síggja, at til fór at vera at skapa eina føroysku rættsskriving, sum bygd á hilt talda málið í Føroyum. Hann helt seg vita, at føroyskt var so mikið fjøllbroytt, ja, at "føroyskt" beinan vegin var ikki til, men ein hópur av dialektum, sum við eini fastari rættsskriving og arbeiðið kundi verið drignar saman í eitt livandi mál.

Summir stríddust — og stríðast enn — móti rættsskriving Hammershaimbs. — Halda hann vera ov ringa hjá börnunum og vísa á, at ólíka bellari er hjá teimum at læra danskt og annar útlendsk mál. Vit hava talað við danskar kennarar um spurningin og har fingið at vita, at har er sama skilið. Teir fín ikki börnin at læra at skriva danskt til titar, *harafturímóti gangst heilt ovt at læra at skriva enskt, týskt og fremmand mál yvirhøvur*. Teir vilja vera við, at har er onkur sálarlig lóg, sum ger hetta, og tí er um at gera at leggja alla móðurmálsundirvísing so væl og livandi til rættis sum tú ber.

Rættsskrivingarstríð er aðrastaðni við. Stríðið er allíð millum tveir hólkur: Ein, sum vil halda tráðin aftur í gamalt mál, og ein, sum vil laga seg meira eftir tí máli, ið talað verður í nútíðini. Hesin seinni hólkur heldur seg til tað, sum *útlíðandiuppristik* og *fonetikk* siga um

hesar spurningar, har hin fyrri heldur seg kunna vísa á, at tey útsit, ið benda nítíðarmálfrøði sigur seg vera kunna til, eru all ov skivín til tað, at maked nýtt kann verða skapað har. Hetta er eisini stóða Studentafelagsins.

Vit fara í heilt stuttum at vísa á nakrar spurningar, sum neyðugt er at loysa maked skjótt. Einn er hann um o og ei frammán fyri og og nk.

Lættari halda vit tað vera at læra bórni eina fasta reglu frammán fyri og og nk verður skrivað o. uttan tá ið i ella j kunna aftan á. Tá eigur ein at skriva ei, ein at læra ramsu: hesi orð hava ei. hesi o.

Annar er um øll hin *frummandu orðini*, ið snúki seg hava um i Føroyskt nítíðarmál. Tey verða lært í danskum líki og við danskum ella hálvdanskum framburði, ofta eisini við danskari ending (t. d. kuffert – kuffertir).

So er spurningurin um *hussu orð eiga at verða bjótt stundur*. Tað gamla var at býta orð eftir stovnum. Øll orð eru júst sett saman av stovnum, men aftan á kvantiletskollveitingina í føroyskum málfrøði seint í miðnöldini er hetta grundarlag ikki so fast. Men hvat nú? Eiga vit so at býta eftir stavilsun? Ja, hvat er so eitt stavils? Málfrøðingar kunnu ikki siga okkum tað.

Einn ógreiddur spurningur er eisini í lí at seta saman ella benda orð við dapullum hjáljóði í stovnsendingini.

Hetta at børn nú skulu læra, at t. d. orðið sløð hefur á, men tveir ð-ið hartur frammánfyri n sjálvt systemið, grundvöllurin: ið pilkað verður við, og tað er tað sama sum at læra niður avleiðingarregluna og skapa brongul. Tað, at tvíformar finnst í somu bók, halda vit eisini vera sera lögið.

Hetta vóru bert nakrir fáir spurningar, sum vit loyvdu okkum at vísa á. Vit vóna, at tað hefur eydnast okkum at vísa á at nógvar og ringir spurningar eru, ið krevja at verða loystir maked skjótt.

Higarilí hefur arbeiðið fyri føroyskum máli verið einstaklinga fyriløka: verið hava nakrir einstaklingar, sum hvør í sínum lagi hava stríðst fyri at fremja føroyskt mál. Men í dag er stóðan ein annar. Í dag hava føroyingar politiskt frælsi, og vit eiga nú at stríðast fyri at fá setta á stovn ein føroyskan málstovn, sum eigur at viðgera slíkar spurningar og aðrar við. Vit eiga fólk til tað, og fleiri kunna.

Hitt Føroyska Studentafelagið í Keypmannahavn skjýtur upp, at núsitandi lögtingsnevnd setur eina sakkemna nevnd til at viðgera spurningin um føroyska rættsskriving. Vit skjóta upp, at Napoleon Djurhuus, magistari, kemur í lona.

Avskrift av hesum skrivi er send fylgjandi føroyskum blöðum: Dagblaðnum, Dimmalætting, Føroya Sosial-Demokrati, Føroyatíðindi, Norðlýsinum, Oyggjaskeggja, Skúlablaðnum, Tingakrossi og 11. september.

og brøyttingaruppskot Tei Ljósveidisflokkinum:

Tingið letur lýsa, at eingin brøytting er gjörd í føroyskari rættsskriving, hvørki í landsins almu stovnum ella í skúlunum.

Tingið samtykkir, at eingin brøytting verður gjörd í rætt-

skrivingarreglunum fyrir einn sérkæn neynd hefur lagt uppskot til lög-
ingar og handrit til rættsskrivingarorðabók eftir fyrri tinguð.

Greint uppskot frá Dam og Kallsoy fall 5 — 0.
Breytingaruppskot frá fjóðveldisflokkunum fall 8 — 0.
Uppskot neyndinnar samtykt 15 — 0.

24. Uppskot til lóg um veð í veiðu.

Ár 1952, 23. október lagði lögmaður Fram söljóðandi uppskot til
lóg við viðmerkingum:

Förslag

til

midlertidig lov for Færøerne om pantsætning af fangst.

§ 1.

Euhver, der driver fiskeri, skal kunne give underpant i fangsten
i året 1953 til sikkerhed for betaling af gæld, der er stillet til udrust-
ning og drift af fiskefærløjer.

§ 2.

Det ifølge vedkommende pantebrev skyldige beløb kan inddrives
ved udpantning og forfalder til betaling senest den 31. december 1953.
Pantretten bortfalder, saafremt begæring om udpantning ikke er ind-
givet til sorenskriveren inden den 1. april 1954.

§ 3.

Varer, leveret til udrustning mod pant i fangsten i overensstem-
melse med denne lov, kan ikke for andre tilgodehavender gøres til gens-
stand for arrest, udlæg eller anden retsforfølgning.

§ 4.

Efter udløbet af april måned 1954 udsætter sorenskriveren
(dommeren) de i henhold til denne lov tilgodehavende pantebrev, uden frø-
sættelse af begæring i saa henseende er fornøden.

§ 5.

Tinglæsning saavel som aflæsning og udsættelse, der sker i med-
før af denne lov, kan finde sted uden gebyr til statskassen.

§ 6.

Denne lov, der kun gælder for Færøerne, træder i kraft straks.

Víðmerking:

Ríkislóg nr. 183 frá 23. maí 1952 er bert galdandi fyrir hetta árið. So stalt loyvir landsstýrið sær at seta fram uppskot til ríkislóg fyrir komandi ár.

1. viðgerð 27. október og 12. november legði fiskivinnuvevndin fram soljóðandi

Neimlaráttil.

Ríkislóg nr. 183 frá 23. maí 1952 um veð í veiðu er bert galdandi fyrir árið 1952.

Landsstýrið hevur tí sett uppskot til ríkislóg fyrir 1953.

Málið varð av tinginum beint í fiskivinnuvevndina, ið hevur viðgjört málið.

Nevndin er samd um at mæla tinginum at samtykkja uppskot landsstýrisins.

Uppskot

Lögtingið samtykkir uppskot landsstýrisins til ríkislóg um veð í veiðu fyrir 1953.

2. viðgerð 13. november og 3. viðgerð 17. november 1952.

Uppskot landsstýrisins samtykt 18-0.

25 Lögtingslóg um býarskipanir og byggisamtyktir.

Ár 1952, 23. október legði lögmaður fram soljóðandi framlögsskriv:

Í lögtingsmáli nr. 38/1951: Lögtingslóg um býarskipanir v. m. (lögtingsárið 1951 bls. 129 f.) samtykti tingið at biðja landsstýrið senda leim stórra kommunum og matrikulstovuni uppskotið og leggja málið fyrí aftur tingið.

Við skrivi frá 13. august 1952 hevur Tórshavnar kommuna givið sitt ummæli, sum er soljóðandi:

"Bygningskommissionens forslag til ændringer af redaktionen eller oversættelsesmæssig art:

ad § 3 stk. 2, pkt. 2, her bør tilføjes og parkering.

ad § 12 stk. 2, i den færøske tekst står som ikke verða hildin. Kommæet efter hildin bør stryges, da det virker meningsforstyrrende.

- ad § 12 stk. 3: i den danske tekst staar i medfør af denne paragraf medens der i den færøske tekst staar lov, ligesom den færøske tekst som helhed ikke ganske synes at være i overensstemmelse med den danske.
- ad § 14 stk. 3: i den færøske tekst staar lov, ligesom den færøske tekst som helhed ikke ganske synes at være i overensstemmelse med den danske.
- ad § 14 stk. 5: i den færøske tekst staar skal verða sett fram fyri ta kommunu íð hevur beint málið hvis den danske tekst anses for den rette bør ovenstående rettes til avvarandi kommunustýrið, sum so beinir málið
- ad § 15 i den færøske tekst 1ste punktum, staar málið ikki annað er tilskilað dette bør ændres til nu senja ikki er fingin i lag i den færøske tekst 2det punktum staar og tveir málunum óviðkomandi munns her bør tilföjast fyri hvørt serstakt mál af sær.
- ad § 22 i den færøske tekst staar i hesu lóg og teimum samlaert hana av avvarandi myndugleikum ásettu fyriskipanum og forboðum i den færøske tekst staar endvidere tann við legarbrótinum ikkoma stand i den danske tekst staar overtrædelsen skaber retsstridige tilstand"

Ummaeli, sum vanta, verða send finginum, so hvørt tey koma.
Við hesum verður málið lagt fyri tingið.

1. viðgerð 27. oktober og beint til lógarnevndina.
27. mars 1953 samtykti tingið at goyma málið til ólavsöku.

26. Dagpeningur frá Föroya vanlukkutrygging.

Ár 1953, 25. oktober legði B. Long landsstýrismaður fram so-
ljóðandi lógaruppskot við viðmerkingum:

løgtingslóg um brøying í kgl. fyriskipan fyri Föroyar nr. 161 frá 29.
mars 1939 "om forsikring mod følger af ulykkesilfælde."

§ 25 í kgl. fyriskipan nr. 161 frá 29. mars 1939 verður broytt so-
leiðis:

"Dagpeningurin fyri árið 1953 er kr. 6.00 um dagin. Partvisur dagpeningur verður ikki veittur."

løgtingsløy um ændring í kgl. anordning for Færderne nr. 161 af 29. marts 1939 "om forsikring mod følger af ulykkestilfælde."

§ 25 í kgl. anordning nr. 161 af 29. marts ændres samledes:

"Dagpengene udgør for året 1953 kr. 6,00 daglig. Delvis dagpenge ydes ikke."

VIÐMERKING:

Løgtingslóg nr. 22 frá 7. apríl 1952 um dagpening frá Føroya vanlukkutrygging er bert galdandi hetta árið út.

So stalt loyvir landsstýrið sær at seta fram uppskot um at endurnýggja lógina fyri komandi ár.

1. viðgerð 27. oktober og 29. oktober legði lógarnevndin fram so-
ljóðandi

Neondarúti.

Landsstýrið hevur lagt fyri tingið uppskot til lögtingslóg um broyting í kgl. fyriskipan fyri Føroyar nr. 161 frá 29. mars 1939 "om forsikring mod følge af ulykkestilfælde" viðvíkjandi dagpeningi frá Føroya vanlukkutrygging.

Løgtingslóg nr. 22 frá 7. apríl 1952 um dagpening frá Føroya vanlukkutrygging er bert galdandi fyri árið 1952.

Lógarnevndin, ið hevur havt málið til viðgerðar, æður tinginum til at samtykkja uppskot landsstýrisins.

2. viðgerð 3. november og 3. viðgerð 10. november 1952:

Uppskot landsstýrisins samtykt 21 - 0.

27. Kunngerð um dýravernd.

Ár 1952. 29. oktober legði lögmaður fram soljóðandi uppskot til kunngerð um dýravernd:

Eftir § 5 í kgl. fyriskipan nr. 110 frá 1. mars 1919 um dýravernd fyrisetur landsstýrið eftir tilmæli lögtingsins fylgjandi:

§ 1.

Seyður skal lagreiðast við skili og skal hava so góða viðferð undir rakstri, beining, flyting og býti sum yvirhøvur gjørligt.

Beining ella flyting av seyði av hagarætt til húsa skal fara fram við slöesta varsemi. Má seyður liggja bundin í bát, vogni ella undir býti, skulu tjúkk og mjúk seyðbond nýtast og helst soleiðis bundin, at annað afturheinið er leyst, skett má vera undir honum, og hann má ekki liggja bundin lengri enn hægst neyðugt er.

Hann má ekki liggja bundin millum göngur.

Seyðurin skal handlast varliga undir hagreidding og býti, og ekki lyftast eftir hornunum ella beinst bundin eftir beinumum.

Seyður og stórdýr skulu hava nógmikið fôður til flytingina.

Skipari, stýrimaður ella háttformaður skal ansa eftir, at vel verður farið um seyð og dýr yvirhövur undir flyting.

Tey skip, sum taka seyð ella stórdýr til flytingar, skulu vera so útgjörð, at hóskandi rúm kunnu skottast av á dekkunum ella niðri undir, so seyður kann flytast leysur ella standandi, so hann ekki hongur á bandinum, og soleiðis at sjogvur ekki gengur á hann.

Skipanavgreiðslur hava skyldu at beina seyð ella stórdýr beinanvegin til móttakarinn.

Seyður ella stórdýr má ekki standa nátt úti umborð á skipi.

§ 2.

Stórdýr kunnu bert avlivast við skjóting. Seyður skal eisini avlivast við skjóting, men sveiving kann eisini nýtast aftaná gjöfliga døyving.

Seelig skotumboð eftir góðkenning landsstýrisins skulu nýtast til avlivingar eftir hesi grein.

§ 3.

Bert tilkomur menn við kunnleika til nýtslu av skotamboðum kunnu geva seg til at avliva eftir § 2.

§ 4.

Brót móti hesum reglum koma undir sekt sum fara í landskassan og fara fram sum fögregluváð.

§ 5.

Henda kunngerð kemur í gildi beinanvegin. Tó skal tað vera loyviligt nú í heyst at avliva seyð á annan hátt enn fyriseft her, har tað hevur ekki borið til at útvega lövandi amboð eftir § 2.

Víðmerking:

Til § 1.

Stk. 1 er ætlað sum endamálsgrein. Hagreiðing er ein hövuðstreyp í seyðaröktini. Tað var avgerandi ikki at ovskipað hagna og ikki at sleppa seyði, sum ikki var livseyður, t.v.s. ikki var førur fyri at taka ein miðalvetur í fóroysm. Soleingi tað ikki er fyriseft í aðrari reglu um avliving av seyði, kemur hagreidding eftir okkara ættan um undir dýravernd.

Stk. 2 inniheldur beining og flyting. Eftir málfbruki okkara skilst við beining at flyta seyð frá eitt nú uppsitara til eigarar túttanluggjar-mannin) og flytingin er nýtt í handilsskapinum v. m.

Stk. 3. Her er serliga meint við ta klipping, sum mangir hava ella hava havt lyndi til undir býting og lyftingin kann gerast lagaliga eitt eittir hornunum.

Hetta stykki er av stórum týdningi at hava við, tí her ber allid til at sýna varsemi.

Stk. 5. Tað er minni avgerandi, um fæðing ikki er so riviligt til ferðina, bert tað fær mækt at taka niður í undir flytingini.

Til § 2.

Her eru meint á ymsum máli og tessvegna hava vit í § 5 eisini tikið tað fyrivarni, at svæving kann fara fram í heyst, soleiðis at tað kundi gerast avvík, um menn hildu tað vera neyðugt fyrj eina tíð fram-yvir.

Til § 3.

Tað hevur ikki verið ætlanin at treyta, at teir menn sum geva seg til skjótingar, skulu hava prógv, men eitt umráði sum hetta, er soleiðis, at tað ber illa til at fyriseta fastar reglur og forboð, men heldur so lóðandi at nóra um fólks føling við dýrum yvirhøvur.

Serliga skotumboð eru nú at fáa í handlinum og tað hevði ivaleyst verið gjørligt, at skilamenn, rökkingarnmenn og aðrir álta tilik umboð ella kanska eisini lagin sjálvur, tí vit vita, at tað eru teir menn, sum hava so mikla føling við seyði, at teir segja vildu latið so mikil sum lóðri kostar fyrj at fáa sín seyð avlivaðan.

Skilast skal til, at uppá flyting ella heining kemur ikki, um tað gerst neyðugt í stóðum at flota bát til flutningsfar — ella eisini nýla hif.

At fyriseta reglur um rættir og lövandi typpi til goyming av seyði kann ikki koma inn undir hesa kunning, sum hevur síni merk í nevndu kgl. fyriskipan. (smbr. inngangin í kunningini).

1. viðgerð 31. oktober og 18. november legði búndarnevndin fram soljóðandi (P. Petersen óh.)

Nevndarálit

Landsstýrið hevur sent tinginum uppskot til kunning um dýra-vernd til ummælis.

Málið var til 1. viðgerð 31. oktober og beint til búndarnevndina.

Hetta uppskot landsstýrisins hevur sína heimild í kgl. fyriskipan nr. 110 frá 1. mars 1919, sum fyriskrivar strengar reglur móti dýra-pústu v. m. og í § 5 gevur hon tingsingini (fyrj justitsministerinum og lögtingi) heimild til í kunning at fyriseta gjølligar reglur um flyting og avlíving v. m. (Færösk lovsamling I hls. 511—15).

Nevndin er sámd við landsstýrið um týdningin av reglum, sum móða í móti eini humanari viðferð av seyði og stórdýrum yvirhøvur, men heldur seg ikki kunna mæla til at samtykkja uppskotið í heilum líka fyrj fyrsti hvussu er og næfir tí tinginum til at samtykkja uppskotið soleiðis broytt:

*Uppskot
til
kunnugerð um dýravernd*

Eftir § 5 í kgl. fyriskipun nr. 110 frá 1. mars 1949 um dýravernd fyrirséur landsstjórnir eftir tilnefni löglingsins fylgjandi:

§ 1.

Seyður skal hagræðast við skili og skal hava so góða viðferð undir rukstri, beining, flyting og býti sum yvirhövur gjörligt.

§ 2.

Beining ella flyting av seyði av hagarætt til húsa skal fara fram við stórsta varsemi. Má seyður liggja bundin skulu tjúkk og mjúk seyðband nýtast, skell má vera undir hömum, og hann má ikki liggja bundin longur enn hægst neyðugt er. Hann má ikki liggja bundin millum gongur.

Seyður má bandast varliga undir hagræðing, býti og aðrari viðgerð.

Seyður og stordýr skulu hava nóg mikið fóður til flytingna.

Skipari, stýrimaður ella bátformaður skal ansa eftir, at væl verður farið um seyð og dýr undir flyting.

Tey skip, sum taka seyð ella stordýr til flytingar, skulu vera so útgjörð, at hóskandi rúm kunnu skottast av á dekkinum ella niðri undir seyður kann flytast leysur ella standandi, so hann ikki hongur á bandinum og soleiðis at sjógvur ikki gongur á hann.

Skipanavgreiðslur hava skyldu at beina seyð ella stordýr beinavegin til mottakarín. Seyður ella stordýr má ikki standa nátt úti um borð á skipi.

§ 3.

Stordýr kunnu bert avlívast við skjéting. Men undir 18 ár kunnu ikki avliva eftir hesi grein.

§ 4.

Brof móti hesum reglum koma undir sekt sum fara í rikiskassu og fara fram sum lögreglumál.

§ 5.

Henda kunnugerð kemur í gildi beinavegin.

2. viðgerð 21. november 1952.

27. mars 1953 samtykti tingið at goyma málið til ólavsøku.

28. Nýskipan av siglingarlæruni.

Ár 1952, 29. október legði R. Long landsstýrismaður fram soljóðandi framlöguskriv:

Hetta mál varð lagt fram á ting 31. október 1951 við framlöguskrivi frá sama degi, men ikki endaliga viðgjört av tinginum (smbr. tingmál nr. 30/1951, lögtingstíðindi 1951 bl. 89 f.).

So stutt loyvir landsstýrið sær at leggja málið fram av nýggjum víðandi til omanfyri nevnda framlöguskriv frá 31. október 1951.

1. viðgerð 3. november og beint til serstaka 5-mannaneynd.

27. mars 1952 samtykti tingið at goyma málið til óhavsöku.

29. Bróyting í grindareglugerðini.

Ár 1952, 29. október legði lögmaður framt soljóðandi uppskot til bróytingar í grindareglugerðini við viðmerkingum:

§ 23. Í grindareglugerðini jfr. kunningar nr. 23, 1. juni 1940 verður broytt soleiðis:

Orðini "samt østsíðan af Strömö og Nólso" ganga út og stóðin verður sett "Dronning Alexandrines hospital og sanatoriid í Høydølum."

Í brævi 16. í h. hevur Miðvágs sóknar kommuna biðið landsstýrið um at leggja fyri lögtingið viðlögdu áheitan frá Miðvágs, Sörvágs, Sandavágs og Bíggjar sóknar kommunum, um at grindareglugerðin verður broytt soleiðis, at hálva partarnir til cystursíðna á Streymoy og Nólsoy við undantak av Dronning Alexandrines hospitali og sanatorinimum í Høydølum falla burtur, tá ið grind doyri í Vágum.

Fram til 1. juni 1940 fekk Vága sýsla hálvar partar, tá ið grind doyði í Tórshavn og cystursíðan á Streymoy og Nólsoy fekk hálvar partar úr Vágum.

Í 1940 bleiv reglugerðin broytt soleiðis, at Tórshavnar ikki skuldi veita hálvar partar til Vága sýslu, meðan cystursíðan á Streymoy og Nólsoy slóðugt skuldu hava hálvar partar úr Vágum.

Landsstýrið heldur, at tað eru góðar grundir fyri at broyta grindaregluna soleiðis sum kommunurnar ynskja og mælið í hálvriðla lögtinginum til at samtykkja uppskotið.

1. viðgerð 3. november og 15. desember legði serlig 5. mannaeynd fram soljóðandi

Nevndarátt við skjölum:

Í umsókn frá kommununum í Miðvági, Sörvági, Sandavági og Ljó verður biðið um, at grindareglamentið verður broytt soleiðis, at eystursíðan av Streymoynni og Nólsoy — við undantak av lands- og lærst- sjúkrahúsinum — sum nú fáa 1½ partar í Vágum, herftir fella bertur.

Í skrivi til tingið dagsell 29. október 1952 ræður landsstýrið tinginum til at samtykkja uppskotid frá kommununum.

Sum kunningt var grindareglamentið broytt 1. juni 1940 soleiðis, at teir hálvu partarnir, sum Streymoyggin fekk av grind í Klakksvík, fella bertur, eins og 1½ partar, sum Norðoyar fingu í Sundinum, eisini fella bertur.

Grindadistriktini í Havn og Sundini vóru umsiðir vordin so stór, og við tað, at Havnin móti 1½ í Klakksvík, gekk tingið við, at Havn framvegis skuldi hava 1½ partar í Vágum.

Nevndin loyvir sær at upplýsa, hvussu grindadistriktini býta smær partar:

Reglugerð 1. 6. 1940.

§ 23. Til eina hvørja av teimum ymiska býðvágunum skulu hava fjögjandi distriktir.

I. Norðoya sýsla.

a. Til Hvanniasund og Viðvík.

Norðoya sýsla og eystursíðan av Eysturoy (Eivuvík til Gjógv)	8.320 partar

b. Til Klakksvík.

Norðoya sýsla og eystursíðan av Eysturoy (Eivuvík til Gjógv) og vestursíðan av Eysturoy.	10.131 partar

II. Eysturoyar sýsla.

a. Gøta, Fuglafjörð og Funningsfjörð, Eysturoyar og Norðoya sýslur	11.890 partar

b. Til Sundið millum Streymoy og Eysturoy: Streymoyar og Eysturoyar sýslur	17.912 partar

III. Streymoyar sýsla. a. Til Tórshavn.

a. Streymoyar sýsla og vestursíðan av Eysturoy, sumleiðis strekki frá Mjóanesi til Eystnes	11.381 partar

b. Til Hvalvík.

Sum í Sundinum (samb. omanfyri)	17.912 partar

c. Til Vestmanna og Saksun.

Streymoyar og Vága sýslur, vestursíðan av Eysturoy frá Eystnesi til Eiði, sum te hert fáa hálvar partar = 18 part 12½ % til móttaka.	16.788 partar

IV. *Vága sýsla.**Til Miðvági.*

Vága sýsla og vestursíðan av Streymoy, Hestur og Koltur, somuleiðis eystursíðan av Streymoy og Nólsoy, sum tó bert fáa hálvar partar 8.893 partar

V. *Sandoyar sýsla.**Til allar hvalvágir.*

Sandoyar sýsla 1.700 partar

VI. *Suðuroyar sýsla.**Til allar hvalvágir.*

Suðuroyar sýsla 6.000 partar

Sum tað sást av tí framanmænda ávísta fólkatali í teimum ymsu gríndadistriktunum, eru serliga í Tórshavn, Vestmanna og Sundinum nógvir partar, so at tað ofta er tøfð at skífta eini litla grínd, tó kann eitt hálvt skíni til hálin í minsta lagi sum oftast kunna verða skíft.

Norðuroyar (Klakksvík) hava fleiri partar enn sum Miðvágur við eystursíðuni av Streymoyuni við 1/2 pørtum.

Klakksvík 10.131 fólk, Miðvágur, vestursíðan av Streymoyuni, eystursíðan av Streymoyuni og Nólsoy 8.893 fólk.

Meirilatinnevndarinnar (O. P. Joensen, J. P. Henriksen, P. Bláhamar, J. P. Óreguad) mælir til, at Havnin framvegis fær 1/2 partar í Miðvági, og Miðvágur fær 1/2 partar í Havn.

Minnilutin í nevndini (S. Ellefsen) vil fylgja kommununa ynski, at gríndareglementið verður broytt soleiðis, at gríndapartar til eystursíðuna av Streymoyuni og Nólsoy við undantak av lands- og brótsjúkrahúsinum hereftir falla burtur.

Sjálvt um litil grínd í Miðvági o. n. 50 hvalir, kunna verða skíftir.

Nevndin má harðliga átala framferðina, soleiðis sum hon er farin fram viðvíkjandi gríndaskífti í Miðvági, tó gríndareglurnar ikki í minsta máta eru fylgdar, hesar reglur, sum eru heimsins mest demokratiska sociala fyriskipan, sum í Norðurlondum eru málalæðar sum óttan fyrj allar býtingarlættir og sum hava varðveitt hana góða, góðu fýroyska niðurarvæðin merkin.

Her verður viðlagt einisk gríndaskífti í Miðvági í 1911 og 1952 sum nærtíð kannu nevnt sum eitt slag av royðríft.

Miðvágur eigur at bráða seg til gríndareglurnar síðsta broyting 1. juni 1910, § 1 — 31.

Sýslumaðurin og gríndafólkamennir eiga at fylgja m. n. § 15 við hinum góða gamla siði, at allir gríndamennir eru skyldugir at draga hvalirnar upp á land uttan samtyking.

Í Suðuroy verður skóðahvalurin býttur til partahval og áðrennur viðkomandi komandi. Ein skipan, sum vit tilhuga verður nýtt í øllum gríndadistriktum.

Malahvalurin eigna at vera mest møguliga í teimum størri bygnum og bara til viðkomandi bygd, har sum gríndin verður drípin.

Annars eigur samtyking fyrj vaktarhald bert at vera nokur fa skíni.

Skaðahvalurinn eigur soleiðis að verða býttur sum partahvalur og ekki verða seldur fyrir spottprísið 15,00 kr. fyrir skinn.

Uppskot

meirilutans. (O. F. Joensen, J. P. Henriksen, E. Bláhamar, J. Fr. Órguard).

Nýtt punkt. Vága sýsla fær 1/2 partur av grind í Havn.

Minnilutans. (S. Ellefsen). Grindareglementið verður broytt soleiðis, at grindapartur til eystursíðuna av Streymoy og Nólsoy við undantak av lands- og bróstsjúkrahúsimum falla burtur, sum kommunurmar ynskja.

Grindaskifti í Miðvági 28. august 1944.

98 hvalir, virðismettir til	546 skinn	
Her fara frá,		
Fínningarhvalur	11 skinn	
Matarhvalur	175 skinn	
Skaðahvalur	16 skinn	
Menn til virðismetingar av skaðum	2 skinn	
Vaktarhald: Sandavág 102 menn við bátum)		
Miðvág, Vestmanna, Kvívík 208 menn við)	155 skinn	
bátum		
Menn til virðismetingar	2 skinn	
Sýslumaðurin	2½ skinn	
Grindaformenninir	2½ skinn	126 skinn
	avlop	87 skinn

at býta til 172 bátar á 1/2 skinn til bálin. Tórshavn, eystursíðan av Streymoy kom ikki við visandi til § 23 í grindareglugerðini.

Yvirlit

yvir grindina í Miðvági 5. august 1952. Drípnir vóru 255 hvalir.

ið mettir vóru til 1434 3/4 skinn, og gav 1 skinn til bálin.

Parta og matarhvalur	761	skinn
Vaktarhvalur	181	
Skaðahvalur	385	¾
Fínningarhvalur	10	
Vurðeringsmenn	5	
Skaðavurðeringsmenn	2	
Grindaformenn	7	
Sýslumaðurin	7	
Fannst ikki	10	

1134 ¾ skinn

Yvirfitt

yvir gríndina í Miðvági 13. august 1952. Drípnir voru 287 hvalir
íð mettir vóru til 1576 skinn, og gæð 2 skinn til báðin.

Parla- og Matarhvalur	896 1_1 skinn
Vaktarhvalur	137
Skadahvalur	114 3_1
Finningarhvalur	104
Vurðeringsmenn	6
Skada-vurðeringsmenn	2
Grindaformenn	8
Sýslumaðurin	8
	1576 skinn

Þinsókn til Föroya Lögling.

Undirskrivaðu kommunur loyva sær við hesum, at søkja til tingið um, at fáa broytt gríndareglamentíð soleiðis, at fylkið fyri Vága sýsla verður broytt á tann hátt at eyslursíðan av Streymoyinni og Nólsoy við undantak av lands- og bróstsjúkrahúsimum fella burtur úr grínd kemur í Vágum.

2. viðgerð 16. desember og 3. viðgerð 6. mars 1953.

Formaðurin legði fram soljóðandi

Broýtingauppsskot

frá nevndini:

Í gríndareglugerðini § 19 verður broytt:

- 1) *undir f.* Skadahval gongur síðsti seinningur til "der dog ikke maa overstige 2 skind Hval".
- 2) *undir g.* verður 1_1 skind broytt til 1_2 skind og 1_2 skind broytt til 1 skind.
- 3) *undir h.* 1_2 pst. broytt til 1 pst. og 1_3 pst. broytt til 1_2 pst.
- 4) Álagt verður sýslumonnum og gríndaformonnum at ansa eftir, at gríndareglugerðin verður yvirhildin, og at ikki vaktarhald og matarhvalur verður praktiserað soleiðis, sum nýtt hevur verið í vissum førum tekur ein meginpartin av gríndini.

Uppskot mínilutans (S. Ellefsen) falið 6 - 0.

Uppskot meirilutans (O. F. Joensen o. fl. samtykt 13 - 0).

Broýtingauppsskot samtykt 16 - 0.

30. Skattalóggávan.

Ár 1952, 29. október legði lögmaður fram soljóðandi framlöguskriv:

Uppskotini til nýggja landsskattalóg og kommunnaskattalóg voru frummi aftur á tingi í 1951, men fingu ikki endaliga viðgerð í tingsetuni (smbt. lögtingsmál nr. 8 1951 lögtingsstjóðind 1951 bls. 18).

So stutt loyvir landsstýrið sær at leggja málið fyri aftur tingið vísandí til framlöguskriv landsstýrisins í tingmáli nr. 8 1951.

1. viðgerð 31. október og málið beint til fíggjarnevndina.
27. mars 1953 samtykti tingið at goyma málið til óleysu.

31. Alíkning á kommunurnar 1953.

Ár 1953, 24. mars legði fíggjarnevndin fram soljóðandi

Nevndarálit

Fíggjarnevndin mælir til at líkna kommunurnar til landskassan fyri 1953 eins og fyri seinasta ár kr. 30.000.

Uppskot.

Fyri árið 1953 verða kr. 30.000. at líkna á kommunurnar samsvarandi viðligula uppskoti.

Sí skjal 3.

2. viðgerð 24. mars og 3. viðgerð 26. mars 1953.

Uppskot nevndingar samtykt 20 - 0.

32. Hósvík sum serstök kommuna.

1952. 4. november legði tingmaðurin Óregaard fram soljóðandi skriv, d. í Hósvík 20. október 1951 við 73 undirskriftum:

Undirritaðu skattaborgarar í Hósvík loyva sær hervið at biðja hitt heiraða lögting um at skipa so fyri, at Hósvík verður ein serstök sókn.

Tað, sum fær okkum at gera hetta, er tað: at bygdir í flestum tilfildum verður missrøkt í sèknarfelagsskapi við Hvalvík.

1. viðgerð 7. november og 17. november legði kommunala nevndin fram soljóðandi

All

Frá 78 íbúgvárum úr Hósvík er send umsøku til lögtingið um at skípa soleiðis fyri, at Hósvík verður útskild frá Hvalvíkar kommunu og verður ein særstök sókn.

Tá umsøkuin bert er undirskrivað av íbúgvárunum úr Hósvík, og tílík mál veruliga mugu ættast at vera eitt reínt umstilingarmál og soleiðis hoyra undir landsstýrið, heldur kommunala nevndin tað vera rættast at belna málið til landsstýrið, sum so saman við sèknarstýrinum fyri Hvalvíkar kommunu kannar um umstøða er fyri eini sundurbýting av Hvalvíkar kommunu, soleiðis at Hósvík kann gerast særstök sókn. Nevndin setur tí fram hetta

Uppskot.

Ítt eintak av álitinum verður at senda læra Óla Chr. Djurhus o. fl. Hósvík.

2. viðgerð 19. november 1952.

Uppskot nevndinnar samtykt 16 - 0.

33. Hækkjan av aldursrentuni.

Ár 1952, 5. november legði R. Long, landsstýrismaður fram soljóðandi framløguskriv við uppskoti:

Almenn styrkveitan í Føroyum, soleiðis sum er í dag, verður - tá ið vanligur almennastyrkur (eisini kallaður socialhjálpi) og styrkur til lætur og læru eru undantíknir, veitt eftir hesum lógum: lóg um aldursrentu í Føroyum (nr. 116 av 31. mars 1949), lóg um avlamsrentu í Føroyum (nr. 117 av 31. mars 1949), lóg um barnastyrk í Føroyum (nr. 101 av 18. mars 1939, broytt við lögtingsfyriskipan av 1. oktober 1940 og lögtingslóg av 7. februar 1950).

Styrkur verður veittur, sum her verður frásagt:

Aldursrenta: menn eftir 65 ára aldur og kvinnur eftir 60 ára aldur: kr. 1.212. - árliga, hjún kr. 1.812. - , tá ið viðkomandi árliga ikki forvinnur helvt av nevnda peningi. Er ársforvinningurin størri, verður styrkurin lækkaður í mun til innløgurnar. Uppramt kann veittast barnastyrkur

og persónligur styrkur til serliga frongjandi. Til persónligan styrk verður úr landskassanum og ríkiskassanum latið $12\frac{1}{2}\%$ av rentugrundpeninginum.

Avlamisrenta: Í mun til arbeiðsorkuna verður latin avlamisrenta upp í kr. 1.212. — árliga (hjún, sum bæði eru heilt avlaumin kr. 1.812. —), umframt í avlamisfíleggi kr. 192. — árliga. Barnastyrkur og styrkur til óhjálpin kann verða veittur av eykapeningi, ið eisini her er $12\frac{1}{2}\%$ av grundpeninginum.

Barnastyrkur: Børn hjá einkjum ella einkjunnómmum og foreldradeys børn hava rætt til almennan styrk, sum er eins størur og tað miðaluppihaldsgjald til leysingabørn, sum viðkomandi faðir og móðir til eina hvørja líð kunna koma undir. Barnagjaldið var í 1949 fyri faðir kr. 372. —, fyri móður kr. 252. —, tá ið ársinntøkan var upp í kr. 3.000. — fyri ógift og kr. 3.660. — fyri gift. Í Danmark er gjaldið hækkað eftir prístalinum og er nú (1/1-52) ávikavíst kr. 501. — og kr. 318. —, og inntøkumarkið er hækkað til kr. 3.770. — og kr. 1.500. —.

Styrkur til fólk í heimarókt. Í 1940 tók lögtingið sær uppá at veita serligan styrk til hesa forsong, og varð partur landskassans aftur óktur í 1950, til tess at fáa árgjaldið fyri fólk í heimarókt upp í kr. 600. — fyri fólk undir 18 ár og kr. 1.200. — yvir 18 ár.

Almenn forsong er felagsmál og lógirnar henni viðvíkjandi eru ríkislógir, tó so at broytingar í fjórðu lógini (um særfor-song) eru gjørdar við lögtingslóg.

Í 1949 var grundpeningurin til aldursrentu og barnastyrk sami í Føroyum og í Danmark, og eru eftir lóggávuini útreiðslurnar býttar javnt til landskassa og ríkiskassa. Men meðan eftir dønsku lógini styrkveittingin verður hækkað og hækkað eftir prístalinum, er í lógnum, sum galdandi eru fyri Føroyar ein felagsgrein, sum lýsir, at um lív-kostnaðurin í Føroyum yngist ella lættar, kann socialministerin eftir landsstýrisins áheitan ella jálta, lýsela tilsvareandi hækkan ella hækkan av grundpeningi og fíleggi.

Hetta hevur higartil ikki verið gjørt, og meðan lív-kostnaðurin í Føroyum er hækkaður eins og í Danmark, so er tað ymsa styrkveitan har nú hækkað við 25 %, meðan hon í Føroyum enn er tað sama sum í 1949. Hetta hevur kennst svárt hjá mongum, sum orki annað hava í at lita ein almennan styrk. Eisini hevur tað tókst órættvíst, tá ið um sumu tíð allar almennar lönir eru hækkaðar. Sum dømi kann nevast, at ein almennur skrivstovnaður, sum 1/1 1949 í lön hevði kr. 5.040. —, 1/1 1952 hevði kr. 6.311. —, ein hækkan uppá 25 %, ein giftur lærari 1/1 1949 kr. 7.600. —, 1/1 1952 kr. 9.882. —, og ein giftur fulltíð 1/1 1949 kr. 11.760. — og 1/1 1952 kr. 14.919. —, Landsstýrið hevur gjarna vilja sett fram uppskot um at hækka styrkveitan og hevur havt samráðing við ríkismátt og ríkisstýri um tilsvareandi hækkan av ríkispartinum, og hevur ríkisstýrið jáltað at hækka sín helming tað sama, sum hækkað verður í Føroyum.

Aldursrentuni viðvíkjandi hava í Føroyum verið gjørdar nittan-

ingar, af mögandi fólk órettvist kundu fáa aldursrentu við uppá kvansvís af láta ognir sínar frá sér til næstingar og so óbeinleidis njóta gótt af ognunum framvegis. Landsstýrið hefur þá hugsan, af hella órettvísí man ekki fara fram so nógv, sum losað verður um, men fyrí af fáa betri skil á rentuveitunum yvirhövur, er semja fingin við ríkisumbóðið og ríkisstjórnina um gjöllari kunnun av ognar- og inntökuviðurskiftum rentusökjaranna ein nú, hæði við fleiri og betri upplýsingum á nýggjun umsóknarblaði og við, af settur verður maður af kanna hesi viðurskifti á staðnum, so almannamálskræstovan lær hollari grund mæðir avgerðum sínum. Landsstýrið hefur skotið upp, af það sum verður eftir teim 12% %, sum eru aðlað til persónlig uppiskoyti, verður ekki sum nú býtt javnt uppá aldursrentunjótararnar, men veitt sum brennistyrkur og klæðnistyrkur til tey, sum mest tróngja, og hefur ríkisstýrið játtað hesum sjónarmiði.

Avlamisrentuni viðvikjandi ger landsstýrið ongur viðmerkingar; það má vera eyðsýnt, af hon má hækkað og longu átti af hava verið hækkað, um inntöður landskassans hövdu ekki verið so tróngar, sum lær nú einu tíð hava verið. Vert er af umhugsa, um það er ekki möguligt af styttu um kanningatíðina, so rentan kundi verið veitt skjótari, *enn* hon nú læst.

Barnastyrkinum viðvikjandi var styrkurin eftir lógini av 1949 kr. 372. -- og kr. 252. -- og var í 1950 hækkaður til kr. 396. -- og kr. 276. --. Síðan hefur ongur hækkan verið í Föroyum. Landsstýrið mæðir til af hækka styrkin við 25 % frá 1949 styrkinum, og vil eisini mæla til af hækka inntökumarkið frá kr. 3.060. -- og kr. 3.660. -- til kr. 3.140. -- og kr. 1.120. --.

Styrkinum til heimarókt (jfr. særþorsorg) viðvikjandi eru samráðingarnar við ríkisstýrið ekki fóðar til enda, men gótt hevði verið, um landsstýrið fekk heimild af góðfaka einu skípan, sum hækkaði henda styrkin í sama mun sum áðurnevndu styrkveitanir.

Útreiðslur landskassans til almenna þorsorg eru á liggjarættlanini

1952/1953 mættar soleiðis:

aldursrenta	kr. 990.000.
avlamisrenta	kr. 195.000. --
barnastyrkur	kr. 55.000.
heimarókt	kr. 22.000.

kr. 1.262.000.

Í hesum peningi er kommunanna partur (1/10) frádrigin. Um allar þorsorgarútreiðslurnar verða hækkaðar við 25 %, sum er náttúrligt í mun til aðrar hækkanar hesi seinastu árinu, verða útreiðslurnar kr. 315.000. -- stórrí, Landsstýrið heður, af það er ekki beint, af kommunuparturin er so lítil, af hann verður undir 1% skatti, sum kommunan kann leggja á rentunjótararnar, og mæðir lí til, af kommunuparturin verður hækkaður til 1/6. Um so verður, múnkar partur landskassans við kr. 81.100. -- og kr. 52.500. --, tilsamans kr. 133.600. --, og tann veruliga hækkanin fyrí landskassan av af ókja áðurnevndu rentu- og styrkveitanir við 25 % verður kr. 178.100. --. Tilsvarandi innlöga verður su, 13 -- Lögtingstíðindi 1952.

innan fíggjarlógin verður samtykt, sett uppskot fram til at veita landskassanum.

Út frá tí Frammanundan nevnda verður sett fram hella

uppskot.

Tingið biður landsstýrið venda sær til ríkisstýrið um út frá teim samráðingum, sum fram eru farnar, við ríkislóg at hækka rentu og styrkveitanina eftir lógnum um aldursrentu, avlamsrentu og barnastyrk við 25 % og í samráð við landsstýri fíggja eina skipan, hvareftir styrkur til særforsorg í Føroyum verður hækkaður í sama mun sum áðurnevnda styrkveitanir.

1. viðgerð 7. november og 5. desember legði fíggjarnevndin fram

Allt B.

Av tí allar almennar lönir í Føroyum síðan 1949 eru farnar upp við um leið 25 %, meðan öll almenn styrkveitan hevur staðið við, samstundis sum lívikkostnaðurin er munandi hækkaður, hevur landsstýrið sett fram uppskot um at hækka aldursrentu, avlamsrentu og barnastyrk við upp til 25 %.

Almenn forsorg er felagsmál og lögirnar henni viðvíkjandi eru ríkislógir. Tó eru broytingar í lógini "um særforsorg" gjørdar við tógginglóg. Grundpeningurin til onanfyri nevnda 3 heftimar av almennari styrkveitan verður býttur javnt millum ríkiskassan og landskassan.

Av tí landsstýrisins uppskot gjølla greiðir frá teimum peningahæddum, sum veittar verða og teimum reglum her verða veittar eftir, skulu vit ikki taka hella uppáftur her, men taka undir við landsstýrinum, tá tað sigur: "..... tað sum verður eftir av teimum 12½ %, sum er ætlað til persónlig uppiskoyti, verður ikki sum nú býtt javnt millum aldursrentunjóðarum, men veitt sum heimi styrkur og klædnastyrkur til tey, sum mest treingja, og hevur ríkisstýrið játlað hesum sjómarmiði.

Landsstýrisins uppskot viðger spurningar um eina gjøllari kanning av ognar- og innfökuviðurskiftum aldursrentusøkjara og um part kommunanna. Tað bendir, at fólk við fittari ogn og innföku søkja og fáa aldursrentu, av tí sjálvuppgáva teirra ikki er álitandi. Viðvíkjandi parti kommunanna, sum í lótni er 1/10, er tað at siga at kommunurnar hava møguleika fyri at fáa í skatt frá aldursrentunjóðarum meira enn heimara partur er, og setur landsstýrið tí uppskot upp um at hækka kommunapart upp til 1/6.

Eitt stundur ójavnir eru fíggjarnevndarlínurnir á máli um hesar spurningar, men ikki meira enn so, at man ikki vil seta nakað broytingaruppskot fram.

Á fíggjarlógini 1952/53 eru útreiðslurnar til almenna forsorg meistar soleiðis:

aldursrenta	kr. 900.000,
avlamsrenta	kr. 195.000,
barnastyrkur	kr. 55.000,
heimarókt	kr. 22.000, -

kr. 1.262.000,

hækka vit rentu og styrkveitunina til aldursrentu, avlamsrentu og barnastyrk við 25 % og part kommunanna við 1/6 verður partur landskassans hækkaður við 181.900. — kr.

Fins og landsstýrið heldur fíggjarnevndin at hækkingin er rettvis og at møguleikar mugu vera fyri at útvega landskassanum tilsvareandi størri inntøkur og mælir hon ti finginum til at samtykkja landsstýrisins uppskot um hækkan av aldursrentu v. m.

og seljóðandi

Álit A.

Sambært álit B í fingiváli nr. 33/1952 um hækkan av aldursrentu v. m., skal meirilutin í fíggjarnevndini (Th. Petersen, A. Sørensen, J. Poulsen, A. Djurhuus og M. Holm) loyva sær at seta fram hetta

Uppskot

til

Løgtingslóg um býti av Føroya parti í aldurs og avlamsrentuni og barnastyrkinum.

§ 1.

Eftir § 17 í lóg nr. 146, 31. mars 1949, § 7, 3. stk. í lóg nr. 147, 31. mars 1949 og § 46 í kgl. fyriskipan nr. 101, 18. mars 1949 verður fyrisett, at viðkomandi kommunu av Føroya parti ber 1/6 av tí útgoldnu aldursrentuni, heruppi í dagpeningi, men ikki meðisín v. m. 1/6 av tí útgoldnu avlamsrentuni og barnastyrkinum, meðan landskassin ber restina.

Landskassin leggur kommunanna part út og fær hann endurrindaðan, soleiðis at seinast 1. juli á hvørjum ári verður roknað út, hvussu nógv hvør kommunu hevur at endurrinda landskassanum fyri fíggjarnið, ið fór, soleiðis at 50 % vera líknaði eftir seinasta fólkatali og 50 % eftir seinastu skattuinntøku í kommununi. Kommunurnar skulu endurrinda sín part seinast 1. desember í fylgjandi fíggjarári.

§ 2.

Tær her fyrisettu reglur fáa gildi frá 1. apríl 1953 og samstundis fara lögtingslógirnar nr. 44, 45 og 46 frá 12. januar 1950 í gildi.

Løgtingslóg um fordeling af Færøernes andel af alders- og invaliderenten samt børnebidraget.

§ 1.

I henhold til § 17 i lov nr. 146, 31. marts 1949, § 7, 3. stk. i lov nr. 147, 31. marts 1949 og § 46 i kgl. anordning nr. 101, 18. marts 1949 fastsættes, at af Færøernes andel udreder vedkommende kommune 1/6 af de udbetalte aldersrentebeløb, herunder dagpenge, men ikke medicinen v. 1/6 af de udbetalte invaliderentebeløb og børnebidrag, medens landskassen udreder resten.

Landskassen udlægger kommunernes andel og faar den refunderet, saaledes at det senest den 1. juli hvert aar udrægnés, hvor meget landskassen skal have refunderet fra hver enkelt kommune for det forløbne finansaar, saaledes at 50 % paalignes efter sidste folketal og 50 % efter sidste aars skatteindtægt i kommunen. Kommunerne skal tilbagebetale deres andel senest den 1. decémbér i det følgende finansaar.

§ 2.

De her fastsatte bestemmelser har gyldighed fra 1. april 1953 og samtidig ophæves lagtingslovene nr. 11, 15 og 16 af 12. januar 1950.

Vidmerkingar.

Higarðil hevur partur kommunanna verið 1/10 av Føroya parti av aldursrentuni, haruppið útreiðslur til medisín o. l. Hesar útreiðslur til medisín vera rindaðar eftir rokning frá apolekinum. Rokningarnar umfata oftani nógvar aldursrentuhavarar úr ymsum kommunum, og tað er tí tørført og illa ómakin verið at líkna tær á viðkomandi kommunur og tess vegna er lógaruppskotid broytt, so landskassin ber hesar útreiðslur. Tað sama ger seg galdandi við avlamsrentuni, har landskassin ber herytina minus lann pening, sum sjúkrakassarnar rinda. Eftir galdandi reglu skal peningur, sum sjúkrakassarnar rinda dragast frá, áðrenn kommunan tekur sín 1/10 og her er tað serliga tørført tá sjúkrakassumíðunini ikki falla saman við kommununum.

Fyri at lætta gjaldstovuni hetta arbeiðið, hevur landsstýrið skotið upp at broyta reglurnar samsvarandi.

Dømi:

1) Aldursrenta (fíggjarárið 1950/51)

Útreiðslur til medisín tilsamans	kr. 19.183,65
Landskassans partur 50 %	kr. 9.591,82
Kommunanna partur 10 %	kr. 959,18

2) Avlamsrenta (fíggjarárið 1950/51):

Frá sjúkrakassanum	kr. 96.839,18
Landskassans partur 50 %	kr. 48.419,71
Partur kommunanna 10 %	kr. 4.841,97

Minnilutin (P. M. Dam og J. Kallsoy), heldur, at 1. 10 av útreiðslunum, sum kommunurnar hava borið, eigur at verða góddin soleiðis, at kommunurnar rinda lann eftir sínum förlumum. Skotið verður tí uppá at lann verður úlíknaður kommununum á sama hátt sum kommunarskatterin til landskassan.

Minnilutin er príncipielt fyri eini skípan, sum veitir aldurs- og aðra rentu sum ein fölkatrygging ella pensión. Men tá núverandi försorgarlógir ikki eru bygdar á hesum grundarlagi, hevur minnilutin einki ímóti einum vælskrivaðum skema til at uppgeva avvarandi møstøður og viðurskiði á, men er ímóti, at serligar mæður verður settur ella sendur á staðis at finna avvarandi til kunningar.

Minnilutin setur fram sum uppískoyti til landstýrisins uppskið.

*Uppskot
til*

*Löglingslóg um hjálf av Føroya parti í aldurs- og avlamsrentuni
og barnastyrkinum.*

§ 1.

Eftir § 17 í lóg nr. 116, 31. mars 1949, § 7, 3. stk. í lóg nr. 117, 31. mars 1949 og § 16 í kgl. fyriskipan nr. 101, 18. mars 1949, verður fyrisett, at kommunurnar av Føroya parti bera 1/10 av tí útgoldnu aldursrentuni, heruppi í dagpeningi, men ikki meisin v. m., 1/10 av tí útgoldnu avlamsrentuni og barnastyrkinum, meðan landskassin ber restina.

Landskassin leggur kommunana part út og fær hann endurrindaðan, soleiðis, at seinast 1. júlísá hvørjum ári verður roknað út eftir somu reglum, sum nýttar eru í útlitning kommunurnar til landskassan, hvussu nógv hvør kommuna hevur at endurrinda landskassanum fyri fíggjarárið, sum fór. Kommunurnar skulu endurrinda sín part seinast 1. desember í fylgjandi fíggjarári.

§ 2.

Her her fyrisetta reglur fáa gildi frá 1. apríl 1953 og samstundis fara löglingslógirnar nr. 11, 15 og 16 frá 12. januar 1950 úr gildi.

*lagtingslov om fordeling af Færøernes andel af alders- og invaliderenten
samt børnebidraget.*

§ 1.

I henhold til § 17 i lov nr. 116, 31. marts 1949, § 7, 3. stk. i lov nr. nr. 117, 31. marts 1949 og § 16 i kgl. anordning nr. 101, 18. marts 1949 fastsættes, at af Færøernes andel udreder kommunerne 1/10 af de udbetalte aldersrentebeløb, herunder dagpenge, men ikke medlejn m. v., 1/10 af de udbetalte invaliderentebeløb og børnebidrag, medens landskassen udreder resten.

Landskassen udlægger kommunernes andel og faar den refunderet, saaledes det senest 1. juli hvert aar udregnes efter samme regler, som anvendes ved påligningen paa kommunerne til landskassen, hvor meget landskassen skal have refunderet fra hver enkelt kommune for det forløbne finansaar. Kommunerne skal refundere deres andel senest den 1. december i det følgende finansaar.

§ 2.

De her fastsatte bestemmelser har gyldighed fra 1. april 1953 og samtidig ophæves lagtingslovene nr. 11, 15 og 16 af 12. januar 1950.

2. viðgerð 18. desember og 3. viðgerð 17. desember 1952.

Formaðurin legði fram soljóðandi

Brøyttingaruppskot

frá nevndini:

Til lóginna § 1, 1. stk.

Í staðin fyri "at viðkomandi kommuna av Føroya parti ber 1/6 av tí útgoldnu rentuni."

"at af Færøernes andel udreder vedkommende kommune 1/6 af de udbetalte aldersrentebeløb", verður selt:

"at kommunurnar av Føroya parti bera 1/6 av tí útgoldnu aldersrentuni".

"at af Færøernes andel udreder kommunerne 1/6 af de udbetalte aldersrentebeløb".

Fíggingarnevndin mælti tinginum til at samtykkja hesa brøytting í orðalagnum, soleiðis at tað fullt út samsvarar 2. stk. í somu grein.

Brøyttingaruppskot nevndinnar samtykt 13 - 0.

Minnilutauppskot (Dam og Kullsoy) fald 7 - 0.

Uppskot meirilutans (Th. Petersen og fl.)

(lógaruppskotið Ávil A) samtykt 14 - 0.

34. Vegir og lendingar.

Ár 1952, 5. november legði tingmaðurin A. Sørensen fram søkjandi um søkn frá dalbýingum, d. 22. august 1952 við tilnefni sóknarstýrisins d. 1. september s. á:

Vit undirritaðu íbúgvarar og bátaveigarar í Dali loyva okkum heryið at heita á tað háttvirda sóknarstýri við bøn um, at kommunan vil seta okkum eitt spæl upp úti undir bakka og bera læt útreiðslur íð harav slandast.

Orsøkin til at hetta kemur fram nú er tann, at vit leingi hava ynskt okkum eitt spæl til lendingina, vegna tess, at teir stóru bátarnir eru ógvuliga tungir at draga, og tá nú eitt spæl knappliga kom okkum í hendur, ivaðust vit ikki, men keyptu spælið beinanvegin.

Spælið er frá Skúvoyar kommunu, og er tað eftir okkara áskoðan eitt ógvuliga væl hóskandi spæl, hartil at tað er hildið í góðum standi, hartil kemur at spælið er gvuliga biligt. prísurin er kr. 300. -.

Av tí at spælið ikki er goldið enn, vilja vit frætta aftur sum skjótast.

Vit vóna, at sóknarstýrið sýnir okkum vælvilð í hesum máli, tí vit halda ikki, at tað hóskar seg, at eitt Blikt amboð er á privatum hondum.

Sóknarstýri fyrir Húsavíks kommunu vendir sér við hesum skrifum til það háttvörð lögling um að vera av teirri vælvild að geva stuðning til frammantýri standandi umsókn frá bátaeigaranum í Dali til eitt spæl til að draga bátar við.

Þitt soverðið spæl við stálwire og kastiblokkum kostar ca. kr. 1.000,- .

Stálwirurinn kostar kr. 150,- og spælið kr. 300,- . Kastiblokkar og annað kr. 250,- . Vil vóna at lögtingið vil geva stuðning til hessa endanál.

av.

1. viðgerð 7. nóvember og 23. mars 1953 legði havna- og vegnevndin fram soljóðandi

Allt.

1952. 5. nóvember legði herra A. Sörensen, löglingsmaður, fram umsókn frá sóknarstýrinum fyrir Húsavíkar kommunu um stuðning til bátaspæl í Dali. Henda umsókn varð send sóknarstýrinum frá 11 bátaeigum í Dali. Spælið er eitt höndspæl, ið Skúvuyingar ikki nýla langur nú teir hava fingið motorspæl, og er prísurinn meður til 1.000 kr. fyrir spæl, wire og kastiblokkar.

1. viðgerð 7. nóvember varð málið beint í havna- og veganevndinni, sum var vald íá.

Allt.

Havna- og veganevndin hefur síðani viðgjört hessa mál og annars allar umsóknir, sum innkomnar eru viðvikjandi lendingu- og vegamálinu.

Talið á umsóknum, ið viðgjörslar eru, er 67.

1. Vegir.

Frá landsverkfröðinginum tók nevndin soljóðandi skrif dagfest 1/12 1952 viðv. stuðningsjálðnum til vegir:

"Í uppskotinum til flaggjarlögslög fyrir 1953, 54 er til nýggjar akvegir og vegabryr bert avsett kr. 150.000,- . t. e. stuðningur svarandi til ein lyggjapening uppá 200.000 kr.

Av teinum 300 km av samferðsluvegi, sum gjördir eru, eru 60 - 70 km stubbar, sum flestir hava illan lýðning, som teir má lyggja. Í mun til ta stóru peningunögd, ið lögd er í teir.

Tá flestu kommunur, sum hava slíkar vegir í gerð, vilja gera sítt til at fáa vegstubbarnar saman, og stöðan er þann, at lögtingið ikki sær seg fört fyrir í lötnu at lata meir ein teir nevndu 150.000 kr. til nýggjar vegir, heldur undirritaði vera mestast at veita allan henda pening til samferðsluvegir og lata jáltanir til dyrkingarvegir o. t. bíða. Her til er visini at siga, at fókar jáltanir til dyrkingarvegir eru um 300.000 kr."

Nevndin er á einum máli um at tuka undir við hesum tilmtel, og er tí einki uppskot sett fram um stuðning til dyrkingarvegir í ár.

Nevndin skal loyna sær at seta fram fylgjandi uppskot um:

Kommuna	Nýjðttanir til samferðsluvegir	
	Studningur er til	Studningur er $\frac{3}{4}$ av kr.
Víðareíðis	Vegin Víðareíði Hvannasund	15.000
Hvannasund	Hvannasund Víðareíði	15.000
Nes	Veg frá samferðsluvegunum til lendingarbrúna við Kópasker	5.000
Skála	Vegin Skála Skálabotn	25.000
Sjóar	Samferðsluvegir	25.000
Funnings	Vegin Funnings Eiði	15.000
Gjánc	Gjógv Eiði	15.000
Haldórsvíkar	Samferðsluvegir	25.000
Hvalvíkar	Samferðsluvegir	25.000
Kvívíkar	Vegin Leynar Skæling	10.000
Húsvíkar	Samferðsluvegir	25.000
Tilsamans $\frac{3}{4}$ av		kr. 200.000

II. Lendingar.

I árinum frammanundan eru jðttanir hesir studningar fyri fíggjarárið 1953/54: $\frac{3}{4}$ av kr.

Kvívíkar kommuna	bryggju á Válinum (2 ára jðttan í fíggsetuni 1951/52).	20.000
Gölu kommuna	Bringardur við Stórufla í Syðrugölu (5 ára jðttan í fíggsetuni 1948/49)	30.000
Tilmeldar nýjðttanir (sí uppskot)		153.000

Fyri fíggjarárið 1953/54 soleiðis tils. $\frac{3}{4}$ av kr. 203.000

Nevndin skal loyva sær at seta fram fylgjandi uppskot um:

Kommuna	Nýjðttanir til lendingar	
	Studningur er til	Studningur er $\frac{3}{4}$ av kr.
Míkladals	Reinistrongur í Míkladali $\frac{3}{4}$ av kr. 9.000 um árið í 3 ár	9.000
Húsa	Lendingarbrúgv á Syðradali, $\frac{3}{4}$ av kr. 10.000 um árið í 2 ár	10.000
Skála	Lendingarbrúgv á Skála, $\frac{3}{4}$ av kr. 25.000 um árið í 3 ár	25.000
Hvalvíkar	Løingjan av lendingarbrúgv í Hvalvík.	18.000
Sandavágs og Míðvágs	Bryggju í Míðvágj	50.000
Skálavíkar	Framhald av bringarðinum	35.000
Húsavíkar	Trygging av Skipabakka	2.000
	Bátaspeil í Dali	1.000
Fámjns	Brúverju í Fámjns	3.000
Tilsamans $\frac{3}{4}$ av		kr. 153.000

- B. Tök játtan til lending við Rongugjögv í Tjörnauvík kann verða flutt til vegin Tjörnauvík Vík, um Tjörnauvíkiugar ynskja það.

2. viðgerð 25. mars og 3. viðgerð 26. mars 1953.

Formaðurinn legði fram

Breytingaruppskot

frá A. Sørensen o. fl.

- III. Til byggjan av samferðsluvegum, setur landverkfrøðingurin saman við sóknarstýrinum arbeiðsformannin.

og soljóðandi

Breytingaruppskot

frá nevndini:

Sum nýtt punkt undir II lendingar verður sett:

Götu kommunu verður jállað kr. 6.000. Til rindan av bátadrátti, ið gjørdur er við Gölugjögv. Peningurin verður at rinda av játtanini, ið gívin er til Stórnflis í Syðrugötu.

Breytingaruppskot frá A. Sørensen o. fl. samtykt 11 - 0.

Breytingaruppskot frá nevndini 15 - 0.

Uppskot nevndinnar I og II so broytt, ... samtykt 16 - 0.

35. Konsessión til hvalaveiðu.

Ár 1952, 10. november legði fíggjarnevndin fram soljóðandi

Greint uppskot til atgerðar.

Tann 31. oktober 1952 fekk lögtingið skriv frá p/f Sjóvinnubankanum um at taka stöðu til tað tilboð, sum útgerðarfélagið Rasmussen í Sandefjord hevur givið uppá hvalastöðina við Áir.

Málið varð heint í fíggjarnevndina, har tað hevur verið viðgjørt.

Norðmenn vilja víssa sær konsessiónum í 10 ár við retti til at endurnýggja hana 10 ár afturat.

Félagið bjóðar 2 milliónir fyri stöðina og 3 bátar. Peningahæddin skal gjaldast við 350.000 kr. kontant, restin við øllum yvirskotinum á hvørjum ári, til alt er galdið, tó í minsta lagi 300.000 kr. um árið, um so einki yvirskot verður.

Hartil selur norska félagið inn í bankan 200.000 kr. sum depositum at standa ímóti mögnum sjóþantakravum í bátunum við.

Hetta er einasta tilboð, Sjóvinnubankin hevur havt til í dag. Lúast bankin hevur teiðað eftir keypara í 1/2 ár; men í dag tann 10.

november, fekk hann hetta boð frá Hans Hansen, Einar Fuglir og Hans J. Joensen, allir úr Havn:

"P/í Heykur keypur stöðina við öllum 3 hvalabátunum, stöð og bátar í tí standi, ley eru í í dag, fyri 1,6 mill., freytað av at fylgjandi lán kunnu útvegast:

Lán av Marshallpeningi 1 mill. kr. móti 2. veðrætti og rett til at trekkja uppá annan ella báðar bankarnar 1 mill. kr. móti 1. veðrætti. Vil hava 200. 000 kr. í partapeningi."

Allir tingmenn eru á einum máli um, at um vil í Føroyum kunnu fáa vega forsvarliga peningahædd til at yvirtaka stöðina fyri, kann tað ikki vera tann um at selja hana til Norðmenn.

Tað stendur so stutt til fíggingarnevndina at meta, um tað er fíggingarliga forsvarligt at taka imóti føroyska tilboðnum.

Uppá henda spurning hevur nevndin býtt seg í ein minnihuta (P. M. Dam og J. Rasmussen), sum mælti frá at geva Norðmonnum concessión, hann vil grunda stöðu sína í salinum.

Meirilutin (Joh. M. Fr. Poulsen, Andreas Djurhuus, A. Sørensen, Th. Petersen og M. Holm) heldur, at føroyska boðið stendur á øv ringum stöði, tí bankarnir hava einki lán játtað, og Marshallpeningarnir er ikki enn komnir undir land.

Eftir norska tilboðnum hevur bankin fingið allan peningin, tá í longsta lagi 5 ár eru liðin. Hetta boð vissar okkum, at stöðin verður í fullari gongd, og vil geva av sær arbeiði og døgurðamat. Hartil vil bankin fáa møguleikar til at leggja pening í hvalaveiðuna í Løpra.

So stutt setur meirilutin fram hetta

Uppskot.

Løgtingið heimildar landsstýrinum at viðmæla ríkisstýrinum at veita útgerðarfelagnum K. K. Rasmussen A/S, Sandefjord, concessión til at røkja hvalaveiðu Við Áir, sum tilskilað í álitinum.

2. viðgerð 10. november 1952.

Uppskoti nevndinnar samtykt 15- 7.

36. Eftirlitsnevnd við Føroya Fornminnissavn.

Ár 1952, 12. november legði R. Long, landsstýrismaður fram soljóðandi lógaruppskot við viðmerking:

Uppskot

til

løgtingslóg um broytingar í lögtingslóg um fornminnissavn.

§§ 4 og 5 í lögtingslóg nr. 32, 2. mai 1952 um fornminnissavn fara úr gildi.

løgtingslóg um endring í lögtingslóg um fortidsminde-samlag.

§§ 4 og 5 í lögtingslóg nr. 32 af 2. maj 1952 um fortidsminde-samlag træðir nú í kraft.

Viðmerkingar

Eftir § 1 í lögtingslóg um forminnissavn verður eftirlitið við savninum at útlina av einari frýmannaneynd; í hana velur landsstýrið ein lín, sum er formaður, lögtingið ein lín og Føroya Førgripafelag ein.

Av tí at tað visir seg lorført at fáa nevndina skipaða út frá teirri hugson, sum lá til grund fyri landsstýrisins uppskoti til nevndu lögtingslóg, setur landsstýrið her uppskot um, at henda nevnd verður tikin av:

1. viðgerð 11. november, 2. viðgerð 18. november og 3. viðgerð 21. november 1952.

Uppskot landsstýrisins (25/11-52) samtykt 17 - 0.

37. Lánskipan fyri húsabygging.

Ár 1952 18. november legði tingmaðurin J. H. Danbjörg fram soljóðandi

Til arbeiðara- og handverkarafeløg í Suðuroy.

Undirritaðu handverkarar í Suðuroy biðja tykkum vinurliga viðmæla hesa okkara áheitan til lögtingið:

Til Føroya Løgtings.

I mong ár hava politiskir flokkar heft kredittelagsmálið á teirra stevnuskrá.

Umframt at trupuleikar — eina mest fann, at her á landi enn ikki er framd ein endalig matrikulering — og títtast, at spurningurin hevur ikki haft fullan áhuga á tingi, er málið enn ikki løyst.

Í seinastum tykist tó samdráttur vera ikomin tingflokkanum øllum um at lærvar er á at fáa eina ódrvisi lánskipan í lag hússeting viðvíkjandi.

Sambært tingfrásögnun hevur almenningurin tingið tað uppfatan, at ein positiv viðgerð er í nánd, fyri so vítt sum talan er um at nýta ein part av marshallpeningi til hetta endamál.

Vit venda okkum til Tingið orsakað av leingi háttandi umslöðum, sum Føroya handverkarasamtur er staddur í.

Húsabygging yvirhøvur er stöðgað. Snikkara- og maskinverksföð standa still. Færur er fýri at lata hús byggja sum nú er. Byggi-kostnaður, lán móti veðhaldi og avdráttartíð standa í óyvirkomuligi

forhold hvørt til annað. Ungfólk, ið seta búgv, reyna at seta sær sum best. Sleppa sær inn í ein hvønn hjallara, har í mongum förum als ikki er fyri fólk at búgva orsakað av verti og kulda.

Nógvir av handverkarum okkara hoyðast at sækja arbeiði uttan-landa. Ein partur slóðist millum arbeiðsfólk á øðrum arbeiðsøkjun, har trøngligt er framanundan.

Undirritaðu arbeiðara- og handverkarafeløg styðja frammán-tyristandandi áheitan til Føroya Løgtings.

Vit mæla til, at øll orka verður lögð í at fáa spurningin um hana nýggju lánskipan húsabygging búseting viðvíkjandi loystan skjótast gjørligt.

1. viðgerð 19. november og 12. desember legði Figgjarnevndin fram soljóðandi

Átt

Tey seinastu 20 árin hevur spurningurin um at fáa í lag eina lagaliga lánskipan fyri húsabygging í Føroyum við millumbílan verið havdur á lofti. Alt sum húsabyggingin gjørdist dýrari, stakk hetta mál seg offarar upp á tingi.

Tann 12. februar 1951 legði Fjórðveldisflokkurin lógaruppskot fram til eina lánskipan, og 18. november h. á. lögdu arbeiðsmannafelögin í Suðuroy skriv inn á ting við hön um at fáa fram hetta mál sum skjótast.

Tað stendur øllum tingmönnum greitt, at trupulleikarnir hjá giftingarförum fólk at fáa hús upp eru so stórir, at tey ikki fáa bygt og mugu tí halast í óhóskandi kjallarum og á loftum. Tað eru tey, ið vágna sær at seta upp hús við dýrum bankaláni, men mangan verða tey fíggj-arlíga líkir av fótum. Av hesari bygging stendst eisini, sum ávíst av arbeiðsmannafelögunum, vinnuleysi millum handverkarar. - Tá spurn- ingurin um eina hollari lánskipan hevur verið livandi so mong ár mill- um tingmenn, og hann ikki enn er loystur, er tað valla av troði uppá góðan vilja, men tí trupulleikarnir eru so nógvir.

Maðurin hevur havt og hevur í kvittan at fáa í lag eina kreditt- ella hypotekfelagsskipan eftir danskum smði. Høvuðsorsøkirnar til, at tað ikki er eydnast tinginum at fáa slíka skipan í lag, eru tær, at matrikuleringin enn er komin so lítið áleiðis her í Føroyum, at man ikki við vissu kann siga, hvat hvør maður eigur. Hartil koma trupulleik- arnir við eins og rættvísari virðismeting og ikki minst slovnspeningurin.

Til omanlýrskrivaða um trupulleikarnar er at siga, at menn, ið arbeiða við spurninginum, ikki longur leggja so stóran dent á matrikul- eringina, sum teir hava gjørt, men tetta má, um vit ikki kunnu nýta ta skráseting av ognunum, sum er til skjals hjá sorensskrivurum.

Sleppa vit frá at biðja eftir matrikuleringini, eru vit málinum væl nærri. Í lótni kann Figgjarnevndin ikki taka avgjördu stöðu til nýtslu

av Marshallpeningi í hesum sambandi, men tað er ikki óhugsandi, at tingið setur sær til ta tíð fyri, at so hvørt sum peningur gengur innaftur av Marshall-lánum, skal partur av honum nýlast til hesa lánskipan.

Marshallpeningurin kann soleiðis ikki í løtuni loysa spurningin at figgja húsa- og aðra bygging í Føroyum. Eisini er tað at siga, at tann partur av Marshallpeninginum, ið eina ferð kann verða talan um at nýta til húsabygging, er so lítil, at hann røkkur ongan veg.

Lógaruppskotið hjá fjóðveldismönnum ber ikki í sær vegin til hin neyðuga peningin. Og eina lánaarskipan uttan henda pening er viðisleys.

Rítið frá handverkarafeløgnum nemur við at fáa eina skipan sum í Danmark. Har hava menn sum nevnt kredittfeløg, og Danmarks Hypotekbank hevur við statstryggjan í rygginum millum annað til uppgávu at fáa selt kredittfugsoðligatið í útlandinum. Og harafturat veitir staturin stóran stuðul til húsabygging.

Tá ið tingið ongan avlopspening eigur í løtuni og neyvan á vanligan hátt kann reisa sær til loysing av byggilánarspurninginum fórvandi milliónur, verður ikki møguligt at loysa hella mál uttan við stuðuli frá stat og frá hypotekbankanum sum tryggjara av kredittfelagslánskjóðum okkara og hjálpari til umseting av teinum uttan fyri Føroyar.

Síðan í vár hava verið og verða stóðugt tingingar framdar millum eikismyndugleikarnar og landsstýrið um hesi viðurskið, og hóast smátt so gongur ó framá.

Heilt verður tí á landstýrið um framvegis at arbeiða við málinum og saman við fólkatingsmönnum okkara at samráðast við dansku myndugleikarnar um eina byggilánarskipan fyri Føroyar, harafturat millum annað staturin og Kongeríget Danmarks Hypotekbank verða at virka á sama hátt í Føroyum, sum tilfelli er í Danmark. Samstundis eigur at verða kannað eftir möguleikum fyri at fáa dansk kredittfeløg at virka í Føroyum.

Uppskot.

Vísandi til álitid biður lögtingið landsstýrið og fólkatingsmennar at samráðast við dansku myndugleikarnar um at fáa í lag eina byggilánarskipan fyri Føroyar sum skjótast.

2. viðgerð 15. desember 1952.

Uppskot nevndin har samtykt 20- -0).

38. Broyting í reglum um límarætt í sjúkrakössum.

Ár 1952, 19. november lagði B. Long landsstýrismaður fram söljóðandi lógaruppskot við viðmerkingum:

Uppskot

III

Broyting í kgl. auðrdning nr. 59 af 21. februar 1930, hvor ved lov nr. 14 af 10. maj 1915 om anerkendte sygekasser med senere ændringer sættes i kraft paa Færøerne.

§ 9 verður orðað soleiðis:

Stk. 1. Om nogen eller sin økonomiske stilling kan optages, berunder genoptages eller forbliver staaende som nydende medlem af en anerkendt sygekasse, samt om sygekassen er berettiget til tilskud fra staten for et nydende medlem (jfr. § 6), afgøres af et udvalg, bestaaende af 2 medlemmer udpeget af landsstyret, hvoraf det ene er formand for udvalget, et medlem valgt af Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne, et af Færøernes Forsættelsessygekasse og ét af Færøernes Lægeforening.

Stk. 2. Formanden sammenkalder udvalget mindst en gang aarlig, efter at kommuneskattelisterne har været fremlagt til eftersyn, hvorefter udvalget sammenligner sygekassernes medlemsfortegnelser med disse lister. Udvalget kan om fornødent af ligningsmyndighederne, hvorved ogsaa forstaaes Færøernes ligningsraad, begære oplysning om, hvorvidt et medlems indtægt og formue ligger under eller over den af socialministeren fastsatte indtægts- og formuegrænse. Udvalget er berettiget til at fordele arbejdet saaledes, at der hvert aar kontrolleres én tredjedel af medlemmerne. Sygekasser og ligningsmyndigheder er pligtige til at stille medlemsfortegnelser og kommuneskattelister til udvalgets raadighed, dog at de ikke maa offentliggøres. Paa grundlag af det fremkomne materiale, træffer udvalget beslutning for hvert enkelt sygekassemedlems vedkommende.

Stk. 3. Henvendelse til udvalget kan fœvrigt ske fra den, om hvis medlemsret der er tvivl, samt fra direktøren for sygekassevæsenet, bestyrelsen for vedkommende sygekasse, de af kassernes benyttede læger og vedkommende kommunalbestyrelse.

Stk. 4. óbroytt.

Stk. 5. óbroytt.

Viðmerkingar:

Eftir galdandi reglum er tað so, at nevnd, vald á hvørjum plássi, har sjúkrakassi er, tekur avgerð um, hvør vegna fíggjorlign viðurskiðli síni kann gerast límur ella verða standandi sum límur í sjúkrakassa. Í nevndina velur viðkomandi sóknarstýri ein lím, sum er formaður:

sékmæstýrið velur eisini sum lim lækna við sjúkrakassapraksis, og viðkomandi sjúkrakassi velur ein lim.

Í brævi 20. október í ár sigur Føroya Framhaldssjúkrakassi frá, at á nevndarfund 10. s. m. er samtykt at ógla til, at reglurnar verða broyttar soleiðis, at í staðin fyri bygda-nevndinar verður sett ein nevnd fyri allar Føroyar, og at nevndin fær 5 limir, soleiðis at 2 verða valdir av lögtinginum ella landsstýrinum, 1 av Centralforeningen af Sygekasser paa Færøerne, 1 av Føroya læknafe lag og 1 av Føroya Framhaldssjúkrakassa.

Upplýst verður, at stórar ójavnir er, hvussu reglurnar verða hildnar. Munurin kemur fyri ein part av, at í fleiri bygdam er eingin nevnd vald ella, um nevnd er vald, so hevur hon ikki verið samman. Ein annar orsök er, at á smáplássum kann vera tørført av grundum, sum eru generellar fyri øll smáfeløg, hjá nevndini at fremja reglurnar. Nevnt verður sum dømi, at í einari sýslu eru bert 5 limir av kassanum og í eini aðrari sýslu 6, og at hesir limirnir eru ár 2 bygdam, í 70 bygdam, er eingin limur í framhaldssjúkrakassanum.

Frammanfyrirstandandi uppskot er gjørt út frá teinum sjónarmiðum, sum framhaldssjúkrakassin hevur ført fram. Lagt verður afturat, at nevndin, nú tá ið hon fær allar Føroyar undir seg, eigur at koma summan í minsta lagi eina ferð um árið og ikki sum nú í minsta lagi eina ferð 3. hvørt ár.

Við hesum viðmerkingum mælir landsstýrið hálvtvírda lögtinginum til at samtykkja uppskotið.

1. viðgerð 24. november og 1. mars 1953 legði lógarnevndin fram soljóðandi

Allt

Landsstýrið hevur sett fram uppskot um breyting í kgl. amending nr. 59 af 21. februar 1930, hvorved lov nr. 111 af 10. maj 1915 om anerkendte sygekasser med senere ændringer sættes i kraft paa Færøerne.

Eftir guldandi reglum avger nevnd, vald á hvørjum plássi, har sjúkrakassi er, hvør vegna fíggjarlígu viðteskifti síni kann gerast limur ella verða standandi sum limur í sjúkrakassa. Í nevndina velur sékmæstýrið ein lim, sum er fornaður, og viðkomandi sjúkrakassalækna, meðan viðkomandi sjúkrakassi velur ein lim. Nevndin kemur samman, tá nakar spurningur liggur fyri til viðgerðar.

Tað er Føroya Framhaldssjúkrakassi, ið hevur reist spurningin um at taka bygðanevndirnar av og í staðin seta eina nevnd fyri allar Føroyar, har 5 limir sita, 2 valdir av lögtingi ella landstýri, 1 av Centralforeningen af sygekasser paa Færøerne, 1 av Føroya læknafe lag og 1 av Føroya Framhaldssjúkrakassa.

Framhaldssjúkrakassin fær fram, at reglurnar eftir nóguldandi skipan ikki verða hildnar, summa staðni er eingin nevnd vald, og aðra staðni verða eingir fundir hildnir, og at ein meginnevnd fyr allar Føroyar betur kann virka, tí hon m. a. er meir óheft enn bygðanevndirnar í smáum bygdam.

Lógarnevndin hevur havt málið til viðgerðar. Nevndin heldur, at tað fyrst eigur at verða rømt at fáa bygðanevndirnar til at gera sína skyldu, áðrenn tað gerst neyðugt at breyta og guldandi reglur

Bygdanevndirnar hava tann fyrirunn, at tær betur kunna viðurskiðtíni hjá teirra sjúkrakassalimum. Tað varð eisini hildið, tá nógaldandi reglur vórðu settar í gildi, at um tær bert fingust til at gjørt sína skyldu, skuldi tann galdandi skipan verið góð.

Nevndin mælir tí tinginum til at samtykkja, at eingin broyting verður gjörd í hvørt fall fyribils í teim galdandi reglum, men mælir samstundis tinginum til at samtykkja, at tað verður álagt bygðanevndunum at halda tær galdandi reglur um limarétt í sjúkrakassunum, ið fyriskrivaðar eru í kgl. anordning nr. 59 av 21. februar 1930.

2. viðgerð 10. mars.

Formaðurin legði fram soljóðandi greint uppskot frá J. Kallsoy og J. H. Danbjørg:

Landsstýrið hevur lagt fram uppskot fyrí tingið um at broyta nógaldandi skipan viðvíkjandi sjúkrakassunum, bareftir nevnd, vald á hvørjum plássi, sum sjúkrakassi er, avger, hvør vegna fíggjarligu viðurskiði, sum kann verða standandi sum limur í sjúkrakassa.

Uppskot landsstýrisins miðjar móti at taka bygðanevndirnar av og í staðin at seta eina meginnevnd fyrí ølt landið.

Lógarnevndin hevur lagt málið aftur fyrí tingið og mælir til, at eingin broyting verður gjörd fyribils í teimum galdandi reglum, men ræður samstundis tinginum til at samtykkja, at tað verður álagt bygðanevndunum at halda tær galdandi reglur um limarétt í sjúkrakassunum.

Av tí at vit halda, at skipanin um framlíddssjúkrakassar í Føroyum er illa hóskandi eftir okkara viðurskiðum, vilja vit her taka upp spurningin um eina umskipan hesum viðvíkjandi.

Sum kunnugt er hövuðsparturin av okkara fólki fiskimenn, og innlökur teirra kunna soleiðis vera ógvuliga ymiskur ár um ár, eisini vegna tess, at yvir menn (skiparar og bestimenn), sum hava frægastu líkindi til at koma upp um innlökumarkið fyrí eftir galdandi reglum at kunna vera í vanligu sjúkrakassunum, ofta kunna skifta aftur til vanligar fiskimenn. Hetta m. a. ger, at innlökumennar eru ógvuliga varierandi, og at tað so stutt verður torført hjá bygðanevndunum at ráða til, at menn ganga út úr vanligu sjúkrakassunum yvir í framlíddssjúkrakassa.

Henda skipan kann eisini valda sjúkrakassunum peningaligar trupulleikar á tann hátt, at menn sum t. d. hava verið sjúkrakassalimur í mong ár og hava havt nógv børn og so stutt hava tyngt nógv á sjúkrakassan, eru komnir upp um innlökumarkið, tá úbyrgdin hjá sjúkrakassunum er minkað, við tað at börnini eru vaksin, men tá mega fara úr viðkomandi sjúkrakassa.

Vit halda, at betri og rættvísarí vildi tað verið, um tilíkir limir, sum koma upp um innlökumarkið, vórðu verandi í sama sjúkrakassa, men skuldi goldið hægri gjald.

Vit vilja tí ráða tinginum til at heita á landsstýrið um at taka upp samráðingar við viðkomandi myndugleikar um at fáa eina skipan viðvíkjandi sjúkrakassunum, sum ávíst er her, og leggja eitt tilíkt uppskot fyrí tingið til komandi Ólavsøku.

Uppskot.

Løgtingið heitir á landsstýrið um at taka upp samráðingar sambært lög í málinum ávista.

3. viðgerð 17. mars 1953.

Greint uppskot fall 7 - 0.

Uppskot nevndarinnar samtykt 16 - 0.

39. Tekning av obligatióssláni og partapeningi í P/f Skipafelagið Föroyar.

Ár 1952, 21. november legði lögmaður fram skjóðandi framlögn-skriv:

P/f Skipafelagið Föroyar hevur biðið landsstýrið um at siga lögtinginum frá, at tekning av obligatióssláni og partapeningi í samband við bygging av nýggja skipi felagsins nú fer fram og endar 31. desbr.

Felagið upplýsir, at nýggja "Tjaldur" kemur at

kosta	9.500.000 kr.
Felagið hevur av eginpeningi góddið	2.100.000 kr.
Statslái við 1. prioriteti	3.000.000 kr.
Lán frá a/s Aalborg værst við 2. prioriteti og lögtingslóg nr. 60, 21. september 1950 um viðhald landskassans	3.000.000 kr.
Teknað er í obligatióssláni og nýggjuu partapeningi (o. v. 20.000 kr.)	200.000 kr.
Felagið roknar við at teknað verður afturat	100.000 kr.
	8.100.000 kr.
	írestar 1.400.000 kr.

Vissa er ikki enn fingið fyri, hvussu tann írestandi góða millión-ta skal fáast til vegu.

Útbóðið er til partatekning 760.000 kr. afturat gamla partapeninginum 190.000 kr., av hesum eigur landskassin 70.000 kr. Útbóðið er 15. lögtingsfundi 1952.

sótiðis, at gamle partaeigarar høva fyrsta rætt at tekna 1 ferð tað teir eiga, tó má eingin landskassin lá undanlíkin, eiga yvir 50.000 kr. í partupeningi.

1. viðgerð 21. november og 11. desember legði fliggjarnevndin fram soljóðandi

Aft.

Síðan Skipafelagið Føroyar fór undir at tingast um byggisattmála viðvíkjandi nýggja Tjaldinum hevur nevnd felagsins av og á sagt lögtingi og landsstýri frá felagsins peningaligu trupulleiknum. Tað hevur biðið og fingið lögtingsábyrgd fyri láni 3 mill. kr. til stöðdar, og seinasta árið hevur felagið biðið um 1 mill. kr. í beinleiðis láni ella hjálp til at útvega slíkt lán.

Í skrivi dagfest 20. november 1952 sigur landsstýrið svarið frá byggikostnaðinum:

Felagið upplýsir at nýggja "Tjaldur" kemur at		
kosta		9.500.000 kr.
Felagið hevur av eginpeningi gildið	 2.100.000 kr.	
Statslán við 1. prioriteti	 3.000.000 kr.	
Lán frá a/s Aalborg vært við 2. prioriteti		
og lögtingslóg nr. 60, 21. september 1950		
um viðhald landskassans	 3.000.000 kr.	
Teknað er í obligationsláni og nýggjum		
partu-peningi (o. u. 20.000 kr.)	 200.000 kr.	
Felagið roknað við at teknað verður		
aftrat	 100.000 kr.	8.400.000 kr.
		Restar 1.100.000 kr.

Tað er fliggjarnevndin kunnugt, at nevnd Skipafelagsins hevur á ymiskan annan hátt roypt at fáa til vega 1 mill. kr. aftrat, uttan at tað hevur eydnast. Seinni hevur so felagið søkt um at fáa hesa millión til láus av lögtingsins parti í Marshallpeningi.

Av gamla partupeninginum 190.000 kr. eigur lögtingið 70.000 kr. Skipafelagið er nú farið undir at hækka partupeningin og hevur í kvittan at fýrfalda hann. Spyr tað tí um lögtingið telur at hækka sín partupening.

Fliggjarnevndin skal sostatt taka stöðu til teinanda spurningar: 1) skal hon mæla tinginum til at hækka sín partupening við (70.000×4) kr. = 280.000 kr., 2) og læna Skipafelagnum 1 mill. kr. av teim 10 mill. kr. Marshallpeningi, sum tingið ventar at fáa?

Ikki kann dyljast yvir tað, at av tí skipið kom til at kosta 9,5 mill. kr. verða fliggjarligu umstøður Skipafelagsins trøngur, og henda rakstrarættan uppsett av felagsins nevnd tungfór at arbeiða við:

	Roknskapur fyri gamla Tjaldur 1951.	Átlan fyri nýggja Tjaldur.
Útreiðslur:		
Ferðing og uppskipan	245.075,45	275.000 kr.
Havnartreiddslur	86.252,56	100.000 kr.
Endurferming	62.958,92	75.000 kr.
Prentan, lýsingar, telefon, telegram og manco	43.171,00	55.000 kr.
Ómaksløn (agentar)	116.337,02	175.000 kr.
Manningarløn	390.973,99	125.000 kr.
Skipsvístir	65.000,00	75.000 kr.
Gensiting	281.199,79	200.000 kr.
Olja o. t. (nú kol)	638.307,02	175.000 kr.
Trygging	149.075,34	200.000 kr.
Ymist	23.581,35	15.000 kr.
	<u>2.082.532,44</u>	<u>2.100.000 kr.</u>
Inntøkur:		
Farmagjald	1.611.741,03	2.000.000 kr.
Ferðapening	543.108,52	800.000 kr.
Postflutning	102.242,28	150.000 kr.
Matsölan	13.450,90	50.000 kr.
	<u>2.270.542,73</u>	<u>3.000.000 kr.</u>

Effir hesi átlan eru 900.000 kr. eftir at gjalda rentur og avdrátt við.

Stóðan er tann, at skipið verður fíðugt til at sigla 29. januar, og um felagið ikki fær til vegu 1 mill. kr. afturat, fær tað ikki hendur á skipið, og tað má so seljast við so stórum tapi, at lögtingið helst til Aalborg værtt má leggja út tann pening, tað hevur tikið ábyrgd fyri.

Nevndin má ásanna, at skam og skaði verður tað, um felagið missur hetta skip, sum vit í mong ár hava gleitt okkum til. Tíðirnar eru so ófriðaligar sum nakrantíð áður, og eru tí møguleikarnir fyri bíligari skipsbygging ógvuliga smáir.

Skipafelagið skyldur landskassanum stívar 290.000 kr. í skatta-
effirstöðum og sektum. Av tí landskassin ikki í løtuni hevur tað so rúm-
sátt við peningi, eru eingir møguleikar fyri at taka pening ladanum til
tekning av nýggjum partapeningi.

Um so skuldi verið, at lögtingið gekk Skipafelagnum á mót og
ókti um partapeningin, gav lön offent nevndu ábyrgd, er tað náttúrligt
at tingið fær nattað ávirkan á Skipafelagsins leiðslu.

Samsvarandi hesum loyvir fliggjarnevndin sær at seta fram hetta

Uppskot

1. Lögtingið samtykkir at nýta 280.000 kr. av tí peningi, sum Skipa-
felagið skyldur landskassanum, til tekning av 280.000 kr. í nýggjum
partapeningi í Skipafelagnum Føroyar.

II. Teylað av, at Skipafelagið Føroyar góðkennir ta í I nevndu skipan av tekning av partapeuingi, og at lögtingið velur I av teimum 9 nevndarlimum í nevnd Skipafelagsins, samtykkir tingið at jätta 1 mill. kr. í láni, um tingið fær 10 mill. kr. av Marshallpeningi.

2. viðgerð 13. desember og 3. viðgerð 17. desember 1952.

Fíggjarnevndin legði fram soljóðandi broytingaruppskot til uppskot nevndinnar:

Pkt. I í nevndarinnar uppskotið verður orðað soleiðis:

Lögtingið samtykkir at nýta av tí peningi, sum Skipafelagið Føroyar skyldar landskassanum, upp til 280.000 kr. til tekning av nýggjum partapeuingi í Skipafelagnum Føroyar.

Viðmerkingar:

Síðari málið varð greitt frá nevndini og hevur verið til 2. viðgerð. hevur stjórn felagsins og nevndarformaðurin herra Milens í skrivum til fíggjarnevndina víst m. a. á, at fíggjarnevndarinnar uppskot I ikki kann fremjast, av tí at lögtingið 12. mars 1949 samtykti hetta:

”Tingið samtykkir, at Skipafelagið Føroyar fyrri lann skatt, sum er líknaður ella verður líknaður á tað fyrri 1948, jannar ársfjórðing 1949, restina av 1949 og 1950, kann geva Føroya gjaldstovu skulda-bræv uttan veðhald og uttan rentubyrðu. Hendu skuld verður sambært skuldabrévnunum at falla til gjaldingar 1. januar 1955, og verður lá av tinginum at taka avgerð, um peningurin skal verða goldin og hvussu, ella um hann eftir felagsins fíggjarstöðu kann verða eftirgivin.”

Henda samtykt má skiljast soleiðis, at annaðhvørt skal felagið gjalda skattin, tá hann fellur til gjaldingar, ella skal tað geva Føroya gjaldstovu skulda-bræv uttan veðhald og uttan rentubyrðu.

Men Skipafelagið hevur ikki goldið skattin og heldur ikki givið skuldabrév, og má nevndin so stalt halda fast um sítt uppskot.

Nevndu skriv föra eisini fram, at fyrri at lögtingið kann fáa I av teim 9 nevndarlimunum, mutgu lógir felagsins broytast, og kann hetta ikki verða gjört fyrr enn í mai.

Fíggjarnevndin heldur, at spurningurin er so umráðandi fyrri Skipafelagið og lögtingið, at nevnd Skipafelagsins skuldi reynt at tingið í lag ein eykaðalfund sum skjótast.

Broytingaruppskotið til pkt I samtykt 16 - 0.

Uppskot nevndinnar pkt II samtykt 18 - 0.

Uppskot nevndinnar pkt I harturdottið.

40. Fíggjarætlan fyri Fátækragrunnin 1953/54.

Ár 1952, 26. november legði R. Long landsstýrismaður fram soljóðandi uppskot við viðmerking:

Landsstýrið loyvir sær við hesum at leggja fyri háttvinda lögtingi niðanfyrirstandandi uppskot og skal mæla til, at uppskotið verður samtykt.

Uppskot *Fátækragrunnur Lögtingsins 1953/54.*

	<i>Roknskapur</i> 1951/52	<i>Fíggjarætlan</i> 1953/54
1. Arvagjöld	kr. 15.768,26	kr. 21.000.
2. Gjöld fyri handilsloyvir v. m.	kr. 6.850,00	kr. 7.000.
3. Sektir	kr. 6.750,00	kr. 6.500.
4. Endurgjald fyri alimentatión	kr. 194,00	
	kr. 29.862,26	kr. 34.500.

Viðmerkingar:

Grunnurin hevði ongari útreiðslur í Fíggjarárinum 1951/52 og eigur stórr. Fíggjarætlanin heldur ongari útreiðslur at hava í hesum fíggjarárið.

Ínnúðkað av arvagjöldum er metið 1/4 hægri enn roknskapurin fyri 1951/52 vísir, eftirsum bert 3 fjórðingar eru tikin við í roknskapinum.

Ognin, sum tánn 1/1 1951 var kr. 301.069,56 er aftaná regulering hækkað til kr. 330.118,17 pr. 1/1 1952.

1. viðgerð 28. november og 1. desember legði fíggjarnevndin fram soljóðandi

Áttá

Málið hevur verið til viðgerðar í fíggjarnevndini, og skal hon mæla tinginum til at góðtaka landsstýrisins uppskot til fíggjarætlan.

2. viðgerð 1. desember og 3. viðgerð 9. desember 1952.

Uppskot landsstýrisins samtykt 21 - 0.

41. Umskiping av Föroya Fiskasölu.

Ár 1952 1. desember lögdu javnaðar- og sjálfstýrisflokkurinn fram soljóðandi framlöguskriv:

Undirritaðu biðja hervið um, at málið viðvíkjandi

Föroya Fiskasölu

kemur til viðgerðar í hesi tingsetu.

Allastaðni, har ein kemur á tal við fólk, verður hann varur við ta missnögd, ið er mannamillum viðvíkjandi Föroya Fiskasölu.

At so fór at verða, hava vit av fyrstantíð haft varhugan av. Vit settu tí uppskot um at skipa tað felag, ið kom at hava söluna av okkara fiski um hend, á einum heilum, demokratiskum grundarlagi, soleiðis at Föroya fiskimannastettur, sum í flestum förun eigur um heimingin av veiðuni, kom at standa við ábyrgd fyri söluni javnbjóðis við útgerðarmennin. Fiskimenn skulu soleiðis átt heimingin av stýrinum í fiskasöluni.

Vit mæla tí til, at tað skipan, sum nú ræður í Föroya fiskasölu verður broytt. Fyrr end hetta er gjørt, verður ikki álit og gott samarbeiði millum fiskimannin og útgerðarmannin. Tað er neyðugt at frenda umskipan verður beinanvegin. Annars vil tað óløgð, sum nú brýtur um Fiskasölna av gílan, mistreysti og skuldsetingum, gera virki Fiskasölnar ómöguligt og kóva arbeidshugin hjá fiskimönnum.

Vit kenna okkum í samfjórði við nógva tann størsta partin av Föroya fólk. Tá ið vit hervið krevja av Föroya Løgtingi, at tað beinanvegin avtekur Föroya Fiskasölu og skipar söluna av nýggjum samsvarandi omanfyri umrøddu uppskoti okkara ella ger hana almenna.

1. viðgerð 3. desember og 27. februar 1953 lögdu fiskivinnuvevurin fram soljóðandi

Mál

Í skriv frá 25. november 1952 hava P. M. Dam fyri javnaðarflokkin og Johan Kallsoy fyri sjálfstýrisflokkin vent ser til tingið og biðið um, at málið viðvíkjandi Föroya fiskasölu kemur til viðgerðar í hesi tingsetu. Í skrivinum verður framlært:

"at fólk allastaðni eru missnögd við fiskasölna. Viðari verður framhildið, at fiskasölan átti at verið skipað á einum heilum demokratiskum grundarlagi, soleiðis at Föroya fiskimannastettur, sum í flestum förun eigur um heimingin av veiðum, javnbjóðis útgerðarmanninum leik ábyrgd fyri söluni og heimingin av linnum í stýrinum.

Mælt verður til, at tað skipan, ið nú ræður í Föroya fiskasölu, verður broytt beinanvegin, annars vil tað óløgð, sum nú brýtur um fiskasölna av gílan, mistreysti og skuldsetingum, gera virki fiskasölnar ómöguligt og kóva arbeidshugin hjá fiskimönnum.

At enda verður kravt av Föroya Løgtingi, at tað beinanvegin avtekur Föroya fiskasölu og skipar söluna av nýggjum samsvarandi omanfyri umrøddu uppskoti, ella gera hana almenna".

Málið kom til viðgerðar 3. desember 1952 og var beint í fiskivinnuvevud lögtingsins.

I eykatingsetuni apríl-mai 1948 fekk Føroya fiskasöla einkarrætt til útflytan av salt- og klippfiskaframleiðslu Føroya. Landsstýrið skal eftir lögtingslóg nr. 15 frá 13. september 1948, góðtaka söluprís.

Visandi til tingfóðindi fyri 1951, bls. 198 o. fvlg. verður her givin ein ádráttur av viðgerðum í eykatingsetuni 1951:

9. juli 1951 helt landsstýrið fund við átsendingum frá Føroya fiskasölu, og fóru hesar samráðingar til eina røð av samráðingum, millum umboðsmenn frá landsstýrinum, Føroya fiskasölu, fiskimannafeløgum, Føroya maskinist- og motorpassarafelag, Føroya skipara- og navigatørfelag, Færøernes Rejeriforening og Føroya frolarafelag, sum resulteraðu í

- I. at landsstýrið skipar so fyri, at 75 % finansiering festi í lag til fiskakeyp og harvið kontant avrokning.
- II. 5-mannaneynd verður sett til at áseta fastar landingsprisir í Føroyum. Prísásetingarneyndin verður samansett á tann hátt, at veidarafelögin velja 2 limir, veidumannafelögin 2, meðan teir í felag velja 5-la mannin, ið er uppmáður. Komma teir ikki á samti, verður tað sýrenskrivarin, ið velur 5-la mannin.

Einkarrætturin hjá Føroya fiskasölu bleiv av landsstýrinum uppsagdur til 1. januar 1952, men uppsögnin afturtikin av tinginum 24. desember 1951 við hesum treytum:

- I. Landsstýrið hevur eftirlit við virkj felagsins eftir merri av landsstýrinum fyrisettum reglum.
- II. Teir tveir limir veidumannafelaganna í prísásetingarneyndini landingsprisi viðvíkjandi eiga sum observatørar sæti á starvsnevndarfundum Føroya fiskasölu uttan atkvøðarætt, men við ábyrgd arbundnari lógnskylda.
- III. Einkarrætturin kann verða tikið aftur, um felagið ikki yvirheldur lær skyldur, sum hevja á tí samsvartandi guldandi lógum, og annars kann einkarrætturin verða afturtikin við 3 mánaða ávaring til ein 1. januar.

Fiskivinnuneyndin hevur havt fund saman við prísásetingarnevndini og spurt um grundarlagið, hvareftir saltfiskaprisurin verður útfannin í flestum førum. Soljóðandi svar er móttikið:

Viðvíkjandi saltfiskaprisi í Noregi hevur nevndin fingið upplýst frá skrivari Føroya fiskimannafelagsins:

Vanliga fær nevndin hesar upplýsingar soleiðis, at nevndin samstund baldur fund við stjórnun og einum ella tveimum limum av stjórnini í fiskasölu.

Eftir áheitan skal undirritaðu nevnd siga frá, at vit við útrokning av saltfiskaprisum, sum grundarlag hava brúkt teir upplýsingar, sum vit hava fingið hjá Føroya fiskasölu viðvíkjandi puljuprisi og útflyttingsprisi fyri saltfisk og klippfisk og marknaðarviðurskiftinum í síni heild.

Álesund í mai 1952.

Føroyar í mai 1952.

stórir torskur	1,40 pr. kilo n. kr.	stórir torskur	1,35 pr. kg. f. kr.
millum fiskur	1,05 pr. kilo n. kr.	millum fiskur	1,21 pr. kg. f. kr.
smáfiskur	0,70 pr. kilo n. kr.	smáfiskur	1,05 pr. kg. f. kr.

Samstundis var útlit fyri hækkanði prísam í Noregi:

norskur fiskur landaður í Grönlandi í 1952 eftir sáttmála við P/F
Ötrustning:

stórir torskur	1,10 n. kr.	keypt í Grönlandi av Føroya
millum fiskur	0,83 n. kr.	fiskasölu samfingið 1,00 f. kr.
smáfiskur	0,55 n. kr.	

Noreg:

1. september 1952:

stórir fiskur	1,65 pr. kg. n. kr.
millum fiskur	1,21 pr. kg. n. kr.
smáfiskur	0,83 pr.kg. n. kr.

Føroyar:

1. september 1952:

stórir fiskur	1,10 pr. kg. f. kr.
millum fiskur	1,21 pr.kg. f. kr.
smáfiskur	1,05 pr. kg. f. kr.

Hetta var tann vanligi norski prisurin, ið hevði tann stóri torsk-
urin í einstakum förum seinni á árinum 1952 ligið hægt.

Víðari hevur nevndin fært samráðingar við umboðsmenn frá Fø-
roya fiskasölu, ið ferdur fram, at tað ikki var rætt, tá sagt var, at fiski-
menn einki vistu um söluna av fiskinum; teir høvdu gjøgnum observa-
tórarnar atgongd til fundirnar í starvsnevndini, og formaður teirra var
limur í umboðsnevndini.

So langt var komið, tá ið tingið fór heim til jóla.

At avtaka einkarrættin hjá fiskasöluvið heiman vegin, soleiðis sum
javnadur- og sjálvstýrisflokkurin hava skotið upp, letur seg ikki gera,
av tí at teir hava fingið vissaða uppsagnarfrest uppá 3 mánaðir til 1.
januar, og uppskotið frá nevndu flokkum kom til tingið 23. november.
Tað fyrsta, einkarrætturin kann verða avtikið, verður tí til 1. januar
1951.

Eftir at tingið var heimfarið til jóla, hevur landsstýrið spurt
fiskasöluina, um hon av egnum ávum vildi gívið einkarrættin frá sær
innan hesa tíð, og fekk tað svar, at tey virkislíkindi, sum fiskasölan nú
hevur við álopum og illgitan frá so nógvum síðum, eru soleiðis, at fiska-
sölan heldur skuldi havt 1 ára uppsagnarfrest ella longur fyri at fáa
tann neyturvíliga fastleika í sína peningalægging við einum nóg rúm-
ligum bankkreditti. Stýrið í fiskasöluvið hevði longu havt á máli, annað-
hvørt at biðja um nóg langa uppsagnarfrest ella geva einkarrættin frá
sær, og av tí, at tað nú sá vónleyst út at vænta longri uppsagnarfrest,
vildi nevndin leggja málið um at geva einkarrættin frá sær fyri fyrsta
aðalfund. Men sjálvandi mátti fiskasölan fáa nóg langa tíð til at koma
bætur úr teinum skyldum, tað hevur tikið sær uppá, og til at skipa seg
av nýggjum við nýggjum kreditti.

6. januar 1953 fekk tingnevndin hetta brev frá Føroya fiskasölu:

"Vit loyva okkum hervið at rekapitulera okkara stöðu á fundi við
fiskivinnunevndina um broytan av Fiskasölu og einkarrætti.

Uppskot liggur fyri á tingi um helvt av nevndini til fiskimenn,
av tí teir skulu eiga helvt av fiskinum, sum fiskasölan handlar. Hetta
krevur lógbroytan í samtyktum Føroya Fiskasölu, soleiðis at stenna
verður eftir nógd hvør limur handlar ígjøgnum Fiskasöluina.

Hetta er samráðingarnevndin sinnað at leggja fyri umboðsnevnd
og aðalfund og skuldi ynski uppskotstillararnar harvið verið eftir-
komid.

Broytan av samtyktum, hareftir menn, sum ikki eru limir,

einki handla og harvið úbyrgdarleysir, fáa helvt av neyðini, er grundarleys og ikki gjøgnumförlig.

Annað uppskotið um 2 fiskasölur við somu frátt rættindum til sølu fyri sínar limir hava vit einki móti. Skuldi tað verið onnur broyttur sum ikki ger missmun og órætt, eru vit sinnadur at viðgera slíka broyttu.

Um fiskivinnunevndin ella lögtingið er sinnad at siga einkarrættin upp so eigur hetta at vera gjørt í góðari tíð. Í hetta kalli koma at ávirka bæði úlgerðarlán og láni viðurskiðir Føroya Fiskasöluar uppá fisk.

Samráðingarnevndin framhelt tað álvarsama í ógrundadum atfinningum. Slíkir spurningar eiga av tingmönnum at viðgerast eins álvarsamt. Eitt arbeiði er gjørt av Føroya Fiskasölu fyri lániðinstöðum og er eydnast væl ikki minst av síni millum áliti. Vit eru harvið um, at flokkar á tingi vísa mótsattu uppfatan og er samráðingarnevndin, um ikki vend og arbeiðsfríður kemur í, sinnad at innstilla til umboðsnevnd Føroya Fiskasölu, um at uppsiga einkarrættin og um somu tíð siga lángevurum Føroya Fiskasölu frá hesum stigi."

Nevndin er samd um, at einkarrætturin eigur at verða uppsagdur so skjótt sum gjørligt. Jens Chr. Olsen, P. Bláhamar og S. Ellefsen mæla tinginum at siga einkarrættin upp og biðja landsstýrið royna at fáa fiskasöluina leysgiva skjótast gjørligt. Íó undir eftirlit við útlutninginum sum higar til eftir lögtingslóg nr. 15 frá 15. september 1918.

J. Danbjörg og J. Kalsoy ynskja at seta fram hesa viðmerking:

Í brævi dagss. 6. januar í ár frá Føroya Fiskasölu til fiskivinnunevnd Føroya lögtings verður m. a. sagt, at flokkar á tingi vísa mótsatta uppfatan fiskasöluar um, at neyðugt er, at arbeiðsfríður verður um hesa sölu, so mega vit vísa á, at skrivið av 23. november 1952 frá javnaðar- og sjálfstýrisflokkinum til lögtingið júst reður til at fáa skapt fríð um fiskasölu málið.

Vit skulu annars skilja til, at hvussu eina fiskasölu het a landi verður skipað í framtíðini, so verður tað neyðugt, at tað frá almennari síðu verður eftiransað, hvussu sölu av fiskinum fer fram, og at tað ikki gerst loyviligt hjá fiskasölumonnum at undirbjóða hvør annan í fiskaprisi.

Vit eru altíð til reiðar at taka spurningin uppafur og at útforma, hvussu vit meina, at fiskasölu í framtíðini eigur at verða skipað.

Uppskot

Tingið samtykkar at uppsiga einkarrætt Føroya Fiskasölu og biður landsstýrið fremja uppsöguina skjótast gjørligt.

2. viðgerð 27. februar og 3. viðgerð 13. mars 1953.

Uppskot nevndina er samtykt 16 - 0.

42. Samsýning til valnevndir v. m.

Ár 1952, 1. desember legði jafnaðarflukkurnin fram soljóðandi framlöguskrif:

Tað er monnum kunnugt, at ofta fellur so fyrí, at menn við ring um ráðum koma at sita í almennum störvum, ið eru lónaleys, og koma tí oftani at lissa daglönir. Í hesum föri verður serliga hugsað um starvið sum valnevndarlímur.

Tá valdagurin kemur, má nevndarlímurin verða á valstaðnum, meðan hansara jafnlíkar og starvsbróður eru á útleðri ella í öðrum arbeiði.

Niðri í Danmark hava menn ásanhað, at tað ikki ber til hjá tí almenna at taka mann úr starvi til at rökja alment arbeiði uttan viðurgjald. Har hava menn tí samtykt, at valnevndarlímur skulu hava eina samsýning uppá kr. 25.00 um dagin.

Heitt verður á tingið at skípa fyrí, at samu sömdir verða givnar valnevndarlímum í Föroyum.

1. viðgerð 1. desember og 11. desember legði fíggjarnevndin fram soljóðandi

Átt

Tan 29. november í ár lögðu tingmennir J. H. Dambjörg og P. M. Dam skriv inn á ting, harí teir bóðu tingið skípa so fyrí, at valnevndarlímur kunnu fáa einar 25 kr. um dagin sum samsýning fyrí ta tíð, vír lissa við at rökja valnevndararbeiðið.

Meirilutin í fíggjarnevndini (Fh. Petersen, A. Sørensen, Joh. M. Fr. Poulsen, A. Djurhuus, J. Kallsoy og M. Holm) heldur, at tað hava verið og eru enn menn, ið taka hetta álitisstarv uttan peningaliga samsýning. Slikt starv verður bert latið upp í hendurnar á álisismonnum, og geru lónleyst teir flestu 2-3 dagars arbeiði. Í hvørt úr uttan nøra samsýning enn tað álil, sum tað almenna sýnir teimum. Arbeiðið er ikki so nógv, at menn lissa nógv við at rökja tað, eru 5 valnevndarlímur í Httari bygd, er tað vanligt, at bert 3 eru í arbeiði í sein.

Eru menn imillum, sum ikki vilja gera hetta arbeiðið uttan daglön, sleppa teir frá, tá teir hava verið í nevndini í 2-3 ár.

Meirilutin sefur so stalt einki uppskot fram.

Minnilutin (P. M. Dam) heldur tað vera rættvíst, at maður, ið ikki kann sita í valnevnd uttan at lissa daglön, fer viðurgjaldi fyrí dagin, hann liseir.

Tað er rimiligt, at viðurgjaldið verður tað sama sum aðrir í Danmark, 25 kr. um dagin, at tað tað peningar verður góðin av avvarandi kommunu, tá ið talan er um kommunustýrissval, og av landskassanum, tá ið talan er um lögtingsval og fólkatingsval.

Uppskot

til

Lögtingslög viðvíkjandi viðurgjaldi til ta um, ið lissir daglön við at sita í valnevnd.

§ 1.

Starvandi maður, ið ikki er fastlönur, fer í viðurgjaldi 25 kr. fyrí hvønn dagin, ið hann lissir við at sita í valnevnd.

§ 2.

Viðurgjaldspeningurin verður goldin av avvarandi kommunu, tá ið talan er um kommunustýrisval, og av landskassanum, tá ið talan er um lögtingsval og fólkatingsval.

§ 3.

Henda lóg kemur í gildi beinan vegin.

Lagtingslov vedrørende vederlag til personer, der lider tab af dagløn ved at sidde i valgnevni.

§ 1.

Personer, der har arbejde, der ikke er fastlønnede, faar som vederlag 25 kr. for hver mistet dagløn paa grund af arbejde i valgnevni.

§ 2.

Vederlaget afholdes af den paagældende kommune, naar der er tale om kommunale valg, og af landskassen, naar talen er om lagtingsvalg og folketingsvalg.

§ 3.

Denne lov træder straks i kraft.

2. viðgerð 12. desember og 3. viðgerð 16. desember 1952.
Uppskot minnilufts (Døni) tal 0 - 0.

43. Eftirløn til Louis Zachariasen, telefonstjóra.

Ár 1952 1. desember legði lögmaður fram soljóðandi lógaruppskot við viðmerkingum:

*Uppskot
til*

lögtingslóg um eftirløn til telefonstjóra.

§ 1.

Louis Zachariasen, telefonstjóri verður frá 1. januar 1953 eftirløntur við kr. 5.882. — í grundeftirløn; afturat hesi verða talar somar viðbøttur, sum eftirlønarlir fólkskótubættarar í Føroyum fáa.

§ 2.

Effirlónin verður goldin av rakstri Telefonverk Føroya Løgtings.

Løgtingsløn om pension til telefonbestyrer.

§ 1.

Telefonbestyrer Louis Zachariasen pensioneres frá 1. januar 1953 med kr. 5.882. — i grundpension; hertil vites de samme tilleg, som pensionerede folkeskolelærere paa Færøerne faar.

§ 2.

Pensionen betales over Telefonverk Føroya Løgtings drift.

Viðmerkingar:

Í brævi til lögtingið, dagfest 1. oktober 1952, sókir Louis Zachariasen vegna sjúka um frá 1. januar 1953 at bliva fríttikin frá embættinum sum telefonstjóri, og at hann fæ fulla effirløn og full effirlønarrættindi.

Louis Zachariasen varð 1. oktober 1926 settur sum honorarlentur hjálparmaður telefonstjórans, honorar 1.800 kr. árliga. Áttaná at telefonstjóraembættið varð lýst leyst, varð Louis Zachariasen settur í embættið við lönaraðri frá 1. oktober 1936 og effirlønartíð roknað frá sama degi (lgt. 1937, bls. 58). Viðvíkjandi lönini, so varð hon sett smíðl. tenastumannalöginu í 6. lönaradrið fyrri post og telegrafi, við 5.000 kr. í byrgjamarlön, hækkandi 3. hvørj ár við 300 kr. til 5.700 kr. Umsókn frá Louis Zachariasen um, at effirlønarráðdurin varð roknaður frá 1926, varð ikki effirlíkað.

Viðvíkjandi effirlönini so er bert til at siga, at lögtingið, í 1928 (lgt. 1928, bls. 71, fylgisskjal 36) gjørdi reglur um effirløn fyrri tenastufolk við telefonverkið. Bæði viðvíkjandi hvussu nógv viðkomandi sjálvur skuldi gjalda til effirlønningina (6 %), og hvussu stór effirlønir eru, vórur reglurnar her sømu sum fyrri státssevnsáttunum. Við lögsumdýki skuldi tákast avgerð um, hvørji skuldu hava rætt til effirløn, men so effirlønareglurnar eru ikki síðani broyttar, meðan státssevnsáttun síðani 1931 skuldu gjalda hægri effirlønargjald (6 %) men afturtyri fingu hægri effirløn.

Við lögtingslög nr. 16, 28. mars 1949, um lön tenastumannanna landsins varð lön telefonstjórans sett í lönaradriðini 6.800 kr. 8.700 kr., og við lögtingslög nr. 16, 16. mars 1951, varð givið Louis Zachariasen full aldursviðtal.

A Viðvíkjandi effirlønini so hevur dens at tenastefnið og dæli Louis Zachariasen upplýst, at hann, frá tí hann varð settur, hevur goldið 5 % í effirlønargjaldi og ikki 6 %, sum effirlønareglurnar siga.

Spurningurin er nú, um tað, at Louis Zachariasen hevur goldið tað hægri gjaldið, fírir við sær, at Louis Zachariasen so eisini hevur rætt til tað hægri effirlönina.

Effirlønareglurnar fyrri verkið eru ikki broyttar, síðani her vórðu gjørdar í 1927. So vilt upplýst gjørdi Louis Zachariasen sjálvur roknskapin fyrri pensjónsgrunn verksins og roknaði sjálvur gjald-

id til grunnin út. Tað, at hann hevur goldið lægri eftirlönargjald, kann tí ikki styðja Louis Zachariasen í kravinum um lægri eftirlön, enn eftirlönarreglur verksins fyriskipa; hann kann kanska krevja tað aftur, hann hevur goldið ov nógv.

Fylgjandi kann tú styðja Louis Zachariasen í hansara kravi um eftirlön eftir statstænastumannareglunum:

1. Embætið varð uppsligið við somu lön, sum postkontrollörin í Tórshavn fær, og annars lönur á sama hátt, Louis Zachariasen hevur, tá hann hevur goldið eftirlönargjald, áðrenn spurt kontrollörin, hvat hann hevur goldið, og so goldið tað sama.
2. Fyrirverandi verkstjóri Jacobsen fekk somu eftirlön sum statstænastumaður.
3. Reglurnar fyri telefonverkið eru gjørdar við tænistumannareglunum sum fyringud, og tá id hesar vórðu broyttar, hevur Louis Zachariasen röknað við, at het vórðu broyttar samsvandi fyri telefonverkið.

Eftir tí framförla hevur Louis Zachariasen ikki rætt til lægri eftirlön enn hann, sum eftirlönarreglurnar fyri telefonverkið geva honum. Eftirlönarrætturin kann bert roknað frá 1. oktober 1936 og ikki frá 1. oktober 1926 ella longur aftur, sum Louis Zachariasen søkir um. Í hesum viðfangi kann upplýst, at starvsfólk, t. d. skipararnir á "Smíli" og "Lerauni" hava fingið "eftirlön" aftur at hava latið gjald; eftir hesum kundi Louis Zachariasen t. d. fingið heylfina av árunum frá 1926 til 1936 oppi sín eftirlönaraldur.

B. *Viðvirkjandi eftirlönargjaldinum.*

L. Z. hevur goldið kr. 1.044,00.

L. Z. skuldi goldið eftir 3 % regluni: kr. 3.108,15

eftir 5 % regluni: kr. 5.180,25.

C. *Eftirlönaraldur og hæddin av eftirlönum.*

Heldur ógreitt er, hvat meinst við, at "eftirlönaraldur" verður roknað frá 1. oktober 1930. Statstænastumaðurin fær ikki eftirlön, fyrr enn hann í 5 ár, altaná hann er ydliur 20 ár, tað var síðt í embætti við eftirlönarrætti; sama reglur eru í síni í eftirlönarreglun telefonverksins. Tað er tí merkast at rokna við, at sama má vera galdandi fyri Louis Zachariasen; var tað í staðin skrivað, at eftirlönaraldur skuldi roknað frá 1. oktober 1936, var gjørt undantak frá vanligu regluni. Eftir hesi fatan er eftirlönaraldur Louis Zachariasens 31 ár (16 + 5 ár).

Lönaraldur 11 geur í eftirlön:

eftir "3 % regluni": 5,10 + 5,190 kr. ella við mógaldandi viðbót 11.113,92 kr.

Eftir "5 % regluni": 31,60 + 5,363 kr. ella við mógaldandi viðbót 11.322,20 kr.

Lönaraldur 16 geur í eftirlön:

eftir "3 % regluni": 31,60 + 5,363 kr. ella við mógaldandi viðbót kr. 11.322,20.

eftir "5 % regluni": 31,60 + 5,882 kr. ella við mógaldandi viðbót kr. 11.982,17.

Lønaldur 21 ár (frá 1.10.1926) gevur:

eftir "3 % regluni": 31,60 5.882 kr. ella við nógaldandi viðbót kr. 11.982,17.

eftir "5 % regluni": 36,60 6.228 kr. ella við nógaldandi viðbót kr. 12.818,30.

Landsstýrið er sinnað til vegna sjúku Louis Zachariassen at loysa hann úr embættinum frá 1. januar 1953.

Vísandi til frammanfyri stundandi mæli landsstýrið kvátivirða löglingi til:

1. at eftirlønaráldurin verður roknaður til 16 ár,
2. at eftirlønin verður roknað eftir 5 % regluni. (L. Z. má so gjalda tað, hann hevur galdið av lítið),
3. Ikki nú taka stöðu til möguliga einkjueftirløn, eftirsum hesin spurningur verður loystur við uppskoti landsstýrisins um eftirløn til tenastumenn.

Lógaruppskotið er gjørt eftir hesum sjónarmiðum.

1. viðgerð 4. desember og 9. desember legði telefonnevndin fram sáljóðandi

Attil.

Landsstýrið hevur lagt málið fyri tingið, sum vísti tað til telefonnevndina; nevndin hevur kannað málið og er komin til tað úrslit, eftir teimum viðmerkingum, ið gjórdar eru av landsstýrinum, at mæla tinginum til at viðtaka fylgjandi

uppskot.

- 1) Eftirlønaráldurin verður roknaður til 16 ár,
- 2) Eftirlønin verður roknað eftir 5 % regluni, og Louis Zachariassen má so gjalda tað, hann hevur galdið av lítið. Eftirlønin verður galdin av telefonverki Føroya Løgtings,
- 3) Spurningurin um möguliga einkjueftirløn verður loystur eftir uppskoti landsstýrisins um eftirløn til tenastumenn,
- 4) Louis Zachariassen verður eftir málum vegna sjúku frítikin frá embættinum sum telefonstjóri frá 1. januar 1953.

2. viðgerð 26. mars og 3. viðgerð 27. mars 1953.

Formaðurin legði fram broytingaruppskot frá M. Holm og A. Sørensen:

Omskið av tí frágreiðing, sum landsstýrið hevur sent viðvíkjandi ábyrgdini fyri teir peningaligu frupulleikar, telefonverkið er komið í setir minnilutin í telefonnevndini (A. Sørensen og M. Holm) fram hetta

*Brøytingaruppskot**til**Löglingsmál nr. 43/1952: Eftirlön til Láris Zachariassen, telefonstjóra.*

- I. Póti 1 og 2 í nevndarinnar uppskoti verða orðað sölðis:
1. Eftirlönaraldurinn verður röknaður til 11 ár.
 2. Eftirlönin verður röknað eftir 3 % reglinni, og Láris Zachariassen fær útgaldið 932,85 kr. sem hann hefur galdið öv nógv í eftirlönargjaldi.
- II. Í lógaruppskoti landsstýrisins § 1 verða "kr. 5.882, -" breyttar til "kr. 5.190, -".

Brøytingaruppskotið I - II fall 8 - 0.

Uppskot nevndarinnar p. 1. samtykt 14 - 0.

p. 2 samtykt 14 - 0.

p. 3 samtykt 22 - 0.

p. 1 samtykt 21 - 0.

Lógaruppskotið samtykt 18 - 0.

44. Lögtingslóg um pantígjöld.

Ár 1952, 3. desember legði lögmaður fram söljóðandi lógaruppskot við viðmerkingum:

*Uppskot**til**Löglingslóg um gjöld av panting.*

§ 1.

Av hvörjari panting, sum frænd verður, skal hann, sum pantaður verður, rinda fylgjandi gjöld av pantingini:

Til og við	50 kr. - 5 kr.
50 kr. til og við.....	100 kr. 10 kr.
100 kr. til og við.....	500 kr. 15 kr.
500 kr. til og við.....	1000 kr. 20 kr.
1000 kr. til og við.....	3000 kr. 25 kr.
yvir 3000	50 kr.

og huraftur víðissamsýning uppá 2.50 kr.

§ 2.

Hesar reglur koma í gildi heimanvegin og samstundis fara bráðfengis reglur fyri Føroyar frá 21. september 1915 um gjöld av panting úr gildi.

lögtingslóg av gheyrer ved udvæntning.

§ 1.

Ved forelæggelse af udpantning overlægges rekvisitus for hver udpantning følgende gebyrer:

Til og med	50 kr.	5 kr.
50 kr. til og med	100 kr.	10 kr.
100 kr. til og med	500 kr.	15 kr.
500 kr. til og med	1000 kr.	20 kr.
1000 kr. til og med	3000 kr.	25 kr.
over 3000 kr.		30 kr.

og desuden en vidnegodtgørelse paa 2,50 kr.

§ 2.

Nærværende bestemmelser træder i kraft straks og samtidig ophæves midlertidige bestemmelser for Færøerne af 21. september 1915 om gebyrer ved udpantning.

Vidmerkingar:

I løtuni eru kommandu pantfútar settir í Norðoyum. Hesir heva ur vegna lánarviðurskiptini sagt seg frá 1. november, men vil helst halda fram, um samsýning verður betri. Í Norðstreymoy, í Tórshavn, í Eysturoy og í Suðuroy. Allir eru misnøydilir við lánarviðurskiptini, sum tey nú eru. Hesir panta fyri kommunuskatt, vandutakutryggingina og annað tilíkt, men ikki landsskattin.

Gjaldstovan hevur 2 pantfútar, sum bert panta fyri landsskatt. Hesir vóru hildnir at greiða landspantningina eina ferð um árið, men eftirstöðurnar eru vaksnar tey seinastu 3 árin og eru væl hufðarar at fáa góðnar, soleiðis at teir halda seg ikki rökka at panta yvir alt landið í einum ári.

Skattadeildin á gjaldstovuni upplýsir, at pantningarnar eru um leið hesar:

Norðuroyar sýsla	um 400
Eysturoyar sýsla	um 150
Streymoyar sýsla	um 350
umframt Tórshavn	um 600
Vága sýsla	um 300
Sandoyar sýsla	um 125
Suðuroyar sýsla	um 800

og at pantfúturnir kunnu avgreiða í miðal 15-20 hvør um dagin, teir dagar, teir panta.

Um roknað verður við hesum tølum, vil landspantingin taka einar 200 dagar. Arbeiði pantfútanna liggur deils í sjálvari pantningini, deils í fyrireiking og deils í hjálpi á gjaldstovuni um leið soleiðis:

1. Teir hjálpa gjaldstovuni við útrekning av landsskattinum í apríl mai mánaða. Hesir láðir mánaðarnir ganga til hetta arbeiðið, ið skal verða gjørt skjótt og umframt alt tað vanliga arbeiðið, sum skattadeildin annars hevur; kommunur nýta eisini eykararbeiði fyri at fáa líkningina avgreidda og rokningarnar útskrivaðar skjólast gjørligt.

2. Nakað av tíð gengur til tilrættislegging av pantingini, til ferðadagar millum sýsluðikin og til gjaldstovuna og til avgreiðing av pantingnum til gjaldstovuna.
3. Ferian hjá pantifútunum tekur eisini sína tíð.

Effirstöðurnar av landsskatti eru vaksnar ley seinastu 3 árin og verður tí hildið neyðugt, á ein ella annan hátt at veitt verður gjaldstovnum hjálp fyri at fá hesar effirstöður pantaðar so effektivt, sum gjørligt er: ikki bert við einari gjøgnumgongd, men við at ferð verður um aftur og um aftur, til tær eru goldnar, víði er fingið fyri tær ella ásumað er, at tær eru virðisleysar. Tá betta er gjørt, kann spurningurin um at avskriva tað, sum ikki fæst, verða tikin til viðgerðar.

Elið møguleiki er at fara nakrar av teim kommunu pantifútunum til í hvussu er av og á at pantu fyri landsskatt og soleiðis lætta um teir háttir hjá gjaldstovnum, við t. d. at pantifútarar í Suðuroyar, Norðuroyar og Streymoyar sýslum — undanfikið Tórshavn — verða tiknir gjaldstovnum til hjálpar. Slik skipan kundi gjørt, at panting møguliga kundi verið gjørd 2 ferðir um árið í Tórshavn og teim størri byggunum, meðan pantað varð bert eina ferð í smærri byggunum; landsstýrið vil tó, áðrenn tíkið verður til henda møguleika, kanna, um tað ikki er gjørligt, við at arbeiðið verður lagt úðvísi til rættis, um pantifútar gjaldstovnumar ikki kundu greiða pantingina sjálvir.

Soleiðis sum frammanfyri ávíst er lönarspurningurin hanna, ið eina mest ferðar fyri effektivari panting. Í lótni eru pantiggjöldini ley, sum Tyriskipað eru í Sparfel-Reglement for Rottens Betjente frá 30. mars 1836 § 16, bevið í lóg frá 29. desember 1857 § 1 — júst, "Meddeltidige bestemmelser for Færøerne om Gebyrer ved Udpantning" nr. 27 frá 24. september 1915, og eru ley hesi:

ínnil	20 kr. víðr.	1,00 kr.
frá	20 kr. til 40 kr. víðr.	2,00 kr.
frá	40 kr. til 100 kr. víðr.	3,00 kr.
frá	100 kr. til 200 kr. víðr.	4,00 kr.
frá	200 kr. til 300 kr. víðr.	4,66 kr.
frá	300 kr. til 400 kr. víðr.	5,33 kr.
frá	400 kr. til 1000 kr. víðr.	6,66 kr.
frá	1000 kr. og meira	8,00 kr.

og einki, um pantað verður til einkis.

Hesi gjöld hava tá — í 1836 og 1857 helvt av omanfyrinevndu helst vrið stór, men eru ley ikki hóskandi í dag, hvørki viðvíkjandi samnýning til teir, sum avrika pantingina, ella teirra sekt, ið liggur í teirri seinna skatta- ella aðrari gjaldirg og tí arbeiði, ið stendur av hesum.

Spurningurin er nú um hvussu lönarvæðraskiftin kann gerast betri uttan tó at nerva effektivitetina av pantingini:

Hesi möguleikar eru:

1. Pantifútarar fá fasta lön og ferðatvæðslur effir rokning.
2. Pantifútarar fá pantiggjöldini og nakað av fastari lön undframt útvæðslurnar effir rokning.
3. Pantifútarar verða bert löntir við pantiggjöldunum, men verða hesi

hækkað so mikið, at teir, tá teir eru ágrýtnir, halda einu hampa lön, og fáa ferðavélreiðslurnar endurgoldnar.

Av hesum verður hildið, at tveir teir fyrstu möguleikarnir eru ikki tryggjandi nokk fyri effektivitetin, og verður tí mælt til, at lann seinasti möguleikin helst verður tikin og verður sett uppskot til nýggja pantgjaldsskipan soleiðis:

Til og við	50 kr.		5 kr.
50 kr. til og við	100 kr.		10 kr.
100 kr. til og við	500 kr.		15 kr.
500 kr. til og við	1000 kr.		20 kr.
1000 kr. til og við	3000 kr.		30 kr.
yvir 3000 kr.			30 kr.

Ísini hevur tað velt trupulleikar at finguð hóskandi vitan, tí vitnisgjöldini bert eru 1 kr., og um pantað er til einkis, so fær vitnið heldur einki. Her verður skolið uppá at hækka vitnisgjaldið til 2,50 kr.

Hann, ið pantað verður hjá, vinar hesi gjöld saman við teiri hadd pantað verður fyri.

Hesi gjöld verða veruliga tætt goldin teiri kommunalu pantfútunum, tí hinir hjá gjaldsløvuni hava fasta lön, og ganga gjöldini tí innar í landkassan. Somu skipan hevur Fórshavnar kommuna. Hesá skipan gevur landkassanum í hvussu er ein stóran part av útreiðslunum til pantfútarnar aflur.

1. viðgerð 5. desember og 1. mars 1953 legði lógarnevndin fram soljóðandi

Mál

Landsstýrið hevur lagt fyri lögtingið uppskot til lögtingslóg um gjöld av panting. Í uppskotinum verða pantgjöldini hækkaði minnandi og ført verður fram í viðmerkingunum, at tað gerst neyðugt at hækka gjöldini fyri at bøia um lönarviðurskiftini hjá pantfútunum. Pantgjöldini eru í løtuni frá 1 kr. og upp til 8 kr.

Ísini verður skolið upp, at vitnissamsýningin verður hækkað frá 1 kr. til kr. 2,50.

Málið er av tinginum beint í lógarnevndina.

Nevndin mælir til, at pantgjöldini verða hækkað fyri tær stórru pantingar, men heldur, at gjöldini fyri tær smæstu pantingar ikki eiga at hækkast. Ísini kann nevndin mæla til, at vitnissamsýningin verður hækkað frá kr. 1 til kr. 1,50 fyri hvørja panting, ið ikki er úrslitaleys.

Av tí, at uppskotið sjálvandi bert viðvikir panting á ökjum, ið eru seinnúl, skjýtur nevndin upp, at tað verður skilað til í § 1.

Samsvarandi hesum setir nevndin fram fylgjandi

Uppskot

Nevndin mælir tinginum til at samtykkja uppskot landsstýrisins við fylgjandi broytingum:

Í staðin fyri § 1 í uppskoti landsstýrisins verður § 1 orðað soleiðis:

§ 1.

Av kvörjari panting, sum fernd verður, skal hann, sum pantaður verður, rinda fylgjandi gjöld av pantingini:

Til og við	20 kr.	1 kr.
yvir 20 til og við	50 kr.	2 kr.
yvir 50 til og við	100 kr.	5 kr.
yvir 100 til og við	500 kr.	10 kr.
yvir 500 til og við	1000 kr.	20 kr.
yvir 1000 til og við	3000 kr.	25 kr.
yvir 3000		30 kr.

og harafturat vitnissamsýning upp á kr. 1,50.

Við írslitaleysari panting verður einki gjald at rinda.

Hesi gjöld eru bert galdandi, tá pantað verður fyri skatt og gjöld til landskassu, kommunur, Føroya vanlukkutrygging og annars á úkj-tum, ið eru sermál.

§ 1.

Ved foretagelse af udpantning erlægges rekvizitius for hver udpantning følgende gebyrer:

Til og med	20 kr.	1 kr.
over 20 kr. til og med	50 kr.	2 kr.
over 50 kr. til og med	100 kr.	5 kr.
over 100 kr. til og med	500 kr.	10 kr.
over 500 kr. til og med	1000 kr.	20 kr.
over 1000 kr. til og med	3000 kr.	25 kr.
over 3000		30 kr.

og desuden en vidnegodtgørelse paa 1,50 kr.

Ved forgæves udpantning erlægges intet gebyr.

Disse gebyrer erlægges kun ved udpantning for skatter og afgifter til landskassen, kommuner, Føroya vanlukkestrygging, og iøvrigt paa omraader, der er overtaget som særnelligende.

2. viðgerð 10. og 13. mars og 3. viðgerð 16. mars 1953:

Uppskot nevndinnar til § 1 samtykt 19-0.

Uppskot landsstýrisins §2 samtykt 19-0.

Lógarruppskotið so brøyt samtykt 19-0.

45. Marshall-hjálpin til kolánám.

Ár 1952, 11. desember lagði H. Djupehus landsstýrismaður fram sáljéðandi framlöguskrif:

- I. Lögtingssamtykt í lögtingsmáli nr. 1. eykafingssetan maí 1949 um nýtslu av Marshall-hjálpiní, jfr. nú § 1, 2. paragraf í lög nr. 235, 27. maí 1950, verður viðvikjandi stuðninginum til vísundaliga kanna av námsmöguleikumum broytt soleiðis, at hær avlagdu 200.000 kr. verða at nýta til vísundaliga kanna og úthyggjing av kolánámmum.
- II. Latid verður í stuðningi fyrifils upp til 50.000 kr. til gerð av vegi til Rangabotu, tó ikki meira enn 3/4 av útreiðslunum. Hesin peningur verður fyri fyrst lagdur út úr landskassanum og síðani afturgoldin honum, tá ið stuðningurin til kolánám er heimfluður.

Viðmerkingar:

Í eykafingsetuní i maí 1949 varð viðvikjandi nýtslu av Marshall-hjálpiní av hesum stuðningi m. a. samtykt at leggja av til vísundaliga kanna av námsmöguleikumum 200.000 kr.

Av lögtingsálitinum framgongur, at tað serliga og kanska bert varð hugsað um eina kanna av kolánámsmöguleikumum. Í august 1949 samráðfelist landsstýrið við umboð fyrí vik'smyndugleikarnar um at koma maður av Marshall-myndugleikarnar varð sendur til Føroyar at kanna kolánámsviðurskiðini. Hesin kóni maðurin, Henníng Marstrander, kolaverkfrøðingur, var so í Føroyum í mars, apríl og maí 1950 og kannaði hvørjir móguleikar vóru fyrí atferð at øysa upprunliga mál óktu kolaframleiðslu. Frágreiðing hansara "Report on the coal production on the Faeroe Islands" er send lögtinganómmunum og lliðunum.

Tá ið útsil Marstrandars bygdi uppá tál yvir kolanámgeðir, sum ikki vóru gjølla geologisk kannaðar, var eftir tilfæli frá jarðfrøðissavniinum samtyki ikki at taka stóð til móguliga finansiering av kolánámmum sum stórdríft, fyrr enn effik geologisk kanning var gjørd. Henda kanning verður nú gjørd av Dánmarks geologiske undersøgelser í samstarv við jarðfrøðissavnið, soleiðis at Dánmarks geologiske undersøgelser rínda hær útreiðslur, sum vilda stuðist av eini vanligari kanning, meðan landskassin ríndar hær útreiðslur sum slandst av, at kort í serliga stórum máli skulu gerast fyrí tøy óki, har kol finst.

Til hesar teknisk-vísundaligu kanningarnar er úr landskassanum goldið:

Henníng Marstrander	20.180,07 kr.
Geologiskar kanningar	2.191,03 kr.
	22.371,10 kr.
Til framhald av geologiskum kanningum	15.000,00 kr.
	37.371,10 kr.

Einig av hesum útreiðslum er flutt heim enn. Tá ið kanningarnar eru liðnar er eftir av til ætlaða stuðninginum um leið 162.000 kr., sum eftir til, sum fyriliggur í dag, ongur ætlanir eru gjørdar fyrí.

Tá ið nú einaferð er samtykt at seta 200.000 kr. av til kolanám, og allur hesin studningurin ikki verður brúktur til tey endamál, sum skuldu fremjast, liggur tað nærmest at nýta peningin til úthyggingar endamál í kolaframleiðsluni, t. d. nýggj innslög, propps o. t.

Slóani 1949 er til tilik endamál úr landskassanum veitt sum studningar:

Nýggj innslög í Hvalba og Trongisvág	48.370,00 kr.
(herav 2.000 kr. í láni)	
Skinnarar til Hvalba, Trongisvág og Fámjin . . .	7.863,48 kr.
Propps til Hvalba, Trongisvág og Fámjin	57.236,77 kr.
Rennistrong frá Drelnesi til Rangabotn (lagt út, stöðað ikki tíkin enn um studning)	16.073,65 kr.
	90.543,90 kr.

Herafturat kemur:

Tilsögn um lán til kolanámið í Rangabotni til keyp	
keyp av kassum v. m. til rennistrongin	12.000 kr.
Vegur til Rangabotn, atlaður at kosta 200.000 kr.,	
herav 3/4 í studningi	150.000 kr.
	162.000 kr.

Landsstýrið skal vísanði nú hesa frágreiðing mæla hjálvinda lögtinginum til at bróta lingsamtyktina av 1949, soleiðis sum uppskotid, so at læv 200.000 kr. kunnu flytast heim nú. Tánn peningur, sum ikki verður latin í studningi til Rangabotnsvegin, ferur í landskassan til afturrindan av nevndu útreiðslum.

1. viðgerð 12. desember og 2. og 3. viðgerð 13. desember 1952.
Uppskot landsstýrisins samtykt 21/0.

46. Umsókn um broyting í lóg um fiskivinnu innanfyri sjómark (snurruvád).

Ár 1952, 12. desember legði tingmaðurin J. P. Davidsen fram soljóðandi framlöguskriv d. 9/12-52 frá 6 Sandlingum:

Sum tingmaðurin kunnugt viðtók Ísland, aftaná dómavgerðina í Haag í trætumálinum millum Bretland og Noreg, frá 1. mai í ár at víðka um sjóterritoríum sítt. Og kom henda avgerð Íslendingu fíroysk-

ari fiskivinnu ógvuliga illa við. Men varð þó eingin veiðiháttur so hart rámaður sum snurraváðsveiðin. Allt það ekki, har snurraváðsför fiskaðu, er aflaði 1. maí íslenskt sjóterritorium.

Soleiðis ríkur hurtur av fiskimíðum, har vit á nógv ár hövdu fiskað, vóru vit nöyddir at leggja á annan bógv. Summir lögðu um til snörisveiði undir Íslandi, aðrir fóru at fiska síld.

Vegna less at bátur okkara er so lítil, at hann er ónýtiligur bæði til snörisveiði undir Íslandi og til síldaveiði, fóru vit at royna við snurravád undir Föroyum. Men hi hesin veiðiháttur hevur verið drivin ógvuliga lítið her kring oyggjar okkara, og bert á ökjum, sum liggja innanfyri það mark, har snurraváðsveiði, eftir kunngerð av 21. november 1952 og löglingslóg av 31. desember 1918, er loyvd, var úrslitið vána-lígt.

Um vit harafturumfti, innil vit hövdu fingið gjøttari kunnleika um bótnviðurskiptini, komdu fiska á öllum teim ökjum, har vit vístu, at hetta fiskitól kundi nýtast, hevði úrslitið verið væl betur.

Undirritaði eigarar av snurraváðsbátinum "Havsöki" loyva okkum ú við hesum at heita á heiðraða lögtling um at kunngerð av 21. november 1952 og löglingslóg av 31. desember 1918 verða broyttar soleiðis, at snurraváðsveiði verður loyvd einu vissa tíð av árinum eisini á teim ökjum, har hon nú er bannað. Í øðrum forðum eru tilíkar lógir soleiðis, at bert ein part av árinum er hann móti at fiska við snurravád nærundis landi.

Um heiðraða tingmenn ikki eru stultir at broyta lógina, loyva vit okkum at biðja um undantaksloyvi í fimm etia tvey ár at fiska eisini á ökjum, har það eftir galdandi lóg er bannað. Verður hetta undantaks-loyvi gívd okkum, verða vit óivað fírir fyri at vanna okkum kunnleika um viðurskiptini eisini innanfyri útgaldandi mark, at vit við góðum úr-slitu kunnu halda áfram við snurraveiði undir Föroyum.

1. viðgerð 13. desember og 1. mars 1953 legði fiskivinnuneyndin fram söljóðandi

Neondaráliti

Í skrivi frá 9. desember 1952 hava eigararnir av m/s "Havsöki" av Sandi, Johannes M. Olsen o. fl., beitt á tingið um at gera broytingar í reglunum um fiskiskap eftir kunngerðum nr. 56 frá 21. november 1912 og löglingslóg nr. 5 frá 31. desember 1918, soleiðis at fiskiskapur við snurravád vissa tíð av árinum verður loyvdur eisini á teim ökjum, har fiskiskapur eftir galdandi reglum er forboðin.

Grundtænar fyri hesi umsókn eru m. a. tann avgerð sum Ísland tók ilfjör frá 1. maí aftaná Haagardómni um sjómarkið í Norðurnoreg, at viðka um sjómarkið. Harvið er snurraváðsfiskiskapurin harðast raktur. Hartil er báturin, sum er 50 br. reg. tons, ov lítil og harvið ónýt-iligur bæði til snörisveiðu undir Íslandi og síldaveiðu.

Það verður eisini skilað til í umsóknini, at teir, um so er at fingið ikki vit gera broyting í galdandi reglum, fáa undantaksloyvi til fiski-skap innanfyri onnanfyri nevndu öki fyri eini 2 ár.

Í skrivi frá 8. januar 1953 hevur Johan Simonsen, Tórshavn, sum eigari av m/s "Hoyvík" eisini beitt á tingið um broyting av galdandi reglum, soleiðis at tað verður loyvt at røkja fiskiskap við snurraváði á Föroyskum sjóöki allar tíðir av árinum.

Alfrat II sum fram er ført omanfyri, skilar Jóhann Samuelsen III, at størur partur av tí fiski, sum veiddast kann við snurruváð inn á firðunum als ikki læst við óðrum fiskiambóðum og har til førir hann dóm fram, at fiskiskapur við snurruváð innanfyri sjómarkið kann vera lönandi og at fiskiskapur við snurruváð hevur undir Føroyum verið røktur við góðum úrsliti.

Í skrivi frá 17. januar 1953 hevur Klakksvíkar úteðrafelag biðið tingið um ikki at geva løyvi til nýtslu av snurruváð innanfyri sjómark í Føroyum.

Málið var til 1. viðgerð 12. desember 1952 og beint til fiskivinnu-nevndina.

Sum longu tilskilað eru galdandi reglur at farna í kunningarð nr. 36 frá 21. november 1952 og endurnýggjaðar og broyttar við lögtingslóg nr. 5 frá 31. desember 1948, harvið er løyvt at røkja fiskiskap við skoylváð í fíðarskeiðinum 1. april til 30. sept. við fiskiförum, sum ikki hava størri maskinkraft enn 10 h. k. inn at ein laju, sum er tilskilað í § 1 í lögtingslóg nr. 5 frá 31. desember 1948). Eftir § 1 í kunningarðini frá 1942 kemur snurruváð inn undir reglurnar í § 1. (smb. kunningarð nr. 25 frá 25. juli 1947) (hammarfot).

Fiskivinnunevndin hevur havt málið til umhugsunar og er samd um at mæla lögtingar frá sama er at geva nýtt frá galdandi reglur.

Uppskot

Eintak av nevndaráðilinum verður sent umsókjarnum.

2. viðgerð 6. mars 3. viðgerð 10. mars 1953.

Uppskot nevndinnar samtykt 13 - 0.

47. *Inntøkuskatt av rentum av innistandandi peningi í føroyskum bankum og sparikössum.*

Ár 1953, 9. mars legði lögmaður fram soljóðandi lógaruppskot við viðmerkingum:

Uppskot

III

Lögtingslóg um inntøkuskatt av rentum av innistandandi peningi í føroyskum bankum og sparikössum

§ 1.

Stk. 1. Renta, sum føroyskir peningastovnar geva av innistandandi peningi, skal ikki gevast upp. Í uppgerð av skattaskyldugari inntøku fyri skattárið 1954 (i Tórshavn fyr skattárið 1954-55) og fylgjandi ár eftir

§ 9 í kommunale skattalógini frá 12. mars 1923. Allar aðrar rentuinn-
tøkur skulu gevast upp eftir skattalógini § 9, e.

Stk. 2. Rentan av leim í stk. 1 nevnda innskotum verður alturímóti
skattað eftir reglunum í hesi lóg. Innskjótarnir bera skattin, men
peningastovnarnir rinda hann fyrí teirra rokning.

Stk. 3. Skatturin fer í landskassan, sum hann er.

§ 2.

Tann renta, sum tilskrivað verður konti innskjótaranna, verður
skattað antin hálvárliga, ella um endalig uppgerð verður gjörd til aðra
tíð, við $1/2$ % p. a. av tí peningandið ella leim peningandið, sum
bera rentuna. Skatturin verður rindaður av peningastovnumum bert
umav tí tilskrivaðu rentuni beinleiðis í landskassan.

§ 3.

Stk. 1. Persónur og stovnur o. a., sum eftir kommunuskattalógini frá 12.
mars 1923, smbr. lóg um skatt til Føroya amtskommunu frá 15. maj
1939, eru undanfikin skattaskylda her á landi, koma heldur ikki undir
skattaskylda eftir hesi lóg.

Stk. 2. Um so er, at peningastovnur hevur fikið av rentu, sum tilskrivað
er persóni ella stovni v. m., sum koma undir hesa lógargrein, kann
peningurin krevjast endurrindaður úr landskassanum, tá skrivligt krav
verður lagt inn og vátan frá viðkomandi peningastovni fylgír við.

§ 4.

Landsstýrið er heimilað at fyrisetu gjøllari reglur um skatta-
útrokningina og skattarínding, smbr. § 2 um endurrínding av goldnum
skatti smbr. § 3.

§ 5.

Bert móti reglunum í hesi lóg og reglugerðum, sum fyrisettar
verða eftir henni, koma undir sekt, sum fer í landskassan, um so er,
at meirari revsing er ikki uppiborin eftir almennu revsingarlógini.

§ 6.

Stk. 1. Hendu lóg kemur í gildi beinanvegin og kemur í nýtslu fyrstu
ferð í roknskaparári bankanna fyrí 1953 og sparikassana 1953/54.

Stk. 2. Í sjálvuppgávu fyrí skattaárið 1954 til Føreshavn fyrí skattaárið
1954/55 kemur bert sparikassarentan fyrí tíðarskeiðið 1/10 1952 til
31/3 1953.

Lagtingstav um indkomstskat af renter af indestående kapitaler i færøske banker og sparekasser.

§ 1.

Stk. 1. Ved opgørelse af den skattepligtige indtægt for skatteåret 1954
til Føreshavn for skatteåret 1954/55) og efterfølgende nur efter § 9 i den
kommunale skattelov af 12. marts 1923 medregnes ikke den rente, som
færøske pengeinstitutter yder af indskud. Alle andre renteindtægter
medregnes efter skatteovens § 9, e.

Stk. 2. Af renterne af de i stk. 1 omhandlede indskud svares derimod

skat overensstemmende med denne lovs regler. Skatten påhviler indskyderne, men betales for deres regning af pengeinstitutterne.

Stk. 3. Skatten tilfalder landskassen udelst.

§ 2.

Af rentebeløb, som tilskrives indskydernes konto, enten halvårsvis eller ved endelig opgørelse til andet tidspunkt, erlægges i skat 1 $\frac{1}{2}$ % p. a. af det eller de beløb, der danner basis for rentetilskrivningen. Skatten indbetales til landskassen direkte af pengeinstituttet af den tilskrevne rente.

§ 3.

Stk. 1. Personer og institutioner o. s. v., som i henhold til lov om den kommunale beskatning af 12. marts 1923, jfr. lov om skat til Færøernes amtskommune af 15. maj 1939 med ændringer, er undtaget skattepligt her i landet, er ogsaa undtaget skat efter nærværende lov.

Stk. 2. Samfund et pengeinstitut har beregnet skat af rente, som er tilskrevet en person, institution m. v., som omfattes af nærværende paragraf, kan beløbet fordras tilbagebetalt fra landskassen, naar kravet fremsættes skriftligt og er ledsaget af bekræftelse fra vedkommende pengeinstitut.

§ 4.

Landsstyret bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om skattens beregning og betaling jfr. § 2 og tilbagebetaling af erlagt skat jfr. § 3.

§ 5.

Overtrædelse af bestemmelserne i denne lov og de instrukser, som bliver udfærdiget i henhold til den, straffes med bøder, der tilfalder landskassen, samfund ikke højere straf er forskyldt efter den almindelige straffelovgivning.

§ 6.

Stk. 1. Denne lov træder i kraft straks og anvendes første gang for bankernes regnskabsaar 1953 og sparekassernes regnskabsaar 1953/54.

Stk. 2. I selvangivelsen for skatteaaret 1954 til Førløbsen for skatteaaret 1954/55 medregnes kun sparekasserrenten for tiden 1/10 1952 til 31/3 1953.

Vedmerking:

Á tingi er fómlegt uppskot til hækking av ellisrentum, vaxnausrentum, barnastyrki og styrk til fólk í heimarókt (flogtingsmál nr. 33, 1952). Þarfar landskassans av hesum útreiðslum verður, um þarfar kommunurnar verður hækkaður frá 1-10 til 1-6 av landskassans útreiðslum, um 185.000 kr. Fyri at henda hækking kann verða gjögnumförd er neyðugt at úlvega landskassanuta innfökur samsvarandi.

Landsstjórnin er greitt at líkningarvaldinum, við teiri myndugleika, tað hevur eftir útgaldandi skattalóg, er ógjörligt at eftiransa, at allar innfökur eru taldar við, tá líknað verður. Serliga er tøfört at fá allar rentuinntøkurnar ásumnaðar, mögulegt verður ti bert ein lítill partur av hesum innfökuum veruliga skattaðar.

Landsstjórið vil tí tilnefna, at rentuinntøkurnar av mnskotspeningi

í føroyskum peningasløvnum verða ikki taldur við í sjálvuppgávunum í framtíðini, men verður í staðin álagt peningasløvnum at skatta hesar rentur beinleiðis.

Hetta heldur landsstýrið best verður gjørt við, at ein partur av teirri rentu, sum peningasløvnamir rokna av innistandandi peningi, verður tikið frá sum beinleiðis skattur. Í uppskotinum er hesin partur settur til $1/2$ % p. a., t. v. s. at um peningasløvur rokna $3\frac{1}{2}$ % í rentu, so rindar eigarin $1/7$ ella um 11 % skatt av sínari rentuinnlöku.

Ætlanin er, at peningasløvnamir rokna skattin av rentuni hálvs- ársvíis, tá rentan verður tilskrivað, av samlaðari rentuhædd, og verður tí ógjørligt at býla nakran part av hesum skatti til kommunurnar. Landsstýrið vil tó halda, at tá hesin skattur serliga gongur til almanna- mál, sum veruliga nersa allar kommunurnar, so er hetta heldur ikki umráðandi, og meir tí til, at skatturin gongur óhýttur til landskassan, sum forlods heldur allar hesar útreiðslur.

Ógjørligt er at siga, hvussu nøgv meira henda skipan gevur í skatti av rentum enn eftir gomlu skipanini, men um roknað verður við innistandandi peningi uppá út við 90 mill. kr., so skuldi tann eftir upp- skotinum ásetti skattur verið um 300.000 kr. Við tað, at óknúni er hvussu stórir skatturin av hesari rentu var frammanundan, má hetta bert verða telt, og kann hann neyvan verða meitur lægri enn einar 10.000 - 50.000 kr. Her verður sostatt ein meiraínnlöka til landskassan uppá einar 250.000 kr. ella meira, við tað, at landskassin nú fær allan skattin og kommunurnar ongan part av honum. Tað kommunurnar missa av skatti er helst so lítið, at tað mestsum ongan mun ger fyri her.

Tær her settu hæddir av innistandandi peningi skulu verða minnk- aðar nakað við tað, at tann peningur, sum almennir stovnar og mögu- liga annar, sum undantikin skattaskyldu eru, heldur ikki skulu rinda henda skatt, men verður landskassin tó óivað at fáa einu meira-ínn- löku uppá einar 200.000 kr.

Í viðgerð 12. mars og 13. mars legði fíggingarnevndin fram so- ljóðandi

Átt

Av tí útreiðslur landskassans kómandi fíggingarár verða munandi størri, hevur landsstýrið lagt fram hetta uppskot til innlökulóg.

Fíggingarnevndin hevur víðgjørt málið og ásummar, at um javnvi skal fáast í fíggingarlógina er neyðugt at broyta teir möguleikar, sum nóguldandi skattalóg gevur. Eftir heimi skal renta av innistandandi peningi roknað uppí skattupplíktu mótoknum, men hetta verður tí verri bert gjørt í einstökum førum.

Við hesari lóg lagar man uppí hesa smøgn og vil røðandi fóa landskassanum einu meira ínnlöku uppá kr. 250.000.

Um innlánsrentan tellur niður umt 2 % verður landskassans partur sambært § 2 av stórum og nærie fíggingarnevndin tí til at broyta greinina soleiðis, at hesin partur ikki kemur upp um 1 %.

Øll nevndin er sámd um lógaruppskotið. Tó vil H. Iversen og A. Djurhuus gera ta viðmerking, at um lógtingið við hesari lóg lóg- gevur á einum øki, har tað ikki hevur rætt til tess, er tað ikki tilhølið.

Nevndin sefir so stafi fram hetta

Uppskot

Løgtingið samtykkir landsstýrisins uppskot til lóg um: Lantökunskatt av rentum av innistandaðri peningi í Föroyskum bankum og sparikössum við hesi broyting:

I § 2, 1. pkt. verður aftaná "rentuna" sett "tá hægst 1/5 av tí tilskrivaðu rentuni".

I § 2, 1. pkt. efter "rentetilskrivningin" "tá hægst 1/5 af den tilskrevne rente".

2. viðgerð 14. mars og 3. viðgerð 21. mars 1953.

Broylingaruppskot nevndinnar til § 2 samtykt 15. - 0.

Lógaruppskotið so broytt sett undir atkvøðu við navnaskalli:

Ja atkvøddu: J. H. Danbjørg, Fr. Bláhamar, P. M. Dani, P. Petersen; M. Holm, Th. Petersen, J. Kallsø, Tr. Samuelsen; O. P. Joensen, A. Djurhuus, H. Iversen, S. Ellefsen; A. Sørensen, H. Djurhuus, R. Long, Sören Danielsen og G. Lindenskov Samuelsen.

Nei atkvøddu: S. P. Zachariassen, J. P. Davidsen, og Jens Chr. Olsen.

Atkvøddu ikki: J. F. Øregaard, E. Waag, og D. P. Danielsen.

Burtur: J. P. Henriksen og H. v. Högdalsá.

Lógaruppskotið so broytt samtykt 17. - 3.

48. Loyvi og ábyrgd fyri láni til Telefonverk Føroya Løgtings.

Ár 1952, 16. desember legði H. Djurhuus, landsstýrismaður fenns-
soljóðandi lógaruppskot við viðmerkingum:

*Uppskot**til*

*Løgtingslóg um loyvi og ábyrgd fyri láni til Telefonverk
Føroya Løgtings.*

§ 1

Landsstýrið verður heimilað at geva loyvi og landskassans vegna at veðhalda fyri kr. 500.000. - í láni til Telefonverk Føroya lög-
tings. Lánið verður at nýta í samband við útbyggingina av telefonverk-
inum.

§ 2.

Henda lóg kemur í gildi beinanvegin.

*Løgtingslóg um tillutelse til og garanti for lån til Færøernes
Løgtings telefonverk.*

§ 1.

Landsstýrið heimindiges til þann landskassans vegna at gíve útlending og gúrantere for et laan, stórt kr. 500.000. til Færøernes bygging telefonværk. Laanet skal anvendes i forbindelse med udbygningen af telefonværket.

§ 2.

Denne lov træder straks i kraft

Vidmerkingar:

Í brævi, dagf. 25. november í ár, hefur telefonverkið upplýst, at verkið av egnum innlókum ikki er fært fyri at rinda fylgjandi útreiðslur, sum skulu greiðast áðrenn 31. mars 1953:

Útreiðslur og renta av lánum:

Færø Amts Sparekasse pr. 11/12	22.500	
Stor Nordiske Telegraf-Selskab pr. 11/12 ..	70.000	
Føroya Banki kassakredittur 11/12	6.000	98.500

Nýbygging:

Þæt Lív	20.000	
Ymist inventar	2.000	22.000

Tilfar til Tórshavnar uttanadevntrol:

Fýkkaklokkur, um 300 stk.,		
Sókkontaktir, um 250 sett		
duputt umstíllarar ca. 100 sett		
Ymist umstíllingarbord		150.000

Ymist tilfar:

Smál tilfar		30.000

Arbeidslón:

Automatslóm	12.000	
Tórshavnar net	15.000	
Tórshavnar umvæling av vegum	26.000	
Tórshavnar haldarar	20.000	
Svenskar fyrislóðumáðar í 12 mánaðir	60.000	
Sallangaró nýanlegg	52.000	185.000

Ymist:

Ymist		30.000

581.000

Tann Marshall-studningur, 2 mill. kr., sum varð veittur verðmátt er nú atur brúktur til úthygging. Tilfært hefur landskassin lagt út fyri verkið kr. 331.091,67.

Landsstýrið hefur kannað møguleikarnar fyri láni, og er úttítt til, at Føroya Banki kann loma 500.000 kr. móti landskassabýrgd.

Landsstýrið skal so stalt löyva sár at mæla til, at frammanfyri nevndu uppskot verður samtykt.

1. viðgerð 2. og 3. viðgerð 17. desember 1952.

Uppskot landsstýrisins samtykt 16. 11.

49. Lögtingslóg um tekniskar innleggingar.

Ár 1953, 23. februar leðgi lögmátt fráð seljðandi lözuppskot við viðmerkingum:

Uppskot

til

lögtingslóg um tekniskar innleggingar

§ 1.

Arbeidi við almenn verk til veitingar av vatni, gassi, elektrisiteti við sterkstreymi og avlop og teir leiðningar, sum hoyra til her eindóku innleggingarar (haruppi innanhýsis skiltvatnnavlop) og eisini tól, sum eru ella ættast sett fäst í veitingina, mugu berð gerast av persónum, sum hava heimild frá leiðsluni í viðkomandi veki, veitingarfelag o. l. og í kommunum eftir avgerð kommunustýrisins. Heimild til at gera arbeidi við elektrisiteitsveitingar og tilhoyrandi leiðningar kann berð gevast persónum, sum hava fikið eina av teim royndum fyri elektriskar innleggjarar, sum ráðharradeildin fyri almennu arbeidi hevur góðkent eftir § 5 í lóg nr. 169 frá 11. mai 1935 um elektriskar sterkstreymaveitingar (smbr. tó § 9), smbr. kunngerð nr 172 frá 10. mai 1952 um royndir fyri elektroinnleggjarar.

§ 2.

Avgerðir, sum tiknar eru eftir § 1 og her heimildir, sum givnar eru eftir teim, hava gildi fyri alt viðkomandi verk, minnasta til, sum lød liggur í fleiri kommunum.

§ 3.

Landsstýrið tekur endaliga avgerð í ivasurningum, hvør leiðslan ella hvørð kommunustýri skal taka avgerð og veita heimild innanfyri eitt óki.

§ 4.

Viðkomandi leiðsla ella kommunustýri kann eisini við fyrifl av

galdandi lóggávu fyrirseta gjöllari reglur í reglugerð um útlínning av teim arbeidum, sum koma undir heimildina.

Spurningur, um fyrstihandi regla av røttum er tikin inn í reglugerðina; kann skjótast inn til landsstýrið, sum endaliga avger spurningin.

§ 5.

Ein givin heimild til gerð av arbeidum, sum koma undir hesa lóg, kann takast aftur av tí leiðsla ella tí kommunustýri, sum givið hevur heimildina, tí leiðsla ella kommunustýri heldur, at viðkomandi innleggjari er grovliga ella íðuliga órøkin í útlínning av einum ella fleiri arbeidum, sum gjörd eru eftir heimildini.

§ 6.

Ein avgerð, sum leiðsla ella kommunustýri hevur tikið eftir § 1, at arbeiði eftir nevndu lógargrein bert kunnu gerast av persónum, sum hava heimild til tess, kann av kommunustýri í hvørjari kommunu, sum hon kemur inná, skjótast inn til landsstýrið, um so er, at avgerðin viðkemur arbeidum í øðrum kommunum.

Þisini kunnu avgerðir um veiting ella afturtøku av heimild skjótast inn til landsstýrið bæði av kommunustýrum í teim kommunum, sum koma inn undir avgerðina og av einumhvørjum persóni sum heimild er sýtt, um so er at viðkomandi hevur tikið eina kommunala ella eina størri yrkisroynd.

Endaliga kann einhvør avgerð um fráføku av heimild skjótast inn til landsstýrið, tíka mikið um heimild er givin eftir hesi lóg ella eftir fyrr guldandi lóggávu.

Kæmfrestin er í øllum førum 8 vikur frá tí, viðkomandi kommunustýri ella persónur próvført hevur fingið frásögn um avgerðina.

Viðvíkjandi elektriskum verkum tekur landsstýrið avgerð í hvørjum einstökum føri eftir samráðing við Færøernes elektricitets-næva.

§ 7.

Ínanfyri ðki, har avgerð er ikki tikin um heimild eftir § 1, mugu arbeiði uppá elektrisk verk bert gerast av persónum, sum hava tikið eina roynd fyri elektriskar innleggningar, sum góðkend av ráðharradeildini fyri almenn arbeiði eftir lóg nr. 169 frá 11. maí 1935.

Viðvíkjandi hinum í § 1 nevndu arbeidum kann landsstýrið, har viðurskiptini eru til tess, avgera, at tilík arbeiði eina mugu gerast av persónum, sum aðrastaðnis hava fingið heimild.

§ 8.

Hann, sum utan heimild eftir frammanfyri stundandi reglum ger nakað arbeiði, sum eftir hesi lóg er tilskilað persónum, sum hava heimild til tess, kemur undir sekt, sum ikki fer undir kr. 50. Undir sekt, sum ikki fer undir kr. 25, kemur bæði hann, sum fingið hevur heimild, men sum ikki heldur hee forskriftir, sum givnar eru eftir § 1 og hann sum letur persónar utan heimild gera arbeiði, sum eftir hesi lóg eru tilskilað persónum, sum hava heimild til tess.

Tilík máf fara fram sum lögreglumál

Sekir sum standast av hesi lóg fara í landskassan

§ 9.

Landsstýrið kann eftir samráðing við Færøernes elektricitets-nævn geva undantaksloyvi frá reglunum í § 1, seinasta punktum og § 7, stk. 1, og fyriseta bráðfengisreglur.

§ 10.

Lóg nr. 9 frá 23. januar 1903, smbr. § 4 í kgl. fyriskipan nr. 231 frá 20. desember 1929, fer úr gildi.

Hejmildir sum veittar eru og forskriftir sum fyrisettar eru eftir nevndu lóg hava framvegis gildi, til tær verða broyttar ella fíknar aftur eftir reglunum í hesi lóg.

Físini § 5, stk. 1, 4. og 4. punktum, í lóg nr. 169 frá 11. maj 1935 um elektrisk sterkstreynsverk, smbr. kgl. fyriskipan nr. 63 frá 27. mars 1936 og bráðfengis kunngerð nr. 28 frá 12. november 1943 (undantaksloyvi frá elektricitetsnævnet viðvíkjandi § 5, 1. stk. 2. punktum í sterkstreynslógini), fara úr gildi.

§ 11.

Henda lóg kemur í gildi

Lagtingstob og tekniske installationer.

§ 1.

Arbejder ved anlæg for offentlig forsyning med vand og gas og ved elektricitetsforsyningsanlæg (sterkstrøm) samt ved klokanlæg og ved de til sadanne anlæg i de enkelte installationer hørende ledninger (herunder indvendige husspildevandsledninger) og apparater, som er eller agtes fast forbundet til anlægget, maa efter beslutning af ledelsen for vedkommende værk, forsynings-selskab o. lign. — ved kommunale anlæg efter beslutning af kommunalbestyrelsen — kun udføres af personer, der har opnaaet bemyndigelse af vedkommende ledelse eller kommunalbestyrelse. Bemyndigelse til at udføre arbejder ved elektricitetsforsyningsanlæg samt tilhørende ledninger m. m. kan kun gives til personer, der har bestaaet en af de af ministeriet for offentlige arbejder i henhold til § 5 i lov nr. 169 af 11. maj 1935 om elektriske stærkstrømsanlæg godkendte prøver for elektriske installatører (jfr. dog § 9), jfr. bekendtgørelse nr. 172 af 11. maj 1932 om prøver for elektroinstallatører.

§ 2.

De i medfør af § 1 trafte beslutninger og de i henhold til disse meddelte bemyndigelser har gyldighed for hele det pågældende anlæg m. v. uden hensyn til, om anlægget er beliggende i flere kommuner (jfr. dog § 3).

§ 3.

Landsstyret afgør endeligt tvivsspørgsmaal om, hvilken ledelse eller kommunalbestyrelse der skal kunne træffe beslutning og meddele bemyndigelse inden for et område.

§ 1.

Den paagældende ledelse eller kommunalbestyrelse kan under iagttagelse af bestemmelserne i den bestaaende lovgivning endvidere udfærdige bestemmelser for udførelsen af de af bemyndigelsen omfattede arbejder. Spørgsmaal om, hvorvidt en ordensmæssig bestemmelse med følge er oplagt i reglementet, kan indendes for landstyre, der endelig afgør sagen.

§ 2.

En given bemyndigelse til udførelse af arbejder, som omhandles i denne lov, kan tilbagekaldes af den ledelse eller kommunalbestyrelse, som har meddelt bemyndigelsen, naar denne finder, at den paagældende installatør har udvisi grov eller gentagen forsømmelighed ved udførelsen af et eller flere i henhold til bemyndigelsen udførte arbejder.

§ 3.

En af ledelsen eller af en kommunalbestyrelse i medfør af § 1 truffen beslutning om, at de i nævnte lovbestemmelse omhandlede arbejder kun maa udføres af dertil bemyndigede personer, kan, for saa vidt den angaar arbejder i andre kommuner, jfr. § 2, indendes for landstyre af kommunalbestyrelsen i hver af de kommuner, hvis område berøres af beslutningen.

Endvidere kan beslutninger om meddelelse eller nægtelse af bemyndigelse indendes for landstyre saavel af kommunalbestyrelsen i de kommuner, der berøres af afgørelsen, som af enhver person, hvem bemyndigelse er nægtet, for saa vidt den paagældende har bestaaet en kommunal fagprøve eller videregaaende prøve.

Endelig kan enhver beslutning om fratagelse af bemyndigelse indendes for landstyre, hvad enten bemyndigelse er meddelt i henhold til nærværende lov eller tidligere lovgivning.

Ankefristen er i alle tilfælde 8 uger, efter at beslutningen høvisligt er meddelt den paagældende kommunalbestyrelse eller person.

For elektriske anlægs vedkommende træffer landstyre i det enkelte tilfælde afgørelse efter forhandling med Færøernes elektricitetsnævn.

§ 4.

Inden for områder, for hvilke der ikke er truffet beslutning om bemyndigelse i medfør af § 1, maa arbejder vedrørende elektriske anlæg kun udføres af personer, som har bestaaet en af ministeriets for offentlige arbejder i henhold til lov nr. 169 af 11. maj 1935 godkendt prøve for elektriske installatører.

Med hensyn til de øvrige i § 1 omhandlede arbejder kan landstyre, hvor forholdene taler derfor, bestemme, at saadanne arbejder alene maa udføres af personer, som endelsteds har opnaaet bemyndigelse.

§ 5.

Den, der uden at have opnaaet bemyndigelse i henhold til foranstaaende bestemmelser udfører noget arbejde, som i medfør af denne lov er forbeholdt dertil bemyndigede personer, straffes med bøde ikke under kr. 50. Med bøde ikke under kr. 25, anses saavel den, der har opnaaet bemyndigelse, men som fildesætter de i medfør af § 1, ud

lærdigede forskrifter, som i medfør af denne lov er forbeholdt dertil bemyndigede personer, udføre af personer uden bemyndigelse.

Sager herom behandles som politisager.

Bøder for overtrædelse af denne lov tilfalder landskassen.

§ 9.

Landsstyret kan efter forhandling med Færøernes elektricitetsnævn dispensere fra de i § 1, sidste punktum, og § 7, stk. 1 indeholdte bestemmelser samt udfærdige overgangsbestemmelser.

§ 10.

Lov nr. 9 af 23. januar 1903, jfr. § 4 i kgl. anordning nr. 234 af 20. december 1929 ophæves. De i medfør af nævnte lov udfærdigede bemyndigelser og forskrifter vedbliver at have gyldighed, indtil de ændres eller tilhægekaldes i medfør af bestemmelserne i nærværende lov.

Endvidere ophæves § 5, stk. 1, 1ste og 1de punktum, i lov nr. 169 af 11. maj 1935 om elektriske stærkstrømsanlæg, jfr. kgl. anordning nr. 63 af 27. marts 1936, samt midlertidig kundgørelse nr. 28 af 12. november 1943 (dispensation af elektricitetsnævnet vedrørende stærkstrømslovens § 5, 1. stk., 2. pkt.).

§ 11.

Denne lov træder i kraft

Viðmerkingar:

Galdandi lóg um tekniskar innleggingar er nr. 9, frá 23. janúar 1903. Hendi lógin gælt upprunliga ikki fyri Føroyar, men fyri elektriskar innleggingar kom hon í gildi í Føroyum eftir § 4 í kgl. fyriskipan nr. 234 frá 20. desember 1929, har eftir lógin nr. 77 frá 19. apríl 1907 um elektrisk stærkstreymswerk kom í gildi í Føroyum, soleiðis sum hon er broytt eftir lóg nr. 146 frá 20. apríl 1928.

Elektrisitetsnevndin hevur hildið, at reglurnar í nevndu § 4 í mongum førum eru ikki tðarlúskandi og landfótið hevur tessvegna eftir nevndinnar einmætti tilmæli flýttad reglur samsvartandi teim sum galda í Danmark eftir lóg nr. 151 frá 7. mai 1937 um tekniskar innleggingar við teim avvikum, sum viðurskiiftunum her lóva.

So stalt loyvir landsstýrið sær at seta fram uppskot til lögtingslóg um tekniskar innleggingar við landsstýrisins viðmæli.

1. viðgerð 26. februar 1953 og málið beint til lógarnevndina.

27. mars 1953 samtykt í lögð at goyma málið til ólavsøku.

50. Umsókn frá Sands kommunum um endurrind- ing av útreiðslum til havnarprojekteringar.

Ár 1953, 27. februar legði tingmaður L. P. Davidsson fram sáljóðandi framlöguskriv, d. 12/2 1953 frá Sands sóknarstýri:

Fyri tveimum árum síðani heltu vit á landsverkfrøðingin um at fáa framhaldi av brúngarðinum projekterað, av tí at vit ikki vóru í lva um, at oyggjarkavnin skuldi gerast á Sandi.

Verkfrøðingsskrivstovan, sum ikki hevði fíð til hetta, bað so saman við okkum hr. Anthón Djurhuus, verkfrøðing, um at gera hetta arbeiði, sum kom at kosta 6.092 kr.

Av hesum hava vit goldið 3.000 kr. Tá hetta er nógvur peningur, umframt aðrar útreiðslur, vilja vit hoyva okkum at heita á tað láttvirda ting, um at fáa henda pening goldnan, antin av milliónini sum fyri ca. 6 árum síðan bleiv játta til oyggjarkavna ella av Marshall-peningi.

1. viðgerð, 2. mars og 26. mars legði fíggjarnævndin fram sáljóðandi

Álit

Sóknarstýrið á Sandi vundi sær í 1951 til landsstýrið og verkfrøðingsskrivstovuna og bað um at fáa gjørt eina tekning og kostnaðarættlan til leingjan av brúngarðinum, ið verjur havn feirra, tí sum tikið verður til orða teir rokna við, at tað milliónin, sum fyri 6 árum síðan varð játtað til oyggjarkava, bleiv nýtt á Sandi.

Verkfrøðingsskrivstovan hevði ikki stundir til at gera hetta arbeiðið, og vil sóknarstýrið vera við, at landsverkfrøðingurum samum við teimum bað Anthón Djurhuus, verkfrøðing, um at gera hetta arbeiðið, sum kostaði 6092 kr. Sands kommunu biður nú fíggjarnævndin um at gjalda hesar útreiðslur.

Reglan er tann, at slíkar útreiðslur verða lagdar atintri byggi-peninginum, og á tað látt fær kommunan ein part av sínum kanna-ingarútreiðslum afturgoldnar, tá arbeiðið er liðugt. Men arbeiðið á Sandi er ikki byrjað; so stalt er tað heldur breittligt at ganga sóknarstýrinum á mál.

Men aftaná tingingar við landsverkfrøðingun, og av tí sóknarstýrið í samráð við umsitingina hevur vent her til Anthón Djurhuus er fíggjarnævndin huga at víkja frá regluni og í hestum fíggjarnævndin at játtað verður 3.000 kr. av tí peningi, ið játtað er til oyggjarkava. Fíggjarnævndin hevur álagt landsverkfrøðinginum at gera eina sóknarstýrum, sum heita sær kanna-ingarhjálp uttan fyri landsverkfrøðingsskrivstovuna, tað pára greitt, at slíkar útreiðslur má kommunan leggja út, til hon saman við studeinginum til ta fíðna arbeiðið fær ein part endurgoldnan.

Samsvarandi hesum setur fíggjarnævndin fram hetta

Uppskot

Løgtingið samtykkir, at av tí peningi, sum játtað er til oyggja-

lætur á Sandeynni, verður jáltað Sands kommunu 3.000 kr. til kunn-
ingurútreiðshir, sum Anthon Djurhaus, verkfróðingur hefur gjört fyri
kommununa.

2. og 3. viðgerð 27. mars 1953.

Formaðurin legði fram söljóðandi brøylingaruppskot frá J. P.
Davidsen o. fl:

"Í staðin fyri kr. 3000. " í nevndaruppskotinum verður sett "kr.
6002. ".

Brøylingaruppskotið fall 7 - 0.

Uppskot nevndinnar samtykt 22 - 0.

51. Umbygging av Söltuvíksvegnum uppfrá Klivagjógv.

Ár 1953, 27. februar legði tingmaðurin J. P. Davidsen fram so-
ljóðandi Framløguskriv, d. 12/2 1953 frá Sands sáknarsýri:

Vegurin yvuri í Söltuvíksskilyvjunum stendur fyri omanlöp upp-
frá Klivagjógv er lættisligur at koyra offir, tað verður í nevðugt
at gera hann ovari.

Hvussu nógv hella kemur at kostu, kunnur vit ikki siga og vilja
vit í bjóða tingið heila á landsverkfróðingun fyri at fáa hella kannað.

Samstundis vilja vit sökja tingið um studning til hella.

Tað var fyri nókrum árum síðani hölt uppá henda veg og bleiv
há ikki allur peningurin, sum jáltaður til hella, brúktur. Tað var í
hildið at vera nýttuleyst at gera meira. Í tað kundi bliva nevðugt um
stutta tíð at leggja vegin ovari.

1. viðgerð 2. mars og málið heint til havna- og veganevndina.

27. mars 1953 samtykti tingið at goyma málið til úlavsöku.

252 Broyting í fyriskipanum um eftirlit við maskinum og dampketlum.

Ár 1953, 27. februar legði lögmaður fram sáðandi lógaruppskot við viðmerkingum:

Uppskot 1.

Broyting í anordning for Færøerne nr. 308, 23. juli 1923, om forebyggelse af ulykkestilfælde ved brug af maskiner.

§ 1.

I §§ 1, 2, 5, 6, 8, 11 og 15 verða orðini "arbejds- og fabriksilsynet", "fabriksilsynet", "ilsynet" og "Direktøren for arbejds- og Fabriksilsynet" broytt til "landsstýrið".

§ 2.

I §§ 2, 6, 7, 9 og 12 verður orðið "indenrigsministeren" broytt til "landsstýrið".

§ 3.

I § 9 verður "fabriksilsynet" broytt til "tann av landsstýrinum setta eftirlitsmann".

I § 9 verða þellini: I tilfælde og restin av paragraffini strokin.

§ 4.

§ 10 verður broytt soleiðis:

Landsstýrið er hægst myndugleiki viðvíkjandi maskineftirlitinum í Føroyum. Til at hava eftirlitið við maskinum á teim ymsu plássunum setur landsstýrið ein maskineftirlitsmann.

Løn hansara verður eitt av landsstýrinum ásett *honorat*.

Sum *uppískoyft* til løn hansara verður landsstýrinum heimilað at áleggja stórri virkjun (herundir el-verkun) eitt ávíst gjald fyri eftirlitið av maskinum teirra eftir nærri fyriskipan av landsstýrinum.

Tað er einki til hindurs fyri, at maskineftirlitsmaðurin eisini kann hava umsjón við dampketlum á landi.

Eftirlitsmaðurin skal fyri landskassans rökning keypa gerðabók og lata gera kort-yvirlit yvir øll virkin, sum hava maskiner, ið kunnast skulu.

I gerðabókin og á hvørjum korti verða allar fýrvandi upplýsingar fýrdar, hetundir mer sýn og eykasýn hevur verið.

Um manglar eru, skal eftirlitsmaðurin innan 2 mánaðar kanna eftir, um manglarnir eru böttir.

I teim fýrum, har tað hevur víst seg neyðugt við einum eykasýni, skal brúkarin (eigarin) gjalda eftirlitsmanninum upp í 25 kr. fyri hefta sýn.

Um tað við eitt eykasýn aftur visir seg at vera manglar, skal eftirlitsmaðurin siga landfótanum frá hesum.

§ 5.

I § 16 verður "statskassen" broytt til "landskassin".

§ 6.

Enda lóg kemur í gildi heiman vegin.

Ændring í mörðning for Færöerne nr. 308 af 23. juli 1923 om forebyggelse af ulykkestilfælde ved brug af maskiner

§ 1.

I §§ 1, 2, 5; 6; 8; 11 og 15 ændres ordene "arbejds- og fabriks-tilsynet", "Fabrikstilsynet", "tilsynet" og "direktøren for arbejds- og fabriksstilsynet" til "landsstyret".

§ 2.

I §§ 2, 6, 7, 9 og 12 ændres ordet "indeniørgsministeren" til "landsstyret".

§ 3.

I § 9 ændres "fabrikstilsynet" til "den af landsstyret ansatte tilsynsførende".

I § 9 udgaar stykkerne: I tilfælde og resten af paragraffen.

§ 4.

§ 10 ændres saaledes:

Landsstyret er den øverste myndighed med hensyn til maskintilsynet paa Færøerne. Som tilsynsførende med maskinerne paa de forskellige pladser ansætter landsstyret en maskintilsynsmand.

Denne lønnes med et af landsstyret fastsat honorar.

Som tillæg til maskintilsynsmandens løn benyttes landsstyret til at paalægge større virksomheder (herunder el-værker) at betale én nærmere fastsat afgift for tilsynet med vedkommende maskiner efter landsstyrets nærmere foranstaltning.

Der er intet til hinder for, at maskintilsynsmanden ogsaa kan have tilsyn med dampkedler paa landjorden.

Tilsynsmanden skal for landskassens regning anskaffe en forhandlingsprotokol og et kartotek over alle virksomheder, hvis maskiner skal efterses.

I forhandlingsprotokollen og paa hvert kartotekskort skal alle nødvendige oplysninger føres, herunder hvornår syn og ekstraordinære syn er foretaget.

Hvis der findes mangler, skal tilsynsmanden inden to måneder undersøge, om manglerne er rettede.

I tilfælde, hvor det har vist sig nødvendigt at afholde ekstraordinære syn, skal brugerens (ejeren) betale op til 25 kr. for disse syn.

Hvis der ved et ekstraordinært syn viser sig stadig at være mangler, skal tilsynsmanden underrette landfogeden herom.

§ 5.

I § 16 ændre "statskassen" til "landskassen".

§ 6.

Denne lov træder straks i kraft.

Uppskot II.

Brýting í amóðning nr. 171 af 18. júní 1926, hvorved lóv um tilsyn med dampkedler paa landjorden af 4. oktober 1919 sættes i kraft paa Færøerne.

§ 1.

I §§ 2, 4, 6, 8, 10, 13, 15, 16, 17 og 18 verða orðini "socialministeren", "amtet", "direktoratet for arbejds- og fabriksilsynet" broytt til "landsstýrið".

§ 2.

I §§ 1, 10, 11, 11; 15; 16; 17 og 20 verður "Tilsynet" broytt til "tann av landsstýrinum settu effirlitsmanni".

§ 3.

§ 19 verður broytt soleiðis:

Tað effirlit við dampkettum á landi, sum framt skal fara sambært frammanfyri nevndu fyriskipanir, verður at útinna av einum av landsstýrinum settum effirlitsmanni.

Lán effirlitsmannsins verða *tey av landsstýrinum ásettu gjöld fyrri umsjón av dampkettum*. Gjöldini kunna innkrevjast við útpanting.

Effirlitsmaðurin hevur í starvi sínum rætt til at fáa atgongd til öll hóli og pláss, har dampkettar og lutir til ólíkar finnst, ella har dampur frá hesum verður leiddur.

§ 4.

I § 20 verða orðini "at erlægge til tilsynet et beløb af 30 kr. uanset kedelens størrelse" broytt til "at gjalda effirlitsmanninum eitt av landsstýrinum ásett gjald eisini fyri effirsyn, svarandi til stöðkina á kettinum".

§ 5.

I § 21 verður "statskassen" broytt til "landskassin".

§ 6.

Henda lóg kemur í gildi beinan vegin.

Ændringer i anordning nr. 171 af 18. juni 1926, hvorved lov om tilsyn med dampkedler paa landjorden af 4. oktober 1919 sættes i kraft paa Færøerne.

§ 1.

I §§ 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 13, 15, 16, 17 og 18 ændres ordene "socialministeren", "amtet", "direktoratet for arbejds- og fabriksilsynet" til "landsstyret".

§ 2.

I §§ 1, 10, 11, 11; 15; 16; 17 og 20 ændres "tilsynet" til "den af landsstyret ansatte tilsynsmand".

§ 3.

§ 19 ændres saaledes:

Det tilsyn med dampkedler paa landjorden, der i henhold til for-

anstaaende anordninger skal udføres, paahviler en af landsstyret ansat tilsynsmænd.

Tilsynsmændene lønnes med de samme afgifter, som af landsstyret er fastsat for tilsyn med dampkedler paa landjorden. Afgifterne kan indkræves ved udpantning.

Tilsynsmændene har i sit arbejde ret til adgang til alle lokaler og områder, hvor dampkedler og dele til saadanne forefindes, eller hvortil damp fra samme ledes.

§ 4.

I § 20 ændres ordene "at erlægge tilsynet et beløb af 30 kr. uanset kedelens størrelse" til "at betale tilsynsmændene en af landsstyret fastsat afgift ogsaa for eftersyn, svarende til kedelens størrelse".

§ 5.

I § 21 ændres "slutskassen" til "landskassen".

§ 6.

Denne lov træder straks i kraft.

Viðmerkingar til uppskot I og II.

Frá 1. apríl 1951 er eftirlitið við dampkellum á landi og við maskinum yvirtekið sum sermál, og eru útreiðslurnar hesum viðvíkjandi frá nevnda degi goldnar av landskassanum.

Tær gjördu broytingar fylgja av, at viðkomandi öki nú er yvirtekið.

ad § 4 í uppskoti I. Henda broyting, horeftir skipanin við maskinsýnismonnum er streikin, hevur landsstýrið hildið verið neyðugt, um reglurnar skulu yvirhaldast, eftirsum tað vísir seg, at nógvar kommunur yvirhóvu eru ókunnugar við nevnda skipan og ongum maskinsýnismanu hava. T. d. kann nevast, at Tórshavnar býráð ongum maskinsýnismann hevur.

Landsstýrið hevur eisini hildið tað verið neyðugt, at tað fær heimild til at áleggja stórrí vøkjum t. d. el-verkum, turkibúsum og stórrí kompressarum eitt húsandi gjald, soleiðis at eftirlitið fyri ein stóran part fíggjarliga sæð kann klára seg.

Fyri at eftirlitið skal fara fram so regluliga sum möguligt, hevur landsstýrið skotið upp, at ótaki kann vera til hindur fyri, at ein og sami maður hevur eftirlitið bæði við maskinum og dampkellum.

Orsøkin til, at skotið er upp at broyta gjaldið sum maskineftirlitsmenninir fingu fyri eykasýn, upp í kr. 25,00, er tann, at eftirlitsmaðurin ikki er staddur á sama plássi, men skal ferðast kring all landið, hvat gevur eykautreiðslur, og líkaleiðis, at prístalið, síðan reglurnar av fyrstan tíð komu í gildi, er ógvuliga nógv hækkað.

ad § 4 til uppskot II. Viðvíkjandi teið gjöldum, sum galdandi eru eftir donskum reglum, kann upplýsast, at gjöldini fyri hövuðssýn eru hesi:

Fyrir kellar við hjólastóð yfir 75 m² kr. 360,00.
 30 — 75 m² kr. 240,00.
 12 — 30 m² kr. 150,00.
 undir 12 m² kr. 90,00.

kófikettur og aftræks-

forvarnere (economisere) kr. 90,00.

Hövuðssýn skal fara fram fjórða hvört ár, en ekki ketilin er fluttur, ella hövuðsumvældur. Það er birt fyrir hövuðssýn, at gjald skal bitast. Landsstýrið hefur í ætlan at breyta hesar reglur soleiðis, at eftirlitsmaðurin fær goldið gjald hvörja ferð. Hann sýnar ketilin, eisni fyrir eftirsýn, sum regluliga skal fara fram hvört ár, men at lækka gjaldið samsvorandi. Hetta hefur týdning, so ein og sami eftirlitsmaður ekki birt tekur eftirsýn, sum eftir reglunum higar til ekki skal gjaldast nakað fyrir, meðan hann sum verið hefur frammannundan, fær fyrir hövuðssýn.

1. viðgerð 2. mars og málið beint til lögarnevndina.

27. mars 1953 samtykti tingið at goyma málið til ólavsöku.

53. Fíggjarætlan fyrir kirkjugrunnin.

Ár 1953, 11. mars legði R. Long landsstýrismaður fram soljóðandi uppskot við viðmerkingum:

Uppskot.

<i>Innlökur:</i>	Roknskapur 1951/52.	Fíggjarætlan 1953/54.
1. Endurgjald fyrir fíggjund	kr. 7.800.	kr. 7.800.
2. Innflutningsgjöld	kr. 20.000.	kr. 20.000.
3. Fýkastudningur	kr. 25.000.	kr. 68.000.
4. Munur	kr. 71.101,50	kr. .
	kr. 127.901,50	kr. 96.800.
<i>Útreiðslur:</i>		
A. Vanligar umvælingar av kirkjun . . .	kr. 57.791,83	kr. 57.500.
B. Kirkjugarðar	kr. 8.617,80	kr. 5.000.
C. Prestaflutningur	kr. 8.811,00	kr. 8.800.
D. Ymist	kr. 2.540,53	kr. 1.000.
E. sludningur til nýggja kirkju	kr. 50.137,34	kr. 1.000.
F. Skuld til landskassan	kr. .	kr. 20.000.
	kr. 127.901,50	kr. 96.800.

Víðmerkingar:

Í 1951 vorðu aðanfyrr nefndu kirkjur sýnaðar og útreiðslurnar mettar til:

1. Skopunur kirkja	um kr.	1,200.
2. Sands kirkja	um kr.	3,500.
3. Húsavíkar kirkja	um kr.	2,500.
4. Skálavíkar kirkja	um kr.	1,800.
5. Skúvoyrar kirkja	um kr.	1,350.
6. Sandvíks kirkja	um kr.	1,600.
7. Hvalbiar kirkja	um kr.	1,375.
8. Fámjóns kirkja	um kr.	3,110.
9. Tvöroyra kirkja	um kr.	1,000.
10. Høvs kirkja	um kr.	880.
11. Vágs kirkja	um kr.	175.
12. Sumbiar kirkja	um kr.	2,000.
13. Saksunar kirkja	um kr.	1,100.
14. Tórshavnar kirkja	um kr.	15,500.
15. Gøtu kirkja	um kr.	1,230.
16. Oyndarfjarðar kirkja	um kr.	2,010.
17. Funningis kirkja	um kr.	2,310.
18. Gjófar kirkja	um kr.	1,900.
19. Norðskála kirkja	um kr.	2,100.
20. Løvíks kirkja	um kr.	920.
21. Sandavágs kirkja	um kr.	1,000.

Íðsamans um kr. 55,510.-

Í teim flestu förmum eru útreiðslurnar ikki uppgjörðar í sýningum og vorðu nefndu útreiðslur til bert ætlaðar soleiðis undir viðgerðini av fíggjarættanini.

Í hesum fíggjarári hava útreiðslurnar til umvæling av nefndu kirkjum verið um kr. 32,000. — táknað av hesum peningi er tó ført undir seinasta fíggjarárið.

Samr. tey kirkjusýna ið gjörð eru í 1952, skulu aðanfyrr nefndu kirkjur umvælast, og útreiðslurnar verða hesar:

1. Kaldhaks kirkja	um kr.	500.
2. Hósvíkar kirkja	um kr.	1,500.
3. Porkeris kirkja	um kr.	8,000.
4. Hvannasunds kirkja	um kr.	3,500.
5. Tjörnuvíkar kirkja	um kr.	2,000.
6. Selatréðs kirkja	um kr.	2,000.
7. Haldórsvíkar kirkja	um kr.	1,500.
8. Høsts kirkja	um kr.	310.
9. Kollafjarðar kirkja	um kr.	2,000.
10. Kvívíkar kirkja	um kr.	3,910.
11. Bíggjar kirkja	um kr.	360.
12. Vestmanna kirkja	um kr.	1,250.
13. Sandavágs kirkja	um kr.	2,500.
14. Eiðis kirkja	um kr.	300.
15. Norðskála kirkja	um kr.	1,200.
	um kr.	33,830.

Her hefur það eisini verið neyðugt að setla útreiðslurnar í teim förmum, har eingi töl eru sett.

Skulu allar útreiðslurnar til umvæling av kirkjum sýnaðar í 1951 og 1952 koma til gjaldingar í komandi fíggjarári verða þessar útreiðslur ætlaðar til:

Eftir að gjalda smbr. sýn í 1951 um kr. 55.500,	
+ 32.000, ...	kr. 23.500,
smbr. sýn 1952	kr. 31.000,
	kr. 57.500,

Smbr. rekenskapin fyrir 1950/51 var grunnstús ogn kr. 70.661,15 pr. 1. apríl 1951.

Av tí at innfökurinn hjá grunninum bert hava verið kr. 52.800, fyrir árið 1951/52, meðan útreiðslurnar hava verið kr. 127.901,50 er grunnurinn kominn að skylda landskassann:

Útreiðsla	kr. 127.901,50
í grunninum pr. 1/1-51, ...	kr. 70.661,14
innföka í 1951/52	kr. 52.800,00
	kr. 1.418,56

Í þessum fíggjarári hefur grunnurinn löngu góldið um kr. 55.000, og eftirsum innfökan bert er kr. 52.800, , so er skuldin til landskassar í lötum tilsamans um kr. 6.700, . Vantast kann, at skuldin, áðrenn fíggjarárið er endað, kemur upp um kr. 20.000, .

Eftirsum útreiðslurnar til umvælingar av kirkjum eru so stórar, hefur landsstýrið spurt próstin, um hann heldur, at öll ley nevndu umvælingararbeidir koma að vera gjörð og sostatt góldin í komandi fíggjarári ella um nokkur av teimum mögulega kunnu stöðga til fíggjarárið 1951/55.

Uppá þetta hefur próstin svarað, at það er mögulegt at eitt og annað arbeiði, sum útsett er, ikki verður gjört í fíggjarárinum 1953/54, men það mesta verður ivaleyst neyðugt at gera.

Men ein partur av teimum umvælingum, sum útsettar vorðu í 1952 eru löngu gjörðar, til dömis Sandavágs, Vestmanna og Kvívíks kirkjur.

Tó er at siga, at það kann henda, at ein, tó ið sýnað verður 1953, kemur fram á eitt og annað, sum umráðandi er at gera beinan vegin.

Tá ið útreiðslurnar til umvæling av kirkjunum þesi seinastu árinu hava verið so stórar, so kemur það fyrí ein part av, at óvanliga nógvur kirkjur hava fingið nýggja tekju.

Kirkjugrunnurinn kundi í löngdinni spart stóran pening, um *taksteinnur* - eitt nú "Vosskifer" - varð nýttur í staðin fyrí jarntekjurinnar. *Þín* kirkja er, sum er takt við jærni, og tó bert 16 ár eru liðin, síðani hon var takt, er löngu hól á í *fleiri* stöðum. At smyrja eina kirkjutekju kostar 500 til 1.000 kr. og smurðar verða þer okkurt um 1. hvört ár. Steinnurinn kann liggja í 100 ár og smyrjast skal hann já ikki. Sörvágs kirkja er takt við Vosskifer, sum er ein sera tungur steinnur, og hann hefur lígið tryggur í eini 20 - 30 ár, hugsí eg, Steinnurinn er nakað dýrari at fáa á, men í löngdinni verður hann so nögv hlífari. Tá ið stöðu-

ingur verður jáltaður til byggja kirkju, hevði tað verið rímligt, at studniingur varð størri til kirkjur, sum finga steintekju.

Fáingin kirkja í Föroyum er bruna tryggja.

Nú verður elektrifitet lagt inn í eina kirkju fyrri og aðra eftir. Hent er tað, men brunavandin verður størri.

Skulu allar kirkjurnar tryggjast til fullt dagsvirði, verða ber at tryggja fyrri umleið 10.000.000 kr.

Ótrygt er tað, sum í løtuni er, men skulu kirkjurnar bruna tryggjast, má gerast av, hvør ið skal gjalda hval.

Sum tað sæst, eru útreiðslurnar til kirkjunnivölingar í næsta fíggjarári 1953/54 mettar til kr. 57.500. , á fíggjarsællanini 1952/53 vóru tær mettar til kr. 55.500. Eftir røkskapinum fyrri 1950/51 var unvölingakostnaðurin kr. 23.774. , í 1949/50 kr. 10.279. , Hetta eru stórar útreiðslur næft saman við t. d. í 1931: kr. 2.669. , í 1932: kr. 10.207. , í 1933: kr. 3.150. , í 1934: kr. 7.689. , í 1935: kr. 10.971. . Tey Tey seinastu 20 árinu eru fleiri nýggjar kirkjur bygdar, so bert av teirri grund skuldi so við og við unvölingakostnaðurin hækka, og teir høgu billarsprisir og tanu høga arbeidslónin fóru eisini hækkan við sær. Innlökur kirkjugrunnans hava síðan 1925 verið kr. 7.800. , í fíggjundlaavloysing, nakrar túsund krónur í stórhvalaavgjaldi og partur í tolli o. u. 20.000 kr. tilsamans o. u. 30.000. , kr. 1. januar 1948 átti grunnurin kr. 108.650,27 og hava útreiðslurnar síðan verið so stórar, at ikki bert er hesin peningur uppi, men grunnurin skyldur í dag landskassanum o. u. kr. 20.000. , so skal javni vera á fíggjarsællanini nó røkust við studningi landskassans uppá kr. 68.000. .

Landsstýrið mælt til, at kirkjustjórnin verður biðin gera meirigheitsráðini varð við, at neyðugt er at kirkjurnar verða væl umsitnar ár um ár, so tað slepst undan teim stóru útreiðslum, sum standast av vánaligari røkt gjøgnum longri tíð. Sum próstin vísir á í skrivi sínum, eru útreiðslurnar av jarntekjum ofta tungjandi, og vert er tí at hugsa um at fáa steintekjur so við og við, men í løtuni má fyrst og fremst krevjast, at steðgað verður við óneyðugum útreiðslum. til fíggjarmegi landskassans aftur er komin í náttúrliga legu, og læt óvurhonds stóru studniingar til t. d. telefonina og vinnulánsgrunnin ikki krevjast longur. Tað má skilast til, at eitt verða neyvast til byggingar av kirkjum fyrri tað fyrsta.

1. viðgerð 16. mars og 25. mars legði kirkjunevndin fram so ljóðandi

Neondarútt.

Føroya landsstýri hevur sent lögtinginum uppskot til fíggjarsællan fyrri kirkjugrunnin fyrri fíggjarárið 1953/54.

Málið hevur verið til viðgerðar í kirkjunevndini.

So sum viðurskiiftini liggja fyrri, kann nevndin ikki annað enn taka fragevding landsstýrisins til eftirtektar og mæla tinginum til at samtykkja uppskot landsstýrisins.

2. viðgerð 26. mars 1953.

Uppskot landsstýrisins samtykt 15 - 0.

54. Landskassaábyrgd fyri láni til p/f Skipafelagið Føroyar.

Ár 1953, 9. mars legði lögmaður fram sáljóðandi framløguskriv við 3 fylgiskjólum:

P/f Skipafelagið Føroyar hevur í skrivi dagfest 2. mars í ár heitt á landsstýrið um at leggja fyrí lúgið umsókn um, at landskassin tekur ábyrgd fyrí 250.000 kr. helst tó 500.000 kr. í láni til felagið.

Felagið upplýsir, at tað frá ríkisstýrinum hevur skrivliga tilsögn um, at um Føroyar fáa 10 mill. kr. afturat av Marshall-peninginum, og um Marshallmyndugleikarnir í Amerika samtykkja hesum at lata 1 mill. kr. í láni til felagið. Verður hetta ikki samtykt, hevur ríkisstýrið givið lyfti um at umhugsu møguleikan fyrí at útvega nevndu peningahædd úr ríkiskassanum.

Felagið leggur afturat viðvíkjandi nýggja skipinum, at tað er væl nøgt við skipið, og at útreiðslurnar liggja so sum felagið teldi, meðan ímtøkurnar, ker tvær ferðir skipið hevur sígt, hava lúgið lægri.

Slóan lögtingið 17. desember í fjór hevði spurningin um tekning av obligatiónsláni og partapeningi til Skipafelagið Føroyar til viðgerðar, jfr. lögtingsmál nr. 39/1952, er fylgjandi hent:

18. s. m. skrivaði landsstýrið til felagið, jfr. viðlagda avrit av skrivi, viðvíkjandi breytum lögtingsins fyrí 1 mill. kr. í láni av Marshall-peninginum. Teytírnar vóru, at felagið góðtekur, at landskassin tekur í partapeningi 280.000 kr. við tí peningi, sum landskassin eigur hjá Skipafelagnum, og at lögtingið velur 1 av teimum 9 stjórnarlimunum. Samstundis varð kravt, at felagið boðaði til eykaðalfund til broyting av viðlókum felagsins. Felagið svaraði landsstýrinum aftur í skrivi 20. s. m. jfr. viðlagda avrit. Av skrivinum frængoagar, at nevnd felagsins heldur seg ikki hava heimild til at taka við boðnum um, at partapeningur landskassans verður teknaður soleiðs sum frammifyri skilað til.

7. januar í ár sendi landsstýrið felagnum tvey uppskot, sum av umboðsmanni lögtingsins vildu verða framlögð á eykaðalfundinum, jfr. avrit av viðlagda skrivi. Fundurin varð hildin 5. februar í ár, með offri tilmæli frá nevndini útsettur til 19. í hesum mánaða. Grundin til, at fundurin varð útsettur, var, at nevndin helt slóðu felagsins tá vera so ógreidda, tó endalig avgerð ikki ean var tkin, um felagið kundi fáa 1 mill. kr. av Marshall-peninginum.

Nýggja "Tjaldur" kostaði felagnum 0,6 mill. kr. Hesin peningur er útvegaður soleiðis:

Ríkislán við 1. prioriteti	3 mill. kr.
Lán frá Aalborg Værft A/S við 2. prioriteti og við landskassaveðhaldi	3 mill. kr.
Eginpeningur	2,1 mill. kr.
Uppá lyfti frá ríkisstýrinum viðv. Marshall-peninginum hevur Aalborg Værft fyrihvís hent felagnum við 3. prioriteti	1 mill. kr.

Felagið hevur úr føroyskum bankum lent partvís
stuttfréistøð lán, og teknað í nýggjum partapen-
ingi og obligatiónsláni 1² mill. kr.

Nú fôrvar felagnum rakstrarpening, og tað er til hella endamálið
felagið ynskir at taka upp lán við landskassasáðhyrgd. Felagið reknar
við at fáa tilfíkt lán úr føroyskum banka.

Við hesum verður málid lagt fyri háttvædda lögting til viðgerðar.

Viðlagt verður sent felagnum álit, dagfest 10. desember 1952 í
løgtingsmálinr. 39/1952: Tekning av obligatiónsláni og partapeningi í
P/f Skipafelagið Føroyar og broytingaruppskot liggjornevndarinnar í
sama lögtingsmáli. Lögtingið viðtók broytingaruppskotið punkt I við
16 0 atkvøðum og uppskot punkt II í áðilinum við 18 0 tann 17.
desember 1952.

Sambært nevnda punkt I hevur lögtingið samtykt, av tí prøngi,
sum felagið skyldar landskassanum, at tekna í nýggjum partapeningi
upp til kr. 280.000. — ; henda skuld verður uppgjörd soleiðis:

Landsskattneftirstöður, skattaárið 1948	kr. 128.671,00
januar ársfjórðing 1949	kr. 31.752,75
Skattaárið 1949/50	kr. 22.304,00
skattaárið 1950/51	kr. 72.140,00
skattaárið 1951/52	kr. 6511,50
	—
Tilsamans	kr. 260.349,25

• Av hesum upplýsir felagið at hava goldið á konto kr. 25.000. —

Effir eru so í skattneftirstöðu	kr. 235.349,25
bót í prisráðssak til rest	kr. 30.951,82

Tilsamans kr. 266.301,07

herafturat kemur so renta.

Sambært lögtingsviðtøku hjóðar landsstýrið felagnum av nevndu
skuld kr. 280.000. — í nýggjum partapeningi. Tað sum verður eftir av
skuld, um leið kr. 15.000. — umframt rentu, tá ið partabrøvinu eru fingin
fyrir tær 280.000 kr. verða stundandi á konto felagsins í landskassanum
viðvíkjandi nevnda bót.

Sambært punkt III í lögtingsviðtøkuni hevur lögtingið samtykt, at
1 mill. kr. av seinni tildeiling Føroya (tollandi 10 mill. kr.) av
Marshall-peninginum verður lentur felagnum til rindan av nýggja
Tjaldri. Treyt fyri hesum er tó fyri tað fyrsta,

at felagið góðtekur, at landskassin tekur partapening kr. 280.000. —
sum frammufyr skilað til, og
at lögtingið, nú felagið hækkar talið av stjórnarlínum til 9, velur 4
av hesum.

Visuði til hesa seinna treyt fyri Marshall-láni skal landsstýrið
vegna landskassan sum partaeigari í felagnum sambært § 9 í lög felag-
sins krevja eykaðalfund til broyting av § 16 í lógini, soleiðis at henda
treyt kann verða lokið.

Landsstýrið roknar við skjótast til ber at frætta aftur frá felagnum, deils viðvikjandi partatekningini, sum frammanfyri skilað til og nær aðalfundur verður innkallaður.

Skipafelagið hevur móttikið landsstýrisins bræv, dagssett 18. h. m. og var hetta viðgjört á nevndarfund 19., og samtykti nevndin:

Rokningin frá Aalborg Værft verður uppá ca. 9,5 millión krónur, harav hevur Skipafelagið goldið 2,1 millión kontant og gjøgnum ríkislán (1. prioritet) er goldið 3 milliónir, og 3 milliónir kr. verða goldnar við láni frá Aalborg Værft (2. prioritet). Tað restur so 1,5 millión kr. 0,5 milliónir verður roknað goldin við obligatiósláni, nýggjum partapeningi o. a.

Felagið hevur søkt um ríkislán ella Marshalllán 1 millión kr. Viðvikjandi hesum varð framlagt avskrift av brævi til Løgtingið, dagssett 15. des. 1952 frá nevndarformanninum og stjóra Z. Nielsen. Framlagt varð eisini bræv frá landsstýrinum, dagssett 18. h. m. Hareftir vil Løgtingið nýta upp til 280.000 kr. av peningi, sum Skipafelagið skal skylda landskassanum til tekning av nýggjum partapeningi. Treytað av, at Skipafelagið góðkennir nevndi skipan av nýggjum partapeningi, og at Løgtingið velur 1 av 9 nevndarlimum i nevnd Skipafelagsins, hevur Tingið samtykt at jáltað 1 millión kr. i láni, um Tingið fær 10 millión kr. av Marshallpeningi.

Viðvikjandi tekning av partapeningi 280.000 kr. samtykti nevndin at peika á, at nevndin ikki hevur fingið boð um úlíkning av lögtings-skattinum fyri 1948-51 fyrr enn við brævi frá Gjaldstovuni 20. november 1952, at Løgtingið í 1949 hevur samtykt, at Skipafelagið fyri skatt 1948-50 kann geva Gjaldstovuni skuldabrev til gjaldirar 1/1 1953, soleiðis at Tingið tá tekur avgerð, um skuldin kann verða eftirgivin eftir felagsins fíggjarstöðu, at Skipafelagið hevur gjørt mótmæli til líknungarnevndina viðvikjandi stóddini av skattinum, og at hin konflikt skeraði peningurin skal gjaldast í 10 ár eftir seinju við Landsstýrið, og at partapeningur samsvarandi aðalfundarsamtykt og nevndarsamtykt og útbjóðingarlista skal verða goldin kontant við tekningarnar. Sostatt heldur nevndin seg ikki hava heimild til at taka við boðnum frá Landsstýrinum um at nýta kr. 280.000 kr. til partapening, men at hesin spurningurin verður at viðgerða á aðalfundi.

Landsstýrið krevur í brævi av 18. h. m. eykaaðalfund til broyting av lógnum av paragraf 16, soleiðis at Løgtingið velur 1 av 9 nevndarlimum.

Samtykt var at lýsa til eykaaðalfund og hann verður hildin 5. februar 1953.

Skuldabrev verður at senda Gjaldstovuni í morgin við fyrivarni.

Hetta verður gjørt landsstýrinum kunnugt, og roknað verður við, at landsstýrið sendir Skipafelagnum tey uppskot, sum lögtingsins umboðsmður vil framleggja á aðalfundinum, so tey samsvarandi felagsins lógum kunna liggja frammi í 14 døgum undan aðalfundinum.

Í brævi dagfest 20. 1 h. m. hevur felagið sambært krav landsstýrisins í brævi 18. s. m. sagt frá, at samtykt er at lýsa til eykaaðalfund, sum verður hildin 5. februar í ár. Felagið biður tí landsstýrið

løgtingsins vegna um at senda uppskot, sum skulu framleggjast á næstum eykaaðalfundi.

Vísandi hertil skul landsstýrið siga felagnum frá, at niðanfyri nevndu tvey uppskot verða framlögð av lögtinginum á eykaaðalfundinum.

- 1) 1. punkti í § 16 í lóg felagsins verður orðað soleiðis:
Í stjórnini eru 9 limir, av hvørjum lögtingið velur 1 og aðalfundurin hinan.
- 2) P/f Skipafelag Føroya tekur við tilboð Føroya lögtings um, at upp til 280.000 kr. av tí peningi, sum felagið skyldur landskassanum, verða nýttar til tekning av úyggiðum portapeningi.

1. viðgerð 12. mars og málið beint til fliggjarnevndina.

Málið avgreitt undir tingmáli nr. 68/1952 27. mars 1953.

55. Fyriskipanir móti oyðing av fiski.

Ár 1953, 9. mars legði lögmaður fram soljóðandi uppskot til kgl. fyriskipan: við viðmerkingum:

Uppskot

til

anordning angaaende regulering af fiskeriet i dele af Atlanterhavet, Nordsøen, Skagerrak og Kattegat.

§ 1.

I henhold til den regeringens ved § 3 i lov nr. 269 af 9. juni 1948 angaaende foranstaltninger til regulering af fiskeriet i dele af Atlanterhavet, Nordsøen, Skagerrak og Kattegat meddelte bemyndigelse og i henhold til lagtingets vedtagelse sættes herved nævnte lov i kraft for Færøerne fra af regue.

§ 2.

I henhold til lov nr. 269 af 9. juni 1948 om foranstaltninger til regulering af fiskeriet i dele af Atlanterhavet, Nordsøen, Skagerrak og Kattegat og i overensstemmelse med bestemmelserne i den i London den 5. april 1946 vedtagne internationale, af Danmark ratificerede konvention angaaende fastsættelse af maskestørrelser for fiskerøbskubér og mindstemål for fisk fastsættes herved følgende bestemmelser og forskrifter:

Minnelige bestemmelser.

§ 3.

Bestemmelserne i denne anordnings §§ 1 og 5 vedrører alle farvande, der er beliggende indenfor de dele af Atlanterhavet og det arktiske hav med tilgrænsende farvande, der ligger nord for 18° nordlig bredde og mellem 12° vestlig længde og 32° østlig længde med undtagelse af de områder af Östersjön og bælterne, der ligger syd og øst for linier dengne fra Huseöre til Gullens spids, Kørshage til Spodshjerg og Gullhjerghoved til Kullen.

§ 4.

Mindstemaal for fisk.

For de i § 3 nævnte farvande fastsættes for nedenævnte arter fisk følgende mindstemaal, målt fra snudespids til halefinnens spids:

Torsk (<i>Gadus callarius</i>)	30 cm
Kuller (<i>Gadus aeglefinus</i>)	27 cm
Kulmule (<i>Merluccius merluccius</i>)	30 cm
Rødspætte (<i>pleuronectes platessa</i>)	25 cm
Skærsing (<i>Glyptocephalus cynoglossus</i>)	28 cm
Rødtunge (<i>Microstomus kitt</i>)	25 cm
Søtunge (<i>Solea solea</i>)	24 cm
Pighvar (<i>Scophthalmus maximus</i>)	30 cm
Slethvar (<i>Scophthalmus rhombus</i>)	30 cm
Glasvar (<i>Lepidochromis whiff</i>)	25 cm
Hælling (<i>Gadus merlangus</i>)	20 cm
Ising (<i>Pleuronectes limanda</i>)	20 cm

Fisk under de i stk. 1 nævnte mindstemaal maa ikke ilandbringes, dræbes, sælges eller have til salg, holdes ombord, opbevares, udbydes eller bringes fra sted til andet, men skal straks genudsættes i havet saa vidt muligt i levedygtig stand.

Fiskeriministeriet kan efter landstyrets indstilling meddele tilladelse til fangst, ilandbringelse og transport af fisk under de i denne anordning fastsatte mindstemaal, naar fangsten sker med ompløining for øje eller af hensyn til videnskabelige undersøgelser.

Maskestørrelser for fiskeredskaber

§ 5

Indenfor de i § 3 nævnte områder, jfr. dog stk. 2 i nærværende paragraf, maa intet fartøj have ombord eller benytte nogen art trawl, snurrevad eller andet vad, som slæbes eller trækkes henover eller i nærheden af havbunden, medmindre redskabets mindste maskestørrelse er saaledes, at et fladt maaleredskab paa 80 mm bredde og 2 mm tykkelse, let kan gaa igennem den i længderetningen diagonalt strakt maske, naar nettet er vaadt.

For farvandene nord for 66° nordlig bredde og øst for Greenwich-meridianen samt i islandske farvande mellem 68° og 62° nordlig bredde og mellem 28° og 10° vestlig længde maa dog maskestørrelsen i

de redskaber, der omhandles i nærværende paragraf, være således, at et fadk-maalredskab paa 110 mm bredde og 2 mm tykkelse let kan gaa igennem den i længderetningen diagonal strakte maske, naar nettet er vandt.

Muskerne i de i denne paragraf omhandlede redskaber maa ikke ved noget middel formindskes. Det er dog tilladt at fæste løyværk eller lignende materiale paa undersiden af sækken med det formaal at forhindre eller formindske slitage.

Uanset ovenstående bestemmelser maa fartøjer, der fisker makrel, alle arter af sild, smelt, aal, fjesing (*Trachinus draco*), rejer, dybvandsrejer, dybvandshummer eller bløddyr, have ombord eller benytte vod, der har mindre maskestørrelse end de angivne, forudsat at ethvert fiskeredskab, der benyttes af saadanne fartøjer til fangst af enhver art af de i nærværende stk. omhandlede fisk, ikke bliver benyttet til fangst af andre fiskearter.

De i lov nr. 90 af 1. april 1925 som ændret ved lov nr. 150 af 22. december 1939, midlertidige bestemmelser nr. 61 af 12. december 1941, midlertidige bestemmelser nr. 36 af 21. november 1942, jfr. nr. 25 af 25. juli 1947, lovgivningslov nr. 5 af 31. december 1948 indeholdte bestemmelser berøres ikke af bestemmelserne i denne anordning.

Fiskeriministeriet kan efter landstyreets indstilling meddele tilladelse til brug af redskaber, der ikke opfylder betingelserne i stk. 1 og 2, naar brugen af disse sker med omplacering for øje eller i videnskabeligt øjemed.

Kontrolbestemmelser.

§ 6.

Tilsynet med overholdelse af bestemmelserne i nærværende anordning og de i henhold hertil givne forskrifter paahviler dels politiet og fiskerikontrollen, jfr. kgl. anordning nr. 29 af 27. februar 1903 om fiskeripolitiet m. s.

Straf og paaelse.

§ 7.

Overtrædelse af bestemmelserne i nærværende anordning straffes, forsaavidt straf ikke er hjemlet i gældende lovgivning, således:

Overtrædelse af bestemmelserne i § 1 straffes med bøde ikke under 100 kr. Undermaalsfisk, der er i levedygtig stand, bliver at beslaglægges og udsætte i ritt vand. Dod undermaalsfisk bliver at beslaglægges og tilintetgøres, dersom den ikke kan finde anvendelse i veldægtigt øjemed.

Overtrædelse af bestemmelserne i § 3 straffes med bøde ikke under 1000 kr., der, for saa vidt fiskeriet drives af fartøjer under 20 tons brutto, kan nedsættes til 500 kr.

Det ulovligt anvendte redskab samt den ombordværende fangst skal konfiskeres og forsværges til fordel for statskassen.

Det til fiskeri med ulovlige redskaber benyttede fartøj kan bøde-
21 Løftingsårbudd 1952

slaglegges og efter forudgaaende udpanning bortsælges til dækning af bøder og omkostninger.

Er forseelsen begaaet med fortsat samt i gentagelseshilffælde, fordobles de ovenfor fastsatte minimumsbøder.

Halvdelen af bøder, fastsat efter nærværende anordning, tilfalder statskassen, medens halvdelen efter nærmere bestemmelse af fiskeriministeriet eller landsskyrets indstilling anvendes til hjælp til vanskelig stillede fiskere og deres efterladte.

§ 8.

Overtrædelse af bestemmelserne i nærværende anordning påregnes af det offentlige og behandles som politisager.

Sager vedrørende overtrædelse af bestemmelser i nærværende anordning kan i gentagelseshilffælde kun med fiskeriministeriets samtykke sluttes uden dom.

Udskrift vedrørende afgørelsen i ovennævnte sager vil af politiet være at tilstille fiskeriministeriet og landsskyret.

Anordningens ikrafttræden.

§ 9.

Nærværende anordning træder i kraft den Det skal dog være tilladt indenfor anordningens område, jfr. § 3, i tiden indtil at anvende redskaber, der omfattes af forbudet i § 5, stk. 1 og 2, uanset om disse ikke manke opfylde de fastsatte mindstemaskelørelser, naar redskaberne er fremskaffet og taget i brug inden den

Viðmerkingar:

Spurningarnar um meskaviðlíð og mínustóðir á fiski eftir millumlandasáttmála, sum gjörður er í London 5. apríl 1946, hevar verið til viðgerðar á tingi í 1946, 1947 og 1948 (sambt. tingmáli nr. VI-9 1946, tingliðindi 1946, bls. 92, nr. VI-5 1947, tingliðindi 1947, bls. 89 og nr. 11/1948 (eykatingsetan apríl 1948), tingliðindi 1948, bls. 46).

Eftir hesum tingmáli hevar tingið samtykt at viðmæla, at Föroyar koma undir nevnda millumlanda sáttmála, og hevar í 1947 samtykt löguppskot samsvarandi, men skilar til í tingmáli nr. 11 1948, at nærri fyriskipanir verða gjörðar av löglinginum og ikki við kgl. fyriskipan (sambt. stk. 2 í uppskotinum, tingliðindi 1948, bls. 47).

Eftir gr. 5 í heimastýrislógini koma hesar spurningar óivað undir ríkislóggávuna, og so stótt loyvir landstýrið sær at seta fram uppskot til kgl. fyriskipan fyri Föroyar, hareftir fer í millumlandasáttmálanum frá 5. apríl 1946 fyrisetta reglur koma í gildi (sambt. ríkislóg nr. 269 frá 9. juni 1948).

Óll land, sum samtykt hava nevnda millumlandssáttmála, hava nú eisini givið honum ratifikation, og hann er soleiðis búgvín at seta í gildi, soleiðis at hann eftir art. 11 skuldi komið í gildi 7. apríl 1953.

Sum tað sæst av gr. 5, stk. 5, í uppskotinum til kgl. fyriskipan.

hava tætt í millumlandasáttmálanum nevndu fiskilambð verið forboðin innan fyrri fóroyskt sjómærk síðani 1912, undanfikið undantaksloyvi til skoylváð og snurriváð inn at byggjarendanum í tíðini 1. apríl til 30. september, og í 1918 eru eisini meskuvíddirnar til nýlsu innan fyrri her nevnda óki fyriseltar í 1918 strangari enn eftir millumlandasáttmálanum.

Hesi tilfök eru frá tingsins síða gjørd til friðingar av gýtingarplássum, serliga fyrri fluffiskum og til vernd um heimafiskiskapin við linn og snøri o. t., soleiðis at lgl. fyriskípanin í veruleikanum ikki kemur við fóroyskt sjóðki.

Við hesum viðmerkingum loyvir landsstýrið sær at leggja málið fyrri tingið við landsstýrisins viðmøli.

1. viðgerð 12. mars og 25. mars legði fiskivinnuneyndin fram soljóðandi

Mál

Málið var 12. mars beint í fiskivinnuneyndina

Neyndin er eins og landsstýrið samd um, at fóroyar koma undir millumlandasáttmálan um meskuvíddir og mótustóðdir á fiski, soleiðis sum lögtingin eisini frammanundan hevur samtykt.

Til lögtingarviðtøkunar frammanundan er ið at siga, at her sum mest umfata spurningin um at seta mærk fyrri fiskivinnu við tról, snurriváð og óðura o. lambóðum, soðan ikki so nógvar dentur hevur verið lagdur á hálir, av tí at hesin viðmáttur ikki er hildin at vera so oyðmøli sum trólið v. m. Av tí summa er ikki vist á hvan týðning samfiskurin fangaður við haki á fóroyskum sjóðki hevur til heimabrúks sum restur og tørrar fiskur. Í so at siga øllum fóroyskum húsarhaldum. Neyndin fatur uppskot landsstýrisins til fyriskípan soleiðis, at fiskur undir mál uttan umm til reioskapin ikki má vera nýttur. Hetta kann neyndin ikki góðtaka, tað má eisini í framtíðini verða boðviligt við snøri ella linn á fóroyskum sjóðki at fáa sær smáfisk, lýsu ella kvíting til heimabrúks. Tá ið vit hava sett forboð fyrri skoylváðum og snurriváðum á fóroyskum sjóðki undanfikið tíðina 1. apríl til 30. september og bert um at landeðrinnar, hava vit við hesum sett strangari friðingareglur enn konventiónin krevur, og vildi tað til verða rímligt um trúkurn á snøri ella linn fekk tær sömdir, sum her eru umtalandar. Eisini kann víst til, at snøri § 3 eru ymsk dansk sjóðki undanfikin fyriskípanum í konventiónini.

Við hesum setir neyndin fram fylgjandi

Uppskot

Lögtingin samtykti uppskoti landsstýrisins til "Anordning angaaende regulering af fiskeriet i dele af Allmørdhavet, Nordsøen, Skagerrak og Kattegat" - ið hesum uppskoti til § 5 sum nýtt punktum.

Eftirvidere gælder bestemmelseene i anordningens § 1 ikke for fisk fanget paa færøsk søterritorium med landsnøre eller langline.

2. viðgerð 25. mars og 3. viðgerð 26. mars 1953.

Uppskot neyndinnar til § 3 samtykt 17 - 0.

Uppskot landsstýrisins so broytt samtykt 19 - 0.

56. Uppskot til broyting í grundlógini.

Ár 1953, 12. mars legði tingmaðurin Jóhan Kallsoy fram soljóðandi framløguskriv:

Á tinghørd er lagt "Berenkning afgivnen af forfatningskommissionen af 1946", og tað er okkum kunnugt, at ríkisdagurin hevur til viðgerðar uppskot frá ríkisstýrinum um broytingar í grundvallarlógini. Høvuðshæroytingin er avlakan av lundstinginum. Í nógublandi grundvallarlóg stendur í § 37: "Landstingets medlemmer vælges udenfor Færøerne af valgmænd ved forholdstalsvalg. Paa Færøerne foretages valget af en valgforsamling, bestående af lagtingets folkevalgte medlemmer."

Føroya ríkisdagsmenn hava ikki gjørt tinginum kunnugt, at so týðarmikið uppskot er til viðgerðar og ikki greitt frá innihaldi. Hvørki ríkisstýrið ella landsstýrið hava lagt málið til viðgerðar í lögtingi. Her er tað um ríkislóg, sum viðvíkjur føroysk viðurskifti og uppskotið elgur ti at verða lagt fyri tingið til neyhugsmann og viðgerðar. Áðrenn tað verður gjørt galdandi fyri Føroyar, samsvarandi heimastýrislógina.

Íðfr uppskotinum frá "forfatningskommissionen" verður tað at standa í grundvallarlógini, at 2 fólkatingsmenn verða at velja í Føroyum. Hetta stendur ikki í nógublandi grundvallarlóg. Uppskotið er at ásetur, at fólkatingsmenn verða at velja við "direkte valg". Hetta ferðar, at tað við almennu lóg kann verða ásett at lögtingið skal velja fólkatingsmenn Føroya.

Í viðmerkingum til uppskotið frá ríkisstýrinum og ríkisdagsnevnd til heimastýrislógina stendur, si lögtingstíðinda 1947, s. 182: "Med hensyn til spørgsmålet om en særlig form for udpegning af folketingsmændene gør man opmærksom paa, at en særlig ordning forudsætter ændring af grundloven. Men man er villig til ved den først foreslående grundlovsændring at forelægge forslag gaaende ud paa, at repræsentanterne i folketinget vælges af lagtinget under anvendelse af forholdstalsvalgmødeten".

Vil halda ikki hetta skal standa í grundlógini, men at har skal gevast heimild til við almennu lóg at seta tilkva skipan fyri Føroya.

Vil seta ti fram hetta uppskot. Sett verður í dansku grundvallarlógina hella:

"Særlige regler om Færøernes repræsentation i rigsdagen gives ved lov."

Vil mæla tinginum til skjótast at viðgerða hetta mál og samtykkja uppskotið og senda tað telegrafisk til ríkisstýrið og okkara ríkisdagsmenn.

1. viðgerð, 11. mars og 25. mars legði serlig 5 mannevnd fram soljóðandi

Allt

Í skrivi dagsselt 11. mars 1953 hevur sjúlvstýrisfólkurin á tingi lagt fram spurningin viðvíkjandi grundlógarbroytingini til viðgerðar.

Vist verður á tær høvuðsbroytingar, sum forfatningskommisi-

onen hevur gjørt í grundlógaruppskotinum, samtíðis sum vist er á, at breytingar, sum serliga viðvíkja Føroyum, og at hvørki føroyska ríkisdagsmenninir, ríkisstýri ella Føroya landsstýri hevur lagt grundlógarspurningin fyri Føroya lögting, hóast heima-stýrislégin grein 7 ásetur: at ríkislógin, sum viðvíkja føroyskum viðurskiptum skulu leggjast fyri føroyska heima-stýri til álitis, áðrenn tey verða settar í gildi í Føroyum.

Harafturat kemur, at viðmerkingarnar til uppskotið frá ríkisstýrinum og ríkisdagsnevndini viðvíkjandi heima-stýrislégini týða til, at grundlógarspurningurin vildi verða lagdur fyri tingið, áðrenn ríkisdagurin samtykti nýggja grundlógaruppskotið.

So stutt loyvir miðilutirnir (Kallsoy) sær at gera nakrar søguligar viðmerkingar viðvíkjandi hesum fyri Føroyingar so týðningarmikla spurningi.

Líka síðan sjálfstýrisflokkurin varð stovnaður 1906 hevur hann havt til endamáls at arbeiða fyri sjálfstýri í Føroyum, men hann hevur ongantíð havt loysing ella fullveldi á síni stevnskrá í teirri trúgv, at einuferð vildu Danir koma til ásamman um, at tey fólkalíga frælsiskrøv, sum flokkurin gjøgnum árinum hevur ført fram ferð eftir ferð, vóru rættvis krøv, sum hin mentaða danska tjóðin ikki kundi seta seg inná.

Hövuðstættirnar í stevnskrá sjálfstýrisflokksins hava verið: Lóggávavald fyri tingið, meðurnámlið hövuðsmálið í landinum og serligt føroyskt flagg. Út frá hesum hövuðstættum hevur flokkurin ferð eftir ferð gjøgnum árinum sett fram uppskot, sum miðaðu inná at fáa uppfyllt hesi frælsiskrøv, soleiðis í 1915, 1918, 1919 o. s. fr. Men søgan prægvar, at mótsíðan hevur verið hörð frá okkara egna fólki og ikki minni frá danska ríkisvaldinum, hóast tað allur tíðir hava verið ein slakir danskir stjórnamenn, sum hava skilt okkara frælsisstrev.

Sum dømi um, at royndir hava verið gjørdar til at skerja tann frælsispolitikk, sum sjálfstýrisflokkurin hevur rovað at nýttast, kann verða nevnd hin tilheftaða fólkaatkvøðan í 1930 — sjá tingtíðindi 1930, bls. 6 — 7 og 24 — sum miðaði inná, at Føroyingar *skuldu* taka stóðni til spurningin annaðhvørt hjó — t. e. s. framvegis samu stjórna-stöðu ella helst meira samhant — ella frá Danmark loysing.

Hesla tingviðtøka varð ta ikki framd.

Tó hevur áskorðanin frá sjálfstýrisflokkinum havi ta avirkant, at tingsins flaggjarvald í ymiskum lutum var vörð við størri, ta komið var fram inná 1940.

So kom heimsbardagin og Føroyar vórðu so stutt stíttar burtur frá ríkismyndingleikunum í Danmark. Fyrirhúls stýrisskipan var sett í gildi fyri Føroyar. Fljustríð flokkanna millum á tingi stóðst av hesi skipan.

Samsvarandi sjálfstýrisflokksins stevnskrá tóku 3 av teimum láverandi sjálfstýrismonnum á tingi stóðu fyri fyrilisskipanini, meðan ein teirra fór yvir í fólkalokkin.

Við lögtingsvalið 1943 fekk sjálfstýrisflokkurin ongan tann valdan á ting, og kom so stutt onga avirkan at hava á lögtingsarbeiðinum til lögtingsvalið í november 1946.

Í hesum millumrúminum fóru drúgvur samráðingar fram á tingi um nýggja stjórna-skipan eins og tað í tíðini í januar — mars 1946 fóru drúgvur samráðingar fram í Danmark um nýggja stjórna-skipan.

Av hesum samráðingum við ríkisstýrið o. a. framgongur týðuliga,

at nógv hevur verið høvt á lofti um grundlógarbroyting viðvíkjandi Føroyum fyri at hella um eitt felagsuppskot til nýggja stjórnarskipan, og um møguleikarnar fyri at fíra neyðurviljgar broytingar viðvíkjandi Føroyum við fyrstu grundlógarbroyting.

Samráðingarnar endaðu úrslitaleysar, ið setti ríkisstjórnin fram uppskot til nýggja stjórnarskipan, sum var ysta mark, stjórnin kundi hugsa sær.

Í eykafringssetuni apríl – maí 1946 kom uppskot ríkisstýrisins til viðgerðar, sum endaðu við, at lögtingið samtykti fyri aðru ferð, at fólkaatkvøða skuldi fara fram um stjórnarspurningin.

Sjálfstýrisflokkurin var innli hesi avgerð, men hevði sum nevnd ónga ávirkan á hesum á tingi.

Sum ventandi varð hella eitt miscyðnað tiltak deils í málið var illa fyrircikað og eisini tí at Føroyingar yvirhövur ikki vóru fyri loysing.

Av hesum stóðust so allir teir trupulleikar, sum komu aftaná fólkaatkvøðuna 11. september 1946.

Aftaná lögtingsvalið november 1946 komu 2 sjálfstýrismenn aftur á ting og fingu avleiðis lut í samráðingunum, sum fóru fram av nýggjunum í Danmark um várið 1947 um nýggja stjórnarskipan, sum endaði við, at samja var gjørd um heimastýrislógina millum Danir og sambandsflokkinn, javnaðarflokkinn og sjálfstýrisflokkinn.

Prinsípiell var og er sjálfstýrisflokkurin av tí áskoðan, at okkara framtíðar stjórnarskipan skal hvíla á einum rætti, ið tryggjast er okkum í grundlógini, men tá hella ikki lat seg gera lá, og at tað ið var avgjørt neyðugt at fíra skil á stjórnarspurninginum, gingu sjálfstýrismenn við til at samtykkja heimastýrislógina.

Tað er gamalt sjálfstýriskrætt, at eingin lóg verður gjørd galdandi fyri Føroyar, uttan fyrst at vera samtykt av Føroya lögtingi.

Vit høvdu alla grund til at halda, at áðrenn danska grundlógur uppskotið varð samtykt á danska ríkisdegi, vildi grundlógasparningurin verða fyrilagdur lögtinginum av ríkismyndugleikunum, landsstýrinum ella fólkatingsmönnum. Hetta var so mikilvæm og rimiligt, sum grein 7 í heimastýrislógini ásetur, at ríkislógir, sum viðvíkja Føroyum skulu leggjast fyri heimastýrið (lögting og landsstýri) til áfátt, áðrenn teir verða settar í gildi í Føroyum.

Vit mega tí mótmeala, at nýkka grundlógarbroyting verður sett í gildi í Føroyum uttan at verða lögð fyri tingið og samtykt har.

Í 1949 settu lögtingsmennirnir Jóhannes Patursson og Leisnur Rasmussen uppskot um broyting í danska grundlógini soðjodandi.

”Færøernes forfatningsmæssige stilling kan efter lovgivnings indstilling ændres ved lov.”

Minnilutin kundi hugsa sær, at sett tilíkt uppskot fram, men av tí at grundlóguruppskotið mi verður samtykt bæði á fólkatingi og landsingi, heldur minnilutin – sum stutt er – ikki verða høvi til at seta broytingaruppskot til grundlóguruppskotið.

Minnilutin (Poul Petersen og Thorstein Petersen) ynskti at gera galdandi.

Fólkaflakksins politiska grundstøða er tann, at Føroyar eiga ikki at vera undir danska grundlógini, og soleiðis heldur ikki at hava umboðsmann á danska ríkisdegi, men at Føroya lögting er Føroya einasta

ling, meðan okkara viðurskipli við Danmark eiga at skípast við sáttmála.

Heimastýrislógin forðar sum er eini brøytting í hesum viðurskiptum og hartil kemur, at grundlógaruppskotið er fíðugt frá danska ríkisdegnum, so minnilutin heldur tað vera ónýtis at fara undir viðgerð ella seta framn uppskotið til brøyttingar.

Minnilutin steir so stutt einki uppskotið fram.

Minnilutir (Fr. Samuelsen og J. P. Davidsen) seir einki uppskotið fram.

Minnilutin (Kallsoy) tællir tinginum til at samtykkja fylgjandi

Uppskotið.

Tingid mótællir, at grundlógarbrøytting verður sett í gildi í Føroyum, áðrenn nýtt lögting hevur tingid høvi til at taka stöðu til grundlógarspurningin.

2. viðgerð 25. mars 1953.

Uppskotið minnilutans (Kallsoy) fall 2 - 0.

57. Telefonverk Føroya lögtings.

Ár 1953, 23. mars legði H. Djurhuus landsstýrismaður nýtt frágreiðing frá landsstýrinum.

Si skjal 5.

1. viðgerð 25. mars og sama dag legði telefonnevndin fram samljóðandi

til.

Nevndin mællir til, at lögtingid tekur frágreiðsluna til eftersætting.

2. viðgerð 26. mars 1953.

Uppskotið nevndinnar samtykt 10 - 0.

58. Fyrirspurningur til landsstýrið.

Ár 1953. 11. mars legði tingformaðurin fram soljóðandi fyrirspurning til landsstýrið frá Javnaðar- og Sjálvstýrisflokkinum.

Undirritaðu flokkar venda sær hervið til landsstýrið við fyrirspurningi um, hvat rethrin er at gera viðvíkjandi tí verkfalli, sum nú hevur staðið við síðan 1. januar í ár.

Spurningurin var havdur á lofti, tá landsstýrismálini vóru fyrir, men vit vóru ikki nøgdir við tað svar, sum Landsstýrið tá gav. Seinasti fundur, sum samráðingarnenninir høvdu saman, var 18. februar, og síðani er einki gjørt til at fáa loysn á sáttmálahrættum.

Vit eru nú komnir út í hálvan mars mánað, og einki rökist fyrir at makið verður gjørt fyrir at fáa skil á hesum vandamáli. Vilja vit tí spyrja, um landsstýrið heldur tað vera forsvarligt, at tingið fer heima uttan at rætta hond út til at fáa gongd á samráðingarnar.

Sum fólksins umboðsmenn halda vit tað vera ódrammavek at bílast sum einki, tá landsins fíggjærstovnur eru við at fara fyrir skoyld.

Eina viðgerð 17. mars 1953 og yvir til næsta mál á dagskránni.

59. Seinna tildelling av Marshallpeningi.

Ár 1953. 17. mars legði lögmaður fram soljóðandi Framløgsskriv:

Landsstýrið hevur frá fólkatingsmannaum P. M. Dam og Joh. M. Fr. Poulsen fingið soljóðandi skriv, dagl. 16. febr.:

"Nú eru marshallpengarnir greiddir at nýta. Bert er eftir at velja eina 5-mannanevnd til at útsíla peningin. Okkum er kunningt, at hendin nevnd verður sett av 5 monnum, og av teimum skulu 2 veljast av lögtinginum.

Av tí at málið hastur almikið, varð boðið okkum sum fólkatingsmenn og sum limir av Føroya lögtingi sum skjótast aftaná heitukommuna at fáa útvirkað at hesir 2 menn verða valdir av Føroya lögtingi. So stutt vilja vit hervið hetta á háttvirða landsstýrið um at skipa fyrir at valið verður beintur vegin at fara fram.

Málið verður við hesum framlagt við áheitan um, at lögtingið velur 2 limir í nevndina sum tilskilað í skrivinum.

1. viðgerð 18. mars og 26. mars legði fíggjarnevndin fram soljóðandi

Átt

Við fólkatingsmönnum Jóh. M. Fr. Poulsen og P. M. Dam fekk landsstýrið boð um, at "Nú er Marshallpeningurin greiður at nýta . . .", 10 milliónir krónur fyllu í lögtings-bú og bert var eftir at velja 2 manns av 5 mönnum, sum skulu amsaða peningin.

Málið varð lagt fyri lögtingið og heint í fíggingarnevndina, sum tíð held seg kunna gera við tað, av tí man einki kundi til innihaldið av tí samtykt, sum gjørd var viðvíkjandi hesum 10 milliónum krónum.

Sendi tí landsstýrið tjátt til statsráðgjafið og boð um at fíra hövudsinnihaldið tjáttu.

Svarið ljóðar soleiðis:

"RE MARSHALLMIDLER STOP AF DET SAMLEDE BELØB 10 MILLIONER SÆTTES FORLØDS 2 MILLIONER TIL GARANTIFOND FOR REALKREDITINSTITUTTET STOP RESTEN ANVENDES SÅ NØRINGSLAAN OG ADMINSTRERES AF DET NEDSATTE UDVALG DER ER SUVERÆN STOP UNDER FORHANDLINGER STATSMINISTERIET ER DOG STILLET I UDSIGT LAAN 1 MILLION KRONER TIL TÆLDER LAAN 2 MILLIONER KRONER TIL HVALSELSKAB BEGGE LAAN DOG PÅ VILKAAR SOM FASTSÆTTES AF UDVALGET STOP ENDVIDERE INDGAAR ET LAAN PÅ 13 MILLIONER KRONER I GRØNLANDSELSKABETS FORSLAG OM FACILITETER PÅ GRØNLAND HVOROM SOM BEKENDT FORHANDLES STOP DET ER DOG ENNU IKKE KLARGJORT OM ET SÅDANT LAAN KAN VDES EFTER DE AF FINANSUDVALGET FASTSÆTTE RETNINGSLINIER."

Hetta svar kemur fíggingarnevndini heldur dátt við, av tí at av teimum 10 mill. kr. eru bert 3,7 mill. kr. eftir, sum ikki at kalla longu eru játtadar, og her skulu býlast av omanfyri nevndu 5-mannanevnd. ið er "suveræn".

Korfini skal fíggingarnevndin loyva sær, 5-mannanevndini til leiðbeiningar, at gera hesar viðmerkingar:

I. 2 mill. kr. til ábyrgdarpening í byggingarskrum (realcredit-institut).

Føroya lögting hevur í mong ár arbeitt við hesum spurningi, men vegna peningadrøi er man ógjørligt komin á mál, og kann fíggingarnevndin tí mæla til.

II. 1 mill. kr. til Skipafelagið Føroyar.

Fíggingarnevndin mælti til, at hesin peningur verður játtaður treytað av, at lögtingið verður umbøðað í nevndini við 1 av 9 limum, og at av tí peningi, sum Skipafelagið skíldur lögtinginum, tekur tað upptil 280.000 kr. í partapeningi.

III. 2 mill. kr. til hvalveiða.

So leingi man ikki er kannugur við tað sálmuála, ið settur verður upp millum Sjóvinnubankan og keypararnar av hvala-

stöðunum, veit man ekki, hvussu stórtur partur av hesum peningi verður bundin í driftina.

Fíggjarneyvndin mælir til, at livalaveiðan kemur í gongd, men tað er hennara vón, at nakað av hesum 2 mill. kr. koma fiskivinnuni til góðar.

IV. *1,3 mill. kr. til Grønlandsfelagið.*

Men eru ójavnir á máli um henda spurning. Man ivast í, um tað er rætt at leggja pening niður í Grønlandi so længi okkara egnaland er so lítið útbygt og okkara fôr so ófóðrhóskandi. Tey ymisku gjöld, sum kanska skulu lútast haruppi, kemur man heldur ikki.

Kortini heldur ein meiriluti í neyðluni, at okkara fiskimenn hava nú í 25 ár arbeitt undir so ringum umstøðum í Grønlandi, at eingir aðrir sjómenn gera teimum tað eftir, her er ein kjansur til at koma ikki bert einstökum felögum, men øllum okkara grønlandsfiskarum, sum fiska 50 % av øllum okkara fiski, til hjálpar.

V. *3,7 mill. kr. eftir.*

Hetta er tíverri so lítil peningur, ið eftir er til fiskivinnuna, at vala er tað klókt at nýta hann til annað enn ábótur, sum gera skipini meira veiðifør rentaburt.

VI. Fíggjarneyvndin roknar við, av tí her er tað um umsóknir frá fýroyingum um pening, ið nýtast skal her heima, at 5-mannaneyvndin hevur sæti í Fýroyum.

VII. Av tí fiskivinnan so avgjört er høvudsveinur okkara, og fôr og annað langt frá ein fíðrhóskandi ella nóg nýgv, er tað Fíggjarneyvndarinnar hugsan, at ein minnandi partur av tí peningi, sum kemur inn aftur av lánum verður nýttur til nýggj fôr.

Fíggjarneyvndin setur fram hetta

Uppskot.

Løgtingið veður 2 manns til ta 5-mannaneyvnd, ið skal rannsaka henda pening.

2. viðgerð 26. mars og 3. viðgerð 27. mars 1953.

Uppskot neyvdinnar samtykt 19-0.

60. Telefonsambandið við Syðradal og Norðadal.

Ár 1953 legði tingmaðurin Tr. Samuelson fram skjóðandi framtíðuskeið d. í Norðadali og Syðradali 11. mars 1953 við 20 undirskriftum.

Vegna hjálagda bræv frá Telefonverk Føroya Løgtings viðvíkjandi telefonviðneskiðnum í Döllumum loyni vit undirritaðu íbúgvarar í Syðradali og Norðadali okkum at venda okkum til tað háttvirda lögting um at hjálpa okkum við hesari sak.

Sum tað framgongur av brævinum frá telefonverkinum, blivu telefonfelagarnir í Döllumum í 1946 gjördir felagir Tórshavn 243, sum vit so eru 8 hús um at nýta. Telefonfelagsgjaldið býttu vit so sjálvir okkara millum.

Tá ið nú Dalarnir frá 1.1.1953 eru tellaðir at vera stöð altur, verður hetta eitt stórt afturstig fyri okkum, samstundis sum hetta verður ein ókonomisk byrða, av tí at vit noyðast at nýta telefonina nógv meira enn aðrar bygdir. Her er eingin landfil, einki rútsamband hvørki eftir sjógvi ella landi. Skulu vit hava vörur úr Tórshavn, mugu vit fyrst víssa okkum ein híl; ikki fáa vit altíð tað fyrsta, vit ringja til, og so má halda á inn til vit fáa ein. Vörurnar skulu havast úr teinum ymisku handlunum; tíð skal avtalast með bilurin skal vera á veggundum, tí at vit noyðast at taka vörurnar beintíðis úr bilinum á rossini. Á sama hátt er eisini, tá vit skulu hafa okkara produktir til Tórshavn.

Skulu vit nú gjalda 75 øynir fyri hvørja samutalu, ger hetta saman við tí langa transportinum, at vörurnar hjá okkum verða nógv dýrari enn aðrastaðni. Av hesum framgongur, at vit eru mestsum ein partur av Tórshavn.

Vit hava teingi tusa við Telefonstjóran um hesi viðneskiðir. H. P. Danielsen og Víggo Lützen, sum felagarnas vegna hava fært hesar samráðingarnar, hava tað upplatan, at Telefonverkið, av tí at tað gamla linjan er so ring, vildi leggja okkum eina nýggja linju av Bøllureyni heim á sunnara skarð í Norðadali.

Vit talaðu Stjóran soleiðis, at við tí núverandi linju, var tað ógjörfligt at gerast felagir í Tórshavn, men tíngu vit eina linju beintíðis av Bøllureyni og heim, var tað teknískt gjörfligt at gerast felagir í Tórshavn. Stjórin helt eisini, at vit kundu ikki gerast felagir í Tórshavn uttan loyvi frá Løgtinginum, orsaka av hvat aðrar bygdir vildu siga.

Hetta duga vit ikki at lata, tí ið vit í 7 ár hava verið og eru felagir í Tórshavn.

At eina segði stjórin, at tað eisini var ein ókonomiskur spurningur, av tí at hetta arbeiði kom at kosta um 10.000 kr. og at hann ikki kundi fara með hetta, uttan vit vendu okkum til Løgtingið og fingu tað at jotta pening til hetta.

Tað er so stutt hetta vit biðja Løgtingið hjálpa okkum við.

Verður framsent til *Føroya Løgting* saman við skrivi 27. februar 1953 frá Telefonverki Føroya Løgtings málinum viðvíkjandi.

Orsakað av, at tað av Telefonverkinum tellaðu umskiflingin verður at koma í lag 1. apríl komandi, er viðgerðin av málinum áfróðkandi.

Sóknarstýrið vil annars halda, at kensla er ætt og ríndligt og gevur sítt viðmæli hertil.

1. viðgerð 18. mars og 23. mars legði telefonnevndin fram sáljóðandi

Mál

Telefonverk Føroya Løgtings hevur skrivliga gjørt Havnar uttanbýggja kommunu kunninga við, at tað kann heilautomaðisk telefonstöðin verður tikin í brúk, kunning Dalaruðir av tekniskum orsokum ikki longur verða felagar av Tórshavnar stöð. Sóknarstýrið verður til viðs um sambært lögtingsviðtöku tann 16/11 1936 og nevndaráðni í lögtingsmáli VI-6/1936 at syrgja fyri:

- 1) Hóskundi høli til telefonstöð og hita og ljós til hella.
- 2) at lýsa eftir fólki at passa stöðina og senda undirsóknirnar til telefonverkið, sum so selur tað, ið skal røkja stöðina.

Orsaku av hesum skrivi hava sluttgiviðir í Syðradali og Norðadali við tilmæli frá sóknarstýrinum skrivliga heilt a lögtingi um at teir framvegis verða felagir av Tórshavnar stöð. Við fyriløis samtyktu gjørdust Dalaruðir 6/2 1946 felagir av stöðini í Tórshavn, og tað er hesa orsøk teir biðja um framvegis at nýta.

Telefonnevndin, ið hevur havt málið til viðgerðar, ásanna teir trupulleikar, ið framfördur eru í skrivi teir sluttgiviðirum í Dølmann, og fyri at kannað málið gjølla hevur stjórin verið spurður, um møguleiki er fyri, at útgaldandi skipan kann nýtast. Eftir hansara fragevðing er neyvur tilnøðiligt at halda fram við te fyriløis orsøk frá 1946. Við heilautomaðini er tað sum ávist tekniskt ogjörligt. Útbyggja eina nýggja linju fyri 10.000. —, har linja er frammanundan, kann nevndin ikki tilmæla eftir teimum núverandi figgjarumstöðum hjá telefonverkið. Um tað, sum skal røkja telefonstöðina í Norðadali, vil føra listarnar yvir samtalur o. a. ella ikki, má verða ein spurningur millum viðkomandi og verkstjóran. Fyrir tað, at Syðradalur liggur uttanfyri 2 km mækið frá nr. 215 og vekslein er innstallerað, eisini tá Norðadalur verður stöð, má nevndin halda, at tað ikki kann áleggjast Syðradali nøkur serlig viðlíkahaldsskylda av linjunum millum Syðradal og Norðadal. So stalt selur nevndin fram hella

Uppskot.

1. Álagt verður Havnar uttanbýggja kommunu at skipa fyri eini telefonstöð í Norðadali frá 1. apríl 1953 eftir treytum sambært lögtingsviðtöku 16/11 1936.
2. Stöðin í Norðadali verður rúkin eftir teimum til eina og hvørja ið galdandi reglum, samtalutakstær o. ó. ið galdur fyri vanligar bygdastöðir.
3. Eitt eintak av álitinum verður at senda undirskriftinum og sóknarstýrinum fyri Havnar uttanbýggja kommunu.

2. viðgerð 23. mars 1953.

Uppskot nevndinnar samtykt 18/10.

61. Kenningsbókstavir á föroyskum skipum.

Ár 1953, 17. mars legði fíngmaður Th. Petersen fram soljóðandi framlöguskriv:

Fyrr vóru kenningarbókstavirnir eitt sermerki fyri skipið, ið stóð á skrásetingarbrævinum, var høgt í lúknarkarmín á skipinum og nýtt fyri at kenna skipið serliga í fremmandari havi. Nú hava hesir bókstavir nógv størri týdning, tí teir eru tað teki, ið radiostöðirnar nýta til at vilja tala við skipið, radiokall teirra.

I 1903 varð soleiðis avgjørt um kenningarbókstavirnir at teir ikki einans vísu tað danska ríki, men eisini hvønn part í ríkinum skipið var frá

Føroyar	hevði KBGT til KBMT
Ísland	hevði LBCT til LBVP
Vest-Indien	hevði MBHS til MBTQ
Danmark	hevði NBCT til NWVF

I 1933 eru Ísland og Vest-Indien brenna burlufra, men sermerki er um Føroyar KBCT — KBBC og Danmark NBCT til NWVS.

I 1935 kom broytingin til at bókstavirnir *eisini* skulu nýtast sum *RADIOKALL* og her fór so ein umskipan fram um allan heimin og Danmark fekk í sín part bókstavarnir OCHA — OZZZ. Við hetta umskifti tóku Danir ikki ein part av hesum bókstavum til føroysk skip, men skrúsettu tey føroyska inn millum tey danska. Tá bókstavirnir nú fáa størri týdning enn fyrr, og tað fremmandan var hildi serstakt bókstavrad til Føroyar, fyrkensur henda broyting einna eitt sindur mægháttlig, men vit kenna ikki í dag av hvørji ósøk teir tóku hetta stig.

Tað at føroysk skip verða skrúset inn millum tey danska hevur so hildi á til henda dag, og tá Danmark fyr nokrum árum síðani fekk bókstavareðið XPAA — XPZZ allrað teimum fyrr nevndu so held hella eisini fram, og einstök føroysk skip eru komin undir hesar nýggju bókstavirnir millum dansk skip.

Kenningarbókstavirnir vísa sum nevnt skipið, og so jaraffurad Radiokall, men teir skulu eisini vísa flaggið. Við heimastýrislógina nr. 137 av 23. mars 1918 var sagt at vit skulu hava serstakt flagg, og við kunngerð frá Torsetisráðnum tann 27. august 1918 var sagt at danski kongur tann 25. juli s. á. hevði góðkent flaggið við lúnn og stóðnum. Eitt skip hevur sítt tjóðar- og skrásetingarbræv tilgertil DANSK Nationalflets- og Registreringseertifíkat men tað eigur at verða samsvart millum brævið, tað merkið í vísist á stong og tað kallið svarast skal á (radiokallið) fyri at ikki villa skal koma í.

Sum umstøðurnar nú eru við egnum flaggi fyri føroysk skip, kann tað ikki verða ivi um at tað er rættvíst at ein eisini av kenningarbókstavnum kann fáa at vita hvudani skipið er og hvat flagg tað skal føra. Lat meg taka eitt lítið dømi: Eitt útlendskt skip er í vanda á havinum og kallar í útvarpinum, tað fær svar við kenningarbókstavum frá einum føroyskum skipi og sker eftir í kallilistanum og sær har at skipið er danskt. Nú fara teir at royna at eygleiða skip í nærkast og síggja so eitt fremmand (t. v. s. ikki danskt) flagg, og koma so sjálvandi í dúpnr-

huga um tað man vera sama skipi teir talaðu við. Flókja kann ikki komast niðurni her.

Føroyar hava eftir míni hugsan krav uppá, at teirra skip hava tjóðar- og skrásetingarbrev, flagg og radiokall, ið öll vísa til teirra heimstað, men *samferðslan á viðum havi* hevur ikki míni krav uppá, at skip ikki siglur við einum flaggi, og annars brev og radiokall ið vísir til annað land og annað flagg.

Við hesum vil eg ti hvíla á háttvirða Føroya lógtung um at taka hetta mál til viðgerðar og gera samtykt í hesi sefin um *at* Føroya landsstýrið skjótast gjørligt fer sáttmáli við dansku skrásetingarskipum um at nýta eitt serligt bókstavræð til føroysk skip og at Føroya landsstýrið fær prentað nýggj tjóðar og skrásetingarbrev, soleiðis at tey verða samsvartandi tað galdandi flaggførslu.

1. viðgerð 18. mars og 27. mars legði Fiskivinnunevndin fram sáljóðandi

Neuturálit.

Málið hevur verið til viðgerðar í fiskivinnunevndini, sum hevur kannað málið so væl, sum tað stulsa tíð, sum er eftir av hesi tingsetu, hevur lóyst. Nevndin er sámd um, at eftirvaskjandi er, at føroysk skip hava síttur kenningarbókstavir, soleiðis sum tey høvdu tað fyrri 1931, og hevur fingið upplýst, at síðan 1949, tá málið um serligar kenningarbókstavir á føroyskskip var reist av Føroya Skiparn- og Navigatørfelag, hava merkin frá XPO til XPZ júst fyrri ta dansku bókstavdeildina XPA til XPZ verið kannað føroyskum skipum, so við og við sum nýggj verða skrásett. Viðvíkjandi teimum føroysku skipunum, sum í 1931 og síðan hava verið skrásett við kenningarmerkjum frá OUA til OZZ og frá XPA til XPZ um taðhann dansk skip, er sjálvandi takað stór av at fáa tey flutt og ta nýggju skeiðsinguna góðkenda av millumtjóða málstjóðini í Geneve, men ikki verri enn so, at tað gerst, og nevndin hevur góðar vónir um, at føroyskum ynskjunum um hetta verður fylgt.

Nevndin vísir til, at skrásetingarmálið við sínum samanspæli millum tjóðar- og skrásetingarbrev, flagg og radiokall minnar fleiri íðamál, sum neyðugt er at greiða til tíðar, soleiðis at bæði verður frammanundan fyrj móguligum flókjum, og at nu tingdagarnir fækkast og umfaliandi og hastandi tingmál bróka á at verða avgreidd, verða neyvum stundir til nóg gjálfa at viðgera settu mál. Tíðin er tað nevndin kannugt, at landsstýrið hevur í raðina uppskot til føroyska flagglag og verða ley íðamál, sum knyta seg til hennara, fyrri ein part ley somu, sum avleiðast av hesum máli. Nevndin mælir tí til at vísa málið til landsstýrið til fyrirreikingar til stundliga tingviðgerð.

Uppskot.

Tingmál nr. 61 1952: Kenningarbókstavir á føroyskum skipum verður víst til landsstýrið at fyrirreika til tingviðgerð so skjótt sum gjørligt.

2. viðgerð 27. mars 1953.

Uppskot nevndinnar samtykt 16 - 0.

62. Kommunala skattalógin.

Ár 1953, 18. mars legði lögmaður fram seljðandi lógaruppskot við viðmerkingum:

Løgtingslóg um breyting í kommunalir skattalógini frá 12. mars 1923.

§ 1

Í lóg nr. 76 frá 12. mars 1923 um "den kommunale beskatning" verður í § 10 skoytt uppí sum nýtt stk. f.:

Sömdarpeningur sambært lóg nr. 93 frá 20. mars 1940 um "udbetaling af hædersgaver til danske sømænd og fiskere og deres efterladte", og sambært lóg nr. 383 frá 9. august 1945 um "visse hædersgaver til danske søfarende og fiskere og deres efterladte".

§ 2.

Henda lóg fær gildi frá og við skaltárinum 1953.

Lagtingslov om ændring i den kommunale skattelov af 12. marts 1923.

§ 1

I lov nr. 76 af 12. marts 1923 om den kommunale beskatning tilføjes i § 10 som nyt stk. f.:

Hædersgaver i henhold til lov nr. 93 af 20. marts 1940 om udbetaling af hædersgaver til danske sømænd og fiskere og deres efterladte samt lov nr. 383 af 9. august 1945 om visse hædersgaver til danske søfarende og fiskere og deres efterladte.

§ 2.

Denne lov træder i kraft med virkning fra og med skatteåret 1953.

Viðmerkingar:

Gjaldstovan hevur gjørt landsstýrinum kunnugt, at sambært lógirnar nr. 93 frá 20. mars 1940 um "udbetaling af hædersgaver til danske sømænd og fiskere og deres efterladte" og nr. 383 frá 9. august 1945 um "visse hædersgaver til danske søfarende og fiskere og deres efterladte", sum eru galdandi fyri Føroyar, er í 1952 útgjaldið einkjurn og börnun teirra, sum múst hava uppihaldara undir kríggnum, 100.000 kr. Nevndu lógir veita annars einkju eftir sjólatnum uppihaldara 800 kr. og börnun heimara, ið eru yngri enn 18 ár, 200 kr. hvørjum árliga og manni, ið er vorðin avlamin av krígsávinum 800 kr. árliga umframt 200 kr. fyri hvørt barnið, yngri enn 17 ár.

Lógin er í fjór gjörd galdandi fyri Føroyar og afturvirkandi sefleiðis, at í vissum førum hevur einkju fingið útgjaldið henda sömdarpening fyri øll árin frá 1944 til 1952 undir einum fyri seg og börn, og fær hon síðan fjórðingsársvis tað, sum lógin loyvir.

Hesin sømdarpeningur er eftir dansku líkningarlógini skattafriur í Danmark, og vil landsstýrið halda, at samtíðis má verða gjørt í Føroyum, setliga tá bert rikiskassin rindar peningin, og órímligt vildi verið um kommunu og landskassi fórn at taka burtur av honum, um hann eisini er virkandi fyri Føroyar.

Tá hesin sømdarpeningur eftir galdandi skattalóg er skattskyldugur í Føroyum má lógarbrøying til, um at hann ikki skal verða skattaður og setur landsstýrið tí fram uppskot til slíka lóg við áheitan til lögtingið, at taka hetta mál til viðgerðar og avgreiðslu í hesari tingsetuni.

1. viðgerð 19. mars og 21. mars legði lógarnevndin fram so-
ljudandi

Álit

Samtíkt lógirnar nr. 93 frá 20. mars 1940 um "Udbetaling af hædersgaver til danske sømænd og fiskere og deres efterladte" og nr. 383 frá 9. august 1945 um "Visse hædersgaver til danske søfarende og fiskere og deres efterladte", sum eru galdandi fyri Føroyar, er í 1952 útgjaldið einkjum og børnum teirra, sum mist hava upphaldara undir kríggnum, um 400.000 kr.

Hesin peningurin er útgjaldin deils sum ein árligur studningur til einkjur og teirra børn og kríggsavlamismenn og teirra børn eftir reglun, ið fyrisettar eru í nevndu lógum, deils í einkultum fórum allur-
virkandi fyri hetta ár í seinu av tí, at lógirnar fyrst í 1952 eru gjørdar galdandi fyri Føroyar.

Eftir dansku skattalóggávuni verður hesin sømdarpeningur ikki skattaður.

Landsstýrið hevur lagt málið fyri lögtingið og mælti til, at hesin peningur heldur ikki verður skattaður í Føroyum, og hevur tí sett fram uppskot til lögtingslóg um brøying í kommunalu skattalógini frá 12. mars 1923 samsvarandi.

Lógarnevndin, ið hevur havt málið til viðgerðar, skal mæla lög-
tinginum til at samtykkja uppskot landsstýrisins til lögtingslóg um
brøying í kommunalu skattalógini frá 12. mars 1923.

2. og 3. viðger 25. mars 1953.

Uppskot landsstýrisins samtykt 19 - 0.

63. Innflyting av rúsdrekka til vinnuliga nýtslu.

Ár 1953, 23. mars lagði lögmáður Fram sofjóðandi löguppskot við viðmerkingu:

Uppskot

til

Löglingslög um innflytan av rúslög til vinnuliga nýtslu.

§ 1.

Landsstýrinu verður heimilað at geva iðnaðarvirkjum loyvi at innflyta rúslög til vinnuliga nýtslu og geva avsláttur í innflutningsgjaldinum. Landsstýrið fyriskipar loyvistreytir og reglur fyri eftiransing o. t.

§ 2.

Henda lög kemur í gildi beinan vegin.

Löglingslög om indførsel af spritus til erhvervsmæssig anvendelse.

§ 1.

Landsstýret heimindiges til at meddele industrivirksomheder tilhørelse til at indføre spritus til erhvervsmæssig brug og meddele betingelser i indførselsafgifterne. Landsstýret fastsætter nærmere vilkår for tilhørelserne og regler for kontrol og lign.

§ 2.

Denne lov træder straks i kraft.

Viðmerkingar.

Í löglingsmáli nr. 59 1948: Rúsdrekkalögin. Jfr. Löglingsliðindi 1948, s. 181. Flg. varð samtykt löguppskot um, at iðnaðarvirki kundu fáa loyvi til at flyta inn rúslög og fáa avslátt í innflutningsgjaldinum. Henda löglingslögin varð ikki staðfest av landsstýrinum.

Síðanli landsstýrið er fyrri, at tað verða gjørdur útvegir fyrri, at iðnaðarvirki, sum í síni framleiðslu skulu brúka rúslög, t. d. vin í hermefikkframleiðsluni, undir eftirliti kunnu fáa loyvi til eins og í øðrum londum at flyta inn rúslög og til eitt lagri útflutningsgjald. Sum nú er, kann rúslögur bert flytast inn, tá ið ein persónur sendur sum móttakari og ikki eitt virki.

Eftirsum annað lögling og landsstýri sita nú, og tað eru gingin 1 ár, síðan lógin varð samtykt av löglinginum, vil landsstýrið ikki staðfesta lögina, fyrr enn hon altur er viðlíkin av löglinginum.

Við hesum viðmerkingum mælir landsstýrið háttvirða löglinginum til at samtykkja uppskotið.

1. viðgerð 23. mars og 26. mars lagði lögarnevndin fram sáljóðandi

All.

Landsstýrið hefur sett fram uppskot til löglingslög um innflyting av rúslögi til vinnuliga nýtslu. Uppskotið gengur út uppá at geva landsstýrinum heimild til at geva iðnaðarvirkjum loyvi at innflyta rúslög til vinnuliga nýtslu og geva avslátt í innflutningsgjöldunum.

Førel verður fram, at eitt líkilt uppskot varð samtykt av löglingsinum í 1948, slr. löglingsliðandi 1948, s. 181 f. l. men ikki samfost av landsstýrinum.

Málið er 23. mars heint í lögarnevndina.

Nevndin hefur viðgjørt málið og hevur býtt seg sundur í ein meiriluta og ein minniluta.

Meirilutin (Martin Holm, Thorstein Petersen og Einar Waag) mælir löglingsinum til at samtykkja uppskot landsstýrisins, samstundis sum hann førir fram, at eftiransingin eigur at verða soleiðis fyriskipað, at missbrúk av hesum undantaksløvi ikki kann fara fram.

Minnilutin (Trygve Samuelsen) kann ikki mæla löglingsinum til at samtykkja uppskotið.

Lógaruppskotið ger okkara galdandi rúsdrekkaloggávan veikari, og opnar eina smøgu fyri innflutningi, ið kann føra til misbrúks. Minnilutin heldur ikki, at tað er møguligt at gera nakra eftiransing, ið kann vera effektiv.

Annars er minnilutin príncipielt innli hvørjari löggávu, ið innleiur um ta löggávu, ið er galdandi viðvíkjandi innflutningi av rúsdrekka.

Uppskot.

(Frá meirilutanum M. Holm, Th. Petersen og E. Waag).

Löglingið samtykkir uppskot landsstýrisins til löglingslög um innflyting av rúslögi til vinnuliga nýtslu.

(Frá minnilutanum Trygva Samuelsen).

Löglingið kann ikki samtykkja uppskot landsstýrisins til löglingslög um innflyting av rúslögi til vinnuliga nýtslu.

2. viðgerð 26. mars 1953 og 3. viðgerð 27. mars 1953:

Uppskot landsstýrisins § 1 samtykt 13 - 0.

Uppskot landsstýrisins § 2 samtykt 13 - 0.

Uppskot landsstýrisins sum heild sett undir atkvøðu við navnakalli:

Ja atkvøddu: P. Bláhamar, Holm, Th. Petersen, Óregnumd, Kallsoy, A. Djurhuus, E. Waag, S. Elliesen, A. Sørensen, H. Djurhuus, B. Long og S. Danielsen.

Atkvøddu ikki: J. H. Danbjørg, P. M. Dam, P. Petersen, Tr. Samuelsen, O. F. Joensen, H. Iversen og G. L. Samuelsen.

Nei atkvøddu: J. P. Davidsen, Jens Chr. Olsen og J. P. Henriksen.

Bartur: S. P. Zachariasen, H. v. Høgadalsá og D. P. Danielsen.

Lógaruppskotið fall 12 - 3.

64. Lögtingslóg um L/f Föroya Landsfiskasölu.

Ár 1953. 23. mars legði tingmaðurin J. H. Danbjörg fram seljðandi framløguskriv við fylgiskjali:

Föroya Fiskasöla varð á sínum stovnað tí mentu ásammanu, at veikleiki og ofta ókunneiki í handilsskapi hjá einstaklingum var fyrri tað fyrsta ein stórir vandi fyrri fiskaprísir. Og harnæst var tað samfelagsliga sæð peninga- og arbeidsspell, at hvør tilit fiskaframleiðari mátti ferðast uttanlands, skriva og fjarríla til teir ymsa keypararnar í teim ymsu londunum fyrri at fáa selt sín fisk. Og ta ið einstaklingurin sum offast vegna peningaveikleika ikki orkaði at gera hetta sölur og markaðararbeiði til líkar, kom tað at svida ikki bara at einstökum skipum og handilsmaðnum, men at eini eini fjöld av fiskimannum og landinum í síni heild.

Tað varð tí farið væðir at stovna einu fiskasölu — Föroya Fiskeeksport — fyrri all landið.

Undir krígnum, meðan nærum eini av sals- og klippfiski varð útflutt, talt Föroya Fiskeeksport næstan heilt burtur. Men aftaná kríggslok varð ein sölumíðstøð fyrri öllum salt- og klippfiski flika upp aftur og sett á stovn í L/f Föroya Fiskasölu, ið er eitt andelsfelag.

Men sum so oftú ávíst, hevur henda míðstøða tað brek, at fiskimannaskeitturin ikki eigur javnhjóðisrætt við reidarar í umsitingini.

Hetta brekið hevur millum fiskimenn og meginpartin av Föroya fólki skapt eina slíka ónøgd við skilið ella umsitingina av fiskasölu, at ein kann siga, at tað er eitt landskrav — ikki at avtaka eina fiskasölumíðstøð, men fyrri tað fyrsta at taka einkarrættin frá sölu í bondunum á þara einum sketti, og harnæst at umskipa hana soleiðis, at Föroya fiskimannaskeittur fer, sum áður framfært, í hvassu er eins nøgð at siga í umsitingini av henni sum útgerðarmenninir.

Hin fyrsta spurningin er loystur við tingsins samtykt at taka einkarrættin av L/f Föroya Fiskasölu, sum hon nú er skipað. Men tað er bara hjálpur lekur, í m ikki meira tað er ein vil farnir úr óskuni í eldin. Tað verður tí um, at hin mestu teikurir verður teiður við at tingið ger samtykt, ið tryggjar sölu av fiskaframleiðslu okkara at fara fram soleiðis, at allar fiskaframleiðarar og interessarnir í fiskasölu fáu somu somu í prisi og at sleppa av við fisk sín, so eingin verður favoriseraður ella komur at sjá við serrættindum í kraft av sínum peningaligu fyrimumum.

Uppskot verður tí sett fram um við lóg at seta á stovn eina andelsfiskasölu við einkarrætti til saltfiska- klippfiska- og softsildasölu fyr Föroyar.

Í umsitingini av hesi sölu verður sambært uppskotið fiskimannabólkurin og reidarabólkurin javnt umboðaðir, meðan Skipara- og Navigatørfelag verður eisini at fáa sæti í umsitingini og koma soleiðis at verða avgerandi faktorein, um ójavnir verður millum nevndu bólkar.

Fuldfiggjað lóguruppskot vil verða sett fram í nevndin.

Uppskot

til

L. ó. g.

fyrir

*L. f. Føroya Landsfiskasøla.**Navn, heimstaður, endamál og rættindi.*

§ 1.

Navn felagsins er L. f. Føroya Landsfiskasøla.

Felagið er lutafelag tandeilsfelag. Heimstaður tess: Tórshavn. Endamálið handilsskapur viðvíkjandi fiskivinnu.

Felagið eigur einkarrætt til øllan saltfiska- klippfiska- og salt-silda útflytning. Landsstýrið kann tó í einstökum tilfellum gera undantak viðvíkjandi einkarrættinum.

§§ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 og 13 sum í tinglógindum 1949, síðu 145.

§ 11.

Hvøe limur hevur eina atkvøða.

"Hvøejnum limi er loyvt" (Skrivi so framygis sum í § 11 í tinglógindum 1949, síðu 145).

§§ 15 og 16 sum í tinglógindi 1949.

§§ 17, 18, 19, og 20 ganga út.

Sum nýggj § 17.

Stýrið verður at seta við 5 limum, 2 valdir av Føroya Fiskimannafelag og Suðuroyar Fiskimannafelag, 1 av Føroya Skipara- og Navigatørfelag og 2 av reidarafeløgumum.

Stýrið hevur eftirlit við og ábyrgd fyri dagligu leiðslu felagsins.

Stýrið velur sjálvt sín formann og ræður fyri síni starvsskipan, setur stjóran ella stjórar og hægri starvsfólk felagsins.

Dagligu leiðslu felagsins og setan av skrivstovnfólki hevur stjórin (stjórararnir) í hondum.

Fyri starvið fær stýrið fasta samsýning, ið aðalfundurin ásetir.

Stýrislimir, ið ikki búgva í Tórshavn, fáa harumframt sígar ferðunfrelðslur afturgoldnar eftir røkning.

§ 18.

Skali skrivast eins og § 21 í tinglógindi 1949, ið soleiðis at í staðin fyri "starvsnevndarlímur" verður sett "stýrislimur".

§ 19.

Sum § 22 í tinglógindi.

§ 20.

Sum § 23 í tinglógindi.

§ 21.

Sum § 24, ið í staðin fyri starvsnevnd verður at seta "stýrið".

§ 22.

Felagið byrjar starv sítt, tá ið 1/f Føroya Fiskasøla (The Faroe Fish exporting Company) leggur frá sær ella seinast tá ið einkurættur tess gangur út.

§ 23.

Sum § 26 í tinglógini.

§ 24.

Lógin verður í gildi, so brótt 1/f Føroya Fiskasøla leggur frá sær, tá seinast 1. januar 1951.

1. viðgerð 24. mars og 27. mars legði fiskivinnunevndin fram soljóðandi

Mm

Minnilutin (P. M. Dani og J. H. Danbjørg) tekur undir við uppskotinum og tá, sum er ført fram av framleggjarinum.

Endamálið er handilsskapur. Harundir kemur ikki bara søla av salt- og klippfiski og saltsild, men eisini annar handilsskapur sum innflytan av øllum útgerðarvörum, eitt tiltak, sum óivað vildi spart Føroya fiskivinnu í hundraðir av tusundum krónum. Tað er at viðmerkja, at í øllum greinum, har ið starvsnevnd og umboðsnevnd eru nevndnevnd, skal standa "slýri".

Minnilutin havur fingið at vita, at málið ikki kann fáa regluliga viðgerð í hesu setu. Undir hesum umstøðum er tá ikki annað at gera enn at seta viðgerðina út til Ólavsøkuetingið. Men tá ið tað kann henda, at 1/f Føroya Fiskasøla leggur frá sær áðrenn Ólavsøku, vil tað vera neyðugt at samtykkja, at um so verður, skal tingið heiman vegin koma saman. Meirilutin (Olsen, Bláhamar og Ellefsen) seta einki uppskot fram.

Uppskot.

Um so verður, at 1/f Føroya Fiskasøla leggur frá sær áðrenn fyrstkomandi Ólavsøku, verður tingið at koma saman heimanvegin.

2. og 3. viðgerð 27. mars 1953.

Uppskot minnilutans (Dani og Rullsoy) tal 8 - 0.

65. Umsiting av samferðsluvegnum.

Ár 1953, 24. mars legði H. Djurhuus landsskýrismaður fram soljóðandi framlöguskriv: við fylgiskjølum:

Á lögtingsföggjarlóginum 1951/52 varð sett soljóðandi viðmerking til gr. 18.3:

"Vegagrunnurin verður nýttur til keyp av umboðum, studningsveitan til kommunur til umboð og til lön til vegmenn."

Samhart hesi viðmerking varð eingin studningur góddur til um-

síttan av samferðsluvegum fyri 1952, og hevur hetta merkt á mangan hátt.

Veginir hava verið vinnaligari enn áður, sóknarstýriní ikki so lagalig í samarbeiði, og bilførarnir sera misnøgdir yvir, at teir lilið fúa aftur fyri bilskattin.

Skal rættlag koma í vegumvælingini, og skal grundarlag vera fyri góðum samarbeiði millum teirra, ið hava við umvælingumræðið at gera, mál hettast um byrðinar hjá teimum kommunum, ið hava long vegstrekk í sambandi við íbúgvaratalið. Eins og í 1911 eru tvinnar leiðir at ganga:

1. at javna vegalengdina millum tær kommunur, ið liggja við sama veg og ella
2. at veita beinleiðis stuðning til tær kommunur, ið hava longest vegstrekk í sambandi við íbúgvaratalið.

Tórshavnar, Vestmanna og Skopunar kommunur hava frá fyrr av tíkið sær at halda ein part av vegum inná fyrri markid hjá ávíkavist Kirkjubøur, Kvívíkar og Sands kommunum.

Hendan leiðin samlaert pkl. 1 hevur fyri ein part verið nýtt, og vildi tað bæði verið dæmlikt og rimuligt, um farið kundi verið longur hendan vegin. Tað kundi verið gjørdur sáttmálar millum granna kommunur eftir samráðing, ella tað kundi verið gjørt skr. löggáva. Eisini kundi hvør kommuna rætt vegin inná fyrri sitt óki; men tær kommunur, ið lítlan ogongan veg hava, skuldu so góddið til ein grunn, ið varð býttur út millum tær, ið hava langan veg at halda.

Men hesar leiðir verða drúgvur at ganga, og hóvliga má verða farið fram, tí aðrir óekonomískir spurningar og spurningar av psykologiskum slag vilja koma fram í hesum sambandi, og mugu teir eisini taksast til viðgerðar. Hetta verða tí mál, tingið kann seta, men verður ikki löyslug, sum kann gera gagn í bæði.

Einasta leið, sum gongd er í løtuni, er tí tann sama, sum nýtt varð í áttumum hefveri, at veita stuðningur vegagrunnum til tær kommunur, ið hava tyngstu byrðinar, soleiðis at hvør kommuna fyrst arbeidir fyri 22kr. pr. íbúgva og fær 3/4 av meiruteiðshvønn í stuðningi, men at grundarlagi er: *hóskandi árligar viðlíkahaldsútreiðslur*.

Á hjálögdu talmynd II verða vist. í 8 teigum, hvussu 1. fólkatal, 2. vegalengd, 3. hóskandi viðlíkahald (kr. mál), 4. samlaðar viðlíkahaldsútreiðslur, 5. viðlíkahaldsútreiðslur, 6. óðrenn stuðningur kann verða veittur, 6. stuðningsuppihømar meiruteiðslur, 7. samferðsluveglengd í kr. mál, ferir fyri hvørja kommunu í Føroyum.

Sambært hesum verður tann árliga stuðningurin úr vegagrunnum 90.866,25.

Pr. 15/3-1953 er sáttmáli í vegagrunnum 100.000 kr., og hava innlókur og útreiðslur fyri áriní 1949-1952 verið sambært hjálögdu talmynd II.

Sum er í løtuni, verður vegagrunnurin stýrdur av eini 3-manna-nevnd. Hetta er ein leið frá tí umsitingsráðskípani, ið var óðrenn heitrasýrgislógin kom í gildi, og hevur tí onga grund undir sær, sum nú er. Tað verður tí hildið at vera beint, at vegagrunnurin verður lagdur undir umsiting lands-lýrisins.

Samhætt til, id her er ført fram hesum máli viðvíkjandi, setur landsstýrið fram uppskot:

1. Fyri hvørja kommunu, sum hevur samferðsluvegir at halda, ásetur landsstýrið, hvat hóskandi arlig útreiðsla til umvæling av samferðsluvegunum verður hildin at vera. Fær kommunur, hvørs soleiðis ásett útreiðshupphæddir eru stórra enn upphædd svarandi til kr. 22,00 pr. íbúgva í avvarandi kommunu, fáa 3, 1 av muninum millum hesar upphæddir aftargoldna úr vegagrunninum.

Landsstýrið kann broyta ta ásettu útreiðshupphædd í samsvári við broytingum í vegalengd og íbúgvatali og nýmæling av umvælingarutsløðum; kommunurnar mugu ró vera gjørdar kunnugar við slíka broyting áðrenn 15. februar í einum ári, um broytingin skal verða galdandi fyri endurrindring av umvælingarútreiðslum tað árið.

2. Kommunurnar verða sum higartil hvønn mánað at senda landsverkfrøðinginum uppgerð váttaða av vegumanninum yvir útreiðslur, id staðist hava av umvæling av samferðsluvegum.
3. Umsitingin av vegagrunninum og aðrir umsitingarmyndugleikar, id Føroya vegastýri hevur havt, verða lagdir undir Føroya landsstýri frá 1. apríl 1953. Samstundis verður Føroya vegastýrið avtikið.

Talmynd I.

	1. fólka- tal	2. veglengd km.	3. kr. m. ár	4. -- (2) : (3) kr. ár	5. (1) : 22,00 kr. ár	6. (4) : (5) kr. ár	7. (2) : (1) m. íb.	8. (4) : (1) kr. íb. ár
Klakkavíkar	3930	8,6	2,50	21,500	64,460	2,230	2,9	7,25
Fuglafjarðar	1120	3,0	2,00	6,000	24,640	5,485	2,7	5,40
Leirvíkar	550	4,0	2,00	8,000	12,100	2,760	7,4	14,80
Geotu	640	9,7	2,50	24,250	14,080	10,170	15,2	38,10
Nes	1720	25,0	2,50	62,500	37,840	24,660	14,5	36,25
Sjóar	1030	8,6	1,50	12,900	22,660			12,50
Skúla			1,50					
Sunda	260	5,3	1,50	7,950	5,720	2,230	20,4	30,60
Eiðis	570	10,3	1,75	18,025	12,540	5,485	15,1	31,70
Saksunar	45	5,0	0,75	3,750	990	2,760	111,0	89,25
Hvalvíkar	470	8,2	0,75	6,150	10,340		17,5	13,10
Kollafjarðar	460	8,0	2,00	16,000	10,120	5,880	17,4	34,80
Kvívíkar	480	15,4	2,00	30,800	10,560	20,240	32,1	64,20
Vestmanna	1050	3,8	2,00	7,600	23,100		3,6	7,20
Sorvægs	880	3,2	2,00	6,400	19,360		3,6	7,20
Miðvægs	760	6,7	2,00	13,400	16,720		8,8	17,60
Sandavægs	630	8,0	2,00	16,000	13,860	2,140	12,5	25,40
Kirkjubæjar	90	8,0	2,00	16,000	1,980	14,020	89,0	178,40
Tórshavnar urb.	470	4,0	2,00	8,000	10,340		8,5	17,00
Tórshavnar	5500		2,50		121,000			
Skopunar	460	2,0	1,50	3,000	10,120		4,5	6,45
Sandis	610	12,5	1,50	18,750	13,420	5,330	18,0	27,00
Skálavíkar	220	5,8	1,50	8,700	4,840	3,860	26,4	39,60
Húsavíkar	220	6,4	1,50	9,600	4,840	4,760	11,5	21,75
Froðbiar	2010	15,0	2,50	37,500	44,220		7,5	18,75
Hovs	200	0,6	2,00	1,200	4,400		3,0	6,00
Þorkarís	450	6,2	2,00	12,400	9,900	2,500	15,8	27,60
Vægs	1710	9,0	2,50	22,500	37,620		5,3	13,25
Sunnbiar	620	13,3	2,00	26,600	13,640	12,960	21,4	42,80
Támíngs	220	4,5	2,00	9,000	4,840	4,160	20,5	41,00
	20375	220,1		434,475	580,250	121,155		

Talmynd II.

Inntökur og útreiðslur vegagrunnsins fyrir árin
1949-1952.

INN TÖKUR:

ÚT REIÐSLUR:

	Stofn- guld	Inntöka af obli- gation o. v.	Til samans	Vegmætt	Stuðningur til amboðs	Stuðningur til umvæling	Veg- tystir	Ymist	Til samans	Saldo	
1. kv. 1949	37.938,28		37.938,28	8.214,10					8.214,10	237.182,30	pr. 1 4-49
1949-50	153.917,02	10.000	163.917,02	32.365,79	41.930,25	82.414,18 ¹⁾		6.846,91	163.356,23	266.906,48	« 1 4-50
1950-51	171.742,49	10.000 ²⁾	181.742,49	32.195,88	35.164,48	226.180,03	11.000	2.966,35	307.504,74	141.505,02	« 1 4-51
1951-52	65.000,00	250.650	315.650,00	32.693,88	118.519,74	122.471,60	8.000	1.229,17	282.914,39	174.240,63	« 1 4-52
	428.597,79	270.650	699.247,79	105.467,65	195.614,47	431.065,81	19.000	11.041,53	762.189,46	174.240,63	

1) Stuðningur fyrir umvæling av samferðsluvegum fyrir bæði 1949 og 1950 eru komin uppá hetta árið.

2) Av hesum eru kr. 240.370,- partur av gjaldan frá Min. f. off. arb.

1. viðgerð 25. mars og 27. mars legði lögnað og lögnað á fram soljóðandi

III

Landsstýrið hefur í skrivi av 21. mars 1953 lagt málið fyrí tingið. Ein meiriluti. (H. Iversen, G. L. Samuelson, Andr. Djurhuus, S. Ellefsen og P. Petersen) flytur fram: Ein vegagrunnin visur landsstýrið til viðmerking í fíggjarlögtingslóg 1951-52 ávisandi til viðmerking til § 18.3: Vegagrunnurin verður nýttur til keyp av arboðum, studningsveitan til kommunur til arboð og lön til vegum. Samlað hesa viðmerking var eingin studningur goldin til umsitan av samferðsluvegum fyrí 1952; hella rakti summar kommunur ógvuliga hært. Tað fírdi við sær, at kommunurnar ikki blivu fórar fyrí at halda vegirnar í nóg góðum standi. Meirilutin á sannar, at um vegirnar ikki heilt skulu koma í forfall er átroðkandi neyðugi at koma teimum kommunum, ið hava long vegstrekkir at røkja til hjálpar við studningi. Hetta ger seg serliga galdandi fyrí lær smærri kommunurnar, har vegviðlíkahaldi liggur millum triðing og helvt av kommunanna samlaðu útreiðslum.

Meirilutin er samdur við landsstýrið um, at vegagrunnurin, ið higartil hefur verið stýrdur av eini 3-mannaneynd, verður lagdur undir umsiting av landsstýrinum. At útreiðslurnar fyrí studningsveitan eru hækkaðar frá 16 kr. til 22 kr. pr. íb. er eitt affrestig fyrí kommunurnar, men sum lögtings fíggjarstjóða er í lóinni, kann tað ikki verða annarsleiðis. Vónandi kann tingið seinni bliva fórt fyrí at koma affre til tað gamla talið fyrí studningsveitan kr. 16 pr. íb. Uppskot landsstýrisins inniber tó ein munagóðan studning til kommunur við tynjandi vegskyldu.

Minnilutin (P. M. Dam og J. Kullsoy) ger vart við, at hann er ímóti uppskoti landsstýrisins og muliverar tað við:

- 1) at nógvar kommunur, ið lá hava stóru vegskyldu, ikki láu studning,
- 2) hann er ímóti at flyta talið fyrí vegstudningi frá 16 kr. til 22 kr.

Halda ta gamla skýpanina viðvíkjandi umsitingini av vegagrunnum.

Minnilutin selur uppskot um, at studningur til viðlíkahald av vegum skal roknað sum áðr, t. v. s. studningsmarkið skal liggja við 16 kr. av viðlíkaútreiðslum pr. m.

Meirilutin (H. Iversen, G. L. Samuelson, Andr. Djurhuus, S. Ellefsen og P. Petersen) selur fram fylgjandi

Uppskot.

Tingið góðkennir uppskot landsstýrisins viðvíkjandi umsiting av samferðsluvegum.

Frá minnilutanum (P. M. Dam og J. Kullsoy):

Tingið samtykkir, at studningur til viðlíkahald av samferðsluvegum skal roknað sum áðr.

2. og 3. viðgerð 27. mars 1953.

Uppskot minnilutans (Dam og Kullsoy) lall 7-0.

Uppskot meirilutans samtykt 16-0.

66. Endurnýgging av skipaflotanum.

Ár 1953, 18. mars legði lögmaður fram frágreiðing viðv. endurnýgging av skipaflotanum:

Sí skjal 6.

1. viðgerð 25. mars og málið beint til Fiskivinnuneyndina
27. mars 1953 samtykti lingsið að goyma málið til ólavsóku.

67. Hækking av telefongjöldum.

Ár 1953, 25. mars legði H. Djurflunus landsstýrismaður fram söfjóðandi lógaruppskot við viðaverkingum:

Tann rakstrarættan, fyríbils telefonverkstjóri J. Christensen legði fyrri lingsið í fjór. vísði rakstrarhall kr. 75.000. . Uppskot varð tí sett fram um at hækkað telefonhaldaragjöldini á öllum stöðum. Henda hækking ger ikki lað ætlaða rakstrarhallið, men í netbinnfókum kr. 10.000. .

Umframt het ætlaðu útreiðslurnar, hevur tann ringi standurin, telefonin er komin í gjørt stór viðlíkahaldsarbeidi fyrri neyðini úti um byggjarnar. Í stuttum sígur arbeiðsleiðari Lange soleiðis frá hesum arbeiði:

Bygdearbeiðið har í fyrste omgang máttel koncentreret om udbedring af hovedlinjer, og derfor har det væsentlige arbejde paa bygd været udskiftning af runde og defekte stænger, forstærkning af bestående stanglinjer ved at formindske afstanden mellem stængerne og ved at udskifte og sætte nye harduner, samt udskifte dårlige isolatorer, svælseluse og spændebakker. Desuden har man i stor udstrækning udskiftet rusten stæfledninger og erstattet dem med nye, og mange steder, hvor man har skønnet at trædene kan holde i nogle aar endnu, har man forstærket trædene ved at forskyde dem langs stængerne og lægge nye beviklinger, samt fjerne alle gamle sammensmøddinger paa stæstrædene og lodde alle samfingssteder.

Dog har man lavet følgende ankeg paa bygd: Sydregele og Nordregöle er sammendragt til en station "Göle". Der er nedgravet 700 m kabel og nyt rejst 3 kabelstænger. Alle centralledninger er trukket ud af kabel og trukket i luften, desuden er samtlige installationer efter-

gnet og udskiftet. Der skulle være mulighed for at tilfredsstille alle ønsker om telefon under Gøte de første mange aar, selv om opgaven har været bundet af det tidligere påbegyndte, men langtfra færdige projekt. Omstillingsbordet er udskiftet med nyt 80 nr. Kirkbørd og der er lavet nyt krydsfelt.

I Kollefjord er Signabø, Øreunge og Fodnes centraler nedlagt. Istedet er der kommet *en* station benævnt "Kollefjord". Ogsaa her var opgaven stærkt bundet af de tidligere nedgravede kablens dimensioner, men alligevel er der ogsaa her lavet et fuldtud forsvarligt projekt, der vil kunne tilfredsstille efterspørgslen efter telefoner i mange aar frem i tiden. Der er her nedgravet ca. 1500 m nyt kabel, og rejst 8 nye og udskiftet 5 gamle kabelopføringer. Omstillingsbordet er et nyt Kirkbørd til 80 nr. og der er lavet nyt krydsfelt.

For øjeblikket er vi i gang med arbejdet i Skardefjord hvor vi centraliserer, saaledes at følgende centraler: Ruløvig, Åvøvig, Næs, Tøfte, Sallangerua og Lamba lægges sammen til *en* central benævnt "Rumvig". Ved anlægget er beregnet at Skibenes og Solmunds skærbø kan lægges ind under samme central. Der er nedgravet 1000 m kabel (fra ny centralbygning til Lambarejvø) og i denne nye fortsættes nedgravningen af kabel fra ny centralbygning mod syd til Næs (1000 m).

Desuden er Nordiskaate central flyttet to gange i løbet af aaret, første gang paa grund af normal opsigelse, og anden gang paa grund af dødsfald. Samtidig med flytningen blev der lavet en ny kabelopføring og omstillingsbordet blev udskiftet.

Endvidere har vi i løbet af aaret flyttet Tøfte central, og i Thorsvig har vi lavet en ny kabelopføring, ændret og forbedret slangledene, eftergaaet alle luftledninger, samt udskiftet omstillingsbordet.

I Mygledal har vi lavet ledningsføringen om, udskiftet endene stenger, lavet ny kabelopføring og opsat omstillingsbord.

I Kinnø har vi rejst en ny kabelopføring og ombygget installationen, og i Gjøv er omstillingsbordet udskiftet.

I Klaksvig har vi lavet 6 nye kabelopføringer, idet vi har taget reserveerne i de nedgravede kabler i brug. desuden har vi udbygget centralen med 10 nye numre. Paa Midvang central har vi udbygget bordet med 10 nye numre. I Kirkebø er omstillingsbordet udskiftet, og det er hensigten at udskifte linien fra Velbestad til Kirkebø og istædt trække dobbellledning. Dette arbejde regnes påbegyndt efter nytår.

I Kvadbø lægges hele linienettet om, der er rejst 2 nye kabelopføringer og omstillingsbordet er udskiftet. I Skardevig er omstillingsbordet ligeledes udskiftet.

Foranlediget af ildebranden paa Tveraa central blev det ene omstillingsbord saa ødelagt av vand, at vi maatte sende et bord til udskiftning, medens vi hjentog det ødelagte til reparation. Det andet bord kunne, om end det var lidt besværligt, repareres paa stedet.

I Porkeri har vi lavet en ny kabelopføring, forstærket linienettet og udskiftet omstillingsbordet. I Høve er omstillingsbordet udskiftet og vi har ændret og forstærket ledningsnettet, samt lavet ny kabelopføring. Desuden har vi paa adskillige centraler haft folk ude fra Thorshavn for at reparere omstillingsbordene paa stedet.

Arbejdet med radiokablerne til Nakk, Brunaskard og Håsavu er nu færdigt.

Der er nedlagt ny 8 køret søkabel mellem Runavåg og Strönder i forbindelse med nybygningen af Runavåg central. Endvidere er der nedlagt 2 nye 8 køret søkabel mellem Norddepele og Hvannasund, med det formål at nedlægge Hvannasund central, og lade alle abonnenterne der komme ind under Norddepele.

I forbindelse med nybygningen af Runavåg central, er der udarbejdet en ny fordelingsplan over hovedlinierne paa Österå.

I forbindelse med arbejdet med Kollefjord central blev samtlige hovedlinier paa Strömö ombygget, saaledes at perlekæderne er undgaaet, d. v. s., at Kollefjord, Vestmannhavn, Kvivåg og Kvadvåg hver har direkte linier til Thorshavn, der ikke kan tages af mellemliggende stationer.

Samtlige hovedlinier fra Kollefjord mod Thorshavn er udskiftet, samtlige stænger undersøgt og raadne udskiftet. Stanglinien er forstærket med nye barduner og samtlige defekte barduner, samt alle inslaaede isolatorer og spændebakker er udskiftet. Luftledningerne er fornyede, hvor det tiltrængtes, og den traad der kunne bruges er undersøgt og alle samlingssteder loddede. Der er paa denne linie brugt 70.400 m ny staaletraad, og der er anvendt ca. 58.000 m gammel traad.

Paa linien fra Fuglefjord til Lervåg er der opsat 56 nye stænger. Stanglinien er flyttet nærmere vejen og afstanden mellem stængerne er nedsat til 50 m mod tidligere 70 m. Paa særlig udsatte steder er afstanden mindre, og stanglinien er derved gjort meget sterk og yderligere forstærket med 76 nye barduner. Der er trukket 18000 ny staaletraad og den gamle traad, der er taget i anvendelse, er eftergaaet og alle samlinger loddede. En gaffelvej fra Fuglefjord-Lervåg til Gøte over Varneskildevej er linien flyttet til et mere hensigtsmæssigt sted og alle ledninger eftergaaet. Fra Gøte mod Skibenes er raadne stænger udskiftet og op over fjældet er stanglinien forstærket ved barduner og af samtlige stænger. Fra Gøte til Skibenes er alle hovedlinier udskiftet, ca. 15.000 m ny staaletraad er brugt. Skibenes til Solumde er rejst 1 nye stænger og traaden delvis udskiftet. Der er brugt ca. 3000 m ny staaletraad.

Paa Vaagö er linien Söuvaag-Gaasedal-Bö eftergaaet, nye barduner er sat, raadne stænger og dannede isolatorer er udskiftet. Linien er nu helt ny ialt 7.000 m. traad. For øjeblikket er der arbejde i gang med udskiftning af stænger og traad paa linien Sandvaag-Entaklett.

Linien fra Sand til Skarvanes, der tidligere gik fra Klippefrenspring til Klippefrenspring, er nu flyttet op langs med vejen. Der er rejst en ny stanglinie og de nødvendige steder er der fastsat barduner til forstærkning. Linien Sand-Skaulevåg-Busevåg og Dal er for øjeblikket under arbejde, raadne stænger udskiftes, ligesom vi i vejkrænsene opstiller større stænger for at faa tilstrækkelig vejhøjde.

Linierne fra Tveraa til Vaag er nu ombygget, saaledes at der nu er 3 gennemgaaende linier. Hove/Parkere har selvstændig linie til Vaag og Famen. Ørdevåg har selvstændig linie til Tveraa. Der er udskiftet 19 stænger paa linien Tveraa-Vaag og alle sammensmoninger er borttaget. Alle samplingssteder loddede, alle bevæklinger og spændebakker udskiftet. For øjeblikket er vi ved at omlegge og forny linien fra Tveraa til Kvalhö.

Paa linien fra Klaksvig til Anir er der udskiftet 31 stænger og der er trukket nye linier, ialt ca. 20.000 m. Paa linien fra Gjøv over Finn-

ding til Eldevig og fra Eldevig over Andefjord til Fuglefjord, samt linien fra Viderejde til Hvammasund og fra Norddepel til Andefjord er linerne eftergaaet, isolatorer og hardener udskiftet og ny traad op-hængt. Linierne maa anses for at være ligesaa gode som nye.

Søkkablet fra Velbestad til Hestö er fuldstændig opslidt og kan aldrig mere lages i brug. I foråret havde vi bræk paa det engelske kabel fra Velbestad til Vaagö, dengang lykkedes det os at faa det repareret. Vi maa regne med, at kablet ikke holder mere end vinteren over, og vi har ikke saa meget som een meter at reparere det med. Paa Færøerne findes der ikke noget skib, der kan anvendes ved reparation af kablet, og vi maa derfor regne med, at den næste reparation vil koste mange tusind kroner. Vi har foretaget visse prøver med VHF forbindelser fra Vaagö til Húsareyn for at undersøge muligheden for radioforbindelse til Vaagö. Disse prøver er endnu ikke afsluttet, men radioforbindelserne vil formodentlig blive billigere at etablere end bekostet reparation af søkkablet.

Endvidere har vi bræk paa begge kablene over Kalsöfjord, hvorfor vi paatænker at foretage prøver med VHF forbindelser fra Brumskarö til Fuglefjord. Vi har forgæves forsøgt at reparere kablerne, men de er opslidte og saa elendige, at de gaar i stykker, naar vi forsøger at hale dem indenbords. Vi har intet kabel, hverken til at reparere med eller lægge ud som nyt.

Telefonverkstjóri Sandorff mælir í til, sum umstöðurnar liggja fyri, at fáa í lag eina gjaldshækking, ið verður ætlað at geva 55.630 kr. Hann grundar uppskot sítt við hesum orðum:

Gældende fra 1. april 1952 fik telefonverket beføjelse til at iværksætte en takstforhøjelse, som gav en forøget nettoindtægt paa ca. 11.000 kr., og som altsaa ikke engang gav dækning for det stipulerede driftunderskud paa kr. 75.000.-.

Imidlertid har der, som det vil fremgaa af vedlagte kortfattede rapport over vedligeholdelsesarbejde paa bygde, i det forløbne aar været afholdt saa omfattende vedligeholdelsesarbejde, blandt andet paa hovedlinierne, der er stærkt forsojnte, at disse arbejder mangé stédér stærkt har karakter af anlægsarbejder. Denne arbejdslinie vil det være nødvendigt at følge nogle aar endnu, samtidig med at de egentlige anlægsarbejder med udbygning af telefonnetlene i bygderné finder stéd.

For at telefonverket kan skaffe midler til imødegaaelse af disse ekstraordinære vedligeholdelses-udgifter og delvis til nedbringning af de meget store laan, anmodes Føroya lögting om at godkende medfølgende forslag til telefontakster gældende fra 1. april 1953.

Til udarbejdelse af et saadant takstforslag kræves et omfattende statistisk materiale. Da dette imidlertid ikke er til stede i tilstrækkelig mængde, har det været nødvendigt at sammenligne anlægsudgifterne her med de tilsvarende andet stéd og her er valgt at sammenligne med K. T. A. S. takster for 1951. Disse er ganske vist forhøjet senere, men er endnu ikke tilgaaet os. Trods anlægsudgifterne her ligger mere end 50 % over K. T. A. S. s. er taksterne i takstforslaget i det væsentlige lavere end de i 1951 hos K. T. A. S. gældende. Det kan saaledes eksempelvis nævnes, at medens nyt telefonabonnement i dag hos K. T. A. S. koster

kr. 100 i oprettelsesafgift, anmoder telefonverket om en taxa paa kr. 250. —.

For Tórshavn er indført to ny taxtkategorier: "kaldenummer" til omstillingsbord og "samtalegrupper" á 1000 samtaler.

Kaldenummer vil i praksis blive en nødvendighed for alle omstillingsborde under Tórshavn automaatecentral. Har en abonnent med omstillingsbord nemlig kun det sædvanlige antal numre, over hvilke han plejer at føre samtaler, vil det paa automaatecentralen medføre, at en kaldende abonnent maa gøre opkald til eet bestemt af disse numre, og hvis det er optaget, foretage fornyet opkald til eet af de andre numre, som evt. ogsaa er optaget.

Udstyres omstillingsbordet derimod med kaldenummer, skal *han* dette være kendt af den kaldende abonnent og drejes af denne. Automatecentralen finder saa af sig selv frem til et ledigt nummer blandt de almindelige samtalenumre.

Kaldenummeret er et "dødt" nummer, idet der ikke kan føres samtale paa det, det findes slet ikke paa omstillingsbordet. Da det alligevel er et af centralens almindelige telefonnumre, bétagslægger det plads for en abonnent og maa folgelig betale den del af afgiften for et almindeligt nummer, som er beregnet som "centralens" andel af afgiften.

Da automaatecentralen er udstyret med automatiske samtale-tællere, vil det, som gjort andre steder, være naturligt at udnytte disse, saaledes at man faar en graduering af afgifterne i forhold til udnyttelsen af telefonerne. Samtidig faar man en graduering i forhold til abonnentafgiften for Klakksvig central, hvor taxten ganske vist som for Tórshavn er foreslaaet til kr. 200. —, men hvor der ingen mulighed er for kontrol af samtaleantallet, hvorfor afgiften for samtalegrupper bortfalder.

Køgangsafgiften for bordapparat i forbindelse med nyt abonnement foreslaas bibeholdt, hvorimod afgiften ved udskiftning fra vægapparat til bordapparat foreslaas ansat til kr. 25. — paa grund af det herved forbundne større installationsarbejde.

Ekstraapparat til dobbelt omstiller og til større omstillingsbord er sat i samme taxa, da en dobbelt omstiller er at opfatte som et omstillingsbord med kun eet ekstraapparat, ligesom taxten for udenbys ekstraapparatledning er holdt som en selvstændig taxa uafhængig af arten af det tilslukkede arrangement.

Taxter for omstillingsborde bortfalder totalt, idet disse afgifter er indeholdt i afgifterne for nummer og ekstraapparat.

Afgifterne for smaa-installationer har faaet mindre forhøjelser blandt andet paa grund af større indkøbspriser og større arbejdslohn.

Endelig er oplaget to nyanskaffelser i nedfaldsklap og omstiller for ekstraklokke, og taxterne for disse er fastsat under hensyntagen til taxterne for øvrige smaa-installationer.

Aarsafgiften for telefonabonnement foreslaas forhøjet for Tórshavn og Klakksvik, dels paa grund af at abonnenterne her har en betydelig større indenbys nytte af telefonen end i andre bygdée, og dels fordi kommunerne disse steder er fri for at delage i udgifterne ved drift af stationerne.

Som tidligere nævnt kommer der paa grund af afgifter for sam-

telegrupper yderligere en graduering af abonnementet mellem Tórshavn og Klakksvík.

Paa grund af de forestaaende store og kostbare anlægsudvidelser, der i første omgang hovedsaglig vil ske for områder med fra 51 — 150 abonnenter vil det endvidere forekomme naturligt at forhøje abonnementskatten for centraler liggende i dette interval, idet man samtidig frafalder afgift for afstande udover 2 km for abonnentlængder under alle centraler med mere end 50 abonnenter.

De bestaaende taxter kr. 0,50 for tilringninger mellem kl. 23 og 6 og kr. 0,25 mellem kl. 21 og 23 og mellem kl. 6 og 7,30 samt kr. 0,10 for øvrige tider udenfor tjenestetid, er idag saa smaa at de intet betyder som indtægt for stationerne, og ej heller faa folk til at undlade at ringe unødvendige samtaler, hvilke ofte, især om natten, er til megen ulempe for stationerne, hvorfor taxterne er foreslået forhøjet af hensyn til stationerne, der faar hele dette gebyr udbetalt. I et brev af 29.12.1950 fra Telefonverket og Landsstyret har stationerne tidligere anmodet om en taxtændring for blandt andet opringning udenfor telefonid.

Budsending foreslaas forhøjet for at komme til mere praktiske tal for beregningen (blandt andet for at kunne benytte møntautomater med 25 öres indkast) og for at komme det paradoks til livs, at den halve km mellem $1\frac{1}{2}$ km og 2 km kan betales med 5 öre, mens de andre betales med 15 öre.

Uanset denne minimale forhøjelse vil budsending stadig blive en underskudsforretning idet, der ikke kan tilbagelægges en strækning paa for eks. ialt 2 km for 0,50.

Med de foreslaaede forhøjelser formødes merindtægten at blive ca. kr. 55,630. —, som fordeles sig saaledes, idet eventuel afgang skulde udlignes ved de ikke medtagne mindre stationer:

<i>Abonnement.</i>			
<i>Nummerende fart</i>		<i>Fart forhøjet efter forslaget.</i>	
Tórshavn	kr. 162,920.	(800 abon.)	kr. 193,060.
Klakksvík	kr. 57,375.	(300 abon.)	kr. 65,125.
Puglafjørður	kr. 9,035.	(66 abon.)	kr. 11,660.
Sörvágur	kr. 8,560.	(67 abon.)	kr. 10,180.
Tvöroyri	kr. 16,105.	(125 abon.)	kr. 20,875.
Vágur	kr. 12,540.	(95 abon.)	kr. 15,985.
Vestmanna	kr. 8,745.	(65 abon.)	kr. 11,060.
Runnvík *)	kr. 9,330.	(72 abon.)	kr. 11,795.
	kr. 281,710.	(1590 abon.)	kr. 340,310.

Merindtægt efter forhøjelsen kr. 55,630. —.

*) Nes, Rúnvík, Saltangará, Toftir, Áðuvík, betalte i abonnement i 1952 kr. 7,170. —.

Forslag til telefontaxter gældende fra 1. april 1953.

	Oprettelses afgift.		Abonnement pr. aar.	
	kr.	kr.	kr.	kr.
Nyt nummer tilsluttet vægapparat eller omstillingsbord	250	150	se nedenfor	
*) kaldenummer til omstillingsbord	100	.	80	
*) ekstraafgift pr. paabegyndt 1000		.	50	
samtaler udover det første 100			50	
afgift for bordapparat i forbindelse med nyt abonnement	10	10		
afgift for bordapparat ved udskiftning fra vægapparat	25	10		
extraapparat med enkelt omstilling i samme hus	30	10	50	10
extraapparat til dobbelt omstilling eller større omstillingsbord i samme hus	45	10	80	50
(pr. paabegyndt km	80	65		
extraapparatledning udendørs (pr. paabegyndt 100 m	.		8	8
omstillingsbord		1 pr.		10 + 10
		nr.		pr.nr.
extrastikkontakt	20	10	15	15
extraklokke	20	10	15	10
nedfaldsklap	20		15	
extratelefon	20	10	5	.
omstiller for extraklokke	20			
lang rosesnor (3 m)	15	5		
lang mikrotelefonspor (3 m)	15	5		

*) kun for Tórshavn.

Tallene i kolonnerne angiver læst fra venstre taxterne efter den foreslaæde forhøjelse og den ansværende taxt.

<i>Flytning af</i>	<i>i samme hus</i>	<i>til andet hus.</i>
hovedapparat	kr. 30.	kr. 60.
*) extraapparat (extrastikkontakt)	kr. 30.	kr. 60.
extraklokke nedfaldsklap	kr. 20.	kr. 20.
at anden flytning efter regning i forbindelse med hovedapparat til samme bygning henholdsvis 15 og 30 kr.		

Aarsafgiften for telefonabonnement foreslaas bibeholdt for stationer med 1 - 20 og 21 - 50 abonnenter, men forhøjet fra 120 kr. til 150 kr. for stationer med 51 - 150 abonnenter og fra 180 kr. til 200 kr. for stationer med mere end 150 abonnenter.

Tættir for tilringning í nítíde foreslaas ændres saaledes:

Tórshavn: fri indenbys samtaler hele døgnet, men 1 kr. pr. udenbys samtale mellem kl. 23. og kl. 6.

Klakksvík: 1 kr. pr. samtale mellem kl. 23 og kl. 6.

Övrige bygder: 1 kr. pr. samtale mellem kl. 23 og kl. 6.

og i al anden tid uden for tjenestetid kr. 0.50 pr. samtale.

--- --

Budsending foreslaas ændret til kr. 0.50 for indtil 1 km fra stationen og kr. 0.25 for hver paabegyndt $\frac{1}{2}$ km herudover.

Samsvarandi hesum og út frá tí sjónarmiði, at javnvág skjótast gjörligt má fáast í rakslur Telefonverk Föroya Lögtings, setur landsstýrið fram hetta

Uppskot

til

Lögtingslóg um hærkan av telefongjöldum.

§ 1.

Fylgjandi telefongjöld vera fyriseit soleiðis:

	Ínnleggjargjald	Ársgjald.
	kr.	kr.
Nýtt telefonnummar við bróstapparat ella umskiftishorð	250	samb. § 2.
Kalnummar til umskiftishorð (Tórshavn)	100	80
Eykagjald fyri hvørjar ásettar 1000 samtalar útyvir fyrstu 1000 (Tórshavn)		50
Gjald fyri bordapparat við umskifti frá bróstapparat	10	
Frammihjáapparat við einfelðum umskifti í sama húsi	25	
Frammihjáapparat við tvínumanda umskifti ella størri umskiftishorð í sama húsi	30	50
	15	80
Frammihjáapparateiðning — uttandura per ásettan km	80	
		8
Frammihjáslíkkontakt	20	15
Frammihjákløku	20	15
“Nedfuldsklop”	20	15
Frammihjátelefon	20	5
Umskiftara til frammihjákløku	20	
Langur rosettsnórr (3 m)	15	
Langur mikrotelefonsnórr (3)	15	

	i sama húsi	i annað hús
Flyting av hövuðsapparati	30	60
Flyting av frammihjálapparati (frammi- hjástikkontakt)	30	60
undir flyting av hövuðsapparati	15	30
Óll ontur flyting eftir rekning.		
Frammihjállokka "nedfaldsklap"	20	20

§ 2.

Felagagjöldini verða broytt soleiðis:

Á telefonslúðum við 1- 20 felögum verður ársgjaldið kr. 80. ,
við 21- 50 felögum, kr. 100. , 51- 150 felögum kr. 150. og við 150
felögum og uppeftir kr. 200. .

§ 3.

Gjöld fyri uppringing í ártíð verða broytt soleiðis:

Tórshavn: ókeypis innubýar samtalur alt samdøgurið,

kr. 1. fyri hvørja uttanbýggja samtalu millum kl. 23 og 6.

Klakksvík: kr. 1. fyri hvørja samtalu millum kl. 23 og 6 og hinna

bygðunum: kr. 1. fyri hvørja samtalu millum kl. 23 og 6.

I öllum millumtíðum verður gjaldið kr. 0,50 fyri hvørja samtalu.

Gjald fyri boðsending verður fyrisetið soleiðis:

Kr. 0,50 upp í 1 km frá stönni og kr. 0,25 fyri hvønn ásettan ½
km harátyvi.

§ 4.

Henda lóg kemur í gildi 1. apríl 1953 og samstundis fer lögtings-
lóg nr. 19 frá 7. apríl 1952 úr gildi.

—

Forslag

til

løgtingslóg om forhøjelse af telefonakster.

§ 1.

Følgende telefonakster fastsættes saaledes:

	Oprettelses- afgift kr.	Abonnement pr. aar. kr.
Nyt telefonnummer tilsluttet vægapparat eller omstillingsbord	250	jfr. § 2.
Kaldenummer til omstillingsbord (Tórshavn)	100	80
Ekstraafgift pr. paabegyndte 1000 sam- taler udover de første 1000 (Tórshavn)		50
Afgift for bordapparat i forbindelse med nyt abonnement	10	
Afgift for bordapparat ved udskiftning fra vægapparat	25	

Ekstraapparat med enkelt omstilling i samme hus	30	50
Ekstraapparat til dobbelt omstilling eller større omstillingsbord i samme hus	15	80
Ekstraapparatledning udendørs		
pr. paabegyndt km.	80	
pr. paabegyndt 100 m.		8
Ekstrastikkontakt	20	15
Ekstraklække	20	15
Nedfaldsklap	20	15
Ekstratelefon	20	5
Omstilling til ekstraklække	20	
Lang rosesnor (3 m)	15	
Lang mikrotelefonsnor (3 m)	15	
	i samme hus	til andet hus
Flytning af:		
Hovedapparat	30	40
Ekstraapparat (Ekstrastikkontakt)	30	50
Ekstraapparat (Ekstrastikkontakt) i forbindelse med flytning af hovedapparat	15	30
Alt anden flytning efter regning.		
Ekstraklække nedfaldsklap	20	20

§ 2.

Abonnementet ændres saaledes:

Før centraler med 1—20 abonnenter bliver aarsabonnementet kr. 80,
 med 21—50 abonnenter bliver aarsabonnementet kr. 100,
 med 51—150 abonnenter bliver aarsabonnementet kr. 150,
 med 150 abonnenter og derover kr. 200.

§ 3.

Takster for tilringning i ude ændres saaledes:

Tórshavn: fri indenbys samtaler hele døgnet.

men 1 kr. pr. udenbys samtale mellem kl. 23 og kl. 6.

Klakksvik: 1 kr. pr. samtale mellem kl. 23 og kl. 6 og de øvrige

bygder 1 kr. pr. samtale mellem kl. 23 og kl. 6.

I al anden tid uden for tjenestetid kr. 0,50 pr. samtale.

Takster for budsending fastsættes saaledes:

Kr. 0,50 for indtil 1 km fra stationen og kr. 0,25 for hver paabegyndt ½ km herudover.

§ 4.

Denne lov træder i kraft 1. april 1953 og samtidig ophæves lagtingslov nr. 19 af 7. april 1952.

L. viðgerð 26. mars og 2. og 3. viðgerð 27. mars 1953.

Lógaruppskotið § 1 sett undir atkvöðu við mænakalli:

Ja atkvöðun: Fr. Bláhamar, P. Petersen, Th. Petersen, Tr. Samuelsen, O. P. Joensen, A. Djurhuus, H. Iversen, J. Chr. Olsen, S. Ebbesen, A. Sørensen, H. Djurhuus, R. Long, Sören Danielsen og G. L. Samuelsen.

A t k v ö d d u í k k í : J. H. Damkjörg, P. M. Dam, Öreguad, J. P. Henriksen og E. Wang.

N e i a t k v ö d d i : J. Kallsoy.

B o r t u r : S. P. Zachariasen, M. Holm, Davidsen, H. v. Högdalsá og D. P. Danielsen.

§§ 1 - 4 samtyktar 13 - 0.

Lógaruppskotið sum heild samtykt 13 - 0.

68. Tekning av obligatióssláni og partapeningi í P/f Skipafelagið Föroyar.

Ár 1953, 21. mars legði lögmaður fram soljóðandi framløguskriv:

Ávísandi lögtingsmál nr. 39/1952 um tekning av obligatióssláni og partapeningi í p/f Skipafelagið Föroyar, verður her framlögd frágreiðing frá umboðsmanni lögtingsins á aðalfundi skipafelagsins 5. februar og eyknaðalfundi 19. mars í ár soljóðandi:

"Sum umboðsmaður lögtingsins á aðalfundi p/f Skipafelagið Föroyar loyvi eg mær at geva hesa frágreiðing:

Á fundi 5. februar h. á. legði eg fram fylgjandi uppskot frá lögtinginum:

1. 1. punktum í paragraf 16 í lógum felagsins verður orðuð soleiðis: "Í stjórnini eru 9 limir, av hvørjum lögtingið velur teir 4 og aðalfundurin hinar."
2. P/f Skipafelagið Föroyar tekur við tilboð Föroya lögtings um, at upp til kr. 280.000 av tí peningi, sum felagið skyldar landskassanum, verða nýttar til tekning av nýggjum partapeningi."

Á hesum fundi varð einki avgjört, við tað at nevndarformaður bað um at steðga við viðgerðini inn til nevnd og stjórn hevði samráðsl um málið. Hetta gekk eg við til, tí tað var ført fram, at nevndarlimir og stjórn hövdu verið hirturi vegna avlevering av "Tjaldrinum" og tí ikki havt høvi til at tikið stóðu til málið á nevndarfundi. Hesin fundur varð so settur út til 19. mars.

19. mars varð eyknaðalfundurin uppafturlikin. Av tí ið fór fram á hesum fundi, sær tað ikki út til, at nevndin vil góðtaka loy av lög-

tinginum framsettu uppskot, men vildi samráðast við lögtingið um málið. Nevndin setti fram uppskot um at útseta málið, til tann vanlíga aðalfundin, men eg fastheft tey tvey uppskotini frá lögtinginum og kravdi tey sett undir alkyðu. Hesin fundur var ikki viðtökuførent eftir lögnum, av tí at bert partaeigarar fyri kr. 197.160 vóru á fundi, meðan tað eftir lógum felagsins kreyst, at í minsta lagi kr. 233.000 eru móltar, tá talan er um lógarbroyting. Sambært paragraf 11 verður tí neyðugt at boða til serligan eykaaðalfund áðrenn 11 dagar eru farnir, ið er viðtökuførent, sjálvt um ikki 2/3 av partapeninginum er móltur.

Førstlið av stemmingini fall soleiðis út:

Punktur I:	kr. 80,880	stemmaðu ja.
	kr. 10,160	nei og
	kr. 105,820	ikki.
Punktur II:	kr. 70,190	stemmaðu ja.
	kr. 125,930	nei og
	kr. 1,040	ikki.

Av tí at punkt II ikki ger lógarbroyting neyðuga, kundi hesin spurningur avgerast á hesum fundi, og hetta uppskot má tí haldast at vera fallið. Endalig avgerð um punkt I verður so at taka á tí eykaaðalfundi, ið boðaður verður til sambært § 11 in fine í lógum felagsins.

Sjálvt um punkt I verður samtykt á einum nýggjum aðalfundi, hvat eg ikki roknj við, so er stöðan longu nú tann, at punkt II er fallið, soleiðis at ein partur av teim treytum, ið lögtingið hevur sett, ikki er góðtíkin av felagnum. Hetta er soleiðis ein nýggj stöð, ið hvuleyst eigur at leggjast fyri lögtingið, áðrenn eykaaðalfundurin fer fram."

Hetta verður gjørt lögtinginum kunnugt.

1. viðgerð 26. mars og 27. mars legði fliggjarnevndin fram so-
ljóðandi

AHL

Nýggja Tjaldrið hevur nú gjørt 3 ferðir og lýsa vit við hesi talvu innlökurnar samanbornar við 3 ferðir hjá gamla Tjaldriinum somu tíð 1952:

s/s "Tjaldur"
1952.

Úr Keyrunumálavæð	Tóns.		Færmagjöld.		Ferðafólk.	
	upp	níður	upp	níður	upp	níður
25/1	635	196	80.000	15.500	26	28
15/2	652	102	82.000	13.000	32	38
7/3	522	510	65.000	26.000	35	36
	1809	1108	227.000	54.000	93	102
	2017		281.500		195	
					(kr. 50.000).	
			postur 30 tons (15.000 kr.)			

m/s "Tjaldur"
1953.

Fr. Keypmannahavn	Tons.		Farmagjöld.		Ferðafólk.	
	upp	níður	upp	níður	upp	níður
29/1	795	216	93.000	16.000	105	72
20/2	772	233	86.000	13.000	67	59
7/3	831	761	88.000	33.000	68	56
	2398	1210	267.000	62.000	240	187
	3608		329.000		127	
					(kr. 100.000)	

postur 10 tons (kr. 20.000)

Elhanin er at skipið skal gera 20 ferðir um árið. Bruttoinntøkan verður 150.000 kr. × 20 = 3 mill. kr., og er hetta samsvarandi tí ætlan, felagið legði fyrí tingið í desember 1952. Skipafelagið upplýsir, at útreiðslurnar fara ikki uppum fær ætlaðu 2,1 mill. kr. og skuldi man so stutt havt 0,9 mill. kr. til rentur og avdrátt. Taltildarið er lítið, so ikki er tað rættuliga eftirlærandi, men nakað nógv sígur tað.

Skipið kemur at kosta 10 mill. kr., men fer ikki uppum hetta tað. Felagið hevur nýtt allan sín lóka pening at gjalda skipið við, so tí trýtir rakstrarpening, og bíður um lögtingsins ábyrgd fyrí 250.000 500.000 kr. í rakstrarláni.

Samhørt omanfyrirstandandi og hjálagda skriv landsstýrisins, setur minnilutin (Dam og Kullsoy) framtíð hatta

Uppskot.

- I. Løgtingið samtykkir at nýta níður til 100.000 kr. av tí peningi, sum Skipafelagið skyldur landskassanum til tekning av nýggjuni partapeningi í Skipafelagið Føroyar. Fyrí restina av skuldinu tekur tingið avgerð í 1955.
- II. Løgtingið gevur landsstýrinum eftir tilmæli Figgjarnævndarinnar heimild til at yvirtaka lán 50.000 kr. hjá Zakaris Nielsen, stjóra, at nýta sum nýýggjan partapening í p/f Skipafelagið Føroyar soleiðis, at sumlaði partapeningur lögtingsins verður 70.000 + 100.000 + 50.000 ialt 220.000 kr.
- III. Løgtingið samtykkir at taka ábyrgd fyrí 250.000 kr. í rakstrarláni til p/f Skipafelagið Føroyar, treytað av, at Skipafelagið tekur við I og II og at lögtingið fær 1 av 9 limum í nevndini fyrí Skipafelagið.

IV.

Uppskot

III

Lögtingslóg um veðhald fyrí rakstrarláni til p/f Skipafelagið Føroyar.

§ 1.

Landsstýrinum verður heimilað landskassans vegum at veðhalda fyrí 250.000 kr. í rakstrarláni til p/f Skipafelagið Føroyar.

§ 2.

Henda lóg kemur í gildi beinanvegia og fer ír gildi 1. apríl 1958.

løgtingslóg um garanti for driftslaan til p/f Skipafelagið Föroyar.

§ 1.

Landsstyret heimyndiges til paa landskassens vegne at garantere for et driftslaan paa 250.000 kr. til p/f Skipafelagið Föroyar.

§ 2.

Denne lov træder straks i kraft og træder ud af kraft 1. april 1958.

Uppskot

meirafutans (H. Iversen, A. Djarhuus, A. Sörensen og M. Hohn.)

- I. Løgtingið samtykkir at nýta niður til 100.000 kr. av tí peningi, sum Skipafelagið skyldar landskassanum til tekning av nýggjum partapeningi í p/f Skipafelagið Föroyar freytað av, at Løgtingið fær 1 av 9 nevndarlimum Skipafelagsins.

Fyri restina av skulðini tekur Løgtingið avgerð í 1955.

- II. Løgtingið samtykkir at taka ábyrgd fyri 250.000 kr. í rakstrarláni til p/f Skipafelagið Föroyar freytað av, at Skipafelagið gevur seg undir I.

III.

Uppskot

til

løgtingslóg um viðhald fyri rakstrarláni til p/f Skipafelagið Föroyar.

§ 1.

Landsstýrinum verður heimilað landskassans vegna at viðhalda fyri 250.000 kr. í rakstrarláni til p/f Skipafelagið Föroyar.

§ 2.

Henda lóg kemur í gildi beinanvegin og fer ír gildi 1. apríl 1958.

løgtingslóg um garanti for driftslaan til p/f Skipafelagið Föroyar.

§ 1.

Landsstyret heimyndiges til paa landskassens vegne at garantere for et driftslaan paa 250.000 kr. til p/f Skipafelagið Föroyar.

§ 2.

Denne lov træder straks i kraft og træder ud af kraft 1. april 1958.

2. og 3. viðgerð 27. mars 1953.

Uppskot minnilutans I og II fullu 14 - 0.

Uppskot minnilutans III hlutfurðloftið.

Uppskot meirilutans I og II samtykt 13 - 0.

Lógaruppskotið §§ 1 og 2 samtykt 14 - 0.

Lógaruppskotið sum heild samtykt 17 - 0.

69. Lögtingslóg um skatt til landskassan

Ár 1953, 25. mars legði lögmaður fram soljóðandi lógaruppskot við viðmerking:

Lögtingslóg um skatt til landskassan.

§ 1.

Reglurnar í § 3 í lögtingslóg nr. 17, frá 28. mars 1952 um eykaskatt til landskassan verða óbreyttar galdandi fyri skattaárið 1953/54.

§ 2.

Henda lóg kemur í gildi beinan vegin.

Lagtingslóg um skatt til landskassan.

§ 1.

Reglurnar í § 3 í lagtingslóg nr. 17 af 28. mars 1952 um ekstraskatt til landskassan forblíva nændri í kraft for skattaárið 1953/54.

§ 2.

Denne lov træder i kraft straks.

Viðmerkingar:

Við leirri fíggjarlögtingslóg, sum landsstýrið hevur framlagt og sum hon nú liggur fyri frá fíggjarnævdini, heldur landsstýrið neyðugt vera at samí eykaskattur, sum álíknaður varð fyri skattaárið 1952/53, eisini verður galdandi fyri komandi skattaár, og setur ti fram einafyri slandi uppskot.

1. viðgerð 25. mars, 2. og 3. viðgerð 26. mars 1953.

Formaðurin framlegði soljóðandi brytingaruppskot frá Poul Petersen: "Sum stk. 2 í lógaruppskoklinum verður sett: Samstundis for 26 - Lögtingsliðandi 1952.

stk. 3 í § 14 lóg nr. 202 frá 15. maí 1939 um personlig skat til amtskommunna er gildi.”

Samtidig ophæves stk. 3 í § 1 í lög nr. 202 af 15. maí 1939 um personlig skat til amtskommunna.”

Breytingaruppskotið samtykt 13-0. Lógaruppskotið so breytt 11-0.

70. Studningur til kirkjugarð í Kollafirði.

Ár 1953, 25. mars legði kirkjuneyndin fram söljóðandi

Átt

Landsstýrið hefur við skrivi frá 17. nóvember 1952 sent lögtinginum tilnefni til veiting av studningi til nýggjan kirkjugarð í Kollafirði.

Málið hevur verið sent landsstýrinum frá kirkjuneyndini og eftir tí sum fyriliggur hevur byggingin fingið viðmæli bæði frá kirkju- og heilsuvenndugleikumum.

Kollafjarðar kommuna hevur í skrivi dagfest 20. februar 1953 biðið tingið um at taka umsókn leirra til viðgerðar nú, eftirsum gamli kirkjugarðurin at kalla er fullur.

Samstundis senda teir yvirlag yvir ætluðan byggikostnað:

Betongarður 13 síður á 20 m, 3 m høgur og 20 cm tjúkkur	kr. 7.500.
gera ánnu upp, laða grót og støypa hana	kr. 2.000.
at umarbeiða moldina í hesum øki	kr. 5.200.
keyp av leði til kirkjugarðin	kr. 800.

kr. 15.500.

Kirkjuneyndin, sum hevur haft málið til viðgerðar, mælir tinginum at veita studning eftir teim galdandi reglum fyri betongarðar (smbr. tingmál nr. 89: 1951), tá ið arbeiðið er liðugt, sýnað og góðkent og roknskapur yvir kostnaðaðin innsendur.

Uppskot

Neyndin mælir tinginum at veita studning til nýggjan kirkjugarð í Kollafirði eftir galdandi reglum fyri studningsveittum, so sum tilskilað í álitinum.

2. viðgerð 26. mars 1953.

Uppskot neyndinnar samtykt 18-0.

71. Val av álitismönnum og nevndum.

Ár 1953, 27. mars stóð val av álitismönnum og nevndum:

1) FÓLKATINGSVALNEVND:

A. Suðurstreymingar prestagjald.

a. Pastur limur.

Arnold Egholm, kassameistari, Tórshavn. H. O. Hansen, direktörur, íbd., Th. J. Jacobsen, telegrafistur, íbd., Carter Nielsen, kassameistari, íbd., J. P. Henriksen, bókhaldari, íbd., Chr. Gutfleson, málari, íbd., Ole Chr. Skaale, chaufförur, íbd.

b. Tillaksmenn.

Oluf Nielsen, prentari, íbd., Clement Clementsen, keypmaður, íbd.; Louis Højgaard, kassameistari, íbd., Johs. Simonsen, múrari, íbd.; Andor Elrikstoft, limur, íbd., Johs. Weihe, stjóri, íbd.; Joen Jacobsen, fiskimaður, íbd.

B. Norðstreymingar prestagjald.

a. Pastur limur.

Aksel Hansen, prokuristur, Vestmanna.

b. Tillaksmaður.

Hans Iversen, keypmaður, Kvívík.

C. Eygsturugar sjúka.

a. Pastur limur.

Sigurd Petersen, Fuglafirði.

b. Tillaksmaður.

Joh. M. Fr. Poulsen, lærari, Ströndum.

D. Norðuroppa sjúka.

a. Pastur limur.

Solus Larsen, larkari, Klakksvík.

b. Tillaksmaður.

Einar Waaga, byggjari, Klakksvík.

E. Vágur sjúka.

a. Pastur limur.

Poul Joensen, lærari, Sandavági.

b. Tillaksmaður.

Páll Lauritsen, Sörvági.

F. Suðuroyar sýsla.

a. Fastur limur.

Gunnar Winther, revisor, Sandi.

b. Tiltaksmaður.

Hákn Dam lærari, Sandi.

G. Suðuroyar sýsla.

a. Fastur limur.

Jesper Hohn, Tvöroyri.

b. Tiltaksmaður.

J. Baia, bankastjóri, Tvöroyri.

2) LÖGTINGSVÁLNEVND:*A. Suðurstreymingar prestagjald.*

a. Fastur limur.

Thomas Jacob Jacobsen, telegrafistur, Tórshavn, H. O. Hansen, direktörur, íbd., Andor Eiríkstoff, limurinnur, íbd.

b. Tiltaksmenn.

Carl Jensen, direktörur, íbd., Chr. Guttlesen, málari íbd.

B. Norðastreymingar prestagjald.

a. Fastur limur.

Andreas Andreassen, lærari, Vestmanna, Poul Johs. Samuelsen, keypmáður, Haldórsvík, Hakur Olsen, Vestmanna.

b. Tiltaksmenn.

Samuel Jacob Egholm, kongsbóndi, Streymnes, Eyolvur á Heygum, Vestmanna.

C. Eysturoyar sýsla.

a. Fastur limur.

Elieser Reynberg, Fuglafirði, Joh. M. Fr. Poulsen, lærari, Síroddum, Jacob Simonsen lærari, Gøtu.

b. Tiltaksmenn.

Johs. Petersen, læsniður, Sallnes, Samuel P. Hansen, Norðugötu.

D. Norðuroga sýsla.

a. Fastur limur.

Olaf Olsen, keypmáður, Klakksvík, Guðorm Matras, Klakksvík; Hans Biskopstöd, kongsbóndi, Klakksvík.

b. tillaksmenn.

Karl Joensen, kongsbóndi, Klakksvík, Debes Christiansen, keypmaður, Norðdepli.

E. Vága sjúsla.

a. Fastir limir.

D. Danielsen, lærari, Sörvági, D. P. Niclasen, keypmaður, Miðvági, J. H. Samuelson, lærari Miðvági.

b. tillaksmenn.

Sören Danielsen, brævsamurari, Miðvági, Th. J. Thomsen, fiskimaður, Sörvági.

F. Sandoyar sjúsla.

a. Fastir limir.

Gunnar Winther, revisor, Sandi, Anthonius Sörensen, keypmaður, Húsavík, J. Kristen Joensen, keypmaður, Sandi.

b. tillaksmenn.

Kjartan Hentze, lærari, Sandi, Johannes Dalsgaard, óðalsmaður, Skúlavík.

G. Suðuroyar sjúsla.

a. Fastir limir.

Johan Djurhuus, lærari, Vági, Jasper Holm, Tvöroyri; Gunnar Petersen, kontoristur, Tvöroyri.

b. tillaksmenn.

Daniel Oliver Holm, keypmaður, Hvalba, Samuel Johansen, lærari Vági

3) VÖRUNEVNDIN:

J. Fr. Öreguard, J. H. Danbjörg, S. Elhelsen, Fr. Bláhamar, A. Sørensen, H. Iversen og Sören Danielsen.

Tillaksmenn: S. P. Zachariassen, J. P. Henriksen, P. Petersen, Th. Petersen, Martin Holm, Johan Poulsen og Tr. Samuelson.

4) KIRKJUSTJÓRNIN:

S. Elhelsen, Johan Poulsen og J. Fr. Öreguard.

5) SKULASTJÓRN:

P. M. Dam, Martin Holm, og Johan Poulsen.

6) GRANSKODARA FLERÓ AMTS SPAREKASSE:

Ankjær Jensen, København, Hákun Dam, Sandi.

Tillaksmaður: Sofus Hvidtfeldt, Tórshavn.

7) NEVNDIN FYRI FÖROYA REALSKULA:

Jens Pauli í Dali.

- 8) NEVNDIN FYRI SKIPAFELAGHÐ FÖROYAR:
Óla J. Jensen, Tórshavn og P. M. Dam, Tvöroyri.
- 9) UMBOÐSMADUR TINGSINS Á AÐALFUNDI SKIPAFELAGSINS FÖROYA.
Tr. Samuelson, Tórshavn.
Tiltaksmaður: Jens Chr. Olsen.
- 10) UMBOÐSMADUR TINGSINS Á AÐALFUNDI SJÓVINNU BANKANS:
Tr. Samuelson, Tórshavn.
Tiltaksmaður: M. Holm, Tórshavn.
- 11) STYRIÐ FYRI MENTUNARGRUNNIN:
P. M. Dam, Tvöroyri.
Tiltaksmaður: S. P. Zachariassen, Klakksvík.
- 12) OYRNAFJALLISNEVNDIN:
P. H. Weihe, Sörvági.
- 13) NEVND VIÐV. GRÖNLANDSFELAGNUM:
J. F. Öreguad, Fr. Bláhamar og P. H. Weihe.
Tiltaksmenn: P. M. Dam, P. Petersen og Tr. Samuelson.
- 14) YVIRHEILSUNEVNDIN:
Ange Mikkelsen, Tórshavn í staðin fyri Djóna Weihe, Tórshavn.
- 15) LANDBÚNAÐARRÁÐIÐ:
Johan Reinert, Vestmanna.
Tiltaksmaður: H. Iversen.
- 16) BÚNAÐARNEVNDIN:
IV deild: Thomas Hansen, Glyvrum í staðin fyri Wenzel Jacobsen, s. s. Jens Chr. Olsen, Toftum í staðin fyri Jens P. Joensen, Fuglafirði.
VIII deild: Peter Michael Jacobsen, Fámjin, í staðin fyri D. J. Lísberg, s. s.
- 17) NEVND VIÐV. NEVNINGAGRUNDLISTUNUM.
Suðuroyar sýsla: Víggo Dahl, Vági, Ole Nallestad, Rønna og Poul Nolsøe, Tvöroyri.
Streymoyar sýsla: Johs. S. Dam, Kollafirði, Johan Reinert, Vestmanna, og Jens P. í Dali, Tórshavn.
Fysshungu sýsla: Jacob Lundhauge, Lamba, Karl Kristiansen, Fuglafirði og Elieser Reynberg, Fuglafirði.
Norðoya sýsla: Hans Arne Sørensen, Húsarn, Jacob Johannes Mufas, Viðareldi og Jens P. Súlstein, Klakksvík.
Vágs sýsla: Jón Rasmussen, Sörvági, Jacob Joensen, smíðjuna ísbúri, Miðvági og Peter á Løfti, Sandavági.

- 18) NEVND VIÐV. KONG CHR. X LEGATL.
Georg L. Samuelson, Tórshavn.
- 19) STYRIÐ FYRI JÓLAMERKISLEGATINUM;
Edw. Mitens, Tórshavn.
- 20) GRANSKOÐARA FÖROYA BRUNATRYGGING;
Gunnar Winther, Sandi.

72. Greint uppskot til avgerðar frá javnaðar- sjálvstýris- og tjóðveldisflokkinum.

Ár 1953, 25. mars legði tingmaðurin P. M. Dam fram sáljóðandi framlögutskriv:

Við tí í huga, sum fór fram undan seinasta lögtingsvali, má haldast, at sílandi landsstýri ongantíð hevur átt fólksins meirluta aftan fyri seg. Og aftaná tað sum í sjóvinnubankafrágreiðingini er komið undan kavi um høvuðsmenn innan sum aftan fyri landsstýri er hvørjum manni greitt, at allar parlamentariskar og samuligar grundir undir landsstýrinum eru burturdottnar.

Vil seta ú fram til avgerðar hetta

Uppskot.

Tá ið landsstýrið ikki kann sigast at eiga meirluta fólksins aftan fyri seg verður lögtingsval at fara fram.

Ein viðgerð 26. mars 1953.

Uppskotið var sett undir atkvøðu við nevnaðall:

Ja, atkvøddu: J. H. Danbjørg, P. M. Dam, S. P. Zachariassen, J. Fr. Øregård, J. Kallsoy, J. P. Davidsen, E. Wang og D. P. Danielsen.

Atkvøddu ikki: Fr. Bláhamar, P. Petersen, M. Holm, Th. Petersen, Tr. Samuelson, O. E. Juensen, A. Djurhuus, H. Iversen, Jens Chr. Olsen, S. Ellefsen, A. Sørensen, H. Djurhuus, R. Long, S. Danielsen og G. L. Samuelson.

Burtur: J. P. Henriksen og H. v. Høgadalsó.

Uppskotið fall 8 - 0.

73. Lögtingslóg um landskassaábyrgd til Klakksvíkar sóknar kommunu.

Ár 1953, 26. mars legði tingmaður S. P. Zachariassen fram so-
ljiðandi framlöguskriv d. 9. januar 1953 frá Klakksvíkar kommunu:

Samhart skriv frá Føroya landsskýri 28. des. 1951 loyva vit okkum
hervíð einaferð eina at sækja um landskassaábyrgd fyri lán í Norðoya
Sparikassa, stórt 80.000 kr. til læknaheis í Klakksvík, við tað at vit ikki
kunnu fáa lánið uttan hesa ábyrgd.

1. viðgerð 26. mars 1953 og beint til Figgjarnævndina. Sama dag
samtykti tingið at goyma málið til ólavsøku.

74. Lögtingslóg fyri Klakksvíkar kommunu til skúlabygging.

Ár 1953, 26. mars legði lögmaður fram soljiðandi lógaruppskot
við viðmerkingum:

LÖGTENGLÖG

um

veðhald fyri láni til Klakksvíkar kommunu til skúlabygging.

§ 1.

Landsstýrið verður heimilað landskassans vegna at veðhalda fyri
200.000 kr. í láni til Klakksvíkar kommunu til skúlabygging.

§ 2.

Henda lóg kemur í gildi heiman vegin.

LÖGTENGLÖV

um

garanti for lán til Klaksvig kommunar til skulebygging.

§ 1.

Landsstýrið beinudiges til jaa landskassans vegna at garanteri
for lán 200.000 kr. til Klaksvig kommunar til skulebygging.

§ 2.

Þenne lov træder i kraft straks.

Viðmerkingar:

Klakksvíkar kommuna hefur í skrivi, dagf. 9. h. m., sókt um loyvi til at taka upp 200.000 kr. í lán og veðhald landskassans fyrri lán til skúlabýgging í Klakksvík.

Tann bygging, kommunan nú ætlar at fara undir, er ein viðkan av kommunuskúlanum í Klakksvík. Kostnaðurin er ætlaður til 178.500 kr. Tekningar og vírslag eru góðkend av skúlastjórnini og landsstýrinum. Kommunan fekk í síðari tíð tilsögn um vanligan studning úr landskassanum til hesa skúlabýgging 20 %, tó hægst 95.700 kr., og eftir vanligari manningongd var so útlit til, at kommunan kundi fán sama studning úr ríkiskassanum. Tilsögnin um studning úr landskassanum var bert galdandi í 2 ár ella til 15. novbr. 1952. Sambært viðtøka í fíggjarnævdini um studning til skúlar og lærarahús er tilsögnin ikki endurnýggjað. Landsstýrið vil tó halda tað vera rímuligt, at tað skúlabýggigrunnurinn verður fírir fyrri tó, verður eisini til Klakksvíkar rindaður tann studningurin, sum kommunan fekk tilsögn um.

Soleiðis sum studningsmálið nú liggur fyrri, má kommunan rokna við at finciera byggingina í hvussa er fyrirs áttan studning úr landskassa ella ríkiskassa. Kommunan hefur tilsögn frá Norðoya sparikassa um 200.000 kr. í lán til vanliga rentu og at afturgjalda yvir 15-20 ár.

Landsstýrið er sinnað at veita kommununi loyvi til at taka upp hetta lán. Harumframt hefur kommunan áliknað árinum frammanundan 100.000 kr. til byggingina og 35.000 kr. í 1953.

Tað er sóknarstýrisins áttan at byrja byggingina í summar, soleiðis at byggingurin verður stoyptur upp og innlukkaður. Hetta arbeiðier ætla at kosta ikki yvir 200.000 kr. Tað, sum eftir er at gera, innrætting m. v., verður gjørt so hvørt sum kommunan hevur tókun pening til tess, yvir 2-3 ár.

Kommunan hefur frammanundan í lánun, veðhaldinum av landskassanum, um leið 1.710.000 kr. pr. 1. januar 1953. Kommunan hefur higar til gildið rentur og avdrátt regluliga, so at landskassin ikki enn er kravdur sum veðhaldari.

Skúlavíðurskiðini í Klakksvík eru so í dag, at kommunan fyrri at undirvísa øllum börnunum hefur verið nøydd at leiga skúlastovur.

Við hesum viðmerkingum loyvir landsstýrið sær at mæla háttvirða lögtingi til at samtykkja frammanfyrri standandi lógaruppskot.

1. og 2. viðgerð 26. mars og 3. viðgerð 27. mars 1953.

Lógaruppskotið samtykt 19-0.

75. Studningur til Rituvíkar kirkju.

Ár 1953, 26. mars lagði kirkjunevndin fram söljóðandi

Nevndarálit

Í skrívi frá 21. júlí 1952 hefur bygginevndin fyrir Rituvíkar kirkju v/ S. J. Joensen presli sent löglinginum umsókn um stuðning til kirkjubyggingina.

Tað verður skilað til í umsókninni, at bygginevndin hefur hildið bazar, síðani hon 30. apríl 1952 fekk svar tingsins og nevndarálit kirkjunevndinnar, og hesin bazarur saman við herturclufing hefur givið kr. 20.515,96. Rituvíkisingar hava so slatt sjálvir útvegað kr. 59.515,96.

Annars verður skilað til í skrivinum, at bygginevndin hefur havt spurningin um broyting í tekningini til viðgerðar, og hon er sámd um ikki at gera nakra broyting, eftirsum bygðin er í stórum vøkstri, og øllum bygðafólkunum hugar kirkjuna sera væl.

Bygginevndin skilar til endiliga, at kirkjan er mett til at kosta kr. 120.000, — eftir H. C. W. Tórgarð arkitekti, og sækir so slatt um máttin ella kr. 60.000, —.

Kirkjunevndin, sum hefur havt málið til viðgerðar, má vísa til stöðu tingsins í tingmáli nr. 81. 1951, har samtykt varð at biðja um freigreiðing:

- 1) um nøgdina av insavnaðum peningi, um møguliga annar arbeiði, ið eru gjörd.
- 2) um møguligar broytingar í tekningini viðvíkjandi stödd o. ó.
- 3) greinlig kostnaðarættan má eisini sendast tinginum.

Tá alt hella fyriliggur, má tingið taka málið uppattur til mælsugunar.

Eftir umsókn bygginevndinnar er eingin broyting gjörd í upprunaliga kostnaðarættanini, meðan egiðpeningurin í hesum millumliði er øktur frá kr. 39.000, — til kr. 59.515,96.

Fyrst og fremst er tað ynski bygginevndinnar at fáa tekningina góðkenda og harnæst útsögn um stuðningsveiting.

Eftirsum tað er eitt samfellt ynski frá kirkjufólkunum í bygðini, mælir nevndin til, at kirkjustjórnin góðkennir tekningarnar og samstundis mælir tinginum til at geva útsögn uppá stuðning, sum ikki má fara upp um kr. 20.000, —, sum verða at taka uppá fíggjarættan kirkjngrunnins við kr. 5.000, — um árið í 1 ár og fyrstu ferð í fíggjarárinum 1954/55.

Uppskot.

Tingið mælir til:

- 1) at kirkjustjórnin góðkennir tekningarnar til Rituvíkar kirkju.
- 2) at tingið veitir Rituvíkar kirkju kr. 20.000, — í stuðningi, at rinda við kr. 5.000, — um árið í 1 ár, fyrstu ferð í fíggjarárinum 1954/55.

2. viðgerð 27. mars 1953.

Uppskot nevndarinnar samtykt 22 — 0.

76. Undantaksloyvi fyri toll.

Ár 1953, 26. mars legði flugmaðurin M. Holm fram soljóðandi lógaruppskot:

Lögtingslóg um broyting í lögtingslóg nr. 23 frá 11. februar 1950 um innflutningsgjöld o. a.

§ 1.

Í § 1 í lögtingslóg nr. 23 frá 11. februar 1950 um innflutningsgjöld o. a., soleiðis sum hon er broytt við lögtingslóg nr. 58 frá 7. september 1950, smbr. lögtingslóg nr. 66 frá 6. oktober 1950, nr. 11 frá 6. mars 1951 og nr. 71 frá 18. desember 1951, verða hesar broytingar gjørdar:

- 1) Skinn og húðir, pelli 17 verður orðað soleiðis:

"Allir lutir av loðskinni og vörur gjørdar av leðri og skinni, undantikið selatoy, fótbólur og handbólur, um tær ikki eru undir öðrum serskildum gjaldi av vörðinum 50 %".

§ 2.

Henda lóg kemur í gildi beinanvegin, tá soleiðis, at dagurin fyri útflyggingarloyvi er avgerandi fyri, um gjaldið skal krevjast.

Lagtingslóg umending í lagttingslóg nr. 23 af 11. februar 1950 om indførselsafgifter m. a.

§ 1.

Í § 1 í lagttingslóg um indførselsafgifter m. a. nr. 23 af 11. februar 1950, saaledes som den er ændret ved lagttingslóg nr. 58 af 7. september 1950, jfr. lagttingslóg nr. 66 af 6. oktober 1950, nr. 11 af 6. marts 1951 og nr. 71 af 18. december 1951, foreslages følgende ændringer:

- 1) Skind og huder, gruppe 17 affattes saaledes:

"Alt bindtmedarbejde samt leder og skind, undtagen selstøj, fodbolde og håndbolde, for saa vidt ikke særskilt befriet af værdien 50 %".

§ 2.

Denne lov træder i kraft straks, dog saaledes at udleveringstilladelsens dato er afgørende for, om indførselsafgift skal erlægges.

1. og 2. viðgerð 27. mars 1953.

Lógaruppskotið fall 5 - 0.

77. Lán til Hvalbiar kommunu til elektrisitetsverk.

Ár 1953, 26. mars legði lögmaður fram söljóðandi lógaruppskot við viðmerkingum:

Lögtingslög um lán til Hvalbiar kommunu.

§ 1.

Landsstýrið verður heimilað lögtingsins vegna, tá elektrisitetsnevndin hefur góðtekið rakstrarættanina fyrir elektrisitetsverkið í Hvalbæ, at taka ábyrgd fyrir láni upp til 50.000 kr. til at gera elektrisitetsverkið í Hvalbæ liðugt fyrir.

§ 2.

Henda lóg kemtur í gildi heiltan vegin.

Lagtingslóg um lán til Hvalbø kommunu.

§ 1.

Landsstýret heimindiges til þann lagtingsins vegna, tann elektrisitetsnevnet har godkendi driftsberegningerne for Hvalbø elektrisitetsverk, at stille garanti for lán indtil 50.000 kr. til fuldførelse af elektrisitetsverket i Hvalbø.

§ 2.

Denne lov træder i kraft straks.

Viðmerkingar:

Í lögtingssetuní 1950 samtykti lögtingið at veita Hvalbiar kommunu ábyrgd fyrir láni upp til 150.000 kr. til bygging av elektrisitetsverki.

Við hesum láni hevur kommunan fingið sjálvt verkið bygt, og er tað komið til brúks, men írestur ein at gera línju út í býlingin í Nes; hetta verður ætlað at kosta um 28.000 kr.

Sum nú er stendið verkið í um 190.000 kr. Verkið er motorverk við 2 motorum, men er tann eini brútaður og ein annars liðið av slórie til nýtslu tann ljósa partin av degnum og summartíðina, og ger hetta at raksturin illa kann berast seg. Kommunan vil lí keypa ein minni motor uppá 30 hk. at hava at taka til, tá nýtslan er lítil. Hesin kemur at kosta um 19.000 kr. uppsettur eftir tilboði. Eisini skal kommunan nýta einar 2 3000 kr. til keyp av málurum.

Kommunan sækir nú um lögtingsábyrgd fyrir einum láni uppá 50.000 kr., sum er jáltað henni í Føroya banku at afturfínda í 10 ár.

Kommunan hevur sent landsstýrimin hesa rakstrarættanina fyrir komandi tíðina, tá verkið er reiðiliga útbygt, og línjur gjórdar um alla bygdina:

INNTÖKUR:

Streymisöla 180 hús á 230 kr	41.400 kr.
Akkumotorlööðing til radio og arbeiðslyktir	5.300 kr.
Tekniskur streymur og götuljós	7.800 kr.
	54.500 kr.

ÚTBREIÐSLUR:

Olja 26.500 litr. á 0,32 kr.	8.500 kr.
Smyrjioilja	2.000 kr.
Lönir	17.000 kr.
Amertisasjón	21.800 kr.
Trygging, umsiting o. a.	5.200 kr.
	54.500 kr.

Upplýst er, at í Hvalbae eru 200 hús. Í lötunum verður streymur veittur til 104 hús, men verður orknað við at 180 fara at nýta streym. Roknað verður við 200 kwh. um árið svarandi til 230 kr. uppá húsíð. Eisini verður roknað við nýtslu av tekniskum streymi fyrí um 3.000 kr. og verður kommunan at gjalda fyrí götuljós 1.800 kr. Afturat er mögu- leiki fyrí, at um kolaarbeiðararnir leggja um til at brúka elektriskar lyktir í staðin fyrí karbidlyktir, so fær verkið við löðing av ballarum einar 1.500 kr.; sum er verða einar 7 - 8.000 kr. nýttar til karbid o. fl. árliga, so her verður spart fyrí arbeiðararnar eisini.

Í rakstrarættanini er ikki roknað við beinleiðis avskrivning, men við amertisation av lánum, sum nú eru: uppe 75.000 kr. nú eflir um 60.000 kr. til Føroya banki til 5 % í 15 ár; uppe 75.000 kr. nú eflir 63.000 kr. til sparikassan til 5 % í 20 ár og er eisini roknað við tí nú mumsókta láni uppá 50.000 kr. til 6 % í 10 ár. Afturat er borgarlán 26.000 kr. til 4 % í 10 ár. Árliga amertisasjónin verður umleið 21.800 kr.

Afturat er upplýst, at kommunan hevur lagt av á fliggjarættanina fyrí 1953 30.000 kr. sum stuðul til verkið, og hevur kommunan eisini roknað við a trinda rentu og avdrátt í ár av lánum verksins.

Soleiðis sum málið liggur fyrí, heldur landsstýrið seg kunna mæla tinginum til at veita Hvalbær kommunu ábyrgd fyrí mumsókta láni. Tá freyðað av, at elektrisifetsnevndin góðlekur rakstrarættanina áðrenn landsstýrið undirritar ábyrgdina, lögfingsins vegna, og selur lands- stýrið tí frammanfyrí standandi uppskot.

1. viðgerð 26. mars og 2. og 3. viðgerð 27. mars 1953.

Lógaruppskotið samtykt 19 - 0.

78. Klakksvíkar sjúkrahús.

Ár 1953, 26. mars legði tingmaðurin Pinar Wang fram soljóðandi framlöguskriv, d. 27. s. m. undirskrivað av S. Richard Jacobsen, Viggo Joensen og Oluf Joensen:

Vit undirritaðu fyrri ley, id undirskrivaðu adressuna um lækna-setanina í Norðoya læknaðömi, loyva okkum við hesum skrivi at biðja hilt háttvirda Føroya Løgting og Føroya Landsstýri at kanna á rælla staði:

1. Um Norðoya læknaðömi kann yvirtaka sjúkrahúsið í Klakksvík.
2. Um hann núverandi stúdningur frá statí og landskassu kann verða veittur sjúkrahúsinum aftaná yvirtökuna.

1. viðgerð 27. mars og sama dag legði fíggjarnevndin fram soljóðandi

Átt:

Hetta mál er beint í fíggjarnevndina sama dag sum tingið fer heim og kann tí ikki verða viðgjört. Fíggjarnevndin biðjur tí landsstýrið um at kanna hesar spurningar.

2. viðgerð 27. mars 1953.

Uppskot nevndarinnar samtykt 15 - 0.

79. Umsókn frá Føroya Arbeðarafelag um pening til neyðhjálpárbæiði.

Ár 1953, 27. mars legði tingmaðurin J. H. Danbjørg fram soljóðandi framlöguskriv, d. 26. í hesum og undirskrivað Føroya arbeðarafelags vegna av A. Ártung:

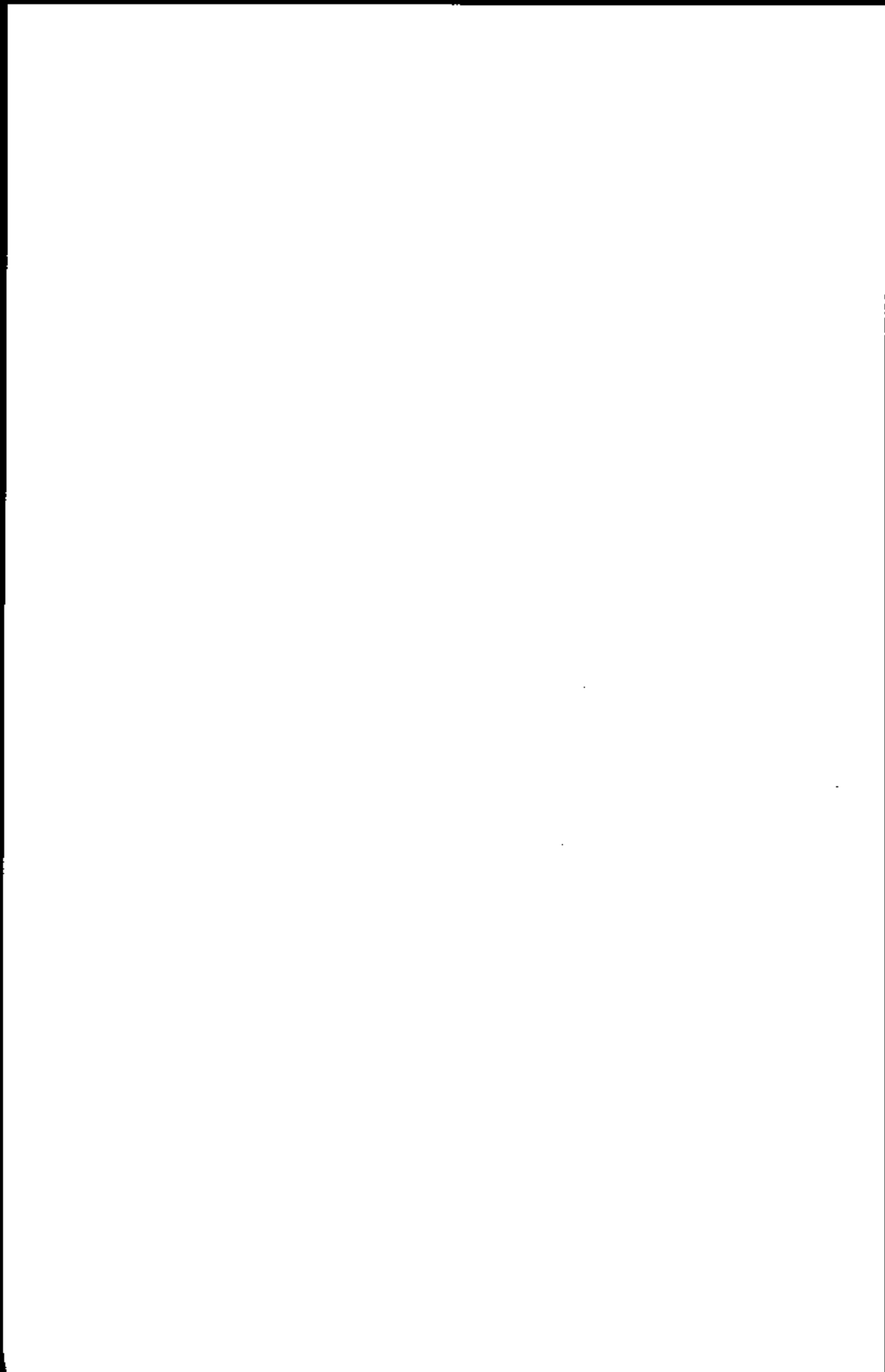
Undirritaðn Føroya Arbeðarafelag hevur 17. februar 1953 innsent soljóðandi skriv til háttvirda Landsstýri:

"Vegna ta ringu slóðu slíbmamalfjöldin er stóðt í idag vegna arbeidsløysi, og einki útlit er fyri at tað batnar, vendur Føroya Arbeð-

araufelag sær til Landsstýrið við áheitan um at seta eina hálva millión krónur á fíggjareftanina til neyðhjálpsarbeiðir komandi vetur.

Vit loyva okkum at minna á hella mál og biðja um, at tað kemur til viðgerðar á Lögtingi í hesi tingsetu.

1. viðgerð 27. mars og málið heint til 2. viðgerð, og 27. mars 1953 samtykti tingið at goyma málið til ólavsøku.

LANDSKASSIN

Roknskapur og fíggjarstandur

1951—52.

Rakstraryvirlit fyri

Inntøkur.	Roknskapur	Figgjarrethun
§ 1. Skattur, tollur og annur gjöld	8.597.832,48	7.790.000,00
§ 2. Inntøkur av handli og fiskivinnu viðv.	532.226,22	635.000,00
§ 3. Gjöld viðv. samferðslu	191.729,40	168.000,00
§ 4. Inntøka av spæli	18.511,11	115.000,00
§ 5. Rentur og vinningshýfi	208.821,51	118.000,00
§ 6. Ognarinntøka (Bókað á status)	0,00	20.000,00
§ 7. Rakstur av ognum	1.562,56	0,00
§ 8. Partur í danska Tjóðarbankayvirskoti samb. lóg	16.017,85	30.000,00
§ 9. Endurgjald frá ríkiskassanu saman seltumála 1934 og 1938 um sludning til vegir og viðlíkahald av vegum	312.456,78	0,00
§ 11. Ymiskar inntøkur	11.803,61	1.000,00
Munur (Rakstrarbætt)	121.812,98	0,00
	10.075.377,56	8.877.000,00

Figgjarstöða landskassans

Saldo 31/3--52:

Ognir.	
Fastar ognir (hús v. m.)	927.552,40
Flogvöllir, oljugoymslur og oljuhrúgv ..	950.393,10
Skip	111.770,15
Partabrøv	30.000,00
Útlán o. t.	7.725.734,37
Kassa-, banka-, sparikassa-, og giro peningur.	2.238.921,07
Tilgóðar í millumrakning	1.111.775,10
Fyrí framgreiðslu o. t.	178.615,67
Inntøkueftirstöður	3.819.912,08
Galdið útreiðslu viðv. 1952/53 áðrenn 1/4- 52.	885,00
Ognir hjá grunnum	4.251.014,18
Ognir hjá deponentum	1.941,95
Ábyrgdir	5.000.000,00
Rakstrarbætt 1951/52.	121.812,98
	27.330.359,25

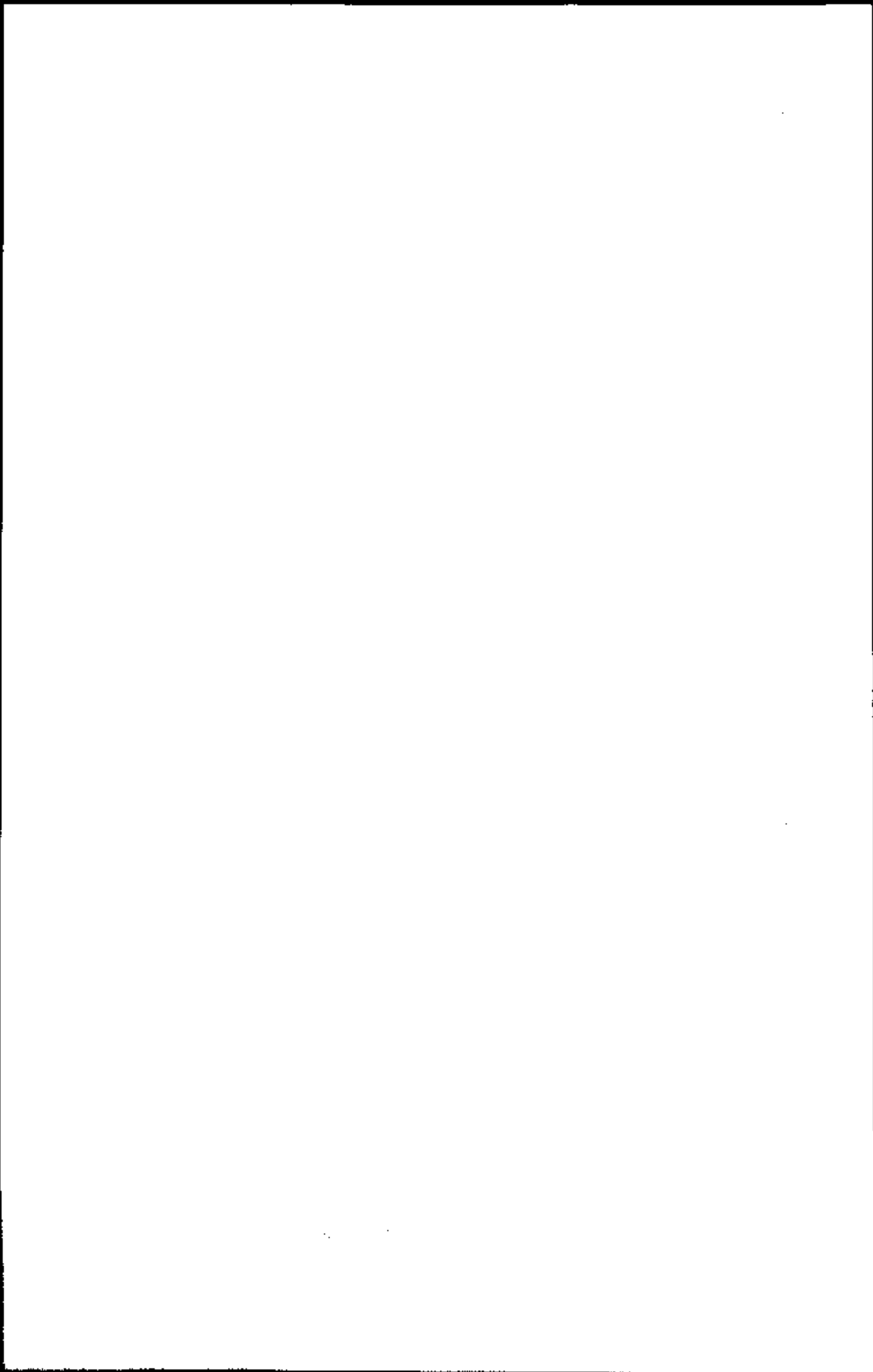
fíggjarárið 1951/52.

Útreiðslur	Rokniskapur	Fíggjaraðlan
§ 15. Lögtingsútreiðslur	163.182,97	155.000,00
§ 16. Landsmisiliagin	931.278,38	787.905,00
§ 17. Heilsumál	1.371.956,39	1.477.175,00
§ 18. Samferðslumál	2.491.591,21	2.108.950,00
§ 19. Kennsmál	1.150.605,61	1.110.365,00
§ 20. Vísind, bókamál og list	151.620,81	162.018,00
§ 21. Fiskivinnan, sjóferð o. t.	225.507,83	250.298,00
§ 22. Jarðnær	639.878,22	295.979,00
§ 23. Handil, iðnaður o. t.	1.041.591,52	79.900,00
§ 24. Sosial mál	1.322.339,09	1.300.250,00
§ 25. Eftirlit	49.713,92	51.025,00
§ 26. Dóms- og lögreglumál	43.843,80	36.200,00
§ 31. Aðrar og óvissar útreiðslur	56.709,38	72.500,00
§ 35. Ymsir grunnar	345.000,00	345.000,00
§ 36. Rentuútreiðslur	81.152,36	10.500,00
§ 37. Ognarútreiðslur (bókað á status) ..	0,00	180.000,00
Kassamunur	73,97	0,00
Munur	0,00	144.935,00
	10.075.377,56	8.877.000,00

pr. 31. mars 1952.

	Saldo 1/1 - 52:
S k u l d.	
Lán	6.220.477,94
Skuld í millanrokning	512.210,18
Deposita	35.518,25
Útreiðsluettírsliður (túlgan á 1/1 - 52)	1.722.531,51
Íláti munur á girokonto	1.013,68
Abyrgdir	5.000.000,00
Ymsir grunnar, burtuleggingar v. m. ..	10.125.357,10
Kapítalkonto	3.142.000,07
Rakstraravlop 1950/51	270.257,52

27.330.359,25

RAKSTRARROKNSKAPUR 1951/52.

Inntökur.		Rokuskapur		Piggjarettan.
§ 1.	<i>Skattur, tollur og annar gjöld:</i>			
1.	Landsskattur:			
1.	Hövuðsálíking			
	1951/52	3.213.424,23		
	Skattabækkingar			
	1951/52	171.054,19		
		3.387.178,42		
÷	Skattabækkingar í			
	1951/52	324.680,97		
		3.062.797,45		
	Gjald av happaðrátt- arvinnungum	15.012,25	3.077.809,70	3.000.000,00
2.	<i>Tollinntökur:</i>			
1.	Innflutningstollur	5.276.607,20		
2.	Framleiðslugjald	11.273,83		
3.	Partur landskassans í tollsektum	10.870,77		
4.	Konflskatið	1.171,88	5.333.223,68	4.600.000,00
3.	Lestagjald av skipum		12.670,72	15.000,00
4.	Skamlanarskattur		97.591,81	85.000,00
5.	Gjöld fyrri úsdrekka- kerl a. r. 1950/51		20.000,00	20.000,00
6.	<i>Sektir:</i>			
1.	Fólkayvirðissektir	908,25		
2.	Aðrar sektir	25.619,32	26.527,57	10.000,00
7.	Alíknað kommunum		30.000,00	30.000,00
			8.597.832,18	7.790.000,00
§ 2.	<i>Inntøka handli og fiskivinna viðvirkandi.</i>			
1.	Valutagjald		112.764,50	200.000,00
2.	1. Selt- og klippfiskagjald.			
	Inntøkur fòrdar í effirstöðu pr. 1/4-51	63.320,55		
	Føroya Fiskasøla gøldið í 1951/52	281.218,88		
	Aðrir útflutnings- menn í 1951/52	35.085,59		
		382.625,02		
÷	Avskrivað snar tap	29.351,70	353.273,32	350.000,00

2. *Feskifiskagjald.*

Inntökur fördar í			
eftirstöðu pr. 1/4-51.	53,836,52		
Inntökur í 1951/52.	28,000,00		
	81,836,52		
= Afskrifað sam. tap	22,564,12	59,272,40	70,000,00

3. Gjöld fyrir handils-
loyvi

6,916,00 15,000,00

532,226,22 635,000,00

§ 3. *Gjöld viðv. samferðsla.*

1. 1. Gjöld fyrir bílar	178,224,60		
2. 1. Sölugjöld fyrir bílar			
o. t.	13,501,80	191,729,40	168,000,00

§ 4. *Inntöku af spæli:*

1. 1. Yfirskot af happa- drátti fyrir 1951	17,393,69		110,000,00
2. 1. Totalisatörspæl	1,117,42		5,000,00
		18,511,11	115,000,00

§ 5. *Rentur og vinningsbýti:*

1. <i>Sektarrentur.</i>			
1. Rentur af lögtíngs- skatti		52,025,69	15,000,00
2. <i>Renta af tókum peningum:</i>			
1. Renta af bankapen- ingi	16,413,20		
2. Renta af girokonto . .	839,57		
3. Renta af öðrum peningi	410,31	17,693,08	15,000,00
3. 1. Vinningsbýti		10,000,00	13,000,00
1. <i>Renta af öðrum útlánum:</i>			
1. Renta af útlánum til kommunnar	6,499,21		
2. Renta af rakstrar- láni til fiskivinnunnar . .	37,169,43		
3. Renta af öðrum útlá- num	54,837,13	98,505,77	15,000,00
		208,824,51	118,000,00

§ 6. *Eignaríntökur:*

1. Afturgjaldan af tænastrumanna-,		5.000,00
2. fiskivinnu-,	Bókun á stöms.	5.000,00
og öðrum útbánum		10.000,00

§ 7. *Rakstur af eignum:*1. *Húsið við Konganinnid:*

1. Íntökur af leigu..	4.198,33	5.220,00
2. Útreiðslur	÷ 13.067,18	÷ 5.220,00
	=	8.568,85

2. *Húsið í Sandavági:*

1. Íntökur af leigu..	225,00	0,00
	= 275,00	0,00
	=	30,00

3. *Skansin:*

1. Íntökur af leigu..	2.100,00	
2. Útreiðslur	730,26	0,00
		1.369,74

4. *Oljugögnustur:*

1. Íntökur	18.250,00	0,00
2. Útreiðslur	÷ 39.438,33	0,00
		8.811,67
		1.562,56
		0,00

§ 8. 1. 1. Partur af danska fjóðarbanka
yvirskoti

16.017,85 30.000,00

§ 9. 1. 1. Endurgjald frá ríkisskassanum
sbr. sáttmála 1934 og 1938 um
sludning til vegir og viðhæ-
ðald av vegum

312.156,78 0,00

§ 14. *Ymiskar íntökur:*

Gjöld fyrir asfalt, ba- rakkhögur o. t. samb. skr. fr. landverkfr. ..	12.715,12
<i>Íntökur af grindum:</i>	
Yvirskot ..	111,25
Undirskot ÷	1.786,38 ÷ 1.675,13

Gjöld fyrir endurreit af gjaldsvátt	75,00		
Aðrar inntökur	3.258,35	41.403,64	1.000,00
Rakstrarbætt	121.812,98		0,00
	10.075.377,56		8.877.000,00

Rakstrarútreiðslur.

§ 15. *Lögtingsútreiðslur.*

1. *Útreiðslur viðv. lögtingsmannum:*

1. Tingmannalönir	127.019,51		
2. Dagpening til nevndarlimir	3.527,71		
3. Ferðaútreiðslur tingmanna	1.177,00	131.721,25	120.000,00

2. *Lögtingshúsið v. m.*

1. Hiti, ljós og reingærd	6.125,71		
2. Viðlíkahald	3.111,01		
3. Aðrar útreiðslur	3.762,30	13.002,08	20.000,00

3. *Lögtingsstöðindi, kunnigardæmsum v. m.*

1. Prenting o. l.	20.908,61		17.000,00
÷ inntökur við sölu	2.152,00		2.000,00

*) á hesi koutu eru kr. 27.283,13 ávíslar til miðstöðuhúsfæverk í Tinghúsinum, men eru bókaðar á statuskonto fyrir húsið.
18.156,61

163.182,97 155.000,00

§ 16. *Landsmunsátængin.*

1. *Lögmæður og landsstýri.*

1. Lönir	51.100,08		51.200,00
2. Borðar	8.000,00		8.000,00
		62.100,12	(59.200,00)

2. *Landsstýrisskrifstofan.*

1. Skrivstofustjóri og fulltrúar	63.219,90		61.332,00
2. Skrivstofufólk	27.065,89		28.000,00
3. Bonnar	3.000,00		3.000,00
4. Húsaútreiðslur	32.613,33		29.600,00
5. Skrivstofuútreiðslur	16.911,64		10.000,00
6. Porto, telefon, telgr. og lýsingar	8.671,05		1.000,00
7. Aðrar útreiðslur	605,05		1.000,00

152.119,86 (136.932,00)

3. <i>Pískaúttalskrivstofa og laboratoríum:</i>			
2. Skrivstofufólk	32.083,68	27.572,00	
3. Samsýning	0,00	0,00	
4. Húsnútreiðslur	7.912,11	6.300,00	
5. Skrivstofuútreiðslur	2.321,21	8.000,00	
6. Porto, telefon, telegv. og lýsingar	3.639,15	0,00	
7. Aðrar útreiðslur	1.733,63	0,00	
		47.722,81	(43.872,00)
4. <i>Umboð uttækunda:</i>			
1. Lön og kursviðbót	12.511,80	11.173,00	
2. Skrivstofufólk	0,00	5.000,00	
3. Honorar	0,00	0,00	
4. Húsnútreiðslur	2.910,00	5.000,00	
5. Skrivstofuútreiðslur	0,00	2.000,00	
6. Porto, telefon, telegv. og lýsingar	12.167,29	8.000,00	
7. Aðrar útreiðslur	23.280,00	5.000,00	
8. Útviðbót	18.500,04	18.500,00	
	69.402,13	51.973,00	
9. ÷ Leigumntökur	763,20	÷ 763,00	
		68.638,93	(51.210,00)
5. <i>Litningarráð og kommunalt eftirlit:</i>			
2. Skrivstofufólk	26.700,05	17.116,00	
3. Honorar	1.800,00	3.000,00	
4. Húsnútreiðslur	6.288,83	7.200,00	
5. Skrivstofuútreiðslur	3.901,10	5.000,00	
6. Porto, telefon, telegv. og lýsingar	1.911,31	1.500,00	
7. Aðrar útreiðslur	2.986,21	1.000,00	
		43.593,53	(35.116,00)
6. <i>Fólkagæðfíl:</i>			
2. Skrivstofufólk	1.710,10	5.112,00	
3. Honorar til komm. máttalsskrivara	10.915,20	12.000,00	
4. Húsnútreiðslur	0,00	0,00	
5. Skrivstofuútreiðslur	685,95	0,00	
6. Portouútreiðslur	163,50	0,00	
7. Aðrar útreiðslur	0,00	0,00	
		13.504,75	(17.112,00)
		388.010,00	316.112,00

§ 16. 1. *Gjaldstovan.*

1. Stjóri, fulltrúi, kassameistari og bókhaldurar	63.570,06	51.790,00
2. Skrivstofufólk	71.295,85	18.972,00
3. Honorar	3.611,61	0,00
4. Húsaútreiðslur	18.268,26	10.000,00
5. Skrivstofuútreiðslur	17.212,77	15.000,00
6. Porto, telefon, telegr. og lýsingar	19.791,19	5.000,00
7. Aðrar útreiðslur ..	3.182,85	7.000,00
	227.262,62	
8. : ríkiskassans end- urgjald	57.116,81	30.000,00

169.815,78 (110.762,00)

8. *Tollheftirlitið.*

2. Lönir	61.906,03	51.956,00
3. Honorar	7.427,50	15.000,00
4. Húsaútreiðslur	4.235,92	2.000,00
5. Skrivstofuútreiðslur	2.808,81	0,00
6. Porto, telefon, telegr. og lýsingar	930,99	0,00
7. Aðrar útreiðslur ..	3.285,26	3.000,00
8. Rakstur av tollbát- inum	1.110,86	3.000,00
9. Ferða- og dagpen- ingur	1.673,29	0,00

86.708,06 (71.956,00)

9. *Væðukaniðslöðin.*

2. Skrivstofufólk	18.101,21	20.000,00
3. Honorar	13.301,81	11.215,00
4. Húsaútreiðslur	2.537,10	2.500,00
5. Skrivstofuútreiðslur	403,25	0,00
6. Porto, telefon, telegr. og lýsingar	885,73	2.000,00
7. Aðrar útreiðslur ..	0,00	1.500,00
8. Ferða- og dagpen- ingur	2.891,28	5.000,00

38.326,71 (51.215,00)

10. *Prísráðið.*

1. Skrivstofulönir	8.319,87	5.000,00
3. Honorar	16.508,11	13.000,00
4. Húsaútreiðslur	5.987,90	1.000,00
5. Skrivstofuútreiðslur	1.197,80	7.000,00

6. Porto, telefon, teleggr. og lýsingar	1.331,53	2.000,00
7. Aðrar útreiðslur	1.213,60	1.000,00
	-	
	34.589,11	(32.000,00)

11. *Landsverkfröðingsskrivstofnan.*

1. Landsverkfröðingur o. a.	80.232,73	83.500,00
2. Skrivstofufolk	17.984,69	16.000,00
3. Honorar	0,00	0,00
4. Hásuútreiðslur	8.879,62	7.800,00
5. Skrivstofnuútreiðslur	10.059,11	5.000,00
6. Porto, telefon, teleggr. og lýsingar	1.702,86	2.000,00
7. Aðrar útreiðslur	0,00	3.200,00
8. Ferða- og dagpen- ingur	13.010,13	15.000,00
	-	
	133.869,11	
9. - Leigubíldtöka	702,00	0,00
	-	
	133.167,11	(132.500,00)

12. 4. Ferðapeningur	29.198,79	15.000,00

13. *Revdískað.*

1. Löglingsvaldur - re- visor	175,00	
2. Statsant. revisor	37.035,39	
	-	
	38.110,39	25.000,00

14. Útreiðslur til kunnig av fíggjar- ligu slöðu Póruyn (nýtt nr.)	9.559,81	0,00

15. *Ymiskar mæðingaráútreiðslur (nýtt nr.).*

1. Ymiskar sakförara- útreiðslur fyrir upp- ke. av gjöldum	918,36	
2. Útreiðslur av frítíð- merkissskipanini	2.213,30	
	-	
	3.131,66	0,00
	931.278,38	787.905,40

§ 17. *Héltsumál.*

1. Dronning Alexandrines Hospital	Rakstrar- (*)	606,688,06	827,000,00
2. Klaksv. sjúkrahús - hall samb. (*)		278,715,17	281,500,00
3. Tvöroyrar sjúkrahús . . . serligar (*)		50,302,69	58,300,00
4. Bróstsjúkrahúsið . . . roknskapir (*)		322,927,77	215,000,00
5. Læknátfreðslur		6,997,10	16,500,00
6. Ljósmóður		13,297,13	20,000,00
7. Farsóttir		1,213,22	2,000,00
8. Karantenuátfreðslur		0,00	1,000,00
9. Sjúkeahjálp			
1. Átfreðslur viðv. vener. sjúkum		138,90	
2. Önnur sjúkeahjálp . . .		6,679,85	1,000,00
10. Studningur til hvíldarheimið		21,875,00	21,875,00
		1,371,956,09	1,477,175,00

§ 18. *Samferðslumál.*

1. <i>Vegir og brýr.</i>			
1. Nýggir vegir og brýr.			
Útgildið í 1951/52 . . .	500,328,57		
> Flutt til konto undir skuld:			
Ábyrgd viðv. jáltað- um vegastudningi . . .	224,328,57	285,000,00	285,000,00
2. Breiðkan av brúum		32,353,28	50,000,00
3. Vegagrunnurin:			
Flutt til vegagrunnin		65,000,00	65,000,00
2. <i>Havnágerð:</i>			
Útgildið í 1951/52 . . .	1,042,393,05		
Sett av og flutt til konto undir skuld: Nýggj havnáættan	207,856,95	1,250,250,00	1,250,250,00
3. Lendingar		237,193,17	218,700,00
4. <i>Samferðslan:</i>			
1. s/s "Smiril", undir- skot 1951/52	236,688,53		150,000,00
2. m/s "Fernan", undir- skot 1951/52	163,881,17		20,000,00
3. m/s "Ritan", undir- skot 1951/52	13,759,39		5,000,00
4. Amboð	0,00		80,000,00
5. Felagsútfreðslur . . .	19,224,55		0,00

6. Til seinni avgerð ...	155,759,92	619,313,56	325,000,00
5. Flogferðslan		2,181,20	5,000,00
		2,491,591,21	2,108,950,00

§ 19. *Kenslumál.*

1. *Pólkaskólinn:*

1. Læraralönir

(Lönir samb. mánað-
arlista) 1,153,908,59

+ partur ríkiskass-
ans 50 % 726,951,29

726,951,39

+ efturgoldin lön
Ladvig Petersen ok-
tóber og november 1951 748,52

726,205,87

Partur landskassans
í vikarlömm, efturgj.
og yvirtímagj. v. m. 39,089,22

765,305,09

Ymiskar útreiðslur,
har ríkiskassin ekki
luttakar:

J. S. Djur-
huus, eftir-
lön 2,021,06

R. Rasmus-
sen, ... 11,702,72

Sanna av
Skarði ... 11,955,79

Flutning
av skúla-
börnum ... 2,031,60 30,722,17

796,027,17

Þætting av skeið
bókum húsnæðis-
drátti í 1951/52 306,21

795,720,93

750,000,00

2. Skúlaeftirlit 1,950,87

1,975,00

797,671,80 (751,975,00)

2. <i>Læraraskúlin:</i>			
1. Næmingastudningur	5.000,00		5.000,00
3. <i>Føroya millum- og realskúli:</i>			
1. Studningur til skúlan	10.000,00		10.000,00
2. Næmingastudningur	1.100,00		1.100,00
3. Húsavíðurgjald til lærarar	6.433,00		6.000,00
		17.533,00	(17.100,00)
4. <i>Studentaskúlin:</i>			
1. Lönir	90.317,18		76.800,00
2. Næmingastudningur	13.100,00		13.000,00
3. Keyr av lutum	8.223,76		10.115,00
4. Laboratoriið:			
Útreiðslur	3.916,16		
÷ Leigu			
inntøka	861,00	3.082,16	3.336,00
5. ÷ Skúlapening	15.510,00		
÷ Avskrivað skúlapening	1.280,00	÷ 14.260,00	÷ 14.000,00
		100.163,10	(88.650,00)
5. <i>Lørr skúlar:</i>			
1. Føroya Fólkaháskúli, studningur	11.000,00		11.000,00
2. Føroya Fólkaháskúli, studningur til næmingar	6.275,00		7.000,00
3. Føroya Fólkaháskúli, studningur til umvæling	12.000,00		12.000,00
4. Ymsir kvøldskúlar	2.153,23		1.000,00
		31.728,23	(37.000,00)
6. Eivarpseyndir	2.072,20		12.000,00
7. <i>Itróttur:</i>			
1. Itróttaráðgevarin, lön	11.811,00		12.810,00
2. Ferðaútreiðslur	1.308,75		1.000,00
3. Fíndleikagrunnurin:			
Selt av og flutt til grunnin undir status	25.000,00		25.000,00
4. Studningur til L.S.F.	5.000,00		5.000,00
		46.122,75	(43.810,00)

8. *Ymiskir stuðningar:*

1. Lesandi í últheimnum	18.249,23	25.000,00
2. Ferðaútreiðslur skólubarna	10.000,00	10.000,00
3. Jarðnærútsæmingar	1.350,00	2.000,00
4. Handverkara- og handilsskólansæmingar	21.375,00	20.000,00
5. Ymiskir stuðningar til lesandi	5.550,00	10.000,00
6. Stuðning til næmingar í realskólanum	7.000,00	7.000,00
7. Skúlahygggingargrunnur (flutt til grunna undir status)	50.000,00	50.000,00
8. Skúlabókagrunnurinn	500,00	500,00

117.024,23 (121.500,00)

1.150.605,61 1.110.365,00

§ 20. *Vísind, bóknæmt og list:*1. *Landsbókasafnið:*

1. Lönir	20.765,35	18.500,00
2. Bókakeyp og innbinding	23.021,72	19.500,00
3. Húsuútreiðslur	10.771,19	9.835,00
4. Aðrar útreiðslur	7.637,58	4.400,00
	62.195,84	52.235,00

5. *Samtökur:*

Stuðningur

frá Tórshavnar kom-

muni 1.500,00 | 1.500,00 |

Leiguinn-

töku frá

Tórshavnar

músikkúla 100,00 | |

Sektir 237,15 | 1.637,15 |

57.561,69 (17.935,00)

2. *Skjalasafnið:*

1. Lönir	9.318,30	9.000,00
2. Innhúgv	0,00	7.000,00
3. Húsuútreiðslur	1.116,72	915,00
4. Aðrar útreiðslur	90,00	281,00

10.525,02 (17.229,00)

3. *Forumbúi:*

1. Lönir	9.535,80	7.851,00
2. Útgjafur	5.972,12	15.000,00
3. Staðmættisavnan	91,00	600,00
4. Forngripa- og djóra- savn	1.202,78	1.000,00
5. Húsaútreiðslur	817,85	700,00
6. Nýggj umboð	1.078,80	1.000,00

21.731,35

7. Inntøka av atgongu- peningi	218,70	0,00

21.182,65 (29.151,00)

4. *Bókasövn á bygð:*

1. Løn fyri vffirlit	1.800,00	1.800,00
2. Baksraestudningur Flutt til konto undir status:	977,00	5.100,00
Bókasövn á bygð	5.000,00	5.000,00

7.777,00 (12.200,00)

5. *Ymiskar studningar:*

1. Barnatíðindi	600,00	600,00
2. Tórshavnar musikk- skúli	1.500,00	1.500,00
3. Felagið Vardin	1.000,00	1.000,00
4. Menningargrunnurin: Flutt til konto undir status	12.000,00	12.000,00
5. Føroya Listasavn	10.000,00	10.000,00

25.100,00 (25.100,00)

6. *Sømdarpeningar:*

1. Til skabla-, vísinda- og listamenn	11.400,00	11.000,00

7. Jarðfrøðisligt savn	11.711,35	10.000,00

151.620,81 162.018,00

§ 21. *Fiskivættur, sjóferð o. t.*1. *Vrakaraflotamentur:*

1. Løn til yvirvakara	12.120,00	10.161,00
2. Vrakaraoffitilsmenn	61.033,88	47.001,00
3. Ferða- og dagpeningar	10.770,15	6.000,00

	83.921,03		
4. ÷ Vrakaragjöld	40.113,18	÷ 16.500,00	
		13.780,85	(-17.028,00)
2. <i>Navigationsskúlin:</i>			
1. Lönir	76.311,91	72.300,00	
2. Lærutubøð	5.217,39	10.000,00	
3. Húsnáðsleiðslur	10.270,27	8.370,00	
4. Aðrar útleiðslur	1.621,80	900,00	
	93.421,37		
5. ÷ skulapeningar	19.113,75	÷ 21.000,00	
		71.307,62	(70.270,00)
3. <i>Nautísk royndarkomar:</i>			
1. Útleiðslur	3.181,18	1.100,00	
2. ÷ Iunðukur	1.300,00	÷ 2.100,00	
		2.181,18	(2.000,00)
		120.288,95	119.298,00
1. <i>Ymiskir studningar:</i>			
1. Sjómannshelmingur í			
Grænlandi	5.000,00	5.000,00	
2. Føroya Sílaveiðufelag	1.000,00	1.000,00	
		6.000,00	(6.000,00)
5. <i>Ymisk eftir landsstýrisins avgjörð:</i>			
1. Viðv. nautl. royndar			
kamari	32.588,30		
2. Viðv. fiskaribíologisk			
laboratorium	7.885,51		
3. Sjómannsmissiónin,			
studning til hitaverk			
í Føroyingahavnini	7.000,00		
4. Viðv. síldasölu í			
Svøríki	18.000,00		
5. Helvt av rennút-			
leiðslunum av láni til			
långjafdsgrunn skips-			
fiskimannu	7.712,93		
6. Ymiskir studningar,			
ferðanleiðslur og end-			
argjöld	12.171,76	85.388,59	110.000,00

6. *Fiskeribiologisk laboratorium:*

1. Leiga av förmum, fluttning v. m.	7.725,03		
2. Ljós, hiti og reingerð	145,60		
3. Ymiskar útr. til laboratoriið	5.105,31		
4. Ferðatvæðslur og dagpeningar	10.573,32		
	23.849,29		
5. - Fiskaríministerið, þarur av rakstrímin	13.939,00	13.849,29	15.000,00
		225.507,83	250.298,00

§ 22. *Jarðabrák.*1. *Tæðastumennt o. a.:*

1. Landbáunnaðarráðgevari	19.130,60		14.679,00
2. Djóralæknin	12.312,06		12.000,00
3. Seyðarráðgevarin	3.600,00		3.600,00
4. Ferðatvæðslur	1.121,00		600,00
		36.163,66	(30.879,00)
5. Vraking av ullvörum	2.526,70		0,00

2. *Útskipting og matrikulstovan:*

1. Útskiptingarformenn	23.915,82		32.556,00
2. Hjálparmenn	21.489,71		21.161,00
3. Aðrar útreiðslur	31.022,86		16.280,00
4. Keyr av umboðum	28.825,53		36.000,00
	111.253,92		
5. - innlökur	2.869,66		2.000,00
		108.384,26	(134.000,00)

3. *Búnaðarskúli og Røynðarstöð:*

1. Búnaðarskúli (ferðapeningur)	22,25		
2. Røynðarstöðin	59.165,49	59.187,74	50.000,00

4. *Aðrir studningur:*

1. Húsdjórnaðing	50.000,00		50.000,00
2. Uppdyrking	25.000,00		25.000,00
3. Træplanting	3.000,00		3.000,00
4. Búnaðarnevndir	2.500,00		2.500,00
5. Føroya Búnaðarfelag	600,00		600,00
6. Studningur til seleplir v. m.	20.199,87		0,00
7. Mjólkastudningur	223.815,11		0,00
8. Studningur til súr-hoybing	101.073,57		0,00
		129.188,85	(81.100,00)

5. 1. Útreiðslur viðv. munn- og kleyvsjúku

	1.027,01		0,00
	639.878,22		265.079,00

§ 23. *Handil, iðnaður o. t.*

1. <i>Ravmagnsmát:</i>			
1. Ravmagnsnevndin	310,82		3,000,00
2. Studningur til elveek	15,000,00		20,000,00
		15,310,82	(23,000,00)
2. Fabeikk- og ketilumsjón	2,965,89		5,000,00
3. Mólarköntur eflirlitsmaður	1,634,21		1,900,00
4. Skipaskráseting og uppmáling	3,778,16		1,000,00
5. Minörar o. t.	2,696,00		3,000,00
6. Semingsmannaskipunin	1,513,25		3,000,00
7. Kolagrefstur o. a.	21,996,83		25,000,00
8. Föroya Ferðamannafelag	5,000,00		5,000,00
9. Ymist eftir landsstýrisins ávgerð:			
1. Viðv. tryggingarfelög- um	2,812,00		
2. Viðv. oljubryggjunni í Söldarfirði 255.363,18			
Flutt til			
7.1.2: eflir- lit 1,205,00			
Flutt til 11.			
2.2: byggi- kosten, 251.158,18 255.363,18	0,00	2,812,00	10,000,00
10. Margarínustudningur		297,718,65	0,00
11. Landshandilur:			
1. Studningur til sukur	300,000,00		0,00
2. til handilsf.	111,000,00		0,00
12. Studningur til hveiti	117,000,00		0,00
13. til rug	69,999,96		0,00
14. til props	22,108,75	683,108,71	0,00
		1,041,591,52	79,900,00

§ 24. *Social mát:*

1. Ellisrenta:			
Ófgoldin ellisrenta			
afturgjald	2,150,790,91		
+ Endurgjald frá ríkis- kassanum	1,075,395,15		
	1,075,395,16		
+ partur kommunanna	106,053,51	969,344,95	990,000,00
2. Avlamsrenta:			
Partur landskassans	221,119,16		
+ partur kommunanna f. 1950/51 og 1951/52	18,893,81	172,525,35	127,000,00

3. Barustyrkur:			
Alimentatíónsútfreðslur (9/20)	17.562,35		
Fjárfjarbarnastudningur utgafinn ...	84.190,80		
= endurgj.			
frá ríkiskass- anum 1/2 ...	42.245,40		
	42.245,40		
= þáttur kom- munanna ...	4.224,55	38.020,85	
		56.584,20	(65.250,00)
4. Heimarökt undir eftirliti:			
Ótgjaldanir	21.150,00		
= endurgjald frá ríkis- kassanum	2.163,75		
	18.986,25		
= þáttur kommunanna	824,25	17.865,00	20.000,00
5. Socialhjálp		18.768,61	50.000,00
6. Studningur til barnaheima:			
1. Búskstraðstudningur	15.500,00		15.500,00
2. Til nýggj barnaheim	7.000,00		7.000,00
		22.500,00	(22.500,00)
7. Studningur til ellisheima:			
Törsbætur ellisheim ...	7.932,00		
Fróðhjar sóknir	5.322,98	13.254,98	12.000,00
8. Ymiskir studningar:			
1. Fráhaldsfelögin ...	2.000,00		2.000,00
2. Felagið "Reyði Krossur"	500,00		
3. Orbeidsförrir fiski- menn	20.000,00		20.000,00
		22.500,00	(22.500,00)
		1.322.439,09	1.309.250,00

§ 25.	<i>Eftirlön:</i>			
1.	Eftirlön	42,944,00		
2.	Væntipeningur	6,799,92	49,743,92	51,025,00
§ 26.	<i>Dóms- og lögreglumál:</i>			
1.	<i>Væðhald:</i>			
1.	Fangavaktari og hjálparmenn	18,757,05		17,000,00
2.	Óreiðskor viðv. væð- haldsmenn	1,983,52		1,200,00
3.	Íslendingaútreiðslur	7,639,32		6,000,00
			31,379,89	(24,200,00)
2.	Ferðaútreiðslur sýslumanna	8,921,16		8,000,00
3.	Dómhúsið	1,495,60		2,000,00
4.	Aðrar útreiðslur	2,041,15		2,000,00
			13,843,80	36,200,00
§ 27.	<i>Kassanuttar</i>		73,07	0,00
§ 31.	<i>Aðrar og óvissar útreiðslur:</i>			
1.	Útreiðslur við val		2,207,00	2,500,00
2.	Landsskýrið til ráða yfir: Sálfriskagæva til Haldin Húsateiga fyrir 2 rúm (C. Dittlíksen)	8,561,88		
	Studningur til songlög, Viðv. Songbók Föroya Fólks	1,500,00		
	Studningur til barnblástre- töl	7,500,00		
	Keyp av ymiskum skjöl- um	7,395,77		
	Viðv. býarskipanar- nevndin	5,000,00		
	Viðv. fönuyiskum penga- scðlum	5,036,43		
	Studningur til ymiskar ferðir og fundir, sam- sýningur o. a.	2,800,00		
		7,525,80	17,249,88	50,000,00

Heranframt er á hesi konto ávíst
15.200 kr. sum lán, ið eru bókaði sum
ogn á status.

3.	Endurgjalt til kommunur	7.252,50	20.000,00
		56.700,48	72.500,00
§ 35.	<i>Ymsir grunnar:</i>		
1.	1. Til ein félagsbyggigruna (flutt til byggigrunnio)	300.000,00	300.000,00
2.	2. Til kirkjugrunnin (flutt til kirkjugrunnin)	15.000,00	15.000,00
		315.000,00	315.000,00
§ 36.	<i>Rentuútreiðslur:</i>		
1.	1. Renta av láni í Aberdeen	0,00	10.500,00
	Renta av föstum lánum frá Færø Amts Sparekasse	1.827,08	0,00
2.	2. Renta av láni til fiskivinnu (saner- ingslón)	44.091,31	0,00
3.	3. Aðrar rentur, kassakredit v. m.	38.533,97	0,00
		84.452,36	10.500,00
§ 37.	<i>Ognarétreiðslur:</i>		
1.	1. Avdráttur av láni í Aberdeen	0,00	30.000,00
2.	2. Parlapeningur í Grøn- landsfelagnum	150.000,00	
	= Flutt til status undir kto: Lufabröv	150.000,00	0,00
3.	3. 1. Rúsið í Stórusloyni	5.716,81	
	= flutt til status undir kto: Fastar ognir	5.716,81	0,00
2.	2. Útreiðslur í samband við yvirtöku av olju- goymslunum í Sölda- fyrði	0,00	
	= Flutt til status undir kto: Olju- goymslur	0,00	0,00
	Munur eftir fíggjarettanini		111.335,00
		10.075.877,56	8.877.000,00

Roknskapur fyri fátækragrunnin 1951/52.

Ogn 1/4- 51:

Umposteringar viðv. 1950/51..... 301.089,56
 + óvón og bókaðar inntøkur av sektun v.m.,... 813,65

300.255,91

Inntøkur í 1951/52:

Arvavgjald (ff. 3 ársfjórðingar) ..	15.708,26	28.000,00
Gjöld fyri handilsloyvi v.m.	6.850,00	5.000,00
Sektir	6.750,00	2.000,00
Afturgoldin — alimentatiónspen- ingur	494,00	0,00

29.862,26 35.000,00

330.118,17

Útgjaldur í 1951/52:

Alimentatiónspeningur	0,00	12.000,00
Skattisgjætt	0,00	500,00

0.000,00 12.500,00

Ogn 31/3 1952: 330.118,17

Roknskapur fyri kirkjugrunnin 1951/52.

Ogn 1/1 - 52 70.664,11

Inntøkur í 1951/52:

Endurgjald fyri flaggjum	7.800,00	7.800,00
Flutt frá landskassanum:		
Partur í innfluttungsgjaldi	20.000,00	20.000,00
Stórhvøðagjald	0,00	1.000,00
Býkastudningur	25.000,00	25.000,00
	-----	-----
	52.800,00	53.800,00
	-----	-----
	123.464,11	

Útreiðslur í 1951/52:

Vanlugu umvølingar av kirkjum	57.791,83	35.000,00
Kirkjugarðar	8.617,80	5.000,00
Partur í prestafuttningi	8.811,00	8.800,00
Ymist	2.510,53	1.500,00
Stadningur til nýggjar kirkjur ..	50.137,34	15.000,00
	-----	-----
	127.901,50	65.300,00

Negativ ogn (skuld til landskassan)

pr. 31/3 - 52 4.410,36

Færøernes Lotteri.

Regnskab for året 1951.

Driftsregnskab.

Samlet værdi af lodsedler, udbudt til salg		180,000,00
Værdi af ikke solgte lodsedler		287,530,00
Salgsindtægt		192,170,00
Udtrukne gevinster	336,210,00	
÷ Heraf tilfaldet lotteriet, gevinster på ikke solgte lodder	186,117,50	150,122,50
Indtægt af spillet		12,317,50
Udgifter:		
Provision til kollektører	13,171,90	
Administrationsudgifter	11,481,91	24,953,81
Lotteriets overskud for 1951		17,393,69

Status ultimo 1951.

Aktiver.

Tilgodehavende i mellemregning med kollektørerne ..		1,202,50
Mellemregning med oppebørselskontoret:		
Saldo ved regnskabsafslutningen	20,173,15	
Lotteriets overskud 1951 overført til landskassen	17,393,69	2,779,15
		3,981,96

Passiver.

Skyld i mellemregning med kollektørerne		200,20
Skyldige gevinster (efter fradrag af skat)		3,712,76
		3,981,96

Roknskapur fyri bróstsjúkrahúsið í Hoydølum figgjarárið 1952/53.

INNTÖKUR.

	kr.
Sjúklingagjald	11.603,00
Röntgen	1.165,00
Jarðferðsútreiðslur	60,00
Ríkisskuldningur	31.809,00
Læknabáturin	0,00
Aðrar inntøkur	2.828,98
	50.165,98

ÚTREIÐSLUR.

Lønir	125.095,93
Kostnaðarhald	81.823,11
Brenni og ljós	51.723,17
Læknabáturin	0,00
Utlagaður og fenaður	1.012,10
Medicin	15.526,76
Viðlíkahald av bygningum	18.897,23
Viðlíkahald av húsnýttum	7.831,52
Útreiðslur viðvíkjandi röntgen	168,05
Vask og reingerð	11.889,30
Skattur og trygging	1.501,00
Skrivstovuhalð	3.616,00
Køyring	3.619,40
Ymsar útreiðslur	11.292,95
	373.393,75
Rakstrarhald	322.927,77

Roknskapur fyri grunnin til keyp av nýttiligum skúlabókum til fátæk børn í Föroyum fyri 1952.

INNTÖKUR.

	kr.
Ognir laan 1. januar 1952	2.732,55
Rengjuntölka:	
Av ogn á innskrivingarskjali	7,00
Av ogn hjá skúlastjórnini	39,60
Av ogn í sparikassanum	48,56
	95,16
	2.827,71

ÚTREIÐSLUR.

Bókahjálp í árinum 1951/52: Ingibjörg Nolsör	80,00
Ognir laan 31. desember 1952:	
Kapitalur á innskrivingarskjali	200,00
Kapitalur hjá skúlastjórnini	1.098,59
Kapitalur í sparikassanum	1.436,39
Hjá kassameistararnum	12,73
	2.747,71
	2.827,71

Roknskapur fyri Föroya skúlagrunn 1952.

INNFOKUR.

Ognir funn 1. januar 1952: 41,927,90 kr.

Rentuinntøka:

Ogn undir semnavarðigummi	116,00	
Lalinskúlans ognir	980,50	
Ogn á innskrivingarskjøði	119,00	
Ogn hjá skúlastjórnini	12,17	
Í sparikassa og banka	27,32	1,551,90

Statsstudningur til realskúlan	3,000,00
Statsstudningur til læraralønir	72,500,82
Studningur til uttanbýggja næmingar	1,200,00
Studningur frá Tórshavnar kommunu	150,00

Gjöld næminganna:

Skúlapeningur	21,620,00	
Reinholdsgjald	715,00	
Brennigjald	905,00	23,270,00

Læraraskúlin fyri hita, ljós og reingerð	1,200,00
Leiguinntøkur	1,205,00
Eftirstøður á roknskapi 1951	670,00
Endurgjald av eftirlönarútreiðslum	118,28
Studningur úr landskassanum	35,000,00
Húsaleiguviðurgjald	1,920,00

143,088,00

Raknskapur fyri eftirlönargrunn realskúlans 1953.

INNTÖKUR.

Ognir íann 1. januar 1952	25.539,50
Góldið av skúlagrunninum	1.968,00
Skuld til skúlagrunnin	92,00
Rentuinnlöka	975,85
Endurgjald av eftirløn til Frú Petru Djurhuus	6.521,01
Inngóldið av E. Rasmussen, lærarinnu	310,00
Inngóldið av J. M. Kjeld, lærara	617,81
.....	36.030,26

ÚTFREIÐSLUR.

Góldið til statskassan	981,00
Eftirløn til Frú Petru Djurhuus	7.981,68
Ognir íann 31. desember 1952:	
Í Færø Amts Sparekasse	27.061,58
.....	36.030,26

Roknskapur fyri Pastor Engelsteds Deltagelses- og Erkendtlighedslegat 1952.

1. REALSKULALEGATIÐ.

Inntökur.

Ognir tann 1. januar 1952	1.439,18	
Renta av ogn á innskrivingarskjali	49,00	
		1.488,18

Útreiðslur.

3. bind "Hjemmenes skoleleksikon"		49,00
Ognir tann 31. desember 1952:		
Ogn á innskrivingarskjali	1.400,00	
Hjá kassameistarinum	39,18	1.439,18
		1.488,18

2. EFFIRLÖNARLEGATIÐ.

Inntökur.

Ognir tann 1. januar 1952	3.783,17	
Rentuinntøka:		
Í sparikassa	105,07	
Á innskrivingarskjali	28,00	133,07
		3.916,21

Útreiðslur.

Ognir tann 31. desember 1952:		
Ogn á innskrivingarskjali	800,00	
Ogn í sparikassa	3.116,21	3.916,21

the 1990s, the number of people in the UK who are employed in the public sector has increased by 1.5 million, from 2.5 million in 1980 to 4 million in 1995 (Department of Health 1996).

There is a growing emphasis on the need to improve the efficiency of the public sector, and to ensure that the public sector is able to deliver the services that are required by the public. This has led to a number of initiatives, including the introduction of competition, the restructuring of public sector organisations, and the introduction of performance measures.

The aim of this paper is to review the literature on the impact of these initiatives on the performance of the public sector. The paper is organised as follows. Section 2 discusses the background to the initiatives. Section 3 discusses the impact of competition. Section 4 discusses the impact of restructuring. Section 5 discusses the impact of performance measures. Section 6 discusses the conclusions.

2. Background

The public sector in the UK has been the subject of a number of initiatives in the 1990s. These initiatives have been aimed at improving the efficiency of the public sector, and ensuring that the public sector is able to deliver the services that are required by the public. The initiatives have included the introduction of competition, the restructuring of public sector organisations, and the introduction of performance measures.

The introduction of competition has been a major initiative. This has involved the introduction of competition for the provision of public services, and the introduction of competition for the provision of public infrastructure. The introduction of competition has been aimed at improving the efficiency of the public sector, and ensuring that the public sector is able to deliver the services that are required by the public.

The restructuring of public sector organisations has been another major initiative. This has involved the restructuring of public sector organisations to improve their efficiency, and to ensure that they are able to deliver the services that are required by the public. The restructuring has been aimed at improving the efficiency of the public sector, and ensuring that the public sector is able to deliver the services that are required by the public.

The introduction of performance measures has been a third major initiative. This has involved the introduction of performance measures to improve the efficiency of the public sector, and to ensure that the public sector is able to deliver the services that are required by the public. The introduction of performance measures has been aimed at improving the efficiency of the public sector, and ensuring that the public sector is able to deliver the services that are required by the public.

The impact of these initiatives on the performance of the public sector has been the subject of a number of studies. These studies have found that the initiatives have had a positive impact on the performance of the public sector, and that the public sector is now able to deliver the services that are required by the public more efficiently.

The impact of competition on the performance of the public sector has been the subject of a number of studies. These studies have found that the introduction of competition has led to a number of improvements in the performance of the public sector, including improvements in efficiency, and improvements in the quality of the services that are provided.

The impact of restructuring on the performance of the public sector has been the subject of a number of studies. These studies have found that the restructuring of public sector organisations has led to a number of improvements in the performance of the public sector, including improvements in efficiency, and improvements in the quality of the services that are provided.

The impact of performance measures on the performance of the public sector has been the subject of a number of studies. These studies have found that the introduction of performance measures has led to a number of improvements in the performance of the public sector, including improvements in efficiency, and improvements in the quality of the services that are provided.

Tjaldurs

Driftsregnskab for Hovedapoteket for

Udgifter.

Ejendommens Drift	27.092,95	
→ Apoteker J. D. Magnussens Andel	1.042,50	26.050,45
Lønninger:		
Apoteker J. D. Magnussen incl. Betaling for Natltjeneste	16.167,00	
Øvrige personale	118.304,82	
Lønfonnen (Danmarks Apotekerforening) 1/1 1950 31/12 1952	23.115,16	156.586,98
Belysning og Opvarmning	9.879,86	
→ Apoteker J. D. Magnussen Bidrag (40 %) ..	3.951,94	5.927,92
Diverse Omkostninger:		
Telefon og Telegrammer	1.683,38	
Kontorartikler, Tryksager m. v.	3.907,25	
Vask af Kitter, Sengelinned m. v. samt Nyanskaffelser	2.181,22	
Frugt, Havneafgift etc.	1.593,80	
Kørsel	2.572,00	
Vedligeholdelser m. v. af inventar	9.083,52	
Rejsendgifter m. l. for apotekeren og pers.	1.918,71	
Rengøringsartikler	1.518,21	
Brændforsikring af Varelager og Inventar samt Ulykkesforsikring	812,00	
Kul	557,22	
Kommunal bygningsskat for aaret 1951 og vandskat	623,00	
Andel i Revisionshonorar for 1950	3.062,58	
å Konto Revisionshonorar for 1951	2.000,00	
Udgifter ved Statusopgørelser	702,89	
Rorskelligt	312,11	37.290,95
Renter:		
Apotekerfonden og Socialfonden	19.162,99	
Trykgingersambandið (31/1-1950 15/6-1951) ..	3.300,00	22.762,99
Afskrivninger:		
Inventar 10 % af Kr. 69.650,20	6.965,02	
Overtagelsesomkostninger (Saldo)	6.084,32	13.049,34
Overskud		19.341,85
		341.010,18

apotekið

Tiden Aaret 1951.

	<i>Indtægter.</i>	
Varesalg (netto)		653,125,21
÷ Vareforbrug:		
Varelager 1/1 1951	103,987,21	
Varekøb	395,594,51	
	—	
	199,581,78	
÷ Varelager 31/12 1951	155,783,71	313,798,01
	—	
	Bruttoavance (47,39 %)	309,627,20
Kontantindtækt		1,072,81
Regulering af Kassebeholdning		310,11

311,010,18

Status pr. 1.1.1952 for

Aktiver.

Kassebeholdning	126,61	
Bankbeholdning	118.710,79	
Diverse Debitorer	67.781,63	
Varelager	155.783,71	
Beredskabslager	152.225,36	
Mellemregning med Filialerne:		
Apoteket i Klaksvig	66.077,93	
Apoteket i Tveraa	58.225,92	124.303,85
<i>Juventar:</i>		
Saldo 1/1 1951	59.886,78	
Køb i 1951	6.810,76	
	66.697,54	
= Afskrevet 31/12 1951, 10 % af Kr. 66.650,17	6.665,02	59.742,52
Ejendomi Matr. nr. 890 af Tørshavn:		
Overlægselsesværdi		280.000,00
		958.964,50

Hovedapoteket i Thorshavn.

Passiver.

Diverse Kreditorer			34.260,98
Apoteker J. D. Magnussen:			
Saldo 1/1 1951	20.220,86		
Løn for 1951	15.111,00		
Tantieme for 1951	22.611,55		
		58.006,41	
- Udvælt å Konto	31.097,99		
Bidrag for Husleje, Lys og			
Varme	4.994,44	39.092,43	18.913,98
Mellemregning med Landskassen:			
Laan i Apotekerfonden incl. Renter	316.629,52		
- Socialfonden	189.408,23		
- Kulturfonden	222.236,76		
Fonden for Apotekets Overskud:			
Saldo 1/1 1951	104.409,01		
Overført fra Tabs- til Vindings-			
konto	73.106,02	177.515,03	905.789,51
		Kr.	958.964,50

Driftsregnskab for Apoteket

Udgifter.

Lønninger:

Bestyrer O. Kyamum (1/2 - 31/12 1951)	11.000,00	
Øvrige Personale	10.980,00	
Lønfondu (Danmarks Apotekerforening) ..	2.721,00	21.701,00

Diverse Omkostninger:

Husleje (1/1 - 31/12 1951)	2.500,00	
Elektricitet	2.927,36	
Reparationer og mindre Nyanskaffelsen ..	2.872,11	
Telefon og Telegraf	600,01	
Vask og Rengøring	161,09	
Fragt, Løsning, Kørsel m. v.	127,95	
Kontorudgifter m. v.	876,26	
Andel i Revisionshonorar for 1950	500,00	
å Konto for 1951	500,00	11.671,01

Afskrivning paa Inventar:

10 % af Kr. 7.397,23	739,72	
Overskud	25.507,96	

Kr. 42.625,69

i Klaksvig for Aaret 1951.

Indtægter.

Varesalg (netto)		149,359,82
+ Vareforbrug:		
Varelager 1/1 1951	21,166,70	
Varekøb + Rabat	113,421,93	
	137,888,63	
+ Varelager 31/12 1951	51,639,35	86,749,28
	Benttoavanea (41,92 %)	62,640,54
Girocenter		15,15

Kr. 62,625,69

Driftsregnskab for Apoteket i

Udgifter.

Lønninger:

Bestyrer Fru A. Jensen	12,000,00	
Øvrige Personale	9,045,00	21,045,00

Diverse omkostninger:

Husleje (1. 6 1951 - 31/5 1952)	2,400,00	
Brændsel	1,329,26	
Reparationer og mindre Nyanskaffelser ...	1,180,25	
Frugt, Lusning, Kørsel m. v.	1,213,81	
Andel i Revisionshonorar for 1950	500,00	
å Konto Revisionshonorar for 1951	500,00	
Forskelligt	1,482,52	8,605,81

Afskrivning paa Inventar:

10 % af Kr. 5.000,-		500,00
Tab paa Debitorer		982,28
Overskud		20,900,76

52,033,88

Tæraa for Aaret 1951.

Indtægt.

Varesalg (netto)		101,019,64
+ Vareforbrug:		
Varelager 1/1 1951	15,658,06	
Varekøb i Rabat	53,083,19	

+ Varelager 31/12 1951	19,755,49	18,985,76
Bruttoavance (51,51 %)		52,033,88

Status pr. 1/1 1952 for

Aktiver

Kassebeholdning		493,32	
Bankbeholdning		22.762,62	
Diverse Debitorer		15.419,01	
Varelager		19.755,19	
Inventar:			
Saldo 1/1 1951		1.500,00	
+ Afskrevet 31. 12 1951, 10 % af Kr. 5.000,00		500,00	1.000,00
			62.460,14

Apoteket i Tveraa.*Passiver.*

Diverse Kreditorer		1.231,52
Hovedapoteket, Tórshavn:		
Saldo 1/1 1951	17.325,16	
+ Tilbagebetalt Laan	10.000,00	
.....	-	
.....	37.325,00	
+ Overskud ifølge Driftsregnskab	20.900,76	58.225,92
		62.100,11

Samlet Tabs- og Vinding:

Udgifter.

Tantieme til Apoteker J. D. Magnussen ifølge særlig Op gørelse	22,611,55
Nettofortjeneste	73,106,02
	95,730,57

Tantiemberegning.

Af Omsætning:		
Tørshavn	netto	633,125,21
÷ Salg til Filialerne		22,968,08
		630,157,16
Klaksvig		119,359,82
Tveraa		101,019,61
Samlet Omsætning		880,836,62
2 % heraf		17,616,73
Af Nettooverskud:		
Overskud for Tantiemefradrag		95,730,57
÷ 2 % Omsætningstantieme ifølge oven- stående		17,616,73
		78,113,81
10 % heraf		7,811,38
		25,430,11
÷ Regulering beregnet saaledes:		
Fast løn		15,141,00
Tantieme af Omsætning		17,616,73
Tantieme af Overskud		7,811,38
		40,571,11
÷ Grænsebeløb		35,000,00
Af det overskydende Beløb		5,571,11
Bærer Apoteket 50 %		2,785,50
		22,611,55

Konto for Aaret 1951.

Indtægter.

Overskud ifølge foranslaende Driftsregnskab:

Hovedapoteket, Tórshavn	19.341,85
Apoteket, Klaksvík	25.507,06
Apoteket, Tveraa	20.900,76
	-
	95.750,57

Samlet Stabel

Aktiver

Kasseholdninger:

Tórshavn	126,61	
Klaksvig	2.401,63	
Tveraa	403,32	3.321,56

Bankholdninger:

Tórshavn	118.710,79	
Klaksvig	5.135,32	
Tveraa	22.762,62	146.608,73

Diverse Debitorer:

Tórshavn	67.781,63	
Klaksvig	7.509,07	
Tveraa	15.119,01	90.409,71

Varelagre:

Tórshavn	153.783,71	
Klaksvig	51.139,35	
Tveraa	19.755,49	224.678,55

Beredskabslager		152.225,36

Inventar:

Tórshavn	59.732,52	
Klaksvig	6.164,89	
Tveraa	4.000,00	69.897,41

Ejendommen Matr. Nr. 890 af Tórshavn:

Overtagelsesværdi		280.000,00

969.774,35

pr. 1. Januar 1952.

Passiver

Diverse Kreditorer:

Tørshavn	34.575,33	
Klaksvig	6.575,33	
Tveraa	1.211,52	45.070,83

Apoteker J. D. Magnussen 18.913,98

Mellemregning med Landskassen:

Laan i Apotekerfonden incl Renter	316.629,52
Laan i Socialfonden incl Renter	189.108,23
Laan i Kulturfonden incl Renter	222.236,76

Fonden for Apotekets Overskud:

Saldo 1/ 1951	101.109,01	
Overført fra Tabss- og vin-		
dingskonto	70.106,02	177.515,03
		985.789,51

989.771,35

Lands-

Roknskapur í tíðini

Udgifter.

Lageromkostningar:

Leje	23,659,00	
Arbejds løn	102,949,69	
Forsikring	2,505,00	
Flytning af Værelse	3,805,11	
Diverse	3,478,21	136,397,01

Kontoromkostninger:

Leje	3,600,00	
Gager	101,182,50	
Telefon og Telegrammer	5,195,92	
Porto	5,387,17	
Annoncer	117,30	
Kontorrekvisitter	8,271,70	
Rengøring, Opvarmning og Belysning	5,403,23	
Rejsendgifter	1,170,20	
Revisions honorar	10,311,00	
Incassokostninger	121,85	
Diverse (Forsikring m. v.)	1,091,59	144,885,16

Rentendgifter:

Bankrenter m. v.	15,222,05	
"Obligationslaan"	30,000,00	45,222,05

Afskrivninger:

Debitorer	58,360,96	
Inventar	700,00	
Automobiler	3,000,00	62,060,96

394,565,81

handilin.

f 4—51 til 31 3—52.

Indtægter.

Varesalg		6,302,275,89	
Bugmelstilsbud (Statens Kornkomité)		948,274,06	
Lagtingsstilsbud (Sukker, Mel og Foderstoffer)		660,999,96	
			7,911,549,91
÷ Vareforbrug:			
Varelager 1/1 1951	889,668,47		
+ Varekøb (incl. Frugt og Kørsel af solgte Varer)	8,010,678,99		
		8,900,347,46	
÷ Varelager 31/3 1952	1,311,131,49	7,589,215,97	
			322,363,94
Automobilers Drift:			
Kørselsindtægt (beregnet)	30,647,08		
÷ Benzin	2,831,38		
Arbejds løn	11,511,19		
Skatter og Foesikring	1,194,28		
Reparation og Vedligeholdelse	1,517,00	23,353,85	7,293,23
Renteindtægt			18,300,40
Indgaaet paa tidligere afskrevet Fordring			946,28
Underskud			22,691,49
			301,565,84

Status pr. 1.

Aktiver.

Kassebeholdning		29.167,35
Bankbeholdning:		
Føroya Banki	81.351,66	
Sjóvinnubankin	61.403,50	145.758,16
Diverse Debitører	1.001.771,20	
+ Afslut til Indrøgnelse af Tab	100.000,00	901.771,20
Landsstyret (Props)		57.236,77
Varelager		1.311.131,19
Inventarkonto:		
Saldo 1/1 1951	5.200,00	
+ Nyanskaffelser	1.527,00	
	6.727,00	
- Afskrivning ifølge Driftsregnskab	700,00	6.027,00
Autobillkonto:		
Saldo 1/4 1951	3.000,00	
+ Nyanskaffelse (Austin Lastvogn)	16.500,00	
	19.500,00	
- Afskrivning ifølge Driftsregnskab	6.000,00	13.500,00
		2.167.891,97

Januar 1952.

Pågælder.

Diverse Kreditorer	492,793,09	
Landskassen "Obligationsskuld"	1,000,000,00	
Kapitalkonto:		
Saldo 1/1 1951	997,790,87	
+ Underskud ifølge Driftsregnskab	22,091,99	975,098,88

2.067.891.97

Telefonverk

Tab- og Vindingskonto — for Tiden

Udgifter.

Centralers drift		395,389,84
Reparation og Vedligeholdelse	355,567,20	
+ Saldo 31/12 1951 paa Lagerkontoen	168,875,15	
(Efter Fradrag af Beholdning 31/12 1951)	521,442,35	
+ Indgaaet for Flytning af Telefon m. v.	6,261,26	518,181,09
Administrationsomkostninger	218,162,66	
+ refunderet Porto, Telegramplunketter m.v.	15,922,56	202,510,10
Renter og Provision		91,250,19
Skyldige Omkostninger m. v. (anslaet)		70,000,00
Afskrivninger:		
Værkets Værdikonto	300,000,00	
Varevogn	2,100,00	
Kassedifference	1,035,00	
Diverse Debitorer	1,058,05	
Tilgodehavende hos Abonnementer	1,043,29	
Tilgodehavende hos Abonnementer (fra før 1/9 1947)	7,603,43	
Nettodifference paa Diverse Kreditorers Konti	37,61	316,177,11
		1,593,538,93

Föroya Lögtings.

1. januar — 31. December 1952.

Indtægter.

Abonnementsafgift	253,023,02	
+ forudbetalt Afgift 1/1 — 31/ 1952 (anslignet)	65,000,00	188,023,02
Samtaleafgift og Afgift for Telefontelegrammer		586,344,95
Afgift m. v. "Store Nordiske" — Telegrammer		23,885,45
Indgaaet Leje		2,272,40
Telegramadresser (1950 og 1951)		1,116,50
Reudeindtægt		139,71
Underskud		791,456,87

1,593,538,93

		Status pr. 1.
<i>Aktiver.</i>		
Kassebeholdning	146,21	
Sparekassebeholdning:		
Nordøya sparikassi	1.216,80	
Fierø Amts Sparekasse (Deposita)	3.859,74	5.076,51
Tilgodehavender hos Abonnenter	91.607,54	
Tilgodehavender hos Abonnenter fra før		
1/9 1947	0,00	
	91.608,54	
+ ikke refunderede Skibstelegrammer	2.018,06	89.590,48
Mellemregning med Centraler		221.950,66
Diverse Debitorer		19.918,50
Lagerbeholdning		309.399,77
Nyt Telefonhus incl.:		
Automattelefoncentral m. v.:		
P/T Lyd m. fl.	502.963,93	
L. M. Ericsson A/S	311.727,31	
Det Store Nordiske telegraf-Selskab		
(Storno)	90.185,00	908.176,21
Varevogn:		
Købesum	9.100,00	
= Afskrivning 31/12 1951	2.100,00	7.000,00
Værkets Værdi:		
Saldo 1/1 1951	1.701.536,08	
Nyankæg i 1951	319.267,85	1.720.803,93
		Re. 3.282.062,13

Januar 1952.

		Passiver.
Bankgæld (Lagtinget):		
Føroya Banki	157,851,311	
Sjóvinnubankin	75,803,15	233,658,39
Telegrafstationen, Tórshavn		83,619,11
Mellemværende med Abonnenter:		
For meget indbetalt m. v.	361,19	
Deposita	3,859,71	
Forudbetalt Abonnementsafgift for Tiden 1/1 31/3 1952 (anslaet)	65,000,00	69,221,25
Mellemregning med Centraller		5,206,23
Skyldige Omkostninger m. v. (anslaet)		70,000,00
Diverse Kreditorer		128,652,97
Bærø Amts Sparekasse, Laan		901,833,88
Det Store Nordiske Telegraf-Selskab A/S, Laan		800,000,00
Landskassen (incl. "Marshall"-Hjælp)		728,605,82
Kapitalkonto:		
Saldo 1/1 1951	1,049,688,51	
+ Underskud ifølge Tabs- og Vindingskonto	791,156,87	258,231,67

Kr. 3,282,062,33

**Lagtingets
Driftsregnskab fra**

Udgifter.

Skibenes driftsunderskud ifølge særlig specification:

"Smiril"	236,688,53	
"Ternan"	163,881,17	
"Ritan"	13,759,39	414,329,09

Fællesudgifter:

Løn og fragtprovision til administrator....	17,371,27	
Telefon, telegram, tryksager etc.	9,102,30	
Reuter	5,982,25	
Udgifter til medhjælp.....	8,821,00	
Husleje	1,230,00	
Revision, G. Winther	1,720,00	
Andre udgifter	4,994,73	49,221,55

463,553,64

Kystfart.

1 4-51 til 31,3-52.

Indlægter.

Landskassens tilskud til dækning af driftsunderskud 163.533,61

Status pr. 1.

Aktiver.

Skibene:

"Smiril", saldo 1. april 1951 229.523,63

"Termin":

Overført fra landskassens
regnskab, bogført værdi pr.

1/1 51 177.166,20

Forbedringer i 1951/52 ... 79.131,58 256.300,78

"Ritan":

Overført fra landskassens
regnskab, bogført værdi pr.

1/1 51 216.705,98

Røhsudgifter 1949, overført

fra kontokurant 11.897,85 228.603,83 711.518,21

Inventar 8.863,60

Indestående i Færø Amts Sparekasse 9.000,00

Kassebeholdning 1.565,18

Tilgode i mellemregning med ekspeditionerne 7.217,06

Tilgode i mellemregning med skibene 10.881,02

Andre debitorer 8.043,50

760.118,90

april 1952.

Passiver.

Skyld til Føroya Banki	15,335,61	
Skyld til Sjóvinnubankin	35,630,77	
Skyld i mellemregning med ekspeditionerne	1,860,21	
Skyld i mellemregning med skibene	12,738,70	
Andre kreditorer	12,366,28	
Skyldige procenter til besætningerne	3,258,56	

Mellemregning med landskassen:

Saldo 1. april 1951:

Overført fra Kapitalkonto 179,310,59

Skibene "Fernan" og "Ritan" overført fra
landskassens regnskab med bogført værdi

pr. 1/1 51 393,962,18

573,272,77

÷ udgifter og indtægter 1948-49 vedrøren-
de "Fernan", overført til kontokurant ..

50,103,96

523,168,82

Landskassens udflug i 1951-52

619,313,56

1,142,182,38

÷ Landskassens tilskud til dækning af
driftsunderskudet 1951/52

163,553,61 678,928,71

760,118,90

Skibenes Drift for 1951-52.

SKIBENES DRIFT FOR 1951/52

	"Smirf"	"Ternan"	"Ritan"	Ialt
Indtægter				
Fragt	66.412,88	72.373,09	48.825,18	187.611,15
Passagerbefordring	140.968,02	70.549,50	42.098,50	223.616,02
Indtægt for postbe- fordring	12.000,00	24.000,00	15.000,00	81.000,00
Indtægt af ekstratur	1.120,00	1.600,00	554,00	6.274,00
	223.500,90	168.522,59	107.377,98	199.101,47
Udgifter				
Hyrer til mand- skaberne	101.846,79	86.943,00	39.112,82	241.202,61
Kosthold	26.975,55	23.906,47	7.721,45	58.603,47
Kul og olie	217.045,45	51.185,89	41.157,88	282.559,22
Reparation og ved- ligeholdelse	38.024,37	91.576,42	18.204,23	148.401,72
Forsikring	17.684,81	45.084,55	15.035,80	107.802,16
Frugtprovisioner og arbejde ombord m. v.	1.403,89	5.090,39	7.746,86	17.241,14
Leje af reserveskibe		400,00	8.004,00	8.404,00
Udgifter ved postbe- fordring	7.418,84	7.317,56	5,792,00	20.528,40
Erstatninger for manko	1.283,82	1.072,51	277,70	2.634,03
Havnepenge	1.022,50	1.111,33	440,91	8.874,74
Proccuter til mand- skaberne	7.342,16	7.455,51	3,790,16	18.587,83
Forskellige udgifter	571,25	7.963,43	556,56	9.091,24
	460.189,43	332.403,76	121.437,37	913.730,56
Underskud	236.688,53	163.881,17	13.759,39	114.329,09

the 1990s, the number of people in the UK who are employed in the public sector has increased by 1.5 million (1990-1999) and the number of people in the public sector has increased by 2.5 million (1990-1999) (Department of Health 2000).

There is a growing emphasis on the need to improve the efficiency of the public sector. The Department of Health (2000) has set out a number of targets for the public sector, including a 10% reduction in the number of people employed in the public sector by 2005. This has led to a number of initiatives to improve the efficiency of the public sector, including the introduction of the 'New Deal' for the public sector (Department of Health 2000).

The 'New Deal' for the public sector is a set of initiatives designed to improve the efficiency of the public sector. It includes a number of measures, such as the introduction of performance-related pay, the introduction of a 'New Deal' for the public sector, and the introduction of a 'New Deal' for the public sector. The 'New Deal' for the public sector is a set of initiatives designed to improve the efficiency of the public sector.

The 'New Deal' for the public sector is a set of initiatives designed to improve the efficiency of the public sector. It includes a number of measures, such as the introduction of performance-related pay, the introduction of a 'New Deal' for the public sector, and the introduction of a 'New Deal' for the public sector. The 'New Deal' for the public sector is a set of initiatives designed to improve the efficiency of the public sector.

The 'New Deal' for the public sector is a set of initiatives designed to improve the efficiency of the public sector. It includes a number of measures, such as the introduction of performance-related pay, the introduction of a 'New Deal' for the public sector, and the introduction of a 'New Deal' for the public sector. The 'New Deal' for the public sector is a set of initiatives designed to improve the efficiency of the public sector.

The 'New Deal' for the public sector is a set of initiatives designed to improve the efficiency of the public sector. It includes a number of measures, such as the introduction of performance-related pay, the introduction of a 'New Deal' for the public sector, and the introduction of a 'New Deal' for the public sector. The 'New Deal' for the public sector is a set of initiatives designed to improve the efficiency of the public sector.

The 'New Deal' for the public sector is a set of initiatives designed to improve the efficiency of the public sector. It includes a number of measures, such as the introduction of performance-related pay, the introduction of a 'New Deal' for the public sector, and the introduction of a 'New Deal' for the public sector. The 'New Deal' for the public sector is a set of initiatives designed to improve the efficiency of the public sector.

The 'New Deal' for the public sector is a set of initiatives designed to improve the efficiency of the public sector. It includes a number of measures, such as the introduction of performance-related pay, the introduction of a 'New Deal' for the public sector, and the introduction of a 'New Deal' for the public sector. The 'New Deal' for the public sector is a set of initiatives designed to improve the efficiency of the public sector.

Álit

i

lögtingsmáli nr. 10/1952:

Figgjarlögtingslóg fyrir árið 1953/54.

Í staðin fyrir landsstýrisins uppskot til figgjarlögtingslóg 1953/54 verður sett:

I. DEILD.

INNTÖKUR.

Í figgjarárinum 1953/54 verða inntöku landskassans settar sam í §§ 1—14 tilskilað.

§ 1. INNTÖKA AV SKATTI, TOLLI OG GJÖLDUM:

1. Beinleiðis skattur	3.530.000	
2. Tollinntøkur	5.200.000	
3. Lestagjald av skipum	13.000	
4. Skemtunarskattur	85.000	
5. Gjöld fyrir rúsdrekkakort	20.000	
6. Sektir	25.000	
7. Alíknað kommununum	30.000	8.703.000

§ 2. INNTÖKA HANDLI OG FISKIVINNU VIÐVIKJANDI:

1. Valutagjald	100.000	
2. Útflutningsgjöld:		
1. Salt- og klippfiskagjald	250.000	
3. Gjöld fyrir loyvisbrøv	10.000	360.000
		9.063.000

		9.063,000	
§ 3.	INNTØKA AV GJÖLDUM SAMFERÐSLU VIÐVÍKJANDI:		
1.	Gjöld fyrir bílar	165.000	
2.	Avgjald uppá sýlu av bílum	20.000	185.000

§ 4.	INNTØKA AV SPÆLI:		
1.	Lufkastvinnur	15.000	
2.	Tofalisatorspel	1.000	16.000

§ 5.	INNTØKUR AV RENTUM OG VINNINGSBYTI:		
1.	Sektarrentur	75.000	
2.	Renta av tekum peningi	20.000	
3.	Vinningsbýti	5.000	
4.	Renta av þórum ágóða	50.000	150.000

§ 6.	OGNARINNTØKA:		
1.	Afturgjalding av lánastannannalánum	10.000	
2.	Afturgjalding av fiskivinnulánum	1.000	
3.	Afturgjalding av þórum úllánum	5.000	16.000

§ 7.	RAKSTUR AV OGNUM:		
1.	Anneksið við Kongaminnið:		
a.	Inntøkur	5.220	
b.	- útreiðslur	5.220	0

c.	Oljatangarnir	75.000	75.000

§ 8.	INNTØKUR AV DANSKA TJÓÐARBANKA YVIR- SKOTI, sbr. lög:		
1.	Danski Tjóðarbankin		25.000
§§ 9-13	Verða tölur.		
§ 14.	YMISKAR INNTØKUR		30.000

		Samlað inntøka: 6.560.000	

II. DEILD.

ÚTREIÐSLUR.

I fjárhagsárinum 1953/54 verður veittur peningur sam i §§ 15-37 tilskildur:

§ 15. LÖGTINGIÐ:

1. Lögtingsmenn:

1.	Tingmannalønir	100.000	
2.	Dagpeningur til limir av fóstum nevndum	3.600	
3.	Ferðaútreiðslur	1.200	104.800

2. Lögtingshúsið.			
1. Hiti, ljós og annað	6.200		
2. Viðlíkahald	5.000		
3. Aðrar útreiðslur	1.900	13.100	
3. Lögtingstíðindi og kunngerðarsavn:			
1. Prenting	15.000		
2. - inntøka av sölu	2.000	13.000	
4. Revisión		50.000	180.000

§ 16. LANDSUMSTINGIN:

1. Lögmaður og landsstýri:			
1. Lønir	54.000		
2. Borðfæ	8.000	62.000	
2. Landsskrivstovan:			
1. Skrivstovustjóri og fulltrúar ..	73.240		
2. Skrivstovufólk	35.000		
3. Honorar	3.000		
4. Húsaútreiðslur	32.700		
5. Skrivstovuútreiðslur	9.500		
6. Porto, telefon, lýsingar o. t. ..	9.000		
7. Aðrar útreiðslur	700	163.140	
3. Fiskivinnuskrivstova og -starvsstova.			
1. Fyrstjóðumaður starvsstovunnar	16.633		
2. Skrivstovufólk	19.820		
4. Húsaútreiðslur	4.800		
5. Skrivstovulutir	2.800		
6. Porto, telefon, lýsingar o. t. ..	2.400		
7. Aðrar útreiðslur	1.400		
8. Røynir	2.500	50.353	
4. Umboð uttanlanda.			
1. Løn og kursviðbót	13.690		
2. Skrivstovufólk	7.000		
4. Húsaútreiðslur	3.000		
5. Skrivstovulutir	1.000		
6. Porto, telefon, lýsingar o. t. ..	10.000		
7. Aðrar útreiðslur	2.000		
8. Ferða- og dagpeningur	5.000		
9. Útlivibót (viðm.)	18.500		
10. - Leiguinntøka	703	59.433	
5. Líkningarráð og kommunalt eftirlit.			
2. Skrivstovufólk	24.255		
3. Honorar	1.800		
4. Húsaútreiðslur	6.500		
5. Skrivstovulutir	4.500		

180.900

			180.900
6. Porto, telefon, lýsingar o. t. . .	2.500		
7. Aðrar útreiðslur	1.500	41.055	
6. Fólkeyvirlit.			
2. Skrivstofufólk	7.821		
3. Honorar til kommunalar mann- talskrivurur	12.000		
5. Skrivstofuutir	1.000		
6. Porto, telefon, lýsingar o. t. . .	500		
7. Ymist	100	21.421	
7. Gjaldstovan.			
1. Skrivstofustjóri o. a.	75.471		
2. Skrivstofufólk	85.576		
3. Honorar	1.000		
4. Húsaútreiðslur	18.000		
5. Skrivstofuutir	18.000		
6. Porto, telefon, lýsingar o. t. . .	20.000		
7. Aðrar útreiðslur	4.000		
8. Endurgjald rikiskassans	55.000	165.047	
8. Tollefirlit.			
2. Lønir	68.725		
3. Honorar	10.500		
4. Húsaútreiðslur	4.000		
5. Skrivstofuutir	1.000		
6. Porto, telefon, lýsingar o. t. . .	2.000		
7. Aðrar útreiðslur	3.000		
8. Rakstur av tollbátinum	3.000		
9. Ferða- og dagpeningur	1.000	93.225	
9. Valuta- og prísráð.			
2. Lønir	18.518		
3. Samgýning sýslumanna o. a. . .	5.125		
4. Húsaútreiðslur	7.500		
5. Skrivstofuutir	2.000		
6. Porto, telefon, lýsingar o. t. . .	2.000		
7. Aðrar útreiðslur	2.000		
8. Dagpeningur	8.000	45.143	
10. Landsverkfrøðingsskrivstovan:			
1. Landsverkfrøðingur o. a.	85.000		
2. Skrivstofufólk	19.000		
4. Húsaútreiðslur	7.000		
5. Skrivstofuutir	5.000		
6. Porto, telefon, lýsingar o. a. . .	2.500		
7. Aðrar útreiðslur	3.500		
8. Ferða- og dagpeningur	15.000	137.000	
			180.900

11. Ferðapeningur	27.000	180.900 864.819
§ 17. HEH.SUMAL:		
1. Dronning Alexandrines Hospital..	704.000	
2. Klakksvikar sjúkrahús	289.950	
3. Suðuroyar sjúkrahús	133.145	
4. Bróstsjúkrahúsið	258.200	
5. Læknaútreiðslur	16.500	
6. Ljósmeður	25.000	
7. Farsóttir	1.000	
8. Karantenuútreiðslur	500	
9. Sjúkrahjálpi	4.000	
10. Studn. til hvíldarheimið »Naina«	22.000	1.454.295
§ 18. SAMFERÐSLUMAL:		
1. Vegir og brýr.		
1. Nýggir vegir og brýr	150.000	
2. Breiðkan av brúm	50.000	
3. Til vegagrunnin	100.000	300.000
2. Havnagerð	742.500	
3. Lendingar	150.000	
4. Strandferðslan.		
1. »Smiril« rakstrarstudn.	0	
2. »Ternan« do.	100.000	
3. »Ritan« do.	10.000	110.000
5. Telefonverk Føroya Løgtings (studningur)	590.000	1.892.500
§ 19. KENSLUMAL:		
1. Fólkaskúlin.		
1. Læraralønir ÷ partur ríkisins	875.000	
2. Skúlaeftirlit ÷ partur ríkisins	2.200	877.200
2. Læraraskúlin.		
1. Næmingastudningur	5.000	
2. Viðlíkahald av barakk	100	5.100
3. Føroya Millum- og Realskúli.		
1. Rakstrarundirskot	49.375	
2. Næmingastudningur	1.400	50.775
4. Studentaskúlin.		
1. Lønir	111.458	
2. Næmingastudningur (viðm.)	13.500	
3. Sævn	2.000	
4. Laboratorið	1.500	
5. Aðrar útreiðslur	1.950	
6. Húsaútreiðslur av V.B.V.	6.000	

4.392.514

			4.392.514
7. -/- skúlapeningur	15.000		
8. -/- leiguinntøkur	864	120.644	
5. Aðrir skúlar.			
1. Føroya Fólkaháskúli	21.920		
2. do. næmingar	7.000		
3. Kvøldskúlar	4.000	32.920	
6. Útvarpsroyndir (viðm.)		10.000	
7. Ítróttur.			
1. Ítróttaráðgevarin (viðm.)	16.633		
2. Ferðaútreiðslur ítróttaráðgevarans	1.300		
3. Studningur til fimleikagrunnin	15.000		
4. Studningur til Í.S.F.	5.000	37.933	
8. Ymiskir studningar.			
1. Studningur til lærdan lestur (viðm.)	20.000		
2. Studningur til annan lestur	7.000		
3. Studningur til ultiðbygdanæmingar í realskúlum (viðm.)	7.000		
4. Studningur til lærlingar	20.000		
5. Studningur til jarðabrúksnæmingar	2.000		
6. Studningur til húskúla- og húshaldsskúlagongd	4.000		
7. Studningur til skúlabarnaferðir	10.000		
8. Studningur til skúlabbyggigrunn (viðm.)	80.000		
9. Ymiskir studningar	3.000	153.000	1.287.472

§ 20. VÍSIND, BÓKMENT OG LIST:

1. Landsbókasavnið:

1. Lønir	26.619	
2. Bókakøyp og innbinding	17.000	
3. Húsaútreiðslur	10.300	
4. Aðrar útreiðslur	4.400	
5. -/- sektir	400	
6. -/- studningur frá Havnar kommunu	4.300	53.619

2. Skjalasavnið.

1. Lønir	10.383	
2. Innbúgv o. l.	1.000	
3. Húsaútreiðslur	1.000	
4. Aðrar útreiðslur	300	12.683

3. Foraminissavnið.

1. Lønir	0.330	
2. Útgrevstur í Kirkjubø	10.000	
3. Staðarnavnasavn	500	
4. Húsaútreiðslur	5.890	

5.679.986

			5.679.986
5. Aðrar útreiðslur	3.500		
6. ÷ atgongupeningur	270		
7. ÷ endurgjald jarðsavnansins fyri hita, ljós, veingerð, viðlíkahald o. t.	2.000		
8. Hítaverk í Bálshöllina	3.500	30.450	
4. Djórasavn og fuglalunnningarstöð (viðm.)	2.600		
5. Bókasavn á bygd.			
1. Løn fyri eftirlit	1.800		
2. Rakstrarstudningur	4.000		
3. Eidi og Klakksvík (viðm.)	3.400	9.200	
6. Ymiskir studningar.			
1. Barnatíðindi	600		
2. Tórshavnar musikkskúli	1.500		
3. Felagja «Varðin»	1.000		
4. Mentunargrunnurin (M.F.L.) ..	8.000		
5. Føroya listasavn	5.000		
6. Meginfelag Føroyskra Studenta	3.000		
7. Vevskeið Tórshavnar kvinnufel- ags	900	20.000	
7. Søndarpeningur.			
Til skaldar-, visinda- og listamenn (viðm.)		13.200	
8. Jarðfrjóðsligt savn.			
1. Løn	7.200		
2. Húsaútreiðslur	2.000		
3. Amboð o. t.	1.500		
4. Ferðapeningur	3.000		
5. Kamningar í Suðuroy (viðm.) ..	0	13.700	155.452

§ 21. FISKIVINNAN, SJÓFERÐ O. T.

1. Vrakarastovnurin.			
1. Løn til yvirvakara	14.207		
2. Vrakarættirlismenn	61.576		
3. Ferðatútreiðslur v. m.	13.000		
4. ÷ vrakaragjöld	88.783		
2. Sjómannaskúli Føroya.			
1. Lønir	90.000		
2. Amboð	2.000		
3. Húsaútreiðslur	10.500		
4. Aðrar útreiðslur	2.000		
5. ÷ skúlapeningur	20.000	84.500	

5.835.438

			5,835,438
3. Nautísk royðarkamar.			
1. Útreiðslur	4.800		
2. : inntøkur	4.800	0	
4. Ymiskir studningar.			
1. Sjómannsheimið í Grønlandi o.a. (viðm.)	7.000	7.000	
5. Fiskaribiologisk starvsskema (partur landskassans).			
1. Leiga av færum, amboð, hjálp o.t.	21.000		
2. Húsaútreiðslur	1.000		
3. Ferðaútreiðslur	6.000		
4. Løn	11.280		
5. Løn til umsjónarráð	1.000		
6. Ymiskar útreiðslur	2.000		
7. : ríkiskassans endurrinding..	21.140	21.140	
6. Ymist eftir landsstýrisins avgerð..		25.000	137.640

§ 22. JARÐABRUK:

1. Tænastumenn o. a.			
1. Landbúnaðarráðgevari, løn v. m.	22.156		
2. Djóralækni, løn v. m.	19.033		
3. Seyðararáðgevari, løn v. m.	4.200		
4. Ullavráking	2.500	47.889	
2. Útskipting og Matrikulstovan:			
1. Løn fyri fyrstjóðumann og landmálarar	44.516		
2. Hjálpmenn	43.552		
3. Aðrar útreiðslur	50.000		
4. Keypt av amboðum	8.000		
5. : inntøkur.....	7.500	138.568	
3. Búnaðarskúli og royndarbrúk		40.000	
4. Fyriskiparnir móti menn- og kleyv-sótt			
	5.000		
5. Aðrir studningar.			
1. Húsdjóraaling	30.000		
2. Uppdyrking	50.000		
3. Trøplanting	3.000		
4. Búnaðarnevnd	2.500		
5. Føroya Búnaðarfelag	600	86.100	317.557

§ 23. HANDIL, JÐNAÐUR O. T.

1. Ravmagnsmál.			
1. Ravmagnsnevndin	1.000		
2. Rentustudningur til S.E.V.	100.000		
3. Studningur til elverk Kunoy..	10.000	111.000	

6.290,635

			6.220.635	
2.	Fabriks- og ketilumsjón	3.500		
3.	Motorkønur eftirlitsmaður	1.700		
4.	Skipaskráseting og uppmáling	4.000		
5.	Semingsmannaskipanin	5.000		
6.	Kolagrefstur	25.000		
7.	Føroya Ferðamannafelag	5.000		
8.	Studningur til neyðsynjarvørur (viðm.)	408.500		
9.	Ymist eftir avgerð landsstýrisins	5.000	568 700	
§ 24. ALMANNAMÁL:				
1.	Aldursrenta -/- afturgjalding	990.000		
2.	Avlamisrenta -/- afturgjalding	190.000		
3.	Barnastyrkur -/- afturgjalding	55.000		
4.	25% viðbót til 1, 2 og 3	184.900		
5.	Fólk í heimaeftiransan -/- afturgj.	20.000		
6.	Styrkveitingar	50.000		
7.	Barnaheim:			
1.	Rakstrarstudningur	12.000		
2.	Til nýtt barnaheim	0	12.000	
8.	Aldursheim		13.000	
9.	Ymsir studningar:			
1.	Fráhaldsfelggini	2.000		
2.	Felagið »Røði Krøssur«	600		
3.	Óarbeiðsfórir fiskimenn	20.000		
4.	Føroya Felag móti tuberklasjúku	3.000	25.600	1.540.500
§ 25. EFTIRLØN:				
1.	Eftirlønir	59.833		
2.	Bíðipeningur	7.200		
3.	-/- eftirlønargjöld tæmastumanna	15.000	52.033	
§ 26. DÓMS- OG LØGREGLUMÁL:				
1.	Varðhaldið:			
1.	Fangavaktari og hjálparmenn	19.000		
2.	Útreiðslur viðv. fangahúsi	5.000		
3.	Delinkventútreiðslur o. t.	7.700	31.700	
2.	Ferðaútreiðslur sýslumanna		7.500	
3.	Dómshúsið		1.500	
4.	Aðrar útreiðslur		2.100	42.800
§ 28.				
1.	Vinnulánsgrunnurin	700.000		
2.	Avdráttur av saneringslánum	150.000		
2.	Rentur og avdráttur av lánum til pf. Sjóvinnubankan:			
1.	Útreiðslur	914.000		
2.	-/- inntøkur	914.000	0	850.000
			9.344.658	

9.344.658

§§29—33 lýmbils ónýttar.

§ 34. AÐRAR OG ÓVISSAR ÚTREIÐSLUR:

1. Útreiðslur av vali	2.300	
2. Landsstýrið at ráða yvir	30.000	
3. Hagtal	15.000	47.300

§ 35. YMSIR GRUNNAR:

1. Til ein felagsbyggigrunn	0	
2. Til kirkjugarunnin	70.000	70.000

§ 36. RENTUÚTREIÐSLUR:

1. Renta av lánum	65.900

§ 37. OGNARÚTREIÐSLUR:

1. Avdráttur av láni í Aberdeen ..	2.500	
2. Avdráttur av láni í Færo Amts Sparekasse til keyp av tænastuhúsi til landsverkfrøðingin	2.000	
3. Aðrar ognarútreiðslur	5.000	9.500

Munur: 22.642

Útreiðslur tilsamans: 9.560.000

VIÐMERKINGAR:

Til § 16.2.1: Ein av fulltrúunum er samstundis skrivstovustjóri á líkn-
ingarráðnum.

Til § 16.4.9: Avisandi § 12 í tænastumannalógini verður viðbótin sett til
sama sum fíggjarárin í frammanundan.

Til § 19.4.2: og § 19.8.3: Hesar peningohæðir (13.500 + 7.000 kr.) verða
samulagdar og eftir umsóknun útbýttar av landastýrinum.

Til § 19.6: Hesin peningur verður settur á banka- ella sparikassabók,
og tá líkviditetur landskassans verður rúmari, skal áður jálta-
ður peningur til útvarp setast inn á sama bók.

Til § 19.7.1 og 2: Landsstýrið hevur samtykt at leggja niður iðrøttaráð-
gevaraembætið, tí settur verður ein landsskúlakonsulentur
fyri allar lærngreinar. Av tí embætið ikki verður niðurlagt
fyrr enn 1. august 1953, og landskassin skal gjalda helm-
ingin av løn landsskúlakonsulentins, verður henda sam-
tykt onga ávirkan at hava á hesa fíggjarlóg.

Til § 19.8: Landsstýrið býtir 15.000 kr. út sum studning og 5.000 kr.
sum 3 lán — 2.000, 1.500 og 1.500 kr. til stóddar.

Til § 19.8.8: Skúlabbyggigrunnur. Jáltað verður upp til 400.000 kr. í stud-
ningi til bygging av kommunuskúla í Tórshavn. — Hesin

peningur verður jáltaður á fíggjarlógini við 40.000 kr. í 10 ár. — Eingin peningur verður goldin fyrr enn tekningarnar og tann liðugi bygningurin er góðkendur av avvarandi færoysku og dansku myndugleikunum. — Fyrstu 40.000 kr. er helmingurin av teimum 80.000 kr., ið á hesi kontu standa. Hin helmingurin verður at nýta til kommunur, ið komnar eru í peningaligar trupulleikar av síni skúlabýgging.

Til § 20.4: Til Niels á Botni, Nólsoy (fluglakanningarstöð), 1600 kr. og Petra Djurhuus, Tórshavn (djórasavn), 1000 kr.

Til § 20.5.3: Til skúlabókasavn á Eiði eru jáltaðar 1.000 kr. og 2.400 kr. til bókasavn í Klakksvik.

Til § 20.7: Sömdarpeningur fýri vísind, list og skaldskap:

1. Mikkjal á Ryggi	1.200
2. Sverri Patursson	1.200
3. Rasmus Rasmussen	1.200
4. Dr. med. R. K. Rasmussen	1.200
5. Niels Kruse	1.200
6. Olivar á Ryggi	800
7. Hans M. Eidesgaard	800
8. Poul F. Joensen	800
9. Hans Jacob Jacobsen	800
10. Martin Joensen	800
11. S. J. Mikines	800
12. Janus Kamban	800
13. William Heinesen	800
14. Richard Thomsen	800

Til § 20.8: Á fíggjarætlan fyrstæðumannsins standa 6.000 kr. til kaupingur av kóli í Suðuroy. Tær eru ikki jáltaðar her men av 200.000 kr. marshallpeningi, sum jáltaðar eru til hetta.

Til § 21.4.1: Jáltanin verður at býta soleiðis, at 2000 kr. fara til arbeiða millum sjómenn í Aberdeen og Vestmannaeggjunum og 5000 kr. til sjómannsheimið í Grønlandi.

Til § 23.1.3: Verkið skuldi kosta 140.000 kr., men kom at kosta stívar 180.000 kr. Hesin studningur er 25% av meirakostnaðinum.

Til § 23.2: Á vetrartlogi 1950 (løgtingsmál nr. 33) varð samtykt at veita felagnum S.E.V. studning til rindan av rentu av lánum tey 3 byggiárin og 9 tey fyrstu rakstrarárin; fyrri árið 1953/54 verður studningurin settur til 100.000 kr.

Til § 23.8: Eftir tilmæli fíggjærnevndarinnar avger landsstýrið, hvussu jáltanin skal nýtast.

Betænkning

i

lagtingssag nr. 10/1952:

Finanslagtingslov for året 1953/54.

I stedet for landstyreus forslag til Finanslagtingslov 1953/54 sættes:

I. AFSNIT.

INDTÆGTER.

For finansåret 1953/54 beregnes landskassens indtægter som i §§ 1—14 anslået:

§ 1. INDTÆGTER AF SKATTER, TOLD OG AFGIFTER:

1. Direkte skatter	3.330.000	
2. Toldafgifter	5.200.000	
3. Klareringsafgifter af skibe	13.000	
4. Forlystelsesafgifter	85.000	
5. Afgift af spiritusrationeringskort	20.000	
6. Bøder	25.000	
7. Pålignet kommunerne	30.000	8.703.000

§ 2. INDTÆGTER VEDRØRENDE HANDEL OG FISKERI- ERHVERV:

1. Valutagebyr	100.000	
2. Udførselsafgifter:		
1. Salt- og klipfiskesalg	250.000	
3. Afgifter for bevillinger	10.000	360.000

9.063.000

		9.063.000	
§ 3.	INDTÆGTER VEDRØRENDE TRAFIKVÆSNET:		
1.	Motorafgifter	165.000	
2.	Afgifter ved salg af motorkøretøjer	20.000	185.000
§ 4.	INDTÆGTER VED SPIL:		
1.	Indtægter ved lodtrækning	15.000	
2.	Totalisatørspl	1.000	16.000
§ 5.	INDTÆGTER AF RENTER OG UDBYTT:		
1.	Strafeenter	75.000	
2.	Renter af disponibel kapital	20.000	
3.	Udbytte af aktier	5.000	
4.	Rente af andre tilgodehavender	50.000	150.000
§ 6.	KAPITALINDTÆGTER:		
1.	Tilbagebetaling af tjenestemandslån	10.000	
2.	Tilbagebetaling af lån til fiskerierhvervet..	1.000	
3.	Tilbagebetaling af andre udlån	5.000	16.000
§ 7.	DRIFT AF EJENDOMME:		
1.	Anneksel ved Kongemindet:		
a.	Indtægter	5.220	
b.	- udgifter	5.220	0
c.	Olletankene	75.000	75.000
§ 8.	ANDEL I DEN DANSKE NATIONALBANKS OVERSKUD i henhold til lov:		
1.	Den Danske Nationalbank		25.000
§§ 9—13	står disponible.		
14.	DIVERSE INDTÆGTER		30.000

Samlet indtægt: 9.560.000

II. AFSNIT.

UDGIFTER.

For finansåret 1953/54 bevilges de i §§ 15—37 anførte beløb:

15.	LAGTINGET:		
1.	Lagtingsmænd.		
1.	Diæter	100.000	
2.	Dagpenge til medlemmer af stående udvalg	3.600	
3.	Rejseudgifter	1.200	104.800

2. Lagtingsbygningen.			
1. Brændsel, belysning m. v.	6.200		
2. Vedligehold	5.000		
3. Andre udgifter	1.900	13.100	
3. Lagtingstidende og Kundgørelses-			
samling:			
1. Trykning	15.000		
2. " indtægter ved salg	2.000	13.000	
4. Revision		50.000	180.800
§ 16. LANDSADMINISTRATIONEN:			
1. Lagmand og landsstyre:			
1. Lønninger	54.000		
2. Repræsentation	8.000	62.000	
2. Landskontoret.			
1. Kontorchef og 4 fuldmægtige..	73.240		
2. Kontorpersonale	35.000		
3. Honorarer	3.000		
4. Udgifter ved lokaler	32.700		
5. Kontorartikler	9.500		
6. Porto, telefon, annoncer o. l. ..	10.000		
8. Andre udgifter	700	163.140	
3. Fiskerihvervskontor og -labora-			
torium.			
1. Laboratoriets leder	10.633		
2. Kontorpersonale	19.820		
4. Udgifter ved lokaler	4.800		
5. Kontorartikler	2.800		
6. Porto, telefon, annoncer o. l. ..	2.400		
7. Andre udgifter	1.400		
8. Forsøg	2.500	50.353	
4. Repræsentation udenlands.			
1. Løn og kurstillæg	13.698		
2. Kontorpersonale	7.000		
4. Udgifter ved lokaler	3.000		
5. Kontorartikler	1.000		
6. Porto, telefon, annoncer o. l. ..	10.000		
7. Andre udgifter	2.000		
8. Rejse- og dagpenge	5.000		
9. Udstationeringstillæg (ann.) ..	10.500		
10. ÷ Lejeindtægt	763	59.435	
5. Ligningsrådet og det kommunale			
tilsyn.			
2. Kontorpersonale	24.255		
3. Honorar	1.800		
4. Udgifter vedr. lokaler	8.500		

			180,900
5. Kontorartikler	4.500		
6. Porto, telefon, annoncer o. l. . .	2.500		
7. Andre udgifter	1.500	41.055	
6. Folkeregister.			
2. Kontorpersonale	7.821		
3. Honorar til kommunale mand- talsskrivere	12.000		
5. Kontorartikler	1.000		
6. Porto, telefon, annoncer o. l. . .	500		
7. Diverse	100	21.421	
7. Oppebørselskontoret.			
1. Kontorchef m. fl.	75.471		
2. Kontorpersonale	85.576		
3. Honorar	1.000		
4. Udgifter vedr. lokaler	18.000		
5. Kontorartikler	16.000		
6. Porto, telefon, annoncer o. l. . .	20.000		
7. Andre udgifter	4.000		
8. af statskassens tilskud	55.000	165.047	
8. Toldtellersyn.			
2. Lønninger	68.725		
3. Honorar	10.500		
4. Udgifter vedr. lokaler	4.000		
5. Kontorartikler	1.000		
6. Porto, telefon, annoncer o. l. . .	2.000		
7. Andre udgifter	3.000		
8. Drift af toldbåden	3.000		
9. Rejse- og dagpenge	1.000	93.225	
9. Valuta- og pristråd.			
2. Lønninger	18.518		
3. Vederlag for sysselmænd o. a.	5.125		
4. Udgifter vedr. lokaler	7.500		
5. Kontorartikler	2.000		
6. Porto, telefon, annoncer o. l. . .	2.000		
7. Andre udgifter	2.000		
8. Dagpenge	8.000	45.143	
10. Landsingeniørkontoret.			
1. Landsingeniøren m. fl.	85.000		
2. Kontorpersonale	19.000		
4. Udgifter vedr. lokaler	7.000		
5. Kontorartikler	5.000		
6. Porto, telefon, annoncer o. l. . .	2.500		
7. Andre udgifter	3.500		
8. Rejse- og dagpenge	15.000	137.000	
11. Rejsedagpenge		27.000	864.819
			1.045.719

			1,045,719
§ 17. SUNDHEDSVÆSNET:			
1. Dronning Alexandrines Hospital ..	704.000		
2. Klaksvig sygehus	289.950		
3. Sudrø sygehus	133.145		
4. Sanatoriet	258.200		
5. Udgifter til læger	16.500		
6. Jordemødre	25.000		
7. Epidemiske sygdomme	1.000		
8. Karantæneudgifter	500		
9. Sygehjælp	4.000		
10. Tilskud til hvilehjemmet »Naina«	22.000	1.454.295	
§ 18. KOMMUNIKATIONSVÆSEN:			
1. Veje og vejbroer:			
1. Nye veje og broer	150.000		
2. Udvidelse af broer	50.000		
3. Til vejfonden	100.000	300.000	
2. Havnebygning		742.500	
3. Landingspladser		150.000	
4. Kystfarten:			
1. »Smiril« driftstilskud	0		
2. »Ternan« do.	100.000		
3. »Rifan« do.	10.000	110.000	
5. Færøernes lagtings telefonvæsen (tilskud)		590.000	1.692.500
§ 19. UNDERVISNINGSVÆSNET:			
1. Folkeskolen.			
1. Lærerlønnings -/- statstilskud	875.000		
2. Skoletilsyn -/- statstilskud	2.200	877.200	
2. Seminariet.			
1. Tilskud til elever	5.000		
2. Vedligehold af barak	100	5.100	
3. Færøernes Mellem- og realskole.			
1. Driftstilskud	49.375		
2. Tilskud til elever	1.400	50.775	
4. Lagtingets studenterkursus.			
1. Lønnings	111.458		
2. Tilskud til elever (ann.)	13.500		
3. Samlingerne	2.000		
4. Laboratoriet	1.500		
5. Andre udgifter	1.950		
6. Udgifter af lokaler (V.B.V.) ..	6.000		
7. -/- skolepenge	15.000		
8. -/- lejeindtægter	864	120.544	
			4.392.514

5. Andre skoler.

1. Færøernes folkehøjskole	21.920	
2. do. elever	7.000	
3. Aftenskoler	4.000	32.920

6. Forsøg vedr. radioudsendelser

(anm.)		10.000

7. Idræt:

1. Idrætsinspektøren (anm.)	10.633	
2. Idrætsinspektørens rejseudgifter	1.300	
3. Tilskud til idrætsfonden	15.000	
4. Tilskud til f.S.F.	5.000	37.933

8. Diverse tilskud.

1. Tilskud til studerende (anm.) ..	20.000	
2. Tilskud til anden læsning	7.000	
3. Tilskud til udenbys elever i real- skoler (anm.)	7.000	
4. Tilskud til lærlinge	20.000	
5. Tilskud til landbrugs elever ..	2.000	
6. Tilskud til højskole- og hus- holdnings elever	4.000	
7. Tilskud til skolebørns rejser ..	10.000	
8. Tilskud til en skolebyggefond (anm.)	80.000	
9. Diverse tilskud	3.000	153.000 1.287.472

§ 20. VIDENSKAB, LITTERATUR OG KUNST:

1. Landsbiblioteket.

1. Lønninger	26.619	
2. Køb af bøger og indbinding ..	17.000	
3. Udgifter vedr. lokaler	10.300	
4. Andre udgifter	4.400	
5. -/- bøder	400	
6. -/- Tilskud fra Tórshavn kom- mune	4.300	53.019

2. Arkivet:

1. Lønninger	10.383	
2. Inventar o. l.	1.000	
3. Udgifter vedr. lokaler	1.000	
4. Andre udgifter	300	12.683

3. Museum.

1. Lønninger	9.330	
2. Udgravninger i Kirkebo	10.000	
3. Indsamling af stednavne	500	
4. Udgifter vedr. lokale	5.890	
5. Andre udgifter	3.500	

			5.679,986
6. -+ indkommet ved entré	270		
7. -+ bidrag fra Geologisk samling for varme, lys, rengøring, vedligehold o. l.	2.000		
8. Varmeanlæg i Båtabøllini	3.500	30.450	
4. Zoologisk samling og ornitologisk station (ann.)		2.600	
5. Biblioteker på bygd:			
1. Lønninger til tilsyn	1.000		
2. Driftstilskud	4.000		
3. Ejde og Klaksvig (ann.)	3.400	9.200	
6. Diverse tilskud.			
1. Børnetidende	600		
2. Tórshavn musikskole	1.500		
3. Foreningen »Vardin«	1.000		
4. »Mentunargrunnurin«	8.000		
5. Færøernes kunstsamling	5.000		
6. Meginfelag Føroyskra Studenta	3.000		
7. Tórshavn kvindeforenings vævekursus	900	20.000	
7. Hædersgaver.			
Til diglere, videnskabsmænd og kunstnere (ann.)		13.200	
8. Geologisk samling.			
1. Løn	7.200		
2. Udgifter vedr. lokaler	2.000		
3. Redskaber o. l.	1.500		
4. Rejsseudgifter	3.000		
5. Geologiske undersøgelser på Suderø (ann.)	0	13.700	155.452

§ 21. FISKERIET, SOFART O. L.

1. Vragerinstitutionen.

1. Løn til overvrager	14.207		
2. Vragerkontrollører	61.576		
3. Rejsseudgifter m. v.	13.000		
4. -+ afgifter vedr. vrugning	88.783	0	

2. Færøernes Sømandsskole.

1. Lønninger	90.000		
2. Redskaber	2.000		
3. Udgifter vedr. lokaler	10.500		
4. Andre udgifter	2.000		
5. -+ skolepenge	20.000	84.500	

5.835.438

			5,835.438
3. Nautisk prøvekammer.			
1. Udgifter	4.800		
2. ÷ indtægter	4.800	0	
4. Diverse tilskud.			
1. Sømandshjemmet i Grønland m. v. (anm.)	7.000	7.000	
5. Fiskeribiologisk laboratorium: (Landskassens andel).			
1. Leje af fartøjer, redskaber, as- sistance o. l.	21.000		
2. Udgifter vedr. lokale	1.000		
3. Rejseudgifter	6.000		
4. Løn	11.280		
5. Lønninger til tilsyn	1.000		
6. Diverse udgifter	2.000		
7. ÷ statskassens tilskud	21.140	21.140	
6. Diverse efter landsstyrets afgørelse		25.000	137.640

§ 22. LANDBRUG:

1. Tjenestemænd o. fl.			
1. Landbrugskonsulent løn m. m.	22.156		
2. Dyrlægen løn m. m.	19.033		
3. Fåreavlskonsulenten do.	4.200		
4. Uldvragning	2.500	47.889	
2. Udskiftning og Matrikulkonter:			
1. Løn til lederen og landmålere	44.516		
2. Assistenten	43.552		
3. Andre udgifter	50.000		
4. Anskaffelse af redskaber	3.000		
5. ÷ indtægter	7.500	138.568	
3. Landbrugsskole og forsøgsstation..		10.000	
4. Foranstaltninger mod mund- og kløvsyge		5.000	
5. Andre tilskud.			
1. Husdyr opdrætning	30.000		
2. Opdyrkning	50.000		
3. Træplantning	3.000		
4. Landbrugsudvalg	2.500		
5. «Føroya Búnaðarfelag»	600	86.100	317.537
			6,290.635

6,290,635

§ 23. HANDEL, INDUSTRI O. L.

1. Elektricitetsvæsen.

1. Elektricitetsudvalget	1.000	
2. Rentetilskud til S.E.V.	100.000	
3. Tilskud til Kung elværk	10.000	111.000

2. Færølsk- og kødetilsyn	3.500	
3. Motorkyndig tilsynsmand	1.700	
4. Skibsregistrering og -opmåling ..	4.000	
5. Udgifter til færtigsmanden	5.000	
6. Kulbrydning	25.000	
7. Færøernes turistforening	5.000	
8. Tilskud til nødvendige varer (annon.)	408.500	
9. Diverse efter landstingets afgørelse	5.000	568.700

§ 24. SOCIALVÆSEN:

1. Alderstøtte : refusion	990.000	
2. Invaliderstøtte : refusion	180.000	
3. Enkebørn : refusion	55.000	
4. 25% tillæg til 1, 2 og 3	184.900	
5. Personer i kontrolleret familiepleje :- refusion	20.000	
6. Socialhjælp	50.000	
7. Børnehjem:		
1. Driftstilskud	12.000	
2. Nyt børnehjem	0	12.000
8. Alderdomshjem	13.000	
9. Diverse tilskud:		
1. Altholdsföreningerne	2.000	
2. Foreningen »Røde Kors»	600	
3. Arbejdsdygtige fiskere	20.000	
4. Færøernes forening til tuberku- lосens bekæmpelse	3.000	25.600
		1.540.500

§ 25. PENSION:

1. Pensioner	50.823	
2. Ventepenge	7.200	
3. : tjenestemænds pensionsbidrag	15.000	52.023

§ 26. JUSTITS- OG POLITIVÆSEN:

1. Arrestvæsenet.

1. Arrestforvarer og assistenter ..	19.000	
2. Udgifter ved arresthuset	5.000	
3. Delinkventudgifter o. l.	7.700	31.700

8.451.858

			8.451.858
	2. Sælvmændenes rejseudgifter ..	7.500	
	3. Domhuset	1.500	
	4. Andre udgifter	2.100	42.800
§ 28.	1. Kbhveevstænelønden	700.000	
	2. Afdrag på saneringslån	150.000	
	3. Renter og afdrag på lån til pt. Sjøvinnubankin:		
	1. Udgifter	914.000	
	2. -/- indtægter	914.000	0 850.000
§§29—33 foreløbig ubenyttede.			
§ 34. ANDRE OG UVISSE UDGIFTER:			
	1. Udgifter vedrørende valg	2.300	
	2. Landsstyret at råde over	30.000	
	3. Statistik	15.000	47.300
§ 35. DIVERSE FONDS:			
	1. Til en fælles byggefond	0	
	2. Til kirkefonden	70.000	70.000
§ 36. RENTEUDGIFTER:			
	1. Rente af lån		55.900
§ 37. EJENDOMSUDGIFTER:			
	1. Afdrag af lån i Aberdeen	2.500	
	2. Afdrag på lån i Færø Amts Sparekasse til køb af tjenestebolig til landsingeniøren	3.000	
	3. Andre ejendomsudgifter	5.000	
	Balance:		22.642
			5.560.000

ANMÆRKNINGER:

Til § 16.2.1: En af fuldmægtigene er samtidig kontorchef i ligningsrådet.

Til § 16.4.9: Idet henvises til § 12 i tjenestemandsløven anskrives udstationeringsstillægget til det samme som i det foregående finansår.

Til § 19.4.2 og § 19.8.3: Disse beløb (13.500 kr. og 7.000 kr.) bliver lagt sammen og efter ansøgninger fordelt af landsstyret.

Til § 19.6: Beløbet bliver indsat på bank- eller sparekassebog, og når landskassens likviditet tillader det, skal tidligere bevilgede beløb til radioudsendelser indsættes på samme bog.

Til § 19.7.1 og 2: Da der bliver oprettet et landsskolekonsulentembede for alle undervisningslag, har landsstyret vedtaget at nedlægge idrætsinspektørembedet. Eftersom embedet ikke bliver nedlagt før 1. august 1953 og halvdelen af landsskolekonsulentens løn skal betales af landskassen, får denne vedtagelse ingen indflydelse på denne finanslov.

Til § 19.8: Landsstyret fordeler 15.000 kr. som tilskud og 5.000 kr. bevilges som lån fordelt på 3 portioner: 2.000, 1.500 og 1.500 kr.

- Til § 19.8.8: Der bevilges op til 400.000 kr. som tilskud til bygning af kommuneskole i Tórshavn. Beløbet bliver bevilget på finansloven med 40.000 kr. i 10 år. Ingen penge bliver udbetalt før de respektive færøske og danske myndigheder har godkendt tegningerne og den færdige bygning. De første 40.000 kr. er halvdelen af de 80.000, som står på denne konto. De resterende 40.000 kr. skal bevilges til kommuner, der er kommet i økonomiske vanskeligheder på grund af deres skolebyggeri.
- Til § 20.4: Til Niels á Batni, Nólsoy (ornitologisk forsøgsstation), 1.600 kr. Fru Petra Djurhuus, Tórshavn (zoologisk samling), 1.000 kr.
- Til § 20.5.3: Beløbet fordeles med 1.000 kr. til skolebiblioteket på Eidi og 2.400 kr. til biblioteket i Klakksvik.
- Til § 20.7: Hødersgaver vedrørende videnskab, kunst og litteratur:
1. Mikkjal á Ryggi	1.200
2. Sverri Patursson	1.200
3. Rasmus Rasmussen	1.200
4. Dr. med. R. K. Rasmussen	1.200
5. Niels Kruse	1.200
6. Olivar á Ryggi	800
7. Hans M. Eidesgaard	800
8. Poul F. Joensen	800
9. Hans Jacob Jacobsen	800
10. Martin Joensen	800
11. S. J. Mikines	800
12. Janus Kamhan	800
13. William Heinesen	800
14. Richard Thomsen	800
- Til § 20.8: Lederen af Jarðfrøðissavnið foreslår 6.000 kr. til undersøgelser af kullagene på Suðuroy. De blev ikke bevilgede netop af de 200.000 kr. marshallpenge, som er bevilgede til dette formål.
- Til § 21.4.1: Bevillingen anvendes således, at 2000 kr. anvendes til arbejdet blandt sømænd i Aberdeen og Vestmanøerne og 5000 kr. til sømandshjemmet i Grønland.
- Til § 23.1.3: Elværket skulle koste 140.000 kr., men kom til at koste godt 180.000 kr. Dette tilskud er 25% af merudgifterne.
- Til § 23.2: I vintertingsamlingen 1950 (lagtingsdag nr. 33) blev det vedtaget at yde foreningen S.E.V. tilskud til betaling af renter på lån de 3 første byggeår og de 9 første driftsår: for året 1953/54 bliver tilskudet anslået til 100.000 kr.
- Til § 23.8: Efter indstilling fra finansudvalget bestemmer landsstyret, hvordan bevillingen skal anvendes.

the 1990s, the number of people in the UK who are aged 65 and over has increased by 1.5 million (1990-1999) and is projected to increase by a further 1.5 million by 2010 (Office of National Statistics 2000). The number of people aged 65 and over is projected to increase by 2.5 million by 2020 (Office of National Statistics 2000).

There is a growing awareness of the need to develop strategies to meet the needs of the ageing population. The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'.

The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'. The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'.

The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'. The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'.

The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'. The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'.

The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'. The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'.

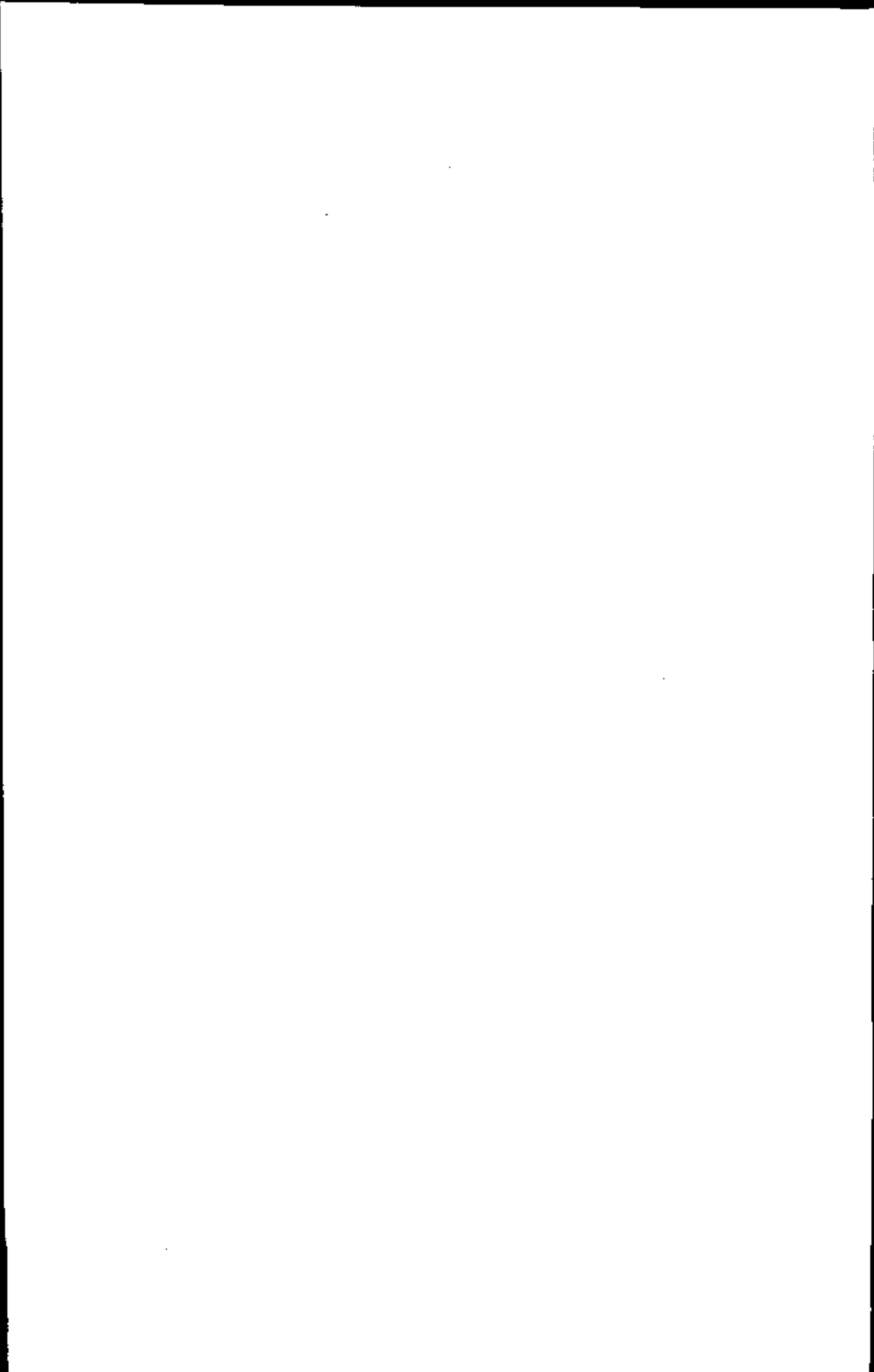
The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'. The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'.

The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'. The Department of Health (1999) has identified the need to develop a 'new paradigm' for the care of the elderly, one that is based on the principles of 'active ageing' and 'positive ageing'.

SKJAL NR. 3.

Álíkníngin á kommunurnar fyri 1953

Sóknar kommuna	Fólka tal	Skatta- inntøka		Eftir skatta inntøka $\frac{1}{2}$		Eftir língs- samfykt		Tilsam.	
		Kr.	oyr	Kr.	oyr	Kr.	oyr	Kr.	oyr
1. Fugloyar	188	290800	00	71	00	70	00	141	00
2. Svínøyar	185	244800	00	60	00	60	00	120	00
3. Viðoyar	246	356650	00	87	00	85	00	172	00
4. Hvannasunds	244	413000	00	101	00	100	00	201	00
5. Klakksvíkar	2933	5906150	00	1455	00	1460	00	2915	00
6. Kunoyar	173	293550	00	72	00	70	00	142	00
7. Mikladals	150	180240	00	44	00	40	00	84	00
8. Húsa	174	319950	00	78	00	75	00	153	00
9. Elduvíkar	154	160050	00	39	00	46	00	85	00
10. Oyndarfjarðar	234	305440	00	75	00	75	00	150	00
11. Fuglafjarðar	1121	2074930	00	511	00	515	00	1026	00
12. Lørvíkar	547	838300	00	206	00	216	00	422	00
13. Gøtu	649	1131800	00	279	00	280	00	559	00
14. Nes	1712	3068400	00	756	00	757	00	1513	00
15. Sjóvar	783	1275890	00	314	00	315	00	629	00
16. Skála	362	896540	00	221	00	225	00	446	00
17. Sumda	264	406600	00	100	00	90	00	190	00
18. Eiðis	571	968350	00	238	00	240	00	478	00
19. Gjáar	216	357925	00	88	00	85	00	173	00
20. Funnings	165	180655	00	44	00	40	00	84	00
21. Haldórsvíkar	399	431650	00	106	00	100	00	206	00
22. Saksunar	45	32900	00	8	00	10	00	18	00
23. Hvalvíkar	466	549315	00	135	00	130	00	265	00
24. Kollafjarðar	462	791350	00	195	00	190	00	385	00
25. Kvívíkar	476	596600	00	147	00	145	00	292	00
26. Vestmanna	1051	2494200	00	614	00	630	00	1244	00
27. Kaldbaks	141	129350	00	31	00	30	00	61	00
28. Havnar nítanb.	468	1009860	00	248	00	245	00	493	00
29. Kirkjubæjar	93	235700	00	58	00	55	00	113	00
30. Hesls	101	134477	00	33	00	30	00	63	00
31. Nólsoyar	322	464500	00	114	00	110	00	224	00
32. Sandavágs	634	1036210	00	255	00	260	00	515	00
33. Miðvágs	757	1094823	00	269	00	270	00	539	00
34. Sörvágs	875	1680300	00	414	00	415	00	829	00
35. Biggjar	109	163333	00	40	00	35	00	75	00
36. Mikines	150	186050	00	45	00	40	00	85	00
37. Sands	606	811350	00	200	00	200	00	400	00
38. Skopunar	462	690700	00	170	00	170	00	340	00
39. Skálavíkar	216	309770	00	76	00	70	00	146	00
40. Húsavíkar	217	218450	00	53	00	50	00	103	00
41. Skúvoyar	150	238600	00	58	00	55	00	113	00
42. Hvalbjar	783	1334800	00	329	00	330	00	659	00
43. Froðbjar	2008	3556860	00	876	00	880	00	1756	00
44. Fámjins	217	266980	00	65	00	60	00	125	00
45. Høvs	195	293230	00	72	00	70	00	142	00
46. Porkeris	453	665600	00	164	00	165	00	329	00
47. Vágs	1708	4171450	00	1018	00	1030	00	2058	00
48. Sandbjar	617	916740	00	225	00	220	00	445	00
49. Tórshavnar	5501	16670000	00	4133	00	4161	00	8294	00
	30762	60845168	00	15000	00	15000	00	30000	00

Tórshavn, 31. juli 1952.

... Til Føroya lögtings.

Lagtingsmál nr. 11/1952:

Lögtingslóg um eftirlön og eftirsitulön tænastru- manna landsins v. m.

1: almennar reglur.

§ 1.

Tænastumaður eftir hesi lóg er hann, sum situr í livsstarvi sum tænastumaður landsins og løntur við grundlön, vanligari eftirlöngevandi lønarviðbót og dýrtíðarviðbót eftir lögtingslóg nr. 16 frá 28. mars 1949 við seinu broytingum.

§ 2.

Stk. 1. Hvør tænastumaður hevur rætt til eftirlön til sín sjálvs, eftirsitandi einkja og barnaefirlön eftir hesi lóg.

Stk. 2. Tíðarfrestað starv og fyrsta tilnevning sum tænastumaður eftir at hava fylt 10 ár geva ongum rætt til eftirlön uttan so, at annarsleiðis er fyrisett við lóg.

§ 3.

Stk. 1. Eftirlönin verða rindaðar úr landskassanum, um so er at hetta ikki eftir reglum, sum higar til hava verið galdandi ella her eftir verða fyrisettar skulu rindast annan vegg.

Stk. 2. Sum partur teirra í rindan av útreiðslunum av eftirlönarskipanini, verða 5 % av lønum tænastumanna drigin frá í hvørjari lønarútgjalding, sambt. § 6.

1: almindelige bestemmelser.

§ 1.

Som tjenestemand anses i denne lov enhver, der varigt og som i livsgerning har ansættelse i lagtingets tjeneste i en stilling for hvilken lønning er fastsat i lov nr. 16 af 28. marts 1949 med senere ændringer om løn til lagtingets tjenestemænd med grundlön, almindeligt pensionsgivende løntillæg og reguleringstillæg.

§ 2.

Stk. 1. Enhver tjenestemand er berettiget til pension for sig selv og sin efterladte enke samt børnepension i henhold til denne lov.
Stk. 2. Ansættelse paa bestemt tid og første ansættelse som tjenestemand efter det fyldte 10. aar giver ikke ret til pension, medmindre anderledes fastsættes ved lov.

§ 3.

Stk. 1. Pensionerne betales af landskassen for saa vidt de ikke efter regler, som hidtil har været gældende eller herefter maatte blive fastsatte udredes paa anden maade.

Stk. 2. Som bidrag til dækning af udgifterne ved pensioneringen afkortes ved hver lønudbetaling 5 % i den enhver tjenestemand tillagte lønningsindtægt, jfr. § 6.

§ 4.

Stk. 1. Einkja effir tenastu-
mann og óforsyrgd börn hansara
undir 18 ár, fá einkja ikki silur
effir, fáa lön tenastumannsins í
3 mánaðir effir deyð hansara.

Stk. 2. Tá einkja, sum fær
einkjueffirlön, dýr og hefur
óforsyrgd börn undir 18 ár, hafa
ley rætt til effirlön hennara effir
deyð hennara í 3 mánaðir.

§ 5.

Stk. 1. Gjaldið effir § 3 hjá teinu
tenastumannum, sum við fyrstu
tilnevning ella við tilnevning av
nýggjum ikki eru lörðe fyrri at
átvega nóggóða heilsuváttan,
verður sett upp effir gjöllari av-
gerð landstýrsins í tillit til ókt-
ar effirlönar byrður landskassans
sum fylgja av ófórleikum ella
heilsuþrekan teirra.

Um so er, at lönin fyrribils er
minnkað, verður frádrátturin
bert tikin effir lí lön, sum veru-
liga verður útgoldin.

Stk. 2. Um so er, at tenastu-
maður effir, at henda lóg er kom-
in í gildi fær uppsögn uttan effir-
lön, fær hann ley inngoldin effir-
lönargjöldini endurríndaði við 1
% p. a. í rentu av lí sum við
hvörjari ársbyrjan stendur inni
við uppiskoyti av av 2 % av lí
sum kemur aftur í uppsagnur-
inum. Verður tenastumaður til-
nevndur av nýggjum, sum máðir
fyrstu tilnevning hefur fingið effir-
lönargjöld afturgoldin og fær
fyrstu tenastutíðina tikna við í
effirlönarútrokningini, má gjalda
ium aftur ley endurríndaði effir-
lönargjöldini við rentum, sum
roknaðar eru effir frammandfyrir-
standandi reglum.

Stk. 3. Fátæg av bægrí effirlön-
avuldrí enn effir reglunum í § 9.
2. stk., annaðhvørt effir serligum

§ 6.

Stk. 1. Der tillægges en tjeneste-
mands enke og i tilfælde af at
enke ikke efterledes tjeneste-
mandens uforsørgede børn under
18 aar ret til i et tidsrum af 3
maaneder efter tjenestemandens
død at oppebære dennes tjeneste-
indtægt.

Stk. 2. Naar en enke, som oppe-
bærer enkepension fra landskas-
sen, dør og efterlader sig ufør-
sørgede børn under 18 aar, har
disse ret til i et tidsrum af 3 maa-
neder efter moderens død at op-
pebære dennes pension.

§ 7.

Stk. 1. For tjenestemand, der
ikke ved deres ansættelse eller
genansættelse har kunnet præ-
stere tilfredsstillende helbreds-
attest, forhøjes det i § 3 nævnte
bidrag eller landstyreets nærmere
bestemmelse under hensyn til
landskassens forøgede pensions-
risiko som følge af de paagel-
dende invaliditeter eller hel-
bredsmaanger, i de tilfælde,
hvor lønningsindtægten midlertidig
er nedsat, beregnes afkortningen
kun af den lønningsindtægt,
som faktisk udbetales.

Stk. 2. Saaframt en tjeneste-
mand eller denne lovs ikrafttræ-
den afskediges uden pension, ud-
betales ved fratrædelsen de ind-
betalte pensionsbidrag med renter
1 % p. a. af det ved hvert aars
begyndelse indestaaende beløb
med tilleg af 2 % af de i tiltræ-
delsesåret tilkomne beløb. Gen-
ansættes en tjenestemand, som
ved sin fratrædelse har faaet ud-
betalt de under tidligere ansæt-
telser indbetalte pensionsbidrag,
er faar tidligere tjenestetid taget
i betragtning ved pensionsbereg-
ning, naar de tilbagebetalte pen-

reglurn ella aðrari heimild, er freyðað av, at viðkomandi tenastumaður rindar landskassanum eitt eftirlønargjald í mun til eitt árligt eftirlønargjald uppá 5 % av hansara lön við fyrstu tilnevning í tenastumannastörv við einum frádrátti uppá 25 %. Innigjaldningin av hesum peningi kann faru fram í smáum í einum tíðarskeiði uppá 10 ár eftir landsstýrisins gjøltari avgerð. Um so er, at tenastumaður, sum fíngið hevur tilika avdráttarskipan fer frá við eftirlön, innan gjaldið er afturrindað all, verður hansara eftirlønaraeldur minnkaður við tí áramáli, sum endurreining av gjaldinum ivantar fyri.

sionsbidrag paany indbetales med renter, beregnet efter foranstaaende regler.

Stk. 3. Fåhvervelse af højere pensionsanciennitet end den i medfør af bestemmelserne i § 9, stk. 2, enten i henhold til særlige lovbestemmelser eller anden særlig hjemmel, er betinget af, at den pågældende tjenestemand til landskassen indbetales et i forhold til den forøgede anciennitet fastsat bidrag til pensionering, svarende til et årligt pensionsbidrag paa 5 % af hans lønning ved hans første ansættelse i tjenestemandsstilling med fradrag af 25 %. Indbetalingen af dette beløb kan efter landsstyrets nærmere bestemmelse ske afdragsvis i et tidsrum af indtil 10 aar. Saafremt en tjenestemand, med hvem en saadan afdragsordning er truffet, pensioneres inden beløbet er fuldt indbetalt, nedsættes hans pensionsanciennitet med det antal aar, for hvilke efterbetaling af bidrag ikke har fundet sted.

§ 6.

Løwir, sum koma undir eftir-

§ 6.

Til lønningsindlægten, som

lönarútrökning, eru:

- a) Grundlön og aldersviðbótur,
- b) Vanlig effirlönargevandir viðbót,
- c) Persónligar viðbótur, tö bert um þær eru veittar sum endurgjald fyrir effirlöngevandi lön, sum burtur er döttin, uttan so annarsleidis er fyriseit i fíggarlög ella i serligari lög.

II: Eginellarlön.

§ 7.

Eginellarlön eftir niðanfyrir neynda reglum fær þenastmaður, sum hefur effirlönarrættindi, tá hann fær uppsögn vegna aldur ella veikleika ella av öðrum honum ótilrokniligum grundum. Eðhvör þenastmaður hefur skyldu at sökja sær uppsögn frá tí stund, mánaðurin, hann fyllir 70 ár i, er til. Rætt hefur hann at fáa uppsögn við effirlön eftir hesi lög, tá hann hefur fyli síni 65 ár.

§ 8.

Stk. 1. Effirlönin verður roknað eftir effirlönaraldr og effirlönarinnlöku undantikið i tí i § 10 neynda föri.

Stk. 2. Effirlönaraldrin verður roknaður frá tí stund, tá þenastmaður hefur sítið i störvum, sum eftir hesi lög geyr rætt til effirlön, i 5 ár eftir at hann hefur fyli 30 ár.

Stk. 3. Effirlönarinnlöka er miðallönin smbe. § 6, sum þenastmaður hefur havt aflaná at effirlönarrættindi eru fingin i teim 3 seinastu árunum frammanndan uppsögnini. Er effirlönaraldrin undir 3 ár, er effirlönarinnlökan miðallönin i aflari

komur i betragtning ved pensionsberegning, henregnes:

- a) Grundlön og aldersstillæg,
- b) Almindeligt pensionsgivende løntillæg,
- c) Personlige tillæg, dog kun for saa vidt de er påstaaet som erstatning for en bortfaldet pensionsgivende indtægt, med mindre anderledes bestemmes ved finanslov eller særlig lov.

II: Egenpension.

§ 7.

Egenpension tilkommer efter nedennævnte regler de pensionsberettigede tjenestemænd, naar de afskediges paa grund af alder eller svagelighed eller anden dem utilregnelig aarsag. Enhver tjenestemand er forpligtet til at søge sin afsked fra udgangen af den maaned, hvori han fylder 70 aar. Berettiget til at erholde afsked med pension efter nævnte lov er tjenestemand, naar han har fyldt sit 65. leveaar.

§ 8.

Stk. 1. Pensionen beregnes udenfor det i § 10 nævnte tilfælde efter tjenstemændens pensionsalder og pensionsindtægt.

Stk. 2. Pensionsalderen regnes fra det tidspunkt, da tjenestemanden i 5 aar efter sit fyldte 30. aar har været ansat i stillinger, der efter denne lov er forbundet med pensionsret.

Stk. 3. Pensionsindtægten udgør med de i det følgende nævnte undtagelser gennemsnittet af den lønsumindtægt, jfr. § 6, som tjenestemanden har oppehaaret i de efter pensionsrettens indtræden sidst forløbene 3 aar før afskedigelsen. Hvis pensionsalder

starvstíðni, sum gevur eftirlönarrættindi. Hjá tænastumanni, sum sita við minnkaðari lön, verður eftirlönarinntøkan roknað eftir tí fullu lön, sum fyriskt er fyri starvinum.

Stk. 4. Tá tænastumaður vegna veikleika, lúst ella av öðrum honum ófyrirskilgum grundum er skiftur frá hægri löntum starvi í hægri lön er eftirlönarinntøkan miðallönin í tey 3 samfelldu áriní tá lönin var hægst.

Stk. 5. Tá tænastumaður fær uppsögn á sínum 70. ári ella fyrr, tá hann hevur skyldu at søkja sær uppsögn, er eftirlönarinntøkan hann lön, hann hevur í uppsagnarløtuni, uttan so at reglan í 4. stk. gevur einu hægri eftirlönarinntøku.

Stk. 6. Eftirlönarstóddirnar fyrisetast soleiðis:

Eftir eftirlönaraldrí verður eftirlönin:

undir 4 ár 18/60 av eftirlönarinntøkuni

frá 4	7 ár	21/60
frá 7	10 ár	30/60
frá 10	12 ár	31/60
frá 12	14 ár	32/60
frá 14	16 ár	33/60
frá 16	18 ár	34/60
frá 18	20 ár	35/60
frá 20	22 ár	36/60
frá 22	24 ár	37/60
frá 24	25 ár	38/60
frá 25	26 ár	39/60
frá 26	27 ár	40/60
frá 27	28 ár	41/60
yvir	28 ár	42/60

ren er mindre end 3 aar, udgør pensionsindtægten gennemsnittet af lønningsindtægten i tjenestetiden efter pensionsrettens indtræden. For tjenestemand, der har oppebaaret nedsat løn, regnes der ved opgørelsen af pensionsindtægten med den fulde for stillingen normerede løn.

Stk. 4. . . . Naar en tjenestemand paa grund af svagelighed eller tilskadekomst eller anden ham uforregnelig årsag er overgaaet fra en højere til en lavere lønnet stilling, udgør pensionsindtægten gennemsnittet af lønningsindtægten i de 3 efter hinanden følgende aar, i hvilke lønningsindtægten har været størst.

Stk. 5. . . . Naar en tjenestemand afskediges med sit fyldte 70. aar eller ved det tidligere tidspunkt, til hvilket han er forpligtet til at søge sin afsked, udgør pensionsindtægten den oppebaare lønningsindtægt paa paagældende tidspunkt, medmindre regelen i 4. stykke giver en højere pensionsindtægt.

Stk. 6. Pensionens størrelse bestemmes saaledes:

en pensionsalder under 4 aar giver 18/60 af pensionsindtægten i pension.

en pensionsalder fra 4—7 aar giver 21/60 af pensionsindtægten i pension.

en pensionsalder fra 7—10 aar giver 30/60 af pensionsindtægten i pension.

en pensionsalder fra 10—12 aar giver 31/60 af pensionsindtægten i pension.

en pensionsalder fra 12—14 aar giver 32/60 af pensionsindtægten i pension.

en pensionsalder fra 14—16 aar giver 33/60 af pensionsindtægten i pension.

en pensionsalder fra 16—18 aar
 giver $\frac{31}{60}$ af pensionsindtag-
 ten i pension,
 en pensionsalder fra 18—20 aar
 giver $\frac{35}{60}$ af pensionsindtag-
 ten i pension,
 en pensionsalder fra 20—22 aar
 giver $\frac{36}{60}$ af pensionsindtag-
 ten i pension,
 en pensionsalder fra 22—24 aar
 giver $\frac{37}{60}$ af pensionsindtag-
 ten i pension,
 en pensionsalder fra 24—26 aar
 giver $\frac{38}{60}$ af pensionsindtag-
 ten i pension,
 en pensionsalder fra 25—26 aar
 giver $\frac{39}{60}$ af pensionsindtag-
 ten i pension,
 en pensionsalder fra 26—27 aar
 giver $\frac{40}{60}$ af pensionsindtag-
 ten i pension,
 en pensionsalder fra 27—28 aar
 giver $\frac{41}{60}$ af pensionsindtag-
 ten i pension,
 en pensionsalder over 28 aar gi-
 ver $\frac{42}{60}$ af pensionsindtagten
 i pension.

§ 9.

Yvirsjúkrasystur, deildarsjú-
 krasystur, sjúkrasystur fáa
 uppsögn, tá þær eru 65 ár, og
 kanna krevja sér uppsögn, tá
 þær hafa fyllt 60 ár. Hjá teim tel-
 ur hvört starfsár frá tí stund,
 eftirlömraldurinn fer upp um 15
 ár, 1 $\frac{1}{2}$ ár.

§ 10.

Stk. 1. Um so er, at lænastu-
 maður meiddar seg í starvi sín-
 um soleiðis, at hann ikki er förr
 fyri at rökja tað longur, men er
 tö ikki heill óarbeiðsförur, hevur
 hann skylda at taka annað starv
 (smb. tö stk. 2), hóskandi eftir
 dugnaskapi og föleika hansara
 um so er, at tilíkt starv kann út-

§ 9.

Oversygeplejerske, afdelings-
 sygeplejersker og sygeplejersker
 afskediges, naar de er fyldt 65
 aar, og kan forlange afsked eller
 kan afskediges, naar de er fyldt
 60 aar. Ved pensionsberegningen
 for de paagældende regnes hvert
 tjenestear efter det tidspunkt,
 da pensionsalderen er 15 aar, for
 1 $\frac{1}{2}$ aar.

§ 10.

Stk. 1. Samfremt en tjeneste-
 mand ved udførelsen af sin tje-
 neste kommer saaledes til skade,
 at han bliver ude af stand til at
 bestride sin hidtidige tjeneste,
 men dog ikke er aldeles utjenst-
 dygtig, er han (jfr. dog stk. 2)
 pligtig at overløge anden efter

vegast honum framvegis móti lön, sum fyrsett fyrí fyrra starv hansara.

Stk. 2. Tá tenastumaður undir tilikun viðurskiftum verður í starvi, verður eftirlönarspurningur skotin út til uppsögn verður givin eftir einari av leim í § 7 nevndu grundum ella möguligt eftir stk. 1 í hesi lógargrein. Sýtir hann at taka við starvi, sum stendur honum í boði og uppsögn verður givin less vegna, fær hann eftirlön eftir § 8.

Stk. 3. Hevur löst eina varamdi skerjing í förløika við sær, uttan at hann less vegna fær uppsögn, verður farið fram eftir löggávuni um vanlukkutrygging.

Stk. 4. Um so er, at löst aflur-ljóti hevur við sær, at tenastumaður má fáa uppsögn, eigne hann uttan mun 11 aldur og starvstíð 12/60 av seinast fingnum lønum í eftirlön, möguligt eftir eftirlönarinntøku eftir § 8, stk. 1, um so er at breytirnar eru til staðs eftir hesi reglu fyrí eftirlönarinntøking.

Stk. 5. Javnt við löst metist mein, sum stendst av starvi ella viðurskiftum, sum starvið útmíst undir, og sum hevur óarbeiðsförleika við sær uppi nakrar fáar dagar.

Stk. 6. Utanfyri viðgerð eftir hesi grein er löstur, sum viðkomandi tenastumaður hevur verið sær úti eftir við vilja. Hevur hann í grovum óskettini ella sjónskari kenning verið sær úti eftir löstinum ella stórligu gjørt silt til hansara, kann landsstýrið gera av, at eftirlönin eftir hesi grein skal skerjast ella delta burtur.

Stk. 7. Eingin kann krevja viðgerð eftir frammanfyri standandi reglum, uttan so hann skjólast

hans uddannelse og helbredstilstand passende tjeneste for saa vidt saadan tjeneste kan tilbydes, mod vedblivende at oppebære lønning som for den tidligere stilling fastsat.

Stk. 2. Naar tjenestemanden ror der disse forhold forbliver i tjenesten, udskydes spørgsmaalet om pensionering, indtil afskedigelse af en af de i § 7 nævnte aarsager eller eventuelt i henhold til nærværende paragrafs § 4. stykke finder sted; mægter han at modtage den tilbudte stilling, og afskedigelse af denne grund finder sted, pensioneres tjenestemanden efter reglerne i § 8.

Stk. 3. Medfører tilskadekomsten en blivende forringelse af arbejdsnyen, uden at den tilskadekomne dög paa grund af samme afskediges, forholdes der i overensstemmelse med lovgivningen om forsikring med følger af ulykkestilfælde.

Stk. 4. Hvis tilskadekomsten decimod medfører, at tjenestemanden maa afskediges, tilkommer der ham uden hensyn til alder og tjenestetid i pension 12/60 af den sidst oppebaarne lønningsindtægt, eventuelt af den i § 8, stykke 1, ommeldte pensionsindtægt, for saa vidt betingelserne for pensions beregning efter denne bestemmelse er til stede.

Stk. 5. Lige med tilskadekomst regnes skadelige paavirkninger af højst nogle fåa dages varighed, der skyldes tjenesten eller de forhold, hvormeder denne foregaar, og medfører uljenstdygtighed.

Stk. 6. Udelukket fra behandling efter nærværende paragraf er tilskadekomst, som den paagældende tjenestemand selv har

gjörlegt, at skaði er hendur, sigur næsta yfirmanni sínum frá.

§ 11.

Stk. 1. Eingin kann samstundis hafa bæði lön sum tenastumaður og eftirlön eftir hesi lög eftirlön tenastumanna landsins ella samstundis egin eftirlön og einkjueftirlön. Um so er, at kona tenastumanns eftir deyð manns fer í starv ella verður sitandi í starvi tenastumanns, kann hon lá, mer hon vil, seinni velja at taka imóti einkjueftirlön móti at geva tenastumannastarvið frá sær attan egin eftirlön.

Stk. 2. Tá annað av tenastumannahjúnum doyir, kann landsstýrið veita tí eftirsitandi, um viðurskiðni mæla til tess, eina barnaviðbót svarandi til lönina ella egin eftirlönina svarandi til tess í § 19 fyrirsettu stöddir, um so er at börn eru, sum maðurin hevði uppihaldsskyldu av. Sama er galdandi, um annað av hjúnum var tenastumaður og hitt hevði eftirlön ella bæði sólu við eftirlön.

Stk. 3. Reglurnar í hesi grein galda eisini, sjálvt um onnur veitingin fæst sum lön ella eftirlön av starvi hjá ríkinum, fólkasjúkianum ella fólkakirkjunum.

lidført med forsæt. Har han ved grov uagtsomhed eller ved synlig beruselse selv lidført eller dog væsentlig bidraget til tilskadekomsten kan landsstyret bestemme, at pensionen efter denne paragraf skal nedsættes eller bortfalde.

Stk. 7. Ingen kan gøre krav paa behandling efter foranstaaende regler, medmindre han snarest muligt, efter at tilskadekomsten er konstateret, har anmeldt det passerende for sin foresatte.

§ 11.

Stk. 1. Ingen kan samtidig oppebære lønning som tjenestemand og pension efter reglerne efter denne lov ell. samtidig egen pension og enkepension. Dersom en tjenstemands hustru efter mandens død indtræder eller forbliver i tjenstemandsstilling, kan hun dog senere til enhver tid vælge at oppebære enkepension imod at opgive sin tjenstemandsstilling uden egen pension.

Stk. 2. Naar den ene af to samgifte tjenestemand afgaar ved døden, kan der, hvis omstændighederne taler derfor, af landsstyret tilstås den efterlevende, saafremt der efterlades børn, overfor hvilke manden havde forøgepligt, et børnetillæg til lønning eller egen pension svarende til de i § 19 nævnte satser. Tilsvarende gælder, saafremt den ene ægtefælle var tjenestemand, og den anden var pensioneret, eller saafremt de begge var pensioneret.

Stk. 3. Reglerne i merværende paragraf gælder ogsaa selv om den ene ydelse oppebæres som lön eller pension fra en stilling i

§ 12.

Stk. 1. Tænastumaður, hvírs starv verður lagt niður, eftir at hann hefur fyllt 30 ár, hefur rétt til bíðipening í 5 ár, tá ikki annað starv hóskandi eftir dugnaðskap og førleika hansara slendur honum í boði innanfyri starvsgrein hansara ella aðrari við minst somu eftirlöngevandi lön (smb. § 6). Hann skal í teir 3 fyrstu mánaðirnar vera á hærdd við seinastu eftirlöngevandi lön hansara og aftaná tað $\frac{2}{3}$ av hesi lön hansara. Í tí tíðini, sum hann fær bíðipening, hefur hann skyldu at taka ímóti tilnevning í hóskandi starv í innanfyrinevndu grein við minst somu eftirlöngevandi lön, sum fyrsett í tí starvi, sum niður var lagt. Hefur hann ikki innan tey 5 árinj eru úti, fingið tilnevning í annað starv, kemur hann undir eftirlön. Tey árin, sum bíðipeningur hefur verið latin, telja við í avgerðini, sum starvsaldur í spurninginum um eftirlönaraldur og eftirlönin verður roknað út eftir tí lön, sum lögð er til grund fyri bíðipeninginum.

Stk. 2. Tænastumaður, við eftirlönarrættindi, sum boðið verður starv, sum hefur við sær flyting eftir grundlógini § 17, fær tó rétt til eftirlön eftir vanligum reglum, um hann sýtur at taka við starvinum.

§ 13.

Hann, sum fær uppsögn, tí hann hefur gjørt seg sekam í mishefði, sum ger hann hann ikki verðugan til ta virðing og álít, sum starvinum tørvar, missir rettin til eftirlön.

skulen, folkeskolen eller folkekirken.

§ 12.

Stk. 1. Den tjenestemand, hvis stilling inddrages, efter at han er fyldt 30 aar, er, naar der ikke tilbydes ham anden efter hans uddannelse og helbredstilstand passende stilling i hans hidtidige eller anden styrelsesgren med mindst samme pensionsgivende lønningsindtægt (jfr. § 6), berettiget til i 5 aar at oppebære ventepenge. Disse skal i de første 3 maanedes være lig med den sidst oppebærte pensionsgivende lønningsindtægt og derefter $\frac{2}{3}$ af denne lønningsindtægt. I den tid, ventepenge oppebæres, er han pligtig at modtage ansættelse i en passende stilling af den ovennævnte art med mindst samme pensionsgivende lønningsindtægt som fastsat for den inddragne stilling. Har han ikke inden udløbet af 5 aar faaet ansættelse i anden stilling, sættes han paa pension. De aar, i hvilke ventepenge har været oppebæret regnes ved afgørelsen af spørgsmaalet om pensionsalder som tjenestear, og pensionen beregnes efter den lønningsindtægt, som er lagt til grund for ventepengenes beregning.

Stk. 2. En pensionsberettiget tjenestemand hvem der tilbydes en stilling, hvis overtagelse ville betyde forflyttelse af den i grundlovens § 17 nævnte art, vil dog, dersom han nægter at modtage stillingen, have ret til pension efter de almindelige regler.

§ 13.

Den, som afskediges, fordi han har gjort sig skyldig i en strafbar handling, der gør ham uværdig til den for stillingen fornødne agtelse og tillid, taber retten til pension.

§ 11.

Tá tenastumaður við eftirlönarrætti fær uppsögn vegna tenastumisbrot eða misrækt, sum minnkar um ta virðing og álit, sum starvinum törvur, uttan at hava við sær miss av eftirlönarrættindi, verður fyriseft í fliggjarlögtingslög eða aðrari lögtingsjáltingarlög, um hann skal hava eftirlön og um so er stædt hennara.

§ 13.

Stk. 1. Eftirlön eða hlðipeningur dettur burtur. Tá viðkomandi verður tilnevndur eða settur í starv við eftirlönarrættindi. Tekur tenastumaður, sum fær hlðipening, við nýggjari tilnevning eða seling í starv við minni lön enn hann hevði í starvi, sum niður varð lagt, hevur hann so mikið eftir av hlðipeninginum, sum neyðugt er til eina hvørja tíð at koma í uppi hædd í lön við hana, hann hevði í fyrra starvinum; í eftirlöningini verður hesin parturin av hlðipeninginum, líkin við sum persónlig viðbót. Tá tenastumaður, sum av nýggjum er tilnevndur eða er settur, fær uppsögn úr nýggja starvinum, fær hann ta eftirlön, hann fyrr hevði ella ta eftirlön, hann hevði uppiborna í tí stund, hlðipeningurin helt uppá um so var, at honum ikki tilkom eina størri eftirlön.

Stk. 2. Eftirlön eða hlðipeningur dettur eisini burtur í hesum förum:

- a) tá viðkomandi uttan landstýrisins loyvi fer í fremmandu tenastu,
- b) tá hann uttan landstýrisins loyvi búsetist í útlandinum,
- c) tá hann í samfeld 3 ár hevur

§ 11.

Nær en pensionsberettiget tjenestemand afskediges paa grund af tjenesteforseelser eller misligheder, uden at medføre tab af pensionsretten i henhold til § 13, svækker den for stillingen nødvendige agtelse og tillid, bestemmes det ved lagtings finanslov eller lagtingsbevillingslov, hvorvidt han skal have pension og i hvilketende lald af hvilken størrelse.

§ 13.

Stk. 1. Pension eller ventepenge bortfalder, naar vedkommende atter ansættes eller konstitueres i en med pensionsberettigelse forbunden stilling. Modtager en paa ventepenge staaende tjenestemand ny ansættelse eller konstitution i en stilling, der giver mindre lønningsindtægt end den inddragne stilling, beholder han dog saa meget af ventepengene, som er nødvendigt for til enhver tid at bringe beløbet op til den i den tidligere stilling oppebærente lønningsindtægt; ved senere pensionering tages denne del af ventepengene i betragtning som personligt tillæg. Naar en paa ny ansat eller konstitueret tjenestemand afskediges fra den nye stilling, er han berettiget til, for saa vidt der ikke maatte tilkomme ham større pension, at oppebære den pension, han tidligere har haft, eller hvorpaa han vilde have haft krav paa det tidspunkt, da udbetaling af ventepenge ophørte.

Stk. 2. Pension eller ventepenge bortfalder endvidere i følgende tilfælde:

- a) naar den paagældende uden landstyrets tilladelse mod-

- ikki líkið ímóti eftirlöntni ella bíðipeninginum eftan seiani at kunna próvföra hludur,
- d) tá hann við dómi er funnin sekur í misbroti, sum ger hann óverðugan til ta vírðing og álit, sum starvinnur færvar ella má viðganga innan hann fer frá at hava gjørt seg sek-an í tilíkkum viðurskifti, sum eftir § 13 vildi havt eftirlönar-miss við sær. Akæraváldið hevur skyldu at senda lands-stýrinum útskrift av dómi, sum eftirlöntur kemur undir.

Stk. 3. Tá tað er próvført, at tenastumaður, sum vegna meín hevur fingið uppsögn við eftirlön, aftur er arbeiðsförur og hann sýtur at loka við öðrum hóskandi starvi eftir § 10.stk. 1 og 2, míssir hann rættin til útkast eftirlön eftir § 10. Sýtur viðkomandi ella ein sum vegna sjúku hevur fingið uppsögn við eftirlön eftir § 8, men sum er arbeiðsförur aftur at fara í aftur silt fyrra starv ella annað starv, sum hann innan uppsögn sína hevði havt skyldu at líkið flyting til, deltur eftirlöntin burtar. Til upplýsingar um heilsuviðurskifti hjá eftirlöntum sum hevur fingið uppsögn av eini av teim nevndu grundum, hevur landsstýrið rætt til, so oftani tað heldur veru neyðugt, fó ikki út-um 10 ár frá uppsögnini, at krevja sær læknaváttan til handa (smbr. § 16), fó uttan útreiðslu fyrri tann eftirlöntur. Ber hann seg undan hóast krevjing at útvega tilíka læknaváttan, kann eftirlön-argjalding sleðgast, til tað er próvført, at hann framvegis er óarbeiðsförur.

Stk. 4. Tá nýtt starv stendur ein-um í høði, sum hevur bíðipening, kemur hann undir freyðir, sum í

dager tjenefti for fremmed stat,

- b) naar han uden landstyrets tilladelse tager ophold i udlandet,
- c) naar han i et sammenhængende tidsrum af 3 aar ikke har hævet pension eller ventepenge uden senere at kunne be-vise lovlig forhindring,
- d) naar han ved dom findes skyldig i et strafbart forhold, der gør ham uværdig til den for en tjenestemandsstilling for-nødne agtelse og tillid, eller overbevises om inden sin af-sked at have gjort sig skyldig i saadant forhold, som efter § 13 vilde have medført tab af pensionsretten. Det paahviler anklagemyndigheden til lands-styret at indsende udskrift af domme, der i saadanne sager overgaar en pensionist.

Stk. 3. Naar det godtgøres, at en med tilskadekomstpension afskediget tjenestemand eller er tjenestedygtig og han nægter at modtage anden efter § 10, stk. 1 og 2 passende stilling, mister han retten til den efter § 10 fastsatte forhøjede pension. Nægter den pengagældende eller en med pen-sion efter § 8 paa grund af syg-dom afskediget men eller tjenst-dygtig tjenestemand at indtræde i sin tidligere stilling eller en an-den stilling, hvortil han inden sin afsked havde været pligtig at modtage forflyttelse, bortfalder pensionen. Til oplysning om den af en af de nævnte årsager pen-sioneredes helbredstilstand er landstyre berettiget til, saa ofte det findes fornuftigt, dog ikke ud over et tidsrum af 10 aar fra afskedigelsen at regne, at kræve sig tilstillet lægeattest (jfr. § 16), dog uden udgift for den

§ 12 eru fyrirsettar tænaðumumum, hvörs starv verður lagt niður, um réttindi til varandi at fáa biðipening ella eftirlön.

Stk. 5. Um so er, at eftirlöntur tænaðumaður verður tilnevndur í starv við eftirlönarréttindi í eini kommunu, lövishavandi felag ella í almennum virki, har lönin ekki er fyrirsett eftir reglum í hesi lög, kemur hann undir reglurnar í stk. 1. Við uppsögn frá viðkomandi starvi fær hann av nýggjum ta eftirlön, sum landsstýrið veitir honum, tó við frádrátti av helminginum av numinum millum ta samlaðu vanligu eftirlönina eftir lög ella samtykt frá teini 2 virkjunum (haruppi í serligar viðbötur) og ta eftirlön, sum tænaðumadurin við samandrignari tænaðutíð vildi haft fingið eftir hesi lög í mun til löuna við eftirlöning í landsins tænaðu.

A sama hált verður farið fram við eftirlöning av tilnevndum tænaðumumum, sum hevur eftirlön frá einum av teim nevndu virkjum og seinni verður eftirlöntur av landsstýrinum.

Stk. 6. Um so er, at brekaður tænaðumaður órsakað av tí eftirlön, hann hevur, yvirhövur ekki ella bert fyri ein part hevur fingið endurgjald, honum stóð til eftir lóggávuni um vanlukku trygg-ing, skal hann tó hóast frammanfyri stundandi reglu, um so er, at hann eisini seinni verður tilnevndur í landsins tænaðu ella sum tilskilað omanfyri í stk. 5. 1. punktum framvegis hava so mikið í eftirlön sum svarar til livrentuvirði av tí mista endurgjaldinum í uppsagnarstundini.

pensionerede. Naar denne trods opfordring undlader at fremskaffe en sådan lægeattest, kan pensionens udbetaling standses, indtil det er bevidst, at tjenstedigheden vedblivende består. *Stk. 4.* Naar der tilhydes en paavente penge slaaende tjenestemand en ny stilling, behandles han med hensyn til retten til vedvarende at oppebære ventepenge eller til at faa pension efter tilsvarende regler, som ved § 12 er fastsat for den tjenestemand, hvis stilling inddrages.

Stk. 5. Saafremt en pensioneret tjenestemand ansættes i en med pensioneret forbanden stilling i en kommune, et koncessioneret selskab eller en offentlig virksomhed, for hvilken lønning ikke er fastsat i nærværende lov, behandles han efter reglerne under stk. 1. Ved afsked fra den paagældende tjeneste oppebærer han paa ny den ham af landsstyret tillagte pension, dog at der i den- de fradrages halvdelen af forskellen mellem den samlede almindelige pension efter lov eller vedtægt fra de 2 virksomheder (inkl. de særlige tillæg) og det beløb, som tjenestemanden med den sammenlagte tjenestetid ville have oppebaaret efter denne lov i forhold til lønningen ved pensioneringen af landets tjeneste. Paa tilsvarende maade forholdes med pensionen til en ansat tjenestemand, der oppebærer pension fra en af de nævnte virksomheder og senere pensioneres af landsstyret.

Stk. 6. For saa vidt i medfør af lovgivningen om forsikring med følger af ulykkesforsikring en tilskadekommen tjenestemand som følge af den ham tillagte pension enten slet ikke eller kun delvis

har fæst tillagt erstatning hann
 ellers ville have været berettiget
 til efter lovens regler, skal han
 dog nætst foranstaaende bestem-
 melse i tilfælde af senere ansæt-
 telse i landets tjeneste eller
 som ovenfor i stk. 5, 1. punktum
 anført vedblivende oppebære som
 stor en del af pensionen som
 svarer til den bortfaldne erstat-
 nings livrenteværdi ved afskedi-
 gelsen.

§ 16.

I öllum förum, har heknavátt-
 an eftir lög um eftirlön til þen-
 astumenn landsins ella sambart
 þrák krevst til upplýsing um
 heilsuviðurskifti hjá þenastu-
 manni ella eftirlöntum, hefur
 landsstýrið rétt til at krevja, at
 tilik skal vera givin av embætis-
 lækna. Um so er, at her útvegaðu
 upplýsingarnar eru ekki nóg-
 miklar til metingar um arbeiðis-
 fôrleika hansara v. m., hefur
 landsstýrið rétt til at forðra, at
 hann — hannum uttan útreiðslu
 leggur seg undir serliga eftir-
 kanning (herundir leggja seg inn
 til granskningar (eftirlits) á sjúke-
 ahúsi), sam verður hildið törv-
 andi í so máta.

§ 16.

I alle tilfælde, hvor der til op-
 lysning om en tjenestemand eller
 en pensionists helbredstilstand i
 henhold til lov om pension til
 landets tjenestemænd eller
 ifølge praksis kræves læge-
 attest, er landstyre berettiget til
 at forlange, at saadan skal være
 udstedt af en embedslæge. Sam-
 fremt de tilveje bragte oplysning-
 er ikke er tilstrækkelige til at
 bedømme den paagældendes tje-
 nestedygtighed m. v., er lands-
 styret berettiget til at fordra, at
 han — uden udgift for sig — un-
 derkaster sig en saadan særlig
 undersøgelse (derunder indlæg-
 gelse til observation paa hospi-
 tal), som anses for nødvendigt i
 saa henseende.

III: Einkjueftirlön og börna- eftirlön.

§ 17.

Stk. 17. Einkja eftir tennastu-
mann undir hesi lög, sum í deyðs-
stundini antin var í starvinum
ella sat við eftirlön ella biðipen-
ingi, hevur við teim í § 22 tilskil-
aðu undantökum rætt til eftirlön
úr sama kassa sum maðurin.

Stk. 2. Einkjueftirlön er:

a) Tá maðurin enn ikki hevði
eftirlönarrættindi 1-5 av lön
hansara, soleiðis sum hon verður
úrroknað eftir §§ 6 og 8 í hesi lög,
lá hon verður lögð til grund fyri
egneftirlön.

b) Tá maðurin hevði eftirlönar-
rættindi, og hansara lönaraldur
var:

upptil 7 ár 16/60 av eftirlönarinnar
lön hansara

frá 7 12 ár 18/60

frá 12 16 ár 19/60

frá 16 20 ár 20/60

frá 20 24 ár 21/60

frá 24 26 ár 22/60

frá 26 28 ár 23/60

over 28 ár 24/60

c) Í fórnna, har maðurin mákenst
í rökning av sínum starvi ella av
skaðufilbarði í starvinum ella at
ham av somu grundum hevur
fingið eftirlön (samb. her § 10,
stk. 5 og 6) 21/60 av tí lön, sum
tilskilað er til í § 10, stk. 1.

Stk. 3. Treytin fyri at fáa í
einkjueftirlön:

21/60 er, at hjúnarband hevur
vart í minst 10 ár,

22/60 er, at hjúnarband hevur
vart í minst 15 ár,

23/60 er, at hjúnarband hevur
vart í minst 20 ár,

24/60 er, at hjúnarband hevur
vart í minst 25 ár.

IV: Enkepension og börne- pension:

§ 17.

Stk. 1. Den, der bliver enke ef-
ter en af de i denne lov nævnte
tjenestemænd, som ved dødsfal-
det enten endnu var i tjenesten
eller var pensioneret eller oppe-
bar ventepenge, har med de i §
20 anførte indtægter ret til pen-
sion af samme kasse som man-
den.

Stk. 2. Enkepensionen udgør:

a) Naar manden endnu ikke var
pensioneret 1/5 af hans lønnings-
indtægt, saaledes som denne efter
nærværende lovs §§ 6 og 8 bereg-
nes, naar den lægges til grund for
egenpension;

b) naar manden var pensionsbe-
rettiget og hans pensionsalder ud-
gjorde:

indtil 7 aar 16/60 af hans pen-
sionsindtægt

frá 7 12 aar 18/60

frá 12 16 aar 19/60

frá 16 20 aar 20/60

frá 20 24 aar 21/60

frá 24 26 aar 22/60

frá 26 28 aar 23/60

over 28 aar 24/60

c) i tilfælde, hvor manden er om-
kommen ved udførelsen af sin
tjeneste eller afgaaet ved døden
som følge af tilskadekomst i tje-
nesten eller har været pensione-
ret af sådan årsag (jfr. herved
§ 10, stk. 5 og 6), 21/60 af den i §
10, stk. 1 nævnte lønningsindtægt.

Stk. 3. Det er dog en betingelse
for at opnå:

21/60 i enkepension, at ægteska-
bet har bestaaet mindst 10 aar,

22/60 i enkepension, at ægteska-
bet har bestaaet i mindst 15 aar,

23/60 i enkepension, at ægteska-

§ 18.

Einkjueftirlönin, sum tilskilað er í § 17, skal vera minnst 700 kr. um árið, um so er, at hon harvið ikki fer uppum helvtina av tí løn, sum maðurin hevði. Er tað so, skal einkjueftirlönin setast til helvt av henni.

§ 19.

Stk. 1. Effirlöntur, sum hevur viðbót til effirlönaa fyri tey börnini (heruppi stjóp- og fosturbörn) undir uppibaldsskyldu hansara, fær hesar viðbótur til effirlönaa:

Til eitt barn 240 kr. um árið og fyri hvørt av hinum 180 krónur um árið til hvørt teirra 18. ár. Tilsvarandi viðbót til barnaeftirlön verður veitt einkju eftir tænastumann fyri tey börnini (eisini fosturbörn) sum vór undir uppibaldsskyldu hansara. Nevnda aldursmark kann tó við góðkenning landsskýrisins í tí einstaka førinum setast upp í tað 21. árið, tá uppibaldið heldur fram til útlimningar av lærdómi, sum hevur almenna góðkenning og viðurskiptini annars serstakliga mæla til undantaksloyvi. Tó skal effirlönin ella einkjueftirlönin við tein í hesum viðfangi nevndu viðbótum fara uppum 3/4 av tí lönni, sum liggur til grund fyri effirlönarútrokningini.

Stk. 2. Effirlönr av sonni stödd kunnu eisini veitast börnum eftir kvinnuligum tænastumanni, um so er, at einkjumaður situr eftir, sum ikki hevur landsskýristil-

bet har bestaet í mindst 20 aar, 24/60 i enkepension, at ægteskab-
bet har bestaet i mindst 25 aar.

§ 18.

Den i § 17 omhandlede enke-
pension skal i det mindste udgøre
700 kr. aarlig, for saa vidt den
ikke derved bliver større end
halvdelen af den lønningsind-
tægt, som manden sidst oppebar.
Er dette tilfældet, bliver enke-
pensionen af fastsætte lig med
nævnte halvdel.

§ 19.

Stk. 1. Der tillægges en pensio-
nist til hvis pension der ydes re-
guleringstilleg for de børn (her-
under stiftbørn og adoptivbørn),
overfor hvilke den pågældende
har forsørgelsespligt, følgende til-
læg til pensionen:

Til 1 barn 240 kr. aarlig
og for hvert barn over 1 yderli-
gere 180 kr. indtil hvert barns 18.
aar. Tilsvarende børnepensions-
tilleg ydes enken eller en mand-
lig tjenestemand for de børn
(herunder adoptivbørn), overfor
hvilke hun havde forsørgelses-
pligt. Den nævnte aldersgrænse
kan dog med landsstyrets god-
kendelse i det enkelte tilfælde
forhøjes indtil 21 aar, naar for-
sørgelsen fortsættes til gennem-
førelse af en offentlig uddannet-
se, og forholdene ibrigt i særlig
grad taler for en dispensation.
Dog skal pensionen eller enke-
pensionen i forbindelse med de
nævnte tillæg ikke kunne over-
stige 3/4 af den til grund for pen-
sionens beregning liggende sidste
lønningsindtægt.

Stk. 2. Pensioner af tilsvarende
størrelse kan ligeledes tilstaaes en
afdød kvindelig tjenstemands
børn, for saa vidt hun efterlader

nefning ella -effirlön og er ekki fyrir fyrí að uppihalda sambörn- um leirra og leim, sum vóru und- ár heimaru uppihaldsskylda einn og at faðir leirra er á lívi, men ekki landsstýrisins tilnefndur.

§ 20.

Stk. 1. Einkja eftir kenastu- mann, sum ekki giftist við hon- um, fyrr en hann var farin um 60 ár ella á deyðastrá hansara ella eftir at hann hevdí fíngið effirlön ella bíðpening nítan at vera komin í aftur landsins tenastu, fær onga effirlön.

Stk. 2. Um so er, at tað verður próvført frammanundan ella aft- aná deyð mannsins, at hann hev- ur gjørt seg sekum í viðurskiftum, sum eftir § 13 vildu havt við sær miss av effirlön, hevur einkjan heldur ongan rætt til effirlön. Koma viðurskifti hansara aftur- imóti undir § 17 verður tað fyri- sett í fíggjarløgtingslóg ella að- arí jáltingarlóg, um einkjan skal hava effirlön og um so er hvussu mikið.

Stk. 3. Rættindi til einkjueffir- lön nemast ekki av skilnað til borð og song.

Stk. 4. Tá hjúmarband tenastu- manns, sum er minst 5 ár, verður slitíð og tí fráskildu komni verður veitt uppihaldspening, verður avgerð tikið í yvirvalds- løyvinum ella dóminum, um hon skal hava rættindi til einkjueffir- lön. Henda avgerð kann ekki brøylast eftir reglum í § 71 í lóg nr. 276 frá 30. júní 1922 „om ægteskabs indgåelse og opløs- ning“. Um so er — og at hon ann- aers heldur treytnar at fáa einkjueffirlön — hevur hon rætt til effirlön eftir deyð mannsins,

síð enke-mand, der ikke er lands- ansat — eller — landspensioneret og er ude af stand til at for- sørge de fælles børn, samt de børn overfor hvilke hun alene var forsørgelsespligtig, og hvis fader lever, men ikke er lands- ansat.

§ 20.

Stk. 1. Uiberettigede til enkepen- sion er tjenestemandens enke, hvis ægteskab er indgået efter man- dens 60. aar eller paa hans døds- leje eller efter, at han var afske- diget med pension eller vente- penge, uden at genindtrædelse i landets tjeneste har fundet sted.

Stk. 2. Samfundet det før eller ef- ter dødsfaldet godtgøres, at man- den havde gjort sig skyldig i et forhold, der efter § 13 ville have medført pensionsrettens bortabel- se, er enken ligeledes uiberettiget til enkepension; maa hans for- hold derimod henføres under § 17 bestemmes det ved lagtings- finanslov eller lagtingstillægsbe- villingslov, hvorvidt enken skal have pension og i bekræftende fald af hvilken størrelse.

Stk. 3. Retten til enkepension berøres ikke af, at separation har fundet sted.

Stk. 4. Naar en tjenestemand's ægteskab, efter at have bestaaet i mindst 5 aar, ophæves ved skils- misse, og der tillægges den frá- skille hustru underholdsbidrag, bliver der ved bevillingen eller dommen at træffe bestemmelse om, hvorvidt hun skal have sin ret til enkepension, hvilken af- gårelse ikke kan ændres i med- før af § 71 i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåel- se og opløsning. I bekræftende fald er den fraskillede hustru for- udsat at hun i øvrigt opfylder be-

sum tó í öngum föri má fara uppum þann árlíga upphaldspening, sum verður veittur henni eftir skilnaðartreytingum í deyðastund haúsara.

Um so er, at maður er deyður aflaná af avgerð er tikið, at konu tilkennur rétt til upphaldspening og eftirlön, men áðrenn stöðlin er fyriseit, ella um so er, at upphaldspeninguinn fyrhils er settur upp frammihjá, minukaður ella hertuðottin, kann yfirvaldið fyriseit þann upphaldspening, um so skuldi verið, at omanfyri nevndu viðurskifti ekki hövdu lígið fyri. Innan eftirlönuin verður fyriseit, verður so mikið sum viðbótin drigin frá í upphaldspeninginum.

Stk. 5. Hevur þenastumaður gift seg uppaltur, og hevur fráskilda konan eins og einkjan rétt til einkjueftirlön, verður hon býtt teirra millum eftir tí áramáli, hvør teirra hevur verið gift við þenastumanninum; hvør teirra skal í hvussu er hava $1/3$ av einkjueftirlönuini, samr. tó regluna í stk. 8. Um so er, at þann eftirlönuin, sum tilkennur tí fráskilda konuni hereftir fer uppum þann upphaldspening sum henni er veittur, samr. stk. 2., fær einkjan so mikið sum fer uppum, soleiðis at báðar tilsamans fáa fulla einkjueftirlön.

Stk. 6. Fráskild kona missir rættin til einkjueftirlön, tá hon giftur seg uppaltur, og hon fær hana ekki aftur, sjálvt um hjúnarbandið slitnar við deyð ella skilnað.

Stk. 7. Um eftirlönarrættur hjá aðrari konuni deitur eftir deyð mannsins við deyð, uppalturgifting ella á annan hátt nemur tað ekki eftirlönarviðurskiftiini hjá hinari.

tingelserne for at erholde enkepension berettiget til ved tjenestemandens død at oppebære et større beløb end det hende paa dødsfaldets tidspunkt i henhold til skilsmissevilkårene tillagte arlig underholdsbidrag. Saaframt manden er afgaaet ved døden efter at der er truffet afgørelse om, at der tilkommer hustruen ret til underholdningsbidrag og pension, men inden bidragets størrelse er fastsat, eller saaframt bidraget midlertidigt er ekstraordinært forhøjet, formindsket eller helt bortfaldet, kan overøvrigheden fastsætte det bidrag, der ville have været at betale, for saa vidt de ovennævnte forhold ikke havde foreligget. Forinden pensionen fastsættes, fradrages et til reguleringstillægget svarende beløb i underholdsbidraget.

Stk. 5. Har tjenestemanden indgaaet nyt ægteskab, og er saavel hans fraskilte hustru som enken berettiget til enkepension, deles denne imellem dem i forhold til det antal paabegyndte aar, hvori hver af dem har været gift med tjenestemanden; den enkeltes andel skal i det mindste udgøre $1/3$ af enkepensionen, jfr. dog bestemmelsen i stk. 8. Saaframt den fraskilte hustrus andel af pensionen herefter overstiger det hende tillagte underholdsbidrag, jfr. stk. 1, tilfalder det overskydende beløb dog enken, saaledes at de tilsammen oppebærer den fulde enkepension.

Stk. 6. Den fraskilte hustrus ret til enkepension bortfalder, naar hun indgaaer nyt ægteskab, og indtræder ikke paa ny, selv om dette senere ophører ved dødsfald eller skilsmisse.

Stk. 7. Efter mandens død er

Stk. 8. Sama reglar koma eisini í nýtslu um so er, at tænastumaður við deyð sín hevur eftirlitandi fleiri fráskildar komur. Í förum, har einkjueftirlön skal býtt millum fleiri enn 2 rættindishavara, verður býtt líka. Um so er, at eftirlön, sum veitt er eini fráskildari komu heroffir fer uppum tann upphaldspening, sum henni er veittur, skal tað sum uppum fer veittast leirri av honum rættindishavarunum, sum hevur verið longest gift.

Stk. 9. So leingi sum avgerðin eftir stk. 1 ikki nógvæl er gjörd landsstýrinum kunnug, kann landsstýrið frigerandi rinda einkjuni eftirlönina.

Stk. 10. Tann rættur, sum eftir stk. 1 í § 19 tilkemur eini einkju til eftirlönarveiból til tey børn, sum vóru undir tænastumannsins upphaldsskyldu, tilkemur eisini fráskilda konu hansara, sum rætt hevur til einkjueftirlön. Høvar tann fráskilda konan eftir reglunum í stk. 1 ikki rætt til einkjueftirlön, verður henni veitt til tey børn, sum vóru undir upphaldsskyldu mannsins, eina eftirlönarveiting av tí stödd, sum tilskilað er í § 19, tó at reglan í § 21, stk. 3, 2. punktum, kemur í nýtslu, um so er, at hon giftur seg uppattur.

bortfald af pensionsretten for den ene hustrus vedkommende ved dødsfald, nyt ægteskab eller paa anden maade uden betydning for den anden hustrus pensionsforhold.

Stk. 8. Foranstaaende regler finder tilsvarende anvendelse, for saa vidt tjenestemanden ved sin død efterlader sig flere fraskilte hustruer; i tilfælde, hvor enkepensionen skal deles imellem flere end to herettigede, finder en ligedeling sted. Samfremt pensionen til en fraskilt hustru herefter overstiger det hende tilfalte underholdsbidrag vil dog det overskydende beløb tilfalde den af de øvrige pensionsberettigede, hvis ægteskab har haft den længste varighed.

Stk. 9. Saa længe den i stk. 1 omhandlede afgørelse ikke behørigt anmeldes over for landsstyret, kan dette med frigørende virkning udbetale pension til enken.

Stk. 10. Den ret, som efter § 19, stk. 1, er tilfaldt en enke til pensionstillæg for de børn, over for hvilke den afdøde tjenestemand havde forsørgelsespligt, tilkommer ogsaa tjenstemandens fraskilte hustru, som har ret til enkepensionen. Er den fraskilte hustru efter reglerne i stk. 1 ikke berettiget til enkepension, tillegges der hende for de børn, over for hvilke tjenestemanden havde forsørgelsespligt, en pensionsydelse af den i § 19 fastsatte størrelse, idet dog bestemmelsen i § 21, stk. 3, 2. punktum, finder tilsvarende anvendelse, for saa vidt hun har indgaaet nyt ægteskab.

§ 21.

Stk. 1. Einkjueftirlön dettur hurtur:

§ 21.

Stk. 1. Enkepensionen bortfalder:

- a) tá hon giftur seg uppáður,
- b) tá hon utan landsstýrisins löyvi tekur við tenastu fyrí fremmant ríki,
- c) tá hon utan landsstýrisins löyvi búsetist í útlondum,
- d) tá hon í samfeld 3 ár ikki hevur tíkið ímóti eftirlónunni utan seiðni at kunna próvföra hindur,
- e) tá hon við dómi verður funnin sek í míshroiti, sum vildi gjørt hana óverðuga til ta virðing og álít, sum starvnum tærvur, um hon var tenastumaður,
- f) tá tað verður próvført, at maðurin innan sína uppsögn hevði gjørt seg sekum í viðurskiftum, sum fyrí hansara viðkomandi vildi havt eftirlónarmiss við sær.

Ákærvaldið hevur skyldu at senda landsstýrinum útskrift av dómum, sum eftirlöntur kemur undir, í viðurskiftum sum til eru skilaði undir e).

Stk. 2. Um so er, at einkjueftirlön er döttin hurtur vegna tess, at hon hevur gift seg uppáður, hevur hon rætt til at fáa somu eftirlönina aftur, um hon verður einkja aftur; frískildar komur koma tó ikki undir hesa reglu, smbr. § 20, stk. 1. Høvir eisini lítt av hjónumum verið tenastumaður, fær einkjan tó bert ta einu eftirlönina, nevniliga hana, sum eftir útrokningini er tað størsta.

Stk. 3. Í förm, har einkjueftirlön dettur hurtur eftir stk. 1 e) hevur tað tó ikki við sær miss av lønæviðbót eftir § 19, men viðbøurnar nú einkjueftirlöni er hurturdöttin verður einnær serstakliga settum verja barnanna vegna. Tá einkjueftirlön dettur

- a) naar enken indgaar nyt ægteskab,
- b) naar hun uden landsstyrels tilladelse modtager tjeneste for en fremmed stat,
- c) naar hun uden landsstyrets tilladelse tager ophold i udlandet,
- d) naar hun i et sammenhængende tidsrum af 3 aar ikke har hevet pensionen, uden senere at kunne bevise lovlig forhindring,
- e) naar hun ved dom findes skyldig i et straffbart forhold, der, hvis hun var tjenestemand, ville have gjort hende uærdig til den for stillingen fornødne agtelse og tillid,
- f) naar det godtgøres, at manden inden sin afsked havde gjort sig skyldig i et forhold, der ville have medført, at pensionsretten for hans vedkommende var fortabt.

Det paahviler anklagemyndigheden til landsstyret at indsende udskrift af domme af den under e) nævnte art, der overgaar en pensionist.

Stk. 2. Hvis en enkepension er bortfaldet derved, at enken har indgaaet nyt ægteskab er hun berettiget til atter at faa den samme pension, naar hun paany bliver enke; denne regel gælder dog ikke fraskilte hustruer, jfr. § 20, stk. 1. Har ogsaa den anden ægtefælle været tjenestemand, tilkommer der dog kun enken een enkepension, nemlig den, der ved beregning viser sig at være størst.

Stk. 3. I tilfælde, hvor enkepension af den under stk. 1 e) nævnte årsag bortfalder skal dette dog ikke medføre tab af pensionstilleg i henhold til § 19, men beløbene bliver efter enke-

burtur ella er burturdottir vegna uppásturgifting, kannu ómyndug börn verða sitandi við eftirlönarviðbót eftir avgerð landsstýrisins ella fáa viðbótur veittar av nýggjun, tá tað er próvført, at ráðini í nýggja hjúnarbandinum eru so, at forsvarlig uppfostring barnanna ger tað fyrri neyðni ella sera ynskiligt.

§ 22.

Undir somu treytum sum undir § 17, stk. 1, tilskilað fyrri einkjur fáa fadir- og móðurleys börn (eisini fostbörn) eftir teim í § 1 nevndu persónum hvørt eina eftirlön uppá kr. 330 um árið, tá ikki útum teirra 18. ár um so er, at tey eru undir uppihaldsskyldu teirra. Hetta aldersmark kann tá í tí einstaka føri setast upp eftir góðkenning landsstýrisins uppí tað 21. árið, tá uppihaldið verður hildið fram til útliming av lærðómi, sum hevur almenna góðkenning og viðurskiftini annars serliga mæla til undantaksloyvi.

IV. *Eftirlönlön.*

§ 23.

Stk. 1. Einkja eftir tænastumann landsins, sum ikki stóð uttanfyri nummar, og sum hevði lógbundin eftirlönnarrættindi ella hevði biðipening, eftirlön ella fastan studning fyrri tænastulið, hevur rætt til eftirlön í 3 mánaðir eftir mannsins deyð við 1/12 um mánaðin av einastu lön hansara, biðipeningi, eftirlön ella studningi. Um ikki einkja situr

pensionens bortfald, at udbetale til en for børnene særlig beskikket værg. Naar enkepensionen bortfalder eller er bortfaldet paa grund af nyt ægteskab, kan pensionstillæg til umyndige børn ifølge bestemmelse af landsstyret bevares eller paa ny tilstaaes, naar det godtgøres, at de økonomiske forhold i det nye ægteskab er saadanne at hensynet til børnenes forsvarlige opdragelse gør det fornødent eller i høj grad ønskeligt.

§ 22.

Under tilsvarende betingelser som ved § 17 stk. 1, bestemt for enker tilkommer der fader- og moderløse børn (herunder adoptivbørn) af de i § 1, nævnte personer, naar disse havde forsørgelsespligt over for børnene, hver en pension af 330 kr. årlig, dog ikke ud over deres 18. aar. Denne aldersgrænse kan dog med landsstyrets godkendelse i det enkelte tilfælde forhøjes indtil det 21. aar, naar forsørgelsen fortsættes til gennemførelse af en offentlig godkendt uddannelse og forholdene iøvrigt i særlig grad taler for en dispensation.

IV: *Efterindtægt af tjenestemand's efterladte.*

§ 23.

Stk. 1. Enken efter en tjenestemand, som ikke stod udenfor nummer, og som havde lovbestyemt adgang til pension af lagtinget eller nød ventepenge, pension eller fast understøttelse for tjenestetid, er berettiget til i 3 måneder efter mandens død at oppehøre som efterindtægt månedlig 1/12 henholdsvis af hans sidste tjenesteindtægt vent-

effir fáu óforsyrgdu börn tenastumannsins undir 18 ár somu réttindi, um so er at tey í deyðastund mannsins vóru undir foreldravaldið hansara og óforsyrgd foreldurleys börn undir 18 ár effir kvinnuligan tenastumann. Um so er, at maðurin doyri orsakað av skaðatilburði í tenastuni og skaðatilburðurin hevur deyðan við sær, verða réttindi sum tilskilað frammufyrri til eftirsitilön longd til 12 mánaðir effir deyð hansara.

Stk. 2. Um so er, at tenastuhús fylgdu við starvinum, hava eftirsitilönt eisini rett til at sita við húsinum í 3 mánaðir fyrri somu treytir sum tenastumaðurin. Skrivstovuhóli og onnur í tenastuni nýtt hóli skal eftirsitilönt lata frá sær heimanvegin, eisini kann tað effir umstøðunum freylast teim eftirsitandi at lata honum, sum skal taka aftur, í hvussu er eitt húsarúm til nýtslu.

Stk. 3. Fráskild kona fær onga eftirsitilön, hóast hon effir reglunum í § 20 hevur rett til eftirlön, men rætturin til eftirlön fæst afturímóti frá 1. í mánaðinum effir mannsins deyð.

Stk. 4. Um so er, at tenastumaðurin hevur eftirsitandi börn undir 18 ár, sum effir stk. 1, 2. punktum, ikki hava rett til eftirsitilön kemur teirra effir § 22 fyrisetta barnaftirlön til útgjaldingar frá 1. í mánaðinum effir tenastumannsins deyð.

penge, pension eller understøttelse. Snarere end enke ikke efterlades, tilfalder samme ret tjenestemandens uforsørgede børn under 18 aar, forudsat at disse ved dødsfaldet var undergivet hans foreldremyndighed, samt uforsørgede foreldreløse børn under 18 aar efter en kvindelig tjenestemand. Hvis manden afgaar ved døden som følge af tilskadekomst i tjenesten, og dødsfaldet indtræffer som umiddelbar følge af tilskadekomsten vil den foran hændede adgang til efterindtægt omfatte et tidsrum af 12 maanedes efter dødsfaldet.

Stk. 2. For saa vidt der med den afdødes stilling var forbandet tjenestebolig, har de til efterindtægt berettigede endvidere inden for et tidsrum af 3 maanedes ret til at blive boende i boligen paa de for tjenestemanden fastsatte vilkaar. Kontorlokaler og andre til tjenstlig brug bestemte lokaler skal dog straks fraflyttes, ligesom det efter omstændighederne kan pålægges de efterladte at stille i det mindste et beboelsesværelse til raadighed for den, som skal beklæde stillingen efter den afdøde.

Stk. 3. Efterindtægt tilkommer ikke en fraskilt hustru, selv om hun efter reglerne i § 20 er berettiget til pension, men retten til denne indtræder straks fra den 1. i maanedes efter mandens død.

Stk. 4. For saa vidt tjenestemanden efterlader sig børn under 18 aar, som i henhold til stk. 1, 2. punktum, ikke er berettiget til efterindtægt, kommer den dem i henhold til § 22 tilkommende børnepension til udbetaling straks fra den 1. i maanedes efter tjenestemandens død.

§ 21.

Stk. 1. Um so er, at einkja eftir tæmastumann dýr í þeim 3 mánaðunum, sum hon átti eftirsitlön eftir hesi lög, fán eftirsitandi óforsyrgd börn undir 18 ár rættindi hennara til eftirsitlönina.

Stk. 2. Tá einkja sum hefur einkjueftirlön ella samsýning ár landskassanna, dýr og hefur eftirsitandi óforsyrgd börn undir 18 ár, hava tey rætt til eftirlön í 3 mánaðir eftir deyð hennara við 1/12 um mánaðin (við barnaeftirlönarviðbót) ella samsýningina.

Stk. 3. Tá tíðin sum einkjan skuldi átt eftirsitlön er átt, fán eftirsitandi óforsyrgd börn hennara undir 18 ár einkjunnar rætt til eftirlön, tó soleiðis at eftirsiti- og eftirlönarrættindini bert tilkoma börnunum í samfullar 3 mánaðir eftir deyð hennara.

§ 25.

Um so er, at óforsyrgt barn fyllir 18 ár ella dýr í eftirsitlönartíðini, fán hún sum eftirsitlönarrættindi hava, partin.

§ 26.

I förun, har eftirlönin til fadir- og móðurleys börn er størri enn eftirsitlönin, læst barnaeftirlönin í staðin fyri eftirsitlön.

§ 27.

Stk. 1. I tæmastulönina kemur ótt varandi ímtöka í landsins tæmastu, líka núkið um hon gevur eftirlönarrættindi ella ikki, eftir ná lön, náttúraliuvæiling (t. e. nátska av tæmastufjörð), tæmastu-

§ 21.

Stk. 1. Hvis tjenestemandens efterladte enke dør inden udløbet af de 3 maaneder, i hvilke hun er berettiget til at nyde efterindtægt i henhold til denne lov, indtræder efterladte, uforsørgede børn under 18 aar i retten til efterindtægt.

Stk. 2. Naar en enke, som oppebærer enkepension eller understøttelse fra landskassen, dør og efterlader sig uforsørgede børn under 18 aar, har disse ret til i 3 maaneder efter moderens død at oppebære månedlig 1/12 af hendes pension (med børnepensions-tillæg) eller understøttelse.

Stk. 3. Naar tiden for den afdøde enkes efterindtægt udløber, indtræder de efterladte uforsørgede børn under 18 aar i enkens ret til pension, dog saaledes at retten til efterindtægt og pension tilsammen kun tilkommer børnene i fulde 3 maaneder efter moderens død.

§ 25.

Hvis et uforsørget barn fylder 18 aar eller afgaar ved døden inden udløbet af efterindtægtsperioden, tilfalder dets parts de øvrige til efterindtægt berettigede.

§ 26.

I de tilfælde, hvor pensionen til fader- og moderløse børn er større, end efterindtægten ville blive, træder børnepensionen i efterindtægtsens sted.

§ 27.

Stk. 1. Til tjenesteindtægt henregnes hele den fra lagtingets tjeneste hødhørende varige indtægt, hvad enten den er pensionsberettigende eller ikke saason lønning, naturalydelse (t. eks.

húsum og brenni) ella endurgjald fyrir tilíkar veitingar, starvsviðbót, persónligar viðbætur, staðarviðbót, dýrtíðarviðbót, húsa- viðbót, fastar árligar samsýningar o. t. Hvarflurímóti koma samsýningar einaferð með alla ekki uppi kenastulön, heldur ekki heidurlönir, partur í sektum, sjúkrahjálpi og tilíkar stuðningar, börðla, skrifstovusamsýningar, flutnings- og flytiendurgjald, tíma- dag- og náttpeningur, ferðarpeningar, unifórnar ella unifórmsendurgjald ella aðrar veitingar, sum ekki eru ætlaðar sum lön kenastumannsins.

Stk. 2. Í eftirlönlönar útgjaldning verður ymisk leysari ella fastari skuld drigin frá, um so var, at hon hevði verið drigin frá í lön hansara, um hann livdi, til rind- ing av lönartorskotí ella skuld, sum slavar frá skuldbindingum, sum hava landsstýrisins góðkenn- ing, sum ekki fáast ím annan veg, einkjuforsorgaragjald, eftir- lönargjald og tilíkt.

§ 28.

Hjá kenastumannum, sum hava havt óvissar inntøkur umframt ta føstu lønin, verður kenastulönin gjørd upp soleiðis, at ta óvissu inntøkurnar, sum hava ligið til starvið í li seinasta árinum frammanundan deyð hansara, verða lagdar aftrat í føstu lønin, um so er at ta vórðu ekki ætlaðar til rindingar av skrifstovnið- reiðslum starvsins ella tilíktum (smbt. § 27, stk. 1).

§ 29.

Sum óforsørgd børn á hesum hólki er o. skilja öll børn (eisini

brugen af tjenestejord, tjeneste- bolig og brændsel) eller erstal- ning for saadanne ydelser, be- stillingstilleg, personlige tillæg, stedtilleg, reguleringsstilleg, hjælp til bolig, faste aarlige ho- norarer, og deslige. Derimod hen- regnes ikke til tjensteindtægten vederlag en gang for alle, beføn- ninger, straffeandele, sygehjælp og lignende understøttelser, ej heller representationstilleg, kon- torholdsgodtgørelse, beførdrings- godtgørelse, flyttegodtgørelse, time- og dag- og natpenge, uni- form eller uniformsgodtgørelse eller andre ydelser, hvis særlige bestemmelse ikke er at give tje- nestemanden en indtægt.

Stk. 2. Ved efterindlægens ud- betaling fradrages de forskellige mere eller mindre varige inde- holdelser, der hvis tjeneste- manden havde levet ville være blevet fradraget i hans lön til dækning af afdrag paa lønnings- forskud eller gæld hidrørende fra forskrivning godkendt af lands- styret som ikke dækkes paa an- den maade, enkeforsørgelsespre- mier, pensionsbidrag og deslige.

§ 28.

For tjenestemand, der for- uden den faste lön har haft uvisse indtægter, opgøres tjenes- teindtægten ved til den paaæl- dendes faste aarslön paa døds- faldets tid at lægge de hans stíl- ling tilfaldne uvisse indtægter i det sidste aar før hans död for saa vidt de ikke har været be- stemte til dækning af stillingens kontorudgifter eller deslige (jfr. § 27, stk. 1).

§ 29.

Ved uforsørgede børn forstås i dette kapitel alle børn (herun-

stjálkbörn og fóstbörn), sum eru undir upphaldsskyldu tænastrúmannna, konufólks sum mannfólks í deyðastundini, eisini eftirsitandi einkja tænastrúmanns eftir vanligu reglunum í lóggávuni.

§ 30.

Eftirsítiløn verður útgoldin hvønn mánað frammamundan og fyrstu ferð dagin eftir seinasta degi ella skeiði (vika, mánað), sum løn, bíðipeningur, eftirløn ella samsýning eru goldin fyri. Um so er, at tænastrúmaður, sum doyir í tænastrú, ikki í deyðastundini tók ímóti løn, verður eftirsítiløn tó útgoldin frá degnum eftir deyðsdagin.

§ 31.

Tær reglur, sum fyriseftur eru í hesum hólki, koma eisini eftirsitandi eftir ikki-tænastrúmenn, sum hava lógfyrsett eftirlønarrættindi. Landsstýrið kann gera hesar reglur nýtiligar fyri eftirsitandi eftir tilfar ikki-tænastrúmenn, sum eftir standandi játtning eiga fasta samsýning fyri tænastrúfóð.

§ 32.

Einhvør, sum fær eftirløn ella bíðipening eftir hesi lóg, fær dýrlíðarviðbót og møguliga fyribíð viðbót eftir samu reglun, sum gjalda fyri teir, sum fáa eftirløn ella bíðipening úr ríkiskassanum eftir sláskenastrúmannalógini sefndis, at eftirløn (bíðipeningurin) við møguligum persónligum viðbótum koma í staðin fyri samlaða eftirløngevandi lønina við avgerðini um stódd viðbótanna. Teir í § 22 nevndu foreldraleysu börnini fáa tó samu dýrlíðarvið-

der ogsoa slíförn og adoptivörn) overför hvem den mandlige eller den kvindelige tjenestemand, henholdsvis tjenestemand's efterladte enke, ifølge lovgivningens almindelige regler ved sin død havde forsørgelsespligten.

§ 30.

Efterindtægt udbetales månedlig forud, og begyndelsesdagspunktet for udbetelsen er dagen efter den sidste dag eller periode (uge, måned), for hvilken der er eller bliver udbetalt lønning, ventepenge, pension eller understøttelse. Hvis en i tjenesten afdød tjenestemand ikke ved dødsfaldet oppebær lønning, udbetdes dog efterindtægten fra dagen efter dødsfaldet.

§ 31.

De i dette kapitel fastsatte regler gælder ogsaa for efterladte eller ikke-tjenestemand, der har lovbestemt adgang til pension, og kan af landstyrete gøres anvendelige paa efterladte eller samladte ikke-tjenestemand, som ifølge bevillingspraksis har adgang til fast understøttelse for tjenestetid.

§ 32.

Til enhver, der oppebærer pension eller ventepenge i henhold til denne lov ydes der regelmæssigt tillæg og eventuelle midlertidige tillæg efter samme regler, som gælder for dem, der oppebærer pension eller ventepenge fra statskassen i henhold til stats-tjenestemandsløven, idet pensionen (ventepengene) med eventuelle tillæg træder i stedet for den samlede pensionsgivende lønning med hestemøntelsen og tillæggenes størrelse. De i § 22 nævnte foreh-

Jót sumi gíffir menn jafnlíkum
teirra.

IV: Fyribíls reglur.

§ 33.

Stk. 1. Tænastumaður, sum tilnevndur er allanó 1. apríl 1949, men innan lógin er komin í gildi, fær hesa tíð uppí starvsaldurinn móti at rinda eftirlønargjald eftir landsstýrisins nærri avgerð og við fyrili fyri reglum í § 2.

Stk. 2. Tænastumaður, sum 1. apríl 1949 var millum 40 og 55 ár, vil kunna fáa tilnevning sum tænastumaður við eftirlønarrætti indj hóast reglurnar í § 2, um so er, at hann heint frammanundan hevur havt tilnevning í minst 5 ár innanfyri sumu tænastugrein og við hesi tilnevning var undir 40 ár.

§ 34.

Henda lóg kemur í gildi 1. apríl 1953, og samstundis fer lóg nr. 17 frá 28. mars 1949 um eftirløn til tænastumenn landsins úr gildi.

drelöse børn opphæver dog samme reguleringstilleg som gifte mænd og ligestillede.

IV: Overgangsbestemmelser.

§ 33.

Stk. 1. De Tjenestemand, som maatte være ansat efter 1. april 1949, men inden lovens ikrafttræden, faar denne tid medregnet i pensionsansættelsen mod at betale pensionsbidrag, alt efter landstyreets nærmere bestemmelse og under hensyntagen til bestemmelserne i § 2.

Stk. 2. Den Tjenestemand, der 1/1 49 var mellem 40 og 55 aar, vil, uanset bestemmelserne i § 2 kunne Tjenstemandsansættes med pensionsret, for saa vidt den paagældende umiddelbart forinden i mindst 5 aar har haft ansættelse indenfor paagældende Tjenestemraade og ved denne ansættelse var under 40 aar.

§ 34.

Denne lov træder i kraft 1. april 1953, og samtidig ophæves lov nr. 17, 28. marts 1949 om pension til landets tjenestemand.

VIÐMERKINGAR:

Í vanlugu lögtingssetunni 1948 setti landsstýrið fram uppskot til eftirlönarlögtingslóg fyrir tenastumenn landsins. Hetta uppskotið, sum miðaði ímóti at seta eftirlönarreglurnar í dansku tenastumannalógini í gildi, varð tó ikki samtykt, men varð í staðin samtykt bráðfengis lögtingslóg (nr. 17, 28. mars 1949), sum gav tenastumönnum landsins rétt til eftirlön eftir reglum, sum skulu skipast við lögtingslóg.

Tað eru hesar reglur, sum landsstýrið nú setir uppskot um.

Fyrirlömið fyrri reglunum er eftirlönarreglurnar í dansku tenastumannalógini, tær eru tó stytтар nakað.

Eftirhli er, at eftirlönargjöldini frá landskassanum og tenastumönnum ávikavist 8 % og 5 % av eftirlöngevandi lønini ganga í eftirlönargrunn landskassans, og at hesin grunnur so til sína tíð rindar eftirlönirnar; til henda grunnin verður so lagdur eftirlönargrunnurin hjá bróstsjúkahlíðinum. Pr. 31. mars 1952 var í hesum grunnum ávikavist kr. 206.868,78 og kr. 11.975,67.

K. Djurhuus,
løgmaður.

J. Djurhuus.

Lögtingsmál nr. 57 1952:

Telefonverk Föroya Lögtings.

Undir viðgerðini av lögtingsmáli nr. 68, 1951: Telefonverk Föroya Lögtings varð sett fram soljóðandi broytingaruppskot:

Álagt verður landsstýrinum at kanna, um málur av starvslólkum telefonverksins kann leggjast undir slíka misrøkt í hesum starvi sínum, at viðkomandi eigur at fara úr tingsins tænastu.

Hetta broytingaruppskot var samtykt við nævnaðelli við 13 atkvøðum 4. apríl 1952.

Orsøkjennar til hetta broytingaruppskot vóru tær frágreiðingar, landsstýrið hevði lagt fyrri tingið frá telefonverkstjóra J. Christiansen og frá "Revisions- og Forvaltningsinstituttet" viðvíkjandi teknisku, finstrarligu og fíggarligu umstøðum telefonverksins.

Vil endurgeva hövuðsdeildirnar í hesum frágreiðingum:

Frdrag úr atflutningum telefonærkstjóra J. Christiansens:

1. almenn viðmerking:

Indenfor enhver virksomhed, institution eller lignende, som starter i et beskedent omfang, stilles der naturligvis ikke store krav til organisationen. Efterhaanden som virksomheden vokser fortsætter man ofte med den samme forretningsgang uden at ændre strukturen deraf, s. aledes at man til sidst ganske søvner overblikket over og kontrollen med virksomheden.

Nettop i denne situation står i dag Telefonverk Föroya Lögtings, indenfor hvis rammer er ganske gennemgribende ombygning af forretningsgangen er nødvendig, hvis man skal gøre sig haab om at kunne føre et regnskab, der giver de korrekte oplysninger, der er nødvendige, for at man fremover kan faa det størst mulige udbytte af telefonverks drift.

2. Eftirlit við gongustupöru:

Tidligere kunde enhver montør uden kontrol hente det materiel paa lageret, han mente skulde være nødvendigt til udførelse af det arbejde, han havde faaet overdraget.

Tidligere nøjedes man med at ved udlarbejdelsen af regnsk. bet skønsmæssigt at fordele det i aarets løb forbrugte materiel paa en anlægs- og driftskonto. Paa dette grundlag er der bl. a. ikke mulighed for at kontrollere, om der uberettiget fjernes telefonmateriel fra lageret.

3. Vátka av útgjaldi:

Aftesteringen vedrørende udbetaling af regningsbeløb, arbejds-lønninger m. v. har tidligere været mangelfuld, idet flere af hianden uafhængige personer indenfor telefonværket har kunnet foretage denne, der naturligvis kun bør foretages af *telefonbestyreren, som er den eneste person, der står til ansvar for telefonværkets drift overfor landsstyre*.

4. *Eftirlit við bygdamontörmann:*

Den nuværende meget summariske maade at skrive en maanedsarbejdsrapport paa vil blive ændret saaledes, at arbejdsrapporten for fremtiden indsendes hver uge og udfyldes paa en sa. dan maade, at man kan følge tid og sted for det arbejde, montören dagen igennem har udført.

5. *Arbejdsordrar:*

For fremtiden vil samtlige arbejdsordrer paa "rutinearbejder" saasom oprettelse af nye telefoner, tilgang paa ekstrainstallationer til bestaaende telefoner, flytninger m. v. blive udskrevet paa kontoret eventuelt efter forudgaaende undersøgelse i markedet.

Tidligere har bestillingerne ofte uden anden notering paa forskellige haender til udførelse naar forholdene tillod det, hvilket vel kunne være flere aar.

Det sted, hvorfra udskrivningen for fremtiden skal foregaa, vil blive abonnementskartoteket, som til enhver tid skal vise det øjeblikkelige omfang af installationerne hos samtlige abonnenter.

6. *Telefonfelaðsgjaldið:*

Efter dette kartotek vil ogsaa abonnementsafgifterne for fremtiden blive udskrevet; for øjeblikket udskrives abonnement hvert halve aar og afgifter for samtaler hver maaned. Abonnementet for samtlige abonnenter samt afgifter for samtaler for abonnenter udenfor Tórshavn og Klakksvik centraler opkræves fra kontoret i Tórshavn, hvorefter afgifter for samtaler for abonnenter udenfor Tórshavn og Klakksvik centraler opkræves af de respektive centralbestyrere. Dette er en meget uheldig ordning, da afregningerne fra centralerne meget ofte er forsinkede - op til flere maanedes - hvorved der kan komme til at staa mange penge ude, og det kan i høj grad udarte, hvis man fra telefonværkets side - som sket er - ikke forfølger restancerne. Til eksempel kan anføres, at den samlede restance for centralerne Fuglafjørður, Kvívík, Miðvágur, Sandavágur, Skáli og Tórshavn andrager over 65.000 kr.

7. *Roknskuparförslan:*

Da man ikke har paaalidelige tal fra tidligere aars regnskaber at støtte sig til, er det selvsagt vanskeligt at give en oversigt over det formodede driftsregnskab for det kommende aar.

8. *Álitandi yfirlit yfir telefonlíjurnar:*

En betingelse for at kunne udarbejde et fornuftigt projekt til udbygning af et telefonlinjenet er, at der foreligger fuldt udarbejdede planer med detaljerede oplysninger om det bestaaende net. Dette har man ikke været i besiddelse af indenfor telefonværket. De få planer, der fandtes, var ret mangelfulde og gav paa ingen maade de oplysninger, der var nødvendige.

Mangelen paa det ovenfor nævnte tekniske arkiv er sikkert en medvirkende årsag til, at de allerede i Tórshavn nedlagte, men ikke i

brug værende kabler er valgt saa uhensigtsmæssigt, som tilfældet er.

Saaframt traadantal og traaddiameter var blevet valgt hensigtsmæssigt, ville man — med den i dag gældende kabelpris — have sparet ca. 28.000 kr.

9. *Östorslögur* arbejdshåttur:

Jeg har ikke selv overværet nedlægningen af de omfattede kabler, men efter den beskrivelse, man har faaet deraf, kan denne beskrives som sködeslös og som en ganske utilbødelig mishandling af de kostbare kabler.

Den haarde behandling har resulteret i, at ca. 50 meter kabel af tre forskellige dimensioner har maatte kasseres; prisen idag for disse kabler andrager 50—80 kr. pr. meter. Et andet eksempel paa et kabelarbejde, hvis tekniske begrundelse heller ikke er tilstrækkeligt underbygget, foreligger ved Kollafjörður. Kablerne blev nedlagt med det formaal for öje at sammenlægge tre ved fjorden liggende centraler til en enkelt central. Selv om man tager hensyn til denne sammenlægning, kan de valgte traadantal for flere af kabelstrækningerne karakteriseres som ganske urimeligt stort. Med de transmissionsmæssige krav for det paatænkte kabelanlæg in mente, er traaddiameteren ogsaa her valgt for stor. Begge disse ting i forening har forårsaget en unødigt fordyrelse af kabelanlægget paa ca. 10.000 kr.

10. *Automattelefoner*:

Da man i sin tid paatænkte at indføre automatisk telefonekspedition i Tórshavn, havde man have ladet udlarbejde et overslag over udgifterne i forbindelse hermed og forinden ladet foretage en undersøgelse af, hvilke tekniske vanskeligheder man eventuelt ville kunne komme ud for, saaledes at man i god tid forinden i driftsretningen af centralen kunne fuldføre de anlægsudvidelser og foretage de anlægsforandringer, der var nødvendige. Dette er som bekendt ikke sket, og paa grund heraf staar man i dag — 3 aar efter at ordren er afgivet i den situation, at det sikkert bliver vanskeligt med den forhaandenværende arbejdskraft at faa de nødvendige anlæg fuldført til det tidspunkt, centralen er færdigmonteret. Forinden man naar saa langt, skal der investeres over 2 millioner kr., d. v. s. ca. 1700 kr. pr. abonnent. Saaframt man havde bibeholdt den manuelle telefonekspedition, ville det ikke have været nødvendigt at bygge det nye telefonhus men tilstrækkeligt at udvide den bestaaende bygning og heri at indrette en manuel central af nyere type. Den samlede udgift i forbindelse hermed — incl. liniendvidelsen — ville skönsnæssigt andrage 700.000 kr., og man ville dog have haft en tidssvarende og tilfredsstillende central med tilhørende linjenet. Til orientering kan oplyses, at man indenfor K. T. A. S. har köbstadscentraler med 2—3000 abonnenter uden af den grund at paatænke automatisering af ekspeditionen. Ved overgang til automatecentral i Tórshavn man maa ogsaa udskifte mange abonnentinstallationer, hvortil man paaregnes en ret stor ekstraudgift. Det drejer sig om udskiftning af 15 omstillingsbørde, ca. 90 dobbelte omstillere og ca. 250 ekstraklokker.

Uddrag af udfinnings- "Revisions og Forvaltningsinstituttets".

11. Kontering og åvisning.

Ved vor gennemgang har vi iøvrigt savnet et betryggende konterings- og anvisningssystem, uden hvilket en revision i et selskab som telefonselskabet er umulig at udføre paa tilfredsstillende maade. En del af de os forelagte bilag har været anvist af kontorchef Eskild Christiansen eller af en af telefonmestrene, medens mange af bilagene overhoved ikke bærer anvisningspaategninger. Der har, saavidt vi kan se, ikke været nogen bestemt regel for, hvem der skulle anvise bilagene. Efterregning og eftertælling af bilagene er tilsyneladende ikke foretaget, og en meget væsentlig del af bilagsmaterialet er ikke forsynet med tilstrækkelig tekst, saaledes at vi heraf med bestemthed har kunnet se, i hvilken anledning udgiften er afholdt. Paa enkelte bilag er der foretaget rettelser i beløbene, uden at det kan ses, hvormaar og af hvem rettelserne er foretaget.

12. Den allervæsentligste del af indbetalingerne er indgaaet pr. post-opkrævning, men der er hverken for opkrævningernes vedkommende eller for anden værdipost ført notat (værdiindgangsbog) til brug for revisionen over de indgaaede beløb.

13. Afgørelinger:

Til ingen af driftsregnskabs poster har bogholderiet udarbejdet de i tilsvarende virksomheder sædvanlige analyser til brug for ledelsen og revisionen ved bedømmelse af de paagældende poster.

14. Umønting og råkt:

I mangfoldige tilfælde har det — bl. a. for denne kontos vedkommende — været os umuligt at afgøre om de førtagne posteringer er korrekte. For arbejdsløn f. eks. foreligger der som regel kun en opgivelse fra vedkommende montør, og ifølge opgørelsen har han haft saa og saa mange timers reparationsarbejde, men der er intet yderligere anført om, hvilket arbejde montøren har udført. Dagsedler (arbejds-sedler) med specifikation af timetallet har ikke været anvendt. Bl. a. af denne grund vil det formentlig være fuldkommen ugørligt paa nærværende tidspunkt at forsøge at foretage en analyse af kontoen.

Som eksempel paa en i kontrolmæssig henseende uheldig forretningsgang kan anføres, at mester J. Skjeltindal har anvist lønudbetalingerne til sine to sønner. Endvidere at mester Poul Poulsen har genudlejet en af ham selvejet lastvogn til telefonselskabet med betaling af sædvanlig vognmundstakst med fradrag af 1.3, fordi han selv var chauffør.

Der har ikke været ført regnskab med portoforbruget, og refusionen er optaget i regnskabet i overensstemmelse med krediteringerne paa administrationskontoen. Beholdningen af frimerker har hidtil været tilgængelig for hele personalet, men da vi ud fra kontrolmæssige hensyn anser dette for uheldigt, har vi nu aftalt, at beholdningen fremtidig opbevares i en aflåst kasse, hvortil kun en af damerne har adgang.

16. "Teknisk kartotek":

Det tekniske kartotek, som vi har benyttet som grundlag for vor revision, er efter vor opfattelse ikke tilstrækkelig paalideligt i den nuværende tilstand. Der har ikke været ført regnskab med til- og afgang af kort, og der mangler f. eks. dato for forandringer af tekstens størrelse. Vi har derfor ikke med bestemthed kunnet se, hvad abonnenten skulle betale paa de forskellige tidspunkter. Ogsaa paa andre punkter er kartoteket tilsyneladende ikke á jour, da det efter de os meddelte oplysninger - først føres, naar monførerne meddeler, at der f. eks. er foretaget forandringer, og nogen kontrol med, at alle ændringer m. v. kommer frem til registrering, har man ikke haft. Det er saaledes meddelt os, at det er kommet, at notuler i kartoteket om nyoprettede telefoner eller ændringer i bestaaende abonnementer er foretaget paa grundlag af meddelelse fra telegrafstationen om afsendte telegrammer.

17. Samtalegjæld og gjæld fyrt telefontelegram:

Hovedreglen har hidtil været, at centralerne udfærdigede månedslister over henholdsvis modtagne og afgaaede samtaler og telegrammer. Opkrævning af beløbene er ogsaa foretaget af centralerne, som derefter afregnede med hovedkontoret, hvor indbyrdes sammenholdelse af listerne blev foretaget. Det har imidlertid i meget væsentlig grad skortet paa kontrol med, at denne ordning blot tilnærmelsesvis blev praktiseret.

Da vor revision fandt sted, var hovedparten af de for 1950 modtagne lister imidlertid sendt til efterhølling hos revisoren. Listerne for oktober 1950 fandtes dog, og vi har ved en række stikprøver forsøgt at kontrollere, om der er opkrævet afgift for alle samtaler og telegrammer.

Vor gennemgang af materialet, der kun er sket i et meget beskedent omfang, har imidlertid vist, at der for de kontrollerede centralers vedkommende i mange tilfælde ikke er foretaget opkrævning af afgift. Som forklaring herpaa, er det meddelt os, at listerne fra byggerne modtages saa uregelmæssigt, at det har været umuligt at fastsætte en seneste termin for arbejdet med indbyrdes sammenholdelse af listerne. Samtidig har revisoren rykket for lister til efterhølling m. v., og man har da sendt ham nogle af de modtagne lister uden hensyn til, at kontrollen gennem sammenholdelse med den korresponderende central ikke var udført. Telefonselskabet har aldrig modtaget listerne retur fra revisoren, og i de tilfælde, hvor sammenholdelse ikke er foretaget inden materialets afsendelse, er der ikke senere foretaget nogen kontrol med samtaler, og lister over glippede samtaler er følgelig ikke blevet udarbejdet til efteropkrævning.

Det er imidlertid kun selve samtalelisterne, der er blevet sendt til revisoren, medens de paa centralerne udarbejdede rekapitulationer fortsat fandtes paa kontoret. Det havde saaledes været muligt at foretage en sammenholdelse hermed, naar de manglende lister indkom. For de byggers vedkommende, hvor der er konstateret difference, kunne de oprindelige lister derefter være rekvireret retur fra revisoren, for at en regulering af manglende samtaler kunne blive foretaget. Dette

er dog ikke sket. Hvis forholdene ellers svarer til dem, vi har konstateret ved vore forholdsvis faa stikprøver, har telefonselskabet gennem aarene undladt at opkræve mange beløb.

18. *Bøkføring.*

Ved revisionens paabegyndelse var kassejournalen ikke afsluttet for nogen af maaederne i 1951, og hovedbogen som følge heraf slet ikke ført. Beskontrollen over bankerne var ført til 1.8.1951 og ifølge bogholderen afstemt med bankernes kontoudskrifter. Aarsagen til, at bogholderiet ikke var à jour, var ifølge bogholderen de manglende samtadelister fra centralerne, men da dette ikke kan være afgørende, bad vi bogholderen om at afslutte de forløbne maaeder. Bogførsel af de manglende lister maa foretages i den maaed, hvor de fremkommer.

Det kan endvidere i denne forbindelse bemærkes, at føringen af kassejournalen i 1950 ikke var helt tilfredsstillende, idet en række posteringer og mange transporttal ikke var trukket op med blæk. Af ordensmæssige grunde bør posteringer og transporter m. v. ske med blæk eller i det mindste blækstift, men for revisionen har det tillige betydning, at der er benyttet blæk eller blækstift, fordi det saa nemmere kan konstateres, hvis der bliver rettet i indførelserne. Vi har aftalt med bogholderiets personale, at man fremtidig vil føre alle posteringer og optællinger med blæk.

19. *Eftirlit við kvittan fyrir goldnan þrúing.*

Det er ikke muligt at kontrollere afkvitteringerne af betalte beløb, da der paa kortene er anført den dato, hvor afkvitteringsarbejdet er udført, og ikke den dato, pengene er indgaaet i kassen. Yderligere er dagens samlede indbetalinger bogført i kassebogen i eet tal, hvortil der ikke foreligger nogen art af specifikation. Af de nævnte grunde er vi ude af stand til at kontrollere restancerenes rigtighed, og det har vi ikke villet gøre uden særlig aftale herom.

20. *Ógoldin skuld.*

Hovedparten af de paa listerne pr. 1/1.1951 optagne restancer er ifølge kortene betalt i 1951. Ved revisionens udførelse resterede dog stadig en del gamle poster fra 1948, 1949 og 1950, og vi har paa en regnemaskine optalt de restancer, som ikke var betalt omkring den 1/10.1951. Disse beløb sig til ca. kr. 6.000,00 for Tórshavns vedkommende og ca. kr. 13.000,00 for bygderne. I sidstnævnte tal er dog indeholdt ca. kr. 22.300,00, som centralbestyrelsen i Vaag skyldte for "Store Nordiske"-telegrammer i 1948, 1949 og 1950. Efter det os meddelte har bestyreren, der nu er fratrædt, ikke været i stand til at afregne beløbet, som pr. 1/10.1951 beløb sig til ca. kr. 28.500,00.

21. *Skuld ógoldin í dráttis.*

Blandt tilgodehavenderne hos centralerne findes en lang række poster, som stammer fra 1946, 1947, 1948 og 1949, og en del af disse tilgodehavender har staaet urørt gennem alle aarene. I posten er endvidere indeholdt et par relativt store beløb (Fuglefjord kr. 30.303,42 og Sandevang kr. 25.041,92), som ogsaa stammer fra før 1/1.1948.

Kontorchef Eskild Christensen mener, at der er en chance for

at faa en væsentlig del af disse tilgodehavender, som formentlig næsten udelukkende stammer fra indkasserede samtaleafgifter m. v. inddrevet uanset tilgodehavendernes alder og uanset, at der tilsyneladende ikke er gjort noget effektivt i den foreløbne tid for at faa dem reguleret. Vi henstiller, at der snarest muligt göres forsög paa at faa undersøgt, hvad der kan inddrives, saaledes at man i regnskaber pr. 1/1 1952 vil være i stand til at sonde mellem fordringer, der er gode, og dubiöse fordringer.

Ifölge kontiene havde kun en meget ringe del af centralerne i 1951 indbetalt belöh svarende til, hvad man efter tilgodehavendernes størrelse m. v. maatte forvente, men da bogholderiet, da revisionen fandt sted, mangtede flere maanedes i at være á jour, kan der selvfølgelig i disse maanedes være indgaaet belöh fra nogle af de paagældende centraler. At bogholderiet ikke er á jour, vanskeliggör i meget betydelig grad bedömmelsen af tilgodehavenderne, hvortil kommer, at det i saa at sige intet tilfælde har været os muligt umiddelbart at analysere de fremförte saldi.

22. *Jämförsla af reskonto við höfuðsbók:*

Reskontroen har ikke været afstemt med hovedbogen efter omlegningen af bogholderiet i 1947. Herr J. Samuelsen har meddelt os, at der var differencer mellem hovedbogens og reskontroens udvisende, da han overtog bogholderiet i 1948. Bogholderen fastslog imidlertid ikke differencernes størrelse, og derfor har han hverken pr. 31/12 1948 eller pr. 31/12 1949 foretaget uddrag af reskontriene til sammenligning med hovedbogens tal.

23. *Virði telefonperksins:*

Vi har efterlyst specifikationer til de forskellige poster (vedr. værkets værdi), men både kontorchef Christiansen og bogholder Samuelsen har oplyst, at der aldrig har været udarbejdet analyser til tallene. Efter det kendskab, vi ved revisionen af regnskabsmaterialet for 1950 har faaet til bogholderiets beskaffenhed, vil vi anse det for ugörligt paa nuværende tidspunkt at udarbejde saadanne specifikationer, og vi vil derfor foreslaa, at der pr. 1/1 1952 foretages en vurdering af hele anlegget (bygninger, centraler, kabelfanlæg, ledningsanlæg m. v.) til sammenligning med regnskabs tal. Denne vurdering vil da kunne danne grundlag for fremtidige analyser m. v.

24. *Almenn viðmerking:*

Som det fremgaar af foranslaaende beretning, har det været os umuligt at adöve nogen tilfredsstillende kontrol med telefonselskabets bogföring og regnskab for 1950. Dette gælder saavel kontrollen med indtægterne som kontrollen med og konteringen af de afholdte udgifter. Til den væsentligste del af de i status oplagte aktiver har der ikke foreligget specifikationer eller tilfredsstillende afstemninger, ligesom vi heller ikke har været i stand til at kontrollere posten: Diverse kreditorer.

Som forholdene ligger, anser vi det imidlertid for praktisk ugörligt paa nuværende tidspunkt at foretage rettelser af alle de forskellige forhold.

Da selve bogføringen for 1951 næppe bliver meget bedre end for 1950, mener vi, at man nemmest og bedst faar bund i regnskaberne ved, som allerede berørt tidligere i denne beretning, pr. 1/1 1952 at foretage en gennemgribende sanering af selskabets status ved bl. a. for debitorstilgodehavender at indhente bekræftelser, fremskaffe kuitoudskrifter fra leverandører m. v. samt at lade teknikerne foretage en fuldstændig vurdering af værket til brug ved den fremtidige regnskabsførelse.

Skrivstovustjóri Eskild Christiansen hefur í landsstýrinum sagt söleiðis frá:

Punktur 2: Eftirlit við goymsluvörum.

- a) Harra Poul Poulsen hevði kontrol við øllum tilfarinum á goymslumi, tá Eskild Christiansen kom til, og eingin fekk tilfar til brúksuttan gjøgnum hann. Nú verður kravd rekvisitið frá viðkomandi montóri til annan av teim monnum, sum hava ábyrgd av goymslumi.
- b) Áðrenn Eskild Christiansen kom í 1948 var einki goymslurókskap. Fyrsta uppteljing av goymslumi var 1. januar 1948. Tað brúka tilfarið varð eftir ætli býtt út á anlegs- og driftskonto, serliga viðvíkjandi telefonfeløgum, men ikki viðvíkjandi størri anleggum t. d. kaðalum og línjum.

Punktur 3: Váttan um útgjaldan.

Eskild Christiansen kunningt vóru rokningarnar ikki váttadar, áðrenn hann kom í 1948, í hvussu er eftir tí í fyrri lá, tá ið hann kom, av rokningum. So skipaði hann fyrri, at allar rokningar viðvíkjandi tí teknisku síðuni blivu váttadar av viðkomandi telefonmeistara.

Punktur 4: Eftirlit við bygdamontörum. (s(eisini pkt. 14).

Frágreiðing J. Christiansen er her ov leyslig. Allaná 1948 hevur verið kravt av montörum á bygd, at teir fyrri hvønn mánaða skulu senda inn frágreiðing fyrri arbeiði sítt og fyrri hvønn dag samman við rokningunum. Tilskilað hvussu nógvar tímar eru farnir til hvørt arbeiði. Hesar frágreiðingar hava so á telefonverkinum ikki fylgt rokningunum, men eru givnar meistaranum, so teir, tá ið teir koma út á bygdirnar, skulu kunna kanna eftir, um arbeiðið er gjørt svarandi til frágreiðingar teirra. Teir váta so rokningarnar út frá frágreiðingunum. Dømi er um, at meistari hevur fumið skeivleika í frágreiðingunum, og rokningarnar hava so verið miðuskrívaðar tilsvandi.

Punktur 5: Arbeidsordrar.

Umhíðing av telefon var send meistaranum, sum so kannaði, um tað var gjørligt, og síðani segði skrivstovuni frá, og tíngu teir høvandi ordrar at gera arbeiði.

Punktur 6: Telefonfretaggingar.

Tað hevur til allar tíðir verið torført at fingið roknskap frá stöðunum, og telefonverkið hevur ikki havt kunnað drivið stöðirnar

tíl betta, attan við að siga teignum upp, tá ið ov gullíð var. Nú hefur verkið líkið allan roknskapin sjálvt.

Punktur 8: Alttandi goirlit yvir telefonlinjurnar.

Eskild Christiansen upplýsir, at tá ið hann kom vóru eingir planir til skjals, ikki so mikið sum eitt kort yvir linjurnar. Roynt var, tá ið hann bleiv stjóri, at fáa fyrst gjørt eitt kort yvir allar linjurnar og ymiskar smáskitsur.

Kort yvir kaðalarnar í Tórshavn vóru ikki til. Kaðalameistarinn visti, hvat ið lagt var niður, men ikki beinleiðis hvussu teir lógu. Eingin planur var á verkinum yvir niðurlögu av kaðalum til automattelefonina. Henda planin gjørdi so Eskild Christiansen saman við tveimum av telefonmeistarunum. Síðan er planurin lagdur fyri skrivstovustjóra Larsen í generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet. Hann íttalaði, at tá ið eingin býarplanur var fylt Tórshavn, og man tí ikki visti, hvat veg býurin fór at vaksa serliga, varð neyðugt at leggja kaðalar allar vegir, og hann góðtók tí ætlanina, tí hugsast skuldi ikki bert um dagin í dag. Hann góðtók eisini tráðtjúkuna. Her er brúkt 0,6 meðan J. Christiansen heldur, at 0,5 hevði verið nokk. Tað skuldi spart okkum um 5,00 kr. pr. m., tað vil siga tilsamans kr. 7.500. — og ikki kr. 28.000. —, sum J. Christiansen fer tað til við at rokna við prísinum í dag. Kaðalarnir til niðurlagging kostaðu tilsamans kr. 38.000. —.

Punktur 9: Óstørstigur arbeiðshúllur.

Kaðalarnir eru lagdir niður eftir somu príncippum, sum brúkt hava verið, bæði meðan H. O. Jacobsen og L. Zachariassen vóru stjórar. Aðrustaðni hava teir brúkt figulsteinar at leggja til verju yvir kaðalarnar, og brúkt avlopssteinar. Teir fingu ikki her, og nýggir vórðu ov dýrir. Nú verða stoyptir cementsteinar, sum eru væl hjiligari, og verða teir lagdir útyvir. Niðurlaggingin hefur ikki gingið fyrri seg frá arbeiðsvogni, men rullan hefur verið sett upp á bukkar, soleiðis sum hefur verið gjørt síðan montör Lange yvirtók leiðsluna. Ein kaðal er niðurlagdur frá vogni, soleiðis at bukkarnir vórðu standandi á vogninum (Hvílanes kaðal), men honum bílar yvirhóvur einki. Tey kaðalstrekki, sum atfinningar hava verið gjørd at, at strekkið: telefonstöðin til gamla kirkjugarð, ein 600 og tveir 100 para kaðalar. Teir liggja allir í somu grøv.

Skóðin, sum er hendur teinum 30 m, sum nú eru harturliknir, er komin, ikki við niðurlaggingina, men í 1951, tá ið gravað varð niður, at leggja ein beinleiðis kaðal frá telefonstöðini til Húsareyn. Tá var L. Zachariassen aftur stjóri og herra Bögeskov tekniskur leiðari. Arbeiðið varð útboðið, og undir uppgravingini eru högg komin í kaðalin, og kaðalarnir hava ligið leysir, og vognar hava koyrt yvir teir og kleint teir flatar.

Kollafjörður: Kaðalar eru lagdir út frá tí ætlan, at stöðin skuldi liggja við kaína úti á Langasandi, meðan hon nú er komin at vera í Ljóðni, og tráðtalið í kaðalumum kundi tí nú verið minni enn tað, sum lagt er. Prísumurin kr. 10.000. — er eisini roknaður eftir núverandi prisi á kaðalum, og ikki eftir tí, sum teir tá vórðu keyptir fyri. Preisurin er farin 250 % upp.

Punktur 11. Kontering og ávísing.

Uppá spurningu, um það í rekenskapaförslunni, áðreun Eskild Christiansen kom til, hefur verið meiri kontrol við kontering og ávísing enn áttaná að hann kom, svarar hann, að einki kontrol var, tá ið hann kom, men sum áður neynt innfœði hann kontrol við arbeiði telefonmontörum, men grannskoðararnir hava ikki verið varuð við hella, av ti at meistararnir hava havt rappfærmar.

Eftirrokning og eftirlitjng hefur verið gjœrd, sum síst av, at meistararnir hava útfunnið feilir í rokningum og uppgerðum frá montörum, og eisini læt ætlingar, sum grannskoðararnir vísa til, eru komnar áttaná eina eftirlitjng ella eftirrokning. Tá Eskild Christiansen kom til telefonina, var lœdur bert kassarokneskapur, og varð tá rekenskapaförslan lœgd um til dupulta bókfœring. Frammanundan var ein rokning ikki bókað fyrr enn tá ið hon varð goldin, og tá ið umlagd varð, var ofta ringt at gera av, hvur ein rokning høvdi heima. Grannskoðarin, sum verið hefur, hevur ongantíð gjœrt allmœlingar viðvíkjandi kontering og ávísing.

Punktur 12. Postkrevjng.

Grannskoðarin hevur ongantíð kravt virðistilgongdarbók.

Punktur 13. Úlgreiðing.

Hesar úlgreiðingar hava ikki verið kravdar hvørki av leiðarinum ella grannskoðarinum.

Punktur 14. Umvœling og rœkt.

Tað er ikki beint, at nakar meistari hevur ávíst lœngjald til synir sínar. Meistari hevur yvirfyri verkinum ásannað rokningar fyri arbeiði; ávístar hava læt verið av Eskild Christiansen, tá ið hann var rekenskapstjóri og samleiðis, tá ið hann var stjóri, og áttaná januar 1951 av L. Zachariassen, sum stjóri. Tá ið stjórin hevur verið burturstaður, hevur bókhaldarin skulu ávíst, men tað sær út sum hella ikki altíð hevur verið gjœrt.

Revisor Lund hevur 1952 yvirfyri Eskild Christiansen gjœrt vart við, at hann hevur misfalað orðið "ásannað" og hildið tað týtt tað sama sum "ávíst".

Viðvíkjandi leigu av lastvogni til telefonverkið er at siga, at hella ikki er alturútleiga, men leiga, ti maðurin átti sjálvur nevnda vogn, sum er ein vœruvognur. Verkið átti ongan vogn, og tað var vœringur fyri telefonverkið at kunna brúka henda vognin, sum einki kostaði at hava standaði klárur til nýtslu, men bert fyri kœring, heldur enn at skulu tilkalla ein lastvogn. Soleiðis spardi tíð, og verkið kundi brúka sínar egnu montörar, sum høvdu kœrkort, og spardi soleiðis pening.

Punktur 15. Porto.

Portumerkið hava altíð verið undir hond hjá teimum, sum hava sent uppkrevjngar út, og portoútreiðslan hevur verið sett á rokningina.

Punktur 16.

Eskild Christiansen veit ikki nættuliga, hvat grannskoðararnir meina við tilkomu og slettu av kortum, tí røkuskapur verður fírdur við telefonfelögunum, sum koma og fara. Takstirnir hava ikki verið broyttir síðan 1. apríl 1918, og tað hevur verið óneyðugt at bókföra dato fyri broytingar á kortini.

Einstakir montørar hava verið seinnir at senda teirra kort inn, men tað er at vóna, at tað verður betur nú. Í onkrum einstakum føri er verkið gjørt kunnugt við nýggjar telefonfelagar út frá røkning frá telegrafstöðini, men tað er, tá ið viðkomandi montørur ikki hevur sent frágreiðing um, at telefon er lögð inn.

Punktur 17. Samtalugjald og gjald fyri telefontelegramm.

Grannskoðarin hevur Eskild Christiansen kunnugt altíð kravið hesar listar sendar sær til eftirteljing, og tað hevur eisini verið í hansara tíð, til tað varð sleðgað nó í 1951. Hann munur málum sendar og kunnar samtalar, sum grannskoðararnir hava funnið fram á í einstökum førum, kann jú koma av, at ein samtala er bókförd á kladduna á sendarastöðini, men ikki gjøgnumförd, og er tí ikki komin á listan yvir sendar samtalar á stöðini. Kvastur er, um vinningur av eini fíggjari kontrol á hesum føri loysir seg. K. T. A. S. fær ikki savorðna kontrol, og telefonverkið ger nú roynd at vita um útreiðslurnar til kontrol er minni enn vinningurin ella meira. Tvær gentur síta stútt við hesi kontrol við lóu yvir L100 kr. um mánaðin tilsaman. Tað skulu nógvir samtalar til fyri at víga upp inni í hesum peningi.

Punktur 18. Bókföring.

Hesum viðvíkjandi verður bókhaldarin at greiða frá, og Eskild Christiansen verður spurður undir punkti 25 um hansara viðurskipti á telefonverkinum, 1) áðrenn hann varð stjóri, 2) meðan hann var stjóri og 3) eftir tað.

Punktur 19. Eftirlit við kvittan fyri goldnum pening.

Eskild Christiansen sigur, at áðrenn hann kom, vórðu allar røkingar, áðrenn tær fóru út, skrivaðar í eina bók, hvønn mánaða fyri seg, og á hann látt fekst ongantíð yvirtil yvir, hvat hvør felagi skyldaði sær. Hann innfördi so kontrolkort fyri hvønn telefonfelaga. Á kortið var so fyri hvønn felaga debiterað, tá ið røkning fór út og krediterað, tá ið peningur kom inn. Fyri annan pening, sum kom við postgjaldi, vórðu postkuponirnar goymdar sum skjal, meðan peningurir samantaldur fírdur undir einum í kassabókina. Hvør felagi, sum goldið hevði, fekk síðani viðmerking á kortið, og peningur goldin beinleiðis til kassan var bókfördur á inntøkuskjal fyri hvønn dag, og hann samlaði peningurin fírdur í kassabókina. Kontrolkortini vórðu so krediterað eftir inntøkuskjalinum.

Skipanin, sum hann núverandi grannskoðarin hevur kravið, er, at hvør einstak inngjalding verður fírdur í kassabókina, men sjálvandi mugu grannskoðararnir hava allar postkuponirnar til eftirteljing, sum higar til.

Av teimum kr. 6.000, í Tórshavn skyldaði Drottning Alexandrines hospítal og bróstsjúkrahúsið gott kr. 3.000.

Viðvíkjandi eftirstöðunum í Vági, so hefur telefonverkið javnan hesi árin kravt skuldnar goldna, og eisini gjørt sóknarstýcið í Vági vart við, at her innfókur, sum henda stöð gav, ikki vóru nóg stórar til, at viðkomandi kundi halda so nógv fólk, sum neyðugt var, uttan at komman hjálpti til. Hetta er tó ikki komið í lag, og á tann hátt eru eftirstöðurnar komnar. Roknað verður við, at um 2/3 av peninginum gengur inn aftur av skuldini.

Punkt 21. Skuld áttoldin í árabís.

I august 1947, tá ið Eskild Christiansen kom til telefonverkið, var útistandandi hjá telefonfelagum okkurt um kr. 200.000,-, og hjá stöðum nakað tað sama, Eskild Christiansen varð biðin um at geva ley røttu töluni fyri 1947, 1948, 1949 og dagin, tá ið seinasta grannskoðanin endaði.

Umframt hefur skrivstovustjóri Eskild Christiansen givið hesa skrivligu frágreiðing:

Eftir áheitan frá landsstýrinum gevi eg undirritaði Eskild Christiansen, við hesum eina sluttu frágreiðing um viðurskiftini við Telefonverk Føroya Løgtings.

I) tá eg var settur sum skrivstovustjóri, II) meðan eg var settur sum fyrribils telefonstjóri, og III) tá eg aftur tók við sum skrivstovustjóri.

I) Tann 1. august 1947 varð eg settur sum skrivstovustjóri við Telefonverk Føroya Løgtings, við arbeiðsreglum ásettum av telefonnevndini. (Viðlagda skjal A.). Tann fyrsta mánaðin mátti eg brúka til at spyrja meg fyri i. og at finna út av hvussu verkið var skipað og hvat, ið kundi gerast fyrst og fremst fyri a) at fáa útskrivað rokningar og krevja tær inn, at skípa samtalaroknskapin fyri Tórshavnar og Klakksvíkar stöð og útskrivan av rokningum fyri telegrafin soleiðis, at rokningar fyri ein mánað kundu innkrevjast tann fylgjandi mánaðan, b) at fáa skil á roknskapinum hjá bygðastöðunum og krevja eftirstöður inn, c) at gera roknskapin, ið bert var ein kassaroknskapur, meira líðarhóskandi, d) at fáa allar rokningar frá verksmiðjum viðvíkjandi umvölan og nýbyggjan gjølla útfyllar, og ásamadar av telefonmeisterarum. Á telefonverksskrivstovu vóru 1 bókhaldari og 15 skrivstovugentur. Av teimum 15 skrivstovugentum arbeiðdu: 2 við telegramroknskap, 2 við nummarkall og telegram, 3 við roknskapin frá bygðastöðum og 8 við samtalarokningar fyri Tórshavn.

Viðvíkjandi a): Útskriving og innkrevjan av telegramrokningum frá telegrafinum var 5 mánaðar í afturhond, og rokningum fyri samtalar í Tórshavn 7 mánaðar í afturhond. Útistandandi peningar fyri hetta var kr. 196.783,42 pr. 31/8 1947.

Tað, ið seinkaði útskriving av samtalarokningum í Havn, var nógv orsakað av, at allar samtalar vóru á stöðini skrivaðar á lista so hvørt, sum tær komu inn, og fyri hvørja rokning, ið skuldi skrivaast, mátti bláast gjøgnum allar listarnar. Hetta varð umskipað soleiðis, at stöðin skrivaði hvørja samtalu á ein seðil. Tá samtalan var avgreidd, var seðilin givin til eina skrivstovugentu, ið fórðir hann inn á ein lista. Henda skrivstovugentan varð sett við avgreiðstulókuna á stöðini. Við at síla við lókuna og skriva, loysti hon eisini tað einu

gentuna við bygðaborðið av, ið áðrenn hetta mátti fara frá borðinum, hvørja ferð onkur kom til lúkna, og var hon nógv larnað í sínum arbeiði av hesum. Tá avgreiðstíðin var úti, var listin taldur saman fyri seg og seðlarnir fýri seg. Töluni vórðu samanliknaði, og vóru ley eins, var listin og seðlarnir givnir til skrivstovuna næsta dag. Har vórðu settar 2 skrivstovugentur at finna fram seðlarnar fyri hvønn felaga, telja teir saman og føra talið inn á ein lista, har felagarnir vóru skrivaðir upp í nummarað. Listin hevði 31 teigar, ein fyri hvønn dag í mánaðanum, og ein summateig. Tá lólini vóru uppførd, var teigurin fyri tann dagin samantaldur og summi samanliknaður við summi á listanum frá stöðini. Seðlarnir vóru so settir í eitt "kaftotek" og ikki røddir aftur, fyrren mánaðin var úti. Tá allir teigarnir fyri mánaðan vóru útfylltir, varð samantalið fyri hvønn felaga og talið ført út í summateigin. Summateigurin mátti vera eins við teir 31 dagsummurnar samantaldar. Summan fyri hvønn felaga var so skrivað á rokning og seðlarnir heftir við. Hvør felagi fekk eitt kontokort, har allar rokningar vóru debiteraðar, og tá rokningin var goldin — krediterað. Hesin arbeiðsháttur varð byrjaður 1. september 1917, og rokningarnar fyri september vórðu sendar út miðjan oktober. Tað arbeiði, ið 8 gentur vóru 7 mánaðar í afturhond við, avgreiddu 3 gentur frá mánað til mánað, 2 við seðlar og rokningar, 1 við at debitera og kreditera. Arbeiðið við seðlarnar fyri telegramm til útlheimin og til og frá Suðuroy var skipað á sama hátt við 2 skrivstovugentum. Tann sama gentan, ið debiteraði og krediteraði samtalarokningarnar gjørdi eisini hetta arbeiði viðvíkjandi telegrammrokningum og felagagjaldið. Viðvíkjandi samtalarokningum í Klakksvík, varð sama skipan sum í Tórshavn gjørd. Fyri samtalar í Tórshavn og telegramm frá øllum bygðum í 1 mánaðar september — december 1917 — 31.3 1918 vóru rokningar bókaðar fyri kr. 251.564,27. Hesar var inngoldið pr. 31/12 1917 kr. 157.923,68 meðan rokningarnar fyri november, ið vórðu útsendar 23/12 og fyri december, ið vórðu útsendar miðjan januar kr. 86.753,12 og fyri effirstöðunum fyri sept. — oktober og felagsgjaldið vóru goldnar í januar — februar 1918.

Samstundis sum omanfyrinevnda arbeiði gekk fram, vóru 1 skrivstovugentur settar til at skriva rokningar og innkrevja hjá felögum effirstöðurnar pr. 31/8 1917 kr. 196.783,42. Pr. 31/12 1917 vóru av hesum effirstöðum — kr. 61.691,11 vórðu útsendar fyrst í 1918, og alt inngoldið uttan kr. 7.603,17, ið mátti avskrivas.

Viðvíkjandi b): Bygdastöðurnar høvdu ikki ley 3 seinastu áriní fingið kontoútskriftir, so tær flestu av teimum vóru ikki greiðar yvir, hvat tær skyldu. Í fleiri førum — har stöðin hevði skift fyrirstöðumann — var kontoín hjá tí gamla stöðini ikki avsluttað, men førd víðari, sum eini var hent, tá nýggjur maður tók við. Hetta varð ikki upplýst fyren seinast í 1917, tá allar stöðir høvdu fingið kontoútskriftir og tær stöðir, ið vóru kravdar fyri annars skuld, gjørdur var við tað. Tann gamla skuldin mátti so skiljast frá, og í nøkrum førum var skuldin so gomul, at hon ikki kundi fáast goldin, uttan viðkomandi feivilliga gekk við til tað. Av effirstöðum hjá bygðastöðum pr. 31/8 1917 kr. 101.931,19 var inngoldið pr. 31/12 1917 kr. 67.078,87.

Soleiðis var av effirstöðum pr. 31/8 1917 hjá felögum og bygða-

slöðum kr. 298.717,61, pr. 31/12 1917 innkrævt kr. 202.170,88 samstundis sum av útsendum rokningum fyrri samtalar, telegramum og felagagjald frá september 1917 kr. 167.810,79 - pr. 31/12 1917 kr. 157.923,68 vóru inngoldnar.

Viðvíkjandi c): Roknskapurin var ein kassaroknskapur við eini kassajournal, har inn- og útgjöld vóru førd, eina bók fyrri bygðastöðir og annars bókur og listar fyrri samtalar, telegramu og felagagjald-rokningar, við hvørjum mánaða førdum fyrri seg. Eingin konto var førd fyrri hvønn felaga, so ein kundi ikki síggja, hvat hvør felagi skyldaði. Eingin konto-kurant var fyrri ognarar; rokningar og fakturur vóru ikki bókaðar, fyrr enn tær vóru goldnar, lá tær vóru bókaðar í kassajournalina. Til dómis var eftir skeivum frá ognarum í úrheiminum, ið kravdu pening, lunnid fram á fakturur, sum ikki vóru bókaðir, til ialt kr. 14.000. Telefonverkið mátti hesum viðvíkjandi venda sær til telefonnevndina, ið tann 9. september 1917 á Føroya Løgtingi legði fram ólil um, at tíkið var upp lán kr. 11.000. í Færø Amts Sparekasse at rinda hesa skuld. Hetta varð samtykt 12/9 1917.

Tilfarsroknskapur var eingin. Tá rokning fyrri tilfar var goldin, var hon førd undir umvölingskonto. Bókhaldarin var eisini kassameistari. Allar kontoir vóru hildnar opnar, soleiðis at til dómis peningur fyrri samtalar o. a. í einum farnum ári, ið kom inn í fyrra parti av fylgjandi ári, varð bókaður sum innkomín í tí farna árinum. Av hesari orsök kom ein ársroknskapur allíð at vísa minni effirstöðu enn tað veruliga var; sum til dómis tað bókhaldið, ið telefonverkið aftaná 1/10 1947 fór yvir til at brúka, við hvørt árslok hevur víst. Sum til dómis viðvíkjandi öllum listum frá bygðastöðum fyrri seinru helvt av einum farnum ári, ið koma inn í fyrsta ársfjórðingi av fylgjandi ári. Hesir listar verða bókaðir pr. 31/12 í tí farna árinum, meðan peningurin, ið oftast fylgir við teimum, verður bókaður tann dagin í tí nýggja árinum, hann verður inngoldin. Roknskapurin víl soleiðis vísa eina nóg so stóra effirstöðu hjá telefonstöðum og felögum við árslok, tó at hesin peningur aloftast er inngoldin fyrst í tí nýggja árinum.

Tað, sum fyrst var at gera viðvíkjandi roknskapinum, var at skilja samdur arbeiðið sum bókhaldari og kassameistari. Ein av skrivstovugentunum varð sett sum kassameistari. Bókhaldarin varð so settur til at gera roknskapin fyrri 1916 lidnan, og lá hetta arbeiðið var gjørt - so at fara undir at gera roknskapin fyrri 1917 lidnan. Hetta arbeiði var bókhaldarin liðugur við á Ólavsøku 1918. Frá 1/10 1917 varð byrjað við dupultum bókhaldi við kassajournal, har öll inn- og útgjöld, allar rokningar og fakturur beinanvegin varð bókað. Allar tær kontoir, ið telefonverkið hevði brúk fyrri vórðu gjørd. Fyrri úttan var so ein kontokurant fyrri ognarar og ein fyrri telefonstöðir. Síðan var gjørt kontokartotek fyrri felagar og hövuðsbók. Ein skrivstovugenta varð sett til at føra hesar bókur, inntil bókhaldarin var liðugur við tann gamla roknskapin. Í januar 1918 var all tilfar á goymslu upptalt og vírdismett (kr. 21.145,80). Í 1918 var keypt fyrri kr. 127.010,01; í 1919 fyrri 311.792,50 og í 1950 fyrri 295.521,11. Tilfarskonto var so góðskrivað fyrri tað tilfar, ið var nýtt til nýbyggjan og umvöling.

Viðvíkjandi d): Inntil september 1917 hövdu, so at siga allar rokningar frá telefonmontörum verið goldnar uttan at kannað var, hvat arbeiði var gjørt fyrri peningin. Tær flesta rokningar vóru førdar

upp á umvölingsskottina. Landið var býtt í 3 ökir við einum meistara fyrir hvørt. Frá 1. september 1947 var henda skipan gjörd, viðvikjandi rokningum frá telefonmontörum: Ein uppgerð fyrir hvönn dag, ið segði hvussu nógvur tímar montörurín hevði arbeitt, hvat hann hevði arbeitt við — og hvussu nógvu tíð hvørt arbeiddi hevði tikið, saman við eini rokning fyrir umvölan o. l. og einari fyrir nýbyggjan, skuldi hvönn mánaða sendast til meistarin fyrir ökinum, har montörurín arbeiddi. Meistarín ásaðaði so rokningina tá hann hevði samanlíknad hana við uppgerð og funnið hana rætta. Meistarín het so rokningina til skrivstovustjóran, ið ávísti hana, og lét hana so til kassameistarín til at gjalda. Uppgerð frá montörinum goymdi meistarín, so at hann, tá hann fór út um ökið til eftirsýni, kundi kanna um tað arbeiddi, ið var uppgivið sum gjört, var útfört. Við tað, at granskoðarin við telefonverkið ongantíð hevur biðið um at hesar uppgerðir skuldu fylgja við roknskapinum, er hetta ikki gjört. Hesar uppgerðir goyma meistararnir.

Deils II eg fegin so vítt gjörlígt vildi verða inni í öllum verkínum viðvikjandi, og deils II eg, við tað at telefonverkstjórin, tá hann var upptikin av öðrum arbeidum, hað meg taka mæ av tekniskum og öðrum spurningum, ið lógu uttanfyri tað roknskaparlíga, tá at hetta ikki var álagt mær eftir arbeidsreglunum. Fór eg undir, so at siga heinanvegin tá eg var settur við verkið, at seta meg inn í tey teknisku viðurskiiftini, deils við at spyrja meg fyrir hjá teimum 3 telefonmeistarunum, ið so at siga vóru uppvaksnir saman við verkínum, og deils við at lesa mæ kunnleika til, so at eg í hvørt fall kundi fylgja við í tekniskum spurningum.

II) Tá telefonstjórin harra Louis Zachariassen frá 1/1 1948 gjörðist limur av Føroya Landsstýri, var eg av landsstýrinum biðin um at átaka mæ starvið sum telefonverkstjóri. Eg gjörði varð við, at tað tekniski kunnleiki eg hevði fingið mæ í teir 8 mánaðar, síðan eg var settur við telefonverkið, ikki var so stóru, men við tað at landstýrið ikki kundi fáa annan mann, vildi eg átaka mæ starvið. Eg raknaði við at kunna fáa stuðul frá teimum 3 telefonmeistarunum, og í hesum var eg ikki vónbrotin. Í tey trý árin, eg var fyrribils telefonverkstjóri, vóru nógvir spurningar at loysa og nógv — stórri og minni — arbeiddir at gera, og í öllum fekk eg frá meistarunum allan tað stuðul, teir vóru fórir fyrir at geva. Sum tíðin gekk, kom eg eisini betri inn í arbeiddi. Við tað at eingin skrivstovustjóri varð settur í mítt stað, mátti eg eisini rökja hetta starv, men tað umleggjan av roknskaparhaldinum o. l. eg hevði sett mæ fyrir at umleggja — og ið ikki var meira enn hátyggjört — mátti slöðga, og tað, ið lígatið var gjört, kundi het haldast við líka. Sum áður nevnt, var lítið og ríki av tilfari á goymslu, tá upptalt var. Nógvar umsóknir um telefon vóru frá öllum landinum, og teir flestu av teimum gamlar. Í fleiri av teimum stóru byggdum vóru borðini ov lítil og máttu útskiiftast, og í Tórshavn vóru öll borðini full. Her var í 1947 avgjört, at byggja heilautomatiska telefonstöð, og í marts 1948 var keypisáttmáli millum telefonverkið og L. M. Eriessen í Stockholm undirskrivaður. Eftir áttmálanum skuldi tað heilautomatiska stöðin verða liðug monterað til 1/1 1952, ikki seinri enn til 1/7 1952. At bíða í 4 ár ið nýggjar telefonir kundu leggjast inn í Tórshavn var ov lóng tíð. Nýggi borð og apparatir máttu tí keypast til

Tórshavn, og lær stóru bygðirnar. Nógvar av millumbygðalínjurnar vóru ringar og máttu útskiðlast, og nýggjar línjur máttu leggjast, fyri at fáa fleiri samtalar avgreiddar. Hí biðitíðin fyri samtalar var all ov long. Hetta var orsakað av, deils tí ov fáar línjur vóru, og deils tí fleiri stöðir lógu eftir somu línju. Hetta seinnu kundi hjálpast uppá við at leggja smærri stöðir saman, og har smærri stöðir lógu nær einari störru, at leggja lær undir hana. Eingin stáltráður fannst á grynshu, og tað sýntist ógvuliga tørført at fáa hendur á okrun, tí stál um allan heiminn var brúkt í stórum, at byggja uppastur tað, ið farið var undir bardaganum. Eg fór tí í juli 1918 til Onglands við einum trolara, fyri at fáa útvega tilfar; stáltráð, bórð og apparatir til stöðina í Tórshavn og Tvöroyri. Tað eydnaðist hjá Eteleo í London at fáa apparatir og bórð til Tórshavn og Tvöroyri og aftaná at hava vítjað nóg störru stálfeløg uttan útslit at enda at fáa 10 tons av stáltráð frá felagnum G. E. Ferrier, Radiotólini, ið nýtt vóru á stöðunum Tórshavn, Nólsoy, Koltur, Sandi, Dímun, Skúvoy, Fugloy og Viðareidi, vóru gomul og ikki tíðarhóskandi, bert telegramm ella samtala heinleiðis frá sendara kundi avgreiddast. Fyri at bóta um hella vóru nýggj radiotól keypt og sett upp í staðin fyri tey gomlu. Radiostöðin á Viðareidi var niðurlögð og radiotól sett upp í Klakksvík í staðin fyri, so at Fugloy kundi losa heinleiðis við Klakksvík. Henda stöð kundi fá allíð, um línjurnar um Kallsoyargalvín vóru avbrotnar, tá skalvi leyp, koma í samband við radiostöðina í Tórshavn. Skipað var soleiðis at radiostöðirnar í Tórshavn, Klakksvík og á Sandi kundu stillast saman við telefonlínjurnar, so radiostöðirnar kundu losa við aðrar telefonstöðir og felagar. Higar-til høvdu lær smærri radiostöðirnar bert kunnað kallað høvuðstöðirnar Tórshavn, Sand og Viðareidi upp til vissar tíðir. Nú vóru vaktmót-takarar settir upp í Tórshavn, Klakksvík og á Sandi so hinar stöðirnar allíð kundu kalla lær um neyðugt. Tá tað visti seg, at lær nýggja radiostöðin í Tórshavn høyrdist langt til havs, kallaðu skip ofta á lær og bóðu um telefonsamtalar. Hetta var ló ikki lógligt, tí all skipshemast skuldi avgreiddast av Tórshavn radio, ið ikki kundi stillast saman við telefonlínjurnar. Telefonverkið vendi sær tí til landsstýrið um at út-vega løyvi til at skip kundu fáa telefonsamtalar við land gjøgnum verksins radiostöð í Tórshavn. Landsstýrið hevði einki ímóti hesum, men telefonverkið mátti sjálvt um tað vildi álaka sær hesa tenastu, søkja "Generaldirektoratet for Post og Telegrafvesenet" um løyvi. Hetta gjørdi telefonverkið og fekk løyvið. Frá summariðnum 1919 tá henda tenasta var byrjað og árið 1920 út, var hon mikið brúkt og gekk væl. Radiostöðin í Skúvoy var ikki ríðskíff, tí sóknarstýrið har ikki vildi syrgja fyri hól til motorin, ið var neyðugur til dríftina. Tá lær heilautomatiska stöðin var umbíðin í Svøríki, var eingin ætlan gjørd fyri at úlbyggja kaðalnetið í Tórshavn. Stöðin skuldi í fyrstu sýftu kunna hava 1500 felagne, men kundi víðkast til 1000. Í Tórshavn vóru bert 1100 kaðallínjur, so neyðugt var at gera eina ætlan fyri kaðalar, í fyrstu sýftu høvuðskaðalar og at fáa biðitíð um teir, tí leverings tíðin var long. Ringt var at siga, hvussu fólk fór at byggja í Tórshavn í fíam tíðini, tí eingin býplanur var. Neyðugt var eisini ikki at leggja ov lítið niður, tí bæði í 1928 og 1938, tá kaðalar vóru lagdir niður, visti tað seg skjótt aftaná, at ov lítið var, og at leggja kaðalar 10 hvørt ár var ov dýrt. Tá ætlanin fyri høvuðskaðalar í Tórshavn var gjørd,

spardi og stjóran fyri 2 teknisku skrivstovnum í "Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet" K. E. Larsen, ið hevði við kaðalar at gera har, um hann ætlan, ið var gjörd, var hóskandi. Hann helt at annarsleiddis kundi ikki gerast, tá ein ikki visti hvussu býurin fór at vaksna, og ljúgdina av tráðnum 0,6 mm helt hann verða góða. Hesir kaðalar kostaðu, tá teir vóru niðurlagdir 10.000 kr., og var tað 2200 dupultar linjur út frá stöðini. Í dag vildi hesir kaðalar kostað tað dupulta, so mikið er prísurin farið upp. Um várið 1949 fóru nógvir linjur og steyrar av klaka, serstakliga í Tórshavn, har 160 telefonir vóru avbrótnar. Allir steyrar millum Tórshavn og Hørvík fóru. At byggja hesar linjur upp aftur vildi illaloysa seg, tí í hvørtfall helvtin av vegnum var neyðugt seinri at leggja felagakaðalar. Fyri at fáa sambandið við Eysturoyina aftur í lag skjótast, var ein fyribils kaðal lagdur oman á jörð. Ein ætlan var gjörd, og síðan farið undir at grava kaðalgrøv frá Hvítanes til Tórshavn. Við tað at Det Store Nordiske Telegraf-Selskab ætlaði at leggja kaðal frá Tórshavn til Hvítanes og so hugaði frá hava samband við Íslands og Hetlands kaðalarnar, kom hetta felagið og telefonverkið ásamt um at leggja telegraf- og telefonkaðalarnar í somu grøv og verða helvt um útreiðsturnar. Nógv spreinging var á vegnum, og útreiðsturnar fyri hesa 1 km langa kaðalgrøv vóru 72.000 kr., men við hesum samarbeiði slapp hvørt felag við kr. 36.000.

Í árinum 1948-1950 vóru fyrirtættir hesir kaðalar Tórshavn-Hvítanes og kaðalar innanhýggja í Tórshavn eisini kaðalar niðurlagdir innanhýggja á Strondum, í Saltangará, Fuglafirði, á Sandi og fyri at kunna leggja stöðir saman, millum Hvalvík og Streymnes, Norðagötu og Syðrugötu, Tøllir og Nes, Tórnes, Oysareingir, og Sigmarbø og Frøðba-Tvøroyri.

Í 1947 hevði Føroya Løgting viðtikið, at kaðal skuldi leggjast frá Tórshavn gjøgnum Eysturoy til Klakksvík, og vóru hesir kaðalar mettir til at koma at kosta kr. 120.000. Tá teir vóru niðurlagdir, telefonverkstjórin hevði hjá Nordisk Kabel- og Traadfabriker í København, biðið um kraruperaðar kaðalar til hetta brúk. Aftaná hann var valdur sum limur í landsstýrinum, kom skriv frá N. K. T., at teir ikki kundu levera hesar kaðalar fyrren einaferð í 1952. Ó vanligu gjördu teir ikki kraruperaðar kaðalar meira og tann síðleium jarntráðnum, ið var neyðugur til hetta, kundi ikki útvegast uttan frá Amerika og hetta fyrst einaferð í 1951. Teir høvdu, at betri vildi verið at nýtt papiniseraðar kaðalar, ið øll onnur telefonfeløg nýttu, ella kaðalar við 1-1,5 mm ljúgd. Hesir seinru kaðalarir vildu té koma at kosta yvir 500.000 kr. í H. København. Var so hartil roknað við í minsta lagi 200.000 kr. til niðurlaggingar, vildi tann ætlanin Føroya Løgting var gingið við til als ikki hildið stik. Hetta kundi telefonverkið tí ikki tilláta stera. Eg segði harra Louis Zachariassen, landsstýrismanni, frá, at tað var ikki gjørligt at fáa kraruperaðar kaðalar fyrren í 1952, men fyrislóg at keypa papiniseraðar kaðalar, istaðin, men landsstýrismaðurin vildi hava kraruperaðar kaðalar, so hetta mál mátti fyribils standa. Hetta var ikki gott, tí serstakliga Klakksvík og hinir bygdirnar í Norðoyum vóru illa staddir við hert eina beinleiðis linju til Tórshavn. Í 1947 hevði Løgtingið eisini viðtikið at royndir við ultrastuttbylgju-radio

skuldi gerast millum Tórshavn og Suðuroy, fyri at fáa at víta um ikki telefonsamband kundi fáast í lag millum Suðuroy og hinar oyggjarnar. Í august 1948 komu verkfrøðingar frá felagnum M. P. Pedersen, København, higar, og samau við fólk frá telefonverkinum vóru nógvar royndir gjørdar og prógvaðu hetta, at eitt samband var gjørligt. Í januar 1949 var kaðalin millum Hestoy og Sandoy slitin, og tá hann var kannaður visti tað seg, at hann ikki kundi brúkast meira. Hesin kaðal, ið var lagdur í 1945, hevði kostað telefonverkinum um 10.000 kr. at keypa og halda við ílka í tey 3 árin, hann var í brúki. Tá kaðalin fór, visti hann radiosendarin, ið var uppsettur í 1948, seg hendir, tí gjøgnum hann kundi Sandoy koma í samband við Tórshavn, og soleiðis ikki liggja heilt luttur telefonliga.

Tá stjórin fyri telegrafstøðini her vegna felagið "Stornu" vendi sær til telefonverkið um at fáa gjørt nakrar royndir til Suðuroy við ultrastutthylgjuradiotólum, hella felag átti, vórðu eisini royndir gjørdar millum Tórshavn og Sandoy og visti tað seg, at gott samband kundi fáast í lag frá støðini á Sandi. Tá seinri felagið "Marconi" eisini bað um loyvi at vísa síni ultrastutthylgjuradiotól, lat telefonverkið teir eisini gera royndir millum Klakksvík og Tórshavn. Hetta eydnaðist eisini væl. Telefonverkið setti so fram uppskot um ístaðin fyri at leggja kaðal Tórshavn-Fýsturoy-Klakksvík, sum longu í 1949, hevði komið at kostað einar 300.000 kr. meira, enn ætlanin lögð fyri lögtingið í 1947. - at lata gera ultrastutthylgjuradiosamband við fleiri lósum millum Klakksvík og Tórshavn og so við og við at úthyggja telefonnetið í Fýsturoy fyri seg. Líkaleiðis at gera eitt ultrastutthylgjuradiosamband við Sandoy, ístaðin fyri at leggja nýggjan kaðal frá Hestoy til Skopunar. Sambandið skuldi so gerast millum Tórshavn og Sandi, ið var miðpunktin á oyri. Fyri at bjóta um telefonviðurskiptini á Sandoy, lat telefonverkið gera eina linju affrat tí, ið var millum Skopun og Sandi, og eina linju millum Húsavík og Sandi. Fyrr var bert ein linja Dal-Húsavík-Skálavík-Sandur. Áðrenn hesar báðar linjur vóru gjørdar og Sandur miðstöð, kundi tá Dal talaði við Tórshavn gjøgnum kaðalin frá Skopun, bert Skarvanes samstundis tala við Sandi, annars vóru eingir aðrir samtalamøguleikar bygdanna millum; nú kundi avgerðast 4 millumbygdasamtalar afturat. Í juni 1950 var eg av landsstýrinum sendur til København fyri at royna at fáa í lag eitt lán frá Det Store Nordiske Telegraf-Selskab, til úthyggjan av verkinum. Hetta var neyðugt fyri at kunna keypa fólkur til tey 3 ultrastutthylgjuradiosambandið, byggja hús á Húsareyni, Brúmskarði og ímælla og keypa hús í stöð á Nakki í Suðuroy, byggja motorhús á Sandi, keypa og leggja niður telefonkaðalar og byggja el-linjur Froðha-Nakk, Húsareyn-Tórshavn, Klakksvík-Brúmskarð. Neyðugt var eisini at fáa pening til byggjan av telefonhúsi í Tórshavn til tað nýggja heilantunatstöðina. Sameiðingarnar endaðu við, at telefonverkið fekk eitt lán 1.000.000 kr. avdráttarfrítt í 2 ár, og síðan at afturrinda í 10 ár. Rentan var 4% og skuldi ikki rokust av øllum láninum við tað sama, men eftirløndini sum telefonverkið nýtti peningin.

Nýggjar millumbygðalinjur vóru gjørdar millum Hvallvík-Saksun, Hvallvík-Húsavík, Skopun-Sandi, Sand-Húsavík, Vágur-Tvöroyri, Vágur-Porkeri, Óravík-Tvöroyri. Fyriruttu vóru vekslarar skiftir út á minni støðum. Í árinum 1948-1949-1950 vóru 160 nýggir felagar

gjördir og 652 apparat sett upp. Hetta gevur 153 felagar og 217 apparat í miðaltal um árið. Í árinum 1939-1947 gjörði telefonverkið 604 felagar og setti upp 612 apparatir, hetta gevur í miðaltal um árið 67 felagar og 71 apparatir. Viðlagda talva (skjal B.) vísir felagar, apparatir, inntöku og útreiðslur, og uttanbýggja samtalur í árinum 1939-1950.

III) Við reglugerð nr. 28, 28. februar 1950 hevði landsstýrismaður Louis Zachariassen broytt arbeiðsreglurnar fyri telefonverkið soleiðis, at skrivstovustjórin, id eftir arbeiðsregluni gjörd av telefonnevudinum í 1917 stóð Føroya Lögtingi tilsvars, nú stóð undir telefonverksstjóranum, id hevði alla ábyrgdina. Tá harra Louis Zachariassen í januar 1951 aftur tók við starvinum sum telefonverksstjóri, tók hann alla leiðsluna og hevði tað minnst møguliga samarbeiði við meg, men við bókhaldarin istaðin. Allir spurningar, telefonverksstjóri ikki kundi finna út av vóru sendir til landsstýrið, id síðan vendi sær til mín. Eitt dømi um hetta er skriv frá landsstýrinum J. 1951 No. XV-325 dagfest 22. 8. 1951 til telefonverkið, har landsstýrið svarar skriv frá telefonverksstjóranum dagfest 10/8 1951, aftaná at hava biðið skrivstovustjórann um frágreiðing, og í sama skrivi krevur, at sjálvt um telefonverksstjórin eftir reglugerð dagfest 28. 2. 1950 hevur ábyrgdina, má hann samarbeiða við skrivstovustjórann, so landsstýrið ikki skal noyðast at leita sær uppbrøv. Aftaná 1. oktober 1951 hevur tað hesta samarbeiði verið í øllum spurningum telefonverkinum viðvíkjandi míllum luttíðum fyribils setta telefonverksstjóran og skrivstovustjórann.

Punkt 11. Kontoring og úvísing.

Bókhaldari J. Samuelsen hevur verið við Telefonverkið síðan 1. apríl 1913 og fekk kassan og bókhaldið. Frammanundan hevði ein av gentunum kassan og stjórin bókførsluna. Har var kassajournal, sum viðkomandi genta fórði, og stjórin setti so røknskapin upp. Røknungar, sum komu inn, vóru kannaðar av meistaranum, sum tá vórðu kallaðir formenn, og síðani áteknadar av stjóranum. Eingin fäst regla var fyri, at stjórin skuldi hava átekið røkningina. Meistararnir hava av og á funni feilir í røkningunum, sum so eru rættaðir. Tær fáu rættingar, sum gjörðar hava verið, eru so annaðhvørt út frá til sum meistararnir hava útfurnið, ella einkult, sum bókhaldarin hevur konstatera, hevur verið galin.

Punkt 14. Umvæling og røkt.

Bókhaldarin hevur einki havt við arbeiðsrapportirnar ella slíkt at gera. Tá id hann hevur fingið røkningina frá kassanum, hevur hann bert havt at bókført hana.

Punkt 22. Javnförsla av reskontro við hövuðsbókina.

Tá id bókhaldið varð umlagd í 1917 var byrjað við kassabók, kassajournal, kontokurant-konto og reskontro, og hesar bókur fórði so ein av gentunum, meðan bókhaldarin gjörði tað gamla røknskaplið á jour, sum hann var liðugur við í 1848. Tá var so eisini förd hövuðsbók, og tá vísir tað seg at vera munur millum tað sum hövuðsbókin tá kemur at vísa og reskontroina. Bókhaldarin noyðdist at reskonstruera alla kassajournalina í 1948, men tað kom kortini ikki heilt at svara til

hövuðsbókina. Bókfóringin vísir her einki tap fyri telefonvekkid av tí, at reskontroin vísir kr. 8.600.-- meira enn hövuðsbókin.

Telefonvæksstjóri Sandorff svarar til útsat spurningar:

Eskild Christiansen sum røknskaparleiðari:

Sandorff: Efter det jeg har set til Christiansens udførelse af sit arbejde efter anlægningen, mener jeg, at han fuldt forsvareligt vil kunne lede arbejdet efter de lagte rammer. Han har vist en betydelig tiltagende interesse i løbet af det her aar.

1. Eftirlit við bygdamontörum:

Ingeniör Sandorff har paa flere stationer og arbejdspladser undersøkt det udførte arbejde, ligeledes har herr Lange og brødrene Poulsen inspiceret de udførte arbejder.

2. Óstórsligur arbeiðsháttar:

Sandorff: Miseren af kabellrud eller vand i kælderne har været udelukkende paa strækningen Stationen til Gamle kirkegaard og tæt ved Landbrugsraadet . . . Kablerne blev nedlagt 1949. Til kirkegaarden opgravet 1951 paa grund af nedlæggning af kabel til Búsareyn i 1952 er der igen gravet paa denne strækning, hvor der ved maaling blev konstateret vand i kablerne (11-12 steder). Det undrer mig, at man ikke har splejset en 30 par kabel til enden af den ene 300 par kabel ved kirkegaarden, i stedet for at lægge denne lige fra stationen .

Hvis kablerne er trukket ud med vogn, kan der være sket nogen skade paa dem, men det er ikke det, der har forårsaget vand i det og huller i dem, det er tydeligt nok sket ved opgravningen ved lug fra hakker. Pejlen ved kablet ved Landbrugsraadet, der ligesom de to kabler til kirkegaarden endte blindt i begge ender, saa det var ikke muligt at føre kontrol med dem, var at den øverste ende løb over jorden inde paa en mands ejendom, og da hans gentagne opfordringer til telefonværket om at lade den nedgravet ikke blev imødekommet, buggede han det over. Dette kabel viste sig ved opgravningen at være uden huller eller skade af nogen art anden end den vold, det havde været udsat for, hvilket kunne tyde paa, at de fremkomne huller og vandskader paa de to andre samtidig nedlagte kabler, er kommet senere. Ellers har hele kabelnedlægningen dog ikke været efter de principper, som man almindeligvis følger, graven ikke dyb nok, ofte for smal og ikke stukket ud efter rette linjer.

Punktur 2. Eftirlit við goymsluöörum.

Poul Poulsen, arbejdsleiðari, sigur frá, at eingin kontroll hevur verið við tillar á goymslu, fyrrenn Louis Zachariassen fór frá. Tá varð skipað soleiðis á verkinum, at Eskild Christiansen varð settur stjóri. Poul Poulsen hevði verkstæðið og lagrið undir bond og umsjónina við Vágum og Streymoy. Jógván Skýlindal hevði Eysturoy og Norðoyar plus all, sum at radio. Svend Poulsen hevði Sandoy og Suðuroy plus all, sum at jarðkaðalar. Á tann hátt er av sær sjálvum komið kontroll við tillar á goymslu. Frá tá av var all skrivað upp, sum kom inn og fór út.

Punktur 3. Váttan av útgjaldi.

Í Jacobsens tíð og í Louis Zachariassen's tíð upp til 1918 hefur bara hvör maður sent sínar rökningar beiðandi inn til stjóran. Tá bleiv skipað soleiðis, at rökningin skuldi ganga gjögnuun viðkomandi meistura til at eftirkanna og vátta. Alla tíðina frá Poul Poulsen kom til telefonía in í 1921 og til 1918 var honum kunnugt yvirhövur eingin kontroll.

Punktur 4. Eftirlit við bygdamontörum.

Utan at koma inn uppá skipanina, sum var, áðrenn hesir 3 brøður Poulsen komu til, so var skipanin tann, at Jacobsen, sum fylgdi gjølla við í øllum arbeiði bæði í Havn og á bygð, betraktaði hesar 3 men sum sínar álimismenn, og teir vórðu sendir lúgar, sum táknað áleiðaði. Áðrir menn vórðu í fyrstan bert bidnir sum tiltak, men so við og við sum verkid vaks, varð meira heilt á teir eisini. Teir 3 brøðurnir Poulsen hövdu orðrar til, tá ið teir ferðadust, at ringja til stjóran hvønn dag og siga frá, hvat fyrifarist varð. Tá ið L. Zachariassen bleiv stjóri, fann hetta mestsum burtur, og alt bleiv meira leyst.

Állar umsóknir um nýgerðir komu til stjóran, og hann gav orðrar til at gera tær, men hann skilaði angantið til, hvør ið serliga skuldi gera arbeiðið, og tað varð so gjørt, sum tíð var til tað. Tá ið sagt varð frá teimum bæði í bý og á bygð, so komu boðini summatíðir til telefonstjóran, summatíðir til ein av teimum 3 brøðrum, sum nú lifar. Tað var eingin fastur tráður. Seinni kom tann skipan, at ringjast skuldi til nr. 200 í Havn, nevnliga verkstaðið í arbeiðstíð og til nr. 380 (Poul Poulsen) allan arbeiðstíð.

Punktur 8. Álitandi givitt yvir telefonlinjunum.

Telefonstjóranir, hvørki Jacobsen ella L. Zachariassen hava nakrantíð syrgt fyri, at kort varð gjørt yvir telefonlinjurnar, hvørki kaðalar ella linjur. Kort hava til ymsar tíðir verið gjørd privat av telefonmeistarunum sum uppskot til broytingar. Annað hevur ikki verið til.

Annars hava brøðurnir Poulsen eisini givið hesa skrivlign frágreiðing:

Vit komu til Telefonverkið, ikki sum lúdnir telefonmenn, men sum dreingir. Vit arbeiðdu við monnum, sum hövdu verið við til at smíða verkið av fyrstan tíð, saman við monnum frá Stafstelegrafen. Vit fingu at vita, hvussu telefon eigur at vera smíða. H. O. Jacobsen var stjóri og fylgdi við øllum. H. hann var heilt og full stjóri. Vit vóru heilt og full telefonmenn, sum ovgantið feldu okkum at hava frí, so hetta mátti bera til. So hvørt sum teir eldri feldu frá, komu vit aftur í teirra stað. Um hetta sigur H. O. Jacobsen í brævi til okkara hin 12. í 1951 soleiðis:

Da jeg i 1912 kom til Telefonvæsenet, var der i virkeligheden kun to af Telefonvæsenets arbejdere, der kunne udføre noget selvstændigt arbejde, nemlig Andreas Nielsen og Deres far, Poul Poulsen. Resten var sankaekte reparatører omkring på hygderne uden nogen som helst uddannelse, selv om det ellers var flinke folk.

Helt fra Deres unge år kom de alle tre i Telefonvæsenets tjeneste.

hvor De arbejdede sammen med Deres far, som var en meget dygtig og samvittighedsfuld mand, der viste stor interesse for arbejdet, og jeg kan udtale, at han forstod at indgive Dem alle tre den samme interesse og samvittighedsfuldhed for Deres arbejde. Desværre døde Deres far vel ung, men da var De alle tre saa godt inde i arbejdet, at De kunne sendes ud paa egen haand, og jeg maa sige, at De altid udførte Deres arbejde til min fulde tilfredshed. De forstod alle tre at forestaa arbejdet som fornødent for større sjak, saa arbejdet gik som det skulle haade ved større reparationer og nyankæg, der blev udført med den fornødne indsigt og paa den sparsommeligste maade. I de ca. 25aar jeg var paa Færøerne blev der udført store udvidelser ved Telefonvæsenet, mange nye stationer, uedlægning af jordkabel og udvidelser af søkablerne, og alle disse arbejder blev forestaaet af Andreas Nielsen og jer tre brødre, og jeg tør nok udtale paa en god og sparsommelig maade, og det kan telefonvæsenet takke de 4 herrer for. Jeg kunne ikke have ønsket mig bedre assistance, og det takker jeg Dem for.

H. O. Jacobsen.

Verkið vaks, og vit yngri sú, at tíðin ikki var langt burtur, tá tað kundi verið hønt at havt fastari reglur, so nýttu vit høvi einaferð vit skrivaðu til Telefonnevndina um ónnar ting, nevnliga lønspurningin, at biðja um at fáa reglur ásettar fyri rell og skyldu. Hetta er so langt síðani sum 23. juli 1926. Vit kundu nevna eitt brøt úr svarinum vit fingu frá Telefonnevndini; nevndin talar um spurningin viðv. umsetilsí og heldur fram „...“ samt udtaler ønsket om „...“ at faa et af Lagtinget udarbejdet regulativ, som mere mere bestemmer deres arbejdsforhold“. Tað sæst, at hugurin til orðsagði forhold, hevur altíð ligið frammalaga. Hesum var kortin; ikki ílkíð undir við. Orsøkin til at vit skrivaðu beintíðis til Telefonnevndina var, at Jacobsen segði, at tá spurningurin gaff fasta lön, kom tað ikki at ganga gjøgnum hann, men kom at vera millum okkum og Lögtingið.

Vit leypa so um mangt og hvat, og koma til kríggsárinu.

Ein spurningur var við at koma í ljósmála, sum vit allir vóru greiðir yvir nakað skjótt mátti loysast. Nummarini í borðinum í Flava fóru at vera uppi. Zachariassen skrivaði til Ericsen í London, við spurningi um nakað kundi fáast haðani. Hann fekk tilboð frá teimum 2. januar 1941. Teir kundu senda 1000 nummars borð complete við kross-felti fyri ca. 50.000 krónur. Hetta var vorisum tilboð. Nú var eingin neyð við hesum. Zachariassen kom til J. Skýlindal við tilboðnum, tað var í eini bók, og bað hann umseta hana fyri seg. Í hann hevði einki fingist við enskt mól í langa tíð. Tá hann nú sá, hvat hetta kom at taka av plássi, fór hann til Zachariassen og segði við hann, at vit meittu byggja eitt sindur øttur til hesi nýggju borðini. Tað hevði verið passaliga stórt, at bygt ein vinkul onnur móti ánni. Tá treyt ikki viður. Hetta vildi Zachariassen ikki bóyra, men segði af hann fór at skriva niður aftur, og biðja um tvey 100 nummars borð, til at seta afturat teimum, sum vóru frammamundan. At hetta sjáldsama góða tilboð, sum heilt óvrentað kom til okkara í kríggsíð, varð vrakað og afturíveitt, gjörði okkum ógvuliga ílt. Hövdu vit fingið tey borðini, kundu hesi vit hövdu farið til tvey ley stórsta plássini, og so hevði vit tað væl við fyrihjls, tí so hövdu vit átt tilaksnotir fyri longri tíð. Vit kundu, fyri tað hugsa

um automat-telefon, men so hevði ikki hastað at keypt hana enn í dag.

Vit fingu, langt um leingi, hesi fvey bordini. Tey skuldu jú smíðast eftir míti. Hvat tey kostaðu at keypa og seta upp og av arbeiðstærni í øllum sínum meiningssloysi er ikki lötuverk at finna útav. Hetta nevnda tilboð uppá 1000 nummar, varð sent okkum í januar 1941, og hesi sum bestilt vórðu lstaðin fyri tey, byrjaðu vit við at seta upp 25. oktober 1943. Í februar 1944 var tað fyrra tilboð. Nú hövdu vit fingið 100 nummar, men tað gjørdi lítlan mun. Nú vóru jú 3 ár síðani tilboðin var vrúkað. Í november 1944 fóru vit í holt við at seta tað seintu boðið upp. Sjálvt um tað gekk skjótari, tók tað meglupartiu av vetrinum, vit skuldu jú passa alt annað eisini. Sjálvandi munadu hesi 100 heldur ikki, men fórdi hetta við sær, at vit, á høvuðsstöðini, komu at hava boð við tveimum slögum, og tað er ikki gott.

Eitt var kortini, sum vit kundu ugga okkum við: Telefonin var nógv nýtt, og næstan einki lújubíllar var at fáa. Nú var eingin ivi um, at tá bardagin varð av, fór verkið at vera so væl stalt peningaliga, at tað fór at bera til at gera av nýggjum all sum nú bert kundi bótast fyrilils. Tað var okkum tí vónbrót, tá vit vóru varir við, at Telefonnevndin og stjórin fóru í holt við at stovna maskinverksmiðja til at gera telefonlúir. Stjórin segði, at hesir lúir ikki kundu skaffast, og máttu vit tí gera teir sjálvir. Hesir lúir sum vit hövdu fingið tilboð uppá í stórum mongdum, og sum kundu fingist blíga, skuldu nú gerast her. Hetta larmaði okkum, at teir so skuldu fara at taka livið av verkinum, sum vit hövdu verið við til at pjoðka og livga um í eitt mannamíni. Vit sóu hvussu gongdin var nú. Blíki var óførl. Maskinur skuldu keypast. Um tað gagnaði verkinum ella ikki, het ikki til, at nakar legði í. Vit vishu, at var tað sparseni neyðugt, sum vit vóru vandir upp í, fyri at verkið kundi bera seg, so gekk nú móti undringangi. Vit víslu, at hetta sum nú gekk fyri seg, var onga nytta til fyri Telefonverkið.

Við hesum og mongum øðrum í huga var tað vit skrivaðu til nevndina:

Tórshavn 26. august 1942.

Telefonnevnd Løgtingsins,
Tórshavn.

Ikki so fáar ferðir hava vit, gjøgnum tíðina, skrivað til Telefonnevndina. Ósøkirnar hava verið ymiskar, kanska oftast viðvíkjandi løn, men oftanfyri hevur altíð verið hugurin til eina arbeiðsskipan, við Telefonverkið, sum vit siggja gongur móti gravarbakkaum, um ikki annað lag kemur á. Nú er farið um 10 ár síðani hetta var skrivað.

Tá vit hövdu fingið "Údvalgshefning" sendu vit brev til nevndarformannin hin 20. december 1942. Har siga vit: "Væl kann tað vera, at vit hava sæð myrkari uppá viðurskiðini enn tey eru, tá ringt er. Men ikki skal sigast um okkum, at vit hava dult standin."

Í nevnda "Údvalgshefning" sigur nevndin: "Údvalget forstår ikke meningen med den, mildest talt, uhøflige skrivesmåde og tone som ansøgerne benytter i antragendet. Nu i dag gænge sjón fyrí søgn. Nú vita øll, tað sum vit søn longu fá. Áttanin var, at nevndin skuldi lata sær siga, at stöðan var álvarsom."

Vit fingu svar frá formanninum hin 27. 12. 1942. Tað endur við

hesum orðum: *Telefonen maa komme paa ret køl igen*. Hetta er sum sagt 10 ár síðani.

Nevndarlimirnir hövdu á orði viðhvört, at kort og ætlan átti at verið gjørd, so yvirlið kundi fíngist yvir fœrvandi broytingar. Hetta fíngu vit ongantíð skrivliga áheitan um, men vit gjørdi linjukort og uppskot, sum vit hóðu Zachariassen lata Løgtingið fá við viðmæli frá honum, annaðhvørt rós ella last. Hetta hava vit einki frætt aftur um. Tað sum ummæls fínist her av slíkum, hava vit sjálvkravdið gjørt. Tað er uá ikki so tørført hjá honum sum dugir tað attamat.

Hvat effirlit við bygdamontørunum viðvikir, var tað byrjað aftan á okkara útnævnslsi til meistara. Sjálvandi var tað ikki lætt, tí teir vóru ikki vanir við effirlit.

Aftaná nevnda útnævnslsi vóru ongur rokningar frá reparatørunum á bygð goldnar, aftan her fyrst vóru váttaðar av okkum. Yvirlið yvir hvat arbeið, ið gjört var skuldi fylgja við til okkara. Var tað yvirlið ikki við, varð einki váttað. Sumt av hesum er til enn, og kann víasast fram.

Skuldi montørur á bygð gera nakað sum fœrvaði tilfar av gøymslun, bað hann um tað frá meistara sínum, sum saman við honum kundu hvussu mikið, ið nýtast skuldi. Meistarin skrivaði tað á pappír, sum fór til gøymsluna. Tá sent var, varð tað skrivað upp, hvussu mikið og hvat tað skuldi nýtast til. Var tað nakað sum sent var til umskiftan, og tíðin lektist ov long, til tað umskifta var aftursent, segði gøymslan hetta við meistarin, sum so hevði skyldu hjá sínum manni at skaffa tað aftur.

Tíðin leið, og mangi kundi verið at sagt. Vit nevna 1948. Tá var verkið fyri stórum útreiðslum, sum ikki kundu sleppast frá. Radiostøðirnar sum nýttar vóru hesi seinastu 8 áriní J. Skýlindal gjørdi so at siga við berum hondum, og onkrum sum Radiohandilin av viðvild let okkum fáa. Tað tilfarið var tørført at skaffa. Hesar telefonir kundu nýtast, meðan vit vóru einsamallir í luftini, men tá nógvar radiotelefonir vóru nýttar, skipið vóru farin at losa, bar ikki til við hesum. Tá teir sendararnir vóru so einfalt byggdir, at teir feraðust upp og niður í bylgjulongd.

Radiotelefonir vórðu tí keyptar: Til Havnar 29/12 1947. Her í Havn var inni tá ein M. P. P. sendari, men hann hevði tá leingi verið ov vámaligur. Til Klakksvíkar 22. januar 1948. Sand 8. mars 1948. Fugloy 26. mai 1948. Nólsoy 15. juli 1948. Koltur 14. november 1948. Einn var samstundis keyptur til Skúvoy, men har kom sløðgur í, og er sløðgur enn. Tá vit skuldu til at selja hann upp, høvdu myndugleikar okkara selt telefonhúsið har. Dánni september 1948. Hetta er nógvar peningar, men peningar sum vit hava fíngið nakað fyri. Hesar sløðirnar gávu eisini lítill av peningi, serliga henda í Havn, sum vit nýttu partið til at losa við skipini við. Seinni kom hetta at vera lítið og einki, men var hetta orsakað av umstøðum, sum vit ikki hava ávirkan á, og tí ikki sleppa framat at bóla.

Bygdalínjurnar aftaná kríggstíðina, vóru sum ventust kundi, aftaná eina langa tíð, sum elogia, tráður høvði fíngist, og teir flestu steyrnir uppí móti 10 árum. Tað er við tí sum við øllum øðrum av hesum, fíngu vit tað upp í hendur skuldi tað skjótt verið greitt vel og víðfíliga.

Fyrirverandi telefonverksstjóri Louis Zachariassen gevur skriftliga frágreiðing, soljóðandi:

Frá landsstýrinum fekk eg 2. febr. brev sendandi, dagselt 31. janúar 1953, við *úrdrag úr atfinningum frá telefonstjóra J. Christiansen at Telefonverki Føroya lögtings.*

Bilsin var eg yvir fyrst nú í úrtíð at fáa hesar atfinningar sendar til ummælis. Eg bað lögtingið um at verða leysur úr starvi sum telefonverksstjóri frá 1. janúar 1953, og atfinningarnar frá J. Christiansen hava ætlandi verið landsstýrinum í hendi góða tíð áður. Hetta er fyrstu ferð, eg havi fingið høvi til at útlata meg í hesum máli. Eg hava nú onga atgongd til skjól, og afturvísingar til háarhendingar og töl komu tí gerast óteyggar. Í høvuðsheitunum má eg tí bita alt á minnið.

ad. Almenn viðmerking.

Í 1946 hevði eg í kvittan at umleggja ymisk ting við telefonverkið. Sum lið í slíkari umleggjan skal eg nevna ta avtalu, eg sá árið fekk lætt við tvífalt størri gjald av telegraftelegrammunum ein áður - ein hækkan av yvir 10.000 kr. um árið - og avtalan pliktaði eisini St. N.T.S. at senda öll telegramm frá telegrafstöðini oman á telefonstöðina skrivað á seðil, so hvørt sum leið á mánaðin. Telefonverkið kundi so, tá ið mánaðurin var at enda, hava skipað seðlarnar undir bygdur og telefonnummur, so at rokningarnar skjótt kundu verða skrivaðar út. Telefonstöðirnar, sum áður høvdu havið skyldu til ókeypis at bera út öll telegramm, fingu eftir nýggju avtaluni 30 øyrir fyri hvørt úthorið telegramm til fólk, sum ikki vóru telefonfelagar. Eisini varð avtala gjörd um, at telegrafverkið saman við telefonverkinum skuldi hefta fyri tap, sum kundi standast av telegrammunum. Afturat fekk eg N.T.S. eftir ásettum reglum at stöðga nakað við teim síðsta mánaðargjaldningum fyri telegramm frá telefonverkinum. Hetta sást á telefonroknskapinum fyri 1946, givin lögtinginum í 1947 og prentaður í lögtingstíðindi fyri hella árið.

Hetta var síðsta árið, eg tá sum verkstjóri hevði skyldu at avleggja tinginum roknskap; tí í júlí 1947 setti telefonnevndin aftan umbøn frá mær, men eftir tingsins viðfökn, skrivstovustjóra við telefonverkið. Hesar reglar lögdu allar ábyrgdir við roknskaparhald yvir fyri lögtinginum undir skrivstovustjóran og góvu honum eisini rætt til at gera öll innkeyp fyri telefonverkið úr útlæni. Mítt avrit av hesum reglum, sum guldu til 28. februar 1950, fekk J. Christiansen, verkstjóri, frá mær 15. september 1951.

Í 1946 prentaði eg eisini seðlar til at skriva fer einsköku samtalurnar við telefonverkið út á, men ættaði to bert fyrst at gjøgnumföra hella í Havn. Skipanin við seðlunum var tá fyrst sett í gongd, tá ið skrivstovustjórin kom.

ad Eftirlit við goymslunum.

Reglurnar, telefonnevndin setti fyri arbeiði og ábyrgd nýggja skrivstovustjórans brútu av ætlan mína um víðari umleggjan av roknskaparhaldi telefonverksins.

Viðmerkt skal verða, at í 1947 gav eg reglar fyri eftirlit av telefonlinjum o. ö., harímillum goymslunum, hvareftir brøðurnir Poulsen

sen, sum lögtingið í 1930 gav fast starv við telefonverkið, skuldu hafa eftirlit hvör við sínum parti av verkinum fyri at siga verkstjóranum frá munnum brekum. Herundir fekk Poul Poulsen serliga við verkstaðin og goymsluvörur at gera og at senda bygdamerksmiðjunum telefонтилfar, so hvøðt sum teir høvdu brúk fyri il. Tá eg kom aftur til telefonverkið í 1951, var bert ein ringur av stáltráði á goymslu og nærum eingin koparbronzutráður til telefonfelagar.

Tann umlegging, sum í 1947 fór fram av roknskaparförsluni við telefonverkið, hendi uttan ráðföring við meg, men hon skuldi óivað hava tikið goymsluvörurnar við.

ad Váttan av útgjaldi.

Váttan av rokningum til verkið varð, til roknskapurin fór úr mínum hondum, gjörd av verkstjóranum. Leysir arbeidarar fingu rokningur sínar vanligar fyrst áteknaðar av telefonverksmiði, teir høvdu arbeitt saman við. Verksmiðirnir skuldu saman við rokning síni fyri mánaðin senda mánaðaruppgæð, sum vísti dagar og tíð fyri teirra egna og hjálparmanna arbeiði. Hetta vilja t. d. verksmiðirnir J. Klein og H. Waag Jacobsen kunna ásamna. Eftir hesi mánaðaruppgæð vóru rokningaruar frá verksmiðjunum kannaðar, innan peningur varð sendur fyri læt. Uppgæðurnar fylgdu annars ikki sum skjól við í roknskapinum, men bert rokningaruar sjálvar.

ad Eftirlit við bygdamerksmörum.

Í staðin fyri áður mánaðaruppgæð er eftir J. Christiansens uppskoti atlað vikuppgæð. Hetta felur saman við gjaldan av vikuløn.

ad Arbeidsordrar.

Undir síðsta heimsbardaga kom telefonverkið at lida undir tilfarstendi, sum eingin uttan tann, ið hevði heimleidis við tað at gera, tóktist at skilja. Høvnðslinjurnar, sum vóru av stáltráði, máttu í mongum forum hanga uppi, til læt dattu niður av rusti. Nærum einki fekst av koparbronzutráði til telefonfelagar, og við at fáa nýggj telefonapparat gekst ikki betur. Av tí at peningur lá var millum fólk, varð strongt harðliga á eftir nýggjum telefonum. Hetta varði langt út um bardagan. Bert lítill partur av umsóknunum fekk ynski síni framd. Privattelefonir vóru nærsagt ikki lagdar. Telefonflytingar gingu fram um alt. Verkstjórin sendi verkstaðnum á Bryggjubakka, sum skuldi ansa eftir telefонтилfacinum, fær umsóknir um flytingar og nýggjar telefonir, ið fyrst lógu fyri at fremja. Tá ið nóg nógv fekst aftur av telefонтилfari, var aftur at lýsa allar óftamdar umsóknir um telefon ógildar og biðja teir, sum tá ynsktu telefon, um nýggja umsókn.

Mánaðaruppgæðirnar skuldu annars vísa, hvørjar broytingar vóru gjördar í telefonfelögum, og vóru broytingarnar haddar ferdar inn í telefonfelagakartotekið.

ad Telefonfelagsgjaldið.

Eftir nevnda kartoteki varð telefonfelagsgjaldið síðan upprekryt í tveimum árshefningum og innført í telefonfelagsbók. Gjald fyri læt

nar samtalar úr Havn varð sáðan við teleggramnum frá felögum í býnum uppkraut frá skrivstovnu her, og yvir samtalar úr Havn varð serskild bók fírd. Yvir öll telegramm varð fírd telegrammbók fyri hvörja stöð og felagar undir henni.

Serskild bók varð fírd yvir allar stöðir við listokravi aðru megin og inngjöldum línu megin. Undir listar í einum mánað varð inngjaldið í fylgjandi mánað inufírt. Við samninging av listanum á skrivstovnu í Havn komu ofta fræn tróllistar, sum vórðu fírdir undir fílsvarandi mánað.

Fá fleiri stöðum komu listarnir ofta ov seint inn. hóast ryki varð eftir teimum hjá einstökum stöðum drálaði ein langri við inngjaldinum, hóast strongt varð á eftir tí bæði telefonliga og skrivliga. Harav kom eftirstöðan. Einstakar stöðir hövdu tó javnliga til góðar.

Eftir at skrivstovustjórin var komin í 1917, býtti hann nu alla hesa bókfíring og má hann tí greiða frá tí.

J. Christiansen, sigur, at samlaða eftirstöðan fyri stöðirnar Fuglafjórður, Kvívík, Miðvágur, Sandavágur, Skála og Tódnæs var yvir 65.000 kr., men einki er nevnt um fyri hvönn dag og ár henda eftirstöðan er uppgjórð. Iteldur ikki nevur J. Christiansen, um henda eftirstöðan er bert listaftirstöða, ella um telegramaftirstöða er við.

Av teirri grund skal eg nevna, at telefonverkið, meðan eg hevði rukaskapin, allíð kravdi telegrampeningin, stöðirnar fingu í handina goldnan beinan vegin, fyri hvönn mánað gjögnum postuppkrevjing, og um hon einstakar ferðir kom ógoldin aftur, varð umgangandi strongt so hardliga á eftir peninginum, at hann varð sendur við post-ávísing. Í árunum 1918 til 1951 má J. Christiansen hava sæð, at hella kann ikki hava verið gjört.

Í hesum sambandi skal verða nevnt stöðin í Vági. Fyri seinna part av 1918 hevði hon fingið um 3.000 kr. í telegramftirstöðu. Fyri 1949 yvir 10.000 kr. og fyri 1950 yvir 10.000 kr. og fyri fyrra part av 1951 yvir 3.000 kr., ílsammans o. u. 27.000 kr. fyri tað, sum uppgjört var um 1/7 1951.

Av tí at aðrir skeivleikar við telefonverkið hövdu bundið meg so nógv fyrripartin av 1951, tá eg kom aftur til telefonverkið, var eg ikki beinan vegin vanur við alt hetta. Eg fór fyrst undir Vágs stöð úti við 1. juli 1951, segði sóknarstýrinum og landsstýrinum frá, hvussu stutt var, og bæð sóknarstýrið um beinanvegin at fáa okkum nýggja fyristöðukvinnu á stöðina. Eg fór sjálvur til Vágs innan 1. juli at fregnast um viðurskiðini.

Sóknarstýrið lovaði og lovði at geva verkinum uppskot um nýggja fyristöðukvinnu, men einki hendi. Eg var so noyðdur til at avseta hina gomlu fyristöðukvinnuna og sendu nýggja fyristöðukvinnu til Vágs úr Havn. Tá ið ólavsókan kom, vildi henda kvinnan ikki vera í Vági longur, og eg mátti fleiri ferðir skella út kvinnar úr Havn til Vágs uttan at fáa endaliga avgerð um spurningin frá sóknarstýrinum. Skjölum í hesum máli fekk landsstýrið avrit av.

Tá ið eg fekk fri frá telefonverkinum 15. sept. 1951, og J. Christiansen tók við sum verkstjóri, var spurningurin um fyristöðukvinnu á telefonstöðini í Vági komin upp undir land.

Fyri mær sær tað merkiligt út, tá ið J. Christiansen fræn úr nevur 6 stöðir, sum ílsammans hövdu (nær?) eftirstöðuna 65.000 kr.

og ekki í sama andadrátti neynir stöðina í Vági. Umframt ta neyndu telegrammeðfirsstöðu haldi eg meg minnst, at honða stöð hevði o. u. 6.000 kr. í eftirstöðu fyri telefonlistar miðskeiðis í 1951, t. v. s. tilsamans o. u. 33.000 kr. ella um helming av teirri eftirstöðu, fer 6 áðurneyndu stöðirnar eina ferð skulu hava havt.

æd. Roknskaparförslan.

Tað skal verða sagt beinan vegin, at taun roknskapur, eg avlegði til lögtingið 1947 var, sum hann altíð áður hevði verið, kassaroknskapur, og eg kom aldri til at fáa umlagi hesa roknskaparlörsu, við tað at telefonnevndin sum nevnt í september 1947 við reglugerð legði alla ábyrgd av roknskaparförsuni undir skrivstovustjóran, íð onga sameáðing fórdi við meg um umleggingina.

Tá ið J. Christiansen sigur: "man ikke har pålidelige tid fra tidligere nærs regnskab at holde sig til", er ringt at síggja, hvat hann sipar til, ætlandi vil hann t. d. siga, at ymist man vera, um rætt er skilt sundur millum postarnar: *Umvølling* og *Nýbygging*. Um eg skal siga frá teirri tíð, eg hevði roknskapin, hevði eg hug til altíð at leggja í minna lagið á Nýbygging av teirri grund, at eg visti av royndum, at nógvir telefonfelagar fullu fá stutt eftir, at teir vóru lagdir, og hvæl var arbeiðið við hesar felagar tá verð og nógv av tilfarinum við?

H. O. Jacobsen verkstjóri fórdi bert einkultu kassajournal við inntökum og útreiðslum, uttan at har vóru skildar sundur í postar. Tað fyrsta eg gjörði sum verkstjóri var at gera *kassajournal*, hvári inntøkarn og útreiðslur vóru færdar út í roknskaparpostar. Slík kassajournal var fórd til 1947, tá eg lèt roknskapin frá mær, men frá 1942 hevði eg ikki föringina av henni í hondum.

Av tí at nakað av telegrammpeninginum frá telefonfelögum á bygd ofta kom seint inn, vórðu tveir mánaðir í kassajournalini hildnir opnir, so at eftirnólarar kundu verða fördir inn á fyra mánaðin fyri roknskaparlaga at fáa minni eftirstöður. Í kassajournalina varð gjald fyri hvöum mánað frá hvörjum einstökum kunda fört fyri seg.

Við síðuna av hesi kassajournalini varð förd ein bikassabók, hvári alt var fört dagsstevnt, sum tað gekk inn í kassan, men avheintingar á posthúsinum undir einum. Vanliga eina ferð um vikuna varð hin opna kassajournalin gjörd upp í eina litla bók. Úrslitið skuldi lá passa við bikassabókina, og hendi tað seg, at misjavnir var, har altíð til at fínna hann; tá bikassabókin og kassin vóru í javna, var misjavnin altíð at finna í kassajournalini. Hann var tá kettur at finna, tí har var hvört gjald fört inn fyri seg.

Hesar bókur eiga enn at vera til.

Roknskapur varð gjördur fyri hvöum mánað, og av teim 12 mánaðarroknskópunum framkom ársroknskapurin. Tað, hann visti eftir kassajournalini, skuldi vera í kassanum við árs enda, fall ikki altíð gjølla saman við bókina, men stór avvik vóru ikki.

Feilkeldur vóru, og eg skal her nevna eina: *telegrammin*. Yvir úll telegramm varð förd serskild bók mánað eftir mánað, og ley vórðu útskrivað fyri hvörja stöð og hvöum telefonfelaga fyri seg eftir mánaðarlísta, sum kom samantaldur frá telegrafstöðini. Eftir hesum lísta kravdi og lekk telegrafstöðin gjald síll fyri mánaðin.

Eftir at telefonstöðin hevði skilt telegramminu á listanum sundir eftir felögum og telefonstöðunni og aftur talt saman, vísti seg ofta ein munur millum báðar samanteljingarnar. Eina tíð fórði eg serliga bók yvir hætta, og það merkilega var, at munurinn ofta kom telefonverkinum til góðar, meðan ein skuldi trúð, at tá ið telefonverkið skildi telegramminu sundur á listanum, kundu einstök verið farið burtur millum.

Teir 12 mánaðarroknskapanir við ársroknskapi og fíggjarstandi geymslunvörna voru líkki uppi í vörum sendir löglingi hvört ár til 1917, og við fylgdi rokuskapur fyrir telefonverksins eftirlönargrunn. Hesin síðsti rokuskapur var samsvarendi grunnsins sparikassabók, og frumman í henni lógu tvey leys blöð, sum vístu, mer gjöldin voru gingin inn í grunnin. Hesin grunnur varð altíð hildin heilt fyrir seg sjálfan, og aldri lænti verksins rakstur eitt oyra ár honum. Tí skuldi hann verið óskerdur við tí, sum gingið er inn í hann síðan 1917.

Eftir lógu hjá telefonverkinum kladdurokuskapirnir.

Hvat telefonfelagir skuldu gjalda fyrir brótnar telefonir og tilíkt varð hildið á eini lítlari bók fyrir seg og kom í kassajournalina undir *Ymsar ianfókar*.

ad. Afkendi geirtil geir telefonlinjurnar.

Yvir lífvöksturin í telefonfelögum og í peningannuseting yvirhövur var frá gamlari tíð lítið at finna. Fyri hövuðslinjur faust linjuföring á generalstahskorti 1:20000.

Fyri all, sum varð niðurlagt av jarðkaðalum innan 1910, voru innambýggjakort við uppföringum á at finna. Undir og líku eftir heimsbardagan var mestsum høt talan um nýggjar jarðkaðalstubbir. Húsarúndin á gamla telefonhúsinum í Havn løyvdi nærsagt ikki at halda veruligt arkiv yvir all verkið.

Tá ið J. Christensen sigur: Mangelen paa det . . . tekniske arkiv er sikkert en medvirkende aarsag til, at de allerede i Tórshavn nedlagte, men ikke i brug værende kabler er valgt saa u hensynsmæssigt, som tilfældet er", visir hann harvið ikki nógvan kunnleika til færsöguna.

Av teim jarðkaðalum, sum voru keyptir og lagdir í jörðina innan 1918, tá eg fór í landsslýrið, voru nærsagt allir, burtursæð frá stuttum longdum keyptum í Breklandi undir heimsbardaganum, lagdir í jörðina innan heimsbardagan. Allir hesir jarðkaðalar voru mestsum í brúki innan heimshardagan og sjálvsagt eisini innan 1918, so har kundi ikki verða talan um, at ov nógv av deyðum jarðkaðalinjum lá í jörðini; eitt sindur mátti tað vera, og elgur tað eisini at vera. J. Christiansen átti at hava sagt frá í síni frágreiðing, nær teir jarðkaðalar, sum eru yvirdeitissonevndir, eru keyptir inn og lagdir í jörðina. Tað ger hann ikki.

Við koparprísinum innan heimsbardagan var tað nærsagt eingin fíggjarspurningur, um trúðlvörválið í jarðkaðali var 0.1 mm størri, tá ið lagdir træðrir til telefonfelagar harvið gævu betri ljóðförsln, og langir felagstræðrir kundu ventast at koma í útjafnanum av Tórshavn.

Tað, sum er keypt inn og lagt niður av stórum kaðalum í Havn og eisini í Kollafirði er gjört, aftan eg visti at tí, meðan eg var lands-

stýrismaður, so vítt eg havi kannað, í 1950. Tá eg kom aftur til landsstýrið í 1951, var hæði innkeyp og niðurlagging av slíkum kaðalum ein veruleiki. Í Havn vórð minst í slíkir kaðalar niðurlagdir um hetta mundið. Hin størsti var 600 pör og hin minsti 300 pör, og hetta varð gjørt um somu tíð, sum telefonfelagstalið í Havn neyvan var farið upp um 600. Hetta var mest orsökkin til ta stóru skuld, telefonverkið var komið í til Nordisk Kabel og Traadfabriker. Sjálvur hevði eg hugsað mer at bíleggja teir kaðalar, sum skuldu koma til nýtslu afturat í Havn, tá automatsstöðin varð tikin í brúk.

Eg var sjúkur í 1950 og burtur frá øllum landsstýrisslarvi fyrra partin av árinum, men so vill eg veit, hevur eingin nælt nakað við landsstýrið um hesa kaðalniðurlagging. Hvør leikmaður dugir at skilja at henda kaðalniðurlagging hevur einki við nakað "Teknisk arkiv" at gera, og at hon er gjörd fyri at vísa, at nú skuldi verða stórt líkið til.

ad. Óstørsligur arbeiðsháttur.

Alt, sum J. Christensen sigur um hetta, kann eg ásanna. Kaðalararnir, teir stóru, mega vera handfarnir við óhógv, men sjálvur havi eg ikki sæð teir niðurlagdar. Hví tað hevur verið skundað undir at fáa hesar kaðalar í jörðina uttan nakra ættan um nýtslu av teimum, mega teir greiða frá, sum skipað hava fyri.

Sum dømi skal eg nevna, at ein av teim stóru kaðalum varð lagdur niður frá gamla kirkjugarðinum til telefonstöðina. Tá id eg kom aftur til telefonverkið fyrst í 1951, var bílegging gjörd av telefonkaðali við 30 pörum, sum skuldi ganga frá radiostöðini á Húsareyni oman gjögnum Dalaveg og frá gamla kirkjugarði heim á telefonstöðina.

Eg náttli fara undir at gera niðurlaggingararbeiðið móti vár í 1951, og var Bøgeskov, sum settur var við telefonverkið um summarið 1950, mín álitismaður undir hesum arbeiði. Strekkið frá gamla kirkjugarðinum og heim á telefonstöðina, sum tá stutt síðan var grivið upp fyri hinum stóra kaðalum, náttu vit fá grava upp av nýggjum, og lýðuligt var tá, hvussu ótrivaliga hin stóri kaðalin var lagdur niður. Vit lögdu tá uttan um og yvir kaðalararnar ímman sand og oman á aftur semenstrein, men óhækkun var tó longu hend. Fingir av teim stóru kaðalum var tá í brúki ella samanskoyttur.

At standa inni fyri, at teir meini, sum hövdu havt kaðalniðurlagging um hendur, alltað áður hövdu farið væl við øðrum kaðalum, tori eg ikki, men eg gjörði teir varar við, at kaðalsins blýkápa toldi ikki, at kaðalin varð ov nógv boygdur ella togaður. Ímnan 1948 kann einki av teim tíu kaðalbrotum, velt hövdu, við vissu sigast at vera fylgja av óstørsligum arbeiðshátti.

Sum dømi skal eg nevna kaðalbrot, eina ferð var omanfyri portrið til plantasjunn, har id vegurin bendir eystur á, altso hevur hugin vandan vestur eftir. Kaðal lá har í vestaru síðu á vegnum, og eg máldi, at brotið skuldi vera í huganum oman fyri portrið. Høgt hevði ikki verið niður í vegin har, og kaðalin lá væl goymdur í vegkanlinum. So varð grivið niður á hitt málda brotið. Eingin skaling sást á kaðalinum, men tá vit tóku stykki burtur úr honum og skoyttu upp í aftur, var brotið burtur. Við eftirkanning á blýkápu kaðalsins á tí

burartíka stýkkinn, vóra finar sprungu at síggja. Kaðulin hevði verið stíttin sundur í legu síni av tí, at nógv koyring eftir vognum hevði krøyst jaðara húsara vestur eftir.

ad. Automattelefon.

Í 1914 legði eg mál á ting um at lita nýggja telefonstöð við húsi bygda í Havn, av tí at hitt gamla telefonhúsið var vordid nógv ov trøngt. Tekning av húsinum fylgdi við málinum, og hon vísti, at húsið var atlað sum vinkulbygningur. Omur leingjan skuldi ganga oman at únni fram við Sverrisgötu, og hin skuldi ganga oman við Tinghúsvegi um leið so langt, sum ovari endi á nýggja telefonhúsinum nú gongur. Húsið skuldi verða bygt við hjallara, stovnbædd og loftshædd við trimpli. Tað var í minni uppskoti atlað tá at kosta 250.000 kr.

Ætlan mín var at byggja leingjuna oman við Sverrisgötu upp fyrst, sláa fyri cystara endan og so flyta gamla telefonbordini oman í hana. Síðan skuldi gamla telefonhúsið verða fikið niður, leingjan fram við tinghúsvegin bygd upp, og so kundi tilfarið úr gamla telefonhúsinum mest verða nýtt aftur. Ætlað var, tá id húsið tá var gjørt beitt lidugt, at keypa nýggj manuel telefonbord til telefonstöðina í Havn.

Hetta átroðkandi mál vildi lögtingið ta ikki fremja, men læt tað liggja á tingi, hóast allir menn vísu, at nærum ógjørdligt var at taka fleiri telefonfelagar í Havn undir táverandi hásavíðurskiftum. Tekningina til ta tá atlaðu telefonstöð í Havn høvi eg nú í míni beinmágoynslu.

Fánki hendi so í hesum spurningi, fyrrum telefonnevndin, uttan at eg visti av, tekur málið upp á nýggjum grundarlagi um heystið 1917. Tá hevði telefonverkið fingið nýggjan skrivstovustjóra.

Telefonnevndin ynskti ta automattelefonstöð bygda í Havn; hon kom til mín at spyrja, hvat slík automattelefon kundi kosta. Eg fekk stutta umráðulid, skjótt skuldi tað ganga, men so víll eg minnist, svaraði eg, at automatikkín vildi *atlaði liggja um stíva hálva miljón*. Hári var ikki húsið roknað, men hvassu nógv størri húsarómd skuldi til automattelefon enn manuela telefon, kundi eg sjálvsagt ikki siga á standandi fót, eisini tí at fabrikatini av automattelefon vóru fleiri.

Tá id telefonnevndin legði fyri tingið til viðtøku uppskot um at byggja automattelefonstöð í Havn, hevði nevndin hert sett talið 250.000 kr. í silt uppskot fyri húsakostnaðin. Hetta hevði hon gjørt, hóast hon mátti vón, at talið frá mínum uppskoti í 1914 ikki kundi hóska longur, deils tí allir prisir vóru lækkaðir og deils tí at telefonhúsið nú skuldi hýsa automattelefon. Eg stómaði ikki fyri málinum, men reisti onnars einki tjak um tað, tí eg sá, at tað var neyðugt at nákað hendi viðvikjandi telefonstöð í Havn. Uppskotið varð lættliga viðtikið á tingi.

Móti vári varð eg av telefonnevnd ella lögtingi saman við Hákuu Djurhuus, lögtingsmanni, sendur av landi fyri at gera keypslag um automattelefon, sum lögtingið hevði viðtikið at lata byggja, og sáttmáli varð tá gjørdur við svensku telefonfelagið p. f. L. M. Ericsson, Stockholm.

Fyrst á vári 1920, tá eg lá sjúkur, varð avgerð fikin um at byggja nýtt telefonhús í Havn.

ad. Róttæring og ávísing.

Tá atfámningarnar frá "Revisións og Forvaldningsinstitutet" af telefonverksins rökskapi undir hesum punkti tykjast at viðvíkja tíðini, meðan eg var landsstýrismaður, kann eg einki siga um lær, men eg vil bert vísa á, hvat eg havi sagt um rökskaparförsluna, meðan hon lá undir mær.

ad. Postkrevjingar.

Í nýari tíð sum rökshaparhaldari vóru postkrevjingar hvønn mánað sendar út á bygd fyri telegramm og hvønn ársheiming fyri telefonfelagsgjald. Inngjald frá telefonstöðum fyri telefonlistar kom við postávísing.

Allar kuponir fyri goldnar postkrevjingar og postávísingar vóru sambundnar fyri hvønn mánað soleiðis, at telegramm, felagsgjald og ávísingar frá telefonstöðum varð bundið saman hvørt fyri seg, og hetta varð so fyri hvønn mánaða lagt í eina pappeskju. Tá ið mánaðurin í kassajournalini var endaður, vóru kuponirnar konfereraðar av við innføringarnar í kassajournalini undir hvørjum posti fyri seg tí har var einki innført *en bloc*. Fek. Marc Siverlsen, sum var við til hesar avkonfereringar, minnst varð hetta.

Í Havn varð altíð reglurætt avbrótið fyri skuld, og tað hövdu bygdastjóðir eisini orðrar til at gera. Ógoldnar uppkrevningar á bygd vóru vanligu sendar eina ferð út aftur við áminning um, at avbróting stóð fyri, og komu tær ógoldnar aftur adeu ferð, varð avbrótið.

Telefonfelagar, sum íðuliga sendu uppkrevjingar ógoldnar aftur fingu av mær sín telegrammkredit uppsagdan á telegrafstöðini. Tá ið summir felagar javnlaga lótu uppkrevjingar sínar vera ógoldnar, fingu teir ikki telefon sínar setta til aftur, fyrr en teir hövdu goldið telefonverkinum aftrat skuld sín eitt depositum, sum svaraði til hálvs-árs felagsgjald + telegrammbrúk í einum mánað. Öll hesi depositum vórðu sett inn á eina sparikassabók, og tey vórðu hvørt fyri seg skrivað í eina litla bók. Einki varð tikið úr hesi sparikassabók, uttan maður fyllt burtur sum telefonfelagi. Tá fekk hann sítt depositum útgoldið.

ad. Útgreiningar.

Tey fáu orð undir hesum posti tykjast at sípa til rökshaparhaldið meðan eg var landsstýrismaður, og tað nái li vera skrivstovu- stjórin, sum hevur at gera viðmerkingar til tey.

ad. Umvøling og røkt.

Seinra partin undir heimshærdaganum viðtók telefonnevndin eina ferð at geva telefonverksmiðum á bygd 25-30 kr. um mánaðin fyri verkstadarhald. Eg metnaði hesum mest av teirri grund, at eg sá, hetta fór at føra við sær, at einki yvirflit kundi fáast yvir, hvat verksmiðir á bygd gjördu. Men viðlíkið varð tað, og á uppgerðum frá verksmiðunum aftaná var vanligu nógv tíð gingin til *verkstadararbeiði*. Hetta var ikki til at meta, alt eftirlit við telefonverksmiðum varð her við gjørt so flókt. Um hetta tykjast granskoðararnir einki at vita.

Tað, sum annars er umtalað undir hesum post, at meistari ávísir rokningar frá synum sínum, og at meistari nýtir egnar lól í telefonverksins lænastu er hent, meðan eg var í landsstýrinum.

ad. Porto.

Vanligt var, meðan eg hevði roknskapin at lann, sum sat við kassan, eisini hevði frímerkjakassan. Ikki helt eg frímerki hvørva til privat brúk, soleingi og hugdi eftir hesum. Tá svaraði telefonverkið mersagt á allar skrivligar fyrispurningar, og gingu nógv frímerki til heltn.

ad. "Teknisk kartotek".

Kartotek yvir telefonfelagar innlördi eg, tá eg var verðin verkstjóri. Á kortini har var innlört í hvørt fall frá 1937, nær telefonfelagar vóru gjördir ella eykaklökkur o. u. var komið afturat. Eftir hesum kartoteki varð telefonfelagagjaldið útskrivað í telefonfelagabókina fyri hvønn árshefning og rokningarnar fyri gjaldið útsendar. Kom uppkrevjingin ógøldin aftur, varð farið fram, sum áður er nevnt.

Síðst fekk telefonfelagið at vita, at telefonverkið beinan vegin vildi taka apparat hansara frá honum og senda krav sítt til sakkörara. Hetta fórð stundum til gjalding við sær.

Ta fyrra tíðina vóru øll brøv fórd í kopibók, ta seinnu tíðina var kopi tikið av brøvunum.

Tá ið eg kom aftur til telefonverkið í 1951, høvdu nógvar telefonir slaðið avbrótnar í fleiri árshefningar, og tá var krav fyri felagsgjald framvegis fòrt upp á kort. Einstakar telefonir, sum állu at vera avbrótnar, vóru tað ikki. Eg tók nær fyri at beinta hesi apparat heim.

ad. Samtalugjald og gjald fgrí telefotelegramm.

Tey viðurskiðti, at fólk síðst undir og eftir bardagan vildu sleppa frá at hava ella at taka á seg telefonstöðir á bygd, fórdi við sær, at ábyrgdarskenslan av at senda listar og pening fyri teir viknaði, hóast tað gjald fólk fekk fyri arbeiði sítt í minsta lagi var gingið upp við prístalinum.

Soleingi og hevði telefonroknskapin gingu listarnir toluliga inn, van frá einstökum stöðum ofta seint. Tær ringu stöðirnar vórðu ryktar bæði eftir listum og gjaldi. Teirramillum vóru t. d. bæði Sandavágur og Fuglafjørður. Við Fuglafjørð minnist eg ofta at hava gjørt avtalu um avdráttur av skuld. Hon varð hildin í fyrstan, men tá ein tíð var umliðin, visti øll seg at koma í sama lag.

Listarnir vórðu eftirkannaðir á skrivstovuni og samrøðurnar har og harvið framkomu trolistarnir ella fráfarar samtalar, sum vóru gloyndar at skriva upp. Eg minnist meira enn eina hending, hvar vit ikki kundu fáa lista frá einstakari stöð, at slíkur listi varð gjörður á skrivstovu okkara, við at fráfarandi samtalar frá avvarandi stöð máttu verða funnar út av teim móttíknu samtaluolistunum frá øllum hinum stöðunum. Suðuroy lá tá fyri seg.

Mín uppfatan var, at tá telefonnevndin setti skrivstovustjóra

uttan mína umbøn, var tað mest fyri at fáa hesi viðurskipti í rættlag. Maður, sum tók sær hetta arbeiði fyri, mátti ikki ræðast at bróta næsar, annars var alt til ónyttu og her útreiðsla.

Í fleiri fórum var eg noyktur at bróta av stöðir fyri at reyna at fáa listar og gjalding í rættlag. Telegrafstöðin vildijó neyðugt finna seg í hesum, av tí at allar telefonstöðir í Føroyum í alheimi eru upp-
fjórðar sum telegrafstöðir.

Lat meg siga frá, at eg leingi høvi havið álta fyri, at telefonverkið sjálvt misti pening við samanstilling av samtølu á hævndslinjum. Fyri samanstilling av slíkari samtølu eigur avvarandi stöð beri 12 oyru. Men ofta fer avgreiðslan soleiðis fram, at fleiri samanstillingar verða gjórdar fyri at fáa somu samtølu t. d. eftir hundsending. Avrokning av samanstillingum er í mongum fórum ring at eftir-
kanna, og ofta vil tað vísa seg, at stöðir, sum hava nógvar samanstillingar, javnan hava litið eftir av peningi til telefonverkið sjálvt, kanska fáa tær til góðar hjá verkjunum. Løgið tykist mær, at "Revisions og Forvaltningsinstitutet" ikki hevur ummælt hesi viðurskipti.

Fyri at vísa á, at tað áður í tíðini eisini kundi vera galið við gjalding frá einstökum telefonstöðum, skal eg minna á, at einn ferð áðrenn eg gjórdist veckstjóri, vóru eitt árið avskrivaðar á telefonverksins roknskapi o. u. 1300 kr. hjá eini lítlu stöð sum Skálavík, uttan at nukur tala komst av tí á lögflagi.

Annars ser tað út fyri mær, sum "Revisions og Forvaltningsinstitutet" atflinnigar undir hesum posti sipa til tíðina meðan eg var landsstýrismaður.

ad. Bókföring.

Únteggingin av bókförsluni við telefonverkið eftir september 1947 er gjórd undir skrivstovustjórans ábyrgd og uttan samráðing við meg.

Tá eg kom aftur til telefonverkið fyrst í 1951, fekk eg so nógva annað at taka mær av, at eg kundi ikki heiman vegin fara undir at seta meg inn í hesu roknskaparförslu. Eg vísti á, hvat eg áður hava sagt um samtølu-listarnar. Tær atflinnigar at roknskaparhaldinum, "Revisions og Forvaltningsinstitutet" ger undir hesum posti, viðvíkja 1950 og fyrra parti av 1951.

Annars bað eg landsstýrið fyrst í 1951 um at fáa "Revisions og Forvaltningsinstitutet" til at eftirlýggja roknskaparförsluna við telefonverkið, men mær var svarað, at menningin frá hesum instituti, sum tá vóru her uppi, høvdu ikki tá stundir at taka sær av hesum arbeiði, sum mátti bíða til heystar.

Tó fekk eg ein mann, Messerschmidt, til at kanna eftir, hvussu tann miljónin, telefonverkið, hevði kent frá St. Nordiske Telegraf Selskab, var nýtt. Allur peningurin var tá ikki komin heim til Føroyar.

Treytarnar fyri lánið frá St. N. T. S. vóru tær, at miljónin fyrst skuldi verða nýtt til radiotelefonbygging á ultrastuttum bylgjum, og tað, sum tí leyp av, skuldi verða brúkt til bygging av automattelefontöðini í Havn.

Heri Messerschmidt gjøgnungekk og eftirlýgdi saman við skrivstovustjóranum, hvussu hin heimkomni peningurin av miljónini var

nýttar, og leir komu á samt um, að 179.000 kr. voru nýttar út yfir freytirnar, sum ásettar voru fyrir lánið, þar voru brúktar í hinum almenna rekstrinum. Þá hr. Messerschmidt fyrirlegði mér helta, fannst eg að, að talið var selt og lágt og þekkti í samband þess við á ymsum postar. Eg heldt þá, að nýttar voru ca. 300.000 kr. af lánum út yfir freytirnar. Í síni endalígu frágreiðslu um kanningina, nevnir herr Messerschmidt tó eitt lægri tal, hann var kominn til eftir samráðing við meg.

Eg fékk í eintak av leirri endalígu kanningarfrágreiðsluni frá herr Messerschmidt, og helta eintakið fékk J. Christiansen, telefonstjóri, frá mér 15. september 1951.

Á einum fundi í landsstýrinum, hvar stýrið hevði boðið bæði skrivstovustjóranum og mér við, fékk eg hálíga um várið að vita, serliga frá Th. Petersen, landsstýrismanni, að um æt gera var ekki hynssu henda miljónin var vorðin nýtt, men það gafi bert um, að telefonverkið hevði nóg miklan pening tókun, til löglingið kom aftur saman á ólavsöku 1951.

ad. Eftirlit við knittun fyrir goldnan pening.

At atfinningar undir hesum poste sípa til ta kartotekbókförsu sum skrivstovustjóriin innfördi, er lýðuligt, og má hann tí svarað fyrir tí, sum her er farið fram.

ad. Ógoldin skuld.

Eisini helta tykist að sípa til tíðna, meðan eg sat í landsstýrinum. Yg havi áður neynt skuldina, ca. 27.000 kr. fyrir telegramma, sum stöðin í Vági hevði fingið loyvi að fáa, meðan eg sat í landsstýrinum, eftir tí, sum avroknað var um 1. juli 1951. Þá setti eg fyristöðukvinanna í Vági frá. Eg skilji tí væl, að tú ið grannskoðari eftirliggur henda post um heystið 1951, kemur hann fram á talið 28.990 kr. Um ekki so nógv, var skuld fyrir telegramma eisini að finna hjá öðrum stöðum.

Hjá telefonfelögum skuldi ekki nógv telegrammskuld vera að finna, um reglurætt var farið fram við avbróting og uppsögn av telegrammkrediti o. s. fr.

ad. Skuld ógoldin í dravis.

Brúkt varð, meðan eg hevði rekenskapin um hendur, að geva öllum telefonstöðum kontoútskrift fyrir hvønn ársfjórðing ella árshefning, og um eftirstöðan var av stór, varð serlig átekning gjörd á uppgerðina, um að gjakla eftirstöðuna skjótast. Prentað var annars á uppgerðina, að um stöðin funu nakað skrift við henni, mátti sagt verða frá beinan vegin. Eisini varð rykt eftir stórri skuld í serligum brævi; men hóast það gekk ofta frekt við að fáa pening frá einstökum stöðum. Setan av skrivstovustjóra var ætlað að böta um hesi viðurskifti.

Ikki kann listapeningur vera gingin væl inn frá öllum telefonstöðum, síðan eg fékk frá úr starvi mínum sum verkstjóri, tí í 1952

var ég í Kvívík fyrir elektrisiteitsnevudina og hugdi eftir einum litlu elektrisiteitsverki, og lá varð sagt mér har á staðnum, að telefonfélagar í Kvívík hövdu ekki fengið rokning frá telefonstöðinni har fyrir samtalar það síðsta árið.

Í slíkum föri er eftirstöðan létt að skilja. Eisini hafi ég fengið færni av, at hóust allar stöðir hövdu fengið farboð fyrir ekki að lata samtala ella telegramm fara frá teim, uttan at góðid varð í höndina, vóru tó stöðir, sum hevdí slíkan samtala- og telegrammpening úti-standandi hjá fólki, sum lovaðu at koma við peninginum seinni, men ekki koma. Slíkan pening hefta sjálvsagt stöðirnar fyrir.

Annars sípar hesin postur mest til tíðna, meðan eg var landsstýrismaður. Men eg skal leggja aftur at hesi viðmerking, at nógv ár eftir heimsbardagan var það nærsagt ógjörliigt at fáa fólk til at taka telefonstöðir inn til sín og rökja tær.

ad. Jannfórsla av røskontro við hövudsbók.

Um henda post má skrifstovustjórin, sum í september 1917 fekk alla ábyrgd av roknskapinum, úttala seg. Eg kann bert vísa á, hvat framman fyrir er sagt um roknskaparförsluna, meðan eg hevdí ábyrgd av henni.

ad. Virði telefonverksins.

Tá ið eg tók við sum verkstjóri 1/10 1936, fylldi bert eitt tal fyrir verksins virði, og eg hevdí fylgt so mikið væl við roknskaparförsluni, at hetta tal vaks hvørt ár við roknskaparpostinum: *Nýantæg.* Undir henda post kom hygging av nýggjum hövudslinjum og gerð av nýggjum telefonfélögum. Útskiifting av gomlum línjum kom ekki undir henda post, men undir: *Vælligeholdelse af anlægget.*

Nú helt eg, at nýggir telefonfélagar var eitt ivasamt virði at leggja aftur at verksins virði, helst tá ið hetta ekki var niðurskrivað framman undan. Sjálvt hövudslinjur og telefonstöðir, sum stundum vórðu endurnýggjaðar, máttu hava niðurskriving, og av tí at eg tá var so bundin av öðrum arbeiði við verkið t. d. var einasti verkfrøðingur, kassameistari og deilvís bókhaldari o. s. fr. við verkið, valdi eg tá at avskriva verksins virði við 3 % á fíggjarstandinum, áðrenn roknskaparposturin: *Nýbygging,* varð lagdur afturat.

Eg var av lögtinginum settur sum verkstjóri eftir lóg fyrir dansk- ar kenastumenn við ingeniørassistentaløn. Tí var ekki hugsandi um hjá mær at fáa nægri lønað fólk til hjálpar. Undir slíkum lønartreytum sat eg, til eg á vári 1918 fór inn í fyrstu landsstýri. Tá fekk eg í 1912 bókhaldara settan, og hann avloysti meg eisini við at vera kassameistari.

At men verksins virði undir heimsbardaganum var ringt, ti øll virði vóru á veg upp eftir. Henda metingin átti kanska at verða gjörd, tá ið skrivstovustjórin umlegði alla bókförsluna, men eingin hevur nakra tíð viðfært seg við meg um hetta.

ad. Viðmerking.

Tá ið "Revisions og Forvaltningsinstituttet" sigur, at tað hevur verið "umuligt at udøve nogen tilfredsstillende kontrol med telefon-

seðskabets bogføring og regnskab for 1950", vísir hetta, at hr. Lund granskoðari frá institutinum, sum kannaði roknskapin við verkið um heystið 1951, hevur litið ringast skil verið á roknskapanförluni í hesum ári. Tá var eg landsstýrismaður, men gjørdist sjúkur 8. januar 1950 undir geran av míni embætisskyldu, tá eg var til vígslu av nýggj- um skúla í Vestmanna. Á sjúkrahúsi lá eg til 1. apríl, og fyrst í mai fór eg til Danmarkar fyrri at royna at vinna heilsu mína aftur. Eg var har til út móti ólavsøku. Seinra part í 1950 kom eg oftast í landsstýrið, men heilt aftur fyrri meg kom eg ikki.

Nevnt skal verða, at tá eg í mai 1950 við skipi fór til Danmarkar at søkja nær heilsubót, var Poul Poulsen við á ferðini. Tá ið eg í 1951 var komin aftur til telefonverkið, fekk eg gjøgnum rokningar og brøv frá Kírks Telefonfabriker, Horsens, at vita, at Poul Poulsen hevði verið har og gjørt innkeyp fyrri telefonverkið. Um telefonfelagið hevur goldið hesa ferð, veit eg ikki. Seinri havi eg frætt, at skrivstovustjórin sum virkandi verkstjóri sumur ár skal hava gjørt ferð til Stockholm, til hvørs skilji eg ikki, men atlandi viðvíkjandi automattelefonini. Eg veit ikki, um landsstýrið hevur játtað hesar ferðir.

Annars skal eg viðmerkja, at eg fekk verksins roknskap fyrri 1950 fyrilagdan beint innan 15. september 1951. Eg kundi ikki finna nakað skil á honum. Stutt eftir 15. september 1951, tá ið eg hevði fingið frá, kom hr. Lund granskoðari frá "Revisions og Forvaltningsinstitute" at kanna verksins roknskap, og eg fór ein dagin á telefonstöðina at tala við hann um hendu roknskap. Eg vísti honum á postar í hesum roknskapi og segði við hann, at eg skildi ikki hendu roknskap, og hann svaraði mær, at tað gjørdi hann heldur ikki.

Serliga viðmerkingar

Eftir at eg var biðin um og var komin inn í fyrsta landsstýrið ásettí fíggjarnevndin treytir um, at landsstýrismaður mátti ikki virka í borgarligum starvi. Hetta fórð við sær, at eg mátti geva frá nær telefonverkstjórnarstarvið og tað annað sindrið, eg hevði um hendur, m. a. maskin- og fabrikktilsýnið, sum eg aldrí fekk aftur.

Fyrst royndi eg at fáa verkfrøðing úr Danmark fyrri meg í starvið sum verkstjóri, men har vildi eingin taka við, atlandi tí løn mín var ov lág, so vítt eg minnist 973 kr. um mánaðin tá.

Eftir samráðing við landsstýrið kom uppskot fram um eftir danskari mannagongd at ferihússala (konstulera) næsta mann við verkið í starv sum telefonverkstjóri, og eftir samráðing við skrivstovustjóran setti landsstýrið og ikki eg hann í starvið, hvat sjálvsagt eisini var ein fylgja av fíggjarnevndarviðtøkuni, av tí at telefonin var fœroyskt sermál.

Sum landsstýrismaður skuldi eg hava við telefonmál at gera, men hin virkandi verkstjóri vísti her sama lyndi aldrí at koma til mín at spyrja seg fyrri. Eina ferð kom hann fó til landsstýrisskrivstovuna um eitt sparikassalán til kaðalíðurlegging á Glyvrum, og aðru ferð kom hann til mín, um Marconi mátti fáa løyvi at royna hvussu radiotelefontól hansara virkaðu til Suðuroy. Eg segði einki innóti tí, men tá ið eitt blað segði frá hesum royndum soleiðis, at Marconi hevði fingið radiotelefonsambúnað við Suðuroy í lag, talaði eg at.

Eg var sjúkur meginpartin av 1950, men eg var tó vitandi um, at um várið varð viðlíkið at byggja nýtt telefonhús í Havn, aftaná at eg hevði roynt at fyrirveika tað, áðrenn eg legðist sjúkur. Samleiðis visti eg, at landsstýrið miðskeiðis á sumri 1950 setti hr. Bøgeskov í starv har fyrí at hava yvireftirlit við øllum telefonarbeiði og geymsluvörnum.

Tað visti seg beinan vegin, at brøðurnir Poulsen royndu at fjóna hr. Bøgeskov, so hann hartursæð frá radiotelefonini kundi fáa handlit í verkið sjálvt, og hin virkandi verkstjóri hevði einki gjørt fyrí at rætta hesi viðurskiðti.

Eftir at hin virkandi verkstjóri hevði fingið boð frá landsstýrinum gamla um, at eg kom aftur í starv mítt sum verkstjóri frá tí degi, nýtt landsstýri var sett, stovnaði arbeiðsfólkið við telefonverkið 20. december 1950 egið felag við Paul Poulsen sum formanni. Einstakir telefonverksmáðir á bygð (1-2) hildu seg tó uttan fyrí. Tað sá út sum brøðurnir Poulsen stóðu aftan fyrí hetta tiltak, sum tóktist rættad móli hr. Bøgeskov og mær.

Tá eg kom aftur til telefonverkið fyrst í 1951, sá eg beinanvegin, at verkið var komið upp um høvdið í skuld, Bankakreditturin, sum löglingið hevði noktað mær at trekkja upp um 50.000 kr., var tá komin upp móti 250.000 kr. Utlendskir kreditorar, sum áður allíð høvdu fingið pening sín goldnan, heint eftir at vóran var komin til Føroya, vóru nú tilsamans komnir djúpt inn í miljónina. Landsstýrið fekk tá hella at vita frá mær í brævi. Verksins gomlu samhandsfeløg, t. d. Kirks Telefonfabriker í Horsens noktaðu at senda okkum fleiri vósur. Fyrrenn gomul skuld var goldin. Við Nordiske Kabel- og Trådfabriker stóð ikki betur til, men felagið var farið at rokna sær rentu av skuldiini, sum tað altso vantaði at fáa inn seinri. Eg fekk eisini brøv uttanfrá, hvar klagað var um, at einki svar kom frá telefonverkinum uppá rykkjarar eftir peningi fyrí vósur, sum verkið langt síðan hevði fingið. Verksins góða undømi í útheimi var harvið spilt, og eg mátti royna at bóta fyrí tí sum frægast.

Telefonverkið sjálvt hevði einki at gjalda við, men tað ringasta trýstið eftir peningi varð tá avhølt við einum láni, stórt 300.000 kr., sum verkið gjøgnum landsstýrið fekk upptikið í Føroya Banka. Skuldin til Kirks Telefonfabriker, Horsens, fór harvið út av verðini, men nógv skuld stóð tó eftir, helst til Nordiske Kabel- og Trådfabriker. Við hetta felagið varð tá gjørt avtala um, at skuldin skuldi verða goldin við 25.000 kr. um mánaðin. Hesin peningur mátti koma til vega gjøgnum landsstýrið. Soleiðis varð roynt við nógvum trupulleikum at koma ígjøgnum.

Úmsitingin av verkinum var eisini nógv vaksin, meðan eg sat í landsstýrinum, og eon meira var fínatalið í lönararbeiði gingið upp.

Tá ið eg var komin aftur sum verkstjóri, fór eg undir at seta saman reglugerð, hvareftir t. d. hr. Bøgeskov gjørdist yvireftirlitsmaður við verkið. Handritið til hesa reglugerð legði eg fyrí landsstýrið, áðrenn eg læt tað prenta.

Við hesi reglugerð fólka brøðurnir Poulsen vildu sítt innar fyrí telefonverkið skert. Teir sögdu seg at veru settar út av virki viðvíkjandi teirra eftirlitsstarvi úti um bygðirnar, bóast reglugerðin einki segði um hetta.

Innan eg fari víðari skal eg nefna, at beinan vegin eg kom aftur til telefonverkið, fékk eg bræv frá fyrrv. verkstjóra H. O. Jacobsen, ið segði at hann fleiri ferðir hevði sent hinum virkandi verkstjóranum bræv um at fáa eftirløn sína um aftur roknaða eftir prístalinum, men eingi var hent, og hann hevði aldri fingið svar aftur. Hann bað meg fá um at taka mær av málinum.

Eg fór til gjaldslovuna og fékk eftirløn H. O. Jacobsens um aftur roknaða og fékk eisini útroknað tað, sum H. O. Jacobsen aftur í líðina hevði fingið av lítið galdið í eftirløn. Talið aftur í líðina kom at liggja um 3.000 krkr., og so sendi eg Føroya Banka standandi orðra av nýggjum fyri hvønn mánaða at senda H. O. Jacobsen sína eftirløn. Eisini lær 3.000 kr. vórðu sendar honum.

Tá ið arbeiðsstreika stóð fyr í koma 1. mai 1951, gav eg tí kvíttu, sum sat við kassan, orðra um ikki at gjalda brøðrum Poulsen mánaðarløn sína, fyrrum teir høvdu verið inni á skrivstovu míni og talað við meg. Teir fingu frentir av hesum við tað, at ein av teimum hevði verið við kassan eftir lön síni og var rýmdur av stað aftur. Dagin eftir læt eg kvíttuna senda teim hød at mæta á skrivstovu míni hvør einsaveis við hálvum tíma ímillum. Poul Poulsen segðist at vera sjúkur, men J. Skýlindal og Sv. Poulsen mættu tá báðir ísenn. Eg bað Sv. Poulsen fara út og koma aftur um hálvan tíma. Áður hevði eg skrivað nær upp 3 spurningar, sum eg í hvørt fall ætlaði at seta fram fyr teir.

J. Skýlindal fékk tá fyrst hesar spurningar stillaðar:

1. Vilja tygum virka í telefonarbeiði sambært arbeiðsreglurnar av 10. mars 1951, soleiðis sum verkstjórin hevur givið tær og ætlað tær at virka?
2. Vilja tygum fyr at fáa telefonarbeiðið at ganga fremja samarbeiðið við annað telefonarbeiðandi fólk?
3. Halda tygum, at tygum sum fastlöntur hava rætt at streika?

Ógjørligt var at fáa J. Skýlindal at koma við beinleiðis svar á hesar spurningar. Hann segði tó, at hann eftir teim nýggju arbeiðsreglunum hevði ikki loyvi at hjálpa bygdaferksmiðjum til rættis í telefonspurningum. Eg mætnætti, at lúgsumærláttur hansara hevði maked hald í arbeiðsreglunum, og læt hann samstundis vita, at eg var kunnugur við, at eina ferð O. J. Zachariassen í Gøtu skuldi rætta telefonfeil í bygðini, hevði hann spurt J. Skýlindal til ráðs, men Skýlindal hevði svarað honum, at eftir teim nýggju arbeiðsreglunum hevði hann ikki loyvi at geva honum ráð. Síðan hevði O. J. Zachariassen ringt til mín og spurt meg til ráðs, og feilurin varð so rættaður. Av hesum gjørdist J. Skýlindal illur og fór av durumum við hótlan.

Seinni var tað eisini ógjørligt at fáa beinleiðis svar av Sv. Poulsen. Hann kreyp aftan um mínar spurningar og talaði um líkt og ólíkt. Eg mátti bert lala hann fara. Brøðurnir fingu síðan mánaðarløn sína goldna, men ikki tóndu teir tó at fara í Streiku aftaná.

Eg læt landsstýrið vita í skrivi, at eg ynskti brøðurnar Poulsen settar úr starvi, á hvønn hátt mátti landsstýrið avgera. Mannliga hevði eg greitt landsstýrismanni frá, at eg var íiva um, hvørt eg hevði rætt til at gera tað einsamallur, av tí at teir vóru settir í starv av lögtinginum í 1930. Landsstýrið svaraði mær ikki aftur í hesum spurningi.

Fylgjan av öllum hesum var tann, at hr. Bøgeskov segði upp ~~marv~~ sít. Eg bað hann tó um at halda fram, til eg fekk mann í manns stað. Hann segði seg kunna ganga við til tess, um hann á hesi tíð var løntur við minst 75 kr. um dagin. Landsstýrið hevði noktað honum góðgjörslu fyri niðurreisuna.

Eg talaði við lögmann um spurningin, og segði hann, at um eg helt tað vera neyðugt, mátti eg heldur fyrst taka hr. Bøgeskov aftur uppá leyst. Tað gjørdi eg so.

Um tað tíðachilið, tá eg kom aftur til telefonverkið, var hent tað, uttan at eg visti av, at telefonmóttakarin — umframt teir til uttastuttar bylgjur á Húsareyni — var fluttur heim til J. Skýlindal privat at slanda. Eisini hendi tað, at J. Skýlindal flutti telefonverkstaðin í hjallaranum á telefonhúsinum niðan í hjallaran á sínum egnum húsum, uttan at orða nakað við meg um tað. Frá kvinnuni, ið sat við kassan, fekk eg at vita, at leigan J. Skýlindal skuldi hava fyri hetta var sett til 150 kr. um mánaðin av hvørjum?

Tá eg fekk alt hetta at vita, segði eg við kassameistarann, at eg hvørki ávísti ella ásumaði nakað húsgjald til J. Skýlindal.

Aftur komin sum verkstjóri sá eg skjótt, at tað var vordin ein óvoni hjá heili nógvum telefonfólki at fáa forskot á lön sína úr kassanum. Telefonverkið legði annars allar mánaðarlönin út fyrst í hvørjum mánað, og bæði skrivstovu- og avgreiðslukvinnur høvdu slutt innan, eg fór í landsstýrið, fingið lön sína hækkaða. Eg gav tá kvinnuni við kassan orðin um eini forskot at gjalda.

Tá eitt sindur kom út í 1951, hevði eg tungað brævliga við A/S L. M. Eriesson um montasjuna av automatsstöðini, men spurningurin var ikki endaliga avgjördur. Eg hevði eisini tellað at fáa hetta felagið til at fyriskipa felagsnetið í Havn til automatsstöðina. Í brævi til landsstýrið hevði eg ynskt at fáa tveir yvirfílélismenn: ein til radiotelefonirnar og telefonfelaganetið í Havn og ein til netið til um bygdirnar.

Uttan samráðing við meg tekur tá landsstýrið J. Christiansen telefonverkstjóra av Bornholm við yvirmonför Lange heim til Føroya fyr at kanna og gera tellan um okkara telefonviðurskifti. R. Long landsstýrismaður, sum júst var í Danmark tá, man hava havt tingingar um hesu fyriskipan. Løgmaður kom á skrivstovu mína um hetta tíðachvarvið og segði við meg, at landsstýrið hevði tellað at taka J. Christiansen verkstjóra av Bornholm higar til hjálpar við skipan av nýbyggingini og spurdi meg, um eg hevði nakað inni í. Eg svaraði, at eg ynskti fyrst og fremst granskoðan av rokskapum og slíka hjálpa, eg hevði hið um í skrivi.

Dagin eftir sum lögmaður hevði verið hjá mær, fekk eg at vita, at blað í Havn hevði fingið útklipp úr "Bornholms Tidende", hvørt sagt verður, at telefonverkstjórin á Bornholm skuldi til Føroyar at leggja til rættis telefonviðurskiftini har. Spurningurin var altso longu avgjördur, tá lögmaður var hjá mær.

Eftir hetta hjálpti tað ikki mær at hava nakra attan um, hvussu nýbygging av telefonum í Føroyum skuldu fara fram, og eingin talaði heldur við meg um tað.

Stutt eftir at J. Christiansen var komin til Føroya, hevði hann uppskot frammi fyri landsstýrinum um at royna at sloppa frá sáttmálunum við A/S L. M. Eriesson um automattelefonina — hóast nógv

automattelefonlíffar löngu lá var komið til Föroya — og í staðin keypa eina mannella slíð til Tórshavn. Hetta var júst sama uppskotið, eg legði fyri lögtingið 1944, men sum tingið hevði vrakað, og tó var J. Christiansen av fíggingarnevnd og landsstýri n útsendur av landi fyri at roynd heita. Umframt tað, at nógvar automatlíffar löngu var komið heim, hevði heita uppskotið *má* tann brek, at automattelefonhúsið í Ravn löngu var komið rættuliga væl á leið at byggja. A/S L. M. Friessøn í Stockholm vildi heldur ikki taka við uppskotinum um hesa umbygting, sum gatt at ganga frá stórra til minni.

Nevna vit eg eina hending fyrst í 1951, sum eg ongá lá fekk fulla greiðu á. Eg fekk fræmir av, at maður hevði útvut í lögtingsins fíggingarnevnd, at eg skuldi hava galdið mær sjárvum ov høga mánaðarløn, síðan eg kom aftur til telefonverkið. Nú hevði eg tingið lön mína í brævhjálva, sum skrivstovustjórin hevði lagt av, og uftan at hugsa annað enn at lönin var rætt avlögð, gav eg kvittan fyri hana. Tá eg frætti um, hvat ið sagt var í fíggingarnevndini, fór eg beinan vegin í tinghúsið at finna mannin á máli. Ið heita hevði sagt, men hann víðði einki siga um, hvør honum hesi boð hevði hørið.

Síðan fór eg á gjaldstovuna fyri at fáa lön mína roknaða út av nýggjun. Hon vísti seg lá at vera minni enn tað, sum galdið var.

Ikki hevði eg ætlað at byrja at taka lön aftur frá telefonverkinum fyrr enn frá 1. januar 1951. hóast eg av lögmanni var settur aftur í starv mítt frá 1. december 1950 til 31. december sama ár. Eg lat so telefonverkið fáa aftur tað, mær áður var ómikið útgaldið. Hetta vit síggjast av roknskapinum fyri 1951.

Nevna vit eg enn eitt mál, sum völdi næst nógvan trupulleika, fyrst eg kom aftur til telefonverkið, og tað er málið um *telefonsløg í Kollafjørði*.

Slóðin Tódnes, sum tá lá á Miðgerði, hevði sagt upp, men eingin fekst at taka hana aftur. Eisini helt sóknarstýrið í Kollafirði fast um, at teim var lovað, at telefonverkið sjálvt skuldi byggja nýggj stöðarhús fyri alla sóknina, at telefonverkið skuldi reka stöðina, og at felagagjaldið lá skuldi verða eins fyri alla sóknina. Til byggingina av húsinum skuldi kommunan tó lata 1000 kr. um árið í 10 ár.

Sjálvar var eg á staðnum fyri at koma á tal við sóknarstýrið í Kollafirði, men tað helt bert fast um, at avtalan var löngu gjörd. Eg royndi at gera sóknarstýrinum greitt, at yvirføka av eini telefonsløg hoyrði undir lögtingsins avgerð, at reglur fyri telefonfelagagjald vóru alment ásett, og at felagar, sum lögu longur enn 2 km burtur frá stöðini eftir teimum komu at lata hægri telefonfelagagjald. Í fyrsta umfari varð úrslitið bert tað, at eg noyddist at avbróta slóðina Tódnes.

Undir tingingum mínum fekk eg at vita, at maður, ið láði uttast í láðini áður hevði lovað at taka stöðina fyri allan Kollafjørð undir vanligum treytum. Tessa vegna hevði hann innrættað mokað av húsum sínum til stöðarhald, og jarðkaðali var enná lagdur inn í hjallaran. So varð snøggliga bildið upp at við arbeiðinum og Poul Poulsen hevði fyrst lá sagt honum frá, at nú skuldi telefonverkið sjálvt byggja og reka stöðina fyri allan Kollafjørð. Eg royndi lá at fáa henda sama mann aftur at taka stöðina undir vanligum treytum, men nú var hann vorðin illur og vildi yvirhøvur ikki tinga um málið.

Málið kom síðan til umrøðu í landsstýrinum, hvar eg var hjá-

staddur, og har helt eg fram, at tað hoyrði undir avgerð fingsins, men Th. Petersen, landsstýrismaður, segði, at landsstýrið væl kundi taka avgerð í fl. Seinri hevði landsstýrið fund við sóknarstýrið í Kollafirði um málið, uttan at eg var boðin við. Hvat ið víðari er hent málinum, rokni eg við, telefonnevndin veit um at siga. Nógv skriv um hetta mál eiga að vera at finna á telefonstöðini í Havn og samuleiðis hjá landsstýrinum.

Líka til 1. september 1951 spurdi landsstýrið meg, um eg ikki vildi hava eitt ár fri frá starvi mínum. Fyri ein mann sum meg, ið ikki hevði vunnið heilsu mína aftur, kundi framhald av arbeiði mínum undir teim hee frágreiddu umstøðum koma at verða óbótagevð fyri meg sjúlván, og tá landsheknin longu áður hevði sagt við meg, og rátt mær til at sleppa mær burtur úr telefonarbeiðinum, søkti eg um og fekk frá 15. september 1951 eitt árs sjúkraorlov.

Í einstökum bløðum hövdu persónlig álop á meg heldur ikki helma í. Alt gult telefonlív og meg persónliga, og júst um ta tíð, tá eg fekk mína sjúkraorlov, kom eitt tílíkt persónligt álop í einum blaði, sum einki var annað enn illgruni til mín um alt.

Av umtali og viðferð av mær høvði uttan fyri og innan fyri telefonverkið sum verkstjóri ynskti eg hesar viðmerkingar mínar og frágreiðslu lagdar í óskerdum líki fyri telefonnevnd lögtingsins. Burtursæð frá mínum politiska starvi undir og eftir heimsbardagan, sum var alt annað enn lespuligt, er mín mesta arbeiðsmegi gingin til telefonverkið.

Tá ið eg hevði fengið fri, lók eg mær fyri kanningar av Føroya søgu, sum altíð hevði havt mín óhuga, og tá ið árið fór at vera liðugt, talaði eg við lögmann um viðurskifti míni innan 15. september 1952. Hann segði, at avgerð mátti verða tikin til 1. januar 1953, um eg skuldi verða við telefonverkið, ella eg skuldi biðja meg loystan úr starvi frá hesum degi.

Eg spurdi so, um landsstýrið vildi geva lögtinginum sítt viðmæli til, at eg varð loystur úr starvi við hægstu eftirløn. Skrivligt svar varð gívið mær um, at tað vildi landsstýrið gera.

Eftir síðan at hava meti stöðuna og mína egna orku undir hesum viðurskiftum, bað eg um at verða loystur úr starvi frá 1. januar 1953 soleiðis, at eg fekk fulla eftirløn og full eftirlønarrættindi. Eg segði í skrivi mínum, at tað gjørdi mær illt, at eg helt meg nøydast at gera tað, at biðja meg loysan úr starvi. Í sama skrivi bað eg eisini um skjóta viðgerð av málinum, og at tað varð lagt fyri lögtingið til avgerðar, beint tað kom saman seinra part í oktober 1952.

Skjott kom mælið ikki á lúg, og tíkið varð tað eisini av lúgi uttan avgerð, tá lúgið fór heim fyri jól.

Tætt undir jól fekk eg brev frá landsstýrinum, at eg frá 1. januar 1953 var loystur úr starvi við eftirløn frá hesum degi, roknað við 31/60 av eftirlönggevandi lön míni og tilsvareandi dyrtíðarviðbót. Einná kannaði landsstýrið sær rætt til at krevja aftur frá mær pening, um lögtingsins avgerð í eftirlönarspurningi mínum seiuri kom at liggja lagri. Hetta kann ikki lýða annað enn, at spurningurin als ikki er avgjørdur. Tað er mær li ein gáta, hví landsstýrið undir hesum umstøðum bert hevur loyst meg úr starvi frá 1. januar 1953. Eisini er tað mær ein gáta, hví landsstýrið ásetur eftirløn mína út frá 31/60 av

effirlönggevandi lön míni, tá tað hevði viðmælt lögtinginum. Tað varð sagt mær, at effirlön mín varð tóknað út frá 34,60.

Hví verður effirlönarspurningur mín hildin flótandi? Eg vil hava skil á hesum. Tí havi eg eisini sett saman hesar longu viðmerkingar og frágreiðslu.

Annars fekk eg onga effirlön guldur ferren 15. januar.

Eg loyvi mær at minna á, at eg varð settur í starv av lögtingi sum telefonstjóri eftir danskum tænastumannareglum 1.10.1936, men hevði verið í telefonverksins tænastu frá 1.10.1925, settur í starv av telefonnevnd lögtingsins og árið eftir av lögtinginum sjálvum.

Lønð stary havi eg nó einki, og tað fílsýni, eg hevði við uraskíman og fabrikkum í Føroyum, innan eg fór í landsstýrið, varð, hóast eg hevði sett mann í starvið fyri meg seinni givið úðman mann, so eg kundi ikki fáa starvið aftur.

Skriv míni til landsstýrið viðvíkjandi frásögn úr starvi og effirlön vil eg fegin, at telefonnevnd lögtingsins fæi at síggja.

Hesar munnligu og skrivligu frágreiðingarnar frá leimum leiðandi monnum, ið arbeitt hava á Telefonverki Føroya Lögtings, vísa týðuliga, at arbeidslag og samarbeidi ikki hava verið í lagi. Tað tykist sum hvør skjýtur frá sær, og alt her á tað berðið, at her hevur í árarvís tvörrað tann leiðsla, ið hevur verið fúr fyri at samskipa rakstur og úthygging av verknum í mun til tey krøv, vøkstur verksins hevur havt fyri neyðini. Landsstýrið heldur tí, at hetta framlagda tilfarið so ógvuliga gjølla prógvar samaleikan í dóni J. Christiansens, verkstjóra, ið her verður fíkin upp aftur:

"Indenfor enhver virksomhed institution eller lignende, som starter i et beskedent omfang, stilles der naturligvis ikke store krav til organisationen. Efterhaanden som virksomheden vokser, fortsætter man ofte med den samme foretningsgang uden at ændre strukturen deraf, saaledes at man til sidst ganske savner overblikket over og kontrollen med virksomheden."

Landsstýrið vil ikki seta á nakran ávisan av starvsfólkanum verksins, ið nú eru í arbeiði, at tey av egnum ávum hava misrøkt starv sítt soleiðis, at tey eiga at fara úr verksins tænastu men at ábyrgdin fyri tí ringa standi, sum telefonverkið var komið í, og sum tað kostar milliónir at bøta um, nú verða lagt á tað vánatígu dagligu týenstóðuna.

Skjal A.

REGLUGERÐ

Fyri

SKRIVSTOVUSTJÓRA TELEFONVERKSINS.

1. Skrivstovustjórinn hevur ábyrgd fyri roknskaparfrákrinum og hevur dagligu leiðsluna av tí og øllum sum stendur í samband við tað.

Hann skal geva telefonstjóranum og telefonnevndinni yvirlit yfir raksturinn og fjággjarstandinn í minasta lagi fyrir hvört fjórðingsár, fyrstu ferð þr. 1. október í ár. Yvirlitið skal verða sent telefonstjóranum og telefonnevndinni innan 15. í tí mánaða, sum kemur aftaná viðkomandi fjórðingsár.

2. Skrifstofustjórinn hefur arbeiðstíð frá kl. 9 til kl. 5. Telefonnevndin ásetir talið á skrifstofuvölkum og teirra lön, og skrifstofustjórinn selir so hesi starvslölk og kaun uppsíga teimum og geva teimum nærri ávísing um teirra arbeiði.
3. Skrifstofustjórinn skal ása, at telefonstöðirnar úti á bygð senda uppgerð og innbétula tað, læt eiga, til telefonverkið í rættari tíð, og hefur yvirlit yfir rættit við roknskaparfærsluni hjá telefonstöðunum.
4. Hann skal ása, at lönin verða útgoldnar samsvarandi teim samtyktum sum eru, og at útgafar útreiðslur verða goldnar utan samsvarandi tí, sum er samtykt av lögtinginum ella millunefinganevndinni, og annars tí, sum neyðugt er, og ása, at útreiðshirnar ikki verða stórrí enn neyðugt. Hann skal í sameið við telefonstjóran og telefonnevndina skipa fyrir innkeypi av tilfari og öðrum og taka upp betölguinagar yvir tí, sum telefonverkið eigur av tilfari, og föra listar yvir tilfiki.
5. Hansara lön er kr. 1.200 árlíga þauframt vanlígt tillegg. Lönin verðar goldin hvönn mánaða frammanundan. Uppsagnarfrestin er 3 mánaðir frá hvörjari síðu.

Samtykt av telefonnevnd Lögtingsins.

Tórshavn, 9. september 1917.

Hans Iversen. John, M. Fr. Poulsen. Hákon Djurhuus.
J. Fr. Öregard. A. Sörensen.

SKJAL B.

Yvirlit viðvikjandi inntökum og útreiðshum, uttanbyggja samtalum og telegramm, felagar og apparatir í árinum 1939—1950.

Ár.	Inntökar kr.	Útreiðslur kr.	Ár.	Uttak. samt. og telegr.
1939	199.000.	175.000.	1939	201.800.
1940	227.000.	186.000.	1940	233.000.
1941	311.000.	243.000.	1941	326.000.
1942	389.000.	456.000.	1942	336.000.
1943	430.000.	405.000.—	1943	348.000.
1944	445.000.	447.000.	1944	332.000.
1945	520.000.	530.000.	1945	320.000.
1946	573.210.	692.750.	1946	367.360.
1947	623.180.	681.110.	1947	401.336.
1948	801.431.	731.132.	1948	430.676.
1949	831.292.	820.103.	1949	391.676.
1950	907.426.	1.080.750.	1950	413.889.

Tahun 31/12.	Pelagar.	Apparatir.
1938	753	933
1939	790	970
1940	864	1087
1941	912	1137
1942	960	1185
1943	1112	1270
1944	1160	1385
1945	1271	1489
1946	1308	1527
1947	1357	1575
1948	1422	1800
1949	1619	2000
1950	1817	2227

Frágreiðing og kanningar

við tilmælum

frá

nevnd landsstýrisins, sett 22. desember 1951,

viðv.

endurnýggjan av skipaflotanum.

INNHALDS-YFIRLIT

Inngangur og tilmæli.

Viðmerkingar til talurnar:

- I. Tær samfelagsökonomisku útrokningarnar.
 1. Fyrri framleiðsluliðið, innlökan á sjónum.
 2. Annad framleiðsluliðið, innföskskapandi á landi.
 - II. Hvussu nógv hava tær ymisku deildirnar tolað av prísbrúytingum, ið fram eru farnar uttanfyri Føroyar í árinum 1948-50?
 - III. Tey ymisku skipaslögini, lýst úr privatökonomiskum sjónarmiði. Sildaveiðan.
- Serligar viðmerkingar.
- Tilmæli.

Talurnar: Útroknað miðaltársinntøka, tá peningalýggingin hevur fingið tað, ið kreist 1948-1950:

1. talva: 11 snörisskip 70-100 br. reg. ts.
1. a: 2 snörisskip 151-166 br. reg. ts.
2. : 6 limskip 70-100 br. reg. ts., 2 limskip 100-150 br. reg. ts.
3. : 1 trolskip 98-186 br. reg. ts., 1 limskip 220 br. reg. ts.
4. : 21 trolarar.
5. : 2 nýggir trolarar, 19 gamlir trolarar.
6. A: allar deildirnar í flotanum.

*Áttaðar miðaltársinntøkar, um skipini vóru nýggj við triðri byggiðis-
nan, ið eru í dag.*

6. talva B: ymisk skipaslög.
7. : 1 skip 200-250 br. reg. ts., 1 skip við frystirúmi 220 br. reg. ts.
7. a: 2 nýggir dieseltrolarar 175' langir.
8. : 11 snörisskip 70-100 br. reg. ts., 2 snörisskip 151-166 br. reg. ts.
9. : Yvirflit yvir hvussu nógv hvør maður í teim ymisku deildunum hevur skapað av innlöku uppi á landi í miðal.
10. : Yvirflit yvir hvussu stórar partur av brúttóinntøkuni hjá teim ymisku deildunum fara til rokstrarútteiðstur av út-
lendskum uppruna.
11. : Brúttóvinningur sum prosent av miðaltryggingarlønnum fyrí tær ymisku deildirnar.
12. : Áttaðar miðalbrúttóvinningur sum prosent av byggiðis-
møðnum.

FYLGISKJÖL:

- Uppgerð fyrí grönlandstúr hjá norskum fiskiskípi, 240 br. reg. ts.
- Byggiðiskostnaður og nðrir upplýsingar fyrí nðkur norsk fiskiskíp (limubátar).
- Grein úr "World Fishing" viðvíkjandi smærri dieselförum v. m.
- Skýv frá bretskum skipasmíðjum.

INNGANGUR OG TILMÆLI

Í lögtingsmáli nr. 61/1951: um "endurnýggjan av skipaflotanum" varð framløgd soljóðandi áheitan frá lögmanni, dagfest 21. desember 1951:

"Eftir sum tað er avgerandi neyðugt at fáa greiða á, hvørji skipasløg vilja roynast hentast og mest lönandi at dríva, tá ið talan verður um keyp av nýggjum skipum, sum longu ni sæst at vera neyðugt at taka skóðu til, biður landsstýrið fíngið um heimild at seta nevnd av utlåttingsmonnum, sum eru kendir við náttúrans skipasløg og við skiparakstur, at gera uppskot hesum viðvíkjandi."

Hesa áheitan samtykti lögtingið sama dag og 22. desember 1952 samtykti landsstýrið at seta nevndina við hesum limum:

Ole Jacob Jensen, skipara, Tórshavn.

Debes Christensen, skipara, Tórshavn.

Ole Joensen, skipara, Klakksvík.

Eivald Kjølbro, stjóra, Klakksvík.

Daniel Klein, felagsformanni, Gjógv.

og seinni varð settur Hans Oliver Fløjgaard, stjóri, Tøftir.

Málið um endurnýggjan av skipaflotanum var frá privatari síðu reist í skrivi frá Føroya Skipara- og Navigatørfelag, sum á aðalfundi sínum tann 29. november 1951 samtykti áheitanina á lögtingið. Av innihaldinum í hesum skrivi felagsins verður her uppafturtikið:

"Føroyingar eru ein fiskivinnutjóð, og í mun til fólkatalið meira enn nøkur onnur tjóð. Tað er tí neyðugt at hava ein góðan og serstakliga kappitugarfórar fiskiflota, ið gevur møguleikar at vinna nóg miklan og nóg ódýran fisk.

Sum nú er verðið kann sigast, at okkara floti ikki er *kappitugar*-fórar og har afturat í stórum minkandi; bert tvey foy seinastu árin er flotin minkaður við umleið 35 skipum, og útlit er til ein meiri minkan í nærliggjandi framtíð.

Vit vilja tí mæla til sum fyribils tiltak, at tey skip, ið hóskandi kunnu verða moderniseraði, verða tikin til viðgerðar, her hugsa vit serliga um koltrolararnar, og her kunnu vit skjóta upp til dómis at seta í summar av teim, oljukynding ella helst dieselmotor, og halda vit sostatt tað er skrivið at selja brúklig skip sum "scrap".

Tað vil sjúlvandi fara burturav skipaflotanum so við og við, og halda vit tað tí vera umráðandi, at bygd verða nýggj tíðarhóskandi skip í staðin, so okkara skipafloti ikki minkar, men heldur veksur og batnar. Vit vilja tí skjóta upp, at tey fyrstu fimm árin verða bygd í minsta lagi 5-10 nýggj skip. Vit hugsa her fyrst um dieseltrolarar í hóskandi slóddum eins og limubátar, ið hava frystileim til agugoymslu, og kunnu frysta dýran fisk, t. d. kalva og steinbítaflök.

Heimafiskiskap eiga vit heldur ikki at gloyma, og hugsa vit her serliga um frystihús á landi til fremjan av eksporti av frystum flökum og kalva.

Vit hugsa okkum, at tað almennt skal skipa fyri hesi skipahygging og finansiering av henni, men skipini eiga at verða latin til menn ella privat feløg, sum hava víst, at teir ella tey kunnu røkja skip, og sum hava líkindi til at gera tað, alt undir næri ásettum treytum.

Vit mæla til, at nevnd verður sett til at fremja hesi mál, og at vinnufelögin verða væl umboðaði í henni. Möguleikarnir við finansiering av tílimum tillaki hugsa vit, at okkara stjórn hevur bestu áætlan um, ið vilja vit nevna, at Ísland, ið bygt hevur hópin av skipum síðan kriggstök, og enn heldur áfram við tí, hevur fingið stórt lán frá ensku stjórnini. Vit mæla til, at roynt verður at læna pening í Englandi, og at skipini verða bygd har. Er okkara statsrettliga stöð til hindur, má tann leið gangast, ið gangast kann.

Avgjört umráðandi tykist tað okkum at vera, at tann nevnd, ið heitar mál skal leggja til rættis og tann stovnur, ið stjórna tí skal, verða óheft av politiskum flokkastriði."

Landsstýrið boðaði til fyrsta fundin í nevndini 1. januar 1952. R. Long, landsstýrismaður, legði fyri, m. a. við hesum orðum:

"Hóast landsins peningavánir vóru ógvuliga ringar og stríðið mundi fara at vera at fáa neyðnevuligan pening til at reidda skipini út og halda vinnulívini upp, varð neyðugt í forðing at gera sínar tillanir um ta endurnýgging av veiðiskipunum, sum skillegt var mátti gerast og helst átti at verða farin undir so skjótt sum gjørligt."

Á sama fundi varð skriv frá reidararnum Johan Dahl upplisið. Nevndin loyvir sær at endurgeva hetta bræv:

"Eg havi fingið skriv landsstýrisins dags. 28. desember, hvat eg eri biðin um at vera í nevnd, sum skal kanna hvørji skipaslög vilja roynast bentast og mest lønandi at driva í framtíðarvinnu Føroya.

Hetta er eitt gott tillak, sum hevur min størsta áhuga, og eg vil takka fyri tað álit, mer havið er sýndur, men eg fari at bera meg undan vegna nógv arbeiði her í minum egna virki, hðani eg havi verið so nógv hufurstaðdur seinasta ári (125 dagar), og tað liggur so nógv arbeiði niðurfyr, sum eg nú fái avrika í januar, um nakað skil kann fáast á, so eg vil vóna, at landsstýrið vil ósaka meg og fái annan og betri mann í staðin.

Tað sum umráður er at fái skip so við og við, sum kunnu nýtast til at framleiða fiskin so háliga sum møgulegt per einheit, og eg teli, at lokarar sum "Síðraberg" og so størri fôr, sum t. d. tey í Norðnum hava til Grönlandsveidu, vilja vera bentast, skip sum kunnu fiska mesta partin av árinum við górum á Suðurlandinum og lítur og suðri í Grönlandi og við smáum freyslířnum (18-20) tons.

Vit hava nokur skip uppá 2-300 tons, men eg haldi, at tey verða drivin av stutta tíð út á heystið í Grönlandi, nógv styttri enn Norðnum driva skip teirra, hvat ið gevur teimum størri úrlöku bæði til skip og manning, og tað er sólaklári og váttað, at tann seinasti endin er tann, sum skal geva fulltakandi ta stóru úrlökuna, so um teir menn, sum manna skipini, ikki fáast til at ásanna tað og geva harelfr, ja so er alt "umsonst", hvørji skip vil ein fái til lands.

Tað eru nógvar 30-50 tonsa bátar í Føroyum sum tað hevur

gingist illa við at fáa horið seg, og tá id ein veit, at Norðmenn fiska við góðum úrsliti her við Föroyar ein stóran part av árinum -- nógvan kalva -- er tað harmlígt, at vit ikki eru menn fyrí at kunna gera tað líka gott við hesum bánum. Tað komu hugsast, at um vit fingu nakrar Norðmenn til at lagt okkum lag á, at tað so kundi gingist betri.

Botngurnsfiskiskapur í Grönlandi vildi hjálpt væl, og eg haldi, at okkara myndugleikar mugu royna at útvega okkum foyvi til at reka henda fiskiskap.

Til sildefiskiskap hava vit fyríhils nóg nógv skip.

Til seinast vil eg siga, at nógvir fiskimenn, sum manna skip landsins í lófuni, ikki leggja sær eina við at fáa mest mögulígt burturúr og tað hevur lónjavníngargrunnurin, sum hann hevur verið skipaður, skuldina fyrí. Hóast tað er rættað uppá hann, er tað ikki gott álíkavæl. Tað verður vánalígt so leingi, menn vita sær ein "kodka". Tað átti at verið ein viðbótsgrunnur til menn, sum ikki av egnum ávum komu illa fyrí."

Næsti fundur í nevndini var 6. januar 1952. Her var framhildið, at áðrenn avgjört var um skipaslóg, sum skuldu verða miðað imóti at leggja dent á í næstu framtíð, t. d. saltfiska-, klippfiska-, ísfiska- ella flakafiskaframleiðslu út frá sølunøguleikum, mátti avgerast um skipini.

Uppá fyrispurníng á sama fundi um, hvussu mikil peníngur helst átti at verða brúktur til endurnýggíngar ley fyrstu áriní, varð frá skiparafelags síðu upplýst, at hugsað hevði verið um einar 5 millíónir árlíga í nökur ár. Í fyrstu syftu hevði verið hugsað um díeseltrolarar 170 fótur, kostnaður 3,5 millíónir kr. og fínuskip ella brotskip, 150 - 300 tons, kostnaður upp í góðar 2 millíónir. Eftir upplýsingum úr Onglandi hevði Ísland fingið síní nýggju skip bygd á bretskum skipasmíðjun uppá statstryggjaði lán.

Á fundi 21. maí 1952 skipaði nevndin seg við herra Ewald Kjálbro, stjóra, sum formanni. Lögmaður hevði frammamundan greitt frá tí, sum fram var farið í málinum og tað tilfar, sum nú var til skjals hjá landsstýýrinum, varð handað nevndini. Lögmaður veitti nevndini skrivara, Eshera Zachariassen, fólfrítt, hevur síðan virkað sum nevndarskrivari. Nevndarformaðurin útvegaði frá reiðarafelagnum sakkönnu hjálparmann, Johan Joensen, cand. polit.

So sum arbeiðið hevur líðið frá hondini, hevur nevndin verið saman.

Nevndin hevur verið samd um mánagongdina í arbeiðinum, sum hevur verið lagt til rættis hareftir.

Uppgávuna, sum nevndin samhart fíngsamtyklum hevur fingið, heldur nevndin kærtni er so stór og umfatandi, at tað hevur verið tørfört at seta sær ávíst mark, við tað at kunníngarar, eftir hendið sum tilfar útvegast, kundu hildið fram í öllum greinum, sum myndar ein af lýsa í hesi frágreiðing.

Á annan bógy kann eisini sigast, at arbeiðið umframt av tvöörandi tilfar eisini er tarnað ella vorðið tørfört, tí at víðurskíðini innan fönyska fiskivinnu júst í hesi tíðini hava verið ótrygg og ring at mela um, skip hava skift hendur, innlendisprísimar hava ikki havt eina legu.

so talað kann vera um "marknað" fyri fiskiför í tí lýðningi, sum kann leggjast í hetta uttanfyri Føroyar.

Tað stóra trolað uppá veiðuskip beint aftaná stríðslok saman við avmarkaðum innflutningi undir krígunum á øðrum ökjum øðrumegin og læt stóru peningainnlögur, ið ikki høvdu fingið avlop hin vegin, orsakaða fyri ein stóran part, at tað liggjarleggjast, ið so knappliga fór fram, fórdi við sær ein yvirpris fyri tey nýkeyptu amboðini. Fyrirminurin, sum vit høvdu havt í tí høga útflutningsprísinum á framleiðsluni, fór so staft hartur við av tungari avskrivning og rentubyrðu fyri tey nýkeyptu skipini og komu at lyngja raksturin og harvið úrføku eigaranna tilsvareandi. Herumframt vóru sjálv nýkeyptini framd appurmaliga uttan fyrilit ella eftirlit frá almennari síðu og lórvandi umvælingar vórðu gjørdar undir umstøðum uttanlanda og prístreyftum, sum teir privatu áhavararnir av meira ella minni óvænti ikki frammanundan høvdu tryggjað seg inni.

Um somu tíð ella skjótt aftaná, at hesi viðurskifti gera vart við seg í vinnulívinum, hendir tað, at ein umlegging í handlinum tekur seg upp. Pesk- ella ísfiskahandilin við Bretland, fekk eina cykabyrðu uppá 10 % í landingartolli. Príslagið hevði undir krígunum legnað seg í samhandli við og í mun til bretska marknaðin, bæði í inn- og útflutningi, og bæði høvdu lagt seg eftir einum krónuvirði undir kursinum 22,10 árska pundid.

Broystingin í krónuvirðinum til 1931, foyringin úr "sterlingringinum" og umleggingin av handlinum fyrst í innflutninginum og síðan í útflutninginum máttu gera vart við seg eisini í vinnulívinum. Tað fyrminur, sum varð væntaður av eini sterkari krónu í hálvgari innflutningsvøru, kom ikki vinnulívinum tilgóðar í sama mun, sum útflutningskrónutalið minkaði, m. a. av tí at innlendis príslagið og harvið lönurnar mettaðu seg eftir nýggjum innflutningsprísunum, ið vóru framkomnar undir øðrum umstøðum enn teim bretska.

Hvørja ávirkan hínvegin, tað av m. a. nevndu umstøðum hin umlagda fiskivinna fekk í nýggjum útflutningsprísi uppá saltfisk (og seinu eisini klippfisk), er ikki møgulegt eftir fyriliggjandi upplýsingum at gera sær eina mynd av og heldur ikki, um ein krónukræsur, sum fyri tað danska varð lagdur árska útlandið, er hóskandi fyri tað føroyska príslagið, sum er viel hægri enn tað danska við sama krónukræsi. Hetta vil ein gjøllari kanning av valutaviðurskiftinum í Føroyum sum partur av tí danska kunna greiða. Hesi viðurskifti viðvíkjandi føroyskum og danskum "umkostningsniveauf", ið volda vinnulívinum í hvussu so er vissar trupulleikar og sum føroyingar einsamallir eftir núverandi skípan ikki hava lætt við at vinna á, heldur nevndin seg ikki förm fyri at koma nærri inn á, men vil ístaðin mæla til, at hesir spurningar verða lagdir til eina serliga kanning av serkønum, um tað annars longur hevur áhuga, við tað at óki nevndariturar má vera avmarkað til endurnýggjan av fiskiflotanum.

Fyri at leggja sær eina miðvísa ætlan fyri nýggjari úthyggjing av peningalæggjing í framtíðar fiskivinnu, er tað tó neyðugt at hava bylling á teim umstøðum og teim mest lýðandi atgerðum, sum ríddu, tá tey nú av kreppu o. ö. meira ella minni liggjarliga løstaðu fiskiför vórðu keypt. Í hesum viðfangi hava vit tí leysliga frívið í láverandi viðurskifti, sum flestu annars kenna. Hesi seinru árinu kom so fiskivinnan

sum kunnugt undir frívillega og tvungna niðurskriving, brotabúgv og lutvísar almenna peningahjálp.

Undir hesum umstöðum, er tað, at ein endurnýggjan av skipaflotanum skal fara fram, og verður hon tí fyrst og fremst ein spurningur um at veisa förvandi pening.

Hetta, saman við teim kanniingum, nevndin hevur latið gjørt, ger uppgávu nevndarinnar um at koma við uppskoti so dapra, at torført er at vísa á, hvussu nýbygningar, serliga smærri fôr, tey fyrstu árinu kunnu svara seg, uttan leir frá byrjan av fáa ein almenna samring so munandi, at rentubyrðan og tryggingargjaldið í hvussu er ikki verða at tyggja meira, enn hjá teim förum, sum av somu stódd í dag, liggja hægst.

Sum tað framgongur av talvnum, skjólinum og viðmerkingunum til hesi, eru viðurskiftini lýst við útrokningum eftir fyriliggjandi rökskapartílfari og öðrum upplýsingum, bæði privatökonomisk og samfelagsökonomisk á ymiskum hátt, fyri at fáa so fjölbroytt yvirblik sum gjørligt og sum stundir og tílfar hava verið til tess.

Álitid til hesar kanniingar er tí soleiðis lagt upp við tí fyri eyga, at tað saman við víðari kanniingum eigur at halda fram eisini og ikki minst av tí, at ein partvís umlegging av fiskiflotanum er við at taka seg upp frá toska- til síldaveiðu.

Hesir upplýsingar kunnu sostatt í fyrsta umfari verða leiðbeinandi, og gera kanniingarnar heldur ikki keav uppá at vera fullfiggjadar, men eru eisini settar til at elva einu sakliga viðgerð til einu niðvísari útfygging á hesum öki.

Sjálvst um ikki seinja skuldi fingist heimanvegin um einu fasta byggjarftan uppá styttri ella longri tíð, verður hildið, at tað gerst neyðugt nú við tað sama at leggja pening av til hesi endamál. Förvurin til skip yvirhövur er so stóur, at um endurnýggjingin skal verða av týðing í sum arbeiðsgevandir faktorur, (t. v. s. fleiri menn í vinnu) eigur ein avlegging ella ílegging av landsins figgjarnegi, svarandi til um 5 % av samfelagsinntökum at nýtast til hesi endamál frá almennari síðu ella o. t. 2,5 mill. kr. árliga aftrat tí, sum privatir ámarar, tá bygging skal setast í verk, mugu útvega; t. d. aðrar 2,5 mill. kr.

Hvussuleiðis peningurin skal fást til vegar, er annar uppgáva, sum ikki liggur hjá nevndini at meta um, men her verður hildið, at tað er umráðandi neyðugt fyri tað almenna, longu nú, at taka upp tingingar við Danmark og onnur lond um lántøka útyvir taum pening, sum ein mögullig Marshall-hjálp kann avsiggja til heffa endamál.

Í hesum viðfangi verður nevnt, at nevndarinnar, ið hevur kannað lánsurning í Bretlandi, heldur seg vera komin til tað útsli, at lán kann útvegast har eftir merri breytum, og kemur lánbæddin at liggja um 2/3 av byggikostnaðinum.

Um tað figgjarlaga grundarlagi fyri endurnýggjing ella útfygging av fiskiflotanum annars fæst til vegar, so vil tað eisini altíð verða ein spurningur í hvørjum einstakum föri, um hvør skipastódd ella veiðuháttur best fer at loysa seg í framtíðini. Avgjrandi fyri hesum eru so nógvar umstøður, m. a. veiðelikindi, marknaðarviðurskipti, útgerðarprísir o. t., sum vilt lítið ella einki ræði hava á, meðan nevnt kunnu hesar innlendis umstøður, sum vil meira ella minni sjálvir kunnu ávirka m. a. framleiðslumøgul, rökiskapur, sparseni, sáftmálanfgerðir,

leiðsla, herundir ekki minst umboð, har ein duguligur, skilagóður og dágligur skipari so vael sum meistari kunnu vera avgerandi fyrri rakstri-
verin og úrslitið av vinnuni.

Tá nýtt far skal útvegast, fer tað tó ikki at heri til frammumund
at at treyta ávísan veiðuhátt. Her vildi tí óivað verið rættast at sett og
givið eini nevnd av sakkönnum monnum um hendi at mett um, i hvörj-
um einstökum föri, hvat ráðlligt er, tá ávísar umsóknir ella ætlanir eru
frammi, og sum krevja almenna hjálp. Fyri bankar og lánistovnar
annars, vildi ein lík sakkön nevnd verið heitur ráðgevandi. Tað er
hjá eini líkari nevnd, (sum annars av røttum átti at verið sett beint
allan hardagan) at her fyriliggjandi kanningarútslit kann verða
leiðbeinandi og samleiðis eisini fyrri tann einstaka, sum ætlar at seta
seg fyrri nýbygging ella nýkeyping.

Við eini árligari niðurleggging av t. d. 2,5 mill. kr. til nýbygging-
arendamál undir umsiting av landsstýri (og ella banka) i samband við
umrøddu ráðgevandi sakkön nevnd, skuldi tað heldur ikki verið
neyðugt frammumundan at skjóta upp nærri ætlan fyrri einum býti av
lökum peningi millum vanskar ella einstakar skipastøddir og veiðu-
hættir.

Tað skal tilskilast, at ein sakkön (skipa-) nevnd eigur i hvussu
er at verða saman sett og umboðað av: skiparum, meisturum, fiski-
monnum, reidarum, skipabyggjara og roknskaparkönnum skrivara. Um-
ráðandi er, at sakkunnleikin er fjölhæytt umboðaður og ikki skuldi
verið neyðugt at tilkalla fleiri enn 5 íseini, alt eftir tí förv, sum viðgerð
av umsókn ella ætlan av ávísam skipaslagi ósakaði.

I hesum vanlugu viðmerkington verður ikki heft seg við serligu
óki, skipaslög, veiðuháttir v. m., sum viðgjörd eru fyrri seg i talvunum
við tilhoyrandi viðmerkington, sum víst verður til. Bert skal nevnt,
at i serligum skjali (talva 7) er árettadur rakstur av nýggjum diesel-
trólara, hvørs nýsla hevur verið serliga torfór at koma til, og hevur
verið neyðugt fyrri ein part, at meta og rokna seg til fyriliggjandi ætlan
uttan so, sum á flestu hinum okjnum, at hava ávís roknskap og roynd-
ar upplýsingar at halda seg til, t. d. maskinerúmið. Hetta kemst av, at
so at siga einki atkomuligt tilfar er flugid, tá hesin trólararakstur er
nýggjur, sjávt fyrri hetum, og kunnat teirra kostnaðarviðurskifti i
rakstri heldur ikki sammelst við okkara, m. a. i útgerðarpreisinum og
lýntreytum.

Viðvíkjandi byggikostnaði v. m. verður eisini víst til teir upp-
lýsingar úr Noreg og Bretlandi, ið upplikuir eru sum fylgisskjöl sein-
ast i hesi frágreiðing, uppgerð yvir grønlandstúr hjá norskum fiski-
skípi m/s "A", og sommeiðis til údráttin (á enskum) úr "World Fish-
ing", sum viðgerð spurningin um smærri dieselför v. m. Umframt teku-
ingar og frágreiðingar frá bretska skipasmíðjum, liggur nevndin
inni við upplýsingum frá týskum skipasmíðjum yvir byggikostnað av
diesel- og dampbátum.

Tað vil verða av rágvismikið at fáa alt hetta tilfar við i hesi
frágreiðing.

VIÐMERKINGAR TIL TALVURNAR.

Tá hugsað verður um endurnýggjan av føroyska fiskiflotanum, verður tað eftir ólákora áskoðan serstakliga langfaraflootan, tað verður talað um, av tí at tað í nærhendisflotanum tykist at vera so frægt av nýggjari fönni í lötuni, at hesum flotanum fævar minni ábøtur enn langfaraflootanum. Eisini eru förin í nærhendisflotanum so mikið smá, at færvurin av stórum samanskoti av peningi til fleggingar verður minni enn í langfaraflootanum. Nærhendisflotin nann tí í lötuni hava lættari við av sær sjálvum at søkja í ta leguna, har tað fleggjarliga úrslitið verður frægast.

Neyndin skal tessvegna avmarka arbeiðsøki sítt til at galda langfaraflootan.

Eindamálið við hesum arbeiðinum verður gjøgnum roknskapartíllar og onnur lól at royna at finna fram til tey slögin av fiskifönni, ið tykjast at geva besta úrslit til fiskiskap úr Føroyum. Av nýtiligum roknskapartíllari hevur neyndin havt um hendur rakstrarroknskap fyri 55 fiskiför frá árunum 1948-50. Til hetta roknskapartíllar verður tað ivaleyst neyðugt at gera ta viðmerking, at tey úrslitini, ið einans byggja á royndir frá teim síðstu árunum, ikki júst nýfast at fara at verða so óákítandi at byggja á eisini í framtíðini. Fiskivinnan her tað í sær, at tær umstøðurnar, ið ávirka rakstrin, skjótt kunna skifta. Veidnagdin og veidislagið kunna broytast eins vel og prísurin á úlgerðini og á fonginum kunna broytast ymsar vegir. Tó verða kanska eftir einstökum eyðkenni fyri ymisku föruni, ið verð verða at byggja á, um larið verður undir eina endurnýggjan av flotanum.

Eitt endamálið við hesum arbeiðinum hevur eisini verið at leggja tilfarið soleiðis til rættis, at menn skulu fáa høvi til sjálvir eisini at gera teirra egna áskoðan hjartal úr hesum tíllarinum og teim royndum, teir annars hava frammumtalan.

Tá sagt verður, at hesi lölini, ið bygt verður á, ikki nýfast at fara at hóska so vel fyri framtíðina, mugu vit serstakliga hava í huga tað seinasta umskiftið hjá føroyskari fiskivinnu, ið sladdist hevur av silta-veiduni norðan fyri Føroyar. Hetta kann broyta líkindini hjá teim ymisku förunum á ymiskum hátt, soleiðis at tey úrslitini, ið roknskapartíllini fœra okkum fram til, verða meira ella minni óákítandi at byggja á í framtíðini.

Tá talað verður um, hvørji skip, ið roynast best, ella geva besta peningaliga úrslitið, verður aloftast annaðhvørt hugsað um eitt samfelagsökonomiskt ella eitt privátökonomiskt úrslit. Tilfarið verður tí soleiðis lagt til rættis, at vit kunna fáa hesar síðurnar taluliga fram, hvør sær.

Sum frammantíðan er peikað á, hava prísbroytingar á úlgerðini og veiduni stór ávirkan á tey peningaliga úrslitini. Tá avtarnar, hesum prísbroytingum hava vit her á landi sum heild einki valið á; tær koma aftanáfrá. Vit hava tí bilðið tað verið neyðugt at flegið fram í ljósnála, hvussu nógv hesar prísbroytingar uttan fyri Føroyar ávirka úrslitini hjá teimum ymisku skipunum. Hetta er gjørt á tann hátt, at útroknað verður, hvussu stórir partir av bruttóinntøknum hjá skipunum, ið fer til útreiðsur av útlendskum uppruna. Hesur útrokningarnar kunna tí verða ein leiðvisari fyri framtíðina.

Tey 55 fiskiförini eru býtt sundur í ymiskar deildir eftir skipa-
2 - Løgtingsliðandi 1952.

slag, veiðuháttir ella eftir stödd. Nökur brek eru við hesum tilfarinum við tað, at ein tilk sammeting av fleiri bólkum av tølum vanligu eigur at seta tað krav, at tað eru eins nógvir eindir (t. v. s. skip) í hvørjum einstökum bólk, soleiðis at tey miðaltölini, ið roknað verður við, koma fram undir somu umstøðum. Miðaltölini frá teinum bólkunum, har fáar eindir eru, verða tí ikki so jøvna og álitandi, sum har, ið eindirnar eru fleiri. Hetta eigur ein at leggja sær í geyma, tá ið sammett verður.

I.

Tær samfelagsökonomisku útrokningarnar.

Hesar útrokningarnar eru býttar samdar á tann hátt, at fyrst verða tey samlaðu úrslitini hjá sjálvum skipinum tikin úr rúnskaparfilfarinum, innfil veiddan verður fógð uppá land. Hetta er fyrra framleiðsluliðið. So verður útroknað hvussu nógv, ið hvør maður á sjónum við teim ymisku veiðuförum skapa av innlöku uppi á landi, gjøgnum sjálva veiðuna, sum hon hevur verið tilvirkað í árinum 1950. Hetta er annað framleiðsluliðið.

1. Fyrra framleiðsluliðið. Innlökan á sjónum.

Tá sammetingar skulu verða gjørdar millum ymisk sløg av skipum, har tað ilagði peningurin, ella tann peningurin, sum virkar í framleiðsluni, er ójavnur uppá mannin, ið siglar við teim ymisku skipaslögnum, verður tað neyðugt at gera útrokningarnar soleiðis, at nøgðin av kapitalinum eins væl og nøgðin av manningini ella arbeiðsmegini, hvør sær, fáa sínar ávísa vektir í býttinum av samlaðu úrtökuni. Hesar útrokningarnar verða tí gjørdar soleiðis, at tað verður sæð burtur frá tí býttinum av samlaðu úrtökuni, ið sáttmálarnir hava givið. Maðurin, ið arbeiðir umborð, og hann, ið skipið eigur, kunnu tí eins væl vera hin sami. Vit hugsa her bert um arbeiðsmegina og kapitalmegina, sum virkað hava í framleiðsluni.

Tá talan er um úbyggja peningafleggjing, har m. a. eisini verður neyðugt at taka lán uttan fyri Føroyar ella at geva lán frá tí almenna, verður tað ivaleyst beinast burtur úr leiðarúrslökuni hjá skipinum fyrst at rokna ilögðum peningi tað, ið kreyst, og so býta avlopið javnt millum manningina, ið verið hevur við skipinum. Eisini verður tað bestast at fara fram á henda hátt, av tí, at tað eru ymsar reglur, ið siga umleið hvussu nógv, ið ilagdar peningur kreyst til avskrivningar og rentu um árið, um alt skal kunna mæla væl runt og umboðini skulu kunna endurgjalda seg av sær sjálvum.

Á henda hátt fær ein fram eitt sammetingargrundarlag millum tær ymisku deildirnar í flotanum við at sammeta mánaðarsinnstøkurnar uppá mannin, altaná, at ilagdar peningur hevur fingið tað, ið kreyst. Við hesum tølunum kann ein síggja, hvussu nógv hvør deildin er før fyri at gjalda til býtur undir somu umstøðum viðvíkjandi rentu, skuldbyrði o. t.

Ein viðmerking má tí beinavegin verða gjørd, tá vit nýta mánaðarsinnstøkuna og ikki t. d. mála*mánaðar*sinnstøkuna. Tað eru bert einstakar av hesum skipadeildunum, ið eru í fiskiskapi árið runt. Um teir mennirnir, ið sigla við teim skipunum, ið liggja still um veturin, høvdu havt høvi til at fingið annað innstøkuskapandi arbeiði hesa tíðina, meðan teir eru á landi, hevði tað kanska verið beinast at rokna við mánaðarsinnstökuni, í staðin fyri við ársinnstökuni. Teir flestu munnu

þó vera soleiðis staðfest, at teir hessa fjöðna so gott sum onga inntöku hafa. Siglingarhýran verður lí ívaleynt eisini so gott sum öll ársinntökan hjá teimum. Þá verður það ívaleynt heimaft at rekna við árs-
hýran og ekki við mánaðarhýruni. Aðrar umstöður benda eisini benda sama vegin, t. d. her manningin frían kost umborð, sum kanska vigar upp ímóti þí, ið meira verður slitið av klednaftgerð.

Nevndin er sett til tess at kanna líkindi fyrri eini endurnýggjan av flotanum, uppgávan verður sostatt at kanna inntökulíkindini hjá nýggjum fiskiförum. Av þí, at vit byggja á inntökurnar hjá þí gamla flotanum í 1948-50, hefur það ívaleynt áhuga, fyrst at gera eina sam-
mefing millum þey föruni, vit hafa frammamanundan, her skipavirðið verður sett til miðaltryggingartalið innanfyri þær ymisku deildirnar, hirtursað, her gæðskan er sera ójövn, sjálvt innanfyri þær ymisku deildirnar, sum t. d. við teim nýggju og teim gomlu frolarunum. At miðaltryggingartalið verður nýtt, so kemst það av, at það í einstökum förunum eru skip, ið tykjast at vera undirbyggjað, meðan onnur kanska eru heldur ov högt tryggjað. Við at nýta miðaltryggingartöluni sleppur ein þí undan frávikum, ið standast av slíkum umstöðum, ið ekki hafa nógv við sjálfan raksturinn at gera. Myndin verður lí betur hóskandi til þa nýtsluna, hon er ætlað til: at sýna heildargongdina hjá hvörjari deildini, eins og gongdina innanfyri hvörja deildina.

Eisini með þann viðmerking verða gjörð, at vit bert arbeida við ævundaðum tölum. Fleiri av rekaskapinum eru soleiðis uppgivin. Hetta hefur hefður ekki stóran ávirkan á úrslitini, ið fáast hirtur úr. Endamálið er at flúna fram til sjálv serimerkinn hjá teim ymisku skipaslögnum.

Við at reknað út miðalársinntökurnar fyrri þann flotan, vit hafa, fáa vit at siggja, hvussu stöðan hefur verið. Hesar útrokningarnar eru gjörðar í talvunum nr. 1-5, og ein samanandrættur av miðalársinntökunum frá hesum talvunum er sýndur í talvu 6 A.

Brøytta vit so hesar talvurnar við at seta inn skipavirðini fyrri nýggj skip eftir teim byggiprístum, vit hafa í dag, og brøytta þey ymisku töluni í rakstrinum, ið verða ávirkað av hesum, fáa vit fram þær ætlaðu miðalársinntökurnar fyrri þær ymisku deildirnar. Vit fáa at siggja, hvat þær nýggju peningagælggingarnar orka at gjalda í hýrun, þá renta og avskrivningar fyrst verða drigin frá heildarúrtökuní. Hesar ætlaðu ársinntökurnar eru útroknaðar í talvunum nr. 7-8 fyrri nakrar av teim deildunum, ið talan kanna verða um at sammeta eftir þí tillæjunum, vit hafa. Her eru nýggir dieselfrolarar, eisini líknir við á þann hátt, at vit sum inntökusiða í rakstrinum hafa líkið inntökusiðuna hjá teimum 2 nýggju oljufyrdu frolarunum, meðan útlögusiðan er brøytt, eftir sum hon verður ávirkað av, at skipið hefur dieselmotor í staðin fyrri damp-
maskinu. Hesi útreiðslutöluni eru bert útroknað og byggja sostatt ekki heimeiðis á veruligar royndir. Ein samanandrættur av miðalársinntökunum eftir talvunum nr. 7-8 er í talvu 6 B.

Það verða serstakliga hesar seðnu útrokningarnar við ætlaðum ársinntökum, ið nevndin fer at byggja síni úrslit á viðvikjandi endurnýggjanini av skipaflotanum.

Her skal í fáum orðum verða greitt frá, hvat ið úrslitini av hesum fyrstu útrokningunum sýna.

Þær útroknaðu miðalársinntökurnar fyrri allar deildirnar saman-

lagt, eru mannandi lækkuðar: frá 11.585 kr. í 1948 niður í 4.383 kr. í 1950. Fyri teir tveir nýggja trolararnar eru miðalársinntøkurnar eftir hesum útrokningunum farnar niður frá 28.430 kr. til 14.356 kr. í 1950.

Teir 19 gomlu trolararnir eru farnir úr 13.112 kr. niður í 1.271 kr. Størst er lækkingin í útroknaðum miðalársinntøkum hjá teim 6 fínuskipunum 70-100 br. r. ts., har miðalársinntøkan er lækkað frá 9.171 kr. í 1948 niður í 1.091 kr. í 1950. Eitt einsamalt fínuskip við frystirúmi umborð tykist at liggja heldur væl, har inntøkurnar uppá mannin í 1948 vóru 11.850 kr., í 1949 5.650 kr. og í 1950 12.300 kr. Her eigur ein tó serstakliga at bíta merki í, at tað heri er eitt skip í deildini fyri seg sjálvan, hetta er ein orsök til, at tað mittasta árið er farið so langt niður av tí, at skipið hevur verið farnað av umvølingum, o. t. Tað, ið hevur serstakan áhuga við hesum skipinum, er, at tað í 1950, har allar flotin er farið so langt niður í inntøku, og har tey flestu skipini eru í somu veiðu, t. v. s. saltfiskaveiðu, at skipið skarar framúr millum træskipini. Her er tí høvi til hjá monnum at nýta teirra egnu hugsan um flúk før og at finna fram til orsøkurnar til tað góða úrslitið, um hoi liggur í sjálvum skipinum ella ikki, um frystirúmið ella skipsstöddin er orsök.

Í bólkinum fyri tey 11 smáu snörisskipini eru so mikið nøgvar eindir, t. v. s. 11 skip, at hesi fóluni eiga av røttum at vera meira álitandi til sammetingar. Í 1948 lá miðalársinntøkan høgst hjá hesum skipunum, og lá ein sær burtur frá teim 6 smáu fínuskipunum og teim tveimum 100-150 br. r. ts. fínuskipunum, liggja inntøkurnar hjá teim 11 smáu skipunum høgst fyrí øll hesi tæy árin. Hesi skipini hava alla tíðina verið í saltfiskaveiðu og hava sostatt verið rávirkað av prislækkingini á ísfiskamarknaðinum.

Tey 1 træskipini, ið øll eru stór, hava ligið væl í 1948, men eru farið nógv niðureftir í 1949 og 1950. Her er tað serstakliga veldumongul, ið hevur svikað, og ikki so nógv tann dýra úlgerðin.

4 skip yvir 200 br. r. ts., ið nýtt hava bæði linu og snöri í Grønlandi, liggja heldur javnt, og øll árin liggja tey hetur enn tey smáu snörisskipini. Til sammetingar kann verða nevnt, at inntøkan hjá teim stóru skipunum í 1950 var 4.383 kr., meðan hoi hjá teim smáu, sum áður nevnt, var 2.379 kr.

Skulu vit gera okkum einu meining burtur úr hesum fólunum, má ein siga, at teir nýggja trolararnir hava ligið best av øllum hesum fiskiförum, og teir hava eisini ligið sera javnt hvørt árið. Orsøkurnar til hetta kunna menn sjálvandi sjákvir døma um, men vit vita at teir hava eitt vilt veiðuðki (aktiónsradius) og kunna royna narsøghvar, teir vilja, og hetta hevur alstóran týdning, soleiðis sum fiskilærarnar hjá føroyingum liggja í dag. Tað einu fínuskipið við frystirúmi sýnir, ið hvussu er, at tað er fært fyrí at veita høga inntøku sum t. d. í árinum 1950. Líta vit at talvunum 1-5 og teila fram har høgstu ársinntøkurnar fyri træskipini, siggja vit, at hetta skipið liggur nógv lægri enn tey høgstu í hinum deildunum.

Av snörisskipunum liggja tey stóru gróndarússkipini lægri, enn tey smáu. Hesi seinnu tykjast, sum áður nevnt, ikki at hava verið ment at veita stóra inntøku. Í flúkum fœrum má ein tó hava í huga, at ein tó lættliga kann fara skeivur við at hugsa soleiðis, tí nógv av teim smáu skipunum hava ikki roynt á somu fiskiveiðum, sum tey stóru, ið øll hava verið í Grønlandi, og tá ein veit av royndum, at veiðu-

mengdun kann skýfta ár um annað á ymsum fiskileiðum, kann það verða eitt síndur torförið af spáa avgjört, hval best verður í framtíðinni; vit kunnu bert siga, af söliðis hefur það verið). Á so fjarskotnum leiðum sum í Grönlandi, har farmaviðurskiptini eru ring, og dýrt er af leiga farmaskip af flyta útgerðina til og föra fongin frá við, liggur það nær af hugsa senn, af tey störu skipini veruliga skuldu hafa ein fyrirum í so máta.

Tey gomlu koltrolararnir eru í 1950 farnir eitt síndur niður um tey störu grönlandsskipini í miðalársinntöku, sjálfv um rolarnir sigla all árið. Koltrolararnir liggja tí ekki val fyrir. Tö cest það á talvun 1, af teir liggja heldur ójafnt. Nakrir hava tey seinastu árinu ekki hafi so fræga heildarúrtöku, af hon hefur verið nóg stór til afskrivingar og rentugjald af flögðum peningi, og hava sostatt ekki horið seg samfelagsliga í hesum ferra framleiðskuliði. tí inntökaskapanin uppi á landi ekki er tikin við. Í hesum hólkinum eru eisini einðinnar so mikil nógvar, af sermerkini við hesum förum mega telast af vera komin fram í hesum föllum.

Tey skipini, vit hava og hvörs úrslit vit her frammanundan hava lýst gjögnum roknskaparföl, eru af fyrstan lið keypt undir sera ymskum prísunstöðum og eisini á ymskum markaðum; skipavirði eru tí ekki allid komin fram undir somu umstöðum og tryggingartölun, sum vit hava reknað við frammanundan, hava ívalyst verið nakað ávirkað af hesum. Hetta hefur so aftur ávirkað her útreknaða miðalársinntökurnar gjögnum frádráttinnar af rentum og afskrivingum af flögðum peningi. Sum áður nevnt, eru það talvurnar 7 og 8 og samandrætturinn af hesum í talvun 6 B. ið nevndin eigur af tryggja sín úrslit á. Í hesum talvunum hava vit í staðin fyrir gamal skip reknað við nýggjum skipum við teim tryggiprísun, vit hava í föllum. Á henda hátt her ein fram eina betur hóskandi mynd af, hvussu nógv her ymskari deildinur í flotanum veruliga eru förar fyrir af gjalda í lýrum uppi mannin; sammetingargrundarlagið verður her betur enn áður tí skipini her verða bygd undir somu prísunstöðum. Í hesum talvunum eru það bert ætlað af miðalársinntökum, af tí af vit ekki hava roynt af rekka fiskivinnu við hesum förum, og eru tí ekki förir fyrir heilt gjölla af siga, hvussu inntöku- og útlögusíðurnar hjá skipinum verða ávirkaðar, af tí, af skipini eru nýggj. Vit rekna við, af inntökusíðan hjá skipnum verður áhræft, um skipið er nýtt, afturinnóti verður útlögusíðan í rakstrarroknskapinum nógv áhræft. Skipavirðin verða ökt, og af hesum eisini rentuútlögur af flögðum peningi. Afskrivingarnar verða áhræftar tvöir vegir, ið ganga innóti hvörjum öðrum, afskrivingariðin verður longur, meðan tann peningahædd, ið afskrivað skal, verður störrí og söliðis eisini her árligu afskrivingarnar. Ökt skipavirði krevur öktar tryggingarútreiðslur. Á hin lögvin átti ein eisini af rötum, fyrir her fyra seinastu deildinur í talvun 6 B; skip yvir 200 br. r. ts., línuskip við frystirúmi, snörisskip 100-170 br. r. ts. og snörisskip um 100 br. r. ts., af drígið frá nakað af umsitingarútreiðslum söliðis, af það vígaði nakað uppattur hinvegin. Hetta hava vit ekki gjört, og orsökinn er tann, af ein störr partur af teim skipnum, ið vit hava aftaná krígslok hefur fingið störrar eykaumvælingar, nýggjan motor o. fl. og har föbikar umvælingar eru gjörðar í hesum árum, vit hava her, hava her ekki verið tiknar við í sjálfv rakstrarroknskapið, bert sjálfv umsitingin er tikin við. Eisini hava vit samúmet við umsitingar-

útreiðslurnar hjá nýggjum skipum, bygð aftaná bardagan, og munurin á umsitingarútreiðslunum hevur ikki verið stórur. Hjá teim stóru skipunum fer hetta neyvan uppá kr. 10.000. - um árið og hjá teim smáa valla nógv yvir 5.000 kr. At avskrivningartíðin hjá teim nýggju skipunum er so mikið longri, enn hon er sett til at vera hjá teim gamla, ger sít til at lúu nakað av hesum ójavnunum burtur; motorurin á tí nýggja skipinum má verða skjótari avskrivaður enn avskrivningartíðin er sett til, men skekkurin varar sjálvandi longri t. v. s., áðrenn hann skal hava stórar eykatnyvelingar. Allar hesar umstøðurnar eigur ein tó at hava í huga, tá ið töluni verða samneft.

Útreiðslutöluni fyri nýggjar dieseltrolarar eru, sum áður nevnt í stóri men útreknaði töl, enn hjá hinum skipunum; vit hava eingi tilik skip frammanundan. Oljunýsluna, ið er ein tann størsta broytingin við hesum trolarunum, samanborið við teir oljufýrda nýggju trolararnar, hava vit roknað út við stuðuli frá royndum maskinmeistara. Nakað eru tó hesir trolararnir óðrvísi, enn hinir eisini á øðrum økjum, ið ávirka útreiðslurnar og kanska eisini inntøkurnar; teir hava eitt vítt veiðuóki og eru sostatt minni bundnir av ávísam havnum, og kunna hava meira olju ímó, eru tí betur hóskandi til saltfiskaveiðu á fjarskotnum fiskileiðum. Afturímið eru hesi fiskiförini lítið roynd, og menn eru eitt sindur ymiskir á máli um, hvussu umsitingarútreiðslurnar verða í longdini hjá hesum skipunum. Vit hava ikki tíkið við, at tað ikki krevjast kyndarar við hesum skipunum, tí sakleikleikin meinar, at sjálvar motorurin krevur so mikið betur umsiting enn dampmaskinan, at tað í maskinruminum ikki kann verða roknað við stórvegis minniháttøgum av hesum. Eisini krevst hollari kunnleiki hjá maskinmonnum í dieselfarinum enn í damparinum.

Av talvunum 7 og 8 og samanrættlinum av ætlaðum miðalársinntökum í talvu 6 B sæst tað, at nýggj fiskiför ikki eru reiðiliga væl ment at gjalda hvørjum sít, kapitali og arbeiði, við teim byggiprísun, vit hava í dag. Ætlaðar miðalársinntøkur fyri nýggjar dieseltrolarar, tá avskrivningar og rentur eru drignar frá tí inntøkuni, ið verður at býta málhan kapitalin og arbeiðsmegina, verða fyri nýggjar dieseltrolarar 7.698 kr. eftir tí sum rakstrarinntøkue og útreiðslur lúgu í 1950. Undir somu umstøðum høvdu tey stóru grønlandsskipini orkað at goldið 1.181 kr. í ársinntøku uppá mannin í miðal. Eitt línuskip við frystirúmi 220 br. r. ts., hevði orkað at goldið 6.650 kr., tvey snörisskip 160 - 170 br. reg. ts., høvdu verið ment at goldið 1.285 kr., meðan tvey smærre snörisskipini, sluppinar ikki høvdu havt nóg stóra heildarúttøku til at greiða rentur og avskrivning einsamøll. Úrslitið í útreikningunum verður sostatt ein miðalársinntøka uppá - 0.290 kr., tá avskrivningar og rentur eru roknaðar av fyrst. Tað sæst soleiðis av tölunum, at tað eru teir nýggju dieseltrolararnir, sum av øllum hesum skipunum orka fragast at avskriva og lata rentur til nýggj skip, meðan sluppinar orka ringast, all sæð úr samfelagsökonomiskum sjónarmiði. Sjálvt um minni vart roknað til umsiting av teim nýggju skipunum, so hevði hella tó ikki kunnað drigið miðalársinntøkurnar so mikið nógv uppeftir, at læt av hesum kemur at liggja reiðiliga væl, 5 ella 10 túsund krónur minni í umsitingarútreiðslum hevði bert virkað at drigið miðalársinntøkurnar hjá hesum skipunum 250 til 500 kr. uppeftir, og töluni liggja undir 0 frammanundan.

Hetta var árið 1950. Taka vit árið 1949 liggja inntökunær lægri yvirhövur uttan hjá lónskipunum við frystirúmi. Har inntökun eittir talva 6 B er 0 kr. Hetta kemst av, at skipið hevur verið tarmað hella árið, sum nevnt er framanfyri. Í 1950 liggur hetta skipið annars best av lónskipunum og ikki meira enn gott 1000 kr. lægri, enn teir nýggju dieseltrolarnir.

Sum heild kann tað verða sagt um hesar talvurnar, har roknað er við nýggjun skipum, at skipaprísirnir nú eru komnir so høgt upp, at tað er heldur lættisligt við hesum inntökunum at fara undir skipa-bygging, um ikki skipini verða sanerað beinan vegin, tey verða bygd, ella tað kann fáast lán í Føroyum ella útlondum, har rentan liggur væl niðanfyri tey 6 procentini, vit hava roknað við.

Spurningurin er nú, um vit kunnu rokna við hesum úrslitunum, vit gjøgnum útrokningarnar eru komnir fram til. Úrslitini mugu í øllum førum verða tikin við varsemi. Her skulu vit í fyrstu syfta peika á, hvussu fram er farið við avskrivningunum, ið framganga av talvunum 1-5 og 7-8. Tað ávirkar nógv úrslitini, hussu long avskrivningartíð, ið verður nýtt. (Árið 1950 er soleiðis sett upp í øllum hesum talvunum, at tað skal kunna síggjast, hvar ið er deigið frá teirri peningalædd, ið verið hevur at býta millum kapital og arbeid). Avgerðin um, hvussu long avskrivningartíðin skuldi setast, hevur verið ein tann forfórsti spurningurin at greiða, og tað er júst á hesum økinum, at menn kunnu vera ymiskir á máli. Um onkur kanska skuldi funnist at hesum ymisku avskrivningartíðunum, her tað væl bíl at brøytta tær, og so rokna alt hitt út barettir. Eisini eigur ein at leggja til merkis, at vit öll ávini hava somu rentuhyrðu av skipavirðinum, sum tryggingartíðini vóru, ella av byggiðprísinum: eittir sum skipið verður avskrivað, eigur rentuhyrðan av lógðum peningi at minnka; hvøð árið fyr seg má lí verða líkið sum byrjunarir, og av lí at endamálið er ein endurnýgging av flotanum, verður tað ivaleyst, sum her er gjørt, beinast at sýna úrslitini ella útlitini í sjálvari byrjunini av peningalæggingini. Tað er í byrjunini, at tað verður forfórst at fáa alt at mæla runt, t. v. s., áðrenn skipavirðið er niðurskrivað.

2. Annað framleiðslutíð, inntökaskapanin á landi.

Tá kannað verður eittir, hvussu stóra inntöku tey ymisku skipa-slögin eru ment at veita samfelagnum, verður tað eisini neyðugt at draga fram í ljósmálan, hvussu stóra beinleiðis inntöku tey ymisku skipini eru fôr fyr at skapa gjøgnum arbeid og lílikt uppi á landi. Her verður tað við øðrum orðum talað um at kanna eittir, hvussu nógv arbeid, ið elvist av, at veiða hjá skipunum verður uppskipað, turkað, avskipað o. fl. Eisini kundi verið kannað eittir, hvussu nógv av inntöku, ið skapað verður uppi á landi av, at umvælingar o. fl. verður gjørt í Føroyum. Hesar seinastu útrokningarnar eru so mikið fjölbrøytur og kreva so mikið nógv av talupplýsingum at vit ikki hava hildið tað vera neyðugt at fara undir tær í hesum viðfangi. At lílikar útlögur hjá skipunum eisini geva væl av inntöku uppi á landi, sæst best av, at tað fyr eitt av teim seinastu árunum visti seg, at ikki meira enn 1/3 av teirri peningalædd, ið skipasmíðjurnar og sleipstóðirnar fingu av bruttoinntöku, fór til líliar av útlendskum uppruna. Hin part-

urin av inntökum til sostatt fyri arbeiðsløn og ágóða hjá arbeiðsgevarum, t. v. s. til inntøku í Føroyum.

Nógv tann størsta inntøkuskapanin verður tó arbeiðslønin uppi fiskin. Í talvu 9 hava vit roknað út, hvussu nógv, ið hvør maður á sjónum ið teim ymisku skipaslögnum hefur skapað av inntøku uppi á landi í 1950 í miðal, við at veiðan hefur verið virkað ella arbeiðd á ymiskan hátt. Tað er eyðsæð, at hesj töluni kann verða fyri stórum broytingum ár um annað. Veiðan gevur størstu arbeiðslønina, tá hon verður virkað. Í hesum árinum hefur bert umleið 18 % av samlaða fanginum verið fupkaður til klippfisk, meðan hetta tal fyri 1951 lá um 12 %, seinni er talið kanska eitt meira økt. Hetta ger í fyrstu at-lögu, at inntøkuskapanin uppi á landi fyri øll skipini undir einum verður størri uppi mánnin í 1951, enn hon var í 1950, um veiðan hevði verið hin sama.

Tann viðmerking má tó verða gjørd, at tað hefur ikki verið gjørligt at rokna hvørt einstakt skip fyri seg eftir statistiskari uppgávu. Teir flestu skipaeigarar høvdu ivaleyst ikki verið fírir fyri at givið tilfík tøl nóg fullýggjað. Töluni á talvu 9 eru sostatt á einstøkum økjum reinar útrokningar gjøgnum miðaltöl o. ll., sum vit ikki skulu koma nærri inn á her.

Úrslitin í talvu 9 sýna, at hvør maður umborð í teim nýggju oljufýrdu trølarum gjøgnum tilvirkanina av fiskinum hefur skapað 10.067 kr. í inntøku uppi á landi í 1950, meðan hvør maður umborð í teim gamla trølarum í miðal hefur veitt 5.275 kr. í inntøku uppi á landi. Fyri 5 trølskip verða töluni 4.351 kr. og fyri limskipið við frystirúmi 1.913 kr., hjá 4 grönlandsskipum yvir 200 br. reg. ts., verða töluni 2.362 kr. í miðal uppi mánnin. Lægst av øllum liggja suðrisskipini, og av hesum tær 11 sluppiðnar, har hvør maður ikki gevur meira enn 1.660 kr. Av hesum tølunum sæst sostatt, at teir nýggju trølararnir hava givið nógv mest av arbeiði uppi á landi uppi mánnin, meðan suðrisskipini liggja ógvuliga lágt. Henda inntøkuskapanin hefur al-stóran týdning, og hon kann eisini geva monnum nakað at hugsa um, tá flotin skal verða endurnýggjaður. Tað kann sjálvandi elvast nógv tjúk burtur úr hesum tølunum, og her verða tað serstøkliga marknaðarviðurskiðini fyri tær ymisku fiskastøddirnar, ið er orsökini fiskurin, ið veiddur verður við teim ymisku veiðihættum og á teim ymisku fiskileiðum, hóskar ikki eini val til allar marknaðirnar. Hvussu nógv, ið menn skulu leggja í hesar umstøðurnar, um flotin verður endurnýggjaður, eiga teir sjálvir at ætla um. Eisini eigur í einum peningaflekkum landi at vera hugsað um ta stóru peningafleggning, ið krevst uppi hvønn siglandi fiskinann, um peningur bert verður lagdur í nýggjar trølarar.

II.

Hvussu nógv hava tær ymisku deildirnar talað av prishroytingum, ið fram eru farnar uttan fyri Føroyar í árunum 1948—50?

Sum áður nevnt, skal her verða kannað eftir, hvussu sterkar tær ymisku deildirnar í flotinum hava verið til at taka ímóti teim prishroytingum, ið fram eru farnar í hesum nevndu árunum, prishroytingar, sum vit ikki hava havt vald á her á landi.

Útflutningsprísurnir á föroyskum fiski er, sum tölur niðanfyri sýna, tallir javntíga bæði fyrir saltfisk og klippfisk, meðan tölur fyrir ísfisk sýna, at hesin miðalprísurin er uppfarin í 1950. Tey flestu av øllum hesum skipnum hava lá bert verið í saltfiskaveiðu í 1950, so henda prishækingin á ísfiskamarknaðinum hevur onga ávirkan havt á úrslitin hjá hesum skipnum.

Midaltflutningsprísir pr. ton.

	1948	1949	1950
saltfiskur	1.670 kr.	1.569 kr.	1.188 kr.
klippfiskur	3.000 kr.	2.905 kr.	2.872 kr.
ísfiskur	850 kr.	807 kr.	880 kr.

Vit hava einki prístal havt fyrir útreiðskurnar hjá fiskiflotanum og kunnu tí ikki siga gjølla, hvussu útgerðin er farin upp í prisi hesi árin, tessvegna skulu vit her seta upp, hvussu nakrir danskir heilsöluprísir hava skift hesa tíðina, tí árið 1938 er sett til 100:

Heilsöluprístal í Danmark.

	1948.	1949.	1950.
brennievni, olja o. fl.	301	301	320
járn, metal og vörur av fl.	206	212	221

Eftir hesum eru heilsöluprísirnir í Danmark lækkadir, og hetta eru nakrar av teim vörum, ið nýtast hava verið í útgerðini hjá föroyskum skipum.

Úrslitið verður sostatt, at fiskaprisurin er lækkadur frá 1948-50, meðan prísurin á útgerðini er lækkadur. Afturat hesum kemur so, at tað tvískil sum, at veiðunøgðin uppá mánaðin er eisini minkað hesi árin hjá fiskiflotanum. Vit kenna lá ikki í reinum tølum sýna eina tilfara lækking í hesum viðfangi, av tí at okkum skortar ábítandi töl til tess. Tí lækkun av veiðunøgðini hevur annars sumu ávirkan uppá úrslitin hjá skipnum, sum ein lækkun av fiskaprisinum. Tað er lá húsandi, soleiðis sum viðurskiftini hava verið hesi árin, at kann eftir, hvussu nógv ávirkan ein lækkun av fiskaprisinum og, ella, ein lækkun av prísinum á útgerðarvörum hava á ta samfelagsökonomisku úrføkkuna hjá teim ymiskum skipastögunum. Vit hava tessvegna lá talva 10 roknað út, hvussu stórar partur í prosent av brúðloinnfökkunum hjá teim ymiskum deildunum í fiskiflotanum, ið farin eru til rakstærútreiðslur, í vörum o. fl. av útlendskum uppruna í árunum 1948-50.

Henda talvan kann lesast út frá tveimum síðumíðum, í fyrsta lagið: hvar eru prosentirnir fyrir útreiðslur av útlendskum uppruna størstar, og síðan: hvar hevur broytingin uppeftir í hesum procentinum frá 1948 til 1950 verið størst.

Av talvuni sæst, at tann parturin, ið farin er til útreiðslur av útlendskum uppruna í 1948, er størstur fyrir teir gomlu kollrolararnar, t.v.s. 11,8 %. Barlursað frá árunum 1949, har 6 fínuskíp, 70-100 br., r. ts., eru uppi í 19,7 %, meðan trólararnir hava havt 15,5 liggja kollrolararnir við teim størstu útreiðslum av útlendskum uppruna sum 3 %. Løgtingsfóðindi 1952

procent av bruttoinntökum. Lægst av öllum fyri trí árin liggja snörisskipini og tey stóru grönlandsskipini yvir 200 hr. r. ts., og av hesum skipunum liggja tvey snörisskip, 154 og 166 hr. r. ts. lægst í 1948 og 1949 við 18,7 og 23,0 %, meðan tey stóru grönlandsskipini liggja lægst í 1950 við 32,5 %. Tey tveir oljufýrdu trólararnir liggja lægst í procentum, enu teir kolfýrdu trólararnir öll árin, men liggja tó lægst, enu teir tveir bestu kolfýrdu í 1948, áðrenn prísirnir fóru at broytast fann skeiva vegin.

Tey 4 trólskipini, ið líkjast ikki so lítið dieseltrólarunum á útreiðsluni, liggja, samanborið við línuskipini og trólararnar, heldur lágt í útreiðslum av útlendskum uppruna öll árin. Tey tveir deildirnar við línuskipum liggja við høgum procentum.

Sum heild kunnu vit sostatt siga um hesi töluni, at hjá teim gomlu kóltrólarunum fer stórir partur av bruttoinntökum útaftur av landinum í útreiðslum av útlendskum uppruna, nakað væl minni av hesum fer fann vegin hjá teim oljufýrdu nýggja trólarunum. Trólskipini tykjast at hava ligið heldur betur í so máta. Hjá línuskipunum fer eisini stórir partur í útreiðslunum av útlendskum uppruna. Frægast liggja snörisskipini, og tey skipini sum hava verið við snör og lín í Grönlandi.

Töluni í talvu 10 eru útroknaði eftir rakstrarreikningum og uppgerðum hjá skipunum og eisini bertur úr upplýsingum frá útgerðarnum, skipasmíðjum og öðrum. Tað er ódúð, at her prísbroytingar, ið staðist hava av, at útgerðin sum heild er vorðin dýrari, ikki í sama mun hava ávirkað úrslitin hjá teim ymiskum skipunum. Tað valdast um, hvørjar vörur, ið eru mest upplurnar í prís og hvussu nógv tey einstöku skipini nýta av hesum vörum.

Sum áður nevnt, eiga vit bertur úr talvu 10 at kunna lesa okkum til á hvørjum deildunum av skipum, útreiðslurnar av útlendskum uppruna eru óktar mest hesi árin, við öðrum orðum, hvør deild ella hvørjar deildir, ið eru komnar í ta ringastu prísleimumna av, at prísbroytingar eru farnar fram uttanfyri Føroyar, við hækkanði fiskaprísi og hækkanði prís á útgerðarvörum, við öðrum orðum av prísbroytingum, vit her á landi einki vald hava havt á. Her má ein tó hava í huga tað brekið í hesari útrokningini, ið stendur av, at veiðunögdin eisini er broytt, (og ikki eins nógv hjá öllum skipunum heldur), og at ein stórir partur av skipunum, (men tó ikki eins nógv innanfyri hvørja deildina), hava skift frá ísliskaveiðu og yvir í súlfiskaveiðu. Hetta hevur eisini ávirkað töluni.

Hjá teim 19 kolfýrdu trólarunum er procentin av útreiðslum av útlendskum uppruna hækkað frá 11,8 í 1948 til 32,5 í 1950, fyri teir tveir bestu av hesum trólarunum eru töluni nógv lægst: 31,6 í 1948 og 39,9 í 1950. Hjá teim tveimum nýggja oljufýrdu trólarunum er procentin hækkað frá 33,4 í 1948 til 38,9 í 1950. Hetta er ikki stór hækking. Trólskipini eru farið upp frá 25,7 til 36,6. Tey tvey línuskipini 100 og 150 hr. r. ts. liggja í 1950 við sumu tölum sum í 1948, men lægst í 1949. Hetta kemst av, at tað er veiðunögdin hjá hesum báðum skipunum, sum er so nógv broytt, og at hon hevur ávirkað procentirnar meira enn prísbroytingarnar. Hesir tölur eru líka nýtilig í hesum samanhangi. 6 línuskip eru hækkað frá 37,1 % í 1948 til 49,7 % í 1949 og niður í 48,1 % í 1950. Eisini her hava töluni sumu brek. Hjá teim 5 skipunum

yvir 200 br. r. ts. er prócentin farin nógv uppeftir, soleiðis at hon er hækkað frá 21,8 % í 1948 og heilt upp í 32,5 % í 1950. Fyri tvey snörisskip, 154 og 166 br. r. ts., er prócentin farin upp frá 18,7 og heilt upp til 35,3, næstan tvífaldað. Tær 14 snörissluppurnar eru farnar upp frá 21,2 % í 1948 til 31,4 % í 1950.

Tað sæst sostatt, at hjá nærsagt øllum skipunum er tað parturin av bruttoinntøkum, ið fer til útreiðslur av útlendskum uppruna, nógv øktar frá 1948 til 1950, t.v.s. flotin er gingin móti eini prísklæmmu hesi árin. Teir koltýrdu trolararnir eru komnir í eina ringari prísklæmmu, enn teir nýggju oljufýrdu trolararnir. Hesir seinni hava sostatt betur lolað prísbroytingarnar, enn teir gomlu trolararnir. Trolskipini eru eisini komn í eina prísklæmmu; frá at liggja væl fyri í 1948, liggja tey lítið betur, enn teir oljufýrdu trolararnir í 1950, her er veiðumongdin tó eisini farin niðureftir. Tey 6 knuskipini eru eisini farin nógv uppeftir frá 1948 til 1950.

Snörisskipini og tey stóru grönlandsskipini liggja, sum áður nevnt, best, tó sammett verður við hin skipini fyri hvørt einstakt ár, men hækkanin í prócentum av útreiðslum av útlendskum uppruna er sera stórt hjá hesum skipunum í mun til, hvat hesar prócentirnar vóru í 1948; tær eru hækkaðar mest í øllum flotinum. Tey tykjast at vera munandi rakt av prísbroytingunum. Hetta kann fyri ein part koma av, at hesi skipini hava mest sum einans verið í saltfiskaveiðu øll árin, og hava sostatt fylgt hesum prísbroytingunum niðureftir, meðan nógv av hinum fornum t. d. hava lagt um frá ringum ísfiskaprísi og yvir í tann heldur betra saltfiskaprísir og hava sostatt verið minni távd av teirri jøvnu príshækkanini.

Hesar frágreiðingarnar og allar hesar viðmerkingarnar kunnu sýna, hvussu torført tað veruliga er at gera eina heilt álitandi sammeting nýllum sjálvar broytingarnar í hesum tölum frá ári til annað við teim statistisku upplýsingunum, vit hava havt um hend. Brøði eru veiðumøgdirnar broyttar eins og veiðuslagið frá ísfiski til saltfisk og har altur at sváður tað ikki eins nógv hjá teim ymiskum skipunum um prísurin broytist á eini úlgerðarvøru, av tí at útlögunar ikki eru eins samansettar hjá øllum skipunum.

Venda vit okkum aftur ímóti til tað fyrra málan at lesa töluni uppá, t.v.s. hjá hvørjum fiskiförum, prócentirnar av útlendskum uppruna sum heild liggja hægri ella lægri, og vit hugsa okkum, at prísein á úlgerðini liggur fastur, meðan tað einans er fiskaprísurin ið hækkar, er tað eyðsæð, at tey skipini koma fyrst í eina prísklæmmu, har prócentin av útreiðslum av útlendskum uppruna, liggur hægst. Henda prócentin liggur hægst hjá koltrolarunum og lægst hjá snörisskipunum. Koltrolarin tollir tí verri eina lækkan í fiskaprísinum. Teir oljufýrdu trolararnir lógu væl hægri, enn sluppurnar í 1948 og eisini í 1949, men í 1950 liggja teir ikki so nógv hægri (38,9 % og 31,1 %), at tað nerver teir so nógv meira enn snörisskipini, um fiskaprísurin skuldi hækka. Í 1950 vóru nærsagt øll skipini í somu veiðu, t.v.s. saltfiskaveiðu, so sammetingargrundarlagið verður betur hella árið, enn hin árin. Línuskipini tykjast at liggja heldur høgt í útreiðslum av útlendskum uppruna eins og trolararnir, og tað er eisini hetta, ið hevur notið so fast í rakstrinum hjá hesum skipunum eftir talvunum, ið umræddar eru undir 1.

Um vit nú aflurðumóti hugsa okkum, at fiskaprísurin verður hin sami, meðan prísurin á útgerðarvörum hækkar javnlíga fyrri allar vörurnar, verður myndin hin sama, sum tá fiskaprísurin hækkar og útgerðaprisurin liggur fastur. Í reynd og veru er tað tó so, at bæði fiskiprísir og prísir á útgerðarvörum skifta samstundis, men hesar seinna tó ikki í sama mun stámiðlun. Tað er júst hesar umstøður, ið speglast í talvu 10, og sum gera hana eitt sindur fjölbroyttu.

Niðast í talvu 10 eru útrokningar gjørdar við tí endamáli at sýna, hvussu stór procent av bruttoinntøkuni, ið hevði verið farið til útreiðslur av útlendskum uppruna, um teir nýggju oljufýrdu trólararnir í staðin fyri dampmaskinu høvdu dieselmotor.

Fyri árið 1948 er procentin útroknað til 28,1, fyri 1949, 29,2 og fyri 1950, 32,0 %. Hendu brøytlingin niðureftir í útreiðslunum, samanberað við oljufýrda trólarar, kemst av, at oljunýtslan er minni hjá dieseltrolaranum. Teir høvdu í 1950 eftir hesum útrokningunum lígið lægst av öllum hesum fiskiförum, ið frammanfyri eru nevnd og høvdu sostatt verið sterkari enn hin skipini at tikið lánót eina hækkan av fiskaprísinum, um prísurin á útgerðini samars varð óbrøyttur ella brøyttist eins fyrri öll skipini í sein uppfeir.

III.

Tej ymisku skipaslögini ljst úr privatökonomiskum sjónarmiði.

Frammanfyri hava vit í stuttum gjørt eina reynd at lýsa og sammeta ta fíggjarligu stöðuna hjá teim ymisku deildunum í langfarafloktanum úr samfelagsökonomiskum sjónarmiði. Tað nýtist ikki at vera so, at tej fiskiförini ella teir veiðihættirir, sum samantlagt geva fiskimonnum og útgerðumanni (ella honum, ið hevur skotið pening í skipið) ta størstu árliga úrtøkuna, eisini altíð geva sjálvum skipaeigararum einsamallum størstu úrtøku. Býtið av heildarúrtøkuni nýtist ikki at samsvara við tað, ið tej ymisku skipini eru ment at veita hvørjum av hesum báðum inntøkugreinum, arbeiðslønini og ágóðanum av ilögðum peningi. Spurningur er tí, um tað er útlit til, at nýggjar peningafleggingar av sær sjálvum søkja tann vegin, har samfelagið sum heild fær størstu ágóðan ella bestu fíggjarligu úrslitin. Ivaleyst eru tað ymiskar kreftir í samfelagnum, ið kunnu tarna ella forða hesum. Vit skulu í fyrsta atlaga síggja hvarfrá, at tað ikki til allar deildirnar kreyst líka stórt samanskot av peningi og at hesar umstøður i sær sjálvum hjá einum peningaveikum samfelag gera, at peningafleggingin hevur tyndi til at søkja lagar, ið skipini eru smest og samanskotið av peningi er minst.

Í einum samfelag, har tað er hin einstaki maðurin ella hitt einstaka felagið, ið er ánnari, verða tað altíð útlitini fyrri góðum vinningi, ið fer at vera avgerandi fyrri, hvørjum slagi av skipum, ið flutn verður endurnýggjaður við, ella um hann yvirhøvur verður endurnýggjaður av sær sjálvum uttan stuðul. Lánistavnur síggja eisini á sama hátt uppá spurningin. Lagar úrtøkan er lægst fyrri skipánnarum, eru eisini teir fegvast at lata lán, har verður vandin fyrri tapi minstur.

Hesin misjavnin í leguni millum privatökonomisku úrslitin hjá teim somu skipaslögnum, kann koma av ymiskum orsøkum. Veiðumongdin, fiskaprisur og prísar á útgerð kann ávirka tað býtið, ið var, tá sáttmálarne vórðu gjørdir. Eisini kann tann ymiska veiðufólin og

úrtökan á ymiskum árstíðum elva tilíkur kappingar milliun ley ymisku skipaslögini eftir teim bestu fiskimanninum, at hetta kann ávirka árstíðið hjá útgerðarmanninum. Tann málin, ið sáttmálarnir verða gjördir uppá, at hvør partar standa aðsíðis hvörjum áðrum, kann eisini gera, at tað stundum verður so sum áber, hvussu tað lýtið verður, ið partarnir koma ásamt um. Tað er ikki alíð, at partarnir so gjølla miða seg eftir, hvat teir ymisku veiðuættirir orka at bera ella ikki orka at bera.

Ymiskar prísbrøytningar hava ið hvussu er alíð lyndi til at brøyla býtið eftir sáttmálunum. Viðurskiptini milliun útgerðarmanna og manningra eru eisini soleiðis skaft, at tað aloftast verða stórra brøytningar í úrtökunum hjá útgerðarmanninum, enn hjá manningini, av tí, at útgerðamaðurin hevur stórra fíggarliga ábyrgd í sjálvum rakstrinum, og verður hann sostatt eisini meira raktur av prísbrøyttingum o. fl. brøyttum umsløðum.

I talvu 11 er bruttovinningurin útroknaður sum procent av miðaltryggingartölum fyri tær ymisku deildirnar í flotanum; skipini hava lá einki fingið hurtur av til avskrivningar ella til rentur av fløgdum peningi ella av rakstrarpeningi. Tey krøv mugu tí verða sett til hendu bruttovinningin, at hann skal verða fóru fyri at geva skipinum fórvandi avskrivning og fórvandi rentur, ikki einans av hendum peningi, men afturimóti av øllum fløgdum peningi og av rakstrarpeninginum. Av tölunum í talvunum 1-5 sást tað heimanvegin, at miðalskøpin í flestum førum, ið hvussu er tey tvey seinastu árin 1949-50, ikki kundu vera fóru fyri at veita fórvandi lýnur til manning, samstundis sum tey skuldu uppfylla treylinar, ið har vórðu settar fyri avskrivning og rentugjaldi.

Tá ið vit nú skulu samneka töluni í talvu 11 og har finna fram til, hvørji skip úr privatøkonomiskum sjónarmiði hava havt tey bestu árstíðini, og sum tí skuldu gjørt tað bestast møgulegt hjá peningastovnum og útgerðarfyrirøkum at leggja pening í, eiga vit eisini at hava í huga, at avskrivningartíðin ikki varð sett eins long fyri allar hesar skipadeildirnar í talvunum 1-5. Fyri tey nýggja trølararnar var avskrivningartíðin sett til bert 6 ár. Tey gomlu trølskipini, bygd av træ, vórðu sett til 8 ár, eitt nýtt til 10 ár. Hesi skipini sigast at slítast sera skjótt, og hava tí stórar eykumvælingar, so at, sjálvt um tey eru haldur nýggj, og eru sett í góðan stand, og hava fingið nýggjar motorar aftaná bændagatøk, hava vit ikki hildið, at avskrivningartíðin kann verða sett longur. Línuskipið við freystirúmi er eisini sett til 8 ára avskrivningartíð. Og sumuleiðis eru eisini 4 skip, yvir 200 br. r. ts., ið eru haldur gomul, eisini sett til 8 ár. Hesi skipini slítast kanska ikki so skjótt sum t. d. trølskipini, men tey hava haldur ikki fingið so stórar eykaáðrotur, at avskrivningartíðin kann verða sett longur enn 8 ár. Sumuleiðis hava vit eisini sett avskrivningartíðina fyri báðar deildirnar av teim smáu línuskipunum til 8 ár, og eisini tær 11 snörrissluppurnar, ið allar eru av teim elstu skipunum í flotanum, enn settar til somu avskrivningartíð.

At skip í somu deildini eru sett til somu avskrivningartíð, sum roknað er av miðaltryggingartalunum fyri deildina, sjálvt um skipagóðskan, innanfyri deildina, er ymisk og kanska fyri hvørt einstakt skip í flestum førum liggur nærri tí virðinum, ið skípið veruliga er

verðið tryggjað fyrir, koma elva til nærri umhugsan. Um hesar umstöðurnar er þó at siga, at það eru ymiskar umstöður, ið gera, at hendu mannagongdin er nýtulig. Tey skipini av sama slag, ið standa í minni virði, eru aloftast eisini verri útbúgvín ella í verri standi, enn hin, og álta tí at fingið eina styttri avskrivningartíð. Tey standa kansku fyri stórum eykaumvöllum. Á hin bógvin álta tey dygdargóðu skipini at fingið eina longri avskrivningartíð, men av einum lægri tryggingartali, av tí at hesum skipum ikki lórvir eykaumvælingar so skjótt.

Hesar umstöðurnar henda tann vegin, at tann misjavnin hesin útrekningamátin í fyrsta viðbragði kundi tykjast at föra til, ikki verður so stórur, at hann ávirkar úrslitini stórvegis, men dregur alt móti tí retlaða endamálinum, ið er, at sammetingargrundarlagið má vera so gott sum gjörligt.

Úrslitið verður, at tíðarskeiðini fyri avskrivningum fyri ker ymisku deildirnar verða:

nýggir trolarar	10 ár
gamlir trolarar	6 ár
allar hinar deildirnar	8 ár

Tær procentirnar, ið sýna bruttovinningin, roknaðan av tryggingartölunum, verða sostatt sum heild eins ávirkaðar fyri allar deildirnar oftan fyri trolararnar, har lein gomlu trolarunum krevja stórri procent av tryggingartalinum til avskrivningar, meðan lein nýggju oljufýrda krevur minni, enn hinum skipunum sum heild. Fyri at víta hvörji skip, ið verunliga hava horið seg best eftir talvu 11, má ein tí eisini taka hesar umstöður við í metingunum.

Það verður tí ivaleyst beinast at sammeta traskipini í talvu 11 sínámillum fyrst, og síðan gera sammetingar við trolarættolan aftaná. Í seinasta teigunum niðureftir í talvu 11 er miðalbruttovinningurinn fyri ker ymisku deildirnar fyri árin 1948, 1949 og 1950. Av hesum miðalprocentunum liggja tey 4 trolskipini, yvir 100 br. r. ts. lægst við einum miðalbruttovinningi uppá 16,21 % av tryggingartalinum, mest hesum liggur so eitt hús skip við frystirúmi við 15,11 %, so koma 1 skip yvir 200 br. r. ts. við 13,19 %, 14 snörisskip við 11,55 og tvey snörisskip, 151–166 br. r. ts., við 10,97 %. Lægst av öllum liggja tey smærru línaskipini, ið hava verunligt bruttoluð: tey 6 skipini við = 3,91 % av tryggingartalinum og tvey hús skip, 100–150 br. r. ts., við = 2,78 %. Eín sammeting av hesum tölunum sýnir sostatt, at raksturúrslitini her, hvat hús skipunum viðvíkir, samsvara við ta leguna, ið hesi skipini hövdu í teimum samfelagsökonomisku útrekningum á fyrsta framleiðskulðið í talvu 2 og í talvu 6 A, har hesi skipini sýndu, at tey sum heild fyri hesi árin illa orkaðu at gjalda lýnur, tá rentur og avskrivningar fyrst vóru drignar frá heildarúrtökuní. Best av hesum skipunum í miðal hava trolskipini lígið. Eisini í talvu 6 A sár það út sum, at hesi skipini hava lígið væl í 1948 og eisini í 1949, meðan tey í 1950 ikki liggja best. Samanlagt hava tey tí orkað frægast at látið lýnur í miðal hesi árin og úrslitið í talvu 11 samsvarar sostatt ikki illa við talvu 6 A. Næst liggur hús skipið við frystirúmi við 15,11 %, hella tal tykist eisini at liggja á leið, tá sammett verður við talvu 6 A, har það var árið 1949, ið tí nakað niður úr, meðan það hini bæði árin annars

lá væl fyrí. Eisini hjá teim í skipunum yvir 200 br. r. ts. tykjast úrslitini, samanborið við hin træskipini, at hava lígið sum í talvu 6 A. Tey tvey snörisskipini liggja í talvu 6 A betur enn tær 11 snörisslupp-irnar øll áriní, meðan miðalbruttovinnugurin í talvu 11 liggur mekað lægri. Tað sær sostatt út sum, at býtið eftir sáttmálanum hevur verið betri fyrí manningina við teimum tveimum skipunum enn við sluppunum, tá øll áriní verða lögð saman. Tó er munurin so mikil íðil, at hetta væl kann koma av regluleysum frávikum. Úrslitið verður sostatt, at rakstrarúrslitini hjá teim ymisku deildunum av træskipum, í mun til hvørja aðra (relativt), sum heild hava somu legu, skipað eftir bruttovinnungi í talvu 11, sum í talvu 6 A, tá ið tey har verða skipað í røð eftir, hval tey orka at gjalda í lýrum. Frá teim bestu til tey ringastu liggja tey sostatt í hesi røð:

1. Træskip yvir 100 br. r. ts.
2. Línuskip við frystirúmi 220 br. r. ts.
3. skip yvir 200 br. r. ts.
4. snörisskip tvey stór og fjúrtan smá.
5. Línuskip, stór og smá.

Taka vit afturimóti tey ymisku áriní, hvørt sær, verða úrslitini nógv óðrvísi. Stórur er ójavnin hjá línuskipunum, eins og í talvu 6 A. Har eru stór rakstrarhall og taluligur rakstrævinnugur, hvørt um annað. Hetta slavar serliga frá teimumstøðum, at línuveiðan dregst við stórum fóstum útreiðslum, ið krevja, at bruttoinntøkan er jövn og góð, t.v.s. tað krevst ein jövn veiðumongd. Hesar umstøðurnar komu eisini fram í talvu 10, har línuskipini liggja við javnstóraní útlögu av útlendskum uppruna. Munarin millum útreiðslur og inntøkar verður tí so tepur hjá hesum skipunum, tað er tað nógva og dýra agnið og tann dýri línureiðskapurin, ið er órsøkin. Hesar útreiðslur rætta seg so lítið eftir, um veiðunøgdið verður stór ella lítil (fastur útreiðslur), tapsvandið er tí stórar, um veiðumongdið brøytist nógv niðureftir. Alhandi skuldi tí línuveiðan hóskað eina best á fiskileiðum, har veiðumongdið er stór og annars trygg, samstundis sum agnið er bíligt.

Træskipini lógu best av øllum træskipunum í 1948 við 26,07 % í bruttovinnungi, meðan tey eru gingin javnlaga niðureftir til 8,77 % í 1950. Línuskipið við frystirúmi er gingið hin vegin, frá 1948 til 1950, bertursæð frá tí óvænliga árinum 1949, tað liggur annars lægst av øllum skipunum í 1950 við 25,00 % í bruttovinnungi. Fýra skip, yvir 200 br. r. ts., eru farin nógva og javnlaga niðureftir frá 1948 til 1950, frá 22,34 % í 1948 til = 1,78 % í 1950. Somuleiðis eru eisini línar seinastu deildirnar farnar niðureftir, 11 snörissluppir frá 25,69 % í 1948 til = 1,78 % í 1950 og tvey snörisskip frá 22,23 % í 1948 til = 1,07 % í 1950.

Talva 10 sýndi eisini, at tann parturin av bruttoinntøkuni, ið fór fyrí útreiðslur av útlendskum uppruna, hevur verið nógva vaksandi frá 1948 til 1950.

Tað verður ivaleyst neyðugt serliga at stöðga við árið 1950, av tí, at hetta árið vóru øll skipini í somu veiðu, saltfiskaveiðu. Hetta árið liggur, sum áður nevnt nevnt, línuskipið við frystirúmi lægst í bruttovinnungi av øllum skipunum. Sama var úrslitið í talvu 6 A. Træskipini liggja næst við 8,77 % og í somu røð sum í talvu 6 A. Bertursæð frá tveimum línuskipum, 100 - 150 br. r. ts., ið liggja mekað lægri í talvu 11. (Her er ið bert tað eina skipið við) liggur hetta skipið annars um saman lagið, sum træskipini við 8,76 %. (Brøytlingarnar hjá

línu skipunum m. a. af frammanfyrri nefndu orsök, eru so stórar, at það ber til at sammeta við tey).

Av sluppuum, ið hava verið í snörisveiðu ella sum hava nýtt bæði snöri og línu, liggja tey í skipini, yvir 200 br. r. ts., betur enn tey smærru skipini ella sluppurnar. Sum heila tikið skara línu skipini við freystirúmi framúr míllum traskipini í 1950, bæði eftir talvu 6 A og eftir talvu 11. Um hetta slavar frá sjálvum skipinum ella tað eru aðrar umstøður, ið gera hetta, er eitt mál fyri seg sjálvum, og kann hetta ikki lesast úr reimum tølum.

Sum áður nevnt, má tann viðmerking verða gjörd, tá töluni í talvu 11 fyri trólararnar skulu verða sammett við töluni hjá traskipunum, at tann neyðuga avskrivningartíðin er ymisk frá tíðini hjá hesum skipinum. Teir nýggju trólararnir vóru settir til at avskrivast í 10 ár og krevja teir tí eitt sindur minni procent til avskrivningar, t.v.s. bert 10 % av skipavirðinum, um árið, meðan hjá skipini kravdu 12,5 %, ið svarar til 8 ár. Hetta er ein mutur uppá 2,5 % av tryggingartalinum.

Afturimóti kann ein siga, tá ein hugsar um framtíðina, at tað er stórir tapsvandi, har peningalaggingin er so stór sum hjá teim nýggju trólarunum og møguleikin til at útjavna tapið frá aðrari innlöku er minni. Um vit siggja hvarfar frá hesum, krevja te hesir trólararnir 2,5 % minni í bruttoinntöku, um teir skulu verða stillaðir javnt við traskipini. Hetta ger, at um vit nýta miðalprocentina fyri teir nýggju trólararnar fyri tey tvey árin í talvu 11, ið er 12,29, mega vit fyri ill traskipini bækkja procentirnar niður við 2,5, ið er tað, ið hesi krevja meira til avskrivningar. Um töluni verða umroknað á henda hátt, liggja bæði í trólskip og línu skipið við freystirúmi hægri, enn teir tveir nýggju oljufýedu trólararnir, ið hava 12,29, meðan hjá, tá umroknað er, hava ávikavist 13,74 og 12,61 %. Hetta vil við øðrum orðum siga, at hesir trólararnir, ið lógu best eftir talvu 6 A, t.v.s. orkaðu at gjalda stórustu lýrurnar, ikki liggja best fyri hjá skipaeigaranum hesi árin í miðal. Býtið eftir sáttmálanum hevur sostatt verið verið fyri hesum trólararnar, enn tað hevur verið fyri línu skipið við freystirúmi, við øðrum orðum, eftir hesum árinum at døma, hevur tað verið meira bættisligt at leggja pening í teir nýggju trólararnar, enn í línu skipið við freystirúmi ella trólskipini, síðst um ein sær hartur frá, at tað krevst stórrí samanskot av peningi til íleggingar av trólarum, enn til hinar láðar deildirnar, og at tapsvandin undir óhappi er størri.

Skip yvir 200 br. r. ts. hava eftir hesum útrokningum ligið eitt sindur verri enn teir nýggju trólararnir, procentin hjá teimum verður 9,99, meðan trólararnir liggja í 12,29 %.

Sum heild kann tað sigast, at í man til tað, ið hesir nýggju olju fýrdu trólararnir samanlagt hava givið reiðara og manning, hevur tei høti verið soleiðis, at tað ikki hava verið hesir trólararnir, ið hava ligið best fyri úr privatökonomiskum sjónarmiði, (t.v.s. í mun til tað, ið teir hava orkað at givið, sæð úr samfelagsökonomiskum sjónarmiði), tá ein sær hartur frá teim smærru línu skipunum, ið hava læst beinleiðis rakstrarhøll. (um procentirnar eins og hjá hinum verða bækkjaðar við 2,5 %, verða tær $\approx 5,28$ og $\approx 6,11$). Tekur ein afturimóti hvørt árið fyri seg, so hava hesir trólararnir, samanborið við hjá skipini, ligið verri fyri tað fyrsta árið, enn t. d. tað seinasta árið. Hetta kemst fyri ein part av, at teir hava verið meira í ísfiskaveiðu tey fyrri árin, enn

tey seinasta og hevur hetta givið neðmi til sjálvt skipið eftir sáttmál-
ætum. Tað seinasta árið liggja teir íó nógv verri fyri, enn línuskipið
við frystirúni, sum hevði ligið sera væl hetta árið. Tó kann tað sigast,
at teir nýggju trolararnir hirturserð frá hesum skipinum, hava ligið
betri enn öll hin skipini úr privataðkononiskum sjónarmiði í 1950.
Hetta sýnir, at teir, ikki so nógv sum hin skipini, hava verið raklit av
teirri jøvun lækkarini í inntøkumum frá 1948- 1950, og hetta er verið at
leggja sær í geyma, tí eisini tey allarseinasta árin, id ikki eru við her,
hevur gengilin hjá teimum verið hin sama, sjálvt um prísirnir á útgerð
hava verið lækkandi nakrð aftaná 1950.

Teir gomlu trolararnir eru settir til eina avskrivningartíð uppá 6
ár, teir skuldu sostatt verið avskrivaðir við 16,67 % av tryggingartöl-
unum um árið. Teir krevja tí størri bruttovinning, enn hinar deildir-
nar, um ilagdur peningar skal vera hildin við líka í sama mun sum
hjá hinum skipinum. Um hesir trolararnir skulu hera seg eina væl og
teir nýggju oljufyrda trolararnir, mugu teir hava 6,67 % meira í
bruttovinningi enn teir nýggju. Fyri öll tey trý árin 1948-1950 høvdu
teir 8,16 % í bruttovinningi í miðal; verða av hesum 6,67 % tiknar til
avskrivningar, id hesir krevja meira enn teir nýggju, verða bert 1,49 %
eftir. Hetta tal skal so samanmetast við miðalbruttovinningin sum procent
av tryggingartølunum fyri teir nýggju trolararnar í 1948- 1950, id var
12,29 %. Hetta vil við öðrum orðum siga, at teir tveir nýggju trolar-
arnir, sammett við teir gomlu, liggja nógv lægri í bruttovinningi,
t.v.s. sum 1,49 til 12,29.

Skulu teir gomlu trolararnir afturíniótí samanmetast við fraskip-
ini, sum kravdu 12,50 % av skipavirðinum til avskrivningar um árið,
meðan teir gomlu trolararnir kravdu 16,67 %, mega procentírnar, id
sýna bruttovinningin hjá trolarunum í talvu 11, verða lækkadar við
muninum millum hesi töluni, id er 4,17. Miðalbruttovinningurin hjá
teim gomlu trolarunum 1948- 1950 verður sostatt eftir hesum 3,99 %, id
heintleidis kann verða sammett við tey töluni, id standa í talvu 11 í
seinasta teigi fyri hin fraskipini. Samanberit við hesi skipini er tað
sostatt einans tær tveir deildirnar fyri línuskip, id liggja lægri enn
trolararnir; (hesi hava bruttotap). Hin fraskipini liggja frá 6,98 til
12,75 % lægri í bruttovinningi, enn miðalkaltrolarnir fyri tey trý árin
við teirri avskrivningartíð, id her er roknað við.

Her skal ikki verða gjørt meira hirtur úr hesum tölunum, men
tað er eyðsæð, at hesir bruttovinningar, id standa í talvu 11, eru alt ov
smáir, fyri at flotin skal kunna endurnýggja seg av sær sjálvum uttan
aðra fíggjarliga hjálp, sjálvum skipini annars vóru skuldarfri. Hetta
ger seg serstakliga galdandi fyri árið 1950, har tað einans kann verða
talan um, at línuskipið við frystirúni kann verða firt fyri at endur-
nýggja seg av sær sjálvum.

Sæð úr samfelagsaðkononiskum sjónarmiði, er tað ein vandi, at
teir nýggju trolararnir, id verusliga vóru tey skipini, id orkaðu best
at gjalda lýrur eftir talvu 6 A, ikki so mikið frægan rakstrarvinnug,
at tað kann eggja meru til at leggja pening í tilik skip av egnum ein-
tingum. Tí eyðsæð er tað, at hesi töluni høvdu verið ment at hevja livi-
fólin og samfelagsinntøkuna í Føroyum munandi, um fleiri skip vóru
av hesum slagnum, og um sölurivurskiftini fyri føroyskan fisk annars

verða óbreytt. Talva 10 sýndi eisini, at hesi fírinj eru tilíð veikari at taka innóð eini lækkan av fiskaprisinum, enn snörisskipini.

Prísurin á nýggjuni skipum er smandi lækkaður síðan haddagelok, meðan prísurin á teim gomlu skipunum sum Föroyingar hava, er nógv lækkaður. Hetta ber í sær, at peningalæggingar, ið gjörðar eru eftaná haddagan, nú nýta fast at hjá okkum. Tað er kanska í hesum sambandi ikki heilt av feið at ranna at gera sær ein meining, annað hvørt prísurin á nýggjunum skipum bert fyríðs er farin so nógv upp, ella um hann er farin upp sum orsök av eini vanligari prishækkun, og sostutt ætlandi verður vændi so høgur, sum hann er í løtuni. Tað verður sjákvandi ógvuliga torført við vissu at siga nakað um hetta. Er prísurin á skipum einans lækkaður, av tí at arbeiðslønin í útlondum er lækkað, so verður illa hugsandi, at tað kann fara at vera nakað vændi fall í prísinum, ið hvussu er ikki á nýbyggingum.

Er prísurin afturmeti smandi av lönarhækkunini, eisini lækkaður nógv av tí, at skipabyggingin í dag er noyrd at kappast við ein krígsíðnað, um sonar rævan ella um samu tilfar, kann ein prishækkun koma aftur, tá krígsíðnaðurin aftur fer at hafa av. Samleiðis kann prísurin aftur fara at ganga niðureftir, enn tað er ein stór eftirspurn eftir skipum, ið stavar frá høgum innviðum í farناسiglingini av krígsorsökum ella av krígsfella, og skipasmíðjuvur av hesum eru avbyrjaðar við arbeið.

Tann prishækkun, ið stavar frá lækkanði arbeiðsløn í útlondum, verður neyvan at falla aftur stórvegis, tí arbeiðslønin er altíð vera frek at ganga niðureftir í londum, har vinnufelögini hava stórt vald, sjálvt um arbeiðsløysi er. Eisini hava ríkisstýrin í flestum londum sett sær som mál at reka ein tilíkan fíggjarligan politik, at so tilíð arbeiðsløysi sum nógvulígt skal vera, og hella málvirkar eini vanligari lönarhækkun. Heldur ger hella, at lönin hevur lyði til at hækka.

Um eftirspurnin eftir skipum fer at minka og tilgongdin av ráevnum fer at verða størri, ella eftirspurnin, ið stavar frá krígsíðnaðinum, verður minskandi, verður kanska útil til at skipaprisurin kundi lækkað. Eisini er tað ein spurningur fyrí seg sjálvum, um ikki t. d. Onglendingar skjótt hava bygt so mikið av nýggjunum frotarum, at prísurin á teimum verður lækkaði.

Allt hella er, sum vitulígt er, ringt at siga nakað um, men tann parturin av skipaprisinum, ið kemur av lækkanði arbeiðsløn, verður ívaldeyst haldur at ganga uppeftir í prís ein niðureftir. Soleiðis hevur gongdin verið í mong ár og kemst hetta, sum áður nevnt, av teim serlígt umstøðunum á arbeiðsmarknaðinum í flestum londum.

Ein ólovstur spurningur verður tað so, hvussu stórar prishoytingar kunnu ventast í fyrstu framtíð av, at eftirspurnin eftir skipum ella skipatilfar broytist, og um hon fer at minka, ella úthóðið fer at vaks. Hella kann eingin siga nakað um við vissu.

Hjá einum heilum samfelag, sum til einn og hvørja tíð eigur at halda framleiðsluambóðini í údarhóskandi standi, ber tað ikki til at rækna alt av nógv við teim knapplígum og óreglulígum prishoytingunum, ið eru á nýggjunum framleiðsluambóðum. Her meður tað meira at hugsa um tað langa tíðarskeiðið og hígva framleiðsluambóðini út harestfr. Tað lönar seg illa í longdini at hava útdarhóskandi framleiðsluambóð, og sjálvt um landið av hesum verður noyrt at taka lán uttanlands, av

ti at uppsparingin í samfelagnum ikki er nóg stór til fírvandi ílegging í tey nýggju ambøðini, so eigur ein at hava í huga, at í longdini hevur prísrørslan í mong ár havt dyndi til hert at ganga upp eftir. Hetta er ein hafi fyri tað landið, ið tíkið hevur lín til at fremja framleiðsluna við og sum skulu gjaldast aftur eftir longum áramáli. Tey fíroysku skipadánini í Danmark í 30-undun hava millum annað eisini prógvi um hetta.

Tað hevur verið ógvuliga stórt ójavn í skipabygging fíroyngu, ofta ganga nógv ár, at einki skip verður bygt, soleiðis at tey skipini, vit hava, ofta verða ov gomul og ikki tíðarlóskaandi, eisini hava tey verið yvirmannað ella allir fiskimenn ikki sleppa til skips. Hesar umsløðurnar eru ikki gagnligar í longdini. Afturimóti sakar tað ofta menn, um landið átekur sær skuldbærð í útlondum, um lúnið bert eru so mikið long og lagelig, at tey ikki nýta ov nógv at í kreppulíðum.

Nevndin hevur fingið til vega nakrar byggiprísir fyri nýggj skip, soleiðis sum teir eru í lótni. Hesir prísirnir eru settir inn í staðin fyri tey tryggingarlóðini, ið nýti hava verið fyri tann flokki, vit hava, og á henda látt hava vit kunnað eftir, hvussu útlitið er fyri at nýggj skip fara at vera seg við teim lúntøkum, ið lílik skip lóvdu í árinum 1948-50. Við hava áður umtalað úrslitið av hesum í talvunum 7 og 8, og samandrátturin í talvu 6 B. Á sama hátt, sum í talvu 11, hava vit í talvu 12 sett upp tey ætlaðu prívátøkumérisku úrslitið fyri hesi árin, um skipini vóru nýggj, við teimum byggiprísum, vit hava í lótni. Eins og í talvunum 7 og 8 eru her bert 5 deildir av skipum, har millum eisini dieseltrolarar, har úrslitið eru roknað eftir teim sáttmálum, vit hava í dag fyri oljufýrdar trolarar.

Eins og í talvu 11, er her einki roknað til avskrivningar ella rentur av flögðum peningi ella av rakstrarpeningi. Eins og frammanfyri varð peikað á, er ikki roknað við númerum minniútlögum til ræisling av skipum. Oljunýtslan egi dieseltrolaranna er, sum áður nevnt, útróknað av maskinkønnum manni. Tær óktu tryggingarútreiðslurnar eru roknaðar, eftir tryggingargjöldunum, sum tey eru í dag.

Í næstseinasta leigimál i talvu 12 er talaður miðalbrutlovningur í miðal fyri tey tey árin sum procent av byggikostnaðinum. Sum tað sæst, og sum vituligt er, liggja hesar procentirnar ógvuliga lágt, samanborið við talvu 11, og kemst hetta av, at skipaprisurin er vórðin so høgur. Í talvunum 7 og 8 varð avskrivningartíðin fyri dieseltrolarar sett til 10 ár, meðan avskrivningartíðin fyri fræskip varð sett til 15 ár. Tað verður tí neyðugt eftir hesum at avskriva teir nýggju trolararnar við 10 % árliga, meðan hin skipini skulu verða avskrivað við 6,67 %. Eftir hesum krevur dieseltrolarin 3,33 % av byggiprísinum annað í avskrivning um árið. Um ein sammeting skal verða gjørd, má tí bruttovinnutagarin í talvu 12 hjá dieseltrolaranum verða bekknað við 3,33 %, og verður hann lá eftir hesum bert 2,64 %. Í hesum leiginum i talvu 12 liggja sostatt öll skipini, uttan 11 snørrisskip, við einum størri ætlaðum bruttovinnungi egi dieseltrolarar. Hesin munurin er tó ikki stórur: Í skip yvir 200 br. r. ts. liggja hægst við 3,17 %, so kemur línuskipið við feystirumi við 3,12 % og tvey snørrisskip, 151 og 166 br. r. ts., við 2,95 % og seinast snørrissluppiarnar við 1,11 %.

Sum áður nevnt, hevur tað størri áhuga at vita, hvussu hesi skipini liggja í mun til hvørt annað í árinum 1950, av tí at veiddan hetta

árið er meira þekktöðum í það. Þetta árið liggur dieseltrolarinn við 6,21 %. Verða 3,33 % drigin frá, sum ganga meira til avskrivningar, verður ársliðið ein bruttovinningur uppá 2,88 %, og henda procentin skal so sammetast við töluni fyrir hini skipini. Þetta árið liggja suðrisskipini við einum bruttoballi, meðan límskipið við frystirúmi skapar framúr við einum bruttovinningi uppá 6 %. Næst hesum koma so dieseltrolararnir við teim 2,88 % og síðan 1 skip yvir 200 br. r. ts. við einum hlum bruttovinningi uppá 0,18 %.

Í talnu 6 B vörum það dieseltrolararnir, ið vöru mentir at geva tær nógv störestu árslýrennar til manningina í miðal. Tá avskrivningar og rentur vöru drignar frá fyrst. Í 1950 liggur ló límskipið við frystirúmi bert góðar 1.000 kr. lægri uppá mannin, meðan hini skipini orka nógv minni. Fýra skip yvir 200 br. r. ts. og 2 suðrisskip. 160-170 br. r. ts., bert umleið sættingin av 14. ið trolararnir orka. Fjórten suðrissluppir orkaðu ikki at geva nóg mikið til avskrivningar og rentur einniss. Samanborið við þetta, sær það sostatt út sum, at dieseltrolarar ilki liggja eins vel privátökonomiskt, sum teir liggja út frá samfélagsökonomiskum sjónarmiði. At teir liggja so mikið nógv verri úr privátökonomiskum sjónarmiði, kemst fyrir ein stóran part av, at her eru teir somu sáttmálarnir nýttir, sum eru galdandi fyrir teir oljufýrdu trolararnar. Þar manningin ikki tekur lut í teim öktu tryggingarútreiðslunum, ið standast av, at skipavirðið er ökt. Fyrirminnur við dieseltrolaranum var, at oljufélagornar vöru minni. Hesi fyrirminur tellur eftir sáttiskasáttmálanum jafnt til skip og manning, einniss tær öktu tryggingarútreiðslurnar beina fyrri hesum fyrirminnum hjá skipinum. Um teir somu sáttmálarnir verða nýttir til hesar trolararnar, sum til teir gomlu, tær hetta ikki at eggja monnum at leggja pening í nýggjar dieseltrolarar.

Av talnu 12 framgongur það annars, at útfélini eru ógvuliga vámalig fyrir at fáa nýggj skip, bert til at gjalda rentur av ilögðum peningi. Spurningurinn er so, um það ikki verður neyðugt at sanera skipini beinanvegin tæ verða bygð. t.v.s. við beinleiðis almennum stuðningi fyrir at fáa skipaprisin niður.

Síldaveiðan.

Neyndin er komin til það árslið, við at samauðera það útrokuðu tilfarði, at tæ nýggja límsfælini, um 220-320 br. r. ts. eru velhöskandi til at reka síldaveiðu. á sama hátt sum tæ tilsvareandi fôr í Noreg, þaðani vit hava okkara upplýsingar.

Um síldaveiðan verður tækin við, sum ein framhjávinna, so fer það ikki at broyta það endaliga ársliðið, sum neyndin er komin til, har eftir límskipini við frystirúmi reyndust best í rakstri.

Serligar iðmerkningar.

Viðvíkjandi lántöku uttanlands, er það ein nýgjörður vansi, at her á landi er lög, ið forðar fyrir sölu av skipum til uttanlands keypara. Neyndin er av teirri óskoðan, at ein fremmanndur lángevart vil vera ógvuliga varin við at veita lán, tá hann frammannundan veit, at hann ilki hevur óskerdan rætt til at fáa hendur á eitt far, ið ikki hevur galdið honum tann sáttmálubundna avdrátt, ið var teyrt fyrir lángev-

auini. Fremmandur lángevni kann ætlast í hvussu er at, krevja í veðrætt í farinum, men so stalt er veðrætturin lífisverdur, soleingi henda lóg er í gildi. Tá verður bert heimanmarknaðurin at lita á. Í hesum sambandi kann vera vert at peika á, at ein onnur umstøða eisini kann gera seg galdandi, tá talan verður um lantöku uttan fyri Føroyar. Her verður hugsað um tann arbeiðsstrøð, ið vinnuni er fyri, á hvørjum ári. Aðligt sáttmálastið kann ikki styrkja álit lángevna-ans, tvørturímóti vil hann hugsa seg mangar ferðir um, áðrenn hann veitir lán til eina vinnu, hvørs arbeiðsviðurskifti eru so ótrygg.

Ein spurningur, ið eisini er avgerandi fyri lánlíkindi, er tryggingin. Eitt nýtt far eigur at kunna tryggjast fyri við lægri premiu, enn tann, ið í lótni er galdandi í Føroyum. Sum dømi kunnu vit nevna, at norskt fiskifar, ið kostaði 1 mill. krónur at byggja, er tryggjað fyri 2,85 % (skrokkur og maskina), meðan haddið í Føroyum er 4 %. Taka vit til dømi her ein dieseltrolara, ið kostar um leið 1 mill. krónur at byggja, vil minnarin, bert í tryggingargjaldi, verða 16.000 kr.

Uppá tað soleiðis fyriliggjandi tilfar og útrokningar fer nevndin sum úrdrátt at loyva sær at skjóta upp fyri landsstýrið at fremja hesi tilfar til nú:

1. Løgtingið útvegar tey fyrstu 5 árin í minsta lagi 2½ mill. kr. árliga til endurnýggjan av fiskiflotanum.
2. At heimila landsstýrinum at taka upp tølgingar um lán til lögtingið uttan- og innanlands.
3. At seta serkøna skipaneyvd, sum fær um hendi
 - a) at kunna umsóknir um lán til nýbygging og
 - b) geva landsstýrinum tilmæli.
4. At geva landsstýrinum heimild til eftir tilmæli skipaneyndarinnar
 - a) at játta lán av tókum peningi, sum verður at nýta til,
 - a) nýgerð ella keyp av nýggjum dieseltrolara frá 100 - 200,
 - b) nýgerð ella keyp av línskipum við frystirúmi, stódd ca. 200 - 320 br. reg. ton.
5. At heimila landsstýrinum at seta nærri fyriskipanir fyri hesum.

Tórshavn, hin 2. mars 1953.

Nevndin viðvíkjandi endurnýggjan av skipoflotanum.

I. talva.

14 snörisskip 70-100 br.

Útroknað miðalársinntøka uppá mannin umborð, tá ið neyðug avskrivnaður av neyðugari leiðslu á landi er frádrigin teirri peningahædd, ið ella rakstrarhall.

1950.

	1. Hýtur + leiðsla + rentur + avskriv. + vinning ella : hall	2. Neyðugar av- skrivningar av skipinum, (93.600 kr. í 8 ár).	3. 6% í rentu av løgðum peningi.	4. 6% í rentu av rakstrar- peningi.	5. Neyðug leiðsla á landi.	6. : (2 + 3 + 4 + 5)
1	104.000	11.700	5.600	1.800	6.000	79.000
2	93.000	—	—	—	—	68.000
3	38.000	—	—	—	—	13.000
4	47.000	—	—	—	—	22.000
5	33.000	—	—	—	—	8.000
6	28.000	—	—	—	—	3.000
7	37.000	—	—	—	—	12.000
8	120.000	—	—	—	—	95.000
9	2.000	—	—	—	—	27.000
10	76.000	—	—	—	—	51.000
11	109.000	—	—	—	—	84.000
12	106.000	—	—	—	—	81.000
13	98.000	—	—	—	—	73.000
14	103.000	—	—	—	—	78.000
Miðalársinntøka uppá mannin...						640.000
Lægsta inntøka uppá mannin...						: 269
Hægsta inntøka uppá mannin...						

I. talva a.

2 snörisskip 154—166 br.

1	114.000	—	—	—	—	61.000
2	178.000	—	—	—	—	125.000
Miðalársinntøka uppá mannin...						186.000 : 56

reg. t. 1948-1950.

ing, rentuglald (av ilögðum peningi og rakstrarpeningi) eins og kost-
verunliga er færin til hýrur, rentur, avskrivningar : rakstrarvinning

1949			1948	
7.	8.	9.	10.	11.
Miðalársinn- tøka uppá mannin.	1 : (2 ÷ 3 ÷ 4 ÷ 5)	Miðalársinn- tøka uppá mannin.	1 : (2 ÷ 3 ÷ 4 ÷ 5)	Miðalársinn- tøka uppá mannin.
3,950	65,000	3,250	138,000	6,900
3,400	89,000	4,450	161,000	8,050
0,722	99,000	5,500	119,000	6,611
1,294	7,000	0,388	44,000	2,444
0,411	79,000	4,674	132,000	7,764
0,150	44,000	2,200	70,000	3,500
0,666	67,000	3,722	109,000	6,055
4,523	120,000	5,714	132,000	6,600
1,421	87,000	4,350	106,000	5,300
2,833	128,000	7,111	99,000	5,500
4,200	121,000	6,050	165,000	8,250
4,050	144,000	7,200	199,000	9,950
3,476	158,000	7,523	159,000	7,571
3,272	164,000	7,454	189,000	8,590
kr. 2,379	1,372,000 : 270	5,080	1,822,000 : 270	6,748 kr.
kr. 1,421		kr. 0,388		2,444 kr.
kr. 4,523		kr. 7,523		9,950 kr.

reg. t. 1948—1950.

2,103	180,000	6,206	236,000	8,137
4,629	159,000	5,888	256,000	9,481
3,321 kr.	339,000 : 56	6,053 kr.	492,000 : 56	8,785 kr.

2. talva

6 línuskip 70—100 br.

Útroknað miðalársinntøka uppá mannin umborð, tá ið neyðug avskriv-
aður av neyðugari leiðslu á landi er frádrigið teirri peningahædd, ið
vinning ella rakstrarhatt.

1950.

Skipa- navn	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	Hýrur leiðsla rentur avskriv- ing ar : vinn- ing ella hatt	Neyðugar avskrivningar av skipum 8 ár	6 % í rentu av iløgnum peningi	6 % í rentu av rakstrar- peningi	Neyðug leiðsla á landi	1-2- (3 + 3 + 4 + 5)
1)	163.000	15.000	7.000	3.000	6.000	132.000
2)	109.000	—	—	—	—	78.000
3)	8.000	—	—	—	—	39.000
4)	118.000	—	—	—	—	87.000
5)	58.000	—	—	—	—	89.000
6)	43.000	—	—	—	—	74.000
Miðalársinntøka uppá mannin						95.000 : 87
Lægsta ársinntøka uppá mannin						
Hægsta ársinntøka uppá mannin						

2. talva a.

2 línuskip 100—150 br.

1)	159.000	29.000	14.000	3.000	7.000	106.000
2)	123.000	—	—	—	—	79.000
Miðalársinntøka uppá mannin						176.000 : 34

reg. t. 1948—1950.

ing, rentugjald (af flögðum peningi og rakstrarpeningi) eins og kostn-
verunliga er farin til hýrur, rentur, leiðslu, avskrivningar | rakstrar-

1949.			1948.	
7.	8.	9.	10.	11.
Miðal- ársinntøka uppá mannin	$1 \div (2 + 3 + 4 + 5)$	Miðal- ársinntøka uppá mannin	$1 \div (2 + 3 + 4 + 5)$	Miðal- ársinntøka uppá mannin
7.764	104.000	6.117	127.000	7.470
4.875	74.000	4.625	127.000	7.937
: 2.437	41.000	2.562	191.000	11.937
5.437	38.000	2.375	102.000	6.375
: 8.900	: 27.000	: 2.705	227.000	13.357
: 6.166	: 3.005	: 0.250	50.000	4.166
1.091 kr.	227.000 : 87	2.609 kr.	824.000 : 87	9.471 kr.
: 8.900 kr.		: 2.700 kr.		4.166 kr.
7.764 kr.		6.117 kr.		13.352 kr.

reg. t. 1948—1950.

5.888	75.000	4.411	119.000	7.000
4.375	: 46.000	: 2.875	—	—
5.175 kr.	29.000 : 33	0.878 kr.		7.000 kr.

3. talva

4 trolskip 98—186 br.

Útþoknað miðalársinntøka uppá manninn umborð, tá ið neyðug avskrivnaður av neyðugari leiðslu á landi er frádrigið teirri peningahæddi, ið vinningur ella rakstrarhall.

1950.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Skipa- navn	Hýrar + leiðsla + rentur avskriv- ingar vinning ella rakstrarhall.	Neyðugar av- skrivningar av skipinum.	6 % í rentu av ilögðum rakstrar- peningi.	6 % í rentu av peningi.	Neyðug, leiðsla á landi.	(2 + 3 + 4 + 5)
1	153.000	79.000 8 ár	38.000	6.000	7.000	23.000
2	177.000	38.000 8 ár	18.000	4.000	—	140.000
3	98.000	36.000 10 ár	21.000	—	—	30.000
4	236.000	40.000 8 ár	20.000	—	—	165.000
Miðalársinntøka uppá manninn... 328.000:67						
Lægsta ársinntøka uppá manninn.						
Hægsta ársinntøka uppá manninn.						

4 skip yvir 200 br.

1	184.000	40.000	20.000	3.000	7.000	114.000
2	164.000	—	—	—	—	94.000
3	258.000	—	—	—	—	188.000
4	211.000	—	—	—	—	141.000
Miðalársinntøka uppá manninn... 537.000:122,5						
Lægsta ársinntøka uppá manninn.						
Hægsta ársinntøka uppá manninn.						

1 línuskip við frystirúmi umborð

1	316.000	40.000	20.000	3.000	7.000	246.000

reg. t. 1948—50.

ing, rentagjald (av flögðum peningi og rakstrarpeningi), eins og kostverunliga er farið til býrar, rentur, leiðsla, afskrivingar + rakstrar-

1949			1948	
7.	8.	9.	10.	11.
Miðalársinn- tøka uppá mannin.	1 : (2 + 3 + 4 + 5)	Miðalársinn- tøka uppá mannin.	1 : (2 + 3 + 4 + 5)	Miðalársinn- tøka uppá mannin.
1.150	119.000	5.950	185.000	9.250
6.875	126.000	7.875	176.000	11.000
1.875	46.000	2.875	209.000	13.062
8.684	166.000	8.736	410.000	21.578
4.895 kr.	457.000 : 67	6.820 kr.	980.000 : 67	14.626 kr.
1.150 kr.		2.875 kr.		9.250 kr.
8.684 kr.		8.736 kr.		21.578 kr.

reg. t. 1948—1950.

3.352	182.000	5.352	257.000	7.558
3.081	197.000	6.354	258.000	8.322
6.482	225.000	7.758	316.000	10.896
4.862	215.000	7.413	269.000	9.278
4.384 kr.	819.000 : 122,5	6.686 kr.	1.100.000 : 122,5	8.979 kr.
3.081 kr.		5.352 kr.		7.558 kr.
6.482 kr.		7.758 kr.		10.896 kr.

220 br. reg. t. 1948—1950.

12.300 kr.	113.000	5.650 kr.	237.000	11.850 kr.

4. talva.

21 trolarar

Útrokning miðalársinntøka uppá mannin umborð, tá neyðug avskrivning, av neyðugari leiðslu á landi er frádrigið teirri peningahædd, ið veruleia : rakstrarhall.

1950.

Skipa- navn	1. Hýrur ÷ leiðsla ÷ rentur ÷ avskrivning- ar ÷ vinn- ing ella ÷ hall	2. Neyðugar avskrivningar av skipinum	3. 6 % i rentu av iløgð- um peningi	4. 6 % i rentu av rakstrar- peningi	5. Neyðug leiðsla á landi	6. 1 ÷ (2 ÷ 3 ÷ 4 ÷ 5)
1)	1.069.000	(10 ár) 221.000	132.000	6.000	15.000	625.000
2)	614.000	(6 ár) 100.000	36.000	—	—	457.000
3)	425.000	—	—	—	—	268.000
4)	333.000	—	—	—	—	176.000
5)	309.000	—	—	—	—	152.000
6)	499.000	—	—	—	—	342.000
7)	312.000	—	—	—	—	175.000
8)	341.000	—	—	—	—	184.000
9)	280.000	—	—	—	—	123.000
10)	656.000	(10 ár) 176.000	106.000	—	—	353.000
11)	298.000	(6 ár) 100.000	36.000	—	—	147.000
12)	323.000	(10 ár) 180.000	120.000	12.000	—	— 4.000
13)	148.000	(6 ár) 100.000	36.000	6.000	—	— 9.000
14)	101.000	—	—	—	—	— 56.000
15)	120.000	—	—	—	—	— 37.000
16)	322.000	—	—	—	—	165.000
17)	347.000	—	—	—	—	190.000
18)	185.000	—	—	—	—	78.000
19)	208.000	—	—	—	—	51.000
20)	338.000	—	—	—	—	181.000
21)	213.000	—	—	—	—	56.000
Miðalársinntøka uppá mannin . . .						3.611.000
Lægsta ársinntøka uppá mannin .						
Hægsta ársinntøka uppá mannin .						

1948—1950.

rentugjöld (af flögðum peningi og rakstrarpeningi) eins og kostnaður líga er farin til hýrur, leiðslu, rentur, afskrivingar í rakstrarvinning

1949.			1948.	
7.	8.	9.	10.	11.
Miðal- ársinntøka uppá mannin	1 ÷ (2+3+4+5)	Miðal- ársstøla uppá mannin	1 ÷ (2+3+4+5)	Miðal- ársinntøka uppá mannin
18,783	829.000	23,027	580.000	25,132
13,850	517.000	17,827	597.000	21,331
8,375	301.000	9,412	145.000	8,370
5,176	160.000	5,517	354.000	12,207
5,066	271.000	9,073	416.000	15,474
11,793	228.000	7,862	586.000	20,205
4,700	299.000	9,066	332.000	11,857
6,133	258.000	9,214	271.000	10,037
4,100	44.000	1,466	232.000	8,689
9,805	823.000	23,855	968.000	32,266
4,700	35.000	1,166	—	—
÷ 0,102	226.000	5,795	87.000	2,730
÷ 0,300	÷ 130.000	÷ 4,333	÷ 72.000	÷ 3,270
÷ 1,866	117.000	4,138	469.000	16,750
÷ 1,233	509.000	16,966	716.000	25,571
5,892	200.000	7,220	452.000	16,556
5,428	345.000	10,781	566.000	18,258
0,933	145.000	4,948	301.000	10,273
1,533	165.000	5,500	287.000	9,566
5,323	148.000	4,352	679.000	21,556
1,806	137.000	4,419	—	—
673 = kr. 5,365	5,627.000 : 647,5 =	kr. 8,690	8,286.000 : 556 =	14,902 kr.
÷ - 1,866		÷ - 4,333		÷ 3,270 -
<u>-18,783</u>		<u>- 23,855</u>		<u>32,866 -</u>

5. talva

2 nýggir trolarar

Útroknað miðalársinntøka, tá peninga-

1950.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Skipa- navn	Hýrur + leiðsla + rentur + avskriv- ingar + vinn- ing ella : hall	Neyðugar avskrivningar av skipnum (10 ár)	6 % í rentu av fløgdu peningi	6 % í rentu av rakstrar- peningi	Neyðug leiðsla á landi	1 : (2 + 3 + 4 + 5)
1)	1.069.000	221.000	132.000	6.000	15.000	695.000
2)	656.000	176.000	106.000	—	"	353.000
Miðalársinntøka uppá mannin . . .						1.008.000 : 73
Lægsta ársinntøka uppá mannin . . .						
Hægsta ársinntøka uppá mannin . . .						

19 gamlir trolarar

Útroknað miðalársinntøka, tá peninga-

Miðalársinntøka uppá mannin . . .	2.563.000 : 600
Lægsta ársinntøka uppá mannin . . .	
Hægsta ársinntøka uppá mannin . . .	

1948—50.

flleggingin hefur fingið tað, ið krevst.

1949.			1948.	
7.	8.	9.	10.	11.
Miðal- ársinntøka uppá mannin	1 : (2 + 3 + 4 + 5)	Miðal- ársinntøka uppá mannin	1 : (2 + 3 + 4 + 5)	Miðal- ársinntøka uppá mannin
18.783 9.805	829.000 823.000	23.027 23.855	880.000 968.000	25.142 32.266
14.356 kr. 9.805 kr. 18.783 kr.	1.652.000 : 70,5	23.432 kr. 23.027 kr. 23.855 kr.	1.848.000 : 65	28.430 kr. 25.142 kr. 32.266 kr.

1948—1950.

flleggingin hefur fingið tað, ið krevst.

4.271 kr.	3.975.000 : 577	6.889 kr.	6.438.000 : 491	13.112 kr.
: 1.866 kr.		: 4.333 kr.		: 3.270 kr.
13.850 kr.		17.827 kr.		25.571 kr.

Yvirlit yvir miðalársinntökurnar fyri tær ymiskú deildirnar í

S k í p a s l a g :		kr.
Miðalársinntøka fyri allar deildirnar 55 fôr.		4.383
-	- 2 nýggjar trolarar.	14.356
-	- 19 gamlar trolarar.	4.271
-	- 2 nýggjar og 19 gamlar trolarar	5.365
-	- 4 trolskip	4.895
-	- 2 linuskip 100—150 br. reg. tons	5.175
-	- 6 linuskip 70—100 br. reg. tons	1.091
-	- 4 skip yvir 200 br. reg. tons	4.383
-	- 1 linuskip við frystirúmi 220 br. reg. t.	12.300
-	- 2 snorisskip 154—166 br. reg. tons	3.321
-	- 14 snorisskip 70—100 br. reg. tons	2.379

Yvirlit yvir ætlaðar miðalársinntøkur, um skipini vóru

Ætlað miðalársinntøka fyri 2 dieseltrolarar		7.698
-	- 4 skip 200—250 br. reg. tons	1.184
-	- 1 linuskip við frystirúmi 220 t.	6.650
-	- 2 snorisskip 160—170 br. reg. t.	1.285
-	- 14 snorisskip 70—100 br. reg. t.	0.290

flotunum, tá peningaflæggingin hefur fingið það ið krevst.

1 9 5 0		1 9 4 9		1 9 4 8
% av miðal- talinum fyrir allar deildirnar.	kr.	% av miðal- talinum fyrir allar deildirnar.	kr.	% av miðal- talinum fyrir allar deildirnar.
100,0%	6.927	100,0%	11.585	100,0%
327,5 -	23.432	338,3 -	28.430	245,4 -
97,4 -	6.889	99,5 -	13.112	113,2 -
122,4 -	8.690	125,5 -	14.902	128,6 -
111,7 -	6.820	98,5 -	14.626	126,2 -
118,1 -	0.878	12,7 -	7.000	60,4 -
24,9 -	2.609	37,7	9.471	81,8 -
100,0 -	6.686	96,5 -	8.979	77,5 -
280,6 -	5.650	81,6 -	11.850	102,3 -
75,8 -	6.053	87,4 -	8.785	75,8 -
54,3 -	5.080	73,3 -	6.748	58,2 -

nýggj við teimum byggiprísum, ið eru í dag.

5 0	1 9 4 9	1 9 4 8
%	kr.	%
237,9	16.113	223,3
35,8	3.486	70,2
201,2	0.000	75,3
38,9	4.017	82,0
18,8	2.403	49,2

7. talva. a.

2 nýggir dieseltrolarar

Aðlað miðalársinntöku uppá mánuð lá ein nýtt innlögsíðuna hjá selur eina aðlaða útlögsíðu fyrir dieseltrolarar eltir leim upplýsingum, þrúsum, sum fingur ein til vegar úr Onglandi. Í Týsklandi liggur Oljunétslan fyrir dieseltrolaran er útroknað sum samanburður við

1950.

[illegible]

175 f. langir

treinum oljufýrdum trolarum, byggir aftaná hvardagan, og samstundis íð eru finguir til vegar. Skipavirðið er selt til ca. 3.900.000 kr. eftir þeirri fyrri ein dieseltrolara, en 182' langur, undir 3.500.000 kr.)

1949.			1948.	
9.	10.	11.	12.	13.
Ætlað miðal- ársinn- tøka uppá mannin.	2 : (3 + 4 + 5 + 6 + 7	Ætlað miðal- ársinn- tøka uppá mannin.	2 : (3 + 4 + 5 + 6 + 7	Ætlað miðal- árs- inntøka uppá mannin
12.595 2.667	579.000 557.000	16.083 16.145	538.000:35 = 15.374 657.000:30 = 21.900	
7.698 kr. 2.667 kr. 12.595kr	1.136.000:70,5	16.113 kr. 16.083 kr. 16.145kr.	1.195.000:65 = 18.385 kr. 15.374 kr. 21.900 kr.	

7. talva.

4 skip 200—

Átlað miðalársinntöka uppá mannin, um hesi skipini hövdu verið ný-
inntökum, hesi skipini hövdu í 1918—1950, allt útroknað á sama hátt
parturinn af nettoinntökum, ið avloypur, verður jafnt býttur míttum
líðin er sett til 15 ár.

1950.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Skipa- na- vni	Hýtur + leiðsla + rentur + avskriv- ingar + vinnung- ella : hall	Neyð- ugar av- skriv- ingar av rentu av skip- num	1 % í 6 % í ílagðum peningi	Öktar trygging- arútl reiðslur á skipa- virðis- ökt.		Neyðug leiðsla : á landi :	(2 + 3 + 4 + 5 + 6)
1)	184.000	67.000	60.000	3.000	31.000	7.000	16.000
2)	164.000	-	-	-	-	-	1.000
3)	258.000	-	-	-	-	-	90.000
4)	211.000	-	-	-	-	-	48.000

Átlað miðalársinntöka uppá mannin 145.000 : 122 5

Átlað lægsta - - -

Átlað hægst - - -

1 skip við frystirómi umborð 220 br. reg.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1)	316.000	73.000	66.000	3.000	34.000	7.000	133.000

250 br. reg. t.

bygd við teimum byggiprísunum, vil hava í dag og við teimum brúðlo-
smi áður, soleiðis at dagdur peningur fyrst fær lað íð krevst, og hin
manningina. Byggiprísurin er settur til 1.000.000 kr. og avskrivningar-

1949.					1948.				
8.	9.			10.	10.			11.	12.
Miðal- ársinntøka uppá mannin fyri árið.	1 :	(2 + 3 + 4 + 5 :	6	Miðal- ársinntøka uppá mannin fyri árið.	1 :	(2 + 3 + 4 + 5 + 6	Miðal- ársinntøka uppá mannin fyri árið.		
0,470				2,470			4,676		
0,130				3,245			5,245		
3,103				4,350			7,517		
1,482				4,034			5,896		
1,184 kr.	427.000 : 122,5			8,486 kr.	708,000 : 122,5			5,780 kr.	
0,130 kr.				2,470 kr.				4,676 kr.	
3,103 kr.				4,350 kr.				7,517 kr.	

tons, byggiprísur 1,1 mill. kr.

8.	9.	10.	11.	12.
6.650 kr.	0,000	0,000	124,000	6,200

8. talva.

14 snörisskip

Átlað miðalársinntøka uppá mannin, um hesi skip høvdu verið nýbygd um hesi skipini høvdu í 1948-50, aft útroknað á sama hátt sum áður, nettoinntøkuni, ið avloypur, verður javnt býttur núllum manningina, til 15 ár.

1950.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
skipanavn	Hýrur + leiðsla + rentur avskriv- ingar vinning- ur ella tap	Neyð- ugar av- skriv- ingar av skip- inum	6 % í renta av iløgðum peningi	6 % í rentu av rakstrar- peningi	Øktar trygging- arút- reiðslur, tí skipa- virði er økt	Neyðug leiðsla á landi	1 : (2+3+4+5+6)
1)	104,000	30,000	27,000	2,000	12,000	6,000	27,000
2)	93. -	-	-	-	-	-	16. -
3)	38. -	-	-	-	-	-	39. -
4)	47. -	-	-	-	-	-	30. -
5)	33. -	-	-	-	-	-	44. -
6)	28. -	-	-	-	-	-	49. -
7)	37. -	-	-	-	-	-	30. -
8)	120. -	-	-	-	-	-	43. -
9)	2. -	-	-	-	-	-	79. -
10)	76. -	-	-	-	-	-	1. -
11)	109. -	-	-	-	-	-	32. -
12)	106. -	-	-	-	-	-	29. -
13)	98. -	-	-	-	-	-	21. -
14)	103. -	-	-	-	-	-	26. -

Átlað miðalársinntøka uppá mannin = 78,000 : 269

Átlað lægsta ársinntøka uppá mannin

Átlað hægsta ársinntøka uppá mannin

2 snörisskip 154—166 br. reg. t.

1)	114,000	43,000	39,000	3,000	18,000	7,000	4,000
2)	178. -	-	-	-	-	-	68. -

Átlað miðalársinntøka uppá mannin = 72,000 : 56

70—100 br. reg. t.

við teinnu byggiprísun, vit hava í dag og við teinnu bruttoinntök-
soleiðis at ilagdur peningur fyrst fær tæð ið kreyst, og hin parturin av
Byggiprísun er settur til kr. 150.000. og avskrivningartíðin er sett

1949.			1948.	
8.	9.	10.	11.	12.
Miðal- ársinntøka uppá mannin fyri árið.	1 : (2 + 3 + 4 + 5 + 6)	Miðal- ársinntøka uppá mannin fyri árið	1 : (2 + 3 + 4 + 5 + 6)	Miðal- ársinntøka uppá mannin fyri árið.
1.350	18.000	0.900	86.000	4.300
0.800	37.000	1.850	109.000	5.450
2.166	47.000	2.611	67.000	3.722
1.764	45.000	2.647	8.000	0.470
2.588	27.000	1.588	80.000	4.705
2.450	8.000	0.400	18.000	0.900
1.666	15.000	0.833	57.000	3.166
2.047	68.000	3.238	80.000	3.809
4.157	35.000	1.750	54.000	2.700
0.055	76.000	4.222	47.000	4.222
1.750	69.000	3.450	113.000	5.650
1.450	92.000	4.600	147.000	7.350
1.000	106.000	5.047	107.000	5.095
0.909	112.000	5.090	137.000	6.227
290 kr.	549.000 : 270	2.503 kr.	1.094.000 : 270	4.051 kr.
4.157 kr.		2.647 kr.		0.470 kr.
2.049 kr.		5.090 kr.		7.350 kr.

byggiprísur 650.000 kr.

0.137	123.000	4.241 kr.	179.000	6.172
2.518	102.000	3.777 kr.	199.000	7.370
1.285 kr.	225.000 : 56	4.017 kr.	378.000 : 56	6.750 kr.

Yvirlit

yvir

hessa nógv hvör maður í teim ymisku deildunum í flotann hefur skapað av innföku uppi á landi í miðal, við at veiðan hefur verið virkað ella arbeidd á annað hátt (fær størstu útreiðslurnar av útlendskum uppruna eru fræðrignar fyrst). Úrslitin eru ikki undirbygd við einum statistiskum tölum, men á einstökum ökjum við útroknaðum miðaltölum.

	1950	% av
	kr. uppá	miðal.
	mannin	í miðal.
21 trolarar	5,795	129,1
19 kolfýrdir trolarar	5,275	117,8
2 nýggir trolarar	10,067	221,7
2 teir bestu kolfýrdu trolararnir	6,112	143,1
5 trolskip	1,351	97,1
1 hinuskip við frystirúmi yvir 200 br. r. t.	1,913	109,7
1 skip yvir 200 br. r. t.	2,362	52,7
1 hinuskip 70 - 100 br. r. t.	2,533	56,5
2 snörisskip 151 og 160 br. r. t.	2,303	51,1
11 snörisskip 70 - 100 br. r. t.	1,669	37,3

Yvirlit

yvir

hessa stórar partar av bruttoinntökum hjá teim ymisku deildunum í fiskiflotanum fara til rakaðrar útreiðslur av útlendskum uppruna.

Árstal	1948	1949	1950
	%	%	%
21 trolarar	39,7	43,9	50,2
19 kolfýrdir trolarar	11,8	15,5	52,5
2 teir bestu kolfýrdu trolararnir	31,6	37,1	39,9
2 nýggir oljufýrdir trolarar	33,1	31,2	38,9
1 trolskip	25,7	33,1	36,6
2 hinuskip 100 - 150 br. r. t.	39,3	41,1	39,3
6 hinuskip 70 - 100 br. r. t.	37,1	49,7	48,1
5 skip yvir 200 br. r. t.	21,8	26,8	32,5
2 snörisskip 101 - 160 br. r. t.	18,7	23,0	35,5
11 snörisskip 70 - 100 br. r. t.	21,2	26,6	31,1

Áttað töl fyri dieseltrolarar.

	1948	1949	1950
	%	%	%
2 dieseltrolarar	28,1	29,2	32,9

Bentlovinningar
sumu

procent af miðalbygggingartölunum fyrir fyrri gmisken deildirnar. (Ongar
aþskráningar eru gjörðar og óngin renta er roknað).

	1948	1949	1950	miðal fyrir 1948 - 19 og 50
	%	%	%	%
2 nýggir oljufýrdie trólarar	11.71	13.11	12.02	12.29
19 kolfýrdie trólarar	11.40	7.17	2.60	8.16
1 trólskip yfir 100 br. r. t.	26.07	13.87	8.77	16.21
1 línuskip 220 t. við frystirúmi	18.11	1.88	25.00	15.11
2 línuskip 100 - 200 br. r. t.	9.19	7.91	8.76	2.78
6 línuskip 70 - 100 br. r. t.	16.10	18.80	9.12	3.91
4 skip yfir 200 br. r. t.	22.31	13.05	5.08	13.19
11 snörisskip 70 - 100 br. r. t.	25.69	13.75	1.78	11.55
2 snörisskip 151 og 166 br. r. t.	22.23	11.75	1.07	10.97

12. TALVA

Allaðar meðalbruttolövinningar sum procent af byggikostnaðinum. Tá
skiptini eru niðbyggð við brú byggipríðum, tá vera í dag, en tá hantölur-
nar verða settar sum í 1948, 1949 og 1950. (Ongar aþskráningar og óngar
rentuútlögur eru þráðriðar).

	Miðal fyrir Bygrikostu- 1948, 1949 aðurin oppá 1948 1949 1950 og 1950 skipið				kr.
	%	%	%	%	kr.
4 skip 200 - 250 br. r. t.	6.00	3.03	0.18	3.17	1,000,000
1 línuskip við frystirúmi 220 br. r. t.	1.09	0.73	6.00	3.12	1,100,000
11 snörisskip 70 - 100 br. r. t.	1.10	1.89	1.98	1.11	150,000
2 snörisskip 151 - 166 br. r. t.	7.00	3.23	1.38	2.95	650,000
2 nýggir dieseltrolarar	5.61	6.05	6.21	5.97	3,900,000

SKJAL

Norskt fiskiskip m/s "A", 240 br. veg. ton.

	kr.
Leverf laff	139,716,00
Bruttofangslutg.	
	kr.
Salt Langvin kr. 2 000,00 - solgt	621,72
	1,178,28
Agn 50 ks.	2,100,00
"	1,110,00
Salt	13,779,50
Agn	6,300,00
Salt	5,928,75
Salt	9,000,00
Asb.	2,78
Provision Hessin	287,07
7 Löglingslátið 1953.	

Agn og syre	8.720,90	
Vatn	80,00	
Salt	1.531,50	
Havneavg.	286,45	
Sambandstj.	200,20	
Salgsretsprovisjon	531,21	
Parli og telef. og telegr.	126,00	
1 sams	832,31	
Fangst og utrustning forskr.	2.770,20	
Avgift fiskesalgslaget	1.903,10	
9 ks. agn	278,00	
Kullsyre	131,00	
1 lot stuert	8.207,07	
1 lot flekker	8.207,07	80.656,12
	Delingsfangst	359,059,58
32 % til mannsk.		111.899,06
Hver mann får: 11		8.207,07
Sam	17.877,91	
Rederiet overtar	390,48	
Sam pr. mann	17.478,16:21 =	832,31
Forbruk: 2.270,00 hl. salt		
Forbruk: 664,00 kg agn.		

SKJAL

Byggikostnaður v. m. fyrri nokkur norsk fiskiskip (línubátar).

Hesir upplýsingar eru fagnir til vega úr Noreg:

M/S "A", bygður 1948 av timbur — 117 br. reg. ton. Longsta longd 115 fötur, breidd 22 $\frac{1}{4}$ og dýpi 12 fötur. Maskinn 520 h. k. "Crossley" diesel. Kostaði frá skipasmíðjuni við ekkoloddi og radiótólum n. kr. 750.000.—.

M/S "C", (systurskip til "A") 134'x23'x12' — 240 br. reg. ton. 360 h. k. "Alpha" diesel. Frá skipasmíðjuni í 1954. kænpl. uttan linnir n. kr. 1.150.000.

M/S "D", Umbygður hvalabátur. Skrokkurin frá 1929, longdur í 1949 og umbygður til línuveiðu. Longsta longd 140 fötur, breidd 23 fötur, og dýpi 13 fötur. 295 br. reg. tons. "Deutz" - diesel 500 h. k., ísettur í 1949. Kostaði frá skipasmíðjuni við linnu og nótum 1,2 mill. n. kr. Komín við 240 tonsuðm av saltfiski og 10/12 tonsuðm av kalva úr Grönlandi og var lá fullfærður. Byggikostnaðurin umfeynir eisini kældagoymslurnar.

M/S "F", bygdur í 1950 av timbur. Longsta longd 96 fötur breidd 20½' 101 br. reg. tons. 2 cyl. "Böfnder" semi-diesel 145 h. k. Ikki kuldagoymslur, men annars sera væl útbúgvið far, kostaði 440.000 kr. frá skipasmíðjuni. Stórsti farinnur úr Grönlandi 100 tons av saltfiski. (Annars verður viðmerkt, at skipið fermir 850 (1/4) tunnur av saltsild.

M/S "F", Hetta skip er við at verða liðugt at byggja nú (juli 1952). Hevur áður verið hvalabátur, 25 ára gamalur, 270 br. reg. tons. 360 h. k. "Alpha" diesel og hevur kuldagoymslur til 10 tons av kalva ella sild. Kemur at kosta frá skipasmíðjuni um 1 mill. n. kr.

Aðrir upplýsingar: Vanligt er at rokna 6,50 kr. til 7,00 kr. um dagin pr. manni fyri kostin umborð. Tá ið skipið er á veiðu við Grönland. Fyrirspurningar hjá ymsum útgerðarfelögum vísa, at óvanligt er, at kostnaðurin fer upp um 7,00 kr. pr. mann.

Útgerðin: linur, lúkar, flöt, uppstandarar, slampar og líflíki liggur vanliga um 30.000 n. kr. hvørt ár fyri tveir grönlandstúrar. Ágn og annað framgongur av viðlagda roknskipi fyri eitt nýmótans norsk fiskiskip M/S.

Veiðan pr. dag. Miðal fyri tvey ár í Grönlandi: M/S "A" 3,7 tons pr. dag.

Tær størddir, ið nýtur verða til Grönlandsveiðu í fótuni eru frá 120 br. reg. ton til 348 br. reg. ton (størsta skip í ár), samsvarandi frá 108' til 150' longstalongd.

Útgerðarfelagið fyri M/S "A" sigur frá, at hetta skip hevur 21 menn á Grönlandsveiðu (allir taldir). Tveir unglingar, ið fáa hálvan mannspart hvør, 15 menn býta sínar millum 32,3 % millum teirra er ein partur til teir tveir unglingarnar og 1 partur til bestamannin.

Trygging. Línuskip M/S "A" 240 br. reg. tons er tryggt fyri 1.000.000 kr. kasko á henda hátt:

700.000 kr. til 3 %

300.000 kr. til 2½ % samsvarandi 2,85 % av allari bæddini. Fyri Grönlandsveiðu verður goldið 1 % av allari bæddini fyri alla tíðina ikki fyri hvønn túr. Við sáttmála við A/S Udrustning verða 50 % allur-goldin við úrslók, soleiðis at veruliga bert verður goldið ½ % í eyka-trygging.

Trygging er skipað á henda hátt. Útgerðarfelögin hava sína egna trygging, Aalesunds Gensidige Assuranceforening, ið letur part endurtryggja hjá størri tryggingarfelögum í Noreg og uttanlands. Útreiðslur til tryggingar verða sostatt at refta seg eftir skaðnum, men skipanin hevur fært við sær, at fiskiskipini gjalda hegri tryggingargjald enn vanligt er, tá tryggt verður beinleiðis hjá hövuðsfelögnum.

Undráttur úr "World-Fishing" fyrir nóvember 1952.

Design and Operation of the Smaller Fishing Vessels.

The author considers five types of vessels—dual-purpose inshore craft motor fishing boats, herring drifters, wooden trawlers, and drifter-trawlers—in relation to their design characteristics and duties. The latest developments in the training of personnel for sea service, engineering maintenance, and shipyard repair work are also commented upon. Facts are given concerning current building costs and existing Government grants.

Throughout the ages advancements have been made in the design and adaptability of the smaller fishing vessels to make them among the most economic units of the fishing fleet. Types are numerous, varying according to the district in which they operate, and the nature of the fishing carried out; so that to cover fully all types is almost an impossible task, but the author will endeavour to cover their general characteristics.

Types of fishing vessels.

(a) Dual-purpose inshore vessels.

The class of vessel operated by inshore fishermen, usually self-owned and worked by a crew of either two or three men working on a share basis, provides the fishermen with a continuity of work throughout the year. They are always to be found at any seaside resort, after operating in bleak areas during the winter months fishing is carried out with either a small trawl or baited lines, whilst later on in the season lobster catching by laying pots may also prove a profitable occupation. A capstan for hauling purpose is usually fitted towards the fore end of the boat, being driven either independently or more commonly through a coupling, shaft and reduction gear from the main engine.

For service during the summer months, when carrying passengers on excursions, the maximum seating accommodation must be provided. It is therefore essential that the boats are open and fitted with side benches and thwarts; in order to carry passengers, it is necessary for the boat to meet Ministry of Transport passenger requirements in respect of lifesaving and fire appliance facilities. Construction, therefore, is similar to that of normal open boats with a composition of bent and solid grown timbers.

Differences in regard to the lines depend upon the locality of operation, some areas favouring a vessel with a hard bilge, whilst on the Yorkshire coast with its treacherous seas, a tunnel coble is popular, with its aft end lines formed to have a tunnel to prevent the propeller from extending below the keel where it might sustain damage when beaching.

(b) Inshore motor fishing boats.

As the term implies these vessels operate within the 3 mile limit,

and are adaptable for various types of fishing. Owned generally by the crew on the share basis, these craft are usually operated through a fish salesman. Since the boat is adaptable, employment is provided throughout the whole of the year for the crew. Provision is made for carrying out trawling, lining, seine netting, crab and lobster fishing. The boats are between 40 and 60 ft. in length, and crews number between three and five men, according to the size and the duty that the vessel is carrying out. Building is on a highly competitive basis, and timber is used entirely for construction, being highly flexible and allowing easy repair and maintenance. They operate from the smaller fishing ports where timber is easily obtainable and carpenters are more often to be found than planters and riveters.

General layout of a typical arrangement, beginning from forward, consists of a fore peak compartment for the stowage of shaft and ropes, divided by a watertight collision bulkhead, with the crew space immediately aft. Owing to the limitation of space, accommodation is apt to be considered cramped by a man used to vessels of larger size. Folding cot berths above seat lockers are fitted along the ship's side, and a folding table is placed along the centre-line. A galley on one side containing cooking stove, sink and crockery rack and a W.C. on the other side, may be divided by divisional bulkheads.

The fish hold follows next, with insulated bulkheads and ship's side lining; stanchion dividing the space into pounds are fitted in trawler fashion. The remainder of the hull is taken up by the machinery space housing the main engine, together with either an independent or belt-driven bilge and general-service pump, dynamo, batteries, fuel tanks and fresh water tanks.

Deck layout is as simple as possible, leaving as much freedeck space as possible for working, and includes an anchor davit forward for hoisting the anchor and a hand windlass; also hatches to the various spaces, mast and derrick for discharging the catch, trawl winch or coiler (whichever is required), bollards and fairleads and a deck-house containing engine remote controls, steering wheel, compass, and other navigational instruments. Construction is of a stout nature with all timbers of the solid grown type.

(c) Herring drifters.

Probably as much progress has occurred among herring drifters in the course of the past 20 years, as any other class of fishing vessel. In the past, either steel or wooden hulls prevailed with steam reciprocating propulsion. With the constant increase in the price of coal, steam machinery has given way to its Diesel counterpart, producing a more economical craft with respect to cost, power and length to carrying capacity ratios. Wooden hulls have, however, continued in favour, and in a minority of cases only are vessels constructed of steel. Scottish yards and owners are almost unanimous in choosing wood.

Design appearance has also progressed with the other changes and tendencies are towards pleasing lines with streamlined casings, in contrast to the typical wheelhouse, cigarette-shaped funnel and raised galley casing. Accommodation has also improved beyond recognition and in the large latest type of vessel it is quite common to find heated drying rooms, separate messrooms, central heating and provision of

showers. These improvements are mainly responsible for attracting youth to take to drifting.

A written picture of a modern drifter, beginning from forward, shows that a watertight bulkhead divides the forepeak from the rope and net room the net space being divided up into pounds by stanchions similar to those used in the fishroom. The fishroom immediately follows the net room, and is divided into shelves, the end bulkheads and ships side being insulated and lined in normal trawler fashion. The deckhead can, however, be left uninsulated, as the duration of a voyage is only a matter of 21-72 hours. A large single deck hatch is fitted, extending almost the whole length of the fishroom together with screw deck scuttles port starboard for stowing the catch below deck.

The engine room follows and it is usual for the main fuel tanks to be fitted port and starboard at the fore end of the compartement. The engine room contains the usual main engine, and auxiliary set comprising generator, air compressor and bilge pump, lubricating oil tanks, air bottles, swithboard, hot water boiler, work bench and vice. Accommodation is situated immediately aft, and is arranged in accordance with the number of the crew, which varies between six and ten according to the size of vessel. Each man is provided with a berth and locker, and seats are arranged around the cabin table. The after peak, through which the rudder stock extends, is utilised as a store for the deck outfit.

On deck an anchor catting davit is to be found in the bows, together with a capstan, which may be independently driven by a Diesel engine or hydraulically operated. The foremast is arranged with a derrick which is used when unloading the catch, and when not in use, provision is made for this to be lowered and housed in a crutch on top of the wheelhouse.

Incorporated in the casing is the engine casing with range, sink and dresser, messroom with table and seats, W. C., washplace and shower. On the after deck the lifeboat is stowed in chocks and lashed by a mizzen boom. At bridge-deck level the wheelhouse with steeringwheel, compass, telegraph and echo-sounder is found to incorporate the wireless equipment, with access direct from the wheelhouse can be found the skippers cabin, with berth, settee, desk and chair. Built into the funnel casing is situated the drying room, whilst the remainder of the casing is taken up by silencers and exhaust pipes. c. t. c. a matter of 21-72 hours. A large single deck hatch. On top of the deckhouse the mizzen mast and boom are fitted, which together serve as a boat boom and take mizzen standing sail. Fresh and sanitary water gravity tanks and potato and vegetable lockers may also be fitted on top of the casing.

In covering a modern vessel, it will be realised what advancement has been made in design, but it must not be overlooked that in the smaller types of vessel space does not permit such latitude.

(d) Trawlers.

Wooden trawlers are quite frequently found amongst the North Sea fleet, being economical to operate. The Diesel era has, however, revolutionised the North Sea vessel beyond all recognition, and the

days of the typical steam vessel are now largely past. Owners who have realised the great potential of this propulsive medium have converted their vessels into economical and efficient propositions, whilst others, depending on their old steam vessels, strive to make ends meet.

Voyages last between 7 and 10 days and, without the need for stoking and trimming, the number of the crew can be kept to a bare minimum. A good economical turn of speed has now become an essential design feature, and average voyage speeds have risen from between 7 and 8 knots to between 9 and 10 knots. With landing once more being auctioned on the free sale principle, vessels with the highest-quality fish naturally command the best price, and it is quite probable that a vessel having a smaller catch in good condition will make a better price than a vessel having a larger catch of inferior fish. It is obvious, therefore, that it is necessary for the trawler to reach the market in the least possible time. Should a vessel be operated on the quick voyage system, the size of the fishroom can be limited, this keeping the vessel's length down to the minimum.

Some owners, since the war, have tended to sacrifice other space in order to obtain an increased fishroom length. This is considered false economy if the fishroom is only partly filled on voyages, North Sea trawlers being particularly guilty of this.

The layout of a trawler approximates to that of the drifter below decks, but differs with regard to fishing gear and fish stowage facilities. In place of one large herring hatch, two smaller hatches approximately 3 ft. 6 in. square, are fitted, and there is an ice scuttle at the fore end of the fishroom. Gallows and centre and side bollards are also fitted through which to run the gear. As a capstan is of no use for trawling, it is necessary to fit a trawl winch at the fore end of the casing. Various trawlwinch drives are available, the most common being a belt drive from a forward shaft extension of the main engine and jockey pulley, and an independent electrically driven trawl winch which necessitates an additional generator being fitted in the engine room. Although the electrical installation costs substantially more, the independent drive allows the winch to be used in the event of a main engine breakdown.

(c) Drifter-trawlers.

The author considers that the drifter-trawler is the finest business proposition of the types under consideration, being adaptable for the peak trawling and drifting seasons and easily convertible from one type of fishing to the other. Whilst drifting, these vessels are at sea for between 21 and 72 hours and, when trawling in the North Sea, from 7 to 10 days.

Accommodation in modern types and the general layout are as previous described for herring drifters. Provision must be made to enable the two different types of fishing to be carried out. Therefore, in addition to the side and centre bollards and winch, a capstan is fitted on the fore deck. It is necessary to fit a large herring hatch in place of the small trawl hatches, as these are more easily interchangeable.

Crew, propulsion and maintenance.

In order to encourage the youth of Great Britain to remain interested in the sea in general, and fishing in particular, the industry must keep pace with the opportunities and conditions which are provided by other industrial undertakings. It is essential to recruit boys direct from school and train them in the best known manner.

To do this owners and designers must co-operate and face the fact that whilst at sea a ship is a man's home. Restricted living spaces tend to try the best of minds, and it is up to provide the most comfortable accommodation possible.

A successful vessel as regards hull form and catches is dependent upon propulsion, and, as previously stated, Diesel propulsion is fast taking the place of steam and proving equally efficient; it must be admitted, however, that in its infancy breakdowns were frequent and engineers untrained, but during the course of years these breakdown faults have been rectified, and engineers trained in the maintenance of the Diesel engine, and it is now true that 100 per cent of fishing vessels being built under 100 ft. in length are Diesel-propelled.

With the internal combustion engine, the space formerly occupied by the boiler allows an extra 10 ft. which can be used to economise in the vessel's length or added to the fishroom and accommodation.

Maintenance constitutes a major part of overhead expenditure, and as all major machinery overhauls have to be carried out by the shore staff, it is necessary to be able to call upon skilled fitters. This has proved one of the major problems in the change-over from steam to Diesel, and in isolated cases owners have had to sell Diesel vessels owing to the shortage of Diesel engineers. This, however, is being obviated as time progresses.

With drifters, drifter-trawlers and inshore vessels hull repairs have also to be considered and, as these vessels are often operated in isolated areas where steel workers are non-existent or difficult to find, wooden vessels are preferred, as not only are carpenters available but also, should an emergency arise, it is quite within the capabilities of the crew to carry out permanent or temporary repairs.

Education of operating personnel.

The education of fishermen is a problem which is engaging the attention of the education committees of major fishing ports. Under existing schemes it is possible for a deckhand to work his way up to skipper by the time he reaches the age of 21—22 years. An example of first-class fishermen's education is that provided by the Grimsby Nautical School, where instructors have been selected from men having first-hand experience of the problems taught.

Close co-operation between owners, insurance companies and the education authorities have helped to foster this scheme. Classes are arranged for cookery, Diesel and steam engineering, for chief and second engineers' certificates, navigation for 3rd hands', mates' and skippers' tickets and seamanship, net mending and all the requirements for a deckhand.

This example should be copied, and where some of the smaller ports have not sufficient recruits to run full-time day courses, provision could be made for education on a reduced scale. Shipyard apprentices are also receiving consideration, and here again some of the fishing ports have organised courses in shipbuilding and repair work, paying particular attention to the needs of fishing vessels.

This will provide in the future craftsmen educated in both the practical and theoretical aspects of the industry and ensure a supply of technicians capable of dealing with all the problems associated with the operation and maintenance of fishing vessels.

Building costs and capital.

Building costs are somewhat difficult to compare owing to the fact that trawler owners have varying preferences for machinery and fittings. One can, however, be sure that the builders of fishing vessels treat every enquiry on a highly competitive basis. For steel vessels classed at Lloyds, little variation is apparent between building yards as regards scantlings, although previous to the second World War it was a recognised fact that Humber built vessels were in excess of Lloyds since the war, however, this distinction has disappeared. With the wage increases which have taken place during the past few years, building costs have increased.

The average Faroe type of vessel costs approximately £ 75,000, whilst for the modern distantwater vessel costs are in the region of £ 160,000. Inshore vessels, drifters and drifter-trawlers are rather more difficult to summarise as most of them are not classed at Lloyds, and construction is dependent upon owners' requirements and builders' own particular preferences. The price of a typical modern Diesel drifter-trawler may vary between £ 45,000 and £ 50,000. Wooden vessels, however, work out at rather less; the cost of wood is actually greater to that of steel, but labour costs work out much more economically for wood. With timber east, moreover, the delivery time is dependent only on the hold-up of machinery and fittings supply. Initial costs have to be balanced against operational outlay, and examination of the initial cost of vessels shows the vast differences in layout. This fact must be taken into consideration when comparing, for argument's sake, a Faroe-type vessel with a distant-water vessel, although the initial cost of the latter works out at twice as much as it is capable of only half the number of voyages over a period of 12 months. Operating costs are a major consideration, and whilst a vessel operating in Faroe waters has operating costs in the region of £ 75 a day, distant-water vessels are costing as much as £ 250 a day to keep at sea.

Government grants and subsidies.

To encourage the owners of the smaller types of fishing vessels, Government schemes are in operation whereby all vessels not exceeding 110 ft. in length receive financial assistance. Figures show that 25 per cent of the trawlers fishing between 70 and 110 ft. in length have been built since 1921 or, in other words, 75 per cent of this range of

vessel were built prior to 1921. As the economical life of a trawler is recognised as being 20 years, these vessels must be classed as outdated; a sad state of affairs. With present subsidies, which are in force until April, 1953, and advancements which have taken place in the design of modern vessels, owners must appreciate that in order to remain competitive and to work on a sound financial basis, they must reorganise their fleets. For vessels under 70 ft. in length, grants may be made up to 20 per cent of the building costs and a subsidy received for every stone of fish landed. In the case of even smaller vessels, such as inshore vessels, worked on a share basis, the government building grant may be increased to 25 per cent provided that it does not exceed a certain figure.

Dear Mr.

As promised I have pleasure in recapitulating the discussions in regard to new diesel trawler tonnage. The position at this Shipyard is that so far as hulls are concerned approximately 21 months would be required for completion but this would be subject to the choice of diesel machinery, which electrics chosen. Generally speaking, diesel machinery such as we put forward is now offered for 24/26 months delivery and there is a further period of about two months required for the complete installation in the ship.

The choice of suitable machinery is, in our opinion, somewhat limited. Doxford's diesel engine is expensive in first cost and difficult to obtain particularly as Messrs. John Lewis & Son of Aberdeen are manufacturing the Doxford engine of the powers required for trawlers under licence. We ourselves would however hesitate to order an engine for this Company at the present very early stage of fabrication and experience on their part. No doubt you could subscribe to this view having regard to the many teething troubles which are bound to be met before any type of diesel is fully successful.

We confirm having shown you the plans of three types of trawlers follows:

(a) A trawler 123' 6" B. P., registered length about 127' 6" with a 700 H. P. British Polar engine and 120 H. P. trawl winch driven by an enclosed motor through Ward Leonard electrics actuated by a separate five cylinder diesel engine of Mirreles manufacture. This ship with a total crew of 17 persons and a fishroom of 7,000 cubic feet capacity would at today's price be somewhat over the £ 100,000. (One hundred thousand pounds).

(b) A trawler 151' B. P., 155' registered length with a fishroom capacity of 11,500 cu. ft., total personnel 21, main engine 8 cylinder super-charged Mirreles for slightly more than 800 H. P. at 250 R. P. M., Clarke, Chapman trawl winch of 250 H. P. with Mirreles diesel driving Ward Leonard electrics. No price was indicated for this ship but very roughly it might be taken at £ 150,000.

(c) A trawler which we have to lay down for Messrs. Marr, 170' 6" B. P., and 175' registered length with a fishroom capacity of 15,500 cubic feet and accommodation for a total personnel of 27 men, and the trawl winch Robertsen Laurence Scott electrics of 300 B. P. H. The engineroom specification is rather a good one with electrically driven

independent pumps, air compressors, etc. and very roughly we estimate the present day price would be in the neighbourhood of £ 200,000. (Two hundred thousand pounds).

As mentioned to you, prices do depend on the Owner's choice of engines, trawl winches, etc. and his detailed specification. The ships referred to have been built for British needs which is in the main high speed without so much stress on heavy cargo deadweight. If the ships were to be designed for salting an alteration in the form forward would obviously be involved which would have some on speed. We understand, however, that this point is not so important from your angle.

We should be pleased to take this matter further on having details of your requirements or to build up from your outline requirements a design which might be suitable for your purposes.

Dear Sir

We were very pleased to have a visit from you yesterday at Selby and will try to put into writing some of the things which we were able to tell you. We are glad to hear that there is a possibility of the Faroes Island needing new trawlers and we should be very happy to try and give you what you require.

Should you require steam vessels, we should have a berth ready for early in 1953 and could give delivery early in 1954. Should you require diesel trawlers, the delivery would depend on what delivery the diesel engine makers could give and that again would depend on what type and make you preferred. In any case we do not think diesel delivery would be under 2½ years.

If a steam trawler would meet your requirements, we have under construction, at the moment, a number of 178' vessels with 16" triple expansion machinery. These vessels have a bunker capacity of 300 tons and a fishroom capacity of 15,000 cu. ft. to carry 340 tons of fish and ice. Crew accommodation is provided for 30 men.

For a vessel of this description, an approximate price would be £ 160,000 — £ 165,000, depending on the specification and this figure would be subject to usual fluctuation clauses depending on variations in the price of steel and of wages.

If only diesel vessels are to be considered, we should like to ask many questions before indicating a price for same. We think, generally speaking, it would be true to say that a diesel vessel would be dearer than a steam one, in spite of the fact that a slightly smaller vessel would suffice to carry the same amount of fish and have the same radius of action.

For a diesel vessel to do the same duties as the steam vessel mentioned above, we should suggest one about 168' 170' long with other dimensions to suit. We should like to know your requirements on the following points:

Would you require two stroke or four stroke type engines?

Do you prefer a direct reversing engine or a uni-directional engine reversing through a gear box?

Would you agree a reduction gear to reduce the propeller revolutions more nearly to the same revolutions as in the case of steam vessel?

Would you require a steam boiler for liver processing.

What size of winch would you require, say 1200 fms. of wire on each drum and what size wire?

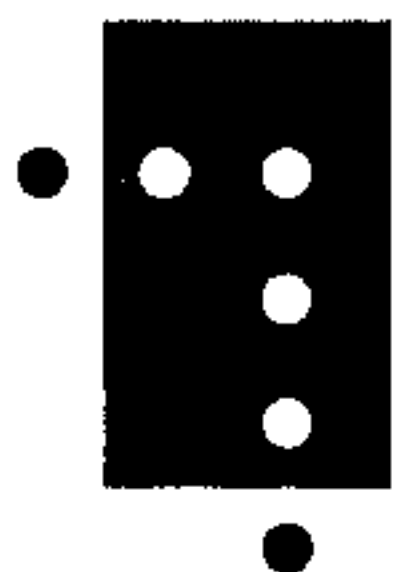
If you can give us some indication of your wishes on these points we could endeavour to put a proposal before you.

You asked for our opinion of steam versus diesel but we regret we find this a very difficult question to answer. Diesel machinery for the larger class of trawlers is only in its infancy and, as yet, no one is fully aware of what will be the running and repair costs of this class of vessel. It appears that the fuel bill for diesel would be more economical but, of course, that all depends on the present price ratio of diesel fuel to boiler fuel remaining as it is at present. A great deal depends on whether you have a better supply of steam or diesel engineers as to what running repairs might cost.

We enclose a small outline plan of the steam vessel suggested and, on receipt of your views on the various points mentioned above, we shall be pleased to have an opportunity of going further into the matter.

We should very much to build for Faroe and feel very sure that if we know your requirements fully, we can satisfy them and give you exactly the vessel require. We shall await your further news with considerable interest.

RED: 10 X

Nasjonalbibliotek

Nasjonalbiblioteket

National Library of Norway

Rana Division

N-8607 Mo i Rana

Telephone: +47 75 12 11 11 Telefax: +47 75 12 12

